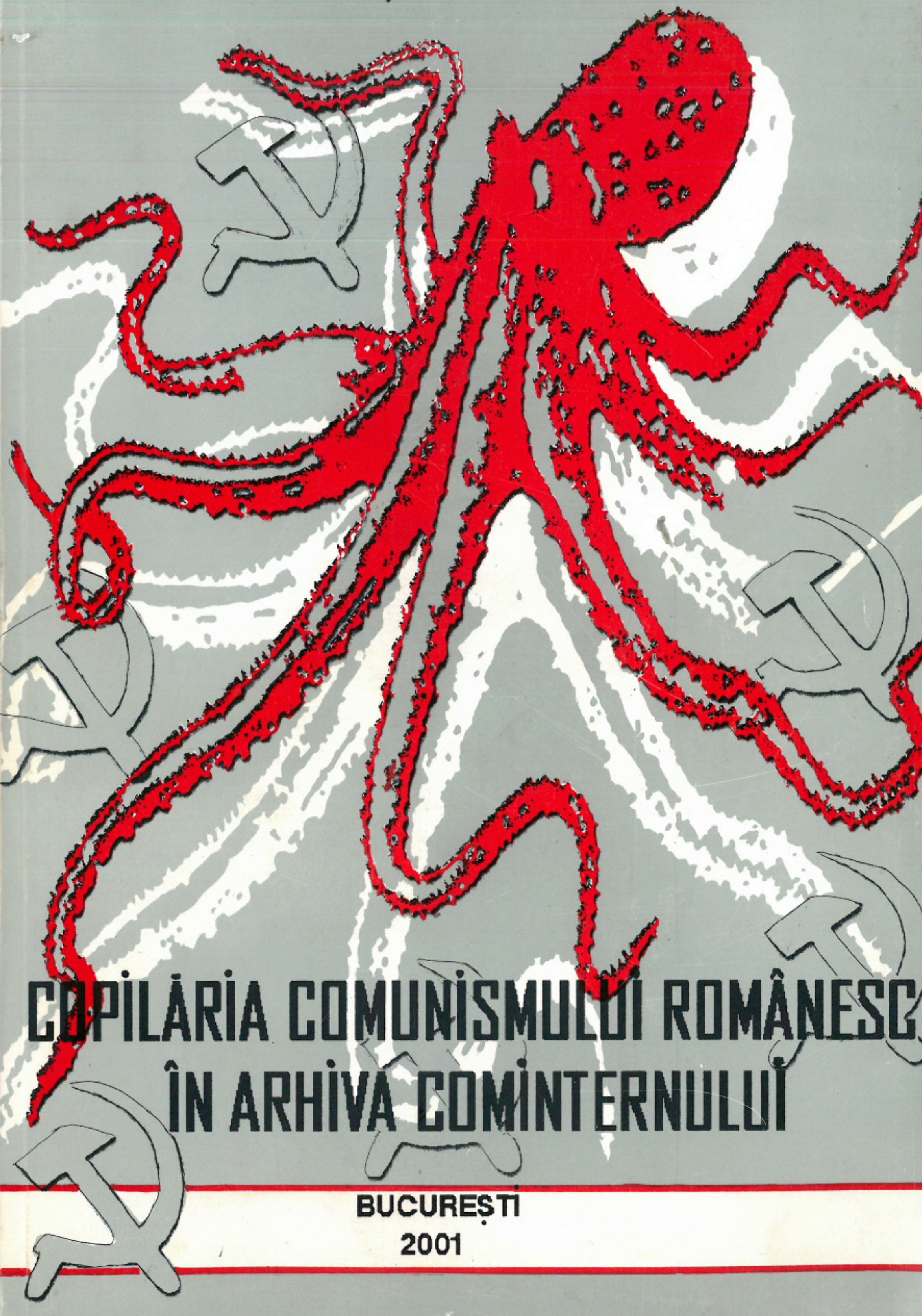
ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI



COPILĂRIA COMUNISMULUI ROMÂNESC ÎN ARHIVA COMINTERNULUI

Cartea a apărut cu sprijinul Ministerului Culturii şi Cultelor

ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI

COPILĂRIA COMUNISMULUI ROMÂNESC ÎN ARHIVA COMINTERNULUI

Ediție de documente coordonată de
Alina Tudor-Pavelescu

BUCUREȘTI
2001

Ediție de documente elaborată de:

Emanuela Chiriac
Margareta Chiva
Octavian Dascăl
Carmen Dobrotă
Afrodita Petrovici
Mihaela Tănăsescu
Alina Tudor-Pavelescu

Redactare și tehnoredactare computerizată: Șerban Marin

Culegere computerizată: Otilia Biton

Coperta: Iulia Florea

ISBN: 973 – 8308 – 02 - x

CUPRINS

STUDIU INTRODUCTIV

La mai bine de zece ani de la căderea comunismului, istoria Partidului Comunist Român este, în România, o istorie "în şantier" Studiile şi lucrările publicate pe această temă – unele dintre ele foarte valoroase şi datorate unor istorici pasionaţi – dovedesc că istoriografia comunismului românesc se află încă în faza adunării şi decantării informaţiilor. Atenţia specialiştilor s-a concentrat cu precădere – fenomen întrucâtva explicabil – asupra perioadei de după 23 August 1944, aceea în care PCR s-a impus ca unic factor hotărâtor în politica românească. De unde veneau însă aceia care au condus România după 1944? Cine erau, cum gândeau şi de ce gândeau aşa? De răspunsul corect la aceste întrebări depinde într-o măsură hotărâtoare buna înţelegere a celor 50 de ani de totalitarism comunist, ale căror efecte se răsfrâng încă asupra noastră. La ele îşi propune să răspundă – cu modestia necesară oricărui început – volumul de faţă, care grupează documente din anii "copilăriei" comunismului românesc, de la 1920 (anul primelor contacte cu Internaţionala a III-a Comunistă) până în august 1939, când pactul Ribbentrop-Molotov a aruncat o umbră pe cât de neagră, pe atât de trecătoare asupra agitatei lumi a comunismului internaţionalist.

Pentru a înţelege corect istoria interbelică a Partidului Comunist Român şi premisele înseşi ale transformării sale în partid unic de guvernământ în perioada postbelică, trebuie să ne plasăm permanent în relaţie cu obiectivele politice ale URSS şi, în mod direct, cu istoria Internaţionalei a III-a Comuniste.

Înfiinţată în martie 1919, cu sprijinul material al Rusiei Sovietice şi pe fundamentul teoretic al ideilor lui Lenin, Internaţionala a III-a Comunistă (Comintern) a devenit în scurtă vreme – prin intermediul secţiilor sale (partidele "naţionale" comuniste) – un instrument eficient de susţinere a intereselor statului sovietic. La şedinţa de constituire a Internaţionalei a III-a, printre cele 39 de partide invitate s-a aflat şi Partidul Socialist din România. Acesta însă, aflat în plin proces de unificare, nu a putut trimite o delegaţie oficială[1]

Internaţionala a III-a şi-a stabilit o formulă organizatorică în conformitate cu intenţiile statului sovietic de a "exporta" germenii revoluţiei bolşevice în întreaga Europă. Ea a fost concepută ca un partid unic mondial, al cărui centru de conducere era Partidul Comunist (bolşevic) al Rusiei Sovietice. Celelalte partide afiliate, considerate "secţii", erau coordonate politic de la Moscova. Elementul-cheie pentru afilierea partidelor comuniste "naţionale" la Comintern era adeziunea necondiţionată la cele 21 de condiţii impuse de conducerea PC (b) al Rusiei. Printre ele se afla specificată în mod expres obligaţia partidelor afiliate de a acorda "ajutor necondiţionat republicilor sovietice" şi de a se supune în mod obligatoriu hotărârilor Cominternului, "partid mondial unic"[2]

---

[1] M. C. Stănesu, *Moscova, Cominternul, Filiera Comunistă Balcanică şi România (1919-1943)*, Ed. Silex, Bucureşti, 1994, p. 9-12.

[2] Jacques de Launay, *Istoria secretă a Cominternului*, Ed. Venus, Bucureşti, 1993, p. 177-178.

Discuțiile privind afilierea Partidului Socialist din România la Internaționala a III-a au fost purtate în toamna-iarna anului 1920 de către o delegație a socialiştilor români, condusă de Gheorghe Cristescu, care s-a deplasat în Rusia Sovietică. După mai multe luni de discuții şi presiuni, socialiştii români aflați la Moscova s-au declarat de acord cu condițiile fixate de reprezentanții Cominternului – cu câteva observații de nuanță, redactate separat de David Fabian[3] În perioada ianuarie-aprilie 1921, forurile conducătoare ale Partidului Socialist din România au dezbătut pe larg chestiunile privitoare la afiliere. Cu această ocazie, s-au conturat trei grupări, care susțineau trei puncte de vedere diferite: gruparea de stânga, susținătoare a afilierii fără rezerve la Internaționala a III-a, gruparea de dreapta, care dorea menținerea partidului pe linia existentă şi o grupare de centru, care cerea rediscutarea celor 21 de condiții şi care, la Congresul din 8-12 mai 1921, a optat pentru "afilierea cu rezerve"

Dovedindu-se majoritară – în urma supunerii la vot a moțiunilor de afiliere, gruparea de stânga a obținut votarea în congres a propunerii de afiliere la Internaționala a III-a (432 voturi pentru afilierea necondiționată, 111 pentru afilierea cu rezerve şi 2 voturi informative), dar nu şi-a mai putut concretiza intenția de a supune la vot crearea partidului comunist ca atare, datorită intervenției autorităților. Acestea au întrerupt lucrările congresului, pentru a-i aresta pe acei delegați care votaseră afilierea necondi-ționată[4]. Adoptarea denumirii de partid comunist deriva însă automat din prevederile celei de a 17-a condiții a afilierii[5] la Internaționala a III-a.

Partidul Comunist din România – denumirea oficială transmisă de către Gheorghe Cristescu Comitetului Executiv al Internaționalei[6] - îşi începea astfel existența sub semnul provizoratului (datorită întreruperii intempestive a lucrărilor, nu se putuseră vota statutul şi componența conducerii noului partid) şi al scandalului politic. În timp ce, în țară, principala problemă cu care se confruntau comuniştii români era procesul intentat delegaților la Congresul I – aşa-numitul "proces din Dealul Spirii", la Moscova, la Congresul al III-lea al Cominternului (22 iunie-12 iulie 1921), Partidul Comunist din România a fost reprezentat de o delegație de comunişti aflați în "emigrație" în Rusia Sovietică, proveniți în majoritate din grupările ilegale constituite după 1917 în Basarabia. Se contura astfel o linie tactică pe care Cominternul o va menține cu regularitate în relațiile sale cu PCdR şi care va conduce la divizarea de fapt a partidului în două grupări aflate permanent în divergență de opinii: gruparea "basarabenilor" (în majoritate, evrei), radicală, adeptă a acțiunii ilegale şi a terorismului, pe care Moscova a susținut-o activ şi din rândurile căreia s-a recrutat cea mai mare parte a reprezentanților PCdR pe lângă Comintern, şi gruparea "foştilor socialişti", adeptă a legalismului şi a luptei politice în cadrele statului democratic (această grupare a fost treptat marginalizată, influența ei devenind practic nulă după 1924; principalul ei reprezentant, Gheorghe Cristescu, a fost exclus din partid în 1926[7]). Lor li se adăuga o grupare "bulgară", provenită în special din rândurile Organizației Revoluționare a Dobrogei (DRO), a cărei poziție solidă în Comintern şi Federația Comunistă Balcanică se baza pe relațiile "naționale" cu Gh. Dimitrov şi Vasili Kolarov (din această grupare făceau parte Boris Ştefanov, secretar general al PCR după 1935, Petre Borilă, viitor membru al CC al PCR după 1944 ş. a.), precum şi grupul destul de numeros al comuniştilor maghiari din Transilvania, aflați în cadrul Cominternului sub protecția lui Béla Kun etc.

Interesul Internaționalei Comuniste față de PCR s-a menținut tot timpul la un nivel mai degrabă scăzut, singurele momente în care el s-a manifestat direct fiind acelea în care criza

---

[3] Vezi documentul 4 din prezentul volum, (6 decembrie 1920, Petrograd).

[4] Ministrul de interne de atunci, Constantin Argetoianu, descrie pe larg episodul în memoriile sale (vezi Constantin Argetoianu, *Memorii*, vol. VI, Ed. Machiavelli, Bucureşti, 1996, p. 182-188).

[5] Vezi articolul lui Ioan Scurtu, *Partidul Socialist Român şi Internaționala a III-a Comunistă*, în "Dosarele istoriei", nr. 10 (26/1988), p. 16-22.

[6] Totuşi, se pare că, până la Congresul al III-lea (octombrie 1922), partidul a funcționat sub titulatura de Partidul Socialist-Comunist.

[7] Vezi documentul 8 din prezentul volum, (21 ianuarie 1922, Viena).

provocată de divergenţele între membrii conducerii punea în pericol însăşi existenţa partidului. Încrederea specială acordată "basarabenilor" avea drept explicaţie interesul URSS pentru subminarea administraţiei româneşti în Basarabia şi pentru redobândirea acestei provincii. Acesta a fost, de altfel, contextul în care PCdR a fost obligat să adopte, imediat după afiliere, teze şi hotărâri ale Internaţionalei Comuniste, inadecvate în raport cu situaţia politică reală din România şi, în anumite situaţii, chiar ostile intereselor statului român. Cel mai clar exemplu în acest sens îl reprezintă lozinca "autodeterminării până la separarea definitivă" de România a provinciilor unite la 1918. Această formulare – ale cărei implicaţii reprezentau un atentat la integritatea teritorială a României şi la *statu quo*-ul stabilit la Versailles – nu privea numai România, ci întreaga zonă a Balcanilor. Conferinţa a VI-a a Federaţiei Comuniste Balcanice din noiembrie 1923[8] considera că minorităţile "asuprite" de statele naţionale reprezenta un "potenţial revoluţionar" atât în România (faţă de care se formulau cele mai dure aprecieri), cât şi în Macedonia, Croaţia, Slovenia, Grecia. Rezoluţia intitulată "Problema naţională în România", adoptată la această conferinţă, era primul document oficial, semnat de reprezentanţii PCdR, care menţiona sarcina comuniştilor de a lupta pentru dezmembrarea ţării.

Momentul-cheie al acestei evoluţii antiromâneşti din istoria PCdR l-a reprezentat însă Congresul al V-lea al Internaţionalei Comuniste (17 iunie-8 iulie 1924). La acest congres, a fost adoptat documentul intitulat "Problema naţională în Europa Centrală şi Balcani", în care, la capitolul XI, se arăta: "Congresul aprobă punerea de către PCdR a lozincilor separării statale a Transilvaniei şi Dobrogei din componenţa României în regiuni independente"[9]. Adoptarea de către PCdR, la cererea Internaţionalei Comuniste, a unei astfel de linii politice a fost principalul argument care a determinat autorităţile române să decidă dizolvarea partidului şi interzicerea prin lege a activităţii sale[10]

În planul intern al vieţii de partid, activitatea PCdR în perioada 1921-1924 a fost marcată de neînţelegerile permanente între grupări în privinţa liniei tactice şi a raporturilor ce urmau să fie stabilite cu Internaţionala a III-a. Un interesant document din 1928, intitulat "Istoria lichidatorismului"[11], identifica drept principală cauză a acestor neînţelegeri incompatibilitatea dintre atitudinea grupului foştilor social-democraţi (calificată drept "patriotardă" şi ostilă tacticii clandestinităţii) şi aceea a grupului "basarabean", care dorea să acţioneze în ilegalitate, cu metode teroriste. Documentul aminteşte, de asemenea, existenţa unui "grup transilvănean", pe care îl considera impregnat de "un patriotism regional" Un punct extrem de spinos în cadrul acestei dispute l-a reprezentat însăşi lozinca "autodeterminării până la despărţirea finală de Statul român" a provinciilor româneşti. "Gruparea social-democraţilor" condusă de Gheorghe Cristescu şi Gheorghe Tănase nu era de acord decât cu prima jumătate a acestei lozinci, declarându-se însă împotriva ideii de separare de Statul român a Transilvaniei, Basarabiei şi Dobrogei. Din punctul de vedere al Cominternului, o afirmaţie ca aceea făcută de Gheorghe Tănase – "Basarabia este românească şi trebuie să rămână românească" – reprezenta o vină capitală. Divergenţa dintre interesele Cominternului în România şi linia politică pe care PCdR ar fi trebuit să o urmeze pentru a deveni, aşa cum intenţiona, un partid cu o popularitate reală printre muncitorii români, a alimentat din plin ambiguităţile şi a afectat direct imaginea partidului în interior. Dacă, în ţară, gruparea foştilor social-democraţi controla iniţial conducerea partidului - în special prin prezenţa lui Gheorghe Cristescu în funcţia de secretar general – şi coordona organele de presă, la Comintern "gruparea basarabeană" – susţinută de comuniştii maghiari din Transilvania – a avut,

---

[8] Vezi documentul 13 din prezentul volum, (5 decembrie 1923, Berlin).

[9] M. C. Stănescu, *op. cit.*, p. 30.

[10] "Legea Mârzescu", 19 decembrie 1924, vezi Ioan Scurtu, Constantin Mocanu, Doina Smârcea, *Documente privind istoria României între 1918-1944*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1995, p. 312.

[11] *Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 172, c. 436-532.* Deşi documentul nu este semnat, din tonul şi aprecierile făcute se poate deduce că a fost redactat de un reprezentant al grupului "basarabenilor".

în fapt, ultimul cuvânt. "Ilegalizarea" partidului în 1924 – situație pe care "basarabenii" o aveau în vedere încă din 1921 şi pentru care erau mult mai bine pregătiţi, ca urmare a organizării pe grupări paramilitare cu metode de luptă teroriste, adoptată încă din 1919 – a contribuit decisiv la menţinerea incoerenţei organizatorice a partidului şi la acutizarea divergenţelor din rândul conducătorilor cu privire la tactica ce urma a fi adoptată[12]. După 1924, dependenţa PCdR de Internaţionala Comunistă se accentuează şi, în consecinţă, reflectarea intereselor acesteia în activitatea partidului devine şi mai evidentă.

Perioada dintre Congresul al III-lea al PCdR (august 1924) şi Congresul al V-lea (decembrie 1931) este marcată, în principal, de desfăşurarea a ceea ce istoriografia oficială a partidului a denumit ulterior "lupta fracţionistă fără de principii"[13]. Episodul fracţionist, asupra căruia istoricii au insistat cu precădere, a fost acela al rivalităţii deschise dintre Marcel Pauker (Luximin) şi Vitali Holostenko (Barbu), secretarul general impus de către Comintern la Congresul al IV-lea. Documentele prezentate în volum înfăţişează însă o realitate mult mai complexă. Este vorba, pe de o parte, de diferendul consumat, încă din 1923-1924, între Marcel Pauker şi Gheorghe Cristescu şi de disputele pe care acelaşi Gheorghe Cristescu – care, după interzicerea activităţii PCdR, în aprilie 1924, refuza soluţia clandestinităţii – le-a avut cu Directoratul format din Elek Köblös, Marcel.Pauker şi David Fabian. Aceste conflicte, încheiate în 1926 cu excluderea lui Cristescu, avuseseră în primul rând o miză tactică: adoptarea sau refuzul integrării în viaţa politică a României democratice. Punctul de vedere susţinut de Cristescu şi adepţii săi – acela al unei activităţi legale sau măcar semilegale, prin ocolirea strategică a măsurilor ce vizau desfiinţarea PCdR – a rămas, într-o oarecare măsură, în vigoare pe întreaga perioadă interbelică: activitatea organizaţiilor legale, de tipul Blocului Muncitoresc-Ţărănesc sau, în anii '30, al Comitetului Naţional Antifascist şi Blocului Democratic, fiind singurele care au reuşit, chiar dacă numai în mică măsură, să ancoreze PCdR în politica românească a vremii.

Pe de altă parte, conflictul deschis din anii 1928-1931, care a implicat întregul partid şi a avut, în egală măsură, o dimensiune de "frondă" a PCdR faţă de Comintern, îşi are rădăcinile în situaţia explozivă creată în interiorul partidului în intervalul de timp dintre Congresul al III-lea şi Congresul al IV-lea. Punctul său de plecare – hotărârea Cominternului de a demite în bloc, la Congresul al IV-lea (28 iunie-7 iulie 1928), conducerea aleasă de PCdR la Congresul al III-lea din 1924, în frunte cu Elek Köblös – îşi avea originea, de fapt, în situaţia critică în care ajunsese partidul în intervalul dintre cele două congrese.

După desfiinţarea sa de către autorităţile române, PCdR nu a mai reuşit să iasă cu forţe proprii din marasmul luptelor interne. Arestările operate – un grup de lideri importanţi, în frunte cu Gheorghe Cristescu şi Marcel Pauker, fusese arestat chiar în 1924 – erau cel mai adesea facilitate de conduita comuniştilor arestaţi, care nu ezitau să se denunţe reciproc. Aşa s-a întâmplat în 1926, când au fost arestaţi toţi cei trei conducători de fapt ai PCdR: Boris Ştefanov, Pavel Tcacenko şi Willi Roth. Ultimul dintre cei trei, Willi Roth, a acceptat, în schimbul eliberării, să deconspire întreaga componenţă a Comitetului Central[14]

Din aceeaşi perioadă datează mutarea centrului conducător al partidului în exteriorul României, prin crearea, în 1926, a unui aşa-numit "Birou politic din străinătate", cu centrul la Viena[15], care era abilitat să ia decizii cu privire la activitatea PCdR în interiorul României. Cea mai palpabilă dovadă a haosului ce domnea în rândurile PCdR în perioada de după trecerea sa în ilegalitate este scăderea spectaculoasă a numărului de membri, înregistrată ca atare în

---

[12] Vezi documentul 18 din prezentul volum, (6 decembrie 1924).

[13] O relatare pertinentă a acestui episod, făcută din perspectiva unui bun cunoscător al istoriei PCR, la Ghiţă Ionescu, *Comunismul în România*, Ed. Litera, Bucureşti, 1994, p. 50-54.

[14] Vezi documentul 36 din prezentul volum, ([1928]).

[15] Iniţiativa creării acestuia i-a aparţinut chiar lui Elek Köblös (vezi Dan Cătănuş, *Conducerea PCdR. 1921-1944*, în "Arhivele totalitarismului", an VII, nr. 1-2/1999, p. 132.

statisticile Cominternului (de la 1500 în 1926 la doar 300 în 1927)[16]. Nu este de mirare, în aceste condiţii, că la Congresul al IV-lea al PCdR – desfăşurat în URSS, în localitatea Ciuguevo, lângă Harkov -, reprezentantul desemnat de Comintern pentru a conduce dezbaterile, Bohumil Şmeral, nega deschis existenţa unui partid comunist în România[17].

Congresul al IV-lea al PCdR a marcat primul moment de intervenţie fermă a Internaţionalei a III-a în conducerea partidului, dar şi primul conflict deschis între acest organism şi reprezentanţii români. În special Elek Köblös, demis din funcţia de secretar general şi înlocuit cu ucraineanul Vitali Holostenko, şi-a exprimat nemulţumirea faţă de hotărârea ca din conducerea nou aleasă a PCdR să nu mai facă parte nici un membru al fostului CC. Atât măsurile organizatorice decise de Congresul al IV-lea, cât şi lupta deschisă pentru putere izbucnită ulterior între conducătorii partidului, au condus la anihilarea în fapt a PCdR, în perioada 1928-1931. Starea de haos din partid a determinat înăsprirea atitudinii Internaţionalei a III-a faţă de comuniştii români şi mutarea definitivă a centrului de greutate al partidului către aripa "exterioară", reprezentată de activiştii din emigraţia moscovită. Situaţia a rămas neschimbată şi după publicarea rezoluţiei Cominternului cu privire la "lupta fracţionistă fără de principii"[18] şi chiar după Congresul al V-lea al PCdR (3-24 decembrie 1931), care avea pretenţia de a fi eliminat efectele nocive ale fracţionismului şi de a fi reinstaurat o oarecare ordine în ceea ce priveşte situaţia de la vârful partidului[19]. Congresul al V-lea a desemnat o nouă componenţă a CC al PCdR, având-l ca secretar general pe Alecsander Danieliuk-Ştefanski (Gorn), membru al PC Polonez şi activist al Cominternului. Biroul Politic al partidului, constituit imediat după congres, îşi avea sediul la Berlin. Congresul fixa cinci lozinci principale pentru orientarea activităţii viitoare a comuniştilor în România: "contra dictaturii fasciste; ziua [de lucru] de 8 ore; pământ ţăranilor; autodeterminarea până la despărţire; apărarea URSS"[20].

În perioada de după Congresul al V-lea, până în 1937, când marea teroare declanşată de Stalin la Moscova loveşte în plin conducerea exterioară a partidului, istoria PCdR consemnează un oarecare reviriment. Faptul se datorează, pe de o parte, nemulţumirilor sociale provocate de criza economică din 1929-1933 (care permit PCdR să găsească un teren ceva mai favorabil printre muncitorii din România), iar, pe de altă parte, unor schimbări survenite în orientările date de Comintern: renunţarea, începând cu 1934, la catalogarea social-democraţilor ca "social-fascişti" şi la considerarea lor drept principali adversari ai comuniştilor, adoptarea tacticii de "front popular antifascist", care recomanda colaborarea comuniştilor cu forţele antifasciste "burgheze" (Congresul al VII-lea al Internaţionalei Comuniste, din august 1935)[21]

Unele dintre iniţiativele PCdR din această perioadă pot fi considerate de succes, în comparaţie cu paralizarea cvasitotală a activităţilor partidului din perioada precedentă. Un episod mult solicitat de propaganda comunistă după 23 August 1944, acela al grevei de la atelierul CFR-Griviţa, din ianuarie-februarie 1933, necesită o repunere în cadrele realităţii. Studii ulterioare vor lămuri, cu siguranţă, dimensiunile reale ale implicării PCdR[22]. Însă, raportat la istoria interbelică a acestui partid, faptul că – fără a fi deţinut totuşi conducerea efectivă a mişcării greviste – unii dintre membrii săi au găsit modalitatea de a se implica şi chiar de a

---

[16] Ioan Chiper, *Consideraţii privind evoluţia numerică şi componenţa etnică a PCR. 1921-1952*, în "Arhivele totalitarismului", an VI, nr. 4/1998, p. 28.

[17] M. C. Stănescu, *op. cit.*, p. 102.

[18] Vezi documentul 43 din prezentul volum, (10 octombrie 1930).

[19] M. C. Stănescu, *op. cit.*, p. 116-120.

[20] Mircea Muşat, Ion Ardeleanu, *România după Marea Unire*, vol. II, 1, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1986, p. 640.

[21]Pentru detalii, vezi Fernando Claudin, *La crise du mouvement communiste du Kommintern ou Komminform*, vol. I, Editions Maspero, Paris, 1972, p. 194-238.

[22] Vezi documentul 59 din prezentul volum, (august 1933).

colabora cu sindicaliştii social-democraţi, deţinători ai unei poziţii mult mai puternice printre ceferişti, reprezenta în sine un progres în atitudinea PCdR faţă de evoluţiile sociale şi politice din România[23]

Acţiunile "contra fascismului şi a războiului", iniţiate de PCdR în perioada 1934-1936 – potrivit cu noua linie politică elaborată de Comintern, i-au adus pe comunişti în contact cu personalităţi culturale şi politice care reprezentau ceea ce am putea numi "stânga onorabilă" din România. Prin intermediul Comitetului Naţional Antifascist şi al asociaţiei "Amicii URSS", PCdR pătrunde pe căi legale în mediul intelectualilor democraţi. Deşi cele două organizaţii controlate de partid au avut, în fapt, existenţe foarte scurte – ele fiind interzise prompt de către autorităţile române –prin intermediul lor s-au reuşit totuşi contactarea şi transformarea în "simpatizanţi" a unora dintre intelectualii români care nu subscriau la programul politic al extremei drepte. Relaţia dintre PCdR şi intelectualii de stânga, rămasă în perioada interbelică fără efecte deosebite, a căpătat o semnificaţie mult mai interesantă pentru ambele părţi imediat după 23 August 1944.

Politica de front popular[24], sprijinită, de asemenea, pe activitatea unor organizaţii legale controlate de comunişti, cum erau Blocul Democratic şi Frontul Plugarilor, a permis PCdR stabilirea unor prime contacte cu partidele politice democratice. Documentele din prezentul volum oglindesc reţinerile majore pe care reprezentanţii sistemului politic democratic din România – principalii vizaţi de către comunişti fiind social-democraţii şi naţional-ţărăniştii – le aveau faţă de colaborarea cu PCdR, apreciind că acest partid era controlat de o putere străină. Ele reflectă, de asemenea, dificultăţile pe care le aveau comuniştii în a controla chiar mişcările organizaţiilor legale pe care le înfiinţaseră pentru a le folosi drept suport politic al noii orientări[25] În cele din urmă, datorită atât reticenţelor celorlalte partide faţă de PCdR, cât şi slabelor forţe de care dispuneau comuniştii în interiorul ţării, tactica de front popular nu s-a finalizat în România – spre deosebire de acţiunile similare din Franţa şi Spania[26] - decât cu câteva acorduri de importanţă minoră.

Anii 1937-1938 reprezintă şi pentru PCdR – ca pentru toate celelalte partide-secţii ale Internaţionalei a III-a – o perioadă dramatică, în care conducerea exterioară a partidului, formată din "emigraţia" de la Moscova, este decimată fizic de efectele "marii terori" staliniste. PCdR a pierdut, în aceste împrejurări, cea mai mare parte din liderii săi aflaţi pe teritoriul URSS. Marcel Pauker, Elek Köblös, Al. Dobrogeanu-Gherea, Elena Filipescu-Filipovici, Timotei Marin, Imre Aladar, Eugen Rozvan, Ecaterina Arbore, Gelbert Moscovici sunt numai câteva nume dintre cei arestaţi şi executaţi sub acuzaţia de "troţkism" şi "fracţionism"[27] În 1938, Stalin a decis desfiinţarea formală a partidelor comuniste ale căror conduceri se dovediseră a fi "infestate" de "spioni imperialişti" Acesta a fost cazul Partidului Comunist Polonez, dar şi al Partidului Comunist din România. Numărul exact al victimelor staliniste provenite din rândurile PCdR exterior nu este cunoscut încă. Ele au fost "reabilitate" pe plan intern de o comisie înfiinţată în 1968 de către Nicolae Ceauşescu.

---

[23] Pentru divergenţele ulterioare dintre conducătorii comunişti ai grevei şi pentru utilizarea acestui episod ca factor de legitimare a autorităţii lui Gheorghe Gheorghiu-Dej după 1944, vezi documentele adunate în volumul Alina Turdor, Dan Cătănuş, *Amurgul ilegaliştilor. Plenara CC al PCR din 9-13 iunie 1958*, Ed. Vremea, Bucureşti, 2000. Aici este consemnată afirmaţia lui Constantin Doncea că, la Griviţa, nu a fost vorba de implicarea efectivă a partidului, ci de iniţiativa particulară a unor comunişti care au exploatat situaţia creată (p. 173 şi *passim*).

[24] Vezi P. Constantinescu-Iaşi, *Lupta pentru formarea frontului popular în România*, Ed. Academiei RSR, Bucureşti, 1968, pentru o interpretare tipică propagandei oficiale.

[25] Vezi documentul 69 din prezentul volum, (26 iulie 1936).

[26] Pentru ecoul occidental al politicii de front popular, vezi François Furet, *Trecutul unei iluzii. Eseu despre ideea comunistă în secolul XX*, Editura Humanitas, Bucureşti, p. 226-334.

[27] Pentru impactul general al "marii terori" asupra partidelor comuniste europene, vezi Robert Conquest, *Marea Teroare*, Humanitas, Bucureşti, 1998, p. 473-483.

Efectele represiunii staliniste pot fi întrevăzute în masiva campanie declanşată în anii 1939-1940 de către Boris Ştefanov (reprezentantul PCdR pe lângă Comintern, scăpat în mod neaşteptat de soarta celorlalţi cominternişti) de recrutare în ţară de noi cadre pentru a fi trimise la Moscova.

În sfârşit, documentele cuprinse în acest volum reflectă un alt episod, mai puţin cunoscut, din istoria PCdR: prezenţa voluntarilor comunişti români în războiul civil din Spania. În pofida imaginii eroice acreditată după 1944 de propagandiştii partidului[28], documentele ne dezvăluie un univers controlat ferm de agenţii Cominternului, frământat de aceleaşi suspiciuni şi conflicte ce au caracterizat existenţa interbelică a PCR.

Ultimul document din volum datează din iunie 1939, cu două luni înaintea semnării Pactului de neagresiune germano-sovietic, eveniment greu de justificat în logica de până atunci a Cominternului, dar pe care partidele comuniste s-au văzut obligate să-l asimileze ca atare. Dacă resursele materiale o vor permite, un prezumtiv al doilea volum ar urma să cuprindă documente din perioada 1939-1944. Ne exprimăm speranţa că documentele prezentate acum – selectate dintr-un corp pe cât de vast, pe atât de eteroclit – vor permite specialiştilor clarificarea unei istorii încă insuficient cunoscute, aceea a începuturilor comunismului în România.

*

* *

Documentele prezentate în acest volum fac parte din arhiva Centrului Rus pentru Păstrarea şi Studierea Documentelor de Istorie Contemporană (fondurile: 495 – Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste; 509 – Federaţia Comunistă Balcanică, Biroul Executiv; 539 – Ajutorul Roşu Internaţional-MOPR) de la Moscova - fosta arhivă Comintern. O parte importantă a documentelor din această arhivă se află în păstrarea Arhivelor Naţionale ale României, microfilmată.

Documentele au fost transcrise păstrându-se întocmai forma în care se regăsesc în arhiva Comintern. La Moscova, documentele provenind de la partidele-secţii, redactate în limbi de circulaţie restrânsă (aşa cum era şi cazul limbii române) erau ulterior traduse în limba rusă şi în alte limbi de circulaţie, cu predilecţie în franceză şi germană.

Documentele elaborate în limba rusă de către organele conducătoare ale Comintern erau traduse şi ele, de regulă, în aceleaşi limbi de circulaţie. Deoarece intenţia noastră a fost aceea de a reconstitui o imagine cât mai exactă a modului în care activitatea comuniştilor români era reflectată la Comintern, am optat pentru prezentarea documentelor PCdR în varianta în care au circulat printre activiştii acestui organism.

În cazul documentelor în limba română, am intervenit doar pentru reactualizarea ortografiei în conformitate cu normele în vigoare. Dezacordurile şi structurile gramaticale forţate - datorate nivelului scăzut de instruire sau slabei cunoaşteri a limbii române de către autorii respectivelor documente - le-am păstrat, considerând că fac parte din relevanţa istorică a documentului.

Documentele sunt prezentate în ordine cronologică. În cazul în care data nu figura pe documentul original, aceasta a fost dedusă pe baza contextului, fiind marcată grafic prin paranteze drepte. Fiecare document este însoţit de note de subsol, care facilitează reprezentarea cadrului general şi dau lămuriri asupra evenimentelor la care se face referire.

Lucrarea include un *Indice de nume*, în care, pe cât a fost posibil, s-a făcut corelarea între numele real şi cel conspirativ. Principala sursă pentru identificarea numelor conspirative a constituit-o lista alcătuită de M. C. Stănescu în volumul *Moscova, Cominternul, Filiera Comunistă Balcanică şi România (1919-1944)*, Editura Silex, Bucureşti, 1994. Această listă a

---

[28] Vezi volumul *Voluntari români în Spania. 1936-1939. Amintiri şi documente*, Ed. Politică, Bucureşti, 1971.

fost completată cu identificările făcute în cursul inventarierii de colega noastră, Afrodita Petrovici, precum şi cu informaţiile furnizate de Ioan Chiper şi Dan Cătănuş în volumul *Cazul Ştefan Foriş*, Editura Vremea, Bucureşti, 2000.

Titulatura oficială a partidului comunist, în perioada la care se referă volumul, era: Partidul Comunist din România. Pentru anii 1921-1922, până la Congresul al II-lea al partidului, documentele elaborate în interiorul ţării folosesc denumirea de Partidul Socialist-Comunist. În documentele provenind de la conducerea Comintern se vorbea la modul generic despre "partidul comunist român", scris cu minuscule. În rezumatele documentelor cuprinse în volum, am optat pentru utilizarea convenţională a denumirii Partidul Comunist Român (PCR), intrată în limbajul comun, păstrând, fireşte, în cuprinsul documentelor, denumirea folosită de emitenţii documentelor. Din aceleaşi motive, am preferat, în cazul Internaţionalei a III-a Comuniste, varianta grafică românească, Comintern şi nu cea rusească, Komintern.

Documentele au fost reproduse, în cea mai mare parte, în integralitatea lor. Atunci când pe microfilm se păstrează doar fragmente ale respectivului document, acest fapt este menţionat în notele de subsol. Din documentele redate fragmentar, au fost eliminate pasajele care conţineau divagaţii sau care nu aveau legătură cu Partidul Comunist din România, indicându-se de fiecare dată prin paranteze drepte locul de unde au fost eliminate, iar în notele de subsol ideea principală a pasajului eliminat. Am urmărit, astfel, să păstrăm o imagine cât mai clară a documentelor originale.

Volumul se adresează atât specialiştilor, cât şi publicului larg. Dat fiind stadiul incipient al cercetării, editorii sunt recunoscători pentru orice precizare sau informaţie suplimentară.

ALINA TUDOR-PAVELESCU

INTRODUCTION

After more than ten years' passing since the collapse of the Communist regime, the history of the Romanian Communist Party is still a history *en chantier* in Romania. The works on this subject - of which some are really worthy due to meritorious scholars - prove that the Romanian communism is still a matter under investigation. The most part of the studies on Romanian communism deals with its evolution since August 23, 1944, when the Communist Party became the main force in the political field. Regarding those who had been leading Romania since 1944, a few questions are to be raised: Where were they coming from? Who were they? How did they think? Why did they think so?

Answering these questions is the only way to reach a good understanding of the 50 years of Communist totalitarianism, whose effects are still in place inside the Romanian society. This is the purpose of the present book that groups a set of documents about the Romanian communism within the period between 1920, the year of the first contacts with the Third International, and August 1939, that is to say, the "communism childhood"; it is the period when the Ribbentrop-Molotov pact cast a shadow, which was as dark as it was ephemeral, on the tormented world of the international Communism.

For an accurate comprehension of the Romanian Communist Party's inter-war history and the prerequisites of its political ascent after the Second World War, it is necessary to have a far-reached .perspective of the Soviet Union's political targets, particularly, the Third International's history.

Being set up in March 1919 with the material support of Soviet Russia and originating in Lenin's doctrine, the Third Communist International immediately became an effective instrument supporting the Soviets' political interests. Among the 39 parties invited to take part in setting up the Third International, there was also the Romanian Socialist Party. Because its organization was still under way, the latter was not able to send an official delegation to Moscow[1].

From the very beginning, the Third International was organised in accordance with USSR' aims to "export' the Bolshevik revolution throughout Europe. It was conceived as an international united party having the Communist (Bolshevik) Party of Soviet Russia as headquarters. Organised as sections, the other affiliated parties of the Third International were politically commanded by Moscow. The main condition for their affiliation to was the unconditional submission to the 21 conditions imposed by the Soviet Communist (Bolshevik) Party. Besides, a particular attention was given to two of the above conditions, such as the obligation for the affiliated parties to provide "unconditional help to the Soviet republics" and the compulsory submission to the Third International's decisions[2].

---

[1] M. C. Stănescu, *Moscova, Cominternul, Filiera Comunistă Balcanică şi România (1919-1943)*, Bucharest: Silex, 1994: 9-12.

[2] Jacques de Launay, *Istoria secretă a Cominternului,* Bucharest: Venus, 1993: 177-178.

The negotiations on the Romanian Socialist Party's affiliation to the Third International took place during the autumn and winter of 1920. In this respect, the Romanian Socialist delegation led by Gheorghe Cristescu went to USSR. After months of talks and pressures, the Romanian socialists in Moscow finally agreed to the 21 conditions imposed by the Intercom except for some observations presented over by David Fabian[3]

During the period between January and April 1921 the Socialist Party's leadership debated the affiliation matters. On this occasion, three trends occurred within the party, each of them delivering a different opinion: the 'left group' was for the unconditional affiliation to the Third International; the "right group" claimed the maintenance of the party's autonomy; the "center group" wanted a re-negotiation of the 21 conditions, which they would ask for when voting for the "affiliation with reserve" during the Congress in May 8-12, 1921. The "left group" proved to be the winner in the Congress (432 votes for unconditional affiliation, 111 for affiliation with reserve and two informative votes), but they were not able to put the foundation of the Communist Party to vote because of the Romanian authorities' interference. The Police stopped the Congress and arrested those participants who voted for unconditional affiliation[4]. Nonetheless, the denomination of Communist Party originated from the 17th affiliation term of the Third International[5].

Thus, the Communist Party of Romania - this was the official denomination reported by Gheorghe Cristescu to the Executive Committee of the Third International[6]- began to exist under provisional state (because of the Police's intervention, the participants in the Congress did not have time to vote the Statute and the new leading team) and in circumstances of political scandal. While the communists within Romania were dealing with the so-called "trial of Dealu Spirii", that was brought against the Congressmen who voted for unconditional affiliation, the Third Congress of the Third International was developing in Moscow (We are referring to the Congress held between June 22 and July 12, 1921). To this extent, Communist Party of Romania was represented in by a delegation consisting of "emigrated" communists living in Soviet Russia, who had formerly been members of the Besserabian terrorist groups created in 1917. In fact, the Third International were drawing a tactic they would be maintaining in their policy towards the Communist Party of Romania during the whole inter-war period. Such tactic brought about the party's division in two main opposite groups: the Besserabian group - of which the most part of the adherents were Jews - that was radical, favourable to illegal activity and terrorist tactics and, besides, supported by Moscow (many of the Romanian representatives to the Third International leadership were adherents of that group), and the former socialists group militating for legal activity and political struggle within the frame of the Romanian democratic regime. The latter was gradually cast out, loosing any influence on after 1924 and Gheorghe Cristescu, the main representative of the above group, was excluded from the party in 1926[7]

Besides the above groups, there were also two other minority groupings. The Bulgarian one was mainly formed of the members of the Dobrudgia Revolutionary Organisation (DRO) and had solid position within the Third International and the Balkan Communist Federation, due to their "national" relationship with Gheorghi Dimitrov and Vasili Kolarov. Among the most

---

[3] See the document 4 in the present book, dated December 6, 1920.

[4] At that time, the minister of Internal Affairs was Constantin Argetoianu, whose diary suggests a picturesque description of the above episode (see Constantin Argetoianu *Memorii,* vol. 6, Bucharest: Machiavelli, 1996: 182-188.

[5] See Ioan Scurtu's article, *Partidul Socialist Român şsi Internaţionala a III-a Comunistă* în "Dosarele istoriei", 10 (26 / 1988): 16-22.

[6] However, it seems that the party leadership was using the denomination of "Socialist-Communist Party" until the Second Congress of the party on October 1922.

[7] See the document 8 (1922, January 21, Vienna).

known Bulgarians, there were Boris Ştefanov, the General Secretary of the Communist Party of Romania since 1935, and Petre Borilă, a future member of the party's Central Committee after 1944. The second minority grouping was the one of the Transylvanian Hungarians that was supported within the Third International by Bela Kun.

During the inter-war years, the Third International's interest towards the Communist Party of Romania was rather low. It was highly increased only when the struggle between the factions within the party leadership endangered the existence of the party itself. The Besserabians' privileged position in the Third International was due to the Soviet Union's special interest for undermining the Romanian administration of Besserabia and implicitly regaining control over that region. In that context, the Communist Party of Romania was persuaded to adopt, soon after its affiliation to, some of the theses and commandments of the Communist International, which were quite unproper to the Romanian political environment and were even hostile to Romania's national interests. The best example was the slogan stating "self-determination up to the final separation from Romania" of the provinces which had been unified in 1918. That formula, whose implications represented a menace to Romania's territorial integrity and even to Versailles *status quo*, did not concern only the Romanian State, but the whole Balkan region as well. The Fourth Conference of the Balkan Communist Federation held on November 1923[8] stated that the "oppressed" minorities within the national states should be a "revolutionary potential" in those states, namely, Romania - to which the most severe criticisms were addressed -, Macedonia, Croatia, Slovenia and Greece.

The resolution entitled "The National Issue in Romania", adopted by the Conference was the first official paper signed by the Communist Party of Romania's representatives, mentioning the communists' task to fight for the country's dismemberment.

The first time when the Communist Party of Romania officially adopted anti-Romanian position on was in the Fifth Congress of the Third International that was held between June 17 and July 8, 1924. The Congress adopted a paper entitled "The National Issue in Central Europe and the Balkans", which 11th chapter stipulated: "The Congress agrees with the adoption by the Communist Party of Romania of the slogan concerning the separation of Transylvania and Dobrudja from Romania and, consequently, their organization into two independent regions."[9] This political guide-line undertaken by the Communist Party of Romania brought about the Romanian authorities to decide for the dissolution of the party[10].

The internal life of the Communist Party of Romania between 1921 and 1924 was dominated by the permanent conflicts between its different groups on the tactics to be adopted and the relations it ought to bear with the Third International. An interesting document dated 1928, entitled "History of liquidation"[11]- the Third International supporting wing of the Communist Party of Romania accused their peers, the former socialists, of trying to liquidate the party - displays the incompatibility between the position of the "former socialists group", estimated as "jingoistic" and hostile to clandestine tactics , and that of the "Besserabian group", which promoted the illegal action and terrorist methods. The document also mentions the existence of "the Transylvanian group" that was dominated by "parochialism". The ticklish point in the dispute was the same slogan of "self-determination up to final separation" of the Romanian provinces from the Romanian State. The "former socialists" group, led by Gheorghe Cristescu and Gheorghe Tănase, agreed with only the first half of the slogan, stating against the

---

[8] See the document 13 (1923, December 5, Berlin).

[9] M.C. Stanescu, *loc. cit.*: 30.

[10] See "Mârzescu bill" on December 19, 1924 in Ioan Scurtu, Constantin Mocanu, Doina Smârcea *Documente privind istoria României între anii 1918-1944,* Bucharest: Ed. Didactică şi Pedagogică, 1995, p. 312.

[11] See the document *Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola172, c. 436-532*. Although the document is not signed, its contents allows us to suppose that it was conceived by a representative of the Besserabians.

separation of Transylvania, Besserabia and Dobrudja from Romania. From the Third International's viewpoint, Gheorghe Tănase's statement that "Besserabia is Romanian and must stay Romanian" was a deadly sin. The discrepancy between the Third International's interests in Romania and the policy the Communist Party of Romania should adopt on in order to become a real political force within the Romanian society, nourished a lot of ambiguities as well as harmed the party's popularity within the country. Although the former social-democrats were the leading group of the party within the borders of Romania - their leader, Gheorghe Cristescu, was the party's General Secretary between 1921 and 1924; they also controlled over the party's press the Besserabian group, which was supported by the Hungarian communists in Transylvania, had the final word within the Third International.

The party's putting to illegality in 1924, a situation which the Besserabians who had been considering it since 1921 were much better prepared for as a result of their organization into paramilitary groupings using terrorist tactics since 1919, decisively contributed to the maintenance of the party's organizational incoherence as well as to the deepening of the dispute between the party members on the tactic they should adopt. After 1924 the Communist Party of Romania[12] became much more dependent on the Third International; consequently, the latter's influence over the former's activity became more and more obvious.

During the period between the Third Congress held on August 1924 and the Fifth one held on December 1931, the "unprincipled factious struggle"[13] was developing. The scholars insisted on pointing out a single episode in that struggle: the rivalry between Marcel Pauker, alias Luximin, and Vitali Holostenko, alias Barbu, the party's General Secretary, who had been appointed to by the Third International. Yet, the documents included in the present tome display a more intricate situation. On one hand, there were, first, the dispute of 1923-1924 between Marcel Pauker and Gheorghe Cristescu and, secondly, the disagreements between the same Cristesçu - who, after the party's putting to illegality in April 1924, refused the solution of clandestine struggle - and the new party leadership, that is the Directory formed of Elek Köblös, Marcel Pauker and David Fabian. Those disputes which ended with Cristescu's exclusion from the party's membership in 1926 concerned a strategy matter: whether the party to be or not a part of Romania's political environment. To some extent, Cristescu's tactic, that is to say the performance of legal or at least half-legal activity by avoiding the juridical measures on the party's dissolution, worked out during the entire inter-war period: the legal organizations created by the Romanian Communist Party, such as The Workers' and Peasants' Bloc, The National Antifascist Committee and The Democratic Bloc (the last two were set up during the 30ies), were the only ones that to some extent succeeded in connecting the Communist Party to the Romanian political life.

On the other hand, the open dispute of 1928-1931 between Pauker and Holostenko involved the entire party and, consequently, was perceived as the Romanian communists' opposition to the Third International's politics.

This conflict originated from the explosive situation within the Romanian Communist leadership between the Third Congress, held in 1924 and the Fourth one, held in 1928. The starting point, that is to say the Intercom's decision to dismiss the entire leading team of the Communist Party of Romania that had been elected by the Third Congress and had had Elek Köblös as a chief, was determined by the critical situation of the party between 1924 and 1928.

Since its putting to illegality the Communist Party of Romania never achieved to overcome the inner struggles. The arrest of many party members - the main leaders, including Gheorghe Cristescu and Marcel Pauker had been arrested in 1924, soon after the party's

---

[12] See document 18 (1924, December 6).

[13] For a pertinent description of the above episode, see Ghiță Ionescu *Comunismul în România,* Bucharest: Litera, 1994: 50-54.

dissolution - was facilitated by the already arrested communists' attitude towards; the most part of them had no hesitation in denouncing their comrades to authorities. It happened so in 1926, when the Romanian authorities succeeded in arresting all the three leaders of the Communist Party, namely, Boris Ştefanov, Pavel Tcacenko and Willi Roth. The latter denounced the whole Central Committee, in exchange for his release[14].

Meanwhile, the leading centre of the party was displaced outside of Romania. In 1926, there was set up a "Political Office from abroad" in Vienna[15], in order to make decisions on the Communist Party of Romania's activities within the country.

The most obvious mark of the chaos dominating the Communist Party of Romanian after its putting to illegality was the spectacular decrease of its membership (from 1500 members in 1926 to 300 in 1927) as the Intercom's statistics registered[16]

Under such circumstances, Bohumil Smeral, the Intercom's representative, denied the existence of a Communist Party in Romania on the occasion of the Fourth Congress of the party held in Ciuguevo, a small town near Harkov within the Soviet Union[17]

The Fourth Congress of the Communist Party of Romania represented the first steadfast interference of the Third International in the party's leading matters as well as the first open disagreement between this international body and the Romanian Communist leadership. Especially Elek Koblos, who had been discharged from the General Secretary's office and replaced by Vitali Holostenko, an Ukrainean, displayed his opposition to the Third International's decision to replace the whole Central Committee elected in 1924 with an entirely new one. The decisions made by the Fourth Congress as well as the open struggle for power between the party leaders led to the *de facto* annihilation of the Communist Party of Romania within the period between 1928 and 1931. Such a situation brought about an even much more severe reaction from the Third International with regard to the Romanian Communists.

Neither the Intercom's resolution on the "unprincipled factious struggle"[18], nor the Fifth Congress of the Communist Party of Romanian held on December 3-24, 1931, could modify the situation. The Fifth Congress made an attempt to eliminate the negative effects of the factious struggle and called the different groupings to order inside the leadership[19] It elected a new leading team having Alexander Danieliuk-Ştefanski, alias Gorn, as a chief; Alexander Danieluk-Stefanski was a member of the Polish Communist Party and activist of the Comintern. The party's Political Bureau formed up soon after the Congress was placed in Berlin. The Congress stipulated five main slogans for the future communist work in Romania: "fight against the fascist dictatorship; 8 hours long working day; land for the peasants; self-determination up to separation; the defence of the Soviet Union"[20]

During the period between the Fifth Congress and the year 1937, when the Stalinist Great Terror in Moscow blindly hit on the communist leadership from abroad, the Communist Party of Romania seemed, in a manner of speaking, to gain ground within the country. That was due, on one hand, to the social and economic crisis occurring between 1929 and 1933 - that allowed the Communist Party to gain ground among the workers - and, on the other hand, to some significant changes in the Intercom's tactics, namely, the giving up to the designation of

---

[14] See the document 36 ([1928]).

[15] The initiative belonged to Elek Koblos, see Dan Catanus, *Conducerea PCdR. 1921-1944,* in "Arhivele totalitarismului", year 7, no.1-2/1999, p. 132

[16] See I. Chiper, *Consideraţtii privind evoluţia numerică şi componenţa etnică a PCR. 1921-1952*, în "Arhivele totalitarismului", year 6, no. 4/1998, p. 28.

[17] M. C. Stănescu, *loc. cit.*: 102.

[18] See the document 43 (1930, October 10).

[19] M. C. Stănescu, *loc. cit.*: 116-120.

[20] Mircea Muşat, Ion Ardeleanu, *România după Marea Unire*, vol. II,1, Bucharest: Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1986: 640.

the social-democrats as 'social-fascists' since 1934 and the adoption of the "antifascist popular front" tactic recommending the communists to co-operate with all antifascist 'burgeoise' forces; those changes were discussed over in the Seventh Congress of the Third International, that was held on August 1935[21].

Some of the initiatives undertaken by the Communist Party of Romania in this period might be considered as successful, in comparison to the lack of activity during the previous period. The communist propaganda after August 23, 1944 insisted on the party's leading role in the railway workers' strike run between January and February 1933 at the 'Griviţa' workshops. Certainly, subsequent studies are to clarify the real involvement of the Communist Party of Romania in the events. Nevertheless, the fact that the communists agreed to co-operate with the social-democrats during the strike without holding, by any means, a leading position, was a real progress in the communists' tactic[22]

The actions taken "against fascism and war" by the Communist Party of Romanian during the period between 1934 and 1936 - following the political tactics traced out by the Intercom - brought the communists in contact with the personalities of the cultural and political life, representing the Romanian "decent left" Through the agency of the National Antifascist Committee and the "Friends of USSR" Association, the Communist Party of Romania reached the democrat intellectuals' milieu. Although the two organizations controlled over by the communists had, in fact, a very short existence - they were closed down by the Romanian authorities, they permitted the Communist Party to reach its political purposes among the Romanian left winged intellectuals that did not subscribe to the right extremist political program. The relationship between the latter and the Communist Party of Romania did not get spectacular results, but it proved to be significant for the both sides, especially after August 23, 1944.

The popular front tactic[23], also supported by the legal organizations controlled over by the communists, such as the Democratic Bloc and the Ploughmen' Front, allowed the Romanian Communist Party to establish its first contacts with the democratic parties. Anyhow, the documents in the present book display the serious reserves the democratic leaders formulated to their co-operation with the Communist Party - they considered the latter to be controlled by a foreign power. The documents also cast light upon the difficulties the communists met with controlling the legal organizations they had founded, in order to use them as a support for their new political strategy[24]. Finally, because of, on one hand, all those difficulties and, on the other hand, the weak activity of the party within the country, the popular front tactic was rather unsuccessful in Romania , unlike it was in France and Spain[25]

The years 1937 and 1938 were a tragic era for the Communist Party of Romania, as for the other branches of the Third International. The party's leadership from abroad, which was formed of the comrades exiled in Moscow, was decimated by the Stalinist purges. The Communist Party of Romania lost its most part of the representatives in USSR, namely, Marcel Pauker, Elek Köblös, Al. Dobrogeanu-Gherea, Elena Filipescu-Filipovici, Timotei Marin, Imre

---

[21] For details, see Fernando Claudin, *La crise du mouvement communiste du Kommintern ou Komminform,* vol. I, Paris: Maspero, 1972: 194-238.

[22] For subsequent disputes between the communist leaders on that episode that was to legitimate the authority of Gheorghe Gheorghiu-Dej, see Alina Tudor, Dan Cătănuş *Amurgul ilegaliştilor. Plenara CC al PCR din 9-13 iunie 1958*, Bucharest: Vremea, 2000. Within, there is Constantin Doncea's statement that it was not any efficient implication of the party in the Griviţa strike, but rather the initiatives of few communists to take advantage on the situation.

[23] For a typical propagandistic interpretation, see P. Constantinescu-Iaşi, *Lupta pentru formares frontului popular îin România,* Bucharest: Ed. Academiei RSR, 1968.

[24] See the document 69 (1936, July 26).

[25] For the popular front policy in the West see Francois Furet,*Trecutul unei iluzii. Eseu despre ideea comunistă în secolul XX,* Bucharest: Humanitas: 226-334.

Aladar, Eugen Rozvan, Ecaterina Arbore, Gelbert Moscovici, etc, accused of 'Trotskism' and 'fractionism'[26]. In 1938, Stalin decided the formal annihilation of the thise Communist parties which leaders proved to be 'infested' by 'imperialist spies'. It is the case of the Polish Communist Party and also of the Communist Party of Romania. The correct number of the Stalinist victims among the Romanian communists is not known yet. Those victims were rehabilitated in 1968, following the works of a special commission created by Nicolae Ceauşescu.

The effects of the Stalinist purges got to be revealed during the years 1939 and 1940, when Boris Ştefanov, the representative of the Communist Party of Romania in Moscow, who unexpectedly survived the Stalinist purges, started a great campaign to recruit a new team of activists inside Romania to be sent to Moscow.

The documents included in the present book also cast light upon a slightly known episode in the history of the Communist Party of Romania, that is to say, the Romanian communists' participation in the Spanish civil war. In spite of the heroic mythology built up by the official propaganda after 1944[27], these documents reveal a society that was firmly controlled over by the Intercom's agents as well as inflamed by suspicions and conflicts.

The last document in the book dates from June 1939, that is to say two months before the conclusion of the German-Soviet Pact. The European Communist parties had to deal somehow with this event which was quite difficult to be justified within the Intercom frame.

Whether the financial resources allow, we hope to bring out a second tome displaying the communist activity during the period between 1939 and 1944. We express the hope that the selected documents to permit the scholars to clarify the history of the beginnings of the Communism in Romania.

ALINA TUDOR-PAVELESCU

---

[26] For the Great Terror's impact on the European Communist parties, see Robert Conquest, *Marea Teroare,* Bucharest: Humanitas, 1998: 473-483.

[27] See *Voluntari români în Spania. 1936-1939. Amintiri şi documente,* Bucharest: Ed. Politică, 1971.

LISTA DOCUMENTELOR

1. **1920 septembrie 10, Bucureşti** - Raport semnat "Cometa", adresat Consiliului Executiv al Internaţionalei Comuniste, referitor la consolidarea şi lupta grupării de stânga din Partidul Socialist din România pentru convocarea congresului în cadrul căruia să se pună bazele Partidului Comunist Român.

2. **1920 octombrie 21, Petrograd** – Scrisoare adresată de Ioan Flueraş conducerii Internaţionalei Comuniste, în care relatează despre reţinerea de către autorităţile sovietice din Iamburg a delegaţiei române venite în URSS pentru a discuta condiţiile afilierii la Internaţionala a III-a.

3. **1920 decembrie 5, Moscova** – Scrisoare redactată de către delegaţia socialiştilor români prezentă la cel de al II-lea Congres al Internaţionalei a III-a (Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici, Eugen Rozvan, Alexandru Dobrogeanu Gherea), prin care se declară de acord cu cele 21 de condiţii de afiliere la Internaţionala a III-a, se angajează să excludă din partid anumiţi membri şi să susţină o anumită componentă a Comitetului Central al viitorului partid comunist.

4. **1920 decembrie 6, Petrograd** – Declaraţia lui David Finkelstein–Fabian, delegat al Partidului Socialist din România, prin care acceptă condiţiile de afiliere impuse de Internaţionala a III-a Comunistă şi propune unele modificări în formularea protocolului de afiliere.

5. **1920, Moscova** - Chestionar elaborat de Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste, spre a fi semnat de Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici şi de alţi membri ai delegaţiei Partidului Socialist din România, aflaţi la Moscova.

6. **1921 iulie 14, Moscova** – Scrisoarea lui Teodor Diamandescu, membru al organizaţiei comuniste româneşti din Rusia către conducerea Cominternului, în care relatează despre rezolvarea unui diferend intervenit în interiorul conducerii PCdR.

7. **[1921]** – Apel al delegaţiei Partidului Socialist Român, trimisă în Rusia pentru a discuta condiţiile afilierii la Internaţionala a III-a, către membrii PSR, în care este criticată atitudinea "minimalistă" a conducerii partidului şi se propune aderarea la programul Internaţionalei Comuniste.

8. **1922 ianuarie 21, Viena** – Raport semnat Dietrich, adresat Prezidiului Comitetului Executiv al Cominternului, referitor la discuţiile purtate în cadrul Conferinţei Federaţiei Balcanice privind afilierea Partidului Socialist Comunist din România la Internaţionala a III-a.

9. **1922 [august]** – Raport întocmit de Marcel Pauker, în numele Comitetului Central Provizoriu al Partidului Socialist-Comunist din România, adresat Comitetului Executiv al Cominternului, referitor la activitatea partidului şi la conflictele din interiorul acestuia.

10. **1923 aprilie 8** – Scrisoare adresată de către Gheorghe Cristescu Comitetului Interbalcanic şi conducerii Cominternului privind situaţia internă şi activitatea desfăşurată de PCdR.

11. **1923 iulie 23** – Scrisoare a împuternicitului Cominternului adresată CC al PCdR, privind necesitatea convocării Prezidiului Cominternului "în vederea soluţionării seriei de probleme cu caracter politic şi organizatoric", scop în care se cerea plecarea imediată la Viena a lui Cristian Racovski, Marcel Pauker şi Mihail Macovei.

12. **1923 noiembrie 15** – Procesul verbal al celei de a VI-a Conferinţe a Federaţiei Comuniste Balcanice, privind politica comuniştilor români faţă de ţărănime (fragmente).

13. **1923 decembrie 5, Berlin** - Raportul lui Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici) asupra celei de a VI-a Conferinţe Balcanice.

14. **1924 [februarie]** – Raport întocmit de Gheorghe Cristescu, secretar general al PCdR, adresat Cominternului, cu privire la activitatea desfasurată de comunişti în cadrul sindicatelor şi la situaţia organizatorică a partidului (fragment).

15. **1924 iunie** - Raportul lui Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici), în calitate de referent balcanic, despre activitatea ilegală a Partidului Comunist Român, urmat de un manifest comunist.

16. **1924 iulie 9, Moscova** – Protocol al şedinţei celei de a VII-a Conferinţe a Federaţiei Comuniste Balcanice, cu participarea delegaţiilor bulgară, iugoslavă, română, greacă şi turcă, privind activitatea Prezidiului FCB, situaţia politică şi socială în Balcani şi activitatea partidelor comuniste din ţările balcanice, situaţia PCR în condiţiile ilegalităţii şi poziţia acestuia în problemele naţională şi agrară (fragmente).

17. **1924 august 25** - Nota lui J. Williams cuprinzând membrii aleşi [la Congresul al III-lea al PCR] pentru a forma Comitetul Central al PCR şi Comisia de Control.

18. **1924 decembrie 6** Scrisoare a lui Gheorghe Cristescu către conducerea Cominternului, în care descrie dezorientarea membrilor PCR după trecerea în ilegalitate a partidului (fragment).

19. **[1924]** - Bugetul de venituri şi cheltuieli al Partidului Comunist Român, cuprinzând estimarea în dolari americani a cheltuielilor şi veniturilor partidului pe anul 1924.

20. **1925 februarie 11, Paris** - Scrisoare a Grupului Comunist Român din Paris către Federaţia Balcanică şi delegaţii Partidului Comunist Român la Viena, prin care se solicită coordonarea eforturilor pentru sprijinirea mişcării comuniste din ţară.

21. **1925, octombrie** - Raportul Biroului Balcanic al organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional, din cadrul Internaţionalei Comuniste, adresat Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, referitor la activitatea secţiei din România, în special, ajutorarea deţinuţilor politici (fragment).

22. **[1925]** – Raport întocmit de Alexandru Dobrogeanu-Gherea şi Marcel Pauker, în care sunt analizate greşelile comise de comunişti în activitatea sindicală.

23. **1926, ianuarie 11** – Documentar intitulat "Partidul Comunist Român", privind structura numerică şi socială a PCR, a Sindicatelor Unitare şi a organizaţiilor ilegale ale Ajutorului Roşu Internaţional din România.

24. **1926 martie 23, Moscova** – Scrisoare a lui Marcel Pauker către delegaţia română la plenara Internaţionalei a III-a, solicitând un ajutor financiar pentru el şi familia lui.

25. **[1926, iunie]** – Rezoluţia CC al PCR, prin care se hotărăşte excluderea din partid a lui Gheorghe Cristescu.

26. **1926 noiembrie 3, Moscova** – Scrisoare adresată de către delegaţia PCR. la Plenara a VII-a a Internaţionalei Comuniste secretarului Comitetului Regional Moldovenesc, prin care se solicită ajutor financiar pentru tipărirea unei gazete în limba rusă, în Basarabia.

27. **1926** - Proiectul programului de activitate al Blocului Muncitoresc-Ţărănesc.

28. **[1926]** Raport nesemnat (destinat, probabil, a fi citit la Plenara a VII-a a Internaţionalei Comuniste), în care sunt expuse greutăţile cu care se confruntă PCR. în ilegalitate (fragment).

29. **[1926]** - Raport nesemnat, întocmit, probabil, pentru Plenara a VII-a a Internaţionalei Comuniste, în care se tratează problema divergenţelor existente în interiorul PCR, în special, neînţelegerile dintre Gheorghe Cristescu şi conducerea partidului (fragment).

30. **[1926]** - Scrisoare adresată de către conducerea PCR Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste şi Serviciului Balcanic, în care protestează faţă de numirea, fără acordul său, a unui reprezentant pentru România în acest organism.

31. **[1926]** - Raport nesemnat [al Comitetului Central al Organizaţiei "Ajutorul Roşu"], adresat Secretariatului Balcanic al Internaţionalei Comuniste, cuprinzând un scurt istoric al creării secţiei respectivei organizaţii în România şi al activităţii desfăşurate de aceasta în ţară.

32. **1927 iunie 4** – Declaraţia lui Alexandru Dobrogeanu-Gherea şi Ion Cloţan, privind poziţia adoptată de activul comuniştilor români aflaţi la Moscova faţă de lupta fracţionistă din cadrul conducerii interne a PCR.

33. **1927 noiembrie, [Bucureşti]** - Raportul lui Marcel Pauker adresat Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, referitor la progresele înregistrate în activitatea organelor centrale ale PCR şi la ataşamentul partidului faţă de Internaţionala Comunistă.

34. **1928 ianuarie 7, Bucureşti** - Informarea semnată Dorman, membru în Secretariatul CC al PCR, adresată lui Otto Kuusinen, privind activitatea fracţionistă în rândul CC al PCR.

35. **1928 martie 11-14, aprilie 23** - Protocoalele şedintei Biroului Politic din străinătate al PCR, privind activitatea partidului în Basarabia şi Bucovina.

36. **[1928], Bucureşti** – Raport al organizaţiei de partid din Bucureşti, adresat Consiliului Executiv al Internaţionalei Comuniste, referitor la activitatea fracţionistă a membrilor Biroului Politic şi ai Biroului Organizaţiei din cadrul Comitetului Central al PCR.

37. **[1928, Bucureşti]** - Scrisoarea CC al PCR, adresată Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste referitoare la solicitarea CC al PCR de a-i fi acordate ajutoare materiale şi de trimitere a unor instructori care să activeze în organizaţiile PCR.

38. **1929 decembrie 23** - Decizia Comisiei Centrale de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, asupra activităţii fracţioniste a lui Elek Köblös şi David Fabian (extras dintr-un ziar în limba franceză).

39. **[1929]** - Raport nesemnat, referitor la problemele organizatorice ale Partidului Comunist din România, activitatea slabă şi tendinţa spre sectarism din cadrul acestuia.

40. **[1929]** - Articol semnat Nicolae Constantinescu, în care sunt evidenţiate probleme organizatorice ale Partidului Comunist Român.

41. **1930, martie 7** – Notă a reprezentantului PCdR pe lângă Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste, Dori Goldstein, privind problemele financiare ale Comitetului Regional Basarabean al PCdR, legate de suspendarea, de la 1 ianuarie 1930, a subsidiei lunare alocate de CC al PC din Ucraina.

42. **1930 aprilie 20** – Informare întocmită de Dori Goldstein, privind modalităţile de selectare a cursanţilor români pentru studii politico-ideologice la Şcoala Leninistă din Moscova.

43. **1930 octombrie 10** – Rezoluţia Secretariatului Politic al Internaţionalei a III-a, cu privire la "lupta fracţionistă fără de principii" şi la măsurile ce trebuie luate pentru restabilirea ordinii în interiorul Partidului Comunist din România.

44. **[1930]** - Proiect de statut al Partidului Comunist din România.

45. **1931 noiembrie 1** – Platforma PCR privind problema naţională.

46. **1931 noiembrie, Moscova** Memoriu adresat de Eugen Rozvan conducerii Partidului Comunist din România, prin care solicită reexaminarea hotărârii de excludere a sa din partid.

47. **1931 decembrie 11** – Declaraţia dată de Timotei Marin la Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, în care îşi face autocritica şi retractează poziţia sa de până atunci în chestiunile ideologice.

48. **1931 decembrie 21** – Declaraţia autocritică a lui David Avramescu (Stejar), prin care recunoaşte greşelile comise în timpul luptei fracţioniste.

49. **1931 decembrie 22** – Rezoluţia Congresului al V-lea al PCR cu privire la declaraţia autocritică a lui David Avramescu (Stejar).

50. **1931 decembrie 23** – Declaraţie autocritică dată de Imre Aladar la Congresul al V-lea al PCR, prin care îşi recunoaşte greşelile din timpul "luptei fracţioniste fără de principii".

51. **1931 decembrie 24** – Rezoluţia adoptată de Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, în legătură cu greşelile comise de Imre Aladar şi cu declaraţia sa autocritică.

52. **1931 decembrie 25** – Protest adresat de către Imre Aladar Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, în care îşi exprimă dezacordul faţă de rezoluţia adoptată de Congresul al V-lea al Partidului Comunist Român în chestiunea devierii sale de la linia partidului.

53. **1931 decembrie** - Chestionare conţinând datele biografice ale unor delegaţi la Congresul al V-lea al Partidului Comunist Român.

54. **[1931]** – Chestionar autobiografic al lui Nicolae Goldberger, completat în timpul celui de-al V-lea Congres al PCR[1].

55. **[1931]** – „Producţii literare" aparţinând unor participanţi la Congresul al V-lea al PCR, în care se fac referiri la temele de discuţie şi la disensiunile dintre participanţii la congres.

56. **1932 mai 31** – Rezoluţia adoptată la şedinţa activului celulei studenţeşti (comuniste) din Universitatea Iaşi, cu privire la situaţia şi activitatea studenţilor comunişti din această universitate.

57. **1932 noiembrie 15** – Raport nesemnat, adresat secretariatului CC al PCR, prezentând situaţia celulelor comuniste şi a organizaţiilor controlate de comunişti (Blocul Muncitoresc Ţărănesc, Ajutorul Roşu) în regiunea Transilvaniei.

58. **1933 aprilie 25, Moscova** - Nota Secretariatului Balcanic din cadrul Internaţionalei Comuniste, ce cuprinde sarcinile organizatorice imediate trasate Partidului Comunist Român.

59. **[1933 august]** – Scrisoare nesemnată, adresată Cominternului, privind pregătirea de către comuniştii români a procesului muncitorilor ceferişti de la Atelierele CFR Griviţa, anumite aspecte legate de desfăşurarea procesului şi «greşelile de tactică comunistă» în abordarea acestei probleme.

60. **[1933]** - Manifest electoral editat de Liga Muncii - filiala Cernăuţi.

61. **1934 ianuarie 15** – Raport nesemnat, adresat conducerii PCR, privind activitatea Ligii Muncii în regiunea Bucureşti – Ilfov, pe durata campaniei electorale.

62. **1934 mai 25** – Rezoluţia Biroului Politic al CC al PCR, cu privire la erorile comise de Grigorescu (Lucreţiu Pătrăşcanu) şi Moros (Eugen Iacobici) în aprecierile lor privind situaţia economică şi politică din România.

63. **1934 mai 25** – Proiectul de răspuns al secretariatului Federaţiei Comuniste Balcanice la rezoluţia conferinţei CC al PCR, privind „fascizarea" vieţii politice din România şi sarcinile ce revin PCR în acest context.

64. **1934 noiembrie 11, 16** – Programul Partidului Opoziţiei din Părţile Ungureşti (POPU) din România, organizaţie comunistă a minorităţii maghiare.

65. **1935 octombrie 3** - Autobiografie redactată de Kemeny Ştefan (Bela Brainer).

66. **1935 noiembrie 25** - Autobiografia lui Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici).

67. **1936 [februarie, Paris]** - Dare de seamă cu privire la acţiunile duse de comuniştii români în Franţa pentru crearea unui curent de opinie favorabil apărării Anei Pauker în procesul ce-i fusese intentat de către autorităţile române.

68. **1936 martie 17** - Raport al delegaţiei PCR, cu privire la evoluţia tratativelor purtate cu delegaţii PSD, Constantin Titel-Petrescu şi Lothar Rădăceanu, pentru încheierea acordului de front popular antifascist.

---

[1] Acest chestionar-tip a fost completat de către toţi delegaţii la congres.

69. **1936 iulie 26** - Scrisoarea lui Ioan Popescu-Puţuri, membru al Secretariatului CC al PCR către CC al PCR, în care evidenţiază atitudinea anticomunistă a lui Petru Groza, preşedintele Frontului Plugarilor, şi încercările acestuia de a încheia un acord de front popular cu naţional-ţărăniştii, fără a-i include pe comunişti.

70. **1936 octombrie 15** - Scrisoare adresată de Lucreţiu Pătrăşcanu Secretariatului şi Biroului Politic al CC al PCdR., criticând greşelile făcute de conducerea partidului în organizarea procesului Anei Pauker de la Craiova.

71. **1937 februarie 5, Moscova** – Decizie adoptată de către Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste şi de către Biroul Comisiei Internaţionale de Control, cu privire la înlăturarea din partidele comuniste a elementelor trădătoare şi a "agenţilor duşmanului de clasă" infiltraţi în mişcarea comunistă.

72. **1937 februarie 5, Moscova** – Recomandarea Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste de a înfiinţa comisii de control în cadrul partidelor comuniste, în scopul de a ancheta activitatea acelor membri care au încălcat disciplina de partid.

73. **1937 iulie 11** - Scrisoare a lui Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici) către Boris Ştefanov, în care protestează faţă de motivele excluderii sale din PCR şi cere implicarea actualei conduceri a partidului în rezolvarea situaţiei sale.

74. **1938 ianuarie 10** – Raport nesemnat, în care este prezentată activitatea comuniştilor români în timpul campaniei electorale şi se menţionează existenţa unei înţelegeri între comunişti şi conducerea PNŢ în vederea alegerilor din decembrie 1937.

75. **1938 ianuarie 12, Albacete** – Rezoluţie adoptată de comuniştii români aflaţi în spitalul din Orihnelo (Spania), prin care se protestează împotriva monarhiei autoritare a lui Carol al II-lea şi a reţinerii în închisorile din România a unor lideri comunişti; în anexă, scrisoarea de răspuns a lui Petre Borilă.

76. **1938 martie 10** – Raportul citit la conferinţa celulei PCR de la închisoarea Doftana, rezoluţia conferinţei şi hotărârile adoptate de noul comitet de partid al celulei, cu privire la sarcinile ce le revin deţinuţilor comunişti şi la activitatea politică desfăşurată în închisoare.

77. **1938 mai, Doftana** – Hotărârile biroului comitetului de partid de la închisoarea Doftana, cu privire la demascarea "elementelor dizolvante" din interiorul grupului deţinuţilor comunişti.

78. **1938 august 1, Spania** – Scrisoare adresată de grupul de artilerie „Gheorghe Gheorghiu-Dej", aflat pe frontul din Spania, lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, închis la penitenciarul Aiud.

79. **1938 septembrie 3, [Moscova]** – Scrisoare semnată "Doja", adresată secretarului CC al PCR, Ştefan Foriş, în care este precizată atitudinea ce trebuie adoptată faţă de situaţia politică din România şi faţă de victimele terorii staliniste declanşată la Moscova.

80. **1938 septembrie 6** – Scrisoarea lui Valter Roman către Boris Stefanov, prezentând situaţia comuniştilor români aflaţi pe frontul din Spania şi solicitând restabilirea contactelor între aceştia şi conducerile PC Spaniol şi PC Român.

81. **1938 octombrie 25** – Scrisoare adresată de comunistul francez André Marty, agent al Cominternului, lui Valter Roman, în care critică afirmaţiile acestuia din urmă privind lipsa de interes a Cominternului faţă de voluntarii comunişti din Spania.

82. **[1938]** – Scrisoare adresată de Boris Ştefanov generalului de divizie Ioan Sichitiu, fost şef al Marelui Stat Major al României, prin care îl felicită pentru atitudinea sa antifascistă şi îi solicită colaborarea la politica de front popular.

83. **1939 ianuarie 26** – Scrisoare, probabil, a lui Boris Ştefanov către un membru PCR, aflat la Paris, în care cere să se ia măsuri pentru ca voluntarii români repatriaţi din Spania să nu fie expuşi arestării sau racolării de către serviciile secrete româneşti şi străine.

84. **1939 martie 2** – Scrisoarea Secretariatului Comitetului voluntarilor români din Spania către voluntarii internaţi în lagărele de la Argé sur Mer şi St. Cyprien, cuprinzând indicaţii asupra modului în care se face repatrierea voluntarilor.

85. **1939 martie 20** – Listă a comuniştilor români răniţi în Spania, întocmită de Comitetul voluntarilor români de la Paris.

86. **[1939, martie]** - Scrisoare a unui grup de voluntari comunişti în războiul din Spania, aflaţi în lagărul de la Argé sur Mer (Franţa), în care sunt descrise condiţiile din lagăr şi situaţia voluntarilor din grupul românesc.

87. **[1939, martie]** - Scrisoarea voluntarilor români internaţi în lagărul din St. Cyprien (Franţa), în numele cărora semnează Constantin Doncea, în care sunt descrise condiţiile din lagăr şi starea de spirit a românilor internaţi.

88. **[1939, martie]** - Scrisoarea Comitetului comunist al voluntarilor români din lagărul de la St. Cyprien către CC al PCR, relatând despre abaterile disciplinare ale unora dintre membrii de partid aflaţi în lagăr.

89. **1939 iunie 8** - Raport intitulat *Concluzii din scrisoarea Secretariatului*, întocmit de Draganov (Boris Ştefanov), în care se critică politica Secretariatului CC al PCR de apropiere de dictatura regală şi militară, pentru activitatea în cadrul Frontului Renaşterii Naţionale.

90. **1939 iunie 22** – Raport întocmit de I. Draganov (Boris Ştefanov), intitulat *Concluzii suplimentare din materialele referitoare la situaţia din România*, privind tendinţele politice din interiorul PCR faţă de regimul de dictatură regală, în special, faţă de Frontul Renaşterii Naţionale şi condiţiile în care PCR ar participa la acţiunile comune ale celorlalte partide democratice împotriva dictaturii carliste.

LIST OF DOCUMENTS

1. **1920, September 10, Bucharest** - Report by "Cometa" to the Executive Council of the Third International on the way the Left wing of the Romanian Socialist Party struggled to set up the congress of the Romanian Socialist Party.

2. **1920, October 21, Petrograde** - Letter of Ioan Flueras to the Third International leadership, informing of the way the Soviet authorities of Iamburg held the Romanian Socialist delegation that had come to USSR to discuss the party's affiliation to the 3rd International.

3. **1920, December 5, Moscow** - Letter of the Romanian Socialist delegates in the Second Congress of the Third International, namely Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici, Eugen Rozvan, Alexandru Dobrogeanu Gherea, of their consent to the 21 conditions of affiliation to the Third International and commitment to exclude some persons from the party's membership and to sustain a particular part of the next Romanian Communist Party's Central Committee.

4. **1920, December 6, Petrograde** – Declaration of David Finkelstein-Fabian, a delegate of the Romanian Socialist Party, of his consent to the affiliation conditions imposed by the Third International and proposal for a different formulation of the affiliation protocol.

5. **1920, Moscow** – Questionnaire drawn up by the Executive Committee of the Third International, in ordero to be signed by the Romanian Socialist delegation in Moscow, namely by Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici and other members.

6. **1921, July 14, Moscow** – Letter of Teodor Diamandescu, a member of the Romanian Commuist Organization within USSR to the Intercom leadership, informing of the way the dispute between the Romanian Communist leaders was solved up.

7. **[1921]** – Appeal by the Romanian Socialist Party's delegation sent to USSR to discuss the party's affiliation to the Third International, to their party-mates, criticizing the the party's leadership "minimizing" attitude and proposing the affiliation to the Third International's programm.

8. **1922, January 21, Vienna** – Report by "Dietrich" to the Third International's Executive Committee leadership, on the debates inside of the Balkan Communist Federation Conference about the Romanian Socialist-Communist Party'' affiliation to the Third International.

9. **1922 [, August]** – Report by Marcel Pauker on behalf of the Temporary Central Committee of the Romanian Socialist-Communist Party to the Executive Committee of the Intercom, on the party's activity and the conflicts among the members of the party.

10. **1923, April 8** – Letter of Gheorghe Cristescu to the Balkan Committee and the Third International leadership, informing about the Communist Party of Romania's internal situation and activity.

11. **1923, July 23** – Letter of the Intercom's representative to the Central Committee of the Communist Party of Romania, regarding the necessity to convoke the Comintern Presidium "in order to solve some political and organisztion problems", demanding the immediate departure of Cristian Racovski, Marcel Pauker and Mihail Macovei to Vienna.

12. **1923, November 15** – Minutes of the 6th Conference of the Balkan Communist Federation, informing of the Romanian communists' policy in the matter of peasantry [fragments].

13. **1923, December 5, Berlin** – Report by Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici) on the 6th Balkan Conference.

14. **1924, [February]** – Report by Gheorghe Cristescu, the General Secretary of the Communist Party of Romania to the Intercom, on the Romanian communists' activity within the unions and the organization situation of the party [fragments].

15. **1924, June** – Report of Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici), the referee for the Balkans, on the illegal activity of the Communist Party of Romania; in addition, a manifesto.

16. **1924, July 9, Moscow** – Minutes of the session of the 7th Balkan Communist Federation Conference, participating the Bulgarian, Jugoslavian, Romanian, Greek and Turkish delegations, on the BCF Presidium's activity, the situation of the Communist Party of Romania under the circumstances of ilegacy and the position in the national and agrarian matters [fragments].

17. **1924, August 25** – Note by J. Williams of the persons elected in the Third Congress of the Communist Party of Romania to constitute the Central Committee of the party and the Control Commission.

18. **1924, December 6** – Letter of Gheorghe Cristescu to the Intercom leadership, describing the bewilderment in which the Romanian communists were after the party was put in illegality.

19. **[1924]** – Budget of incomes and expenses of the Communist Party of Romania for the year 1924.

20. **1925, February 11, Paris** – Letter of the Romanian Communist Group in Paris to the Balkan Communist Federation and the Romanian Communist delegation in Vienna, by which the former requested of the two to coordinate their efforts for supporting the Communist movement of Romania.

21. **1925, October** – Report by the Balkan Bureau of the International Red Aid Organization to the Central Committee of the Third International, on the activities performed by its Romanian Branch, especially the one related to helping prisoners [fragments].

22. **[1925]** – Report by Alexandru Dobrogeanu-Gherea and Marcel Pauker, analyzing the errors made by the communists over their activity within the unions.

23. **1926, January 11** – Documentary entitled "The Romanian Communist Party", informing of the Communist Party of Romania's, the Trade Unions' and the Red Aid illegal organizations in Romania's numerical and social structure.

24. **1926, March 23** – Letter of Marcel Pauker to the Romanian delegation in the plenary session of the Third International, by which the former requested financial assistance for him and his family.

25. **[1926, June]** – Resolution by the Central Committee of the Communist Party of Romania, deciding the exclusion of Gheorghe Cristescu from the party's membership.

26. **1926, November 3, Moscow** – Letter of the Romanian Communist delegation in the 7th plenary session of the Third International to the Secretary of the Moldavian Regional Committee, by which the former requested financial aid for the printing of a Russian gazzette in Bessarabia.

27. **1926** – Draft activity program of the Peasants' and Workers' Bloc.

28. **[1926]** – Unsigned report (probably drawn up for the 7th plenary session of the Third International) on the difficulties the Communist Party of Romania met with, because of its illegality [fragments].

29. **[1926]** – Unsigned report that was probably drawn up for the 7th plenary session of the Third International, on the disputes among the members of the Communist Party of Romania, especially those between Gheorghe Cristescu and the party leadership [fragments].

30. **[1926]** – Letter of the Communist Party of Romania leadership to the Executive Committee of the Third International and the Balkan Office, by which the former protested at the appointment of a representative of Romania in the Third International without their consent to.

31. **[1926]** - Unsigned report (by the Central Committee of the International Red Aid Organization) to the Balkan Secretariat of the Third International, on the foundation of the Romanian Branch of the organization and that branch's activity within the country.

32. **1927, June 4** – Declaration by Alexandru Dobrogeanu-Gherea and Ion Cloțan, of the position adopted by the Romanian communists in Moscow, on the factious fight among the leaders of the Communist Party of Romania.

33. **1927, November, [Bucharest]** Report by Marcel Pauker to the Executive Committee of the Third International on the progress in the activities of the central organs of the Communist Party of Romania and on the Communist Party of Romania's loyalty to the Third International.

34. **1928, January 7, Bucharest** – Note by Dorman, a member in the Central Committee's Secretariat of the Communist Party of Romania to Otto Kuusinen, about the factious activity performed by the members of the Communist Party of Romania's Central Committee.

35. **1928, March 11-14, April 23** – Minutes of the session of the Communist Party of Romania's Political Bureau abroad, on the party's activity in Bessarabia and Bucovine.

36. **[1928], Bucharest** – Report by the party's organization of Bucharest to the Executive Council of the Third International on the factious activity of the Political Bureau's and the Organization Bureau's members.

37. **[1928, Bucharest]** – Letter of the Central Committee of the Communist Party of Romania to the Executive Committee of the Third International, by which the former requested the latter to supply them with material good and also to send some instructors in to work within the Communist Party pf Romania's organizations.

38. **1929, December 29** – Decision by the Control Central Commission of the Soviet Union's Communist Party, on Elek Köblös' and David Fabian's factious actions (excerpt from a French newspaper).

39. **[1929]** - Unsigned report reerring the organization problems of the Communist Party of Romania, its weak activity and some Romanian communists' tendencies to sectarianism.

40. **[1929]** – Essay by Nicolae Constantinescu, on the organization problems of the Communist Party of Romania.

41. **1930, March 7** – Note by Dori Goldstein, the Communist Party of Romania's representative in the Executive Committee of the Third International, about the financial problems of the Communist Party of Romania's Bessarbian Regional Committee, caused by the suspension of the monthly stipend allocated by the Central Committee of the Communist Party of Ukraine.

42. **1930, April 20** – Note by Dori Goldstein, about the admission of the Romanian students to the Leninist School in Moscow.

43. **1930, October 10** – Resolution by the Political Secretariat of the Third International, on "the fractious fight without principles" and the measures to restore the order inside the Communist Party of Romania.

44. **[1930]** – Draft statute of the Communist Party of Romania.

45. **1931, November 1** – Platform of the Communist Party of Romania on the national matter.

46. **1931, November, Moscow** – Memorial by Eugen Rozvan to the Communist Party of Romania leadership, requesting that the resolution of his exclusion from the party's membership be reconsidered.

47. **1931, December 11** – Declaration by Timotei Marin in the 5th Congress of the Communist Party of Romania, asserting self-criticism and denial of his previous ideological position.

48. **1931, December 21** – Self-critical declaration by David Avramescu, of his errors committed during the factious struggle.

49. **1931, December 22** – Resolution by the 5th Congress of the Communist Party of Romania on David Avramescu's self-critical declaration.

50. **1931, December 23** – Self-critical declaration by Imre Aladar in the 5th Congress of the Communist Party of Romania, of his errors committed during "the fractious fight without principles"

51. **1931, December 24** – Resolution adopted by the 5th Congress of the Communist Party of Romania in Imre Aldar's errors and self-critical declaration.

52. **1931, December 25** – Protest by Imre Aldar to the Executive Committee of the Third International, on his disagreement at the resolution adopter by the 5th Congress of the Communist Party of Romania on his deviation from the party rules.

53. **1931, December** – Questionnaires containing biographical data about some delegates in the 5th Congress of the Commuist Party of Romania.

54. **[1931]** – Autobiographical questionnare completed by Nicolae Goldberger on the occasion of the 5th Congress of the Communist Party of Romania.

55. **[1931]** – "Literary works" by some delegated in the 5th Congress of the Communist Party of Romania, alluding to the topics discussed in the Congress and the debates among the delegates.

56. **1932, May 31** - Resolution adopted in the session of the Central Communist Student Cell within the University of Iaşi on the condition and political activity of the communist students of the university.

57. **1932, November 15** – Unsigned report to the Secretariat of the Communist Party of Romania's Central Committee on the situation of the communist cells and of the organizations controlled by the communists (PWB, The International Red Aid) in Transylvania.

58. **1933, April 25, Moscow** – Note by the Balkan Secretariat of the Third International, of the immediate organisation tasks assigned by the Communist Party of Romania.

59. **[1933, August]** – Unisnged letter to the Intercom, about the preparations for the defence of the railway workers of Griviţa workshops in the process brought against them, some aspects of the lawsuit's development and "the communist tactics errors" over that matter.

60. **[1933]** – Election manifesto published by The Work League's branch of Cernăuţi.

61. **1934, January 15** – Unsigned report to the Communist Party of Romania leadership on The Work's League activity within the region of Bucharest – Ilfov during the election campaign.

62. **1934, May 25** – Resolution by the Political Bureau of the Communist Party of Romania's Central Committee on the errors committed by Grigorescu (Lucreţiu Pătrăşcanu) and Moros (Eugen Iacobovici) in their estimates of the political and economic situation of Romania.

63. **1934, May 25** – Draft answer by the Secretariat of the Balkan Communist Federation to the resolution adopted by the Conference of the Communist Party of Romania's Central Committee, on the spread of Fascism over the Romanian political life and the tasks the Communist Party of Romania should undertake under the circumstances.

64. **1934, November 11, 16** – Platform of the Hungarian Opposition Party of Romania, communist organisation of the Hungarian minority.

65. **1935, October 3** – Autobiography of Kemeny Ştefan (Bela Brainer).

66. **1935, November 25** – Autobiography of Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici).

67. **1936 [, February, Paris]** – Report on the Romanian communists' actions in France to create a standpoint favorable to the defence of Anna Pauker against the accusations brought by the Romanian authorities.

68. **1936, March 17** – Report by the Communist Party of Romania's delegation on the evolution of the negotiations carried on with the Social-Democrat Party's delegates, namely Constantin Titel-Petrescu and Lothar Rădăceanu in order to conclude the anti-fascist popular front agreement.

69. **1936, July 26** – Letter of Ioan Popescu-Puţuri, a member of the Secretariat of the Communist Party of Romania's Central Committee to the Central Committee, emphasizing the anti-communist attitude of Petru Groza, the president of the Ploughmen' Front, as well as his attempts to conclude a popular front agreement with the National-Peasants' Party without the communists' participation in.

70. **1936, October 15** – Letter of Lucreţiu Pătrăşcanu to the Central Committee's Secretariat and Political Bureau, criticising the mistakes the Communist Party of Romania leadership committed over the defence of Anna Pauker in the action brought against her in Craiova.

71. **1937, February 5, Moscow** – Decision by the Executive Committee of the Third International and the Control International Commission Bureau on the removal of the betrayers and enemy agents from the communist parties.

72. **1937, February 5, Moscow** – Recommendation by the Executive Committee of the Third International for setting up control commissions within the communist parties, in order to investigate the actions of the undisciplined members.

73. **1937, July 11** – Letter of Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici) to Boris Ştefanov, by which the former protested against the resons of his eclusion from the party's membership and requested that the party should get involved in solving up his problem.

74. **1938, January 10** – Unsigned report on the Romanian communists' actions during the elections and the agreement with the National-Peasants' Party leadership regarding the elections of December 1937.

75. **1938, January 12, Albacete** – Resolution by the Romanian communists in the hospital of Orihnelo in Spain againt the authoritarian regime of the King Charles II and the inprisonment of some communist leaders; within the appendix, Petre Borilă's answer letter.

76. **1938, March 10** – Report read in the Conference of the Communist Cell in Doftana prison, Conference's resolution, the decisions by the new Cell Committee on the tasks the Communist prisoners should undertake and the political activity developed in the prison.

77. **1938, May, Doftana** – Decision by the Bureau of the Party Committee in Doftana prison on the disclosure of betrayers among the Communist prisoners.

78. **1938, August 1, Spain** - Letter of the "Gheorghe Gheorghiu-Dej" artilery body on the Spanish front, to Gheorghe Gheorghiu-Dej, who was imprisoned at that time in the Aiud penitenciary.

79. **1938, September 3, [Moscow]** – Letter of « Doja » to the Secretary of the Communist Party of Romania's Central Committee, that is Ştefan Foriş, about the communists' position on the Romanian political life and on the victims of the Stalinist terror in Moscow.

80. **1938, September 6** – Letter of Valter Roman to Boris Ştefanov, informing about the situation of the Romanian communists sent on the Spanish front and requesting that the contacts between the above communists and the leadership of the Spanish and Romanian communist parties should be restored.

81. **1938, October 25** – Letter of André Marty, an agent of the Intercom, to Valter Roman, criticizing the latter's statements on the Intercom 's lack of interests for the Communist volunteers in Spain.

82. **[1938]** – Letter of Boris Ştefanov to General Ioan Sichitiu. The former chief of the Romanian General Headquarters, by which the former congratulated the latter for his anti-fascist attitude and requested him to co-operate in the popular front politics.

83. **1939, January 26** – Letter probably of Boris Ştefanov to a Romanian communist in Paris, requesting measures not the Romanian volunteers coming from Spain to be arrested or recruited by the Romanian or foreign secret services.

84. **1939, March 2** – Letter of the Secretariat of the Committee of the Romanian volunteers in Spain to the volunteers concentrated in Argé sur Mer and St. Cyprien camps, informing of the way the volunteers should be repatriated.

85. **1939, March 20** – List by the Committee of the Romanian volunteers in Paris, of the names of the Romanian communist wounded in Spain.

86. **[1939, March]** – Letter of a Communist volunteers group concentrated in Argé sur Mer camp in France, describing the camp life and the Romanian volunteers' situation within the camp.

87. **[1939, March]** – Letter by Constantin Doncea on the behalf of the Romanian Communist volunteers concentrated in St. Cyprien camp, describing the camp life and the state of mind of the Romanians concentrated in.

88. **[1939, March]** - Letter of the Communist Committee of the Romanian volunteers concentrated in St. Cyprien camp to the Central Committee of the Romanian Communist Party, informing about some party members' unappropriate behaviour.

89. **1939, June 8** – Report entitled "Conclusions of the Secretariat's letter" by Boris Ştefanov, criticising the Central Committee Secretariat's policy of consent to the royal and military dictatorship and its activity within the National Revival Front.

90. **1939, June 22** – Report entitled "Supplementary conclusions of the papers on the Romanian situation" by Boris Ştefanov, on the Communist Party of Romania's position on the royal dictatorship, especially the National Revival Front, and the conditions of the party's support to the democratic parties' actions against the King Charles II's dictatorship.

DOCUMENTE

1.1920 septembrie 10, Bucureşti - Raport semnat "Cometa", adresat Consiliului Executiv al Internaţionalei Comuniste, referitor la consolidarea şi lupta grupării de stânga din Partidul Socialist din România pentru convocarea congresului în cadrul căruia să se pună bazele Partidului Comunist Român.

Перевод с болгарского
10 IX-1920

Товарищи,

Доходящие до Вас частичные сведения, быть может дали Вам понять, что наше освободительное рабочее движение здесь в Румынии терпит сильные конфузии и встречает препятствия. Для исхода нашей борьбы очень важно чтобы Вы знали как у нас обстоят дела, что вряд ли Вам до сих пор это удалось. Я как член левого клыла партии в Румынии и как его представитель теперь в Софии, пользуюсь случием ознакомить Вас с фактами нашего движения.

Так, в общем взято, в Румынии Коммунист. партии нет. Теперешняя социалистическая партия после долгого застоя в период войны сейчас же, после войны пошла разными путями, кривыми и неопределенными. А это довело до положения, что и сама партия стала такая и неопределимая, до такой степени что в нем находят гостелюбивый подслон социалисты самых пестрых видов; от социалпредателей до коммунистов. Так все они группируются в три течения: правая, центр и левица. Правая составленная из разношерстых социалистов - опортюнистов и патриотов - самая слабая. Ее люди главные старые партийные чиновники, молодые еще неустановившиеся пришельцы, карьеристы, люди еще не порвавшие с мелкобуржуазной идеологией и мелкобуржуазными домогательствами. Не имеют никакого влияния среди масс и непопулярны. Большая часть из них социалпатриоты. Нежду ними более важные: Сион, Сокор, Флуераш, Жуманка, Чурез и др. Идейно, как высше упоминул, первая очень пестра и неустановлена. Все они эволюционисты. Все думают, что Русская революция не выдержит под ударами контрреволюции. Этого они желают. Более сильно течение центра. Они также думают что большевики не смогут удержать до конца, что рано или поздно большевизм переломится и отступит вправо. Они думают что экономическое и политическое положение западной и центральной Европы не достаточно созрело для успешной пролетарской революции и что последняя

будет возможна только после продолжительного еще развития капитализма. Собственно для России что бы продолжалось по меньшей мере еще десять лет, за какой период городские и сельские массы еще пролетаризуются и вместе с тем будут классово осознаваться. Они стоят за парламент, но не министриалисты. И они ищут дороги к III Интернационалу. Администрация, финансы и просветительные средства партии находятся в их руках. Это так потому что большинство ЦК и Высшего Совета Партии на их стороне. Виднейшие их люди: Тома Драго, Москович, Попович, Кристеско и др. Попович, и особенно Кристеско, в последнее время сильно уклонились влево. Это течение (центр) было господствующим в прошлом году, но в этом году многие уходят от него и переходят влево. Там группа коммунистов. Они руководствуются принципами III-го Интернационала. Они стоят за энергичную и систематическую пропаганду и агитацию с целью поднятия революционого сознания масс-городских и сельских рабочих. Вообше они сторонники легальной и нелегальной борьбы за революционное просвещение и организацию масс. Вожди этого течения люди интелектуально слабее и менее опытные, но с высоким борческим духом. Одни из них являются воспитанниками Болгарской Ком. Партии, другие русской и третьи румынской. Хотя они сравнительно слабы пользуются большими симпатиями масс. Вот что пред-ставляют из себя вся три течения партии, не являясь однако вполне разграниченными и офорлленными.

Массы, однако, в общем относятся с недоверием и негодованием против вождей всех трех течений. Правое крыло не имеет абсолютно никакого влияния, центр потерял свое влияние, а левица только сейчас начинает обретать его.

Это так, потому что массы городских и сельских рабочих больше революционно настроены чем сами вожди. И это настроение отнюдь нельзя отнести за счет деятельности вождей. Это есть результат объективных экономических и политических условий в стране. Разрушения и расхищения во время войны, разорения массы сельских хозяств и расстройство промышленности ухудшили до неимоверности жизнь вообще. Кроме того, продолжительная война и непрерывные мобилизации еще, расстроили финансы в стране и еще больше усилили дух недовольства и негодования. Все это влияет на городские массы рабочих и малоимущих. Среди них владеет неудержимый дух недовольства.

И как раз наоборот официальная практика партии не отвечала этим настроениям и созданному положению: так партийный орган списывается в духе социалпатриотизма, не довались никакие информации о событиях на западе и о борьбе на севере. Новые идеи волнующие массы и проникающие по всему миру не проникали к нам. Точно также просветительная и организационная работа среди масс была до преступности запущена.

Конгрес - величайшая необходимость для жизни нашей партии, для оформления и укрепления коммунистической партии строго централизованной и дисциплинированной - избегался и три раза откладывался. Все это заставило массы отвернуться и продолжають отворачиваться от правых и центра. Принудило их потребовать другое руководство и другой тактики; требовать коммую партию с коммун-ой программой и ком. тактикой. Все пошло решительно влево. Там однако не было организовано, сплоченно здорово и достаточно сильно чтобы отвечать нужде. Группа левых состояла главно из людей молодых, неопытных и

несмелых, чтобы самим предпринять борьбу против коррупированных в партии и против буржуазии с другой стороны. Люди этой группы (левицы) занимались среди организаций деятельностью с целью усилить идеи коммунизма и способы борьбы, не пытаясь организовать коммунистич. партии обхватывающей всю страну. Действовали конспиративно и поэтому ограниченно. Другими словами, их политика была усилить настроение в пользу коммунизма и действовать для созыва съезда, где и через которого должны создать коммунист. партию, добившись большинства на съезде, или что не удасться расколоться. Но повторяю, потому что их борьба была конспиративной и ограниченной, они хотя и имели на свою сторону массы - неорганизованные и разъединенные не смогли устоять до конца. Не смотря на то что удалось добиться назначить срок съезда, три раза центровики в союзе с опортунистами откладывали его. Все это тянулось пока наконец полиция пошла по следам конспираторов и выднейшие из них теперь находятся в тюрьмах. Один теперь находится под следствием, другие под судом. Одно лицо из среди коммунистов, Константинеску, сильно скомпрометировал левицу. Последний уже 2 года живет нелегально, не принимая живое участие в движении дошел до того что в последнее время запил. Год тому назад первые негодующие левые элементы в партии против такой политики официальных представителей, искали поддержки у более опытных и старых. Такого нашли в лице Константинеску, который из анархосиндикалиста стал коммунистом. Вскоре Константинеску стал центром всей группы. Позже к ним присоединяется только что прибывший из России-Бужор. Но скоро Бужор был пойман полицией - отнят от группы.

Вопреки всему, группе удается установить связь с крупнейшими организациями в стране, но массы мало знают об этой группе.

Централисты и правые расспостраняют и теперь слухи о том что Константинеску спился, расточил массу денег безрезультатно. В этих слухах есть много тенденциозного, но как видно есть и кое что верное.

Теперь массы знают что группа коммунистов схвачена и арестована за нелегальную деятельность. Это разжигает желание создать коммун. партию на более широких и крепких основах, - партия легальная и обхватывающая все области страны. [...].

С этой целью, сейчас же после последних ....[1] конгреса (19. IX. с. г.) состоялась нелегальная конференция в Бухаресте, на которой обдумывался способ образования ком. партии. Конференция образовала временного руководящий орган левицы. Было решено разослать агитаторов и организаторов во все области. В областях созвать областные конференции для образования областных коммун. организаций в связание и под руководством центра в Бухаресте. Центральная группа вместе с областными коммун. организациями в самое недалекое будущее начинает издавать партийный орган, в котором открывается идейная борьба против других течений в партии. Точно также организовывается печать и распространение брошюрной литературы, доста-вленной из других стран, главное с севера и из Болгарии.

---

[1] Şters în documentul original.

Организуется на более широких началах конспиративная деятельность с целью подготовить революцию в Румынии. Будет вестись борьба за немедленный созыв конгресса. Если официальная партия откажется, сами предпримут его созыв. Таким образом организованная левица считает себя секцией Балканской Ком. Федерации от исполнителей Комитета, которой будет получать все инструкции по важнейшим вопросам.

С товарищ. приветом

Комета

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 273-278

Traducere:

Traducere din limba bulgară

10 septembrie 1920

Tovarăşi,

Rapoartele parțiale pe care le-ați primit v-au creat, probabil, impresia că mişcarea noastră muncitorească de eliberare de aici, din România, este confuză şi întâmpină greutăți. Pentru a obține rezultate în lupta noastră, este important ca dumneavoastră să ştiți cum decurg lucrurile, ceea ce, până acum, nu v-a reuşit. Eu, ca membru al aripii de stânga a partidului din România şi, acum, ca reprezentant al acesteia la Sofia, mă folosesc de această ocazie pentru a vă face cunoscute aspecte ale mişcării noastre.

Astfel, în general, nu există un partid comunist în România. În prezent, actualul Partid Socialist, după o lungă perioadă de stagnare în timpul războiului, şi-a început activitatea pe direcții diferite, greşite şi nedefinite. Acest fapt a dus la o situație incertă a partidului, în care se află socialişti de cele mai diverse tipuri, de la social-liberali la comunişti. Astfel, ei sunt divizați în trei grupări: de stânga, de centru şi de dreapta. Gruparea de dreapta este compusă din socialişti nestatornici - oportunişti şi patrioți – [fiind] gruparea cea mai slabă. Persoanele acestei grupări sunt vechi slujbaşi ai partidului (adepți din rândul tineretului nu sunt, deocamdată), carierişti, oameni care nu s-au rupt încă de ideologia şi principiile mic burgheze. Nu au nici o influență în rândul maselor şi sunt nepopulari. Marea lor majoritate sunt social-patrioți. Dintre aceştia, cei mai importanți sunt: Sion, Socor, Flueraş, Jumanca, Ciurez ş. a. Din punct de vedere ideologic, după cum am arătat mai sus, această grupare este pestriță şi instabilă. Toți sunt nişte evoluționişti. Toți consideră că revoluția rusă nu va rezista loviturilor date de contrarevoluție. Ei doresc acest lucru. Mai puternic este curentul centrist. Persoanele din această grupare consideră că bolşevicii nu se vor menține până la sfârşit, că, mai devreme sau mai târziu, bolşevismul va fi înfrânt şi dreapta va învinge. Ei consideră că situația politică şi economică a Europei de est şi de vest nu este destul de matură pentru o victorie a revoluției proletare; aceasta va fi posibilă numai după ce se dezvoltă capitalismul.

În realitate, pentru Rusia ar mai fi nevoie de o perioadă de zece ani, în care masele de la sate şi cele de la oraş să se proletarizeze şi, numai după aceea, ele vor dobândi o conştiință de clasă. Persoane din gruparea de centru susțin parlamentul, dar nu şi pe miniştri. Şi ei caută căi spre Internaționala a III-a. Ei dețin mijloacele

administrative, financiare şi culturale ale partidului, pentru că majoritatea membrilor din Comitetul Central şi din Consiliul Suprem al partidului sunt de partea lor. Persoanele cele mai importante sunt: Toma Dragu, Moscovici, Popovici, Cristescu ş.a. În ultima vreme, Popovici şi, mai ales, Cristescu s-au orientat puternic spre stânga. Această grupare (de centru) a dominat anul trecut, însă în acest an au plecat mulţi şi au trecut la gruparea de stânga. Acolo este un grup de comunişti. Ei se conduc după principiile Internaţionalei a III-a. Ei sunt pentru desfăşurarea unei propagande energice şi sistematice cu scopul ridicării conştiinţei revoluţionare a maselor de la sate şi oraşe. În general, susţin lupta legală şi ilegală pentru instruirea revoluţionară şi organizarea maselor. Conducătorii acestei grupări au un nivel intelectual mai scăzut şi nu au experienţă, dar au un înalt spirit de luptă. Unii sunt educaţi de Partidul Comunist Bulgar, alţii de cel rus, iar a treia parte de cel român. Cu toate că, în comparaţie cu ceilalţi, sunt slabi, ei se bucură, totuşi, de simpatia maselor.

Acestea sunt cele trei grupări ale partidului care nu sunt strict delimitate şi formate.

Masele privesc cu neîncredere şi revoltă pe conducătorii celor trei grupări. Aripa dreaptă nu are nici o influenţă, centrul şi-a pierdut influenţa, iar aripa stângă abia acum începe să se afirme. Acest lucru se datorează faptului că masele proletare de la sate şi oraşe sunt mai revoluţionare decât conducătorii şi [aceasta] nu datorită activităţii acestora, ci ca urmare a condiţiilor economice şi politice obiective din ţară. Distrugerile şi jafurile din timpul războiului, distrugerea gospodăriilor agricole şi a industriei au degradat nivelul de viaţă. În plus, războiul şi mobilizările prelungite au slăbit situaţia financiară din ţară, ceea ce a dus la creşterea nemulţumirilor şi revoltelor. Toţi aceşti factori influenţează proletariatul şi pe micii proprietari, care sunt foarte nemulţumiţi.

Activitatea partidului nu a răspuns acestor situaţii: astfel, organul de partid se înscrie în spritul social-patriotismului, nedând nici o informaţie despre evenimentelor din est şi despre lupta din vest. La noi nu au ajuns noile idei care frământă masele şi care au pătruns în toată lumea. Astfel, activitatea organizatorică şi de lămurire a maselor a fost neglijată în mod criminal.

Congresul – ca necesitatea cea mai importantă pentru viaţa partidului nostru, pentru formarea şi întărirea partidului comunist strict centralizat şi disciplinat - a fost evitat şi amânat de trei ori. Toate acestea au determinat masele să se îndepărteze şi ele continuă să se îndepărteze de grupările de dreapta şi de centru; i-a forţat să ceară o altă conducere şi o altă tactică, să ceară un partid comunist cu un program şi o tactică comuniste. Toţi au trecut hotărât spre stânga. Aici, însă, nu erau îndeajuns de organizaţi, de uniţi şi nici destul de puternici pentru a răspunde cerinţelor. Gruparea de stânga este constituită, în principal, din oameni tineri, care nu au experienţă şi nu sunt destul de puternici ca să lupte împotriva corupţilor din partid, pe de o parte, şi împotriva burgheziei, pe de altă parte. Oamenii din această grupare (de stânga) au militat în cadrul organizaţiilor pentru întărirea ideii de comunism şi a mijloacelor de luptă, dar nu au încercat să organizeze un partid comunist care să acţioneze în toată ţara. Au lucrat în condiţii de conspirativitate şi, din această cauză, activitatea lor a avut un caracter limitat. Cu alte cuvinte, politica dusă de ei a avut în vedere conştientizarea şi întărirea ideii de comunism, cât şi demersurile pentru convocarea congresului, la care şi cu ajutorul căruia să creeze partidul comunist cu aportul majorităţii partidului, sau, în cazul în care nu s-ar fi obţinut majoritatea voturilor, prin scindare. Însă, vă repet, cu toate că

au avut de partea lor masele, ei nu au reuşit să ducă lucrurile până la capăt din cauză că au dus o luptă limitată la conspirativitate şi pentru că nu au fost uniţi şi organizaţi.

Cu toate că s-a reuşit stabilirea datei pentru convocarea congresului, acesta a fost amânat de trei ori de către centrişti şi oportunişti. Toate acestea s-au întâmplat până când poliţia, care era pe urmele conspiratorilor, i-a arestat, iar cei mai activi se află în prezent la închisoare. Unul este pus sub urmărire penală, iar ceilalţi sunt judecaţi. O persoană din rândul comuniştilor, Constantinescu, a compromis grav stânga. El trăieşte de doi ani ilegal şi pentru că nu mai poate să activeze în cadrul mişcării, a început să bea. Cu un an în urmă, primele elemente de stânga din partid, nemulţumite de politica reprezentanţilor oficiali, au cerut ajutorul celor mai vechi şi experimentaţi. Unul dintre aceştia este Constantinescu, care, din sindicalist-anarhist, a ajuns centrul întregului grup. Mai târziu, i s-a alăturat Bujor, recent venit din Rusia. Însă Bujor a fost prins de Poliţie şi scos din grupare. Cu toate că gruparea a reuşit să stabilească legături cu organizaţiile cele mai puternice din ţară, nu este cunoscută în rândul maselor.

Centriştii şi cei de dreapta împrăştie şi acum zvonuri despre Constantinescu, care ar fi căzut în patima beţiei şi ar fi tocat o groază de bani, dar fără rezultat. Aceste zvonuri sunt tendenţioase, însă există şi puţin adevăr. Acum, masele ştiu că grupul de comunişti a fost prins şi arestat din cauza activităţii ilegale. Acest fapt impulsionează dorinţa de a crea un partid comunist pe baze solide şi mai largi - un partid legal care să cuprindă toate ţinuturile ţării. [...].

În acest scop, după ultimele ....[2] ale congresului (din 19 septembrie a.c.), a avut loc la Bucureşti o conferinţă ilegală, la care s-a examinat posibilitatea constituirii unui organ temporar de conducere a stângii. S-a hotărât trimiterea unor organizatori şi agitatori în toată ţara. S-a hotărât ca în toate regiunile ţării să se convoace conferinţe pentru crearea organizaţiilor comuniste care să aibă legături şi să fie conduse de centru, aflat în Bucureşti. Gruparea de centru, împreună cu organizaţiile comuniste regionale, va crea în cel mai scurt timp un organ de partid, care să promoveze lupta ideologică împotriva altor curente din partid. Astfel, se vor organiza răspândirea şi popularizarea broşurilor primite din alte ţări, în principal din nord şi din Bulgaria.

Se va organiza o largă activitate conspirativă, având drept scop pregătirea revoluţiei în România. Se vor face eforturi pentru convocarea cât mai urgentă a congresului. Dacă partidul refuză oficial, ei (gruparea de stânga) vor realiza singuri convocarea. Fiind astfel organizată, stânga se consideră o secţiune a Federaţiei Comuniste Balcanice, de la care va primi toate instrucţiunile pentru problemele cele mai importante.

Cu salutări tovărăşeşti
Cometa[3]

---

[2] Şters în documentul original.
[3] Probabil, Chr. Racovski.

2. 1920 octombrie 21, Petrograd – Scrisoare adresată de Ioan Flueraş conducerii Internaţionalei Comuniste, în care relatează despre reţinerea de către autorităţile sovietice din Iamburg a delegaţiei române venite în URSS pentru a discuta condiţiile afilierii la Internaţionala a III-a.

Après deux mois de voyage en partie légal, en partie illégal, notre délégation, composée des cam. Gh. Cristescu, D. Fabian et Ioan Flueraş (les camarades Al. Dobrogeanu, C. Popovici et Dr. E. Rozvany étaient déjà à Petrograd), est arrivée le 12 oct. à 4 h. du soir à Iambourg. Nous possédions chacun les documents suivants: légitimations d'organisations respectives de Roumanie et des documents de prisonniers civils russes, élibérés par l'intermédiaire du Bureau de l'Europe Occidentale de l'IC par la représentance soviétique de Berlin (rue Postdam 75). En plus nous possédions une légitimation collective délivrée par le camarade Tomanu de Vienne.

Nous nous sommes présentés aux autorités de Iambourg, en conformité avec les instructions reçues à Vienne et Berlin. Mais au lieu de nous faciliter le voyage les autorités nous ont retenus les documents et nous ont invités à rester dans un vagon de la gare jusqu'au moment où l'approbation de notre entrée à l'intérieur du pays viendra de Moscou. On nous a assuré que cette approbation télégraphique viendra le lendemain.

Mais cette approbation n'est pas venue le lendemain; à notre insistance de nous faire partir le plus tôt, ne pouvant pas perdre du temps à Iambourg sur le territoire soviétique comme nous avons été forcés de le perdre sur les territoires des états bourgeois, - on nous à répondus que "les lois sont exécutés avec précision et sévérité dans la Russie des soviets", et que nous devons attendre. Un, deux, trois jours sont ainsi passés. Nous avons alors demandé de nous faire transporter à Petrograd avec une garde; on a refusé. Nous avons demandé de télégraphier au bureau de l'IC de Petrograd; on a refusé. Nous avons demandé qu'on envoie un courrier à Petrograd ou Moscou, on a refusé.

C'est seulement, le 19 oct[obre] à minuit qu'on nous a annoncé que le télégramme attendu est arrivé.

Il faut noter que le camarade Tchernik, de passage à Iambourg avec la délégation, pour la paix avec la Finlande, a télégraphié aussi au cam[arade] Intrinjinsky (il me semble) sans aucun résultat appréciable, car la permission de partir de Iambourg est venus après deux jours.

Le camarade chef de la police s'appelle Sauvinsky.

Les documents nous ont été retournés seulement peu avant notre départ.

Petrograd, le 21 oct[obre] 1920.

Les prisonniers venus avec notre transport sont partis le soir même le 12 oct[obre] 1920, sans aucun contrôle. Nous, parce que nous nous sommes présentés aux autorités nous avons été retenus 8 jours.

I.F.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 176, c. 148-149

Traducere:

După două luni de călătorie, în parte legală, în parte ilegală, delegația noastră, compusă din tovarășii Gh. Cristescu, D. Fabian și Ioan Flueraș (tovarășii Al. Dobrogeanu, C. Popovici și dr. E. Rozvan erau deja la Petrograd), a ajuns în 12 octombrie, la ora 4 seara, în Iamburg. Fiecare dintre noi aveam următoarele documente, legitimații ale organizațiilor respective din România și acte de prizonieri civili ruși, eliberate prin intermediul Biroului Europei Occidentale al Internaționalei Comuniste de către reprezentanța sovietică de la Berlin (strada Postdam nr. 75). În plus, aveam și o legitimație colectivă eliberată de tovarășul Tomanu la Viena.

Ne-am prezentat autorităților din Iamburg, în conformitate cu instrucțiunile primite la Viena și Berlin. Dar, în loc să ne faciliteze călătoria, autoritățile ne-au reținut actele și ne-au invitat să rămânem într-un vagon din gară până în momentul când aprobarea intrării noastre în țară va veni de la Moscova. Am fost asigurați că această aprobare telegrafică va veni a doua zi.

Dar această aprobare nu a venit a doua zi; la insistența noastră de a fi lasați să plecăm mai devreme, neputând să pierdem timpul la Iamburg, pe teritoriul sovietic, cum am fost forțați să-l pierdem pe teritoriile statelor burgheze – ni s-a răspuns că „legile sunt executate cu precizie și severitate în Rusia sovietelor" și că trebuie să așteptăm.

Una, două, trei zile au trecut astfel. Atunci, am cerut să fim transportați la Petrograd cu o gardă; am fost refuzați. Am cerut să telegrafiem Biroului Internaționalei Comuniste din Petrograd; am fost refuzați. Am cerut să se trimită un curier la Petrograd, am fost refuzați.

Doar pe 19 octombrie, la miezul nopții, am fost anunțați că telegrama așteptată a ajuns.

Trebuie amintit că tovarășul Cernik, mi se pare, aflat în trecere prin Iamburg cu delegația pentru pacea cu Finlanda, a telegrafiat și el tovarășului Intrinjinski fără vreun rezultat remarcabil, deoarece permisiunea de a pleca din Iamburg a venit după două zile. Tovarășul șef al poliției se numește Sawinsky.

Actele ne-au fost returnate doar cu puțin timp înainte de plecarea noastră.

Petrograd, 21 octombrie 1920.

Prizonierii veniți cu transportul nostru au plecat chiar în seara de 12 octombrie 1920, fără vreun control. Noi, pentru că ne-am prezentat autorităților, am fost reținuți 8 zile.

I[oan] F[lueraș]

3. 1920 decembrie 5, Moscova – Scrisoare redactată de către delegația socialiștilor români prezentă la cel de al II-lea Congres al Internaționalei a III-a (Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici, Eugen Rozvan, Alexandru Dobrogeanu Gherea), prin care se declară de acord cu cele 21 de condiții de afiliere la Internaționala a III-a, se angajează să excludă din partid anumiți membri și să susțină o anumită

a Con[illegible] ...ului partid comunist

1) Nous déclarons que personnellement nous sommes complètement d'accord avec les thèses du 2-ème Congrès de l'Internationale Communiste[4] et avec les 21 conditions et nous nous obligeons à faire tous les efforts pour obtenir leur admission par le Comité Central du Parti.

2) Nous nous obligeons à lutter de toutes nos forces pour obtenir que ces thèses et conditions soient complètement admises par le prochain Congrès de notre Parti.

3) Nous nous engageons à proclamer la nécessité de l'exclusion du Parti de Grigorovici, Jumanca, Flueras et Co et à exiger cette exclusion par la presse et par la parole immédiatement après notre retour en Roumanie.

4) Nous nous obligeons à participer d'une manière ardemment active à la Fédération Balkanique Communiste et à nous soumettre à toutes ses décisions.

5) Nous nous obligeons à proposer et à soutenir par tous les moyens la liste suivante des membres du Comité Central du Parti: 1) Popovici; 2) Cristescu; 3) Moscovici; 4) Karl Barta; 5) Boris Stefanov; 6) Iancu Iliescu; 7) Tănase Gheorghe; 8) Rozvan; 9) Bălineanu.

6) Nous nous obligeons à changer la rédaction de l'organe de notre Parti, immédiatement après notre retour en Roumanie, de telle manière que ce journal devienne véritablement communiste et que dans son premier numéro après notre arrivée y soit inséré un article-programme, proclamant la rupture avec l'ancienne tactique erronée et la rentrée du Parti dans la voie du Communisme révolutionnaire.

Fait le 5 décembre 1920 à Moscou
La Délégation du Parti Communiste Roumain

Delegaţia Partidului Comunist Român,
Gheorghe Cristescu
Constantin Popovici
Rozvany Zenö
Al. Dobrogeanu [Gherea]

Comisia Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste
N. Schobline
E. Varga

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 176, c. 219

Traducere :

1) Declarăm că, personal, suntem complet de acord cu tezele celui de al II-lea Congres al Internaţionalei Comuniste şi cu cele 21 de condiţiuni şi ne luăm angajamentul de stărui cu toate forţele pentru recunoaşterea lor de către Comitetul Central.

---

[4] *Congresul II al Internaţionalei a III-a*, Moscova, 19 iulie-7 august 1920; a adoptat statutul şi condiţiile de primire în Internaţionala Comunistă.

2) Vă încredinţăm că vom lupta din toate puterile noastre ca aceste teze şi condiţii să fie complet acceptate de către apropiatul congres al partidului nostru.

3) Îndată după întoarcerea noastră în România, ne luăm sarcina de a declara, prin presă şi verbal, necesitatea de a exclude din partid pe Grigorovici, Jumanca, Flueraş şi ceilalţi şi a solicita această excludere.

4) Ne obligăm să luăm parte, în modul cel mai călduros, la Federaţia Comunistă Balcanică şi a recunoaşte toate deciziile.

5) Ne luăm angajamentul de a propune şi a susţine, prin toate mijloacele, următoarea listă a membrilor Comitetului Central al partidului: 1) Popovici; 2) Cristescu; 3) Moscovici; 4) Carl Barta, 5) Boris Ştefanov; 6) Iancu Iliescu; 7) Tănase Gheorghe; 8) Rozvan; 9) Bolintineanu.

6) Ne obligăm ca, îndată după întoarcerea noastră în România redacţia organului partidului nostru să fie schimbată în aşa mod încât această gazetă să devină veritabil comunistă şi ca în primul număr al ei după sosirea noastră să fie inserat un articol-program, anunţând ruptura cu tactica veche, greşită şi intrarea partidului pe calea comunismului revoluţionar.

Făcut în 5 decembrie 1920 la Moscova

Delegaţia Partidului Comunist Român,
Gheorghe Cristescu
Constantin Popovici
Rozvan Eugen
Al. Dobrogeanu [Gherea]

Comisia Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste
N. Şoblin
E. Varga

4. 1920 decembrie 6, Petrograd – Declaraţia lui David Finkelstein–Fabian, delegat al Partidului Socialist din România, prin care acceptă condiţiile de afiliere impuse de Internaţionala a III-a Comunistă şi propune unele modificări în formularea protocolului de afiliere.

Déclaration

Je, soussigné, membre de la délégation du Parti Socialiste de Roumanie déclare par la présente que j'accepte le protocole – dont j'ai reçu une copie contenant les six conditions (obligations), admises à la séance du 30 novembre a.c. de la Commission désignée par l'Exécutif de l'Internationale Communiste, avec les modifications suivantes:

Paragraphe 1: au lieu de „prin orice măsuri" vient „cu toate forţele".

Paragraphe 2: au lieu de "a [...][5]" vient "a lupta"

[5] Şters în documentul original.

Paragraphe 6: au lieu de "garantăm" vient "ne însărcinăm"
Les autres paragraphes restent non-modifiés.

Fabian

Petrograde, le 6 décembre 920.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 218

Traducere

Declarație

Subsemnatul, membru al Partidului Socialist din România declar prin prezenta că accept protocolul din care am primit o copie – conținând cele șase condiții (obligații), admise la ședința din 30 noiembrie a.c. a Comisiei desemnate de către Executivul Internaționalei Comuniste, cu următoarele modificări:

Paragraful 1: în loc de „prin orice măsuri" se folosește „cu toate forțele"
Paragraful 2: în loc de „a [...]" se folosește „a lupta".
Paragraful 6: în loc de „garantăm" se folosește „ne însărcinăm"
Celelalte paragrafe rămân nemodificate.

Fabian

Petrograd, 6 decembrie 1920.

5. 1920, Moscova - Chestionar elaborat de Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, spre a fi semnat de Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici și de alți membri ai delegației Partidului Socialist din România, aflați la Moscova.

Москва, 1920 г.
Официальный запрос к т. Кристеску, Поповичу и другим.
Согласны-ли Вы на следующее:

1. Вы заявляете тот час-же о Вашем полном согласии с тезисами и 21 условием от имени Вашего IK.

2. Эти тезисы и условия должны быть полностью подтверждены ближайшим съездом Вашей партии.

3. Вы сейчас-же заявляете о необходимости исключить из партии Григоровича, Жуманку, Флюераша и Ко и немедленно после вашего возвращения в Румынию исключаете их.

4. Вы заявляете о вашем согласии принять горячее участие и подчиниться всем решениям Балканской Коммунистической Федерации.

5. Согласны ли Вы вместе с Коммунистической частью румынской делегации здесь в Москве при участии Исполкома Коминтерна выработать список нового ЦК Румынской Партии из надёжных Коммунистов.

6. Можете ли гарантировать, что ваша газета (центральный орган) немедленно после вашего возвращения в Румынию изменит свою линию и станет коммунистической.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 207

Traducere:

[Moscova, 1920]

Chestionar oficial adresat tovarăşilor Cristescu, Popovici şi altora

Sunteţi de acord cu:

1. Declaraţi acum, în numele CC pe care îl reprezentaţi, că sunteţi de acord cu tezele şi cu cele 21 de condiţii?

2. Aceste teze şi condiţii trebuie aprobate în totalitate la viitorul congres al partidului dumneavoastră?

3. Declaraţi acum că este necesară excluderea din partid a lui Grigorovici, Jumanca, Flueraş şi ceilalţi şi că îi veţi exclude imediat după întoarcerea dumneavoastră în România?

4. Vă exprimaţi acordul privind participarea activă şi supunerea faţă de toate hotărârile Federaţiei Comuniste Balcanice?

5. Sunteţi de acord ca dumneavoastră, împreună cu grupul comunist al delegaţiei române, aflate aici la Moscova, şi cu participarea Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, să elaboraţi o listă cu comunişti de nădejde pentru noul CC al partidului din România?

6. Puteţi garanta că ziarul dumneavoastră (organul central) îşi va schimba linia şi va deveni comunist imediat după întoarcerea în România?

6. 1921 iulie 14, Moscova – Scrisoarea lui Teodor Diamandescu, membru al organizaţiei comuniste româneşti din Rusia către conducerea Cominternului, în care relatează despre rezolvarea unui diferend intervenit în interiorul conducerii PCdR.

Moscou, le 14 juillet 1921

Camarade Secrétaire,

Au cours de l'année 1920, avant comme après l'arrestation du camarade Constantinescu, qui alors était en Roumanie le représentant de l'Internationale Communiste (bureau de sud), trois camarades: Gh. Moscou - A. Badoulesco, Clara Moscou – Anne Badoulesco et Miron Glotter – Hugo, ont critiqué d'une manière calomnieuse par des lettres envoyées à Harcov chez le camarade Racovski et à Vienne et Berlin chez les camarades roumains l'activité publique de celui qui jouissait de la confiance de l'Internationale.

Comme l'écho de ces calomnies a eu une très grande répercussion et a nui à l'activité communiste de Roumanie, à l'occasion de l'arrivée de la délégation communiste de Roumanie pour le Congrès, comme parmi ses membres se trouvaient les trois auteurs de lettres envoyées, nous nous sommes mis d'accord pour vider ce différent.

Dans ce but se forma une commission composée d'une part de quatre camarades de la délégation roumaine (Badeef, Dobrouceaieff, Turcesco et Sandou) et de l'autre des camarades appartenant aux organisations communistes roumains de Russie (Dic, Arbore, Popovici et Diamandescu). Le camarade Chr. Racovski a été désigné comme supra-arbitre.

La commission a eu deux séances, quand elle a entendu d'une part les auteurs des lettres – Gh. Moscou (A. Badoulesco), Clara Moscou (Anne Badoulesco) et Miron Glotter (Hugo), - de l'autre le camarade Constantinesco.

En résumé les accusations formulées contre le camarade Constantinesco portaient sur:

1) incapacité d'organisation;
2) ignorance des principes et de la platforme communiste;
3) il a fait imprimer très peu de brochures;
4) les brochures imprimées n'ont pas été bien dispersé dans le pays;
5) il n'a pas taché de pousser les cadres du parti légal vers l'action communiste;
6) immoralité dans la vie privé.

Devant la commission tous les trois "accusateurs" ont déclaré préalablement qu'ils n'ont à formuler aucune accusation.

Le camarade Miron (Hugo) reconnait:

1) n'avoir fait parti d'aucune organisation communiste illégale au moment quand il a écrit la lettre;
2) d'avoir écrit une lettre privée au camarade Moscou, dans laquelle critiquait l'activité publique du camarade Constantinesco;
3) tout ce qu'il a affirmé dans la lettre n'avait pas été contrôlé par lui-même, mais le résultat des informations indirectes;
4) le camarade Constantinescu n'a l'esprit de l'organisation, il a fait imprimer très peu de brochures et celles imprimées n'ont pas été bien dispersées dans le pays.

Le camarade Clara Moscou (Anna Badoulesco) reconnait:

1) n'avoir formulé jusqu'à présent aucune accusation contre le camarade Constantinesco;
2) en étant à l'étranger les informations sur l'activité publique du camarade Constantinescu lui ont été fournies par les camarades qui appartenaient au mouvement légal et par le camarade Miron, dont elle croit qu'il n'est pas tout-à-fait sérieux informé au point de vue politique;
3) le camarade Constantinesco n'a pas publié beaucoup de brochures, n'a pas poussé des cadres du parti vers une action communiste;
4) le camarade Constantinesco est un communiste conséquent.

Le camarade Gh. Moscou (A. Badoulesco) reconnait:

1) n'avoir formulé aucune accusation contre le camarade Constantinesco;
2) avoir écrit de Vienne – ou il recevait des informations de la part du camarade Miron – les lettres privées sur l'activité du camarade Constantinesco;
3) le mouvement illégal n'a pas eu de grandes répercussions sur les masses;
4) à son retour de l'étranger il a pu se rendre compte que ses critiques étaient trop exagérées et s'est convaincu par soi.même de la réalité des possibilités en Roumanie ou le travail illégal se poursuivit parmi les difficultés insurmontables;
5) le camarade Constantinesco est en général un bon organisateur;
6) l'organisation communiste dirigée par le camarade Constantinesco a eu une activité communiste:

Le camarade Constantinescu dans sa déclaration faite devant la commission, donne lecture aux copies des lettres en question et déclare:

1) que les lettres lui ont été mises à la disposition pour prendre copie par la camarade Hélène Racovski, qui avant son arrivée en Russie les avait déjà montrées à beaucoup de camarades;

2) que le différend a eu une mauvaise influence sur le mouvement communiste en Roumanie, car les calomnies ont fait leur chemin et ont créé autour des dirigeants communistes roumains une atmosphère de méfiance;

3) qu'il repousse toutes les "accusations" en ce qui concerne son activité publique;

4) la sanction qu'il demande contre les calomniateurs: c'est leur exclusion du mouvement;

Les explications données sur sa vie privée sont concluantes et la commission se déclare satisfaite.

De ces déclarations on constate :

1) aucun "accusateur" n'a pas eu des informations contrôlées par soi même. Gh. Moscou et Clara Moscou se trouvaient à Vienne ou ils recevaient les lettres de Miron considéré de tous les deux comme peu sérieux et pas encore formé au point de vue politique;

2) aucun accusateur n'a formulé rien de précis et d'officiel contre le camarade Constantinescu. Ils se sont limités d'enregistrer les bruits qui circulaient;

3) ces bruits ont eu toujours des sources subjectives et venaient des personnes qui n'avaient aucune relation avec le mouvement ouvrier en général et avec le mouvement communiste illégal en spécial;

4) Les graves contradictions entre les "accusations" formulées dans les lettres et les déclarations faites devant nous, qui signifie presque la rétractation;

Le camarade Clara Moscou et le camarade Gh. Moscou ont reconnu:

a) le camarade Constantinesco est un communiste conséquent;

b) leurs critiques de Vienne ne correspondaient à la réalité de fait, car plus tard en Roumanie ils se sont convaincus par eux même des conditions très difficiles du travail illégal;

c) le camarade Constantinesco est un bon organisateur;

d) l'organisation dirigé par le camarade Constantinesco a eu une activité communiste.

5) Le camarade Gh. Moscou, le principale "accusateur" et le chef de la délégation roumaine au congrès de l'Internationale a eu en 1919 un mandat pour le Congrès de Berne de l'Internationale jeune ; ce mandat lui a été envoyé à Vienne par le parti social-démocrate de Roumanie, dirigé alors par les socialistes traîtres et les centristes;

6) Les "accusations" que le camarade Constantinesco:

a) n'a pas organisé bien le mouvement illégal;

b) n'a pas poussé les cadres du parti vers une action communiste;

c) a fait imprimer très peu de brochures et n'a pas eu soin de leurs dispersement dans le pays; tombent d'elles même devant le rapport fait par le camarade Constantinesco à l'Exécutif de l'Internationale Communiste où en détail il rend compte de l'activité illégale qu'il a dirigé en Roumanie pendant les trois derniers années ;

7) Les "accusateurs" ont méconnu sciemment les pires conditions et les grandes difficultés que le camarade Constantinesco a du surmonter;

8) Les "accusateurs" sciemment ont fait courir des bruits calomnieux dirigés contre un camarade, qui est un de fondateur du mouvement socialiste en Roumanie, ancien membre du Comité Centrale du parti ou il a représenté toujours l'extrême gauche.

La commission choisie pour vider ce différend devait se réunir pour la troisième fois le 2 juillet pour rédiger sa résolution.

Mais comme les camarades nommés par Gh. Moscou et les autres ne se sont pas présentés;

Tenant compte que notre décision de vider définitivement ce différend a été communiqué à la partie adverse;

Vu que l'intérêt du mouvement communiste roumain nous imposent d'éviter tout retard dans cette affaire.

Dans ces circonstances nous nous sommes décidés à prononcer la sentence sans les représentants de la partie adverse.

En conséquent vu les dépositions des "accusateurs" et les explications fournis par le camarade Constantinesco, d'ou résulte le manque de tout fondement en ce qui concerne les "accusations", nous le considérons comme inexistant, en décidant:

1) les camarades Moscou, Clara et Miron doivent retirer devant la commission d'arbitres toutes les accusations formulées dans leurs lettres contre le camarade Constantinesco;

2) les camarades Moscou, Clara et Miron doivent à obliger de communiquer partout leur rétractation;

3) seulement après leur rétractation ces camarades pourront travailler à coté du camarade Constantinesco;

4) de communiquer à le camarade Racovsky Hélène de ne plus employer d'une manière publique les lettres dont le contenu calomnieux a été prouvé.

5) si les camarades Moscou, Clara et Miron ne se soumettront pas à cette décision, la commission se réserve le droit de communiquer la décision et les protocoles au secrétariat de l'Internationale Communiste et aux organisations communistes légales et illégales de Roumanie pour prendre les mesures en conséquence contre les calomniateurs.

(S.S.) C. Dicescu
C. Diamandescu
E. Arbore[6]

Comme les camarades Moscou, Clara et Miron ne sont pas soumis à la décision de la commission d'arbitres, nous nous sommes vus forcés de vous communiquer ce qui précède.

Recevez camarade secrétaire nos salutations communistes.

Au nom de la Commission,
Teodor Diamandescu

N.B. Les protocoles en originales se trouvent chez le secrétaire de la commission, le camarade Popovici.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 176, c. 395-397

---

[6] Ecaterina Arbore Ralli

Traducere:

Moscova, 14 iulie 1921

Tovarăşe secretar,

În cursul anului 1920, înainte, precum şi după arestarea tovarăşului Constantinescu, care era atunci reprezentantul Internaţionalei Comuniste (Biroul de sud) în România, trei tovarăşi: Gheorghe Moscu – Al. Bădulescu, Clara Moscu – Ana Bădulescu şi Miron Glotter – Hugo, au criticat într-un mod calomnios, prin scrisori trimise la Harkov tovarăşului Racovski şi la Viena şi Berlin tovarăşilor români, activitatea publică a aceluia care se bucura de încrederea Internaţionalei.

Având în vedere că ecoul acestor calomnii a avut o foarte mare repercusiune şi a adus prejudicii activităţii comuniste din România, cu ocazia sosirii delegaţiei comuniste din România pentru congres, cum printre membrii se găseau cei trei autori ai scrisorilor trimise, ne-am pus de acord să soluţionăm acest diferend.

În acest scop, s-a alcătuit o comisie compusă, pe de o parte, din patru tovarăşi din delegaţia română (Badeev, Dobruceaev, Turcescu şi Sandu), iar, de cealaltă parte, din tovarăşii aparţinând organizaţiilor comuniste româneşti din Rusia (Dic, Arbore, Popovici şi Diamandescu). Tovarăşul Racovski a fost desemnat supraarbitru.

Comisia a avut două şedinţe, când i-a ascultat, pe de o parte, pe autorii scrisorilor – Gh. Moscu (Al. Bădulescu), Clara Moscu (Ana Bădulescu) şi Miron Glotter (Hugo), iar, de cealaltă parte, pe tovarăşul Constantinescu.

Pe scurt, acuzaţiile formulate împotriva tovarăşului Constantinescu se sprijineau pe:

1) incapacitatea de organizare;
2) ignorarea principiilor şi platformei comuniste;
3) a tipărit un număr foarte mic de broşuri;
4) broşurile tipărite nu au fost bine difuzate în ţară;
5) nu a încercat să împingă cadrele partidului legal către acţiunea comunistă;
6) imoralitate în viaţa privată.

În faţa comisiei, toţi cei trei „acuzatori" au declarat în prealabil că nu au de formulat nici o acuzaţie.

Tovarăşul Miron (Hugo) recunoaşte:

1) că nu făcea parte din nici o organizaţie comunistă ilegală în momentul în care a scris scrisoarea;

2) că a scris o scrisoare personală tovarăşului Moscu, în care critica activitatea publică a tovarăşului Constantinescu;

3) tot ceea ce a afirmat în scrisoare nu fusese verificat de el însuşi, ci era rezultatul unor informaţii indirecte;

4) tovarăşul Constantinescu nu are spirit de organizare, a tipărit un număr foarte mic de broşuri şi cele tipărite n-au fost bine difuzate în ţară.

Tovarăşa Clara Moscu (Ana Bădulescu) recunoaşte:

1) nu a formulat până în prezent nici o acuzaţie împotriva tovarăşului Constantinescu;

2) aflându-se în străinătate, informaţiile despre activitatea publică a tovarăşului Constantinescu i-au fost furnizate de către tovarăşii care aparţineau mişcării legale şi

de către tovarăşul Miron, despre care crede că n-a fost în totalitate bine informat din punct de vedere politic;

3) tovarăşul Constantinescu n-a organizat bine mişcarea ilegală, n-a publicat multe broşuri, n-a împins cadrele partidului către o acţiune comunistă;

4) tovarăşul Constantinescu este un comunist consecvent.

Tovarăşul Gheorghe Moscu (Al. Bădulescu) recunoaşte:

1) nu a formulat nici o acuzaţie împotriva tovarăşului Constantinescu;

2) a scris de la Viena - unde primise informaţii din partea tovarăşului Miron - scrisori private privind activitatea tovarăşului Constantinescu;

3) mişcarea ilegală n-a avut mari repercusiuni asupra maselor;

4) la întoarcerea sa din străinătate, a putut să-şi dea seama că acuzele sale erau prea exagerate şi s-a convins el însuşi de posibilităţile reale din România, unde munca ilegală se continuă trecând prin dificultăţi aproape de nedepăşit;

5) tovarăşul Constantinescu este, în general, un bun organizator;

6) organizaţia comunistă condusă de tovarăşul Constantinescu a avut o activitate comunistă.

În declaraţia sa făcută în faţa comisiei, tovarăşul Constantinescu dă citire copiilor scrisorilor în cauză şi declară:

1) că scrisorile i-au fost puse la dispoziţie pentru a face copii de către tovarăşa Elena Racovski, care înaintea sosirii sale în Rusia le arătase deja mai multor tovarăşi;

2) că diferendul a avut o influenţă nefastă asupra mişcării comuniste din România, deoarece calomniile s-au răspândit şi au creat în jurul conducătorilor comunişti o atmosferă de neîncredere;

3) că respinge toate „acuzaţiile" în ceea ce priveşte activitatea sa publică;

4) sancţiunea pe care o cere împotriva calomniatorilor: excluderea lor din mişcare.

Explicaţiile date despre viaţa sa privată sunt concludente şi comisia se declară mulţumită.

Din declaraţiile sale, se constată:

1) nici un „acuzator nu a avut informaţii verificate de el însuşi. Gh. Moscu şi Clara Moscu se aflau la Viena unde primeau scrisorile lui Miron, pe care amândoi îl considerau nu prea serios şi încă neformat din punct de vedere politic;

2) nici un acuzator nu a formulat nimic sigur şi oficial împotriva tovarăşului Constantinescu. S-au limitat să înregistreze zvonurile care circulau;

3) aceste zvonuri au avut întotdeauna o sursă subiectivă şi veneau de la persoanele care nu aveau nici o legătură cu mişcarea muncitorească, în general, şi cu mişcarea comunistă ilegală, în special;

4) gravele contradicţii existente între „acuzaţiile" formulate în scrisori şi declaraţiile făcute în faţa noastră care înseamnă aproape retractarea acestora.

Tovarăşa Clara Moscu şi tovarăşul Gh. Moscu au recunoscut:

a) tovarăşul Constantinescu este un comunist consecvent;

b) criticile lor de la Viena nu corespundeau realităţii, deoarece, mai târziu, în România, s-au convins ei înşişi de condiţiile foarte dificile ale activităţii ilegale;

c) tovarăşul Constantinescu este un bun organizator;

d) organizaţia condusă de tovarăşul Constantinescu a avut o activitate comunistă.

5) Tovarăşul Gh. Moscu, principalul "acuzator" şi şeful delegaţiei române la Congresul Internaţionalei a avut în 1919 un mandat pentru Congresul de la Berna al Internaţionalei de tineret; acest mandat i-a fost trimis la Viena de către Partidul Social Democrat din România, condus atunci de socialiştii trădători şi de centrişti.

"Acuzaţiile" că tovarăşul Constantinescu:

a) nu a organizat bine mişcarea ilegală;

b) nu a împins cadrele partidului către acţiunea comunistă;

c) a tipărit foarte puţine broşuri şi nu s-a ocupat de distribuirea lor în ţară

cad de la sine, în faţa raportului făcut de către tovarăşul Constantinescu către Executivul Internaţionalei Comuniste, unde raportează în detaliu despre activitatea ilegală pe care a condus-o în România în ultimii trei ani.

7) "Acuzatorii" au subestimat, în mod conştient, cele mai rele condiţii şi marile dificultăţi pe care tovarăşul Constantinescu a trebuit să le depăşească.

8) "Acuzatorii" au făcut să circule zvonuri calomnioase îndreptate împotriva unui tovarăş care este unul dintre fondatorii mişcării socialiste din România, vechi membru al Comitetului Central al partidului, unde a reprezentat mereu extrema stângă.

Comisia aleasă pentru a soluţiona acest diferend trebuia să se reunească pentru a treia oară pe 2 iulie, pentru a-şi redacta rezoluţia.

Dar, cum tovarăşii numiţi de către Gh. Moscu şi ceilalţi nu s-au prezentat,

Ţinând cont că decizia noastră de a soluţiona definitiv acest diferend a fost comunicată părţii adverse,

Văzând că interesul mişcării comuniste româneşti ne impune să evităm orice întârziere în această afacere,

În aceste împrejurări, ne-am decis să pronunţăm şedinţa fără reprezentanţii părţii adverse.

În consecinţă, văzând depoziţiile „acuzatorilor" şi explicaţiile furnizate de tovarăşul Constantinescu, de unde rezultă lipsa oricărui fundament în ceea ce priveşte „acuzaţiile", noi le considerăm inexistente şi decidem:

1) tovarăşii Moscu, Clara şi Miron trebuie să-şi retragă în faţa comisiei de arbitri toate acuzaţiile formulate şi scrisorile lor împotriva tovarăşului Constantinescu;

2) tovarăşii Moscu, Clara şi Miron trebuie obligaţi să comunice peste tot retractarea lor;

3) doar după ce îşi vor retrage cuvintele, aceşti tovarăşi vor putea lucra alături de tovarăşul Constantinescu;

4) să comunice tovarăşei Racovski Elena să nu mai utilizeze într-o manieră publică scrisorile al căror conţinut calomnios a fost dovedit.

5) dacă tovarăşii Moscu, Clara şi Miron nu se vor supune acestei hotărâri, comisia îşi rezervă dreptul de a comunica decizia şi protocoalele Secretariatului Internaţionalei Comuniste şi organizaţiilor comuniste legale şi ilegale din România, pentru a lua măsurile în consecinţă împotriva calomniatorilor.

(S.S.) C. Dicescu
C. Diamandescu
E. Arbore

Cum tovarăşii Moscu, Clara şi Miron nu sunt supuşi deciziei comisiei de arbitri, ne-am văzut forţaţi să vă comunicăm cele de mai sus.

Primiţi, tovarăşe secretar, saluturile noastre comuniste.

În numele comisiei,
Teodor Diamandescu

N.B. Protocoalele originale se găsesc la secretarul comisiei, tovarăşul Popovici.

7. [1921] – Apel al delegaţiei Partidului Socialist Român, trimisă în Rusia pentru a discuta condiţiile afilierii la Internaţionala a III-a, către membrii PSR, în care este criticată atitudinea "minimalistă" a conducerii partidului şi se propune aderarea la programul Internaţionalei Comuniste.

Aux membres du Parti Socialiste Roumain
et à tous les prolétaires conscients

Camarades,

La délégation du Parti Socialiste Roumain, envoyée en Russie pour prendre connaissance des conditions d'affiliation à la III Internationale a accordé à cette délégation de même qu'à toutes celles envoyées par des organisations ouvrières, même ne faisant pas partie de la III Internationale, toute l'attention et tous les moyens pouvant faciliter sa tâche, lui fournissant les informations et les explications nécessaires. Par la même occasion le CE a profité de l'arrivée de cette délégation pour prendre connaissance de la situation du Parti Socialiste Roumain et a tâché surtout d'obtenir une réponse à la question qui se pose le plus naturellement, pourquoi le Parti Socialiste Roumain qui faisait partie autrefois de la Fédération Social-Démocrate Ouvrière des Balkans est restée jusqu'à présent en dehors de la III Internationale Communiste, alors que les partis bulgare, serbe et même le parti grec ont adhéré depuis longtemps déjà au programme de la III Internationale.

La réponse à cette question ne présente pas pour nous qu'un intérêt historique rétrospectif, il est essentiellement important de connaître afin de pouvoir l'écarter la raison qui avait empêché le développement au mouvement communiste en Roumanie.

Evidemment nous ne parlons ici que des motifs qui dépendent de votre volonté et en premier lieu des fautes tolérées jusqu'à présent par le Parti Roumain dans son activité politique.

La connaissance plus approfondie de l'action du Parti Socialiste Roumain et de ses organes directeurs montre que la responsabilité du retard du mouvement ouvrier en Roumanie est à imputer exclusivement à ces organes, c'est à dire au Comité Exécutif et à ses chefs. En prenant connaissance des faits en Roumanie, nous y constatons un phénomène déjà observé dans d'autres pays à savoir que la classe ouvrière a marché de l'avant bien plus que ses chefs, que ceux-ci ont empêché le développement du mouvement révolutionnaire et que lorsqu'ils se décidaient à faire quelques pas vers la gauche ce n'était que sous la pression de la classe ouvrière. Ces continuelles hésitations, ces oscillations de droite à gauche et vice-versa dans la tactique du parti, menant parfois à la trahison inconsciente des intérêts de la classe ouvrière, le Comité Exécutif du Parti Socialiste Roumain les a manifestées pendant tout le cours des deux dernières années.

Au premier moment, sans l'influence de la Révolution russe et par suite de la crise intérieure de la Roumanie, qui malgré l'agrandissement de son territoire, était sortie tout à fait ébranlée de la guerre mondiale, le CE du Parti Socialiste manifesta

l'intention de suivre la tactique des communistes bolcheviks russes. Vers la fin de 1918, après la libération du pays de l'occupation allemande, le Parti roumain changea, dans le but de se débarrasser des opportunistes, sa désignation de parti "social-démocrate" en celle de "socialiste" qui, de l'avis même des membres du CE équivalait à celle de "communiste". Un des membres du Comité, son actuel secrétaire, le député Ilie Moscovici, présenta à la Section de Bucarest du Parti un rapport relatif au nouveau programme que le Parti devait élaborer en liaison avec les changements intervenus pendant et après la guerre et surtout en rapport avec les leçons tirées de la Révolution russe. L'idée fondamentale de ce rapport s'exprimait par la proposition d'écarter tout programme "minimum" et de conserver seulement le programme "maximum" du Parti c'est à dire "la conquête" du pouvoir politique par tous les moyens et la "socialisation des moyens de production". Sur ce programme s'étaient réunis tous les membres du Parti, à l'exception du petit groupe de gauche qui était contre l'utilisation de la tribune parlementaire, même dans le but de détruire le parlementarisme. Le 15 novembre de la même année, on publie, dans le No 1 du journal, sous le titre "Vive le Socialisme" un manifeste dans l'esprit du programme en question, et vers le début de décembre le même journal imprime une déclaration dans le même sens.

Mais les faits suivants montrent combien peu les chefs du prolétariat roumain étaient pénétrés de l'esprit de révolution communiste, combien tous ces "projets", "déclarations de principes", "programmes" n'étaient que pure phraséologie, exercices littéraires et combien grands étaient leur pusillanimité et leur opportunisme enraciné.

Le 13 décembre, le gouvernement roumain tend un guet-apens aux ouvriers; au cours d'une manifestation on tire sur eux à coups de mitrailleuses ; résultat: plus de cent tués et quelques centaines de blessés. Et après ce massacre de travailleurs, massacre organisé par le gouvernement roumain et calculé non seulement sur la terreur de la masse, mais aussi sur l'incertitude de ses chefs, ce furent précisément ces derniers qui furent saisis de panique.

Il avait suffi au gouvernement roumain de les faire arrêter pour qu'ils livrent toutes les positions révolutionnaires. Le gouvernement recourut alors à un de ses procédés maintes fois répété. Il forgea contre les chefs une série d'accusations stupides et sans fondement dans l'unique but de chantage politique.

Il fut obligé, il est vrai, de terminer ce procès et de libérer les prisonniers avant le jugement, tellement toute l'affaire manquait le fondement; mais le but recherché par le mouvement était atteint. Avec l'aide de la police, l'opportunisme triompha dans le Parti roumain. Les mêmes chefs qui avaient lancé des mots d'ordre communistes en novembre et décembre 1918, rédigent, en mai 1919, un programme sorti des archives des partis les plus opportunistes d'Europe et dans lequel ils préconisent comme devoir du prolétariat roumain de remplacer au village les vieilles, "rebouteuses" par des sages-femmes "diplômées". Il convient de faire remarquer, pour que les ouvriers roumains le sachent eux, qui à cause de la censure ne sont probablement pas suffisamment au courant de la dernière époque de l'histoire de leur Parti, qu'à la conférence de celui-ci tenue en mai, les plus évidents opportunistes de Transylvanie Jumanca, Flueraş et autres, qui étaient en même temps membres du gouvernement provisoire de Transylvanie, sont devenus de véritables dictateurs du Parti. La proposition faite par quelques membres du Comité Exécutif de reprendre comme base le projet de programme proposé en novembre 1918, fut retirée par ces membres mêmes après la déclaration des

opportunistes Jumanca de Transylvanie et Pistiner de Bucovine, suivant laquelle ceux-ci ne veulent pas accepter un tel programme. Du reste, le CE du Parti s'était complètement engagé dans les eaux de l'opportunisme déjà de l'époque où les socialistes démocrates de Transylvanie et de Bucovine élevés à l'école archi-opportuniste autrichienne et hongroise s'étaient joints à lui. Le Comité Exécutif roumain se soumit sans murmurer à la dictature des socialistes-opportunistes de Transylvanie, qui préparaient déjà [...] avec le gouvernement roumain la guerre contre la République Soviétique Hongroise.

Sous la dictature des deux ministres socialistes traîtres Flueras et Jumanca, le CE du Parti Socialiste Roumain devient un instrument lamentable dans les mains du gouvernement roumain. Le Comité fait une déclaration que Bratiano devait lire plus tard à la Conférence de la Paix à Versailles. Les chefs du prolétariat roumain devinrent ainsi les véritables valets du Monsieur Bratiano. Les inspirateurs de la politique impérialiste roumaine, les organisateurs des massacres de décembre, les assassins de Wechsler et de beaucoup d'autres socialistes roumains, les auteurs de la participation de la Roumanie à la guerre qu'a coûté 800.000 victimes aux ouvriers et aux paysans, les ennemis réactionnaires les plus invétérés du prolétariat avaient besoin pour la conférence de Versailles de la déclaration des socialistes roumains suivant laquelle ceux-ci étaient aussi pour l'union nationale, pour l'annexion de la Transylvanie à la Roumanie, c'est à dire pour la politique de pillage.

Les ministres social-démocrates transylvains Flueras et Jumanca, qui vinrent à Bucarest et reçurent du Comité Exécutif Provisoire à l'époque du parti socialiste roumain une déclaration d'accord avec la résolution lue plus tard au Congrès de Versailles et émanant soi-disant de la classe ouvrière roumaine et dans laquelle la guerre impérialiste était qualifié "la guerre pour la libération des peuples" et "l'annexion de la Transylvanie et de tous les territoires pillés, annexion accomplie par les propriétaires fonciers roumains "la libre réunion des peuples roumains" – ces ministres se chargèrent d'obtenir un tel document. Les membres du Comité Exécutif emprisonnés à cette époque-là, déclarent aujourd'hui qu'étant en prison, ils s'étaient exprimés contre la signature de cette déclaration et que les seuls capables devaient être considérés seulement les membres du Comité Exécutif Provisoire. Cependant, lorsque les organisations du parti de Ploiesti et de Bucarest protestèrent avec indignation contre cette insulte inouïe à tout le passé du parti socialiste roumain, lequel avait honnêtement défendu les intérêts du prolétariat au prix du sang de dizaines d'ouvriers assassinés dans la lutte contre l'entrée en guerre de la Roumanie – les membres libérés de prison à ce moment-là du Comité Exécutif, au lieu de protester hautement contre la déclaration et d'exclure les traîtres du parti conseillèrent de ne point faire de bruit autour de cette affaire c'est à dire reconnurent qu'eux-mêmes avaient participé à cette déclaration.

Il convient de rappeler ici que Flueras et Jumanca pendant leur séjour à Bucarest, sollicitèrent du roi la libération des emprisonnés.

A partir de mai 1919, après que le parti socialiste roumain eut fusionné avec le parti transylvanien et bukovinien pour ne former qu'un Conseil Général et qu'un Comité Central, les membres du Comité Exécutif Central s'enfoncent jusqu'au cou dans le bourbier de l'opportunisme. Ils trahissent les traditions révolutionnaires du mouvement ouvrier roumain pour l'amour de chefs transylvaniens qui, une année plus tard, les ouvriers transylvaina chasseront eux-mêmes de leur milieu. [...] Le Comité

chercha l'occasion de se rapprocher des partis bourgeois, il s'entend avec le Président du Conseil actuel, le général Averesco, que la bourgeoisie roumaine avait poussé au pouvoir à cause de la grande popularité dont il jouissait auprès du parti de la population paysanne, de telle sorte que ce général peut à présent jouer le rôle de général Cavaignac roumain. Voulant prendre le pouvoir et faire eux-mêmes les élections au lieu de les laisser faire par le général Vaitoianu, Averesco et Take Ionesco décident de boycotter les élections parlementaires fixées et de mener une agitation démagogique dans ce but.

Au lieu de mener ouvertement la lutte aussi bien contre les généraux derrière lesquels se trouvait la ploutocratie roumaine, Bratiano et Cie [...] que contre le général bonapartiste Averesco, la dernière réserve de la bourgeoisie et au lieu de révéler à la classe ouvrière et aux paysans la démagogie de ce dernier, le CE conclut un accord secret dans le but de boycotter ensemble les élections, représentant à la classe ouvrière ce boycottage comme un acte révolutionnaire. Cependant lorsque sept députés socialistes, dont la plupart étaient membres du CE furent élus, surtout par les fonctionnaires petit-bourgeois et alors que les ouvriers se soumettant à la discipline du parti, portaient par milliers leur bulletin de vote dans les locaux de celui-ci, le CE oublia le mot d'ordre boycottage du "parlement des généraux" qu'il avait lancé lui-même et il permit aux députés, c'est à dire en somme à soi-même d'accepter les mandats de députés. Les votes de la petite bourgeoisie donnés à ces députés pesaient aux cotés du CE opportuniste plus que les bulletins annulés des ouvriers à l'esprit révolutionnaire.

Lorsque Averesco réussit enfin et cette fois avec l'aide des libéraux à recevoir le mandat de constituer un gouvernement, après avoir écarté le cabinet Vaida-Voevod soutenu par la majorité du Parlement et lorsque après avoir chassé ce dernier il fixa de nouvelles élections – le CE jugea que le moment de la révolution était passé et il s'empressa de prendre part aux nouvelles élections de généraux. Nous disons "nouvelles élections de généraux" car il n'y a pas de doute que les violences, les faux et les abus seront utilisés par le général Averesco pendant les élections dans la même mesure qu'ils l'avaient été par ses prédécesseurs.

Le programme que le CE présenta à l'occasion de ces élections était celui du mois de mai 1919 qui contenait cette fameuse exigence de remplacer au village les vieilles rebouteuses par des sages-femmes diplômées payées [...].

Vers la même époque le CE publie une proclamation aux paysans dont le but semble en fin de compte être celui d'anéantir leur élan révolutionnaire; rappelant aux paysans les onze mille victimes tombées pendant les soulèvements de 1907, ce manifeste conseille aux mêmes paysans de ne plus avoir recours à la violence : "On ne conquiert pas le droit par la force, mais par l'organisation et en envoyant à la Chambre des représentants honnêtes des intérêts paysans, représentants dont la tâche doit être de changer les mauvaises lois et d'en faire de bonnes".

Le résultat des élections ne fut guère brillant. Bien qu'une vingtaine de députés socialistes eussent été élus, mais la plupart d'entre eux, élus en Transylvanie et en Bukovine appartenaient à l'extrême droite socialiste et à la droite du centre Kautskien. De tout le groupe, quatre ou cinq seulement se tenaient sur la plateforme du pouvoir soviétique. Les principaux inspirateurs de la politique opportuniste du Comité Exécutif figuraient parmi les élus. L'opportunisme qui s'était fait voir avec quelque réserve dans la presse et la propagande se dévoila complètement une fois arrivée au parlement et sans retenue aucune, se mit à concourir avec les partis bourgeois pour leur "légalité".

Les opportunistes se considéraient obligés de terminer chacun de leurs discours en déclarant que la tâche du parti socialiste consiste à rétablir "le respect de la loi"

Même les actes les plus justes de la fraction socialiste parlementaire étaient pour la plupart du temps entachés d'un tel opportunisme qu'ils en perdaient presque toute leur importance de propagande révolutionnaire. Ainsi, par exemple, la lutte contre le parti militaire qui désirait l'intervention de la Roumanie dans la guerre contre la Russie Soviétique, fut justifiée par quelques députés socialistes par le fait que la révolution russe avait donné la Bessarabie à la Roumanie! Le sénateur social-démocrate bukovinien Grigorovitch publia dans l'organe du parti, le "Socialismul" des articles, dans lesquels il conseillait de conclure la paix avec la Russie Soviétique, prenant pour base le point de vue du "nationalisme raisonnable".

Le Comité Exécutif roumain et la plus grande partie de la fraction parlementaire ne chérissaient pas la Russie ouvrière et paysanne pour avoir accompli sa grande révolution ou pour avoir frayé la voie de la liberté à la classe ouvrière du monde entier, mais parce que les propriétaires roumains, obéissant en cela à leur tradition de rapine, avaient réussi à s'emparer de la Bessarabie et à léser sa population ouvrière et paysanne des conquêtes de la révolution.

Il faut conclure la paix avec la Russie Soviétique non point parce que grâce à elle le prolétariat roumain pourrait trouver tous ses efforts contre sa propre bourgeoisie en s'appuyant sur la République des Soviets, mais parce que le "nationalisme raisonnable" exige cette paix, exige une telle paix, parce que si à la place de la Russie Soviétique y avait Dénikine celui-ci déclarerait la guerre à la Roumanie à cause de la Bessarabie. Et afin qu'il ne reste aucun doute que les socialistes demandent la paix avec la Russie Soviétique non point parce qu'il s'agit de la Russie Soviétique, mais pour des raisons nationalistes, Grigorovici prononce au Sénat un discours attaquant les bolcheviks juste au moment où les Polonais occupent Kieff et Borissof.

Le même Grigorovici profite de toute occasion pour se séparer au parlement de ses collègues socialistes roumains que les journaux bourgeois trop sévères qualifient de "bolcheviques". Qu'est-ce que le Comité Exécutif a fait contre l'activité évidemment traître de la fraction parlementaire? Décidément rien! Qu'est-ce que l'organe officiel du parti a répondu aux attaques enragées de Grigorovici contre les bolcheviks et imprimées sous sa rédaction à Cernowitz? Décidément rien! Les organisations compétentes déclarent que dans "l'intérêt de l'union il faut éviter toute polémique"

Ainsi donc les opportunistes et les socialistes nationalistes peuvent impunément injurier la révolution russe, le prolétariat combattant russe et ses chefs.

Autre fait: un des députés communistes élu en Dobrogea écrit un article critiquant ses collègues; la rédaction refuse de le publier mais à la suite de la protestation de l'intéressé, le secrétaire de la rédaction insère l'article avec des fautes d'orthographie et de syntaxe l'accompagnant de commentaires dérisoires pour démontrer que l'auteur ne connaît pas suffisamment la langue roumaine. Il est curieux de remarquer que le secrétaire de la rédaction de l'organe du Parti est un ex-renégat déserteur du camp socialiste dans le camp du journal nationaliste boulevardier "Adevarul" où pendant toute une année, la plus critique pour le parti socialiste roumain, il répandit sur celui-ci des seaux d'ordure surtout à l'époque de la lutte pour la neutralité; et à présent après la guerre il est revenu au Parti en reprenant son poste de secrétaire de la rédaction et contrôlant ainsi la pensée du Parti.

Pour terminer le bref aperçu de l'activité de la fraction parlementaire, il convient de rappeler qu'au moment où les ouvriers de Bucarest déclarent la grève générale en guise de protestation contre la loi réactionnaire du gouvernement, privant les travailleurs des entreprises de l'Etat du droit de grève, les députés socialistes de Transylvanie et Flueras assistent à un banquet donné en leur honneur par le ministre du Travail Trancu-Iasi. Les employées indignées [...] refusent de servir à ces étranges agapes.

Quant à l'organe central du parti il ne mérite même pas qu'on en parle, bien qu'il fut parfois obligé de publier comme matériel de discussion les décisions de l'Internationale Communiste. Il évite d'ailleurs de publier les appels comme par exemple celui adressé par le CE de la III Internationale aux Partis Socialistes Balkaniques et plus spécialement au Parti Roumain. D'ailleurs sans l'indication en manchette et qui indique que ce journal est l'organe du parti socialiste il serait bien difficile de le distinguer des journaux ordinaires bourgeois démocratiques.

A présent il faut attirer l'attention sur l'indifférence témoignée et par le Comité Central et par la fraction parlementaire et par l'organe central au moment de l'arrestation du groupe clandestin des communistes roumains. Ne voulant se séparer à aucun prix des opportunistes, des traîtres et des valets de Bratiano et d'Averesco, le CE s'empresse de se débarrasser des communistes arrêtés, les abreuvant d'humiliations et déclarant qu'ils ne partageaient pas leurs opinions et qu'ils s'étaient mis eux-mêmes en dehors du mouvement.

Pour l'honneur de la classe ouvrière roumaine il faut reconnaître que celle-ci a protesté hautement contre l'action de ses chefs et que l'immense majorité du parti roumain condamne définitivement la politique du CE. Il n'y a point de doute que la décision si longtemps ajournée de s'affilier à la III Internationale n'a été prise que sous la pression des masses ouvrières. Mais dans cette occasion encore le Comité Central s'est conduit avec sa légèreté d'esprit et son opportunisme ordinaires.

Dans la Délégation élue pour être envoyée en Russie figure entre autre l'ancien ministre qui avait participé à la signature du traité de Versailles et qui porte la responsabilité directe de l'écrasement de la République Soviétique Hongroise par les armées roumaines.

Pas un des faits indiqués ici ne peut être nié par la délégation roumaine et elle ne les nie pas non plus, seulement, ainsi que tous les opportunistes, elle tâche de les expliquer par les circonstances. Tout ces faits montrent que l'activité du parti, en tant qu'elle dépend du Comité Central est opportuniste et qu'elle trahit nettement les intérêts de la classe ouvrière en éloignant celui-ci de la voie révolutionnaire qui lui est indiquée par son instinct de classe.

Au lieu que les chefs du prolétariat conduisent celui-ci à la lutte décisive contre la bourgeoisie et les grands propriétaires roumains, le CE a été jusqu'à présent un instrument lamentable aux mains de la bourgeoisie, des politiciens, des démagogues, des opportunistes, des renégats et des larbins trahissant les intérêts de la classe ouvrière pour leurs viles intérêts d'arrivistes. Ceci étant donné, il n'était guère difficile au gouverne-ment roumain de réprimer le puissant mouvement révolutionnaire (grève, etc.) embrassant des centaines de milliers d'ouvriers en Roumanie mais échouant toujours parce que ces chefs étaient inconsciemment opportunistes pusillanimes et parce qu'ils livraient toutes leurs positions révolutionnaires à la première menace et à la première arrestation.

Encouragé par la faiblesse des chefs socialistes, le gouvernement alla jusqu'au cynisme le plus éhonté et jusqu'à commettre une série de crimes contre la classe ouvrière. Les mauvais traitements contre les gens emprisonnés ont pris en Roumanie un caractère de gravité qu'ils n'avaient jamais eu même en Russie aux époques les plus sombres du régime tsariste. La mort en prison par suite de ces mauvais traitements comme dans le cas du docteur Aroneanu, emprisonné à Bacau à la suite de la dernière grève générale, est un des derniers cas et probablement pas l'ultime, de terreur blanche du gouvernement roumain.

Ce n'est qu'en chassant les opportunistes de la direction du parti, en s'organisant par tous les moyens en vue du combat définitif contre la terreur blanche des boyards et des capitalistes roumains que le mouvement prolétarien roumain pourra rentrer dans la voie révolutionnaire qui conduit à l'écrasement de la bourgeoise et à la prise du pouvoir politique par la classe ouvrière.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 137-147

Traducere

Membrilor Partidului Socialist Român
şi tuturor proletarilor conştienţi

Tovarăşi,

Delegația Partidului Socialist Român, trimisă în Rusia pentru a cunoaşte condițiile de afiliere la Internaționala a III-a, a acordat acestei delegații, la fel ca tuturor celor trimise de către organizațiile muncitoreşti, chiar nefăcând parte din Internaționala a III-a, toată atenția şi toate mijloacele care îi puteau facilita sarcina, furnizându-i informațiile şi explicațiile necesare. Cu aceeaşi ocazie, Comitetul Executiv a profitat de sosirea acestei delegații, pentru a cunoaşte situația Partidului Socialist Român şi a încercat, mai ales, să obțină un răspuns la întrebarea care se pune în modul cel mai natural: de ce Partidul Socialist Român, care altădată făcea parte din Federația Social Democrată Muncitorească din Balcani, a rămas până în prezent în afara Internaționalei a III-a Comuniste, în timp ce partidele bulgar, sârb şi chiar grec au aderat deja de multă vreme la programul Internaționalei a III-a?

Răspunsul la această întrebare nu reprezintă pentru noi decât un interes istoric retrospectiv; pentru a-l putea înlătura, este esențial să cunoaştem motivul care a împiedicat dezvoltarea mişcării comuniste în România.

Evident, noi nu vorbim aici decât despre motivele care depind de voința dumneavoastră şi, în primul rând, de greşelile tolerate până în prezent de către partidul român în activitatea sa politică.

Cunoaşterea mai aprofundată a acțiunii Partidului Socialist Român şi a organelor sale de conducere arată că responsabilitatea întârzierii mişcării muncitoreşti în România trebuie imputată exclusiv acestor organe, adică Comitetului Executiv şi şefilor săi. Aflând despre situația din România, constatăm aici un fenomen deja observat în alte țări, şi anume că clasa muncitoare a mers mai înainte cu mult mai mult decât şefii săi, că aceştia au împiedicat dezvoltarea mişcării revoluționare şi că, atunci când se decideau să facă câțiva paşi la stânga, nu o făceau decât sub presiunea clasei muncitoare. Aceste ezitări continue, aceste oscilații de la dreapta la stânga şi viceversa

în tactica partidului, ducând uneori la trădarea inconştientă a intereselor clasei muncitoare, au fost manifestate de Comitetul Executiv al Partidului Socialist Român pe tot parcursul ultimilor doi ani.

În primul moment, sub influenţa revoluţiei ruse şi ca urmare a crizei interioare a României, care, în ciuda măririi teritoriului său, ieşise foarte zdruncinată din războiul mondial, Comitetul Executiv al Partidului Socialist a manifestat intenţia de a urma tactica comuniştilor bolşevici ruşi. Spre sfârşitul anului 1918, după eliberarea ţării de sub ocupaţia germană, partidul român şi-a schimbat, pentru a se debarasa de oportunişti, denumirea de partid „social-democrat" în aceea de „socialist", care, după părerea chiar a membrilor Comitetului Executiv, echivala cu aceea de „comunist". Unul dintre membrii Comitetului, actualul secretar, deputatul Ilie Moscovici, a prezentat secţiei din Bucureşti a partidului un raport referitor la noul program pe care partidul trebuie să-l elaboreze în legătură cu schimbările intervenite în timpul războiului şi după acesta şi, mai ales, în raport cu învăţămintele trase din revoluţia rusă. Ideea fundamentală a acestui raport se exprima prin propunerea de a înlătura programul „minim" şi de a păstra doar programul "maxim" al partidului, adică „cucerirea" puterii politice prin toate mijloacele şi „socializarea mijloacelor de producţie". În jurul acestui program s-au reunit toţi membrii partidului, cu excepţia grupului mic de stânga, care era împotriva folosirii tribunei parlamentare, fie şi în scopul distrugerii parlamentarismului. La 15 noiembrie, în acelaşi an, se publică în numărul 1 al ziarului, sub titlul „Trăiască Socia-lismul!", un manifest în spiritul programului în chestiune şi, către începutul lunii decembrie, acelaşi ziar publică o declaraţie în acelaşi sens.

Dar faptele următoare arată cât de puţin erau pătrunşi şefii proletariatului român de spiritul revoluţiei comuniste, cum toate aceste „proiecte", „declaraţii de principii", „programe" nu erau decât pură frazeologie, exerciţii literare şi cât de mari erau slăbiciunea şi oportunismul lor înrădăcinat.

La 13 decembrie, Guvernul român întinde o cursă muncitorilor; în timpul unei manifestaţii, se trag asupra lor focuri de mitralieră. Rezultatul: mai mult de o sută de morţi şi câteva sute de răniţi. Şi după acest masacru al muncitorilor, masacru organizat de Guvernul român şi mizând nu numai pe teroarea masei, ci şi pe incertitudinea şefilor săi, aceştia din urmă au fost cu siguranţă cei cuprinşi de panică.

A fost îndeajuns ca Guvernul român să-i aresteze pentru ca ei să-şi abandoneze poziţiile revoluţionare. Guvernul a recurs atunci la unul dintre procedeele sale repetate de nenumărate ori. A construit o serie de acuzaţii stupide şi nefondate împotriva şefilor[7], cu scopul unic de şantaj politic.

A fost obligat, este adevărat, să termine acest proces şi să elibereze prizonierii înainte de judecată, întratât de lipsită de fundament era întreaga afacere; dar scopul urmărit de mişcare fusese atins. Cu ajutorul poliţiei, oportunismul a triumfat în partidul român. Aceiaşi conducători care lansaseră cuvintele de ordine comuniste în noiembrie şi decembrie 1918, redactează în mai 1919 un program ieşit din arhivele celor mai oportuniste partide din Europa şi în care preconizează ca sarcină a proletariatului român de a înlocui la sate, pe bătrânele „tămăduitoare" prin moaşe „cu diplomă". Se cuvine remarcat, pentru ca muncitorii români să o ştie, că, din cauza cenzurii, nu sunt, probabil, suficient la curent cu ultima perioadă a istoriei partidului lor, că, la conferinţa acestuia

[7] Conducătorilor mişcării muncitoreşti

ţinută în mai, cei mai evident oportunişti din Transilvania, Jumanca, Flueraş şi alţii, care erau în acelaşi timp membri ai Guvernului provizoriu al Transilvaniei, au devenit adevăraţi dictatori ai partidului. Propunerea făcută de câţiva membri ai Comitetului Executiv de a relua ca bază proiectul de program propus în noiembrie 1918, a fost retrasă de membrii înşişi după declaraţia oportuniştilor Jumanca din Transilvania şi Pistiner din Bucovina, potrivit căreia aceştia nu doreau să accepte un astfel de program. De altfel, Comitetul Executiv al partidului se angajase complet pe drumul oportunismului încă din perioada când socialiştii democraţi din Transilvania şi Bucovina, crescuţi la şcoala arhi-oportunistă austriacă şi maghiară, se alăturaseră lui. Comitetul Executiv român s-a supus, fără a comenta, dictaturii socialiştilor-oportunişti din Transilvania, care pregăteau deja [...], împreună cu Guvernul român, războiul împotriva Republicii Sovietice Ungare.

Sub dictatura celor doi miniştri, trădătorii Flueraş şi Jumanca, Comitetul Executiv al Partidului Socialist Român devine un instrument lamentabil în mâinile Guvernului român. Comitetul face o declaraţie pe care Brătianu trebuia să o citească mai târziu la Conferinţa de Pace de la Versailles. Conducătorii proletariatului român au devenit astfel veritabili valeţi ai domnului Brătianu. Inspiratorii politicii imperialiste româneşti, organizatorii masacrelor din decembrie, asasinii lui Wechsler şi ai multor altor socialişti români, autorii participării României la războiul care a costat pe muncitori şi pe ţărani 800.000 de victime, duşmanii reacţionari cei mai înveteraţi ai proletariatului aveau nevoie pentru conferinţa de la Versailles de declaraţia socialiştilor români, potrivit căreia aceştia erau pentru unirea naţională, pentru anexarea Transilvaniei la România, adică pentru politica de jaf.

Miniştrii social-democraţi transilvăneni Flueraş şi Jumanca, care au venit la Bucureşti în acea perioadă şi au primit din partea Comitetului Executiv Provizoriu al Partidului Socialist Român, o declaraţie de acord cu rezoluţia citită mai târziu la Congresul de la Versailles şi emanând, zice-se, de la clasa muncitoare română şi în care războiul imperialist era calificat „războiul pentru eliberarea popoarelor", iar anexarea Transilvaniei şi a tuturor teritoriilor jefuite, anexare înfăptuită de proprietarii funciari români, „unirea liberă a popoarelor române" – aceşti miniştri şi-au asumat răspunderea de a obţine un astfel de document. Arestaţi la acea vreme, membrii Comitetului Executiv declară astăzi că, fiind în închisoare, s-au pronunţat împotriva semnării acestei declaraţii şi că singurii care trebuie consideraţi vinovaţi erau numai membrii Comitetului Executiv Provizoriu. Totuşi, în timp ce organizaţiile de partid din Ploieşti şi Bucureşti au protestat cu indignare împotriva acestei insulte incredibile pentru tot trecutul Partidului Socialist Român, care a apărat cinstit interesele proletariatului cu preţul sângelui a zeci de muncitori asasinaţi în lupta împotriva intrării în război a României – membrii Comitetului Executiv, eliberaţi din închisoare la acea vreme, în loc să protesteze cu tărie împotriva declaraţiei şi să excludă trădătorii din partid, au recomandat să nu se facă gălăgie în jurul acestei afaceri, adică au recunoscut că ei înşişi participaseră la această declaraţie.

Se cuvine să amintim aici că Flueraş şi Jumanca, în timpul sejurului lor la Bucureşti, au solicitat regelui eliberarea arestaţilor.

Începând din mai 1919, după ce Partidul Socialist Român a fuzionat cu partidul transilvănean şi bucovinean pentru a nu forma decât un Consiliu General şi un Comitet Central, membrii Comitetului Executiv Central s-au afundat până la gât în mlaştina

oportunismului. Ei trădează tradițiile revoluționare ale mișcării muncitorești române de dragul conducătorilor transilvăneni, pe care, un an mai târziu, muncitorii transilvăneni îi vor goni ei înșiși din mijlocul lor. Comitetul caută ocazia de a se apropia de partidele burgheze, el se înțelege cu președintele Consiliului actual, generalul Averescu, pe care burghezia română l-a propulsat la putere datorită marii popularități de care se bucura pe lângă populația de la sate, astfel încât generalul poate să joace în prezent rolul de general Cavaignac[8] al românilor. Dorind să ia puterea și să organizeze ei înșiși alegerile, în loc să le lase în grija generalului Văitoianu, Averescu și Take Ionescu, decid să boicoteze alegerile parlamentare fixate și să facă o agitație demagogică în acest scop.

În loc să poarte deschis lupta la fel de bine împotriva generalilor, în spatele cărora se afla plutocrația română, Brătianu și compania [...], ca și împotriva generalului bonapartist Averescu, „ultima rezervă a burgheziei" și în loc să înfățișeze clasei muncitoare și țăranilor demagogia acestuia din urmă, Comitetul Executiv a încheiat un acord secret pentru a boicota împreună alegerile, prezentând clasei muncitoare acest boicot ca pe un act revoluționar. Totuși, în timp ce șapte deputați socialiști, dintre care cea mai mare parte erau membri ai Comitetului Executiv, au fost aleși, în special, de către funcționarii mic burghezi și, în timp ce muncitorii, supunându-se disciplinei de partid, aduceau cu miile buletinul de vot în sediile acestuia, Comitetul Executiv a uitat cuvântul de ordine "boicotarea parlamentului generalilor", pe care îl lansase el însuși, și a permis deputaților, adică, într-un cuvânt, lui însuși, să accepte mandatele deputaților. Voturile micii burghezii date acestor deputați căutau pentru Comitetul Executiv oportunist mai mult decât buletinele anulate ale muncitorilor cu spirit revoluționar.

Atunci când Averescu a reușit în sfârșit, de data aceasta cu ajutorul liberalilor, să primească mandatul pentru a constitui un guvern, după ce a îndepărtat cabinetul Vaida-Voevod susținut de majoritatea parlamentară și a fixat noile alegeri după ce l-a izgonit pe acesta din urmă – Comitetul Executiv a considerat că momentul revoluției a trecut și s-a grăbit să ia parte la noile alegeri de generali. Spunem "noile alegeri de generali" pentru că, fără îndoială, violențele, falsurile și abuzurile vor fi folosite de către generalul Averescu în timpul alegerilor în aceeași măsură în care fuseseră [folosite] și de predecesorii săi.

Programul pe care Comitetul Executiv l-a prezentat cu ocazia acestor alegeri era cel din luna mai 1919, care conținea acea faimoasă cerere de înlocuire a bătrânelor tămăduitoare prin moașe cu diplomă, plătite [...].

Cam în aceeași perioadă, Comitetul Executiv publică o proclamație către țărani al cărei scop pare să fie, în cele din urmă, acela de a le spulbera elanul revoluționar; amintindu-le țăranilor cele unsprezece mii de victime căzute în timpul răscoalei din 1907, acest manifest recomandă acelorași țărani să nu mai recurgă la violență: „Dreptul nu se cucerește prin forță, ci prin organizare și trimițând în Cameră reprezentanți cinstiți ai intereselor țăranilor, reprezentanți care au sarcina de a schimba legile proaste și de a face altele corecte"

Rezultatul alegerilor nu a fost deloc strălucitor. Deși fuseseră aleși douăzeci de deputați socialiști, cea mai mare parte dintre ei, aleși în Transilvania și Bucovina, aparțineau extremei drepte socialiste și dreptei de centru kautskiene. Din tot grupul,

---

[8] Louis Eugène Cavaignac (1802-1857), om politic și general francez; șef al guvernului celei de a doua Republici.

doar patru sau cinci erau pe platforma puterii sovietice. Principalii inspiratori ai politicii oportuniste a Comitetului Executiv figurau printre cei aleşi. Oportunismul care-şi făcuse apariţia rezervat în presă şi propagandă, s-a dezvăluit complet o dată ajuns în parlament şi, fără nici o reţinere, a început să concureze cu partidele burgheze pentru „legalitate". Oportuniştii se considerau obligaţi să-şi termine fiecare discurs declarând că sarcina Partidului Socialist constă în a restabili „respectul legii"

Chiar cele mai corecte acte ale fracţiunii socialiste parlamentare erau în mare parte impregnate de un aşa de mare oportunism, încât îşi pierdeau aproape întreaga lor importanţă de propagandă revoluţionară. Astfel, de exemplu, lupta împotriva partidului militar, care dorea intervenţia României în război contra Rusiei Sovietice, a fost justificată de către câţiva deputaţi socialişti prin faptul că revoluţia rusă dăduse Basarabia României! Senatorul social-democrat bucovinean Grigorovici a publicat în organul [de presă] al partidului, „Socialismul" articole în care recomanda încheierea păcii cu Rusia Sovietică luând ca bază punctul de vedere al „naţionalismului rezonabil" Comitetul Executiv român şi cea mai mare parte a fracţiunii parlamentare nu îndrăgeau Rusia muncitorească şi ţărănească numai pentru că înfăptuise marea sa revoluţie sau pentru că deschisese drumul spre libertate clasei muncitoare din lumea întreagă, ci pentru că proprietarii români, urmându-şi tradiţia pe care o aveau, de a prăda, reuşiseră să pună stăpânire pe Basarabia şi să-i prejudicieze populaţia muncitoare şi ţărănească de cuceririle revoluţiei.

Trebuie încheiată pacea cu Rusia Sovietică nu numai pentru că datorită ei proletariatul român şi-ar putea canaliza toate eforturile contra propriei sale burghezii, sprijinindu-se pe Republica Sovietelor, ci pentru că „naţionalismul rezonabil" cere această pace, cere o astfel de pace, pentru că, dacă în locul Rusiei Sovietice era Denikin, acesta ar fi declarat război României din cauza Basarabiei. Şi, pentru ca să nu existe nici o îndoială că socialiştii cer pacea cu Rusia Sovietică, nu pentru că e vorba de Rusia Sovietică, ci pentru raţiuni naţionaliste, Grigorovici rosteşte în Senat un discurs atacând bolşevicii, chiar în momentul în care polonezii ocupă Kievul şi Borisovul. Acelaşi Grigorovici profită de orice ocazie pentru a se separa în Parlament de colegii săi socia-lişti români, pe care ziarele burgheze prea severe îi califică drept „bolşevici". Ce a făcut Comitetul Executiv împotriva activităţii evident trădătoare a fracţiunii parlamentare? Cu siguranţă, nimic! Ce a răspuns organul oficial al partidului la atacurile furibunde ale lui Grigorovici împotriva bolşevicilor, publicate în redactarea sa la Cernăuţi? Cu siguranţă, nimic! Organizaţiile competente declară că, în „interesul unirii", trebuie evitată orice polemică.

Astfel, oportuniştii şi socialiştii naţionalişti pot batjocori nepedepsiţi revoluţia rusă, proletariatul luptător rus şi pe conducătorii săi.

Alt fapt: unul dintre deputaţii comunişti ales în Dobrogea scrie un articol în care-şi critică colegii; redacţia refuză să-l publice, dar, ca urmare a protestului celui interesat, secretarul redacţiei inserează articolul cu greşelile de ortografie şi sintaxă, însoţindu-l de comentarii derizorii, pentru a demonstra că autorul nu cunoaşte suficient limba română. Este curios că secretarul de redacţie al organului [de presă] al partidului este un ex-renegat dezertor din tabăra socialistă în tabăra jurnalului naţionalist bulevardier „Adevărul" unde, timp de un an întreg, cel mai critic [an] pentru Partidul Socialist Român a vărsat găleţi de lături asupra acestuia, mai ales în perioada luptei

pentru neutralitate; şi în prezent, după război, a revenit în partid, reluându-şi postul de secretar de redacţie şi controlând, astfel, gândirea partidului.

Pentru a încheia scurta trecere în revistă a activităţii fracţiunii parlamentare, se cuvine să amintim că în momentul în care muncitorii din Bucureşti declară greva generală în semn de protest contra legii reacţionare a guvernului, care priva muncitorii din întreprinderile de stat de dreptul la grevă, deputaţii socialişti din Transilvania şi Flueraş asistă la un banchet dat în cinstea lor de ministrul muncii, Trancu-Iaşi. Indignate, funcţionarele [...] refuză să servească la aceste agape ciudate.

Cât priveşte organul central al partidului, nu merită nici măcar să vorbim despre el, deşi a fost uneori obligat să publice, ca material de discuţie, deciziile Internaţionalei Comuniste. El evită, de altfel, să publice apelurile ca, de exemplu, acela adresat de către Comitetul Executiv al Internaţionalei a III-a partidelor socialiste balcanice şi, în special, partidului român. De altfel, fără indicaţia lui, manşeta [de ziar] care arată că acest jurnal este organul Partidului Socialist ar fi destul de greu să-l deosebim de ziarele obişnuite burghezo-democratice.

În prezent, trebuie să atragem atenţia asupra indiferenţei arătate şi de către Comitetul Central, şi de fracţiunea parlamentară, ca şi de organul central, în momentul arestării grupului clandestin al comuniştilor români. Nedorind să se separe cu nici un preţ de oportunişti, de trădători şi de valeţii lui Brătianu şi Averescu, Comitetul Executiv se grăbeşte să se debaraseze de comuniştii arestaţi, umilindu-i şi declarând că ei nu le împărtăşeau opiniile şi că s-au plasat ei înşişi în afara mişcării.

Pentru onoarea clasei muncitoare române, trebuie să recunoaştem că aceasta a protestat cu tărie împotriva acţiunii conducătorilor săi şi că imensa majoritate a partidului român condamnă definitiv politica Comitetului Executiv. Nu există nici o îndoială că decizia atât de mult timp amânată de a se afilia la Internaţionala a III-a nu a fost luată decât sub presiunea maselor muncitoreşti. Dar şi cu această ocazie, Comitetul Executiv s-a purtat cu aceeaşi uşurinţă şi cu oportunismul său obişnuit.

În declaraţia aleasă pentru a fi trimisă în Rusia figurează, între alţii, fostul ministru care participase la semnarea Tratatului de la Versailles şi care poartă responsabilitatea directă a zdrobirii Republicii Sovietice Ungare de către armatele române.

Nici unul dintre aspectele semnalate aici nu poate fi negat de către delegaţia română şi ea nu le neagă deloc, doar că, la fel ca toţi oportuniştii, ea încearcă să le explice prin circumstanţe. Toate aceste fapte arată că activitatea partidului, atât cât depinde de Comitetul Executiv, este oportunistă şi că ea trădează în mod clar interesele clasei muncitoare, îndepărtându-l pe acesta de votul revoluţionar care-i este indicat prin instinctul de clasă.

În loc ca şefii proletariatului să-l conducă pe acesta la lupta decisivă împotriva burgheziei şi a marilor proprietari români, Comitetul Executiv a fost până în prezent un instrument lamentabil în mâinile burgheziei, politicienilor, demagogilor, oportuniştilor, renegaţilor şi slugilor, trădând interesele clasei muncitoare pentru interesele lor josnice de arivişti. Dat fiind acest lucru, nu era deloc greu pentru Guvernul român să reprime puternica mişcare revoluţionară (greva etc.) îmbrăţişând sute de mii de muncitori în România, dar eşuând mereu pentru că şefii erau în mod inconştient oportunişti, slabi şi pentru că-şi părăseau toate poziţiile lor revoluţionare la prima ameninţare şi la prima arestare.

Încurajat de slăbiciunea şefilor socialişti, guvernul a mers până la cel mai neruşinat cinism şi până la a comite o serie de crime împotriva clasei muncitoare. Relele tratamentele aplicate celor închişi au luat în România un caracter de gravitate pe care nu l-au avut niciodată nici măcar în Rusia în perioadele cele mai sumbre ale regimului ţarist. Moartea în închisoare, ca urmare a acestor rele tratamente este, ca în cazul doctorului Aroneanu, închis la Bacău în urma ultimei greve generale, unul dintre ultimele cazuri şi, probabil, nu cel din urmă, de teroare albă a Guvernului român.

Doar înlăturând oportuniştii de la conducerea partidului, organizându-ne prin toate mijloacele în vederea luptei definitive împotriva terorii albe a boierilor şi a capitaliştilor români, [numai aşa] mişcarea proletară românească va putea reintra pe calea revoluţionară care conduce la zdrobirea burgheziei şi la luarea puterii politice de către clasa muncitoare.

8. 1922 ianuarie 21, Viena – Raport semnat Dietrich, adresat Prezidiului Comitetului Executiv al Cominternului, referitor la discuţiile purtate în cadrul Conferinţei Federaţiei Balcanice privind afilierea Partidului Socialist Comunist din România la Internaţionala a III-a.

Bericht Nr. 18
Wien, den 21. Januar 1922
An das
Präesidium der Executive der Komintern
Moskau

Am 17. Januar fand in Wien eine Konferenz der Balkanföderation statt. Das wichtigste Ereigniss der Konferenz war die Klärung der Situation der rumänischen Partei. Es ist bekannt, dass die Partei auf ihrem Kongress im Mai 1921 den Namen "Sozialistische–Kommunistische Partei Rumäniens" aufgenommen und den Anschluss an die dritte Internationale beschlossen hat. Schon vor dem Kongress sind die Rechtssozialisten, deren Einstellung zwar eine Scheidemann ' sche ist, sich aber der $2^{2/2}$ Internationale angeschlossen haben, aus der Partei ausgetreten. Der Maikongress konnte aber nicht zu Ende geführt werden, da die Deligierten nach dem Beschluss des Anschlusses, verhaftet wurden. Dies alles erfolgte, bevor die Zentralisation der Bewegung und Organisationen in diesem zusammengeschweissten Lande restlos durchgeführt und die Partei organisatorisch befestigt worden wäre. Bessarabien hatte eine starke Abneigung vor Bukarest, fühlte sich noch immer mit der KP Ukraina verbunden, der südliche Teil von Dobrudscha dagegen mit Sofia, für die Bukovina war die Bewegung in Altrumänien zu links. Siebenbürgen war nicht einheitlich, die deutschen Gebiete waren ganz rechts, die rumänischen teils rechts, teils zentristisch; die ungarischen teils zentristisch, teils kommunistisch. Unter solchen Umständen konnte die Partei sehr leicht in die Illegalität gedrängt und der junge und lockere Parteiorganismus zerstört werden. Die kommunistische Bewegung zu knebeln, ja, die Arbeiterbewegung selbst zu zerstören, vermochte die Regierung nicht. Viele Lokalorganisationen blieben erhalten, ebenso die Gewerkschaften. Die Aufgaben der Gewerkschaften wurden aber durch ein Gesetz eng umschrieben. Es wurde ihnen verboten, sich an irgendwelche Internationale immer anzuschliessen, vielmehr sie dürfen sich nur mit der Wahrung der

Interessen ihrer **eigenen** Mitglieder befassen, die Verbindung mit anderen Gewerkschaften selbst zur wirtschaftlischen Situation des Landes Stellung zu nehmen, ist ihnen unter der Gefahr der Auflösung untersagt. Dennoch hatten sich 2 Gewerkschaftszentralen, eine in **Temesvár** – wohin ein Teil der Gewerkschaften aus Siebenbürgen und Banat, ferner die Bukovina sich anschliessen und eine in **Bukarest** gebildet. Vorläufig lässt die Regierung sie bestehen, ihr Schiksal hängt von der politischen Entwicklung ab. Die Gewerkschaftszentrale in Temesvár steht ganz rechts, die in Bukarest mehr links mit starkem zentristischen Einschlag. In der letzten Zeit ist eine gewisse Erleichterung in der Arbeiterbewegung eingetreten. Der weisse Terror hat viel nachgelassen, die Bewegungsfreiheit der Arbeiter wurde grösser, besonders in Siebenbürgen und Bukovina. In **Brassó** (Kronstadt) in Siebenbürgen besteht ein ungarisches Wochenblatt "**Világosság**", das zwar schlecht redigiert und unklar ist, sich aber offen zur Komintern bekennt und auch die Thesen des dritten Kongresses zum grossen Teile abgedruckt hat. In Bukarest, wo der Druck der Reaktion auf die Massen am grössten zu sein scheint, erscheint seit Anfang Dezember ein Wochenblatt "Sozialismul", dass sich als Organ der Sozialisten–Kommunistischen Partei Rumäniens (Sektion der dritten Internationale) nennt. Während des jetzt beginnenden grossen Kommunistenprozesses soll das Blatt öfter erscheinen.

Die Einberuf[ung] des letzten gesprengten Kongresses im Mai 1921 war die damalige Zentrale, die nicht auf einem Parteikongress gewählt, sondern aus der alten rumänischen Parteizentrale durch Demissionen und Kooptierungen aus den an Rumänien neuangeschlossenen Gebieten hervorging. Nachdem die Rechtssozialisten noch vor diesem Kongress ausgeschieden waren, stand die ganze Zentrale samt ihren zentristischen Elementen auf den Boden der Komintern. Diese verhaftete Zentrale betrachtete sich auch nach ihrer Verhaftung als Zentrale der Partei und als solche wurde sie auch im Lande überall angesehen. Vor einigen Wochen, Anfang Dezember, wurde durch diese Zentrale eine provisorische Filialzentrale aus drei Mitgliedern bestehend, mit dem Sitz in Bukarest eingesetzt. Einige Genossen wurden inzwischen bereits aus dem Gefängnis entlassen, die Massen im Lande fordern überall die Enthaftung der Verhafteten. Der grosse Kommunistenprozess soll in den nächsten Tagen seinen Anfang nehmen. Die politischen Ereignisse, die Regierungskrise und der Verstoss der Liberalen, die jetzt ans Ruder kamen, lassen dahin folgern, dass der Kommunistenprozess zum Teil niedergeschlagen wird, indem er einen bedeutend kürzeren Verlauf nehmen dürfte, als vorauszusehen war. Mit Ausnahme von 50-60 führenden Genossen die hart verurteilt werden dürften, werden die Tausende von Verhafteten wieder in Freiheit gesetzt.

Die rumänische Arbeiterbewegung steht daher vor einer neuen Epoche. Das Problem für die Kommunisten steht so: "Welche Linie soll eingeschlagen werden, um unter den gegebenen politischen Verhältnissen des Landes und bei der gegenwärtigen Zerrüttung der Arbeiterbewegung mit den breiten Massen in Berührung zu kommen und die Bahn für die kommunistische Bewegung und Partei frei machen zu können?". Das Gefängnisleben hat bei einigen Mitgliedern der Zentrale ihren zentristischen Instinkt wieder erweckt. Es steht fest, dass der Klärungsprozess vor dem Maikongress, der Kampf mit den Zentristen in der Partei nicht zu Ende geführt worden ist. Der Anschluss an die Komintern erfolgte unter dem Druck breiter Massen, ohne aber in der Partei schon eine Klarheit geschaffen zu haben. Die Zentristen hatten sich angeschlos-

sen, weil der Anschluss an Moskau damals noch eine Mode war und sie sich von den Massen nicht trennen wollten. Nachdem Schlage, den die Reaktion der Arbeiterbewegung versetzt hat, muss unser Augenmerk vor allen Dingen sich auf die Sammlung der Kräfte rich[t]en. Die Herstellung der Verbindung mit den bestehenden und den zerstörten Organisationen, ihre Wiederaufrichtung und Neuschaffung von Organisationen, muss in einer zentralisierten Partei schnell[s]tens durchgeführt werden. In der zersplitterten Gewerkschaftsbewegung muss eine Zentralisation herbeigeführt, Zentralverbände und eine einzige Landesgewerkschaftszentrale gebildet werden. Der Einfluss der Rechts-sozialisten dürfte durch das Aufgehen der Temesvär(e) Gewerkschaftszentrale in eine einzige Landesgewerkschaftszentrale zunichte gemacht werden. Über all diese Aufgaben herrscht bei den Genossen volle Klarheit, es bestehen aber taktische Differenzen. Die zentristische Strömung tritt jetzt klar zum Vorschein und versucht, einen Vorstoss zu machen. Vor allem wird die Kompetenz des Maikongresses und seine Beschlüsse, die Änderung des Namens der Partei und der Anschluss an die Komintern, bezweifelt unter dem Vorwande, dass der Kongress nicht durch gewählte, sondern durch ernannte Deligierte beschickt war. Die Zentristen, unter der Führung von **Tanasse** aus Jassy, einer der einflussreichsten Persönlichkeit der rumänischen Bewegung, der vor kurzem aus dem Gefängnis entlassen worden ist, vertreten den Standpunkt, dass die Partei unter den gegebenen Verhältnissen das offene kommunistische Visi[e]r nicht zeigen darf, sondern sich eine zentristische Maske umhängen soll. Dies soll notwendig sein der Regierung gegenüber, wie auch wünschenswert, um sich mit den breiten Massen verbinden zu können. Der Arbeiterschaft Rumäniens stehen grosse wirtschaftliche Kämpfe bevor. Das Kapital rüstet für das Frühjahr zu einem grossen Vorstoss. Nach den Zentristen wäre diese maskierte Existenz eine Lebensfrage sowohl für die Partei, wie auch für die ganze Arbeiterbewegung selbst. Die rumänischen Genossen konnten sich über die neue einzuschlagende Linie nicht einig werden. Beide Richtungen haben sich dahin verständigt, die Entscheidung der Balkanföderation anzurufen und sich dem Beschluss der Föderation zu fügen.

Auf der Konferenz der Balkanföderation war die rumänische Partei durch das Mitglied der provisorischen Filialzentrale Genosse **Pauker** vertreten. Er selbst gehört zur kommunistischen Richtung. Nachdem auf der Konferenz die politische Situation des Landes und die Lage der Partei besprochen wurde, haben am nächsten Tage Genosse **Kolarow**, **Markovic**, **Pauker** und ich, Richtlinien für die Partei aufgestellt. Prinzipiell standen wir auf dem Standpunkt, dass der Bestand der Partei zur Zeit des Maikongresses als Tatsache anerkannt werden muss und wir hatten uns in folgende Richtlinien geeignigt:

1) Man soll die Einheit der Partei wahren, indem man den zentristischen Flügel in der Partei behält.

2) Man muss die Resolutionen des Parteitages 1921 über den Namen der Partei und über die Frage des Anschlusses an die Kommunistische Internationale, als Tatsache anerkennen. Es ist vom Standpunkte der Statuten nicht annehmbar, dass einzelne Mitglieder die Resolutionen eines Kongresses unter dem Vorwande als nicht gültig erklären, dass der Kongress selbst nicht legitim gewesen wäre. Nur ein Kongress der Partei wird die Fähigkeit haben, diese Resolutionen eventuell zu revidieren.

3) Man stellt fest, dass gegenwärtig in Rumänien die Möglichkeiten einer legalen Existenz der sozialistisch-kommunistischen Partei besteht. Die Partei hat also die

Pflicht, diese Möglichkeiten in weitem Masse auszunützen. Die alleinige Furcht vor der zukünftigen Möglichkeit reaktionärer Schläge, darf kein Grund sein, um dies bezüglich Konzessionen zu machen. Sollten politische Änderungen eintreten, die die Existenz der Partei unter der jetzigen [F]orm unmöglich machen würden, wird die Partei sich den neugeschafenen Situationen anpassen müssen. Die Partei muss aber ständig die Möglichkeit eines reaktionären Schlages im Auge behalten, folglich muss sie schon jetzt die nötigen Massnahmen treffen, um die Existenz und Tätigkeit unter einem illegalem Regime zu sichern.

4) Die Partei erklärt sich ausdrücklich gegen die terroristischen Handlungen, folglich gegen die Bildung jeder Art von terroristischen und militärischen Gruppen und Organisationen.

5) Die bestehende Parteizentrale, deren Tätigkeit durch die Reaktion der Regierung verhindert wurde, muss ihre Tätigkeit sofort auf allen Gebieten wieder aufnehmen und in erster Linie das Zentrum der Partei, sowie den Organisationsapparat in der Periferie, befestigen. Um dieses Ziel zu erreichen, muss die Zentrale sobald wie möglich eine Parteikonferenz einberufen, an welcher Vertreter der Parteisektionen teilnehmen würden. Diese Konferenz wird unter anderem eine Plattform für die positive Arbeit der Partei ausarbeiten, betreffend die politische und ökonomische Lage der Arbeiterklasse Rumäniens, ihre gegenwärtigen Forderungen, die Notwendigkeit die Einheitsfront der Arbeiter zu schaffen und die Konsolidierung der Partei.

6) Die Partei soll unter allen Umständen die engste Fühlung mit den Arbeitermassen unterhalten und ihre Unterstützung und Mitarbeit bei der Lösung aller Streitfragen der Partei suchen.

Genosse Pauker ist der Meinung, dass die Zentristen Wort halten, diese Plattform annehmen und auf dieser Grundlage die Möglichkeiten zur Reorganisierung der Partei gegeben werden. Der kommunistische Kern und sein Einfluss in der Partei wären stark genug, um die Gefahr einer Verwässerung zu verhüten und die Entwicklung zu einer klaren kommunistischen Massenpartei zu sichern. Im April, gelegentlich des Parteitages der K. P. Bulgariens, soll die Balkanföderation neuerdings eine Sitzung abhalten und zu den Ergebnissen der Tätigkeit der Partei in Rumänien wieder Stellung nehmen.

Mit kommunistischem Gruss!
Dietrich

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 245, c. 123-128

Traducere:

Raport nr. 18
Viena, 21 ianuarie 1922
Către
Prezidiumul Executivului Cominternului
Moscova

În data de 17 ianuarie, a avut loc, la Viena, Conferința Federației Balcanice. Cel mai însemnat eveniment al conferinței a fost clarificarea situației partidului românesc. Se știe că partidul a primit la congresul său din mai 1921 numele de "Partid

Socialist-Comunist din România" şi a hotărât afilierea la Internaţionala a III-a. Încă înainte de congres, socialiştii de dreapta, a căror atitudine este, într-adevăr, una arbitrară, s-au retras deja din partid, dar au aderat la Internaţionala II ½[9] Congresul din mai n-a putut fi dus la sfârşit, deoarece delegaţii au fost arestaţi după deciderea afilierii. Toate acestea s-au petrecut înainte de a se înfăptui centralizarea mişcării şi organizaţiilor din provinciile alipite şi înainte ca partidul să fi fost consolidat din punct de vedere organizatoric. Pe când Basarabia, având o puternică aversiune faţă de Bucureşti, s-a simţit mereu legată de PC din Ucraina, iar sudul Dobrogei de Sofia, pentru Bucovina, mişcarea din Vechiul Regat a fost prea de stânga. Transilvania nu a fost unitară: ţinuturile germane au fost în întregime de dreapta; cele româneşti, în parte de dreapta, în parte de centru; cele ungureşti, în parte de centru, în parte comuniste. În asemenea condiţii, partidul putea fi foarte lesne împins către ilegalitate, iar organismul, tânăr şi slab al partidului, putea fi distrus. Totuşi, guvernul n-a fost în stare să subjuge mişcarea comunistă, să distrugă mişcarea muncitorească însăşi. Multe organizaţii locale au reuşit să se menţină, la fel şi sindicatele muncitoreşti. Sarcinile sindicatelor au fost însă limitate printr-o lege. Li s-a interzis să se afilieze la vreo Internaţională, mai mult, trebuie să se ocupe doar de apărarea intereselor *propriilor* membri, le-a fost interzis, sub ameninţarea desfiinţării, să ia legătura cu alte sindicate, chiar şi pentru a lua poziţie faţă de situaţia economică a ţării. Cu toate acestea, şi-au făcut două centrale sindicale, una în Timişoara - în care s-a contopit o parte a sindicatelor din Transilvania, Banat şi, ulterior, Bucovina -, şi alta în *Bucureşti*. Deocamdată, guvernul le cruţă, [dar] soarta lor depinde de evoluţia politică. Centrala sindicală din Timişoara este complet de dreapta, cea din Bucureşti mai mult de stânga, cu o puternică influenţă centristă. În ultimul timp, a survenit o oarecare înlesnire pentru mişcarea muncitorească. Teroarea albă a slăbit mult, libertatea de mişcare a muncitorilor a crescut, îndeosebi în Transilvania şi Bucovina. La Braşov – Transilvania, există o foaie săptămânală ungurească – "Világosság", care este prost redactată şi neclară, însă se situează deschis de partea Cominternului şi, de asemenea, a publicat mare parte din tezele Congresului al III-lea. În Bucureşti, unde presiunea reacţiunii asupra maselor pare să fie cea mai puternică, apare de la începutul lui decembrie, o foaie săptămânală – "Socialismul", care se consideră organul Partidului Socialist-Comunist din România (secţiune a Internaţionalei a III-a). În timpul marelui proces al comuniştilor[10], abia început, foaia trebuie să apară mai des.

Convocarea ultimului congres, dizolvat cu forţa în mai 1921, a făcut-o centrala de atunci, care n-a fost aleasă la un congres de partid, ci provine din vechea centrală de partid românească, prin demisii şi cooptări [de membri] din ţinuturile nou alipite României. După ce socialiştii de dreapta s-au desprins, încă înainte de congres, întreaga centrală şi elementele sale centriste au rămas adepte ale Cominternului. Această

---

[9] *Internaţionala II ½*, fondată la Viena, în februarie 1921, grupa partidele socialiste şi fracţiunile care refuzaseră să adere atât la Internaţionala a II-a, cât şi la Internaţionala a III-a şi care îşi propuneau să reconstituie unitatea mişcării muncitoreşti.

[10] Este vorba de procesul din Dealul Spirii. Sub acest nume este cunoscut procesul intentat la 23 ianuarie 1922, la Tribunalul Corpului II Armată, unui grup de 271 de comunişti, printre care se aflau şi delegaţii la Congresul I al PCR, care votaseră afilierea necondiţionată la Internaţionala a III-a. Printr-un decret regal promulgat la 4 iunie 1922, cea mai mare parte a celor acuzaţi în acest proces au fost amnistiaţi şi eliberaţi din închisoare.

centrală arestată se consideră, după arestare, ca fiind centrala partidului, una recunoscută în întreaga ţară. Înainte cu câteva săptămâni, la începutul lui decembrie, fusese instituit prin intermediul acestei centrale o filială provizorie compusă din trei membri, având sediul în Bucureşti. Câţiva tovarăşi au fost între timp eliberaţi din închisoare, masele cer, peste tot în ţară, eliberarea deţinuţilor. În următoarele zile, trebuie să înceapă marele proces al comuniştilor. Evenimentele politice, criza de guvern şi greşelile liberalilor, care acum sunt la putere, lasă să se înţeleagă că procesul comuniştilor va fi cumva precipitat, trebuind să se desfăşoare pe o perioadă mult mai scurtă decât era prevăzut. Exceptând 50-60 de tovarăşi din conducere, care trebuie că vor fi aspru condamnaţi, sunt puşi în libertate mii de deţinuti.

Mişcarea muncitorească românească se află, astfel, în pragul unei noi epoci. Problema comuniştilor se pune astfel: "Ce linie trebuie urmată pentru ca, în situaţia actuală în care se află ţara şi în condiţiile zdruncinării mişcării muncitoreşti, să se vină în contact cu masele largi şi să se poată asigura cale liberă pentru partidul şi mişcarea comunistă?" Viaţa în puşcărie a redeşteptat câtorva membri din centrală instinctul lor centrist. Se constată că procesul de decantare înaintea congresului din mai, lupta cu centriştii din partid n-a fost dusă la capăt. Afilierea la Comintern a avut loc în urma presiunii maselor largi, fără însă să fi fost lămurite lucrurile în partid. Centriştii s-au raliat întrucât conectarea la Moscova era atunci la modă şi pentru că vroiau să se separe de mase. După lovitura pe care reacţiunea a dat-o mişcării muncitoreşti, atenţia noastră trebuie să se îndrepte, înainte de toate, asupra concentrării forţelor. Restabilirea legăturii cu organizaţiile rămase şi cu cele destrămate, restabilirea organizaţiilor vechi şi crearea altora noi, trebuie să se realizeze cât mai repede într-un partid centralizat. Trebuie să se asigure o centralizare a mişcării sindicale fărâmiţate, trebuie create asociaţii centrale şi o singură centrală sindicală la nivelul ţării. Influenţa socialiştilor de dreapta trebuie distrusă prin transformarea centralei sindicale din Timişoara într-o singură centrală sindicală naţională. În privinţa acestor sarcini predomină la tovarăşi o deplină lămurire, există însă diferenţe tactice. Curentul centrist iese acum clar la iveală şi caută să se afirme. Înainte de toate, se pun la îndoială competenţa congresului din mai şi hotărârile sale, schimbarea numelui partidului şi afilierea la Comintern sub pretext că [acest] congres nu a fost reprezentat de delegaţi aleşi, ci numiţi. Centriştii, sub conducerea lui *Tănase* din Iaşi, una dintre personalităţile cele mai influente ale mişcării româneşti, care a fost de curând eliberat din închisoare, sunt de părere că, în condiţiile date, partidul nu are voie să-şi arate în mod deschis simpatiile comuniste, ci trebuie să afişeze o mască centristă. Această [atitudine] se impune şi este de dorit faţă de guvern, ca să poată intra în legătură cu masele largi. Muncitorimii româneşti i se prevăd mari lupte economice. Capitalul se pregăteşte de un mare atac în primăvară. După centrişti, această existenţă mascată ar fi o chestiune vitală, atât pentru partid, cât şi pentru întreaga mişcare muncitorească. Tovarăşii români nu puteau să se pună de acord asupra noii linii aprobate. De aceea, ambele orientări s-au înţeles să apeleze la hotărârile Federaţiei Balcanice şi să se supună deciziilor Federaţiei.

La Conferinţa Federaţiei Balcanice, partidul român a fost reprezentat de membrul centralei-filială provizorii, tovarăşul Pauker. El însuşi aparţine orientării comuniste. A doua zi, după ce situaţia politică a ţării şi situaţia partidului au fost dezbătute la conferinţă, tovarăşii Kolarov, Marcovici, Pauker şi cu mine, am stabilit linia de urmat pentru partid. În principiu, eram de părere că trebuie acceptată ca un fapt

în sine situația partidului din vremea congresului din mai și am convenit asupra următoarelor linii directoare:

1) Trebuie să menținem unitatea partidului, reținând aripa centristă în partid.

2) Trebuie recunoscute ca atare rezoluțiile [adoptate] de partid în 1921 cu privire la numele partidului și la problema afilierii la Internaționala Comunistă. Din punctul de vedere al statutelor, nu este admisibil ca unii membri să nu accepte rezoluțiile unui congres sub pretext că nu sunt valabile, întrucât însuși congresul nu ar fi fost legitim. Numai un congres al partidului va avea capacitatea de a revizui, eventual, aceste rezoluții.

3) Se constată că, în momentul de față, în România este posibilă existența legală a Partidului Socialist-Comunist. Partidul are, așadar, sarcina de a folosi aceste șanse în mare măsură. Teama doar de posibilitatea viitoare a unor lovituri reacționare nu trebuie să fie un motiv pentru a face concesii. Dacă apar schimbări politice care ar face imposibilă existența partidului în forma actuală, atunci el va trebui să se adapteze situațiilor nou create. Partidul trebuie însă să aibă mereu în vedere posibilitatea unei lovituri reacționare, ca urmare, trebuie de pe acum să ia măsurile necesare pentru a-și asigura existența și activitatea în condițiile ilegalității.

4) Partidul se declară categoric împotriva acțiunilor teroriste, ca și împotriva formării de grupări și organizații teroriste și militare de orice fel.

5) Centrala de partid existentă, a cărei activitate a fost împiedicată prin reacțiunea guvernului, trebuie să-și reia imediat activitatea în toate domeniile și, în primul rând, să întărească centrul partidului, ca și aparatul organizatoric de la periferie. Ca să-și atingă acest scop, centrala trebuie să convoace cât mai repede posibil o conferință de partid, la care ar trebui să ia parte reprezentanți ai secțiilor de partid. Această conferință va elabora, printre altele, o platformă pentru munca pozitivă a partidului, referitoare la situația politică și economică a clasei muncitoare din România, la revendicările lor actuale, [menită] să creeze necesitatea unui front unic muncitoresc și [să ducă la] consolidarea partidului.

6) Partidul trebuie, în orice condiții, să mențină cel mai strâns contact cu masele muncitorești și să caute sprijinul și cointeresarea lor în rezolvarea tuturor problemelor controversate ale partidului.

Tovarășul Pauker este de părere că centriștii își țin cuvântul, acceptă această platformă și, pe această bază, se dă posibilitatea reorganizării partidului. Nucleul comunist și influența sa în partid ar fi destul de puternice pentru a înlătura primejdia disoluției și pentru a asigura dezvoltarea unui partid de masă comunist clar [conturat]. În aprilie, cu prilejul congresului de partid al PC Bulgar, Federația Balcanică trebuie să țină o adunare și să ia atitudine față de rezultatele activități partidului din România.

Cu salutări comuniste!

Dietrich[11]

9. 1922 [august] – Raport întocmit de Marcel Pauker, în numele Comitetului Central Provizoriu al Partidului Socialist-Comunist din România, adresat Comitetului Executiv al Cominternului, referitor la activitatea partidului și la conflictele din interiorul aeestuia.

---

[11] Probabil, Gheorghi Dimitrov.

Rapport

du Comité Central Provisoire du Parti Socialiste Communiste de Roumanie à l'Exécutif du Comintern

De Février à Juillet 1922

La scission du parti

L'Exécutif a été instruit par notre rapport envoyé à Moscou au mois de Février, qu'en Décembre 1921 la plus grande partie des centristes de l'ancienne direction du parti, emprisonnée lors de la grève générale (Octobre 1920) fut libérée de la prison. C'est alors que la question de l'avenir du parti atteignit une grande acuité.

Dans le camp centriste on décréta la nullité du congrès de 1921 qui avait décidé l'affiliation au Comintern et on projetait une renaissance du parti socialiste sur la base du vieux programme de parti des social-démocrates avec exclusion des communistes.

Parmi les centristes se trouvaient cependant des éléments, comme le camarade Tanase, qui avaient autrefois appartenu au comité central du parti communiste non légalisé et qui se déclarèrent être en réalité communistes et vouloir se rallier aux directives du Comintern.

Ces communistes croyaient pouvoir se dire centristes, en partie parce qu'ils approuvaient les critiques contre l'Internationale (pour Amsterdam et contre les Asiatiques) et en partie parce que sous l'enseigne centristique on pouvait se dérober à la Terreur Blanche. Notre conception au contraire, était que le parti employat et que les restrictions mentales ne soient plus admissibles et nous sommes tombés d'accord avec ces camarades pour soumettre la question litigieuse à la Fédération Balkanique.

Le 15 Janvier 1922 eut lieu à Vienne une session de l'Exécutif du KBF (Fédération Balkanique Communiste) qui prit la décision suivante dans la question roumaine et déclara entre autres que les décisions du congrès du parti étaient obligatoires pour tous les membres, que le parti devait s'efforcer de se faire légaliser sous le nom de "Parti socialiste communiste roumain" section du Comintern, mais que l'aile centriste pouvait rester dans le parti. Les questions litigieuses du parti devaient être portées devant les masses.

Pendant ce temps commença dans le pays la campagne électorale qui nous permit une liberté de mouvement un peu plus grande. D'un autre coté commença aussi l'énorme procès des communistes qui devait durer jusqu'en Juin. Le comité central légal du parti socialiste d'autrefois avait déjà été emprisonné depuis mai 1921 et se trouve encore en procès.

Les points de contact avec les masses nous étaient offerts par les syndicats qui s'étaient développés sous la direction centriste, l'organisation de la Jeunesse ressuscitée par notre soin avec son journal et l'organe central du Parti "Socialismul" dont nous avons du continuer la publication dès le mois de Décembre 1921, pour que les centristes ne s'en emparent pas.

Nous abordâmes la solution des questions posées devant nous qui peuvent se formuler ainsi :

1) Définition de notre position vis-à-vis des centristes et en particulier du groupe de Tanase.

2) Reconstruction des organisations légales et du parti.

3) Consolidation du Comité Central et convocation d'une conférence du parti.

4) Réunion du parti légal et du parti illégal.

5) Connexion étroite avec les syndicats.

Sur ces entrefaites la situation du parti était devenue la suivante :

1) La plus grande partie des camarades du pays avait été emprisonnée et déjà condamnée ou en procès.

2) Une importante partie des anciens adhérents du Comité International étaient passée, ouvertement au centrisme.

3) Une petite partie des anciens chefs (par exemple, Stoiculescu, membre du comité exécutif et président du congrès de mai dont les membres furent arrêtés et qui avait décidé l'affiliation) étaient passés en pleine trahison de l'autre coté de la barricade et à plat ventre devant la bourgeoisie demandaient sa protection contre les communistes.

4) Il n'y avait de libre qu'une petite partie des camarades, qui soit pour des raisons de sécurité personnelle, soit par découragement ne pouvaient pas tous travailler.

Dans ces circonstances toute la direction du parti et une grande partie du travail politique et propagandiste incomba à quelques camarades. Il va de soi que tout d'abord le Parti n'était guère en mesure pratiquement parlant de résoudre les différentes questions.

La scission

Le camarade Tanase et son groupe se rallièrent à la décision de l'Exécutif de la KBF et passèrent ouvertement de notre côté. Les autres centristes formèrent une section socialiste de Bucarest. Nous leur offrîmes de reconstituer ensemble le SKPR (Parti Socialiste Communiste Roumain) et de présenter aux élections une seule liste sous le titre officiel du parti ou sous le titre de socialiste-communiste. Ils s'en tinrent à leur opinion et voulaient tout au plus accepter une alliance électorale entre les deux partis. Les négociations échouèrent.

De notre coté les négociations furent conduites sous le mot d'ordre: conservation de l'unité de parti existante et en même temps nous représentions à chaque instant une scission du parti, comme la destruction du front unique. Peut être qu'à ce propos dans la conception du front unique, il s'est produit dans les masses une certaine confusion. Nous avons réussi à discréditer finalement les centristes en tant que scissionnaires au moment où le besoin d'unité était si grand dans les masses ouvrières. Il arriva ainsi que nous avons mis de notre coté les ouvriers centristes.

Par la convocation de notre part d'une réunion générale de la section de Bucarest et par la reconstitution de cette section communiste, nous avons formellement brisé avec les centristes de l'opposition.

La campagne électorale qui débuta avec le procès fut la période la plus favorable pour notre développement. Malheureusement les conditions intérieures du parti ne nous permirent pas d'exploiter complètement la situation. Nous manquions épouvantablement d'organisation et d'hommes.

Les relations avec le Siebenburgen et la Bucovine étaient très vagues. Il n'y avait là bas aucune organisation de notre parti, mais seulement des partis social-démocratiques, dont les adhérents en grande partie étaient très bien disposés pour le communisme. Nous avons malgré tout posé dans ces pays des candidatures qui ont été en bloc refusées par le gouvernement.

Par contre, nous avons réussi pendant les élections à pénétrer pour la première fois en Bessarabie, a y éditer un journal et à présenter une liste.

En général, les élections ont été le baptême de feu de notre parti dans la lutte non pas seulement avec la bourgeoisie mais avec les centristes qui se mirent à nous attaquer avec d'autant plus de violence qu'ils voyaient les masses ouvrières passer de notre côté. Malgré les attaques devenues plus basses et plus personnelles de ce côté nous avons procédé à notre organisation.

L'Organisation

Tout d'abord il était indispensable de créer un comité central du parti. Dans ce but le camarade Pauker ("Vladimir") de l'illégal comité central entra en pourparlers avec le camarade Macovei, le seul qui ait été laisse en liberté avant le procès mais toujours inculpé et avec le président de la "Jeunesse" socialiste Moldoveanu lequel en sa qualité de membre du parti illégal avait rendu possible là direction complète du "Journal de la Jeunesse" par le comité central illégal.

Mais les deux derniers un autant qu'inculpé dans le procès et l'autre comme directeur responsable de l'association légalisée de la Jeunesse ne pouvaient faire officiellement partie de l'Exécutif central. Deux travailleurs communistes Ivanush et Sinulescu furent invités de façon que, officiellement, l'Exécutif central se compose seulement de trois camarades Pauker, Ivanush et Sinulescu. Mais en réalité Macovski, Moldoveanu et le camarade illégal Leorteff faisaient aussi partie de la centrale.

Alors le camarade Tanase fut aussi légalement invité afin de le lier au parti par une plus grande responsabilité. Le camarade Sinulescu a du être abandonné plus tard parce qu'il ne s'est pas montré à se place et portait préjudice au travail du parti par sa conduite. En attendant se déclarèrent ouvertement comme section du parti communiste, les organisations de Turnu Severin, Craiova, Ploiesti, Constantza, Galatzi et Bazargic. Seuls les partis de Siebenburgen et la section de Iassy adoptèrent une attitude expectative (la dernière section est sous la direction de Tanase).

L'organisation elle-même fut très facilitée par la campagne électorale.

La campagne électorale

A Bucarest même le bilan de la campagne fut le suivant: Nous avons réussi à reconstituer nos sections, à écarter complètement les centristes de la voie, et à éprouver et à montrer l'unanimité des travailleurs en faveur de notre parti par des meetings comprenant jusqu'à 5.000 assistants. Une conférence de parti devrait confirmer ce comité dans ces fonctions. Jusque là nous exigeâmes et obtîmes de l'ancien comité exécutif la transmission de ses pouvoirs. Nous avions cherché même pendant la période électorale à réunir la conférence mais ce plan échoua à cause de l'absorbtion des camarades dans la lutte électorale. De plus nous avons soulevé une tempête d'indignation contre la façon bestiale dont étaient traités nos compagnons emprisonnés et nous avons même entraîné les masses des petits bourgeois. Nous avons porté ainsi une forte coup à la terreur militariste.

Pour la première fois en Roumanie un parti avec des thèses révolutionnaires s'est engagé dans les élections. Pour la première fois, la devise de la dictature du peuple a été opposée ouvertement à la Constituante.

Malheureusement il fut impossible d'utiliser dans telles proportions la campagne électorale dans la province. Partout (sauf à Iassy) nous sommes arrivés à légaliser le parti, mais faute de bonnes communications avec Bucarest et de bons camarades dans les localités, les programmes restèrent flous et de gauche radicale.

A Iassy, Tanase avait avec les centristes dressé une liste commune ayant à sa tête le docteur Gellerter (à l'heure actuelle membre de l'exécutif central du parti centriste). Le docteur Gellerter avait la direction de la campagne qui fut conduite d'une façon incroyable et porta un caractère personnel et bourgeois. Cette liste contenait aussi Ilie Moscovici (secrétaire du parti centriste). Mais la classe ouvrière n'était nullement d'accord avec des menées et de tous les côtés s'élevèrent des protestations. Tanase lui-même pendant la période électorale se trouvait en grande partie en Bessarabie où il fut chargé par le Parti d'éditer le journal "En avant!". Ce journal était rédigé aux trois quarts en russe et la partie russe était écrite dans l'esprit communiste tandis que la partie roumaine restait très faible.

La campagne électorale de Bessarabie pouvait avoir de la valeur seulement au cas où nous aurions été en état de continuer la publication du journal et d'organiser les masses ouvrières au moins syndicalement. Cela n'a pu être atteint. La situation générale, la terreur, la désorganisation etc. en deux parties expliquent l'utilisation incomplète de la campagne électorale. Les troubles intérieures n'ont pas moins nui au développement du parti.

Les troubles intérieures

En premier lieu les relations avec la Bessarabie attirent l'attention. L'organisation bessarabique était sous la vaste protection du Zakordot d'Odessa. Non seulement ce dernier n'était pas en état de diriger réellement ce parti, mais il n'envoyait même aucune feuille de propagande. Les camarades de Bessarabie restaient plongés dans une incroyable obscurité. Ils n'avaient aucune idée de la marche de la révolution, ils étaient faibles et avaient perdu la foi révolutionnaire. Le Zakordot avait seulement envoyé de l'argent et des provocateurs (ceux-ci inconscients) et seulement dans les masses plus riches. Ceci avait eu comme résultat l'arrestation périodique des membres de l'organisation et des différents comités centraux et aida à la fin un certain Sania (Bonaparte) à établir son hégémonie en Bessarabie. Il était resté seul, avait rompu tout rapport avec Bucarest et par ses ressources pécuniaires avait même attiré Iassy et la Bucovine sous sa domination. Il trouva en Tanase un instrument docile et c'est ainsi que notre parti se trouva scindé en pratique en deux tronçons. L'arrestation de Sania tout d'abord (il fut ensuite libéré), là cessation des communications avec Odessa nous permirent de replacer peu à peu au moins formellement la Bessarabie et Iassy sous notre direction. Sania fut exclus du parti. Tanase dût faire une nouvelle profession de fidélité.

La débandade des affaires de Bessarabie nous laissèrent des dettes énormes, que nous avons en partie payées d'un vieux fond qui se trouvait en Bulgarie et qui restent encore dûs en partie. Par manque d'argent le journal "En avant!" de Kichineff et la "Liberté" de Czernovitz (Bucovine, journal pro-sioniste de gauche, que nous soutenions) cessèrent de paraître et n'ont pu jusqu'à ce jour reprendre leur publication. De toutes les organisations du parti et de la jeunesse de Bessarabie il n'en est pas resté une seule et c'est là le bilan de Zakordot.

Il est à remarquer que pendant la campagne d'élection et tout le mois suivant avec l'édition quotidienne de notre journal et l'édition hebdomadaire du journal de la Jeunesse soutenu par nous, nous avons seulement dépensé 100.000 lei, alors que le Comité Central de Bessarabie (Sania) a dépensé seulement pendant la campagne électorale 100.000 marks de Sofia et 600.000 lei d'Odessa.

Enfin au commencement d'avril (après la campagne électorale) notre parti fut reconnu comme existant légalement et se montra déjà assez fort pour supporter les premiers coups du nouveau gouvernement libéral (haute bourgeoisie). Notre principal but était atteint malgré les discussions intérieures et la terreur extérieure.

Nous avons profité du procès qui durait toujours pour exciter l'opinion publique contre la terreur militaire. Les centristes s'étaient complètement déconsidérés. Ils glissaient de plus en plus vers le camp des social-démocrates, avec lesquels ils étaient autrefois brouillés à mort et qu'au mois de janvier ils traitaient encore officiellement de traîtres.

Conférence du Parti

Après la campagne électorale la conférence du parti put être enfin convoquée. Elle devait avoir lieu les 9-10-11 avril, mais elle fut interdite par le gouvernement. En même temps à Bucarest où sévissait encore l'état de guerre, toute activité publique comme réunion, séances de parti, nous fut défendue. Nous dûmes tenir notre conférence d'une façon illégale et ne pûmes examiner qu'une partie de l'ordre du jour. Les sections de parti de T. Severin, Ploiesti, Bucarest, Galatz, Bazargic et aussi les organisations de Husi (Moldavie), la section socialiste de Iassy, les partis socialistes de Tg. Mures et Brasov (Siebenburgen) les journaux "Liberté" et "En avant" y furent représentés. Les délégués en grande partie avaient été élus dans des séances publiques de parti. Après de longs débats, il fut décidé en principe qu'il était nécessaire pour le parti de se faire légaliser et que les sections encore hésitantes devaient se déclarer comme section du parti SC Roumain.

Là dessus le camarade Tanase quitta la Conférence en disant qu'il ne pouvait accepter une telle solution. A ce moment là nous étions trop faibles pour réagir contre cette indiscipline d'autant plus que notre réunion était illégale. La conférence continua ses séances sans Tanase, à partir du deuxième jour. Le Comité Central Provisoire fut reconnu et reçut le mandat de poursuivre l'organisation du parti et quand ce serait possible de réunir une conférence légale. On tomba d'accord en principe sur un plan d'organisation proposé pour le travail illégal. Pour Siebenburgen on choisit un secrétariat qui devait poursuivre l'unification des partis de Siebenburgen et qui devait préparer sa déclaration comme section de parti, après avoir dans ce but convoqué une assemblée régionale.

La première conférence de Siebenburgen

Cette conférence s'ouvrit d'une façon illégale à Brasov au commencement de mai. Toutes les organisations de Siebenburgen et de la jeunesse organisée syndicalement y étaient représentées. On analysa la situation à Siebenburgen et il en résultat pour cette province que l'affiliation légale des organisations du SKPR (Parti socialiste communiste roumain) s'imposait. Seule la jeunesse qui d'après les lois de cette province ne jouit pas du droit d'association politique, devait conserver son organisation syndicale et entretenir seulement des relations illégales avec le parti.

On résolut sous la direction du comité central du SKPR de procéder à la préparation du congrès du parti, qui devait proclamer l'affiliation du parti. Ensuite on examina la situation et on prit les mesures nécessaires pour la préparation du congrès des syndicats. Les deux conférences furent d'une grande utilité et elles eurent une influence décisive sur le développement ultérieur du parti. La tactique de légalisation avait eu un succès complet et nous avait assuré une certaine liberté de mouvement pour nous

occuper de l'organisation (encore qu'illégale) du parti ce qui devait nous être d'une utilité extraordinaire dans la période à venir d'illégalité.

Le pendant centriste

Les centristes convoquèrent alors de leur coté un congrès du parti et dénoncèrent la double tendance de quelques sections à envoyer des délégués à leur congrès. Tanase fut le seul à s'effrayer et cette fois-ci; sans consulter le Comité Central, décida tout à coup l'affiliation de la section de Iassy au parti communiste.

Au congrès des centristes se présentèrent seulement trois délégués de la section de Bucarest (ensemble 12 membres) et deux délégués de Galatz. On résolut de s'affilier à l'Internationale 2 et de rester en contact avec les social-démocrates, qui d'ailleurs chez nous appartiennent à cette même Internationale. On résolut aussi de lutter contre les communistes; tout cela ne fut qu'une mascarade.

Le mouvement syndical

Après la destruction des syndicats à l'occasion de la grève générale de 1920 les centristes ont entrepris la reconstruction du syndicat vieux-roumain, ce qui leur fut surtout simplifié par ce fait que le secrétaire du Comité Central arrêté de notre parti (c'est-à-dire du parti socialiste) avait de sa prison jeté le mot d'ordre: le boycottage des syndicats.

Nous devions donc nous efforcer de réagir contre cette tendance et de regagner la direction perdue des syndicats.

Au commencement de cette année la situation se résumait ainsi: dans la vieille Roumanie il n'existait encore aucune organisation spéciale sauf des syndicats pour la forme avec 20-30 membres où dans la plupart des cas la bureaucratie était centriste.

Dans le Siebenburgen, la situation était autre, la direction y appartenait aux social-démocrates. Les organisations purent se développer très vite et ils eurent bientôt des milliers d'adhérents, car la terreur n'avait pas été capable d'abattre l'esprit d'organisation des travailleurs.

Nous tournâmes tous nos efforts pour amener de notre côté la masse des travailleurs organisés, pour les convaincre de la trahison continuelle des social-démocrates et des centristes et en même temps nous nous placions à la tête du mouvement du front unique. Nous avons réussi à convoquer ainsi la plus grande partie des syndicats de la vieille Roumanie et une partie importante de ceux de Siebenburgen. En ce qui concerne la Bucovine, nous n'avons presque pas pu y pénétrer, faute d'organisations, bien que les masses y soient susceptibles de passer au communisme. En Bessarabie il n'y a guère d'organisation légale. Il ne faut pas oublier que nous avons deux fédérations de syndicats. La première (sociale-démocrate) réunit les organisations de Siebenburgen et de Bucovine, la deuxième (centriste) embrasse une partie des syndicats de Siebenburgen et ceux de la vieille Roumanie. Au commencement de Juin 1922 le premier congrès des syndicats vieux-roumains eut lieu à Sibiu dans le but de réaliser l'unification des deux fédérations de syndicats. Dans ce congrès nous avons seulement réuni 18.000 voix contre 26.000 données aux social-démocrates et nous avons fait passer deux camarades dans le conseil général nouvellement élu (un troisième nous est bien disposé et nous l'aurons bientôt de notre côté).

Le congrès des syndicats a amené l'union de tous les syndicats du pays et en même temps a marqué l'immolation du centrisme. Le conseil général actuel doit former seulement une liaison lâchée entre les syndicats qui deviennent des organisations

complètement indépendantes. Cette nouvelle organisation réactionnaire fut le résultat de la trahison des centristes qui par peur des communistes se jetèrent dans les bras des social-démocrates. Maintenant nous devons nous préparer à la conquête de chaque syndicat. Nous avons déjà inauguré cette lutte avec un succès notable. Dans le Königreich nous nous sommes assurés la direction de presque tous les syndicats.

L'organisation illégale et le travail

Au commencement de l'année 1922 les organisations illégales n'existaient pas pour ainsi dire dans la vieille Roumanie et bientôt les derniers restes des organisations politiques illégales de Bessarabie s'écroulèrent. C'est à grande peine que nous pûmes continuer nos relations avec l'étranger. Le manque d'argent nous paralysait ici encore plus qu'ailleurs. Un continuel péril pour le parti venait des camarades restés des anciennes organisations illégales de Bessarabie et menant eux-mêmes une existence illégale. Il fallut les désintéresser et ceci exigea beaucoup d'argent. Dans le domaine du mouvement illégal il y eut complètement de nouveau table rase et tout était à faire. On ne pouvait guère penser à une nouvelle organisation sérieuse, avant que l'appareil légal ne soit au moins quelque peu fortifié et principalement avant qu'on n'ait trouvé l'argent nécessaire pour les fins de l'organisation illégale. Mais cette dernière chose était impossible, comme vous le verrez bientôt. Dans ce domaine il y avait trop peu de choses faites et alors lorsqu'on avait fait quelque chose, c'était sous la pression des événements.

On ne peut guère parler d'un travail illégal dans le propre sens du mot. Nous avons entretenu des relations régulières avec les prisons. Nous avons apporté un soin particulier afin d'assurer les communications nécessaires à travers des frontières et le service de liaison entre les différentes sections du parti. De toute façon à Bucarest nous travaillons illégalement, c'est-à-dire malgré la défense du gouvernement, nous organisons nos sections, nous formons des groupes, nous tenons des réunions, etc. Mais cette activité est publique et ne peut s'expliquer que par la faiblesse relative du gouvernement, car celui-ci ne croit pas encore le moment venu, après le procès malencontreux, de nous briser avec les emprisonnements. Nous avons aussi établi à Kishineff une section illégale, qui jusqu'ici n'a pas encore travaillé pratiquement.

Le procès

Pendant toute la première partie de l'année s'est déroulé le procès colossal des communistes encore appelé le procès des 300.000. Le gouvernement cherchait un terrain légal et il avait mis en accusation les terroristes qui avaient jeté une bombe dans le sénat en 1920 au mois du décembre (un ministre et deux sénateurs avaient été tués) avec les délégués du congrès de mai 1921 qui avaient été arrêtés en bloc. En réalité les terroristes, au moins une partie d'entre eux, étaient membres des organisations communistes. Le gouvernement ne réussit pas de discréditer nos camarades et le procès se déroulait sans qu'on puisse prévoir les résultats. Maltraités d'une façon incroyable nos camarades mirent de leur côté l'opinion des petits bourgeois et le gouvernement s'aperçut que la continuation pouvait uniquement conduire au scandale. Une amnistie libéra la plus grande partie des accusés. En même temps beaucoup de camarades et de travailleurs sortirent des autres prisons. Les autres accusés furent libérés soit par corruption des juges ou condamnés les uns à des peines minimes, d'autres à des peines graves de façon que le pouvoir devait encore décider. D'un autre côté l'amnistie nous avait placé devant des problèmes très graves, surtout d'un caractère matériel. (La

situation est telle dans le pays qu'en fin de compte toutes les questions de terreur dégénérent en chantage sanglant). Mais aussi au point de vue technique, il était très difficile pour une petite organisation comme la nôtre de venir en aide a une telle masse ayant besoin de place et de sûreté. Quant à la façon et la méthode employées dans la conduite du procès, nous ne pouvions pour le moment intenter aucune poursuite judiciaire. Le fait est que le procès n'avait pas revêtu un caractère purement communiste. Ceci vient en partie de l'impossibilité où nous étions de l'exploiter par une publicité suffisante. Quelques camarades furent libérés vers le milieu de juillet. Nous eûmes naturellement un grand nombre d'émigrants et parmi eux quelques éléments de choix. Actuellement c'est surtout une question d'argent pour arriver à les faire légaliser.

La conférence des Balkans

En juin de cette année a eu lieu la conférence des Balkans, dont les résolutions vous sont connues. La politique et la conduite de notre parti furent approuvés jusque [dans] les détails. Avant toute la justesse de notre politique par rapport aux centristes et sur le congès des syndicats, fut mise en lumière.

La nouvelle situation dans le parti

A Sofia il y avait deux membres du Comité Central, Pauker et Tanase. Tanase reçut la commission de se rendre le premier à Bucarest et de rendre compte de la conférence. Mais il s'en est allé directement à Iassy et depuis ce temps ne s'est plus montré une seule fois et n'a pas répondu aux nombreuses communications dans lesquelles on l'appelait à Bucarest pour des délibérations, des séances du Comité Central etc. ... Pendant ce temps il avait fiévreusement travaillé à Iassy pour réunir tous les éléments centristes et mécontents et subitement avait commencé l'offensive contre le parti.

Aussitôt après le retour du secrétaire du parti de Sofia, le Comité Central s'entendit avec le camarade Cristescu et une liste fut conjointement dressée des camarades de confiance devant lesquels le comité devait rendre ses comptes pour la période écoulée. Tanase fut aussi appelé mais il ne vint pas: il fit seulement savoir qu'il adhérait d'avance à nos décisions. Une deuxième conférence élargie, des camarades de confiance fut réunie: à cette conférence, laissant de côté les choses les plus délicates, devait entendre le même compte rendu. On a fait quelques critiques au comité central, mais aucune d'entre elles n'était sur des questions de principe. Nous décidâmes alors la collaboration des camarades Cristescu et Fabian au Comité Central et la convocation de la conférence dans le plus bref délai possible.

Le camarade Tanase fut encore appelé à Bucarest, mais sans succès. Il répondit en donnant sa démission du Comité Central sous prétexte qu'avec la libération des camarades son rôle était fini. Le Comité Central refusa sa démission.

Malheureusement il faut noter ici que la plupart des camarades de la direction qui furent libérés, montraient une trop grande nervosité, et une trop grande fatigue et pouvaient difficilement reprendre le travail. Les uns demandaient un long congé, les autres partaient pour l'étranger etc. Ainsi la tâche du Comité Central devenait de plus en plus lourde. Il était clair que seule une nouvelle conférence du parti aurait l'autorité nécessaire pour indiquer le rôle de tous les camarades et pour les forcer au travail. Le Comité Central donc se donnait plus étroitement à une sérieuse préparation de la conférence.

Dans le Siebenburgen nous nous efforcions de constituer comme sections communistes les partis sympathiques. Après une préparation très sérieuse nous avons réussi dans les assemblées générales du parti, tenues officiellement, à amener les groupes socialistes de Tg. Mures (1.500 membres) et Brasov (900 membres), les plus fortes organisations du pays numériquement parlant, à voter leur affiliation au SKPR et [à] Cluj on nous interdit la réunion dans laquelle la section locale devait être fondée. La réaction en attendant se proposait d'arrêter notre marche en avant. Un camarade, l'un des chefs du groupe de Siebenburgen, fut arrêté sous l'inculpation d'espionnage! Ensuite nous avons réuni la deuxième conférence régionale dans le Siebenburgen qui débattit les questions locales les plus importantes et choisit les camarades qui devaient former le comité régional de Siebenburgen après avoir reçu la confirmation du Comité Central. Les camarades prirent la part qui leur incomba, dans la préparation de cette conférence.

En Bessarabie nous étions heurtés à de bien plus grandes difficultés. A cause de la terreur qu'y régnait les camarades se trouvaient sous l'empire de la panique. Nous dûmes faire passer la frontière à une dizaine d'amnistiés. D'autres s'enfuirent de nous à travers le Dniester en secret. Près de 40 amnistiés furent maintenus en état d'arrestation par les autorités militaires dans de buts de chantage sanglant. Quelques camarades (parmi les meilleurs) furent simplement fusillés et l'exécution constatée officiellement. Au prix des plus grandes peines nous arrivâmes à maintenir à Kichineff un camarade de Bessarabie et à former une section illégale et un comité régional. Mais à peine nous avions atteint cela, que ce comité lui-même s'éléva dans un accès de panique, contre le parti et envoya un ultimatum dans lequel la section ne continuerait à appartenir au parti que moyennant le renversement immédiat de 250.000 lei environ et l'envoi à l'étranger de 68 camarades. Il ne restait plus d'autre moyen que la menace de l'exclusion immédiate des camarades en question. Pour aplanir la difficulté, le camarade Pauker se rendit à Kichineff et obtint que les camarades dans un écrit adressé au Comité Central retirent leur ultimatum et s'en remettent au parti. L'état d'esprit chez les camarades de Bessarabie est surexcité. Théoriquement ils cachent leurs tendances terroristes radicales produites par la terreur et nourries par Zakordat, à cause de leur panique, sous le motif qu'ils n'ont jamais reçu du côté russe l'ordre de ne plus travailler davantage avec le Zakordat mais seulement avec le parti roumain. Les tendances séparatistes se font clairement jour. Nous fîmes les plus grands efforts pour éteindre la terreur en Bessarabie de l'unique façon qui convienne; c'est-à-dire par la lutte. Bien que nos organisations étaient faibles et en formation nous avons commencé la lutte contre la terreur de Bessarabie sur toute la ligne. Nous avons réussi à exciter la presse des petits bourgeois et des «démocrates» et même une partie de la presse nationaliste d'opposition contre la dictature militaire. Dans des grands meetings nous avons mobilisé la classe ouvrière. Même dans le Bucarest de l'état de siège nous avons organisé sous le masque de la "Jeunesse socialiste" de petites réunions de protestation. Contre la terreur de Bessarabie nous avons offert le front unique aux social-démocrates et aux syndicats et nous avons forcé la direction syndicale à prendre position dans la question de l'organisation des syndicats en Bessarabie.

Le front unique

Les social-démocrates refusèrent d'accepter le front unique (parce que principalement nous ne rejetons pas la terreur, la terreur russe, etc.); mais la campagne a été excessivement fructueuse et elle n'est pas encore terminée.

Néanmoins la question de la conférence de Bessarabie reste une question ardue à cause du désordre qui règne en maître dans les organisations de Bessarabie et dans les têtes. Malheureusement les tendances terroristes de nos camarades bessarabiens reçoivent toujours une assistance morale et matérielle de l'autre côté du Dniester. Les différentes tendances en Bessarabie étaient mutuellement hostiles bien qu'elles n'aient pas perdu toute liaison grâce à l'emprisonnement etc. ... Le délai de la conférence de Bessarabie apporte avec lui le délai de la conférence de parti, ce qui entraîne des suites mauvaises.

Pendant qu'entre autres choses même les désordres de Bessarabie s'arrangeaient, l'aile centriste du Parti entreprit une offensive de grand style contre le comité central. Le camarade Tanase de Iassy qui, tout en étant membre du comité central, avait obstinément refusé pendant trois mois de venir à Bucarest, avait sans autre avertissement, dans une réunion du parti à Iassy (où la section du parti compte 30 membres) fait adopter une motion contre le comité central et écrit toute une série d'articles dans le journal local du parti, une longue série d'articles ou le comité central était insulté de la façon la plus grossière. On lui reprochait une conduite désobligeante, des mesures dictatoriales, de la tyrannie personnelle etc. ... L'occasion de cette exploitation avait été que la commission de la presse du parti avait conçu un plan, d'après lequel les petites feuilles locales du parti devaient être sacrifiées pour assurer la publication quotidienne de l'organe central du parti, la réapparition du journal russe et aussi l'existence des journaux hongrois, bulgares et même allemands et juifs. Deux feuilles hongroises et deux feuilles roumaines locales parmi lesquelles celle de Iassy devaient cesser de paraître. Le journal de Iassy s'intitule d'ailleurs organe de la section socialiste communiste de Iassy et un changement de titre en rapport ne pouvait être exigé de Tanase. Un appel à l'ordre de Tanase et ainsi de la section, la suspension du parti de l'auteur des articles jusqu'à enquête, n'eurent aucun résultat.

Dans une lettre au comité central, Tanase lançait cette affirmation mensongère d'une audace incroyable que la conférence des Balkans avait demandé la démission de notre comité central et que par conséquent ce comité n'ayant été élu par personne, était déclaré illégal et qu'il n'accepterait pour son compte aucune direction de lui à l'avenir. De plus à ce sujet il écrivait dans son journal qu'au besoin il ferait exclure la section de Iassy pour l'affilier directement à l'Internationale. Le comité central ne put malheureusement pas montrer dans cette question toute l'énergie nécessaire parce que le camarade Cristescu s'appropria la thèse de Tanase sur l'illégalité du comité central et refusa toute collaboration ultérieure sans toutefois envoyer sa démission régulière. Nous pouvions seulement répondre en faisant appel à la coopération d'un plus grand nombre de camarades dans le comité central, parmi lesquels l'ancien comité exécutif que les centristes du parti regardent comme seul légal, et aussi des camarades de différentes tendances. Nous essayons aussi de réunir aussi vite que possible le congrès de parti. Quand ce comité élargi tiendra ses séances nous verrons comment se fera le développement ultérieur de ce commencement de crise et si la solution de cette question

dans un esprit communiste est possible sans l'intervention de l'exécutif. Nous espérons que la fédération des Balkans nous soutiendra dans la solution de cette crise.

Pourtant la libération de tant de camarades n'a pas seulement dénoué la crise. Notre influence dans les syndicats augmente aussi à vue d'œil, les chefs des syndicats revenus reprenant leur place l'un après l'autre et en expulsant les centristes. Les associations social-démocrates se virent obligés de mettre de secrétaires communistes pour tenir à hauteur l'activité des syndicats. Malgré l'utilisation des meilleures forces du parti que la section de Bucarest met au service du parti dans l'ensemble, cette section se développe vite et devient un modèle d'organisation pour toute la contrée. Malgré la défense et la réaction nos groupes se forment et notre propagande pénètre partout.

L'espionnage

Comme nous parlons ici des principales difficultés que le SKPR – a à surmonter, nous devons aussi mentionner l'espionnage. Cela semble un fait reconnu que l'espionnage russe dans ce pays et assez mal organisé. Cependant il y a une tendance claire et du côté de Razvedat d'utiliser nos organisations comme moyen de renseignements et en cela gît un immense danger. Non pas seulement parce que derechef beaucoup de nos meilleurs camarades se sont trouvés contre la loi et ont du et doivent s'exiler etc.   mais surtout parce qu'il y a un danger de plus en plus imminent en ce qu'on trouve un rapport direct entre nos organisations et les organisations d'espionnage, bien que ce ne soit nullement le cas. Ici il ne suffit pas d'une simple défense formelle d'un travail "mixte". Nous sommes dans la triste nécessité de former des organes de lutte pour protéger les organisations politiques du parti. A cela il faut ajouter que les camarades de Bessarabie sont toujours portés à prêter l'oreille de l'autre côté du Dniester et sont enclins à établir des relations illégales, c'est-à-dire, à l'insu du comité exécutif. Le besoin relatif d'argent fortifie encore le pouvoir attracteur des sommes extraordinairement grandes de la Razvedot où il est à remarquer que les camarades ne sont pas les seuls employés de cette institution mais aussi les détectifs roumains.

Les camarades de Bessarabie et naturellement aussi le camarade Tanase qui ne manque pas une occasion d'exploiter tous les points faibles du parti nous reprochent de ne pas vouloir avoir de rapports avec les autorités militaires russes. Mais malgré tout, dans les derniers temps à plusieurs reprises des chefs ont été arrêtés sous inculpation d'espionnage, ainsi que ne nous l'avons déjà rapporté au sujet de l'un des meilleurs organisateurs de Siebenburgen. Nous ne pouvons pas exiger que le Parti Communiste Russe intervienne dans cette question, car, quand bien même il serait possible d'envoyer des prescriptions aux fonctionnaires du service de renseignements de ce pays, il est évident pour nous depuis longtemps que les ordres de Moscou sont rarement exécutés dans la région d'Odessa.

Au contraire nous pourrions être soutenus par le comité exécutif dans nos mesures de défense. En particulier il a été prouvé que les relations avec l'autre côté du Dniester sont un danger continuel pour l'existence et l'unité du parti. Notre plan de fonder un bureau ukrainien a du être abandonné à cause de cela. Les documents nécessaires nous viennent plus facilement de l'ouest de l'Europe. C'est pourquoi nous prions que notre budget ukrainien nous soit envoyé par Vienne. Des détails plus précis là-dessus seront donnés plus loin.

Si nous avons parlé en première ligne des difficultés que le parti a à traverser, des crises qui l'attendent et des difficultés d'argent auxquelles nous reviendrons encore, nous n'avons pas épuisé toute la série de nos misères, mais seulement mis en lumière les principales. Nous sommes forcés de signaler clairement les côtés négatifs de notre vie de parti et en particulier ceux des derniers temps, parce que nous sommes conscients du poste important que nous devions occuper dans l'Internationale et parce que nous ne voulons pas que les sections camarades de l'Exécutif prennent comme vraies de belles fictions au lieu de la sévère réalité.

Nous prions l'Exécutif de prendre en considération les faits suivants.

Après le 3-e Congrès mondial il n'y avait en Roumanie à peu près aucune organisation légale ou illégale et ce qui était resté tomba bientôt entre les mains du gouvernement. Aucun camarade qui fusse à peu près "chef" n'était resté en liberté, pas même les centristes. La terreur avait atteint son apogée. Avec d'énormes difficultés, en faisant appel à des camarades qui vivaient jusqu'ici à l'étranger, avec des efforts surhumains, il fallait sans expérience, sans liaison avec le passé récent du mouvement, aborder le problème le plus ardu d'un caractère politique, syndical, organisateur (et en grande partie illégale). Aujourd'hui, après à peine neuf mois d'existence légale, le KP compte en chiffres ronds 3.000 membres et a une presse qui atteint 30.000 feuilles par semaine. Ainsi le fondement existe sur lequel on peut bâtir.

En outre nous avons maintenant un mouvement de la Jeunesse avec un chiffre de membres dépassant 6.000, avec une presse de 5.000 feuilles par semaine. Cette jeunesse est soumise illégalement au parti.

Ces indications peuvent servir maintenant au comité exécutif pour s'orienter au milieu des relations roumaines. Il semblera peut être que nous avons peu parlé de notre travail pratique sur le terrain de la propagande: la jeunesse, le mouvement féministe, les nationalités et avant tout les syndicats et la question agraire. Mais la section est encore dans la période d'organisation, elle a encore si peu de travailleurs et des chefs que la question d'organisation reste encore la principale et la plus sérieuse et que les difficultés qui la concernent sont les plus dangereuses. Nous reviendrons sur tous ces points dans nos rapports ultérieurs. Le chapitre suivant doit toucher ce point.

Perspectives

La décision de toutes les questions d'espèce politique ou touchant l'organisation doivent être réservées à la prochaine conférence de parti. Les résolutions de cette conférence doivent être envoyées comme matériel à la IV-e Conférence. Néanmoins il y a maintenant des questions à l'ordre du jour qui doivent être résolues en principe avant la conférence, parce que la conférence elle-même ne peut pas les résoudre. A cet ordre appartient la question suivante: Comment régler la question de notre existence à moitié légale, qui ne permet aucun congrès de parti, et même aucune conférence légale de parti, de façon que chaque résolution et même chaque comité central, auront toujours l'apparence d'une irrégularité, d'une infidélité aux statuts, ce qui donnera toujours des prétextes aux tendances de liquidation au sein du parti.

De toute façon, ce sera toujours notre but de consolider autant que possible la construction du parti. Cela peut seulement être atteint si l'on mobilise les énergies nécessaires pour que du comité central la force d'action puisse s'étendre. Les difficultés à surmonter consistent aussi dans le manque d'hommes. On ne peut guère les faire

jaillir du sol. Cependant le parti possède la connaissance nécessaire qui permettra de favoriser le progrès des éléments prolétariens.

La question de la terreur est naturellement l'une des principales pour le sort du parti. Nous sommes persuadés que le gouvernement s'efforcera de remplacer la terreur illégale actuelle par une terreur légale. Les conditions actuelles, surtout en Bessarabie, sont insupportables, car elles anéantissent même l'économie bourgeoise. Aussi l'opposition dite bourgeoisie s'est elle beaucoup fortifiée. Pour ces motifs notre parti [va] au-devant d'une oppression complète. D'un autre côté notre bourgeoisie, bien qu'elle soit fortement organisée, est divisé politiquement et économiquement.

Un combat violent est engagé entre le gros capital vieux-roumain et le capital hongrois, son allié, d'une part et le petit capital de Siebenburgen appuyé sur les paysans de la même région et soutenu par le parti paysan de la vieille Roumanie d'autre part. Le gouvernement actuel et son administration ont été déclarés illégaux. Il sera très difficile de procéder à la confection d'un nouveau code agraire. Jusqu'à ce que cette lutte se termine par un compromis dont nous ferons naturellement les frais nous avons au moins six mois de repos s'il ne se produit d'ici là une guerre d'espionnage ou quelque provocation heureuse.

La préparation à l'illégalité et principalement l'organisation, est notre problème principal. Si nous remplissons bien cette tâche, cette période d'illégalité peut être raccourcie par notre lutte ou même évitée. Mais pour cela nous avons besoin d'ordre dans notre parti. Pour éviter cette période d'illégalité, pour la consolidation du parti, notre parti doit nécessairement chercher de nouvelles sources sociales de force. A ce point de vue, la question agraire et la question des nationalités se mettent au premier plan.

Si nous arrivons ,[...], au moins en partie à être reconnus comme libérateurs par une partie de paysans et de fortes minorités opprimées, alors les coups de la bourgeoisie seront furieux mais impuissants. Notre parti doit se porter de ce côté et il le fera aussitôt qu'il aura dominé ses querelles intérieures.

Enfin se pose la question de la transformation du SKPR en un parti de masses. Jusqu'ici notre influence sur la meilleure partie des travailleurs est incontestable. Mais les plus sérieux seront les membres du parti paysan qui sont très radicaux et qui se placent sur le terrain de la lutte des classes. Les centristes ne sont pas pour le moment dangereux. Mais il sera très difficile de passer à l'unification organisée des masses, parce que l'aversion de notre prolétariat pour toute organisation est basée sur des causes historiques. Par une propagande méthodique, nous commençons à lutter contre elle dans nos propres sections. Si la période de la demi-légalité doit durer, nous pouvons compter sur une accroissance méthodique du nombre des membres de notre parti. (Jusqu'au double d'aujourd'hui, environ 7.000).

Enfin, la confiance dans l'Internationale Communiste est forte et nette dans le cœur de notre prolétariat malgré la campagne d'insultes des centristes. La volonté combative révolutionnaire et le courage montrés par nos organisations pendant la dernière période illégale sont intactes. La terreur s'y brisera parce qu'on s'habitue même à la terreur. Enfin nous voudrions faire connaître à l'Internationale les noms de ceux qui ont été assassinés dernièrement dans la lutte pour la libération du prolétariat: ce sont Leonte Filipescu, un des inculpés du procès, qui fut tué pendant sa fuite, x... et

x... tous trois amnistiés mais non relâchés et fusillés quelques jours après l'amnistie. Le sort de beaucoup d'autres est incertain, mais il est probablement pareil.

Avec le salut communiste.
De la part du Comité Central provisoire du SKPR
Le secrétaire M. Pauker (Vladimir)

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 422-447

Traducere

Raport al Comitetului Provizoriu al Partidului Comunist din România către Executivul Cominternului din februarie până în iulie 1922

Scindarea partidului

Prin raportul trimis la Moscova în luna februarie, Executivului i s-a comunicat că, în decembrie 1921, cea mai mare parte a centriştilor din fosta conducere de partid, întemnițată în timpul grevei generale (octombrie 1920)[12], a fost eliberată din închisoare. Atunci, problema viitorului partidului s-a pus cu mare acuitate.

În tabăra centristă s-a decretat nulitatea congresului din 1921, care decisese afilierea la Comintern şi se proiecta o renaştere a Partidului Socialist pe baza vechiului program de partid al social-democraţilor, cu excluderea comuniştilor.

Printre centrişti se găseau totuşi elemente, ca tovarăşul Tănase, care aparţi-nuseră odinioară Comitetului Central al Partidului Comunist nelegalizat şi care s-au declarat a fi în realitate comunişti, dorind să se ralieze la directivele Cominternului.

Aceşti comunişti credeau că pot să-şi spună centrişti, în parte, pentru că aprobau criticile aduse Internaţionalei (pentru Amsterdam şi contra asiaticilor) şi, în parte, pentru că sub firma centristă puteau să se sustragă terorii albe. Concepţia noastră, din contră, era aceea că partidul cere sacrificii şi că restricţiile mentale nu mai sunt admisibile şi am căzut de acord cu aceşti tovarăşi să supunem problema litigioasă [spre dezbatere] Federaţiei Balcanice.

La 15 ianuarie 1922, a avut loc la Viena o sesiune a Executivului Federaţiei Balcanice Comuniste, care a luat decizia următoare în privinţa chestiunii româneşti şi a declarat, între altele, că deciziile Congresului partidului erau obligatorii pentru toţi membrii şi că partidul trebuia să se străduiască să se legalizeze sub numele de „Partidul Socialist Comunist Român" – secţia Cominternului, dar aripa centristă putea să rămână în partid. Problemele litigioase din partid trebuiau făcute cunoscute maselor.

În acest timp, a început în ţară campania electorală care ne-a permis o libertate de mişcare puţin mai mare. Pe de altă parte, începuse şi marele proces al comuniştilor, care urma să dureze până în iunie. Comitetul Central legal al vechiului Partid Socialist fusese deja întemniţat din mai 1921 şi se află încă în proces.

[12] Greva generala din 20-28 octombrie 1920, la care au participat 400.000 salariaţi. Greva a fost declanşată din iniţiativa Partidului Socialist şi a Comisiei Generale a Sindicatelor.

Punctele de contact cu masele ni le ofereau sindicatele, care se dezvoltaseră sub conducerea centristă, organizaţia de tineret, reînviată prin grija noastră, cu ziarul său şi organul central al partidului, „Socialismul", a cărui publicare a trebuit să o asigurăm noi, începând cu luna decembrie 1921, pentru ca centriştii să nu pună mâna pe el.

Am abordat soluţionarea problemelor care ne-au fost puse, care se pot formula astfel :

1) Definirea poziţiei noastre faţă de centrişti şi în special faţă de grupul lui Tănase.

2) Reconstrucţia organizaţiilor legale ale partidului.

3) Consolidarea Comitetului Central şi convocarea unei conferinţe a partidului.

4) Reunificarea partidului legal şi a partidului ilegal.

5) Strânsa legătură cu sindicatele.

În acel moment, situaţia partidului era următoarea :

1) Cea mai mare parte a tovarăşilor din ţară fusese întemniţată şi deja condamnată sau în proces.

2) O parte importantă a foştilor aderenţi ai Comitetului Internaţional trecuse în mod deschis la centrism.

3) O mică parte din foştii şefi (de exemplu Stoiculescu, membru al Comitetului Executiv şi preşedintele congresului din mai, ai cărui membri fuseseră arestaţi şi care a decis afilierea) trecuse, printr-o deplină trădare, de cealaltă parte a baricadei şi, linguşind burghezia, cerea protecţie contra comuniştilor.

4) Nu se afla în libertate decât o mică parte dintre tovarăşii care, fie din motive de securitate personală, fie din descurajare, nu puteau lucra toţi.

În aceste împrejurări, toată conducerea partidului şi o mare parte din munca politică şi propagandistică revenea câtorva tovarăşi. Este de la sine înţeles că partidul nu era deloc în măsură, în mod practic vorbind, să rezolve numeroasele şi diversele probleme [care s-au ivit].

Scindarea

Tovarăşul Tănase şi grupul său s-au raliat deciziei Executivului Federaţiei Comuniste Balcanice şi au trecut în mod deschis de partea noastră. Ceilalţi centrişti au format o secţie socialistă la Bucureşti. Noi le-am propus să reconstituim împreună Partidul Socialist Comunist din România şi să prezentăm la alegeri o singură listă, sub titulatura oficială a partidului sau sub titulatura de socialist-comunist. Ei au rămas la opinia lor şi doreau să accepte cel mult o alianţă electorală între cele două partide. Negocierile au eşuat.

Dinspre partea noastră, negocierile au fost conduse sub cuvântul de ordine: păstrarea unităţii de partid existente şi, în acelaşi timp, noi prezentam în permanenţă o scindare a partidului ca însemnând distrugerea frontului unic. Poate că în această privinţă, referitoare la concepţia frontului unic s-a produs în mase o oarecare confuzie. În final, am reuşit să-i discredităm pe centrişti ca fracţionişti, într-un moment în care nevoia de unitate era atât de mare în masele muncitoreşti. Aşa s-a întâmplat că i-am adus de partea noastră pe muncitorii centrişti.

Prin convocarea din partea noastră a unei reuniuni generale a secţiunii Bucureşti şi prin reconstituirea acestei secţiunii comuniste, noi am rupt-o în mod formal cu centriştii din opoziţie.

Campania electorală, care a început cu un proces, a fost perioada cea mai favorabilă pentru dezvoltarea noastră. Din nefericire, condiţiile interne din partid nu ne-au permis să exploatăm situaţia complet. Ne lipseau îngrozitor de mult organizarea şi oamenii.

Relaţiile cu Transilvania şi Bucovina erau foarte vagi. Nu exista acolo nici o organizaţie a partidului nostru, numai partide.social-democratice, ai căror aderenţi erau în mare parte favorabili comunismului. În pofida tuturor greutăţilor, am depus în aceste regiuni candidaturi, care au fost refuzate în bloc de guvern.

În timpul alegerilor, am reuşit, totuşi, să pătrundem pentru prima oară în Basarabia, să edităm acolo un ziar şi să prezentăm o listă. În general, alegerile au fost botezul de foc al partidului nostru în lupta nu numai cu burghezia, ci şi cu centriştii care începuseră să ne atace, cu atât mai multă violenţă, cu cât vedeau că masele muncitoreşti trec de partea noastră. În pofida atacurilor, care au devenit mai josnice şi mai personale din această partea, noi am trecut la organizarea noastră.

Organizarea

Mai întâi, era indispensabilă crearea unui Comitet Central al partidului. În acest scop, tovarăşul Pauker („Vladimir") din Comitetul Central ilegal a intrat în negocieri cu tovarăşul Macovei, singurul care fusese lăsat în libertate înainte de proces, fiind totuşi inculpat, şi cu preşedintele „Tineretului socialist", Moldoveanu, care, în calitatea sa de membru de partid ilegal, făcuse posibilă conducerea deplină a ziarului "Tineretul" de către Comitetul Central ilegal.

Dar aceştia doi din urmă, unul ca inculpat în proces şi celălalt ca director responsabil al asociaţiei legalizate a Tineretului, nu puteau face parte oficial din Executivul Central. Au fost invitaţi doi muncitori comunişti, Ivănuş şi Sinulescu, în aşa fel încât, oficial, Executivul Central se compunea numai din trei tovarăşi: Pauker, Ivănuş şi Sinulescu.

Dar, în realitate, Macovei, Moldoveanu şi tovarăşul ilegal Leortev făceau şi ei parte din centrală.

Atunci, tovarăşul Tănase a fost şi el invitat, pentru a fi legat de partid printr-o mai mare responsabilitate. Tovarăşul Sinulescu a trebuit să fie abandonat mai târziu, pentru că nu s-a arătat a fi la locul lui şi pentru că aducea prejudicii muncii de partid, prin purtarea sa. Între timp, s-au declarat deschis ca secţii ale Partidului Comunist, organizaţiile de la Turnu-Severin, Craiova, Ploieşti, Constanţa, Galaţi şi Bazargic. Numai partidele din Transilvania şi secţia de la Iaşi au adoptat o atitudine expectativă (ultima secţie se află sub conducerea lui Tănase).

Organizarea în sine a fost mult uşurată de campania electorală.

Campania electorală

La Bucureşti, bilanţul campaniei electorale a fost următorul: am reuşit să ne reconstituim secţiile, să-i îndepărtăm complet pe centrişti din calea [noastră] şi să probăm şi să arătăm acordul muncitorilor în favoarea partidului nostru, prin mitinguri de până la 5.000 de participanţi. O conferinţă a partidului trebuia să confirme în funcţie acest comitet. Până atunci, am cerut şi am obţinut de la fostul Comitet Executiv transferul de putere. Chiar în timpul perioadei electorale am căutat să întrunim conferinţa, dar acest plan a eşuat din cauza implicării tovarăşilor în lupta electorală. În plus, am ridicat o furtună de indignări împotriva modului bestial în care erau trataţi

tovarăşii noştri întemniţaţi şi chiar am antrenat [în luptă] masele de mic burghezi. Astfel, am dat o grea lovitură terorii militariste.

Pentru prima oară în România, un partid cu teze revoluţionare s-a angajat în alegeri. Pentru prima oară, deviza dictaturii poporului a fost opusă deschis Constituantei.

Din nefericire, a fost imposibil să se folosească în asemenea proporţii campania electorală în provincie. Peste tot (cu excepţia Iaşului), am reuşit să legalizăm partidul, dar, din lipsa unei bune comunicări cu Bucureştiul şi cu unii buni tovarăşi în localităţile [din provincie], programele au rămas vagi şi de stânga radicală.

La Iaşi, Tănase a întocmit o listă comună cu centriştii, care avea în fruntea ei pe doctorul Gellerter (la ora actuală membru al Executivului Central al Partidului Centrist). Doctorul Gellerter avea conducerea campaniei, care a fost dirijată într-un mod incredibil şi a avut un caracter personal şi burghez. Pe această listă era şi Ilie Moscovici (secretar al grupării centriste). Dar clasa muncitoare nu era de loc de acord cu aceste maşinaţiuni şi au avut loc proteste din toate părţile.

Tănase însuşi, în timpul perioadei electorale, s-a aflat mai mult în Basarabia, unde a fost însărcinat de partid să editeze ziarul „Înainte!". Acest ziar era redactat trei sferturi în rusă şi partea rusă era scrisă în spirit comunist, în timp ce partea română era foarte slabă.

Campania electorală din Basarabia putea avea valoare numai în cazul în care noi am fi fost în stare să continuăm publicarea ziarului şi să organizăm masele muncitoreşti, cel puţin din punct de vedere sindical. N-am putut realiza aceasta. Situaţia generală, teroarea, dezorganizarea etc. [...][13] în două părţi explică folosirea incompletă a campaniei electorale. Tulburările interne au dăunat în egală măsură dezvoltării partidului.

Tulburările interne

În primul rând, atrag atenţia relaţiile cu Basarabia. Organizaţia basarabeană era sub larga protecţie a Zakordotului[14] de la Odessa. Nu numai că acesta din urmă nu era în stare să conducă în mod real acest partid, dar el nu trimitea nici măcar o foaie de propagandă. Tovarăşii din Basarabia erau cufundaţi într-o teribilă obscuritate. Nu aveau nici o idee despre mersul revoluţiei, erau slabi şi îşi pierduseră credinţa revoluţionară. Zakordotul le trimisese numai bani şi provocatori (aceştia inconştienţi), şi numai în masele mai bogate. Aceasta a avut drept rezultat arestarea periodică a membrilor organizaţiei şi a diferitelor comitete centrale şi l-a ajutat în cele din urmă pe un oarecare Sania (Bonaparte) să-şi stabilească hegemonia în Basarabia. El rămăsese singur, rupsese orice legătură cu Bucureştiul şi, prin resursele băneşti proprii, atrăsese chiar Iaşiul şi Bucovina sub dominaţia sa. El a găsit în Tănase un instrument docil şi, astfel, partidul nostru s-a scindat practic în două. Arestarea lui Sania mai întâi (el a fost eliberat) şi apoi încetarea comunicării cu Odessa ne-au permis să aducem, puţin câte puţin, fie şi formal, Basarabia şi Iaşiul sub conducerea noastră. Sania a fost exclus din partid. Tănase a trebuit să facă o nouă profesiune de credinţă.

Debandada din Basarabia ne-a lăsat cu datorii enorme, pe care le-am plătit, în parte, dintr-un fond vechi care se găsea în Bulgaria, dar mai suntem încă îndatoraţi. Din

---

[13] Lipsă în text.

[14] Zakordot = secţiunea de spionaj, propagandă şi agitaţie comunistă în străinătate.

lipsă de bani, ziarul „Înainte!” de la Chişinău şi „Libertatea” de la Cernăuţi (Bucovina, jurnal pro-sionist de stânga, pe care-l susţineam) au încetat să apară şi n-au putut să-şi reia activitatea până în ziua de azi. Dintre toate organizaţiile de partid şi de tineret din Basarabia, n-a mai rămas nici una şi acesta este bilanţul Zakordotului.

Este de remarcat faptul că în timpul campaniei electorale şi în toată luna următoare, cu editarea zilnică a ziarului nostru şi cu editarea săptămânală a ziarului tineretului, susţinut de noi, n-am cheltuit decât 100.000 lei, pe când Comitetul Central din Basarabia (Sania) a cheltuit doar în timpul campaniei electorale 100.000 de mărci de la Sofia şi 600.000 lei de la Odessa.

În sfârşit, la începutul lui aprilie (după campania electorală), partidul nostru a fost recunoscut ca existând din punct de vedere legal şi s-a dovedit deja destul de puternic pentru a suporta primele lovituri de la noul guvern liberal (marea burghezie).

Scopul nostru principal era atins, în ciuda discuţiilor interne şi a terorii din afară. Am profitat de procesul care nu se încheiase încă, pentru a incita opinia publică împotriva terorii militare. Centriştii se desconsideraseră complet. Ei alunecau din ce în ce mai mult spre tabăra social-democraţilor, cu care fuseseră odinioară certaţi de moarte şi pe care în luna ianuarie încă îi tratau oficial ca trădători.

Conferinţa partidului

După campania electorală a putut fi convocată, în fine, conferinţa partidului. Ea trebuia să aibă loc pe 9, 10, 11 aprilie, dar a fost interzisă de guvern. În acelaşi timp, la Bucureşti, unde domnea încă starea de război, orice activitate publică, cum ar fi întrunirile sau şedinţele de partid, ne-a fost interzisă. A trebuit să ne ţinem conferinţa ilegal şi n-am putut examina decât o parte a ordinii de zi. Secţiile partidului de la Turnu-Severin, Ploieşti, Bucureşti, Galaţi, Bazargic şi organizaţiile de la Huşi (Moldova), secţia socialistă de la Iaşi, partidele socialiste de la Târgu-Mureş şi Braşov, ziarele „Libertatea” şi „Înainte!” au fost reprezentate la conferinţă. Delegaţii au fost aleşi, în mare parte, în şedinţe publice de partid. După lungi dezbateri, s-a decis în principiu că era necesar pentru partid să se legalizeze şi că secţiile încă ezitante trebuia să se declare ca secţii ale Partidului Socialist-Comunist Român. În acest punct, tovarăşul Tănase a părăsit conferinţa, spunând că nu poate accepta o astfel de soluţie. În acel moment, noi eram prea slabi pentru a reacţiona împotriva acestei indiscipline, cu atât mai mult cu cât întrunirea noastră era ilegală. Conferinţa şi-a continuat lucrările, fără Tănase, a doua zi. Comitetul Central provizoriu a fost recunoscut şi a primit mandatul de a se ocupa de organizarea partidului şi, când va fi posibil, să ţină o conferinţă legală. În principiu, s-a căzut de acord asupra unui plan de organizare, propusă pentru munca în ilegalitate. Pentru Transilvania, s-a ales un secretariat care trebuia să urmărească unificarea partidelor din Transilvania şi care trebuia să-şi pregătească o declaraţie în calitate de secţie de partid, după ce va fi convocat în acest scop o adunare regională.

Prima conferinţă din Transilvania

Această conferinţă s-a deschis în ilegalitate, la Braşov, la începutul lui mai. Au fost reprezentate acolo toate organizaţiile din Transilvania şi cele ale tineretului organizat sindical. S-a analizat situaţia din Transilvania şi a rezultat că se impunea pentru această provincie afilierea legală a organizaţiilor Partidului Socialist-Comunist Român. Numai tineretul, care, conform legilor din această provincie, nu se bucură de dreptul de asociere politică, trebuia să-şi păstreze organizarea sindicală şi să întreţină doar relaţii ilegale cu partidul.

Sub conducerea Comitetului Central al Partidului Socialist-Comunist Român, s-a hotărât să se înceapă pregătirea congresului partidului, care să proclame afilierea. Apoi, s-a examinat situația și s-au luat măsurile necesare pentru pregătirea congresului sindicatelor. Cele două conferințe au fost de mare ajutor și au avut o influență decisivă asupra dezvoltării ulterioare a partidului. Tactica legalizării a fost un succes complet și ne-a asigurat o oarecare libertate de mișcare pentru a ne ocupa de organizarea (fie și legală) a partidului, ceea ce trebuia să ne fie de mare ajutor în următoarea perioadă de ilegalitate.

Contraponderea centristă

Centriștii au convocat, la rândul lor, un congres al partidului și au denunțat dubla tendință a unor secții de a-și trimite delegații la congresul lor. Tănase a fost singurul care s-a speriat și de data aceasta; fără să consulte Comitetul Central, a decis imediat afilierea secției de la Iași la Partidul Comunist.

La congresul centriștilor s-au prezentat numai trei delegați ai secției de la București (împreună 12 membri) și doi delegați de la Galați. S-a decis afilierea la Internaționala a II-a[15] și rămânerea în contact cu social-democrații care, de altfel, la noi aparțin aceleiași Internaționale. De asemenea, s-a hotărât să se lupte contra comuniștilor; toate acestea nu au fost decât o mascaradă.

Mișcarea sindicală

După distrugerea sindicatelor cu prilejul grevei generale din 1920, centriștii au început reorganizarea fostului sindicat român, [acțiune] ce le-a fost facilitată, mai ales, de faptul că secretarul Comitetului Central, arestat, din partidul nostru (adică din Partidul Socialist), transmisese din închisoare cuvântul de ordine: boicotarea sindicatelor.

Trebuia, deci, să ne străduim să reacționăm împotriva acestei tendințe și să recâștigăm conducerea pierdută a sindicatelor.

La începutul acestui an, situația se rezuma astfel: în Vechiul Regat nu exista încă nici o organizație specială, în afară de sindicatele de formă, cu 20-30 membri, unde, în cea mai mare parte a cazurilor, birocrația era centristă.

În Transilvania situația era alta, conducerea aparținea social-democraților. Organizațiile au putut să se dezvolte foarte repede și au avut curând mii de aderenți, căci teroarea nu a fost capabilă să doboare spiritul de organizare al muncitorilor.

Ne-am îndreptat toate eforturile pentru a aduce de partea noastră masa de muncitori organizați, pentru a-i convinge de trădarea continuă a social-democraților și a centriștilor și, în același timp, ne-am plasat în fruntea mișcării frontului unic. Am reușit să cucerim astfel cea mai mare parte a sindicatelor din Vechiul Regat și o parte importantă a celor din Transilvania. În ceea ce privește Bucovina, aproape că nu am putut pătrunde acolo din lipsă de organizații, deși masele sunt susceptibile a trece la comunism. În Basarabia, nu există deloc organizații legale. Nu trebuie să uităm că avem două federații de sindicate. Prima (social-democrată) reunește organizațiile de la Sibiu și din Bucovina, a doua, centristă, cuprinde o parte a sindicatelor din Transilvania și pe

---

[15] Internationala a II-a Comunistă, fondată la Congresul de la Paris în 1889. Recomanda formarea de secții în fiecare țară și ținerea de congrese, periodic. Deși puternică datorită numărului mare de aderenți, Internaționala a II-a era divizată, la începutul secolului al XX-lea, între tendințele revizioniste sau reformiste și cele revoluționare. Declanșarea primului război mondial a constituit un eșec pentru Internaționala a II-a. După scindarea Internaționalei a II-a (1919), diversele tendințe socialiste necomuniste s-au reunificat la Congresul de la Hamburg (1922), pentru a crea Internaționala muncitorească și socialistă.

cele din Vechiul Regat. La începutul lunii iunie 1922, primul congres al sindicatelor din Vechiul Regat a avut loc la Sibiu, cu scopul de a realiza unificarea celor două federații sindicale. La acest congres, am întrunit numai 18.000 de voturi față de 26.000 ale social-democraților și am propulsat doi tovarăși în consiliul general nou ales (un al treilea ne este favorabil și, în curând, îl vom avea de partea noastră).

Congresul sindicatelor a marcat unirea tuturor sindicatelor din țară și, în același timp, distrugerea centrismului. Consiliul general actual trebuie să fie doar o legătură slabă între sindicatele care devin organizații complet independente. Această nouă organizare reacționară a fost rezultatul trădării centriștilor care, din teamă față de comuniști, s-au aruncat în brațele social-democraților. Acum trebuie să ne pregătim de cucerirea fiecărui sindicat. Am inaugurat deja această luptă printr-un succes însemnat. În Regat, ne-am asigurat conducerea aproape a tuturor sindicatelor.

Organizarea și munca în ilegalitate

La începutul anului 1922, organizațiile ilegale nu existau, ca să spunem așa, în Vechiul Regat și curând s-au destrămat ultimele resturi ale organizațiilor politice din Basarabia. Numai cu mare greutate ne-am putut continua relațiile cu străinătatea. Lipsa de bani ne paraliza, aici, ca și pretutindeni. Un pericol continuu pentru partid venea de la tovarășii rămași de la fostele organizații ilegale din Basarabia, care aveau ei înșiși o existență ilegală. A trebuit să-i dezinteresăm și pentru aceasta a fost nevoie de mulți bani. În domeniul mișcării ilegale, ne-am reîntors la zero și a trebuit să luăm totul de la început. Nu mai puteam să ne gândim la o nouă organizație serioasă înainte ca aparatul legal să fie cel puțin întărit și, în principiu, înainte de a găsi banii necesari scopurilor organizației ilegale. Dar acest din urmă lucru era imposibil, după cum veți vedea în curând. În acest domeniu erau prea puține lucruri făcute, iar când se făcuse ceva, fusese sub presiunea evenimentelor.

Nu se poate deloc vorbi de o muncă ilegală în sensul propriu al cuvântului. Am menținut regulat relațiile cu închisorile. Am avut grijă, în special, să asigurăm comunicațiile necesare peste frontiere și serviciul de legătură între diferitele secții ale partidului. În orice caz, la București lucrăm în legalitate, adică în ciuda interdicției guvernului, ne organizăm secțiile, formăm grupe, ținem întruniri etc. Dar această activitate este publică și nu poate fi explicată decât prin slăbiciunea relativă a guvernului, căci acesta crede că nu este încă momentul, după procesul stânjenitor, să ne zdrobească prin întemnițări. Am stabilit, de asemenea, o secție ilegală la Chișinău, care până acum nu a lucrat în mod practic.

Procesul

În cursul primei părți a anului s-a desfășurat marele proces al comuniștilor, numit procesul celor 300.000. Guvernul căuta un teren legal și a pus sub acuzare pe teroriștii care aruncaseră o bombă în Senat în 1920, în luna decembrie (un ministru și doi senatori au fost omorâți)[16], cu delegații de la congresul din mai 1921, care fuseseră arestați în bloc. În realitate, teroriștii, cel puțin o parte din ei, erau membri ai organizațiilor comuniste. Guvernul n-a reușit să-i discrediteze pe tovarășii noștri, iar

[16] În atentatul de la Senat din 8 decembrie 1920, și-au pierdut viața episcopul unit al Oradei, Dimitrie Radu, Dimitrie Greceanu, ministrul Lucrărilor Publice și al Justiției și senatorul Spirea Gh. Gheorghiu, iar generalul Constantin Coandă a fost grav rănit. Autorul atentatului, Max Goldștein, socialist anarhist și, probabil, agent al Moscovei, a fost condamnat la închisoare pe viață (a murit la închisoarea Doftana, în 1921).

procesul se desfăşurase fără a putea prevedea rezultatele. Maltrataţi într-un mod incredibil, tovarăşii noştri au lăsat de o parte opiniile de mic burghezi, iar guvernul şi-a dat seama că prelungirea situaţiei nu putea duce decât la scandal. Printr-o amnistie, a fost eliberată cea mai mare parte a acuzaţilor. În acelaşi timp, mulţi tovarăşi şi muncitori au ieşit din alte puşcării. Alţi acuzaţi au fost fie eliberaţi prin coruperea judecătorilor, fie condamnaţi unii la pedepse minime, alţii la pedepse mari, în aşa fel încât puterea rămânea cea care trebuia să decidă. Pe de altă parte, amnistia ne-a pus în faţa unor probleme foarte serioase, mai ales cu un caracter material. (Situaţia este de o aşa natură în toată ţara, încât în cele din urmă, toate problemele de teroare degenerează în şantaj la sânge). De asemenea, şi din punct de vedere tehnic era foarte greu pentru o mică organizaţie ca a noastră, să venim în ajutorul unei aşa mase, care avea nevoie de loc şi de siguranţă. În privinţa modului şi metodei folosite în derularea procesului, nu putem pentru moment să intentăm nici o urmărire judiciară. Fapt este că procesul n-a îmbrăcat un caracter pur comunist. Aceasta vine, în parte, din imposibilitatea în care eram de a-l exploata printr-o publicitate suficientă. Câţiva tovarăşi au fost eliberaţi către mijlocul lui iulie. Am avut, natural, un mare număr de emigranţi şi printre ei, câteva elemente de elită. În prezent, este mai degrabă o chestiune de bani ca să ajungem să-i legalizăm.

Conferinţa din Balcani

În iunie, anul acesta, a avut loc conferinţa din Balcani, ale cărei rezoluţii vă sunt cunoscute. Politica şi conduita partidului nostru au fost aprobate în totalitate. Înainte de toate, a fost pusă în lumină justeţea politicii noastre în raport cu centriştii, cu privire la congresul sindicatelor.

Noua situaţie în partid

La Sofia, existau doi membri ai Comitetului Central, Pauker şi Tănase. Tănase a primit misiunea de a pleca primul la Bucureşti şi de a da raportul asupra conferinţei. Dar el s-a dus direct la Iaşi şi, de atunci, nu s-a arătat deloc şi n-a răspuns numeroaselor convocări prin care era chemat la Bucureşti pentru deliberări, şedinţe ale Comitetului Central etc. În acest timp, el a lucrat febril la Iaşi pentru a reuni toate elementele centriste şi nemulţumite şi a început, pe neaşteptate, ofensiva contra partidului. Imediat după întoarcerea secretarului de partid de la Sofia, Comitetul Central s-a înţeles cu tovarăşul Cristescu şi s-a întocmit de comun acord o listă cu tovarăşii de încredere, în faţa cărora comitetul trebuia să facă o dare de seamă pentru perioada [de timp] care s-a scurs. Tănase a fost şi el chemat, dar n-a venit: el ne-a făcut doar cunoscut că aderă dinainte la deciziile noastre. S-a întrunit a doua conferinţă lărgită a tovarăşilor de încredere: la această conferinţă, lăsând la o parte lucrurile cele mai delicate, trebuia să se prezinte aceeaşi dare de seamă. S-au făcut unele critici Comitetului Central, dar nici una dintre ele nu era pe chestiuni de principiu. Am decis atunci colaborarea tovarăşilor Cristescu şi Fabian în Comitetul Central şi convocarea conferinţei în cel mai scurt timp posibil.

Tovarăşul Tănase a fost din nou chemat la Bucureşti, dar fără succes. El a răspuns dându-şi demisia din Comitetul Central, sub pretext că, odată cu eliberarea tovarăşilor, rolul său se sfârşise. Comitetul Central a refuzat demisia.

Din nefericire, trebuie să notăm aici că cea mai mare parte a tovarăşilor din conducere care fuseseră eliberaţi arătau o prea mare nervozitate şi o prea mare oboseală şi cu mare greutate puteau să-şi reia munca. Unii cereau un concediu lung, alţii plecau

în străinătate etc. Astfel, sarcina Comitetului Central devenea din ce în ce mai grea. Era clar că numai o nouă conferinţă a partidului ar fi avut autoritatea necesară pentru a indica rolul tuturor tovarăşilor şi pentru a-i forţa să muncească. Aşadar, Comitetul Central s-a ocupat mai îndeaproape de o pregătire serioasă a conferinţei.

În Transilvania, ne străduiam să organizăm partidele simpatizante ca secţiuni comuniste. După o pregătire foarte serioasă, am reuşit să determinăm, în adunările generale de partid ţinute oficial, grupurile socialiste de la Tg. Mureş (1.500 membri) şi Braşov (900 membri), cele mai puternice organizaţii din ţară, numeric vorbind, să-şi voteze afilierea la Partidul Socialist-Comunist Român, iar la Cluj ni s-a interzis întrunirea în care trebuia să fie fondată secţia locală. Reacţiunea în aşteptare îşi propunea să oprească mersul nostru înainte. Un tovarăş, unul din şefii grupului din Transilvania, a fost arestat sub acuzaţia de spionaj! Am întrunit apoi a doua conferinţă regională din Transilvania, care a dezbătut chestiunile locale cele mai importante şi a ales tovarăşii care trebuia să formeze Comitetul Regional din Transilvania, după ce primeau confirmarea Comitetul Central. Tovarăşii şi-au îndeplinit sarcinile care le-au revenit în pregătirea acestei conferinţe.

În Basarabia, ne-am izbit de dificultăţi şi mai mari. Din cauza terorii care domnea aici, tovarăşii erau stăpâniţi de panică. Pe circa zece amnistiaţi a trebuit să-i trecem frontiera. Alţii au fugit de la noi, peste Nistru, pe ascuns. Aproape 40 de amnistiaţi au fost menţinuţi în stare de arest de către autorităţile militare, în scop de şantaj la sânge. Câţiva tovarăşi (printre cei mai buni) au fost pur şi simplu împuşcaţi, iar execuţia constatată oficial. Cu preţul celor mai mari dificultăţi, am ajuns să menţinem la Chişinău un tovarăş din Basarabia şi să formăm o secţie ilegală şi un comitet regional. Dar de abia am făcut aceasta, că acest comitet, într-un acces de panică, s-a ridicat contra partidului şi a trimis un ultimatum, conform căruia secţia nu va continua să aparţină partidului decât în schimbul unui vărsământ imediat de aproape 250.000 lei şi a trimiterii în străinătate a 68 de tovarăşi. Nu mai rămânea alt mijloc decât ameninţarea cu excluderea imediată a tovarăşilor în cauză. Pentru a aplana dificultatea, tovarăşul Pauker s-a dus la Chişinău şi a obţinut ca tovarăşii să-şi retragă ultimatumul printr-o scrisoare adresată Comitetului Central şi să revină la partid. Starea de spirit a tovarăşilor din Basarabia este de o nervozitate extremă. Teoretic, ei îşi ascund tendinţele teroriste radicale cauzate de teroare şi întreţinute de Zakordot, din cauza panicii lor, sub motivul că n-au primit niciodată dinspre partea rusă ordinul de a nu mai lucra cu Zakordotul, ci numai cu partidul român. Tendinţele separatiste sunt acum evidente. Am făcut cele mai mari eforturi pentru a domoli teroarea în Basarabia în singurul mod convenabil, adică prin luptă. Deşi organizaţiile noastre erau slabe şi în formare, am început lupta, pe toate liniile, contra terorii din Basarabia. Am reuşit să implicăm, împotriva dictaturii militare, presa micii burghezii şi a democraţilor şi chiar o parte a presei naţionaliste de opoziţie. Am mobilizat clasa muncitoare în cadrul unor mari mitinguril. Chiar în Bucureşti, aflat în stare de asediu, am organizat mici reuniuni de protest, sub paravanul „Tineretului socialist". Contra terorii din Basarabia, le-am propus social-democraţilor şi sindicatelor [realizarea] frontului unic şi am forţat conducerea sindicală să ia poziţie în chestiunea organizării sindicatelor în Basarabia.

Frontul unic

Social-democraţii au refuzat să accepte frontul unic (pentru că, principial, noi nu respingem teroarea, teroarea rusă etc.); dar campania a fost deosebit de fructuoasă şi încă nu s-a terminat.

Totuşi, chestiunea conferinţei din Basarabia rămâne o chestiune arzătoare, din cauza dezordinii care domneşte în organizaţiile din Basarabia şi în capetele [oamenilor]. Din nefericire, tendinţele teroriste ale tovarăşilor noştri basarabeni primesc mereu asistenţă morală şi materială din partea cealaltă a Nistrului. Diferitele tendinţe în Basarabia erau reciproc ostile, cu toate că nu-şi pierduseră orice legătură datorită întemniţării etc. [17] Amânarea conferinţei din Basarabia duce la amânarea conferinţei de partid, fapt care are urmări proaste.

În timp ce, printre altele, se aranjau chiar şi dezordinile din Basarabia, aripa centristă a partidului a pornit o ofensivă în stil mare împotriva Comitetului Central. Tovarăşul Tănase de la Iaşi, care, fiind membru al Comitetului Central, refuzase cu încăpăţânare timp de trei luni să vină la Bucureşti, a adoptat, fără vreun alt avertisment, într-o întrunire de partid la Iaşi (unde secţia de partid numără 30 de membri), o moţiune împotriva Comitetului Central şi a scris o întreagă serie de articole în ziarul local al partidului, o lungă serie de articole în care Comitetul Central era insultat în modul cel mai grosolan. I se reproşa o conduită supărătoare, măsuri dictatoriale, tiranie personală etc. [18] Ocazia se ivise, deoarece Comisia de presă a partidului concepuse un plan, conform căruia micile foi locale ale partidului trebuia să fie sacrificate pentru a asigura publicarea zilnică a organului central al partidului, reapariţia ziarului rus şi, de asemenea, existenţa ziarelor maghiare, bulgare şi chiar germane şi evreieşti. Două ziare ungureşti şi două foi române locale, printre care cea de la Iaşi, trebuia să-şi înceteze apariţia. De altfel, ziarul de la Iaşi se intitulează organ al secţiei socialist-comuniste de la Iaşi şi o schimbare de titlu în raport nu i se putea cere lui Tănase. O chemare la ordine a lui Tănase şi, totodată, a secţiei, suspendarea din partid a autorului articolelor până la anchetă n-au avut nici un rezultat.

Într-o scrisoare către Comitetul Central, Tănase lansa această afirmaţie mincinoasă, de o incredibilă îndrăzneală, cum că în Conferinţa balcanică se ceruse demisia Comitetului nostru Central şi că, prin urmare, acest comitet, nefiind ales de nimeni, era declarat ilegal, iar el nu ar accepta nici o directivă de la acesta pe viitor. În plus, asupra acestui subiect scria în ziarul său că, la nevoie, ar determina excluderea secţiei din Iaşi pentru a o afilia direct la Internaţională. Din nefericire, Comitetul Central nu a arătat în această problemă întreaga energie necesară, pentru că tovarăşul Cristescu şi-a însuşit teza lui Tănase asupra ilegalităţii Comitetului Central şi a refuzat orice colaborare ulterioară, fără a-şi trimite totuşi demisia obişnuită. Am putut să răspundem numai făcând apel la cooperarea cu un mare număr de tovarăşi din Comitetul Central, printre care fostul Comitet Executiv, pe care centriştii din partid îl privesc ca pe singurul legal şi, de asemenea, tovarăşi de diferite tendinţe. Cât de repede posibil, încercăm să întrunim congresul partidului. Când acest comitet lărgit îşi va ţine şedinţele, vom vedea cum va evolua acest început de criză şi dacă soluţionarea acestei

[17] Lipsă în text.
[18] Lipsă în text.

probleme în spirit comunist este posibilă fără intervenţia Executivului. Sperăm că Federaţia din Baloani ne va susţine în soluţionarea acestei crize.

Totuşi, eliberarea atâtor tovarăşi nu a dezamorsat numai criza. Influenţa noastră în sindicate creşte şi ea văzând cu ochii, şefii sindicatelor revenite [în organizaţie] reluându-şi locul unul după altul şi expulzându-i pe centrişti.

Asociaţiile social-democraţilor s-au văzut obligate să pună secretari comunişti pentru a menţine activitatea sindicatelor la înălţime. În ciuda folosirii celor mai bune forţe ale partidului, pe care secţia de la Bucureşti le pune în serviciul acestuia, în ansamblu, această secţie se dezvoltă repede şi devine un model de organizare pentru toată regiunea. În pofida interdicţiei şi a reacţiunii, grupurile noastre se formează şi propaganda noastră pătrunde peste tot.

Spionajul

Deoarece vorbim aici de principalele dificultăţi pe care Partidul Socialist-Comunist din România le are de depăşit, trebuie să menţionăm şi spionajul. Pare un fapt recunoscut acela că spionajul rusesc în această ţară este destul de prost organizat. Totuşi, există o tendinţă clară şi din partea Razvedot-ului[19] de a folosi organizaţiile noastre ca mijloc de informare, iar în aceasta zace o imensă primejdie. Nu numai pentru că mulţi dintre tovarăşii noştri cei mai buni s-au găsit încă o dată [situaţi] contra legii şi a trebuit şi trebuie să se exileze etc., ci, mai ales, pentru că există o primejdie din ce în ce mai iminentă de a se găsi o relaţie directă între organizaţiile noastre şi organizaţiile de spionaj, deşi nu este deloc cazul. Aici nu este de ajuns un simplu refuz formal al unei munci „mixte". Suntem în trista situaţie de a forma organe de luptă pentru a proteja organizaţiile politice ale partidului. La aceasta trebuie să adăugăm faptul că tovarăşii din Basarabia sunt gata mereu să aplece urechea de partea cealaltă a Nistrului şi sunt înclinaţi să stabilească relaţii ilegale, adică fără ştiinţa Comitetului Executiv. Nevoia relativă de bani accentuează încă puterea de atracţie a sumelor extraordinar de mari de la Razvedot, unde este de remarcat faptul că nu numai tovarăşii sunt funcţionari ai acestei instituţii, ci şi detectivii români.

Tovarăşii din Basarabia şi, desigur, şi tovarăşul Tănase, care nu ratează nici o ocazie de a exploata toate punctele slabe ale partidului, ne reproşează că nu vrem să avem raporturi cu autorităţile militare ruseşti. Dar, în pofida tuturor acestor lucruri, în ultimul timp, în mai multe rânduri, au fost arestaţi şefi sub inculparea de spionaj, aşa cum am raportat deja în cazul unuia dintre cei mai buni organizatori din Transilvania. Nu putem cere ca partidul comunist rus să intervină în această chestiune deoarece, chiar dacă ar fi posibil să trimitem instrucţiuni funcţionarilor din serviciul de informaţii al acestei ţări, este evident pentru noi de multă vreme că ordinele de la Moscova sunt rar executate în regiunea Odessei.

Din contră, în privinţa măsurilor noastre de apărare, am putea fi susţinuţi de Comitetul Executiv. S-a dovedit îndeosebi că relaţiile cu cealaltă parte a Nistrului sunt un pericol continuu pentru existenţa şi unitatea partidului. Planul nostru de a fonda un birou ucrainean a trebuit să fie abandonat din cauza aceasta. Documentele necesare ne vin mai uşor din vestul Europei. De aceea rugăm ca bugetul nostru ucrainean să ne fie trimis prin Viena. Detalii mai precise asupra acestui lucru vor fi date mai departe.

---

[19] Razvedot = probabil Razvedka, serviciul de spionaj sovietic.

Dacă am vorbit, în primul rând, de dificultăţile pe care le are de traversat partidul, de crizele care îl aşteaptă şi de dificultăţile băneşti asupra cărora vom mai reveni, nu am epuizat toată seria nenorocirilor noastre, ci am pus în lumină numai pe cele principale. Suntem forţaţi să semnalăm clar părţile negative ale vieţii noastre de partid şi, în particular, pe cele din ultimul timp, pentru că suntem conştienţi de postul important pe care trebuie să-l ocupăm în Internaţională şi pentru că noi nu vrem ca secţiile tovarăşe din Executiv să ia drept adevărate unele ficţiuni frumoase, în loc de [a cunoaşte] cruda realitate.

Rugăm Executivul să ia în considerare faptele următoare :

După al III-lea Congres mondial[20], nu exista în România aproape nici o organizaţie legală sau ilegală şi ce rămăsese a căzut curând în mâinile guvernului. Nici un tovarăş care fusese, într-un fel sau altul, „şef" nu rămăsese în libertate, nici chiar centriştii. Teroarea atinsese apogeul. Cu enorme dificultăţi, făcând apel la tovarăşii care trăiseră până atunci în străinătate, cu eforturi supraomeneşti, trebuia ca, fără experienţă, fără legătură cu trecutul recent al mişcării, să abordăm problema cea mai arzătoare cu caracter politic, sindical, organizatoric (şi, în mare parte, ilegal). Astăzi, după abia nouă luni de existenţă legală, Partidul Comunist numără în cifre rotunde 3.000 de membri şi are o presă care atinge 30.000 de exemplare pe săptămână. Există astfel fundamentul pe care se poate construi. În plus, avem acum o mişcare de tineret cu un număr de membri care depăşeşte 6.000, cu o presă de 5.000 de exemplare pe săptămână. Acest tineret este subordonat, în mod ilegal, partidului.

Aceşti indicatori pot servi acum Comitetului Executiv, pentru a se orienta în problema relaţiilor române. Poate părea că am vorbit prea puţin despre munca noastră practică în domeniul propagandei: tineretul, mişcarea feministă, naţionalităţile şi, înainte de toate, sindicatele şi chestiunea agrară. Dar secţia este încă în perioada de organizare, ea are încă atât de puţini lucrători şi conducători, încât problema organizării rămâne, deocamdată, cea mai importantă şi mai serioasă, iar dificultăţile legate de aceasta sunt cele mai periculoase. Vom reveni asupra tuturor acestor puncte în rapoartele noastre ulterioare. Capitolul următor trebuie să atingă acest punct.

Perspective

Decizia în toate chestiunile de natură politică sau atingând organizarea trebuie să aparţină viitoarei conferinţe de partid. Rezoluţiile acestei conferinţe trebuie să fie trimise ca material la a IV-a Conferinţă[21] Totuşi, există în prezent probleme la ordinea zilei care trebuie să fie rezolvate, în principiu, înainte de conferinţă, pentru că ea însăşi, conferinţa, nu le poate rezolva. Astfel este problema următoare: cum să rezolvăm problema existenţei noastre, pe jumătate legale, care nu permite nici un congres al partidului şi nici chiar o conferinţă legală de partid, astfel încât fiecare rezoluţie şi chiar

[20] Congresul III al Internaţionalei Comuniste - Moscova, 22 iunie-12 iulie 192; din partea Partidului Socialist-Comunist din România nu a participat nici o delegaţie, membrii săi fiind arestaţi chiar în timpul congresului de afiliere din mai 1921. România a fost reprezentată de un grup de 11 comunişti aflaţi în acel moment în "emigraţie", la Harkov şi Moscova.

[21] Congresul al IV-lea al Internaţionalei Comuniste, desfăşurat la Petrograd şi Moscova, între 5 noiembrie şi 5 decembrie 1922. Din partea comuniştilor români, a participat o delegaţie formată din 5 persoane, printre care Lucreţiu Pătrăşcanu, Marcel Pauker, Ana Pauker. Pe ordinea de zi a congresului, au fost discutate cu prioritate tezele privind frontul unic şi problema agrară şi a fost adoptată o rezoluţie privind structura organizatorică a Cominternului şi a partidelor comuniste.

fiecare comitet central să nu aibă mereu aparenţa de iregularitate, de infidelitate faţă de statute, fapt care ar oferi mereu pretexte pentru tendinţele de lichidare din sânul partidului.

În orice caz, ţelul nostru va fi mereu acela de a consolida pe cât posibil construcţia partidului. Acest ţel poate fi atins numai dacă se mobilizează energiile necesare pentru ca forţa de acţiune a Comitetului Central să se poată extinde [cât mai mult]. Dificultăţile de depăşit constau în lipsa oamenilor. Nu putem să-i facem să ţâşnească din pământ. Totuşi, partidul posedă cunoaşterea necesară care îi va permite să favorizeze progresul pentru elementele proletare.

Fireşte, problema terorii este una dintre cele mai importante pentru soarta partidului. Suntem încredinţaţi că guvernul se va strădui să înlocuiască teroarea ilegală actuală printr-o teroare legală. Condiţiile actuale, mai ales în Basarabia, sunt insuportabile, căci ele distrug chiar economia burgheză. De aceea, opoziţia, zisă burgheză, s-a întărit mult. Din aceste motive, partidul nostru [merge] în întâmpinarea unei oprimări complete. Pe de altă parte, burghezia noastră, deşi este puternic organizată, este divizată politic şi economic.

A început o luptă violentă între marele capital din Vechiul Regat şi capitalul unguresc, aliatul său, pe de o parte, şi micul capital din Transilvania, sprijinit pe ţăranii din aceeaşi regiune şi susţinut de Partidul Ţărănesc din Vechiul Regat, pe de altă parte. Guvernarea actuală şi administraţia sa au fost declarate ilegale. Va fi foarte dificil să se treacă la elaborarea unui nou cod agrar. Până să se termine această luptă printr-un compromis, pe care existenţa noastră îl va grăbi cu siguranţă, avem cel puţin şase luni de repaus, dacă nu se produce până atunci vreun război de spionaj sau vreo provocare binevenită.

Pregătirea pentru ilegalitate şi, cu deosebire, organizarea reprezintă problemele noastre principale. Dacă ne îndeplinim bine această sarcină, această perioadă de ilegalitate poate fi scurtată prin lupta noastră sau chiar evitată. Dar, pentru aceasta, avem nevoie de ordine în partid. Pentru a evita această perioadă de ilegalitate, partidul nostru, în vederea consolidării sale, trebuie în mod necesar să-şi caute noi resurse sociale. Din acest punct de vedere, problema agrară şi problema naţionalităţilor se pun în primul rând.

Dacă ajungem, cel puţin în parte, să fim recunoscuţi, cu orice preţ, ca eliberatori de către o parte a ţăranilor şi de puternicele minorităţi oprimate, atunci loviturile burgheziei vor fi furioase, dar neputincioase. Partidul nostru trebuie să se îndrepte către această [tactică] şi o va face de îndată ce va avea controlul asupra disputelor interne.

În fine, se pune problema transformării Partidului Socialist-Comunist din România într-un partid de mase. Până acum, influenţa noastră asupra celei mai bune părţi a muncitorilor este incontestabilă. Dar cei mai serioşi vor fi membrii Partidului Ţărănesc, care sunt foarte radicali şi care se situează pe terenul luptei de clasă. Centriştii nu sunt primejdioşi pentru moment. Dar va fi foarte dificil să trecem la unificarea organizată a maselor pentru că aversiunea proletariatului nostru pentru orice organizare este bazată pe cauze istorice. Printr-o propagandă metodică, începem să luptăm contra acestei aversiuni în propriile noastre secţiuni. Dacă perioada de semilegalitate va dura, putem conta pe o creştere metodică a numărului membrilor partidului nostru (până la dublul de astăzi, în jur de 7.000).

În sfârşit, încrederea în Internaţionala Comunistă este puternică şi clară în inima proletariatului nostru, în pofida campaniei de insulte a centriştilor. Voinţa combativă revoluţionară şi curajul pe care le-au arătat organizaţiile noastre în timpul ultimei perioade ilegale sunt intacte. Teroarea va eşua aici, pentru că omul se obişnuieşte chiar şi cu teroarea. În fine, am vrea să facem cunoscute Internaţionalei numele celor care au fost asasinaţi în ultimul timp, în lupta pentru eliberarea proletariatului. Aceştia sunt Leonte Filipescu, unul dintre inculpaţii de la proces, care a fost omorât în timpul evadări sale, X.......[22] şi X...........[23], toţi trei amnistiaţi, dar neeliberaţi şi împuşcaţi la câteva zile după amnistie. Soarta multor altora este incertă, dar este, probabil, asemănătoare.

Cu salutări comuniste

din partea Comitetului Central Provizoriu
al Partidului Socialist Comunist din România
Secretarul M. Pauker (Vladimir)

10. 1923 aprilie 8 – Scrisoare adresată de către Gheorghe Cristescu Comitetului Interbalcanic şi conducerii Cominternului privind situaţia internă şi activitatea desfăşurată de PCR.

Către Comitetul Interbalcanic şi Comintern

Tovarăşi!

Cu venirea primăverii se simte o mai mare însufleţire printre membrii partidului. Şedinţele grupelor se ţin mult mai regulat. În aceste grupe se discută:

I. Pătrunderea tezelor Congresului al III-lea;
II. Înţelegerea manifestului comunist;
III. Cursul de sociologie şi economie politică;
IV. Priviri asupra mişcării internaţionale;
V. Situaţia economică a statului român.

Acţiune de masă prin întruniri, partidul n-a putut face, fiindu-i interzisă orice manifestare publică. Totuşi, se manifestă existenţa lui prin sindicatele ce le înfiinţează în toată ţara şi prin orientarea ce dă sindicatelor pentru lupta de clasă revoluţionară.

Am reuşit să înfiinţăm prin tovarăşii din Basarabia două sindicate, însă funcţionează foarte greu din cauza reacţiunii de acolo şi piedicilor ce le pun autorităţile; suntem pe cale a înfiinţa alte două. În cursul acestei luni, a mai luat fiinţă încă o secţiune, în oraşul Caracal, cu 20 membri. Am făcut cunoscut prin „Socialismul", ca muncitorii să subscrie la împrumutul pe acţiuni. În favoarea tovarăşilor ruşi, am primit un număr de 100 şi ceva de adeziuni pentru a subscrie, dar am fost stingheriţi căci n-am primit din Berlin acţiunile conform înţelegerii ce a luat-o la Viena tov. Cristescu, ca reprezentantul centralei Berlin, de a trimite acţiunile, astfel că pentru moment suntem în stagnare.

---

[22] Lipsă in text.
[23] Lipsă in text.

În toate puşcăriile ţării se găsesc mai mult de 100 de tovarăşi arestaţi. Pentru sprijinirea lor cu alimente, îmbrăcăminte, Comitetul Central cu sediul în Bucureşti a intervenit cu un sprijin de 10-12% pe lună. Ajutorul acesta apasă foarte greu asupra muncitorilor, căci sunt un număr limitat care subscrie la toate nevoile partidului.

Mişcarea tineretului o duce foarte greu cu dezvoltarea, contra lui se exercită aceeaşi teroare ca şi contra partidului, o consideră mişcare comunistă, toate întrunirile şi conferinţele lor sunt interzise. În prezent, mişcarea tineretului din Transilvania a suferit foarte mult. Un număr de tovarăşi tineri din cei mai activi sunt închişi: Ion Boga, Dumitru Bela Haos, Niculae Mos, Karl Wolf, Ludovic Haidu, Matias Fridman, Ştefan Nogi, Eugen Weisman, Iosef Maston şi fiul său, Niculae Zodob, Eugen Fischer, Eugen Zosenfeld, I. Kiss, B. Alexandru, Iosef Goldstein, Desideriu Blernet, I. Kerestessy, Ludovic Ordentlich, Ştefan Secheli, Ilona Coaiasi, Berth Simon şi metalurgiştii majori Ştefan Tot şi Belo Voida. Au un singur ziar, "Tineretul Socialist", care apare în Bucureşti. În Transilvania nu mai apare ziarul, fiind interzis. Cu toată teroarea, organizaţia tineretului îşi îndreaptă toată munca către tineretul din fabrici şi propaganda nu este făcută în pustiu. Se simte că dă rezultate care fac să trăiască mişcarea tineretului.

Mişcării femeilor i se dă o mai mare atenţie, făcând loc în ziar unei tribune a lor, unde se publică mai des apelurile lor şi articole propagandistice. Grupa femeilor comuniste a trimis o delegaţie care a luat parte la întrunirile femeilor burgheze, cu ocazia votării constituţiei ducând cuvântul comunist în rezolvarea problemei comuniste, delegaţia noastră a fost bine primită de asistenţa muncitoare. Reprezentantele burgheziei au contrazis vederile delegaţiei noastre, dar auditorii simpatizau cu vorbitoarea noastră. Tov. Filipovici a susţinut foarte bine prestigiul Partidului Comunist. În ziar am căutat a da o atenţie mişcării muncitoare de la sate publicând anchetele şi împărţind „Socialismul" gratuit printre săteni. Ar fi câţiva abonaţi prin sate, dar poşta nu duce ziarele la ţărani. Tovarăşii muncitori din sate care sunt îndemnaţi de partid a trimite broşuri, ziare şi a-şi îndemna părinţii să-şi pună toată nădejdea în Partidul Comunist, urmându-i sfaturile.

Mişcarea antisemită se întinde fiind sprijinită de guvern. Partidul nostru a vrut să facă întruniri în Bucureşti, dar n-a putut fiind oprit; totuşi, printr-un manifest în ziar şi-a arătat care este punctul lui de vedere îndemnând pe muncitori a nu mai asculta glasul reacţiunii antisemite care mai târziu se va transforma într-o mişcare antimuncitorească. La Iaşi, tovarăşul Tănase a scos în broşură o conferinţă trimisă la clubul muncitor, unde tratează chestia evreiască din punctul nostru de vedere. Broşura a fost scoasă în 10.000 exemplare şi împărţite unele cu bani, altele gratuite.

Studenţii ieşeni ce simpatizează partidul nostru, împreună cu membrul nostru Timotei Marin, scot un ziar săptămânal studenţesc, anume „Scânteia", pentru a contrabalansa curentul antisemit, dar o duc cam greu [pentru] că este foarte scumpă tipografia şi hârtia. Nu ştiu dacă vor putea duce multă vreme, partidul nu-l poate susţine fiind sărac; cu ce încasează de la membrii săi de abia susţine „Socialismul". Dacă n-ar fi subscripţiile unor tovarăşi cu dare de mână am risca să nu-l putem scoate decât în două pagini [şi] două pagini s-ar întreţine pe propriile sale încasări.

Cu ocazia lui 1 Mai, partidul nostru a propus prin ziar ca să se serbeze în ziua când cade; sindicatele au consimţit. Au făcut adresă Consiliului General de a face front unic cu acea ocazie dar am fost refuzaţi, misterul e că sunt majoritatea social-democraţi

din Transilvania social-democraţii au făcut reproşuri prin ziarul lor sindicatelor că au hotărât să serbeze când cade şi că rău au făcut că s-au lăsat influenţaţi de Partidul Comunist, afirmând că nu va reuşi serbarea şi ne vom face de râs în faţa burghezimei. Partidul a adresat circulare secţiunilor sale de mai de multe ori, pentru a munci la reuşita lui 1 Mai. Secţiunea social-democrată din Ploieşti a adresat secţiunii noastre de acolo ca să serbeze împreună pe 1 Mai făcând frontul unic cu acea ocazie. Secţiunea noastră le-a răspuns că primeşte dar nu a ajuns la o înţelegere. Adresa lor a fost publicată în „Socialismul"

La împlinirea unui an de la asasinarea tovarăşului Leonte Filipescu, organizaţia chelnerilor a comemorat această dată, organizând o întâlnire la mormântul lui. La Constanţa, dintre tovarăşii arestaţi au evadat doi: Cacenco şi Bubnovski. După câteva zile, au fost găsiţi şi arestaţi, din nou, în Bucureşti. Cu acea ocazie au fost arestaţi mai mulţi tovarăşi care i-au găzduit fără însă a şti cine sunt; ei sunt unii din Bucureşti, alţii din Constanţa. În Bucureşti, au fost arestaţi tovarăşii Bereşteanu, Vasile Ivan, Luchevici şi Doreanu, cel din urmă este redactorul ziarului de tineret şi secretarul comitetului Central al tineretului. Au mai fost şi alţi tovarăşi arestaţi, dar au fost puşi în libertate. La Constanţa, a fost arestat Gh. Panaitescu, Russu, Gheorghiu Vasilescu, iar Noirădescu, cel din urmă a fost arestat la Bucureşti, fiindcă [s-a] însoţit el a fost torturat în închisoare în mod barbar. Parchetul le-a dat asistenţă judiciară cu ocazia confirmării mandatelor. La Bucureşti a fost arestată o grupă a partidului pentru că învaţă şi nu se duce în cârciumă, au fost bătuţi şi tunşi în cap, apoi i-au eliberat. În Basarabia, au mai fost împuşcaţi alţi 5 muncitori pe când îi escorta cu lanţuri de mâini şi de picioare către comuna Culmi unde i-a îngropat, sub stupidul motiv că ar fi vrut să evadeze.

Expulzările de muncitori au început să se facă foarte des dintre muncitorii ce sunt organizaţi în sindicate, în partid. Conflictele în câmpul muncii se înmulţesc. Pentru o reuşită a lor muncitorii din diferite periferii au declarat greve din care unele s-au terminat cu reuşită deplină, altele cu îmbunătăţiri mijlocii, iar altele s-au pierdut. Greve au fost la Tipografia Cultura din Satul Mare, grevă la Târgu Mureş - 5.000 oameni, Oradea Mare. A mai fost a funcţionarilor publici, dar care s-a terminat prin înfrângerea lor cu arestarea a 4 conducători, acuzaţi ca instigatori. Funcţionarii au făcut primul pas în luptă de grevă contra patronului – stat. Partidul le-a dat prin ziar cel mai mare sprijin, îndrumându-i pe calea luptei de casă, dându-le şi sprijin material lansând liste de subscripţie. Cu toate că funcţionarii au mentalitate burgheză şi o ideologie aparte de a muncitorilor s-a putut dovedi însă că datoria lor este să fie alături de muncitori. La 1 Mai au luat parte printr-o delegaţie a lor salutând pe muncitori. Eu am fost primit cu entuziasm.

La Sibiu a fost un [...][24] al patronilor metalurgişti, cu scop de a distruge organizarea sindicală a lucrătorilor, dar a scăzut.

Sindicatele ţin adunările lor sub paza poliţienească. Agenţii care asistă la adunare opresc pe vorbitori a nu vorbi ceea ce nu le convine lor şi pe alţii străini de breaslă nu le îngăduie a lua parte la adunare.

Tineretul care nu are voie să întreţină şedinţele sale a organizat o serie de excursiuni. Acum au început a fi şi ele oprite. Se trimit poliţişti, jandarmi prin păduri ca să nu-i lase a se aduna. Câţiva social-democraţi au urmărit să spargă organizaţia tineretului

[24] Lipsă în text.

dar n-au reuşit sindicatele CFR. din calea Griviţei au fost evacuate cu forţa din localul lor şi broşurile aruncate în stradă.

În contra codului muncii o lege ce intenţionează a o vota Ministerul Muncii pentru reglementarea conflictelor de muncă şi care este parte reacţionară ca toată burghezia. Muncitorii din Turnu Severin au făcut o întrunire de protest contra acestei legi. În ziare s-a luat poziţie contra numitei legi, denunţând-o muncitorilor de a sta în gardă şi prin articole de ziar s-a scos în lumină toată intenţia reacţionară a ministerului respectiv. Noua Constituţie care voiesc a o vota am criticat-o în ziar, am vrut să facem întruniri de protestare în toată ţara dar legea de asediu care ţine din 1920 pentru muncitori şi, în special, pentru Partidul Comunist nu ne-a putut îngădui să ţinem întrunirile şi nici forţele noastre nu ne-au permis să rupem lanţul ce ne sugrumă al stării de asediu. Percheziţiile se ţin în toată ţara unde sunt organizaţii, la sindicate, partid şi tineret. Pentru amnistierea tuturor tovarăşilor politici, deţinuţi în temniţele burgheziei s-a scris în presa partidului cerându-se amnistia, cât şi la sindicate a căror membri sunt închişi s-a cerut amnistia.

În Ploieşti, muncitorii au luat iniţiativa de a pune bazele unei case a poporului fiindcă nu le mai este posibil a închiria un local pentru nevoile sindicatelor şi ale partidului.

Între cetăţenii chiriaşi şi proprietari a fost un scandal în apropiere de parlament pe motiv că se vota o lege a chiriilor şi chiriaşii cereau ca ei să fie protejaţi iar proprietarii, ei. Au mai avut o încăerare chiar în sala de întrunire „Dacia”. Chiriaşii care luaseră sala de dimineaţă nu au vrut să o evacueze până după amiază când trebuiau să se întrunească proprietarii. Poliţia a intervenit evacuând pe chiriaşi şi lăsând pe proprietarii care ei închiriase sala. Legea s-a votat nemulţumind pe ambele tabere. Scumpetea tuturor alimentelor creşte într-un mod îngrozitor, producând în mijlocul muncitorilor agitaţii pentru ridicări de salariu dar care nu pot linişti lumea, dat fiind că din lună în lună avem o altă scumpete.

Conflictele cele mai afirmate au fost în această lună în Bucureşti, la următoarele stabilimente: CFR., uzina de gaz, confecţii militare Mandrea, arta lemnului. Cu ocazia marii greve a lucrătorilor tâmplari din Transilvania s-a primit un ajutor internaţional de 3.000 de lei din partea Uniunii Tâmplarilor din Bulgaria care a putut afirma şi mai mult necesitatea de solidaritate internaţională în lupta de clasă. În scurt, acesta este raportul nostru de activitate unde am depus munca membrilor noştri pe luna aprilie 1923.

Cu salutări comuniste, secretar
Gh. Cristescu, strada 14 Martie 22.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 176, c. 526-532

11. 1923 iulie 23 – Scrisoare a împuternicitului Cominternului adresată CC al PCdR, privind necesitatea convocării Prezidiului Cominternului “în vederea soluţionării seriei de probleme cu caracter politic şi organizatoric”, scop în care se cerea plecarea imediată la Viena a lui Cristian Racovski, Marcel Pauker şi Mihail Macovei.

23. 07. 1923

В ЦК Румынской Компартии

Уважаемые товарищи!

Целый ряд вопросов политического и организационного характера требуют своего срочного решения.

Положение в Румынии во всех отношениях крайне серьёзное.

Организация и деятельность партии далеко не соотсветствует сложившимся условиям. Особенно если принять во внимание возникшие у вас на верхах партии разногласия.

Президиум Коминтерна считает обязательным созыв конференции в ближайшее время.

По-этому для предварительных переговоров прошу т.т. Христеско, Паукера и Маковея - выехать ко мне в Вену немедленно. О дне выезда прошу уведомить.

С товарищеским приветом

уполномоченный Коминтерна

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 249, c. 244

Traducere:

23 iulie 1923

Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Stimați tovarăşi!

O serie întreagă de chestiuni cu caracter politic şi organizatoric cer rezolvare urgentă.

Situația din România este extrem de serioasă, din toate punctele de vedere.

Organizarea şi activitatea partidului este departe de a corespunde condițiilor actuale. Îndeosebi dacă se ține seama de divergențele apărute la dumneavoastră cadrul conducerii la vârf a partidului.

Prezidiul Cominternului consideră drept obligatorie convocarea conferinței în timpul cel mai apropiat.

De aceea, în vederea tratativelor preliminare, rog pe tovarăşii Cristescu, Pauker şi Macovei să plece spre mine la Viena imediat. Rog să fiu înştiințat asupra zilei plecării.

Cu salutări tovărăşeşti,

împuternicitul Cominternului

12. 1923 noiembrie 15 – Procesul verbal al celei de a VI-a Conferințe a Federației Comuniste Balcanice, privind politica comuniştilor români față de țărănime (fragmente).

Balkan. 14. Sitz. 15. 11. 23. 'abends.

Krischan: Genossen, die Bauernschaft Rumäniens hat schon den Beweis geliefert, dass sie bereit ist, mit der Kommunistischen Partei zusammen zu gehen. Trotzdem die rumänische Bauernklasse eine sehr zurückgebliebene Klasse ist, hat ihr

Klassen-bewusstsein sie doch dazu getrieben, mit uns in Kontakt zu kommen. Bei den ersten Wahlen auf Grund des allgemeinen Wahlrechts im Jahre 1920, ist unsere Wahlpropaganda, die mit den Losungen der Kommunistischen Partei geführt wurde, einer sehr grossen Sympathie bei den Bauernmassen begegnet. Sowohl im alten Königreich wie in Transsylvanien haben damals die Bauern für die damalige einheitliche Sozialistische Partei gestimmt, in Transsylvanien sogar fast ausschliesslich. Also wir sehen, dass die KP eine sehr grosse Sympathie unter den Bauernmassen hat. Selbst-verständlich hat die Partei seit dieser Zeit keinen Kontakt mehr mit den Bauernmassen aufrecht erhalten. Es kam gleich nach den Wahlen die Periode des Terrors, und die Tätigkeit der KP hat sich nicht auf die Bauernmassen erstreckt. Bis zum heutigen Tage hat die Kommunistische Partei nichts Wesentlicheres unternommen, um die frühere Verbindung mit den Bauernmassen herzustellen und die Sympathien derselben für ihre Kämpfe auszunützen. Jetzt steht die Frage vor uns: Wie sollen wir jetzt den ersten Schritt zu den Bauernmassen wieder machen? Mit welchen Parolen sollen wir uns vor sie stellen ? Es gibt Genossen, welche gedacht haben und vielleicht auch heute noch denken, dass unsere Parole die Parole der sozialen Revolution, die Parole des Kampfes für die Befreiung der Bauernmassen sein muss, wenn wir uns wieder an diese wenden. Die meisten Genossen wollen also mit allgemeinen Parolen an die Bauernmassen herantreten, und sie glauben, wir wären imstande, diese Massen mit unseren allgemeinen Parolen mit uns mit zu reissen. Diese Genossen wollten sich einfach über die Tatsache hinwegsetzen, dass während dieser Zeit eine Agrarreform, wenn auch eine reaktionäre, von der Bourgeoisie durchgeführt worden ist oder sich in der Durchführung befindet. Sie glauben, wir haben mit dieser Agrarreform überhaupt nichts zu tun, wir sollen einfach sagen, diese Reform ist die Reform der Bourgeoisie , entspricht nicht den Interessen der Bauernmassen, erfüllt nicht alle Wünsche dieser Massen, bringt nicht ihre völlige Befreiung, diese Reform geht uns also überhaupt nicht an, und wir sollen die Bauernmassen einfach zur sozialen Revolution aufrufen und haben dann damit unsere Pflicht getan.

Genossen, ich glaube, diese Auffassung ist unbedingt fehlerhaft für einen Kommunisten. Ich glaube, wenn wir uns den Bauernmassen wieder nähern wollen, müssen wir die Agrarreform, diese reaktionäre trügerische Agrarreform der rumänischen Oligarchie als eine Tatsache ansehen, als ein *fait accompli* ansehen, welche sich jetzt vollzieht, und unseren Ausgangspunkt eben in dieser Reform suchen. Wenn wir das tun, dann werden wir die Möglichkeit bekommen, die Bauernmassen einmal wieder in Bewegung zu bringen. Mit allgemeinen Parolen wird uns das niemals gelingen. Die Agrarreform, die sich seit zwei Jahren in der Durchführung befindet, hat selbstverständlich viele derartige Seiten, die wir gründlich kritisieren müssen, deren Kritik, dazu geeignet ist, die Reform vor den Bauernmassen gänzlich zu kompromittieren. Die Bauernmassen nämlich erwarten doch etwas von dieser Reform und bekommen doch etwas von ihr. Wenn wir mit dieser Reform nicht rechnen, dann begehen wir einen Fehler und gefährden unsere Chancen für die Gewinnung der Sympathien der Bauernmassen. Ich glaube also, als Ausgangspunkt unserer jetzigen Tätigkeit unter den Bauernmassen müssen wir diese Reform nehmen und sie in den Augen der Bauernschaft völlig kompromittieren. Aber zu gleicher Zeit müssen wir in Bezug auf diese Reform solche Forderungen stellen, die geeignet sind, von den Bauernmassen aufgenommen zu werden. Indem wir die jetzigen Forderungen der

Bauernmassen, die sich nur im Kreise der Agrarreform bewegen, unterstützen, können wir diese Forderungen weiter entwickeln und dadurch die Bauernmassen in Bewegung setzen, sie wirklich für unsere allgemeinen grosszügigen revolutionären Parolen gewinnen.

Also so verstehe ich unseren Weg zu den Bauernmassen und unseren Weg mit den Bauernmassen zur Macht. Ich glaube, dieser Weg muss hier auf dieser Konferenz klar gezeichnet werden, damit in Zukunft in der rumänischen Partei keine anderen Auffassungen herrschen können.

Jetzt eine dritte Frage, nämlich die der Einheitsfront mit der rumänischen Bauernpartei. Die rumänische Bauernpartei vertritt in erster Linie die Dorfbourgeoisie, den Mittelstand des Dorfes. Weil die Kommunistische Partei in den letzten Jahren, also seit ihrer Gründung, keine Tätigkeit auf dem Lande entfaltet hat, vertritt diese Bauernpartei jetzt auch ziemlich grosse Massen armer und auch halbproletarischer Bauern. Ich glaube aber, wenn die KP jetzt wirklich an diese Massen herantritt, dann wird die Bauernpartei diese halbproletarischen oder ganz proletarischen Bauernmassen verlieren. Denn diese haben bewiesen, dass sie mit uns kommen, wenn wir zu ihnen gehen. Wenn sie jetzt mit der Bauernpartei gehen, so nur deshalb, weil wir die Verbindung mit ihnen nicht suchen und nicht aufrecht erhalten haben. Wenn die heutige KP, welche keine Verbindung mit den Bauernmassen hat, ohne weiteres eine Einheits-front mit der Bauernpartei schliessen würde, dann würde sie sich sehr grossen Gefahren aussetzen. Genosse Dobrogeanu hat sehr richtig darauf hingewiesen, dass unsere Kommunistische Partei eine sehr schwache Kommunistische Partei ist, was den Geist der Partei anbelangt. Und wir wissen doch, dass die Taktik der Einheitsfront sogar für starke Parteien grosse Gefahren in sich birgt, wie viel mehr für schwache. Es besteht die Befürchtung, dass eine ohne weiteres geschlossene Einheitsfront mit der rumänischen Bauernpartei sogar die organisatorische Existenz unserer Partei gefährden könnte. Wir müssen selbstverständlich unbedingt auf die Einheitsfront mit der Bauernpartei hinwirken, aber meiner Meinung nach kann sie erst dann geschlossen werden, wenn die Kommunistische Partei eine organisatorisch gut geschlossene und ideell gut in sich gefestigte Partei geworden ist, und wenn wir schon unsere Verbindung mit den halbproletarischen und den ganz proletarischen Elementen des Dorfes hergestellt haben. Selbstverständlich müssen wir die Einheitsfront mit diesen gleich schliessen, indem wir eine intensive Tätigkeit in diesen Schichten der Bauernschaft entfalten. Organisatorisch denke ich, dass die Partei die Initiative ergreifen muss, unabhängige Bauernorganisationen im Lande zu schaffen. Die Bauernschaft Rumäniens hat bischer im alten Königreiche überhaupt keine Organisationen gahabt. Die Kommunistische Partei muss darauf hinwirken, dass eben in Verbindung mit der Durchführung der Agrarreform in den Dörfern Bauernkomitees gebildet werden, die unter unserem Einfluss stehen und sich aus den Elementen zusammensetzen müssen und sich nur aus ihnen zusammensetzen können, die mit uns sympathisieren. Diese Elemente sind die halb und ganz proletarischen des Dorfes. Diese Komitees können die Basis einer selbständigen grösseren Bauernorganisation sein.

In Transsylvanien, wo die Bauernschaft entwickelter ist als im alten Königreich Rumänien, hat sie schon Organisationen gehabt, die aber nach dem Muster der ungarischen Bauernorganisationen gebiltet waren. Sie bestehen auch heute noch, spielen aber keine grössere Rolle, eben dank ihrer ungarischen Tradition.

Also alles zusammenfassend, denke ich, der Weg der rumänischen Kommunistischen Partei zu den Bauernmassen muss folgender sein: Die Agrarreform als eine Tatsache hinnehmen, in Verbindung mit ihr die Bauernmassen in Bewegung bringen, sie organisieren, in den Dörfern Komitees und aus diesen eine selbständige Bauern-organisation bilden; die Taktik der Einheitsfront allen Schichten der Bauernmassen gegenüber anwenden und diese Taktik auch organisatorisch ausnützen, wenn die Partei dazu sowohl organisatorisch wie auch ideell vorbereitet ist.

Zetkin: Sie sagen, die Kommunistische Partei soll eventuell die Einheitsfront mit allen Schichten der Bauernschaft schliessen; begreifen Sie darunter auch die Grossbauern ein ?

Krischan: Nein, aber die Mittelschichten der Bauernschaft.

Protiw: Genossen, ich werde sehr wenig auf die Parolen eingehen und sicher gar nichts wiederholen, was gesagt wurde. Aber ich muss versuchen, die Aufmerksamkeit der Mitglieder der Konferenz auf die Art und Weise zu lenken, in der die Frage unseres Verhältnisses zu den Bauern von den rumänischen Delegierten behandelt wird, weil sie charakteristisch ist für das politische Dasein und die politische Tätigkeit der rumänischen Partei.

Leider sind wir da erst jetzt dabei, die Wege zu suchen, um an die Bauern heranzukommen. Die Bauernfrage wird dadurch typisch dafür, wie die Partei überhaupt an eine schwierige Sache herangeht. Ich möchte über diese Seite der Sache ein paar Worte sagen.

Also, Genossen, es ist charakteristisch, dass der Genosse, welcher referiert hat, eigentlich über die Bauernfrage nur das gesagt hat, dass wir überhaupt uns nicht den Bauern nähern können, weil die Kommunistische Partei ausserstande ist, eine gefährliche oder schwierige Kampagne aufzunehmen. Und eigentlich hat der Genosse Krischan das Gleiche gesagt.

Dobrogeanu hat hier nur gesagt: Die rumänische Partei kann, solange sie nicht einen festen moralischen Halt hat, gar nicht an eine Frage herangehen, welche sie in Konflikt mit der rumänischen Gensdarmerie bringt. Also bitte zuerst wieder die Jungfräulichkeit der Partei herbringen und dann arbeiten.

Und was sagt Genosse Krischan? Das ist viel wichtiger. Er sagt, wir können uns nicht in einen ernsten politischen Kampf einlassen, weil die rumänische Partei noch nicht reif genug ist, sich in die politischen Gefahren eines Kampfes zu begeben. Die Taktik der Einheitsfront birgt bekanntlich Gefahren in sich schon für eine starke Partei, für eine schwache, wie die rumänische, sind sie derart, dass die Partei sich zuerst stärken muss, in irgend einer Weise, jedenfalls ohne politischen Kampf zu führen, und nachher wird sie imstande sein, sich in einen solchen einzulassen.

Genossen, ich glaube, dass ist das Wichtige, das die anderen Delegierten und die Vertreter der Komintern hier nicht vergessen dürfen, dass die rumänische Partei z. B. an die Bauernfrage nicht herangehen kann, weil die Genossen aus diesem fehlerhaften Kreis nicht herauskommen können, unter keinen Umständen. Sie sagen, wir können nicht eine politische Aktion beginnen, wir können z. B. nicht die Gefahren der Taktik der Einheitsfront auf uns nehmen, weil wir eine schwache Partei sind. Selbstverständlich können wir keine starke Partei werden, solange wir keine Politik treiben, was der Fall ist, seitdem die rumänische Partei gegründet worden ist. Wir werden ja Gelegenheit haben, mit dieser prinzipiellen Frage, welche eigentlich ja mit

der Bauernfrage nur indirekt zu tun hat, uns in der Kommission zu beschäftigen. Aber ich glaube, aus den Worten, welche die Genossen sogar hier gesprochen haben, geht das sehr klar hervor. Ich will nicht sehr viel weiter darauf eingehen, denn sonst würden wir natürlich hier zu einer Polemik kommen, welche nutzlos ist, denn sie wird sich wiederholen.

Genossen, diese Angst vor der Politik hat es auch dazu gebracht, glaube ich, dass der Genosse eben jetzt, wo wir uns mit der Bauernfrage beschäftigen, gar nichts gesprochen hat von der Frage der Arbeiter- und Bauernregierung, von dieser politischen Losung, mit der wir in erster Linie an die Bauern herantreten müssen. Er hat es vorgezogen, mit nicht existierenden Feinden zu polemisieren, sich einen Feind zu schaffen, welcher nicht da ist, und den zu Boden zu schmettern. Es ist mir nicht bekannt, dass in der rumänischen Partei, die sich ja gar nicht mit der Bauernfrage beschäftigt hat, Genossen sind, welche vorgeschlagen haben, dass wir uns über die existierende Bodenverteilung einfach hinwegsetzen sollen, dass wir diese Agrarreform, diese Millionen von Hektaren, welche doch in die Hände der Bauern gekommen sind, wenn auch zum Teil der Grossbauern, gar nicht in Erwägung ziehen. Es gibt zwar eine Linke, das ist der Genosse Boris Stephanow, welcher wohl mit radikaleren Parolen für die Bauern kommt. Aber das, was der Genosse hier aufgestellt hat, das höre ich zum ersten Mal. So viel ich die Stellungsnahme der rumänischen Kommunistischen Partei zu irgend einer neuen Frage kenne, die Gefahren in sich birgt – und welche birgt nicht Gefahren in sich für eine schwache Partei?, so war es immer diese Stellung des Angsthabens vor dem Sich-In-den-Kampf-wagen.

Genosse Christescu hat es sich ausbedungen, zum Schluss zu sprechen, damit er zu keiner Polemik Anlass gibt. Trotzdem muss ich sagen, dass eine gewisse Verwandt-schaft bestehet zwischen der Angst des Genossen Christescu vor der Parole der Arbeiter- und Bauernregirung und zwischen der Stellunsgnahme der Genossen, welche ja zu einem ganz anderen Extrem der Partei gehören. Jawohl, es ist von einer Seite das vollständige Missverständnis unserer Beziehungen zu den nichtkommunistischen, sogar politischen Organisationen und von der anderen Seite die Angst überhaupt, sich einen politischen Kampf zu denken, solange die Partei schwach ist. Also die Schwäche der Partei hat sich in merkwürdigerweise geäussert in dem, was die Genossen hier gesagt haben. Ich glaube, ich musste gerade diese Sache hervorheben, weil vielleicht nie eine Gelegenheit kommt, bei der die Genossen sehen, wie weit man in der rumänischen Partei aud diesem Boden gehen kann. Direkt einen Bericht über die Agrarreform in dieser Weise zu bringen: Bitte, Genossen, wir, die rumänische Partei, sind eigentlich befreit von der Pflicht, an die Bauern heranzukommen, denn wir sind ja viel zu schwach, oder wir sind moralisch viel zu versumpft.

Krischan: Ich habe ja konkrete Vorschläge gemacht für unsere Annäherung an die Bauernschaft.

Kolarow: Wir werden das in der Kommission besprechen.

Dobrogeanu: Ich brauche auch nicht mehr zu antworten. Ich habe ja gesprochen von der illegalen Partei, die arbeiten muss.

Christescu von Protiw übersetzt:

Ich möchte die Konferenz über die Lage der Bauernschaft bei uns und über die politische Lage informieren und dann über die politischen Losungen sprechen.

Das allgemeine Wahlrecht hat das politische Leben auf das Land, auf die Dörfer

hinaus getragen. Seit der Einführung des allgemeines Wahlrechts haben alle politischen Parteien dem Dorf eine relative Aufmerksamkeit geschenkt, weil das Dorf Wahlkontingente stellt. Die Bauernschaft beginnt eine politische Rolle zu spielen. Zwar ist sie im alten Königreich noch geteilt in die drei folgenden Parteien: Liberale Partei, Averescu-Partei und Bauernpartei, in Siebenbürgen ist sie in der nationalen Partei, in Bessarabien in der Bauernpartei Stere. Averescu, welcher dort geboren ist, und Inculetz, welcher in der letzten Zeit zu den Liberalen übergegangen ist, haben in Bessarabien zwar grosse Sympathien, aber wegen des Terrors kann man dort nicht arbeiten.

In Transsylvanien ist die Stimmung nicht für uns, wie die Genossen, vor allem Krischan, gesagt haben. Die Genossen schweben in den Wolken wie immer. Nur 7 von 150 Mandaten haben wir bei den letzten Wahlen dort gekriegt, und diese hauptsächlich in Industriegebieten. Im Königreich wurde seit 19 von der Sozialdemokratischen Partei auf dem Dorf gearbeitet durch Arbeiter, welche in der Stadt arbeiten und auf dem Lande wohnen. Die Bauern haben gemerkt, dass die Sozialisten ihnen das Land geben wollen, und deshalb sind sie zu uns gekommen. Aber man kann nicht sagen, dass die Bauern auf uns warten. Dazu sind sie viel zu ignorant, viel zu ungebildet. Bei uns im Lande ist der Analphabetismus noch sehr gross. Wenn wir eine starke Partei hätten mit einem speziellen Bauernsekretariat, dann könnten wir auf dem Land die Bauern gewinnen. Die Bauernpartei ist populärer auf dem Land. Sie stützt sich aber auf die mittleren Bauern, welche nicht reich genug sind, um liberal zu sein, die noch gegen die Liberalen sind. Und zwar sind es Intellektuelle, zum Teil also die Geistlichen, die Lehrer und auch dörfliche Kleinbourgeoisie, denn die Partei ist ja für die Beibehaltung des mittleren Eigentums. Also kann diese Partei unser Programm nicht anerkennen, und somit ist die Einheitsfront unmöglich; sie hat sich ja auch erst nach dem Krieg gebildet und zwar aus bürgerlichen Elementen, die unzufrieden waren und von der Bourgeoisie herüberkamen. Sie sind Monarchisten, machen dem König den Hof und erklären bei jeder Gelegenheit, dass die Bauern es seien, die den König in schwierigen Zeiten verteidigt haben. Das machen sie natürlich, damit sie zur Regierung kommen. Wir fordern natürlich nicht von ihnen, dass sie Kommunisten sein sollen, aber sie gehen so weit, dass sie uns angreifen. Mich..., einer der Führer, greift sogar unser Programm an; er hat sich gegen das Bauern-programm der Bolschewiki erklärt. Wir können nicht verlangen, dass er Bolschewik ist ; aber warum greift er das Programm der Bolschewiki an? Damit er leichter zur Regierung kommt. Diese Partei hat ja auch die Verschmelzung mit der nationalen Partei Siebenbürgens beantrag[t], die eine reaktionäre Partei ist. Es ist nicht zur Fusion gekommen, aber immerhin war die Partei imstande, so etwas zu machen.

Unsere Partei hat die Resolutionen des 4. Kongresses erst während dieses Sommers diskutiert und hat die Parole der Arbeiter- und Bauernregierung angenommen. Ich bin selbstverständlich dagegen gewesen. Die Einheitsfront ist eine Frage der Taktik. Ich glaube nicht, wie die anderen Genossen, dass wir durch diese Taktik die Bauern-massen gewinnen können. Ich widersetze mich der Einheitsfront in unserem Lande. Selbstverständlich bin ich diszipliniert, und wenn die Internationale es fordert, so werde ich mich unterwerfen. Bei uns ist der Mangel an politischem Bewusstsein zu gross um eine Einheitsfront möglich zu machen. Dazu kommt noch die unerhörte Immoralität der oberen Klassen, deren Mitglieder von einer Partei zur anderen hinüberwechseln. Diese Immoralität hat auch die Bauern und die Arbeiter erfasst. Aber in der

Stadt haben wir Arbeit geleistet, und wir sind so weit, dass die Arbeiter schon aus dem Bann dieser Immoralität schon heraus sind und kein Vertrauen mehr zu den Bürgerlichen haben. Dass es auf dem Lande anders ist, das zeigt sich darin, dass während der Wahlen die Bauern immer mit der Regierung stimmen (Zwischenruf: Andere Beweise gegen die Einheitsfront !). Wir haben Mangel an Menschen, d.h. an Kadres. Wenn wir eine Einheitsfront mit der Bauernpartei schliessen, werden wir noch diejenigen, welche wir haben verloren. Eine Einheitsfront ist auch prinzipiell deshalb nicht möglich, weil die Bauernpartei unser Programm nicht annehmen kann. Wir verlangen nämlich, dass man den Bauern das Inventaryum unentgeltlich gibt. Also ist die ganze Sache unmöglich, geht prinzipiell nicht, schon weil unsere prinzipielle Forderung, den Bauern Vieh, Betriebsmittel usw. unentgeltlich zu liefern, von der Bauernpartei nicht angenommen wird. Aber die Sache hat auch einen anderen Haken. Die Bauernpartei wird die Einheitsfront gar nicht annehmen, davon bin ich überzeugt. Seit einigen Monaten ist ja eine gewisse Einheitsfront in Gange, z.B. jetzt, um die Opfer der bulgarischen Reaktion zu unterstützen. Ich habe persönlich der Bauernpartei vorgeschlagen, bei der Regierung gemeinsam zu intervenieren, aber sie hat geantwortet, sie werde das allein tun. Sie hat es aber nicht gemacht. Jetzt hat die Partei vorgeschlagen, ein gemeinsames Hilfskomitee mit allen Arbeiter- und Bauernorganisationen des Landes zugunsten der Opfer der bulgarischen Reaktion im Innern Bulgariens und in Rumänien zu bilden. Bis jetzt ist das Resultat noch nicht bekannt.

Also ich fürchte, dass für die Kommunistische Partei bei der Einheitsfront nichts herauskommt. Wir haben nichts zu gewinnen. Aber im Prinzip kann ich mich nicht gegen diese Parole wenden. Die Genossen aus Bulgarien, Jugoslavien und Griechenland können die Sache in ihren Ländern anwenden. Dort sind ja die Parteiverhältnisse anders. Aber bei uns geht es nicht. Hingegen müssen wir selbständig auf das Land hinausgehen mit dem Programm unserer Forderungen. Wir müssen eine Bauernzeitung und eine spezielle Abteilung für die Bauernpropaganda haben. Wir müssen mit den Parolen des täglichen Lebens auf das Land hinausgehen: Gegen die Gensdarmerie, gegen die Steuern, für unentgeltliche Lieferung von Betriebsmiteln, für die Kooperativen, für die Unterstützung des Schulwesens, für die kommunale Autonomie, gegen die Ungerechtigkeiten des Gesetzes über die Bodenverteilung; (es sind nämlich viele Kategorien von der Verteilung ausgeschlossen); gegen die Ratenzahlung für den Boden und für die entschädigungslose Expropriation, welche total sein muss. So werden wir in die Dörfer hineindringen können. Wir müssen also unsere Propaganda organisieren, und dann werden wir die armen Bauern gewinnen.

Kolarov: La question du front unique avec les paysans se heurte à une assez forte opposition dans le Parti roumain.

Le camarade Hadjiev est un adversaire absolu et irréductible de cette tactique par principe et pour d'autres considérations encore, du moins en ce qui concerne la Roumanie.

Le camarade K...[25] et le camarade Dobrojeani sont en principe pour cette tactique, mais ils posent des conditions à son application telles qu'ils l'éloignent pour un temps indéterminé.

Le camarade Protiv est résolument pour cette tactique.

---

[25] Lipsă în text.

La question est très importante, il faut la résoudre.

Camarade Hadjiev, la question est résolue au point de vue international, sans aucune condition et sans aucun éloignement, comme un problème actuel, comme une tactique du moment, et pas seulement pour les pays industriels mais aussi pour les pays agricoles; pas seulement envers les ouvriers et les organisations ouvrières, mais aussi envers les paysans et les organisations paysannes.

Vous perdez du temps en répétant les arguments qui ont déjà été apportés au Congrès, aux séances élargies du Comité Exécutif où la question a été traitée.

Il y a une quantité. Vous parlez des sentiments monarchistes des paysans. Mais les paysans russes étaient les plus monarchistes du monde et, maintenant, vous les voyez les plus fidèles partisans de la république soviétiste.

Comment s'est produit cette transformation? Si les paysans russes ont pu en quelques mois de monarchistes se transformer en républicains soviétiques, pourquoi pensez-vous que les paysans roumains ne soient pas capables d'une évolution analogue? D'après moi, ils en sont capables. Leurs sentiments monarchistes ne peuvent en aucune façon être un empêchement à l'application de la tactique du front unique.

Vous dites qu'ils n'ont pas de sentiment moral, qu'ils sont très corrompus. Je ne comprends pas comment la moralité ou l'immoralité peut vous empêcher d'appliquer la tactique du front unique.

Malheureusement, l'immoralité existe même dans les rangs de la classe ouvrière. Mais ce n'est pas une raison de rejeter la tactique du front unique. Au contraire.

Vous dites que le parti paysan ne voudra pas accepter la revendication de la gratuité de l'inventaire. Je vous demande si les paysans ne voudraient pas cette revendication? Et il s'agit maintenant de faire le front unique avec les paysans. Je crois que si le Parti communiste engage cette dispute avec le Parti paysan, devant les masses, c'est le Parti Communiste qui aura le dessus.

Quels empêchements voyez-vous encore à cette tactique?

Vous croyez que la Roumanie est un pays qui fait exception, qui est hors du monde. Non. La Roumanie est en Europe, dans les Balkans, près de la Bulgarie. Le Parti roumain se trouve sinon dans des conditions identiques, du moins dans des conditions analogues à celles des autres pays agraires, tels que la Pologne, la Bulgarie, la Yougo-Slavie, etc,etc...

Par conséquent, ce qui est juste pour les autres pays ne peut pas ne pas être juste pour la Roumanie.

J'attire votre attention sur le fait que la tactique du front unique n'est plus une question théorique. C'est une tactique dont la justesse a été prouvée par la réalité. La tactique du front unique a déjà une histoire. Elle ne peut plus être combattue par aucun argument puisque la réalité, l'histoire des deux dernières années dans tous les pays, comme en Allemagne, a prouvé sa justesse d'une manière absolue.

Si l'on continue à s'opposer à cette tactique, cela veut dire ou bien qu'on ne peut pas comprendre les principes du communisme qui ordonnent aux partis communistes de s'approcher des masses, de devenir des partis de masses, ou bien qu'on ne veut pas voir les leçons de l'histoire, qu'on ne veut pas voir les faits.

Il n'y a que les social-démocrates qui soient contre le front unique; ils le seront jusqu'à la fin, parce que le front unique, c'est leur mort, parce que le front unique leur fera perdre leur influence sur les masses ouvrières.

C'est pourquoi je ne puis comprendre comment des communistes peuvent encore s'opposer à la tactique du front unique.

Dans cette question, il ne s'agit pas seulement des masses paysannes, il s'agit aussi des partis.

Nous ne sommes pas enchantés des partis paysans. Nous connaissons la nature – objectivement parlant - souvent réactionnaire de ces partis.

Le parti paysan bulgare a été aussi réactionnaire.

Mais nous devons reconnaître que dans les conditions actuelles, dans la période que traverse le régime capitaliste, la classe paysanne devient de plus en plus un élément révolutionnaire qui doit jouer un grand rôle dans la révolution contre le régime bourgeois. C'est une condition suffisante pour notre collaboration avec la masse paysanne.

Les conditions objectives justifient cette collaboration. Ces partis paysans, guidés par la bourgeoisie paysanne, peuvent suivre une autre politique, mais en fin de compte, les masses paysannes marcheront de plus en plus vers la gauche. Ils s'approcheront des ouvriers et du parti communiste.

L'exemple bulgare est frappant sous ce rapport. L'Union Paysanne qui a commencé sa carrière en Bulgarie par une lutte acharnée contre le mouvement révolutionnaire des ouvriers et des paysans en 1918 et en 1919, a fini par tendre la main au parti communiste. C'est la logique des faits, c'est la logique de l'histoire sur laquelle nous bâtissons.

Ce qui s'est passé en Bulgarie se reproduira inévitablement en Roumanie. Je suis convaincu que le parti paysan roumain profitera de l'exemple bulgare. Il abandonnera l'illusion de la possibilité de l'établissement d'un gouvernement paysan. Il comprendra très bien que la paysannerie seule n'est pas en état de gouverner pendant un temps prolongé. Des deux couches sociales qui le composent, la droite, la bourgeoisie paysanne, cherchera à s'allier avec la bourgeoisie citadine, tandis que les petits et les moyens paysans seront forcés de faire l'alliance avec les ouvriers.

Voilà la situation; c'est la base de notre front unique avec ces masses. Les conditions objectives sont favorables à notre collaboration.

Nous nous présenterons devant le parti paysan avec des revendications correspondant aux intérêts des paysans pauvres; elles seront repousseés par la couche supérieure de ce parti, par les paysans riches.

Nous proposerons au parti paysan la lutte pour un gouvernement ouvrier et paysan; notre offre sera repousseé par la couche supérieure des paysans qui tendra à faire un gouvernement paysan et bourgeois.

Dobrogeanu: Genossen, die Agrarfrage spielt eine grosse Rolle, speziell in einem Staat wie Rumänien, welcher ein Agrarstaat ist. Mehr als drei Viertel der Bevölkerung lebt von der Arbeit in der Landwirtschaft. Speziell in Rumänien ist die Lage charakteristisch schon dadurch, dass es in seiner Entwicklung einen grossen Sprung gemacht hat von den feudalen Einrichtungen, die es noch vor kurzem gehabt hat, und der Form, die es jetzt erst seit kurzer Zeit angenommen hat. Dieser Sprung ist so rasch vor sich gegangen, dass es unmöglich war, dass die Agrarverhältnisse im selben Takt mitmachen konnten. Dadurch erklären sich viele soziale Erscheinungen in Rumänien, so der kolossale Abgrund, welcher zwischen Stadt und Land besteht. Die Produktionsverhältnisse auf dem Lande sind rückständig geblieben und haben die

feudale Form beibehalten, obwohl der Staat äusserlich und mit seinen politischen staatlichen Einrichtungen die Form des bürgerlichen Staates angenommen hat. Die Verhältnisse auf dem Lande haben sich immer mehr verschlechtert, obwohl diese Entwicklung zum bürgerlichen Staat normalerweise eine Befreiung der Bauernklasse hätte bringen können und sollen, wenn nämlich Rumänien denselben Weg gegangen wäre, wie die übrigen Staaten in ihrer Entwicklung. Der Kontakt, die ökonomische Verbindung, in welche Rumänien eingetreten ist mit den industriellen Staaten, die Agrarprodukte importieren und dafür Industrieprodukte exportieren, haben auf den Bauernstand in Rumänien einen kolossal verschlechternden Einfluss ausgeübt. Die Lage der Bauern hat sich von Jahr zu Jahr, anstatt sich zu verbessern, kolossal verschlechtert. Dadurch sind die Bauernaufstände zu erklären, die regelmässig aufgetreten sind. Die Revolten wurden durch Waffengewalt und kolossale Repressalien wieder beigelegt, aber der Staat musste doch Rücksicht nehmen auf diesen Zustand. Man hat dann die Bauern doch betrogen durch verschiedene Ersatzmittel sozusagen, um ihnen die Illusion zu geben, dass sie jetzt endlich von der schrecklichen Not befreit werden, in der sie waren. Das nächste war, eine Bodenverteilung vorzunehmen. Man hat also Staatsgüter und andere Kommunalgüter aufgeteilt und von Zeit zu Zeit auf diese Weise den Landhunger der Bauern gestillt. Aber durch die politischen Machtverhältnisse auf dem Lande und durch andere Mittel hat man doch immer gewusst und verstanden, die Lage der Bauern doch nicht zu verbessern und die Unterdrückung fortbestehen zu lassen.

Doch war die Existenz des bürgerlichen Staates doch nicht absolut ohne jede Wirkung auf dem Lande. Und wenn auch unter diesen Verhältnissen die Bauern absolut unfähig waren, einen sozialen Aufstieg zu machen, also von unten herauf zu kommen, - nicht einmal eine kleine Schicht unter der Bauernschaft war dazu imstande, so haben sich doch verschiedene Elemente gebildet, die zu einer Dorfbourgeoisie auf dem Lande wurden. Das war schon vor dem Krieg; während des Krieges hat sich diese Landbourgeoisie noch verstärkt durch die kolossale Rechtlosigkeit und die Ausbeutung, die dann noch durch die Okkupationsbehörden und durch die anderen Verhältnisse Platz gegriffen hat. Im Krieg war die Lage insofern anders, als auch einer Mittelschicht, eine Dorfbourgeoisie entstanden ist. Diese war doch verhindert an dem freien Zugang zum Boden, da die Grossgrundbesitzer selbstverständllich das Land in den Händen hatten, und durch Verkauf usw. war da sehr wenig zu holen.

Das war die Lage am Anfang und während des Krieges. Dann kam die russiche Revolution, die einen kolossalen Einfluss auf Rumänien überhaupt gehabt hat. Die Unzufriedenheit war in Rumänien schon so wie so sehr gross, das rumänische Volk hat kolossal unter dem Krieg gelitten durch die kolossale Unterdrückung und Versklavung, die in Krieg ungeheure Dimensionen angenommen hat, so dass der Ausbruch der Revolution in Russland sehr auf das rumänische Volk wirkte.

Da war die herrschende Klasse gezwungen, feste Versprechungen zu machen. Unter dem Eindruck der russichen Revolution versprach man eine neue Bodenverteilung und das allgemeine Wahlrecht. Um beides ist das rumänische Volk nachher betrogen worden. Das allgemeine Wahlrecht hat man so pro forma gegeben, aber in Wirklichkeit ist es auch aufgehoben worden. Bleibt noch zu untersuchen die Bodenverteilung.

Wie ich sagte, ist der innere treibende Faktor, welcher dazu getrieben und eine entscheidende Rolle bei der Verwirklichung der Agrarreform gespielt hat, diese Dorfbourgeoisie. Mit ihr ist die Grossbourgeoisie bis zu einem gewissen Grade verbunden, um die kleine Bauernschaft, also das arme Bauerntum zu betrügen und die Bodenverteilung so vorzunehmen, dass sie zu keiner Verbesserung der Lage führt.

Nachdem der Krieg beendet und die aufgetretene Unzufriedenheit zurückgegangen war, hat sich die Lage dann für die herrschende Klasse gebessert, indem die Bauernschaft, welche erst den Kopf erhoben hatte, von verschiedenen anderen Parteien betrogen wurde. Es war nicht einmal eine sozialistische, noch weniger eine Kommunistische Partei da, welche auf das Land gegangen wäre und diese Lage ausgenützt hätte. Die Bauernschaft, die von den bürgerlichen Parteien, die an die Stelle der alten kompromittierten Parteien getreten sind, betrogen worden ist, hat nachher resigniert und die Hoffnung auf eine Besserung aufgegeben. Unter diesen Verhältnissen hat sich das Kräfteverhältnis auf dem Land selbt sehr zu Ungusten der Bauernschaft gestaltet.

Also in dem Moment, wo dieses Gesetz zustande kommen und angewendet werden sollte – das ist ein kolossaler Unterschied, besonders in Rumänien -, ist die Bauernschaft politisch sehr schwach geworden und kann auch bei dieser Bodenverteilung nicht für ihre Interessen kämpfen und sie zum Ausdruck bringen. Die Bauernschaft in Rumänien hat nicht einmal gewisse Schichten von Intellektuellen, von Beamten, von Bevölkerungsklassen, welche irgend einen politischen Einfluss im Staat haben und ist ganz der Willkür der herrschenden Klassen preisgegeben. Unter diesen Umständen ist es leicht begreiflich, wie diese Bodenverteilung vor sich geht, die zugunsten der armen Bauernschaft vorgenommen werden sollte.

Die starken Klassengegensätze auf dem Land von früher sind jetzt noch verschärft. Die Bauern haben sich Hoffnungen auf diese Bodenverteilung gemacht: sie würden also doch Land bekommen, damit sie frei werden, die Freiheit erlangen, - das ist, was sie wünschen; der Boden soll nur ein Mittel sein, damit sie sich befreien können. Und jetzt sehen sie, indem die Bodenverteilung verwirklicht wird, immer mehr, wie sie betrogen sind, und wie alle ihre Hoffnungen sich als trügerisch erwiesen haben.

Die Verwirklichung der Reform ist selbstverständlich verschieden gewesen und ist verschieden nach den verschiedenen Gebieten. Die grösste Schwierigkeit für die herrschende Klasse in Rumänien bot Bessarabien, welches die russische Revolution schon durchgemacht hatte; dort waren schon die Traditionen der Revolution, die Bauern hatten schon das Land in Besitz genommen, sie hatten es selbst schon getan. Und diese Agrarreform, die sozusagen eine Bodenverteilung an die Bauern sein sollte, war in Bessarabien nichts anderes als die Zurückerstattung des Bodens an die Gutsbesitzer. Aber da die Bauern den Boden doch schon einmal genommen hatten, war das Kräfteverhältnis schon anders, und die Bauern haben wenigstens den Boden, den sie beibehalten haben, zu günstigeren Umständen behalten, wie das in den anderen Teilen Rumäniens der Fall war. In Rumänien, wo eigentlich die Leibeigenschaft in verdeckter Form weiter besteht, ist der an den Bauern verübte Betrug kolossal gross.

In Transsylvanien war schon von früher her eine ziemlich selbständige und Klassenbewusste Bauernschaft, die besser versteht, für ihre Interessen zu kämpfen. Das sieht man auch bei der Anwendung der Bodenreform. Die Personen, die in Transsylvanien diese Reform verwirklichen sollen, finden einen starken Widerstand bei den

Bauern und müssen oft nachgeben, und die Gutsbesitzer, die sich benachteiligt fühlen und selbstverständlich unter allerhand Ausreden mehr Boden zurückbehalten möchten, müssen sich in der Stadt an die Berufungsinstanzen wenden, um dort wieder zu ihnen Zwecken zu kommen.

Dagegen sind bei uns in Alt-Rumänien die Verhältnisse auf dem Lande derart, dass die Bauern trotz ihres Widerstandes, trotz ihrer Proteste absolut unfähig sind, ihre Forderungen durchzudrücken.

Genossen, unter diesen Umständen ist die Lage für unsere Partei auf dem Lande sehr günstig. Man kann sagen, die Bauern warten auf uns. Es hat eine Kommunistische Partei gefehlt, die wirklich die Willensstärke, die richtige Auffassung der Lage und die Kampffähigkeit gehabt hätte, um aufs Land zu gehen und dort die Bauern um sich zu gruppieren. Was bis jetzt nicht geschehen ist, das mus selbstverständlich jetzt nachgehelt werden. Die notwendige taktische Massregel ist die Einheitsfront. Unter den verschiedenen bürgerlichen Parteien in Rumänien existiert die Bauernpartei, eine Partei, die sich nach dem Krieg entwickelt hat, dank dem Umstande, dass die Bauern doch das Wahlrecht bekommen haben und andererseits die Unzufriedenheit kolossal gross geworden ist. Dadurch konnte eine Bauernpartei entstehen, die zwar in Wirklichkeit die Interessen der kleinen Schicht der Land-bourgeoisie vertritt, aber doch dank der politischen Unreife der Bauern imstande war, diese um sich zu scharen und sie für ihre eigenen Zwecke auszunutzen. Es werden verschiedene Vorurteile gegen die Stadt-bevölkerung unter ihnen wachgerufen und unterhalten, die Städter als die Feinde bezeichnet und in diesem Sinne geschürt, um in den Bauern doch einige Hoffnungen auf diese neue Bourgeoisie wachzuhalten.

Ich möchte jetzt darüber sprechen, wie die Taktik der Einheitsfront in Rumänien aussieht, speziell in Bezug auf die Arbeit auf dem Lande. Die Einheits-fronttaktik setzt bekanntlich voraus, dass die betreffende Kommunistische Partei organisatorisch stark ist, einheitlich, so dass sie durch eine innige Zusammenarbeit mit einer anderen bürgerlichen Partei nicht Gefahren ausgesetzt wird. Diese Gefahren sind besonders vorhanden in einem Lande wie bei uns, wo die demagogischen Mittel so stark entwickelt und verbreitet sind. Die Entwicklung der Taktik der Einheitsfront zeigt das am besten. Denn sie ist nicht der erste Weg, sondern der letzte Weg, wenigstens einer der letzten taktischen Mittel - jetzt kommt man wieder ab von ihm, das die Kommunistische Partei auf dem Weg gefunden hat, den sie von ihrer Gründung - ich spreche im allgemeinen – bis zu dem Monate, wo sie zum Ziel gelangt, gehen muss. Also am Anfang der Kommunistischen Partei ist doch eine Periode der inneren Verstärkung, der inneren Konsolidierung, und eine Periode der fast absoluten Intransigenz [...][26]

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 249, c. 92-104

[26] Continuarea lipsește pe rolă.

Traducere:

PROCES VERBAL AL CELEI DE A VI-A CONFERINŢE A FEDERAŢIEI COMUNISTE BALCANICE[27]

Balcani. A 14-a şedinţă. 15 noiembrie 1923, seara.

Crişan[28]: Tovarăşi, ţărănimea română a dat deja dovadă că este gata să se alăture Partidului Comunist. Deşi clasa ţărănească este o clasă foarte înapoiată, conştiinţa sa de clasă a împins-o totuşi să ne contacteze. La primele alegeri [desfăşurate] pe baza dreptului de vot universal, în anul 1920, propaganda noastră electorală, condusă cu lozincile Partidului Comunist, a fost primită cu mare simpatie de masele ţărăneşti. Atât în vechiul Regat, cât şi în Transilvania, ţăranii au votat atunci cu Partidul Socialist Unit, în Transilvania aproape chiar în exclusivitate. Vedem, astfel, că Partidul Comunist se bucură de o mare simpatie prntre ţărani. Desigur, partidul nu a mai păstrat de atunci nici un contact cu masele ţărăneşti. Imediat după alegeri, a urmat perioada terorii, iar activitatea Partidului Comunist nu s-a mai extins asupra maselor ţărăneşti. Până azi, Partidul Comunist n-a întreprins nimic fundamental pentru a restabili vechea legătură cu masele ţărăneşti şi pentru a exploata simpatiile acestora faţă de lupta sa. În momentul de faţă, se pune pentru noi întrebarea: cum trebuie acum să facem primul pas spre masele ţărăneşti? Cu ce cuvinte de ordine să ne prezentăm dinaintea lor? Există tovarăşi care au crezut şi, probabil, încă mai cred că lozinca noastră trebuie să fie lozinca revoluţiei sociale, lozinca luptei pentru eliberarea ţăranilor, atunci când ne adresăm lor. De aceea, majoritatea tovarăşilor doresc să se adreseze cu toate făgăduinţele maselor ţărăneşti şi cred că am fi în stare să le atragem de partea noastră cu lozincile noastre. Aceşti tovarăşi căutau să ignore pur şi simplu că, între timp, o reformă agrară, chiar şi una reacţionară, a fost înfăptuită de burghezie ori este pe cale de a se înfăptui. Ei cred că noi nu avem deloc a face cu această reformă agrară, că trebuie doar să spunem că această reformă este reforma burgheziei, că ea nu corespunde intereselor maselor ţărăneşti, nu îndeplineşte toate năzuinţele lor, nu le aduce deplina eliberare, că, deci, această reformă nu ne priveşte deloc, că trebuie doar să chemăm masele ţărăneşti la revoluţie socială şi, prin aceasta, ne-am făcut datoria.

Tovarăşi, cred că această percepţie este absolut greşită pentru un comunist. Dacă vrem să ne apropiem iarăşi de masele ţărăneşti, cred că trebuie să considerăm reforma agrară, această reformă înşelătoare şi reacţionară a oligarhiei româneşti ca o realitate, un *fait accompli,* care acum se săvârşeşte şi să căutăm punctul nostru de plecare chiar în această reformă. Dacă vom face aceasta, vom avea posibilitatea de a atrage masele ţărăneşti. Cu promisiuni nu vom reuşi asta niciodată. Reforma agrară, care se află în desfăşurare de doi ani, prezintă, desigur, multe aspecte pe care trebuie să le criticăm temeinic, critică adaptată acestor aspecte pentru a compromite reforma cu desăvârşire în faţa maselor ţărăneşti. De fapt, masele ţărăneşti mai aşteaptă ceva de la această reformă, şi primesc ceva de la ea. Dacă nu o luăm în consideraţie, atunci comitem o

[27] Conferinţa a VI-a a Federaţiei Comuniste Balcanice, decembrie 1923, Berlin (după alte surse, a avut loc la Viena sau Moscova). Din partea PCdR, a participat o delegaţie numeroasă, formată din: Gheorghe Cristescu, Marcel Pauker, Al. Crişan (Sandor Körösi), Al. Dobrogeanu-Gherea, Heinrich Sternberg, Ana Pauker, Ecaterina Arbore-Ralli. Referitor la România, au fost adoptate trei rezoluţii: în problema agrară, asupra situaţiei generale din România, în problema naţională.

[28] Al. Crisan (Korosi Sandor)

mare greşeală şi ne punem în primejdie şansele de a le câştiga simpatia. Aşa încât, cred că trebuie să luăm această reformă drept punct de plecare al activităţii noastre actuale în rândul ţărănimii şi s-o compromitem complet în ochii acestora. Însă, în acelaşi timp, trebuie să ridicăm anumite pretenţii în legătură cu această reformă, care să poată fi însuşite de masele ţărăneşti. Întrucât noi sprijinim revendicările actuale ale maselor ţărăneşti, aflate în miezul reformei agrare, putem dezvolta în continuare aceste pretenţii şi am pune, astfel, în mişcare masele ţărăneşti, câştigându-le efectiv pentru planurile noastre revoluţionare.

Astfel înţeleg calea noastră spre masele ţărăneşti şi drumul nostru alături de masele ţărăneşti spre putere. Eu cred că această cale trebuie prezentată clar aici, la această conferinţă, pentru ca, în viitor, să nu domine în partidul român alte concepţii.

Şi acum, o a treia chestiune, anume cea a frontului unic cu Partidul Ţărănesc român. Partidul Ţărănesc din România reprezintă, în primul rând, burghezia rurală, clasa mijlocie de la sate. Întrucât Partidul Comunist nu a desfăşurat, în ultimii ani, ba chiar de la întemeierea sa, nici o activitate la ţară, acest partid ţărănesc reprezintă azi atât masele, destul de mari, ale ţăranilor nevoiaşi, cât şi ţăranii pe jumătate proletarizaţi. Cred, însă, că Partidul Ţărănesc va pierde masele ţărăneşti, pe jumătate sau complet proletarizate, dacă Partidul Comunist se apropie realmente de aceste mase. Căci ele au demonstrat că ni se alătură dacă noi mergem în întâmpinarea lor. Dacă ele sunt acum cu Partidul Ţărănesc, este doar pentru că noi nu căutăm să luăm şi să păstrăm corect legătura cu ei. Dacă Partidul Comunist de astăzi, care nu are nici o legătură cu masele ţărăneşti, ar încheia fără dificultăţi un front unic cu Partidul Ţărănesc, atunci s-ar expune unor foarte mari pericole. Tovarăşul Dobrogeanu a arătat foarte just în acest sens că partidul nostru comunist este un partid comunist foarte slab în ce priveşte spiritul partidului. Şi, totuşi, ştim că tactica frontului unic ascunde mari primejdii chiar şi pentru partidele puternice, darămite pentru cele slabe. Există temerea că un front unic încheiat fără dificultăţi cu Partidul Ţărănesc român ar putea primejdui însăşi existenţa organizatorică a partidului nostru. Desigur, ar trebui neapărat să tindem spre un front unic cu Partidul Ţărănesc, însă, după părerea mea, el poate fi încheiat abia atunci când Partidul Comunist se va fi întărit din punct de vedere organizatoric şi programatic şi când va fi deja stabilită legătura cu elementele pe jumătate sau complet proletarizate de la sate. Ar trebui, cu siguranţă, să încheiem un front unic cu toate aceste elemente, desfăşurând o intensă activitate în toate aceste straturi ale ţărănimii. Din punct de vedere organizatoric, cred că partidul trebuie să ia iniţiativa creării în teritoriu de organizaţii ţărăneşti independente. În Vechiul Regat, ţăranii români n-au avut, până acum, nici un fel de organizaţii. Partidul Comunist trebuie să intervină tocmai aici, în legătură cu desfăşurarea reformei agrare, să creeze la sate comitete ţărăneşti care să stea sub influenţa noastră; ele trebuie să se compună din acele elemente şi pot să se compună numai din acele elemente care ne simpatizează. Aceste elemente sunt (semi sau complet) proletarizaţii satelor. Aceste comitete pot fi baza unei organizaţii ţărăneşti mai mari şi independente.

În Transilvania, unde ţărănimea este mai dezvoltată decât în Vechiul Regat român, ea a avut deja organizaţii care, însă, erau construite după modelul organizaţiilor ţărăneşti maghiare. Ele mai există şi astăzi, fără să joace un rol prea mare, tocmai din cauza tradiţiei sale ungureşti.

Astfel, pentru a rezuma, cred că drumul Partidului Comunist Român spre masele ţărăneşti trebuie să fie următorul: să considere reforma agrară un fapt împlinit, în legătură cu care să pună în mişcare masele ţărăneşti, să le organizeze, să formeze la sate comitete şi, pornind de la acestea, să construiască o organizaţie ţărănească autonomă; tactica frontului unic să fie aplicată tuturor straturilor maselor ţărăneşti şi să folosească această tactică atunci când [partidul] este pregătit organizatoric şi ideologic.

Zetkin[29]: Ei spun că Partidul Comunist trebuie să încheie un front unic eventual cu toate straturile ţărănimii. Includ ele şi pe ţăranii înstăriţi?

Crişan: Nu, doar păturile mijlocii ale ţărănimii.

Protiv: Tovarăşi, voi fi foarte scurt şi nu voi repeta ceea ce s-a spus. Dar trebuie să încerc să atrag atenţia membrilor conferinţei asupra modului în care este abordată chestiunea relaţiei noastre cu ţăranii de către delegaţii români; căci ea este caracteristică pentru viaţa politică şi pentru activitatea politică a partidului român.

Păcat că ne aflăm acum doar în acest punct, acela de a căuta calea prin care să ne apropiem de ţărănime. Problema ţărănească devine, astfel, tipică, mai cu seamă pentru modul în care partidul abordează o chestiune dificilă. Aş vrea să spun câteva cuvinte despre acest aspect al problemei.

Este, deci, caracteristic, tovarăşi, că tovarăşul care s-a referit la acest lucru a spus despre problema ţărănească numai că noi nu putem deloc să ne apropiem de ţărani, întrucât Partidul Comunist este incapabil să ducă o campanie primejdioasă şi dificilă. Este exact ceea ce a spus tovarăşul Crişan.

Dobrogeanu a spus aici atât: partidul românesc nu poate câtuşi de puţin, în lipsa unui puternic sprijin moral, să se angajeze într-o problemă care să-l aducă în conflict cu Jandarmeria română. Rog, deci, să se aducă, mai întâi, în prim plan puritatea partidului şi apoi să se lucreze.

Şi ce spune tovarăşul Crişan? Este mult mai important. El spune că nu ne putem angaja într-o luptă politică serioasă, deoarece partidul român nu este suficient de matur, pentru a se expune primejdiilor unei lupte politice. Tactica frontului unic, după cum se ştie, ascunde în sine pericole chiar şi pentru un partid puternic; pentru unul slab, cum este cel românesc, ele sunt de aşa natură că partidul trebuie să se întărească într-un anume fel, în orice caz fără a duce o luptă politică, şi abia apoi va fi în stare să ducă o astfel de bătălie.

Tovarăşi, eu cred că este esenţial ca ceilalţi delegaţi şi reprezentanţii Cominternului aici [de faţă] să nu uite că partidul român, spre exemplu, nu se poate implica în chestiunea ţărănească pentru că tovarăşii nu pot ieşi din acest cerc vicios sub nici o formă. Ei spun că nu putem începe o acţiune politică, că nu ne putem asuma pericolele tacticii frontului comun, fiindcă suntem un partid slab. Desigur, nu putem deveni un partid puternic atâta vreme cât nu ducem nici o politică, aşa cum era cazul încă de la întemeierea partidului român. Vom avea ocazia să ne ocupăm de această chestiune de principiu, care nu are de fapt de a face decât indirect cu problema ţărănească, în comisie. Însă cred că acest lucru este foarte limpede, după cum reiese şi din cele ce au spus tovarăşii până acum. Nu vreau să mai insist, căci am intra inevitabil într-o polemică care nu îşi află rostul aici, căci ea se va repeta.

---

[29] Clara Zetkin.

Tovarăşi, teama aceasta de politică explică, cred, şi faptul că tovarăşul n-a vorbit deloc – tocmai acum, când ne ocupăm de problema ţărănească – de chestiunea guvernului muncitoresc-ţăranesc, de această lozincă politică, cu care ar trebui să ne prezentăm ţărănimii înainte de toate. El a preferat să polemizeze cu duşmani inexistenţi, să-şi plăsmuiască un duşman care [în fapt] nu există, şi să-l zdrobească. N-am ştiut că în partidul român, care nu s-a ocupat deloc de chestiunea ţărănească, sunt tovarăşi care au propus să trecem pur şi simplu cu vederea actuala împărţire a pământului, să nu luăm în considerare această reformă agrară, aceste milioane de hectare care au ajuns totuşi în mâinile ţăranilor, chiar dacă, parţial, a revenit ţăranilor înstăriţi. Există într-adevăr o stângă, şi anume tovarăşul Boris Stefanov, care vine cu teorii radicale asupra ţărănimii. Dar ceea ce tovarăşul a expus aici, aud pentru prima oară. Cunosc atât de bine poziţia Partidului Comunist Român într-o problemă nouă oarecare, primejdiile pe care le ascunde – şi ce partid slab nu este pândit de pericole? -, cum a fost mereu cu această atitudine a celor cuprinşi de frică în faţa avântării în luptă.

În încheierea prelegerii sale, tovarăşul Cristescu a îndemnat să nu se dea prilej nici unei polemici. Totuşi, trebuie să spun că există o oarecare asemănare între frica tovarăşului Cristescu de teza guvernării muncitoreşti-ţărăneşti şi luarea de poziţie a tovarăşului, care aparţine extremei opuse a partidului. Asta este, pe de o parte completa neânţelegere a raporturilor noastre cu ne-comuniştii, chiar cu organizaţiile politice, pe de altă parte, teama de a reflecta la o luptă politică, câtă vreme partidul este slab. Astfel că slabiciunea partidului s-a manifestat în mod curios în ceea ce tovarăşii au spus aici. Cred că ar trebui să pun în evidenţă chiar acest lucru, căci poate nu se va mai ivi niciodată ocazia să vadă tovarăşii cât de departe poate merge partidul românesc în acest domeniu. Să se aducă un raport asupra reformei agrare în care să se spună direct astfel: "Mă rog, tovarăşi, noi, partidul român, suntem realmente eliberaţi de obligaţia de a ne apropia de ţărănime, căci suntem mult prea slabi, ori suntem moralmente mult prea decăzuţi"

Crişan: Am făcut propuneri concrete în privinţa apropierii noastre de ţărănime.

Kolarov: Vom dezbate asta în comisie.

Dobrogeanu: Nu este nevoie să mai răspund. Am vorbit de partidele ilegale, care trebuie să se pună pe treabă.

Cristescu – tradus de Protiv:

Aş vrea să informez conferinţa asupra situaţiei ţărănimii de la noi şi asupra situaţiei politice, iar apoi voi vorbi despre lozincile politice.

Votul universal a extins câmpul politicii la sate. De la instituirea votului universal, toate partidele politice au acordat o oarecare atenţie satului, căci satul oferă o masă electorală importantă. Ţărănimea începe să joace un rol politic. De fapt, ea este încă împărţită în Vechiul Regat între următoarele trei partide: Partidul Liberal, partidul lui Averescu[30] şi Partidul Ţărănesc; în Ardeal ea este grupată în Partidul Naţional, iar în Basarabia în Partidul Ţărănesc al lui Stere. Averescu, care este născut acolo, şi

---

[30] Partidul Poporului, înfiinţat în aprilie 1920, prin fuziunea Ligii Poporului, condusă de generalul Alenadru Averescu, cu alte formaţiuni politice, de mici dimensiuni. În mai 1921, în momentul congresului de afiliere a socialiştilor români la Internaţionala a III-a, la conducerea ţării se afla un guvern al acestui partid, avându-l ca prim-ministru pe Alexandru Averescu, iar ca ministeru de interne pe Constantin Argetoianu.

Inculeț, care în ultimul timp a trecut la liberali, se bucură într-adevăr de mare simpatie în Basarabia, însă nu se poate lucra acolo din pricina terorii.

În Transilvania, atmosfera nu ne este favorabilă, aşa cum au spus tovarăşii, în primul rând Crişan. Tovarăşii plutesc în nori, ca întotdeauna. La ultimele alegeri, am obţinut acolo doar şapte din 150 de voturi, şi acestea, mai ales, în zonele industriale. În Regat, 19 reprezentanţi ai Partidului Social Democrat şi-au desfăşurat activitatea la sate printre muncitorii care lucrează la oraş şi locuiesc la ţară. Ţăranii au observat că socialiştii vor să le dea pământ şi, de aceea, au venit la noi. Însă nu se poate spune că ţăranii ne aşteaptă pe noi. În această privinţă, sunt foarte ignoranţi, foarte inculţi. La noi, în provincie, analfabetismul este încă foarte mare. Dacă am fi avut un partid puternic, cu un secretariat special ţărănesc, atunci am fi câştigat ţăranii de la sate. Partidul Ţărănesc este mai popular la sate. Dar el se sprijină pe ţărănimea mijlocie, care nu este destul de înstărită ca să fie liberală şi este, încă, împotriva liberalilor. De fapt, el reprezintă intelectualitatea – în parte preoţi, în parte profesori – dar şi mica burghezie sătească, fiindcă partidul este pentru păstrarea proprietăţilor mijlocii. Astfel, acest partid nu poate admite programul nostru şi, prin urmare, frontul unic este imposibil; el s-a format după război, într-adevăr, din elemente burgheze care erau nemulţumite şi s-au desprins de burghezie alăturându-ni-se. Ele sunt monarhiste, fac curte regelui şi declară cu fiecare ocazie că sunt ţărani care au apărat pe rege în vremuri de restrişte. Nu le pretindem, desigur, să fie comunişti, însă merg atât de departe că ne atacă. Pe mine [...][31], unul dintre conducători, şi atacă şi programul nostru; el s-a declarat împotriva programului ţărănesc al bolşevicilor. N-am putea pretinde că el este bolşevic; dar pentru ce atacă programul bolşevicilor? Ca să ajungă mai uşor la conducere. Acest partid a propus chiar fuziunea cu Partidul Naţional din Ardeal, care este un partid reacţionar. Nu s-a ajuns la fuziune, dar, oricum, partidul era capabil să facă aşa ceva.

Partidul nostru a discutat mai întâi rezoluţiile celui de al IV-lea Congres abia în această vară şi şi-a însuşit teza guvernării muncitoreşti-ţărăneşti. Am fost, bineînţeles, împotrivă. Frontul unic este o chestiune de tactică. Nu cred, cum fac alţi tovarăşi, că putem câştiga masele ţărăneşti prin această tactică. Mă opun frontului unic la noi în ţară. Evident, sunt disciplinat, iar dacă Internaţionala o cere, mă voi supune. La noi lipsa conştiinţei politice este prea mare ca să fie posibil un front unic. La asta se adaugă nemaipomenita imoralitate a claselor superioare, ai căror membri schimbă un partid cu altul. Această imoralitate a cuprins şi pe ţărani, şi pe muncitori. Dar ne-am îndeplinit munca la oraş şi am mers până acolo încât muncitorii au scăpat deja de povara acestei imoralităţi şi nu mai au nici un fel de încredere în burghezie. Că la sat este altfel, se vede din faptul că la alegeri ţăranii votează mereu cu puterea (exclamaţii: alte dovezi împotriva frontului unic!). Noi ducem lipsă de oameni, mai precis de cadre. Dacă încheiem un front unic cu Partidul Ţărănesc, noi vom fi aceia care pierd. Un front unic este, deci, imposibil în principiu, întrucât Partidul Ţărănesc nu poate accepta programul nostru. Noi cerem, de fapt, să se dea ţăranilor inventarul fără nici o răscumpărare. Astfel, este un lucru cu totul imposibil nu merge din principiu, înainte de toate din cauză că cererea noastră de a se restitui ţăranilor vitele, mijloacele de producţie etc. fără răscumpărare, nu este acceptată de Partidul Ţărănesc. Însă, mai există un impediment. Partidul Ţărănesc nu va accepta sub nici o formă un front unic, sunt convins de aceasta.

[31] Lipsă în text.

De exemplu, acum, de câteva luni doar, este în desfăşurare un anume front unic pentru sprijinirea victimelor reacţiunii bulgare. Personal, am propus Partidului Ţărănesc să intervenim împreună la guvernare, dar mi-a răspuns că o va face singur. N-a făcut-o, însă. Acum, partidul a propus un comitet de ajutorare împreună cu toate organizaţiile muncitoreşti şi ţărăneşti din Bulgaria şi România în sprijinul victimelor reacţiunii bulgare. Până acum, nu se cunoaşte rezultatul.

Mă tem, aşadar, că Partidul Comunist nu va obţine nimic de la frontul unic. Nu avem nimic de câştigat. În principiu, nu am nimic împotriva acestei lozinci. Tovarăşii din Bulgaria, Iugoslavia şi Grecia pot aplica acest lucru în ţările lor. Relaţiile între partide sunt altele acolo. Dar la noi nu merge. Dimpotrivă, trebuie să mergem independent la ţară cu programul, cu revendicările noastre. Trebuie să avem un jurnal pentru ţărani şi o secţiune specială pentru propaganda în rândul ţărănimii. Trebuie să mergem la sat cu lozinci legate de viaţa cotidiană: împotriva Jandarmeriei, împotriva taxelor, pentru livrarea fără răscumpărare a mijloacelor de producţie, pentru cooperative, pentru sprijinirea învăţământului, pentru autonomie comunală, împotriva nedreptăţilor legii privitoare la distribuirea pământului (au fost excluse multe categorii de la împroprietărire); împotriva plăţii eşalonate a pământului şi pentru expropriere fără despăgubire, care trebuie să fie totală. Numai aşa putem pătrunde la sate. Trebuie, de aceea, să ne organizăm propaganda, şi atunci vom câştiga pe ţăranii săraci.

Kolarov: Problema frontului unic cu ţăranii se izbeşte de o rezistenţă destul de puternică din partea Partidului Român.

Tovarăşul Hagiev este adversar total şi ireductibil al acestei tactici din principiu şi din alte consideraţii încă, cel puţin cât priveşte România.

Tovarăşul K... şi tovarăşul Dobrogeanu sunt, în principiu, pentru această tactică, dar pun asemenea condiţii, încât amână aplicarea ei până la o dată nedeterminată.

Tovarăşul Protiv este hotărât pentru această tactică.

Chestiunea este foarte importantă, trebuie rezolvată.

Tovarăşe Hagiev, problema este rezolvată din punct de vedere internaţional, fără nici o condiţie şi fără nici o amânare, ca o problemă actuală, ca o tactică de moment şi nu numai pentru ţările industriale, dar şi pentru ţările agricole; nu doar în privinţa muncitorilor şi organizaţiilor muncitoreşti, dar şi cât priveşte ţăranii şi organizaţiile ţărăneşti.

Pierdeţi vremea repetând argumente care au fost deja invocate la congres, în şedinţele plenare ale Comitetului Executiv, unde a fost dezbătută problema.

Există o seamă de treburi. Voi vorbiţi de sentimentele monarhiste ale ţăranilor. Dar ţăranii ruşi erau cei mai înfocaţi monarhişti din toată lumea şi, acum, îi vedeţi cei mai fideli partizani ai republicii sovietice.

Cum s-a produs o asemenea transformare? Dacă ţăranii ruşi au putut să se transforme în câteva luni din monarhişti în republicani sovietici, de ce credeţi că ţăranii români nu sunt capabili de o evoluţie similară? După mine, sunt în stare. Sentimentele lor monarhiste nu pot să fie, sub nici o formă, un impediment în aplicarea tacticii frontului unic.

Spuneţi că ei nu au nici un sentiment moral, că sunt extrem de corupţi. Eu nu pricep cum poate moralitatea sau imoralitatea să vă împiedice de la aplicarea tacticii frontului unic.

Din nenorocire, imoralitatea există chiar în rândurile clasei muncitoare. Dar nu este un motiv ca să respingem tactica frontului unic. Dimpotrivă.

Voi spuneți că Partidul Țărănesc nu o să vrea să accepte revendicarea gratuității inventarului. Eu vă întreb dacă țăranii nu ar vrea această revendicare. Și este vorba, în acest moment, de crearea frontului unic cu țăranii. Dacă Partidul Comunist se angajează în această dispută cu Partidul Țărănesc, dinaintea maselor, eu cred că Partidul Comunist va avea de câștigat.

Ce impedimente mai vedeți voi la această tactică?

Credeți că România este o țară care face excepție, că e în afara lumii. Nu. România este în Europa, în Balcani, aproape de Bulgaria. Partidul român se află, dacă nu în condiții identice, măcar în condiții analoge celor din alte țări agrare, precum Polonia, Bulgaria, Iugoslavia, etc., etc...

În consecință, ceea ce este valabil pentru alte țări, poate fi și în România.

Vă atrag atenția asupra faptului că tactica frontului unic nu mai este o problemă teoretică. Este o tactică îndreptățită chiar de realitate. Tactica frontului unic își are deja propria istorie. Ea nu poate fi combătută cu nici un argument, pentru că realitatea, istoria ulltimilor doi ani în toate țările, ca și în Germania, a dovedit justețea acesteia de o manieră decisivă.

Dacă continuăm să ne opunem acestei tactici, asta înseamnă fie că nu putem înțelege principiul comunismului care impune partidelor comuniste să se apropie de mase, să devină partide de mase, fie că nu vrem să vedem lecțiile istoriei, că nu vrem să vedem faptele.

Numai social-democrații sunt împotriva frontului unic; și o să fie până la sfârșit, pentru că frontul unic înseamnă moartea lor, pentru că frontul unic îi va face să-și piardă influența asupra maselor muncitorești.

De aceea, nu pot să înțeleg cum mai pot comuniștii să se opună tacticii frontului unic.

În această problemă, nu mai este vorba doar de masele țărănești, ci și de partide.

Nu suntem încântați de partidele țărănești. Cunoaștem natura – obiectiv vorbind – adesea reacționară, a acestor partide.

Partidul Țărănesc bulgar a fost și el reacționar.

Dar trebuie să recunoaștem că, în condițiile actuale, în perioada pe care o traversează regimul capitalist, clasa țărănească devine pe zi ce trece un element reacționar care trebuie să joace un rol mare în revoluția contra regimului burghez. Este un motiv suficient pentru colaborarea noastră cu masa țărănească.

Condițiile obiective impun această colaborare. Aceste partide țărănești, conduse de burghezia țărănească, pot urma altă politică, dar, până la urmă, masele țărănești vor merge tot mai mult spre stânga. Se vor apropia de muncitori și de partidul comunist.

În această privință, exemplul bulgar este surprinzător. Uniunea Țărănească, care și-a început cariera în Bulgaria printr-o luptă înverșunată împotriva mișcării revoluționare a muncitorilor și țăranilor în 1918 și 1919, a sfârșit prin a întinde mâna partidului comunist. Este logica faptelor, logica istoriei pe care mizăm.

Ceea ce s-a petrecut în Bulgaria, se va repeta inevitabil în România. Sunt convins că Partidul Țărănesc român va profita de exemplul bulgar. El va abandona iluzia posibilității instalării unui guvern țărănesc. Va înțelege foarte bine că țărănimea singură nu este în stare să guverneze vreme îndelungată. Din cele două pături sociale care o compun, dreapta, burghezia țărănească, va căuta să se alieze cu burghezia citadină, în timp ce țăranii mici și mijlocii vor fi nevoiți să se alieze cu muncitorii.

Asta este situaţia, asta este baza frontului nostru cu masele. Condiţiile obiective sunt favorabile colaborării noastre.

Ne vom prezenta Partidului Ţărănesc cu revendicările care corespund intereselor ţăranilor săraci; ele vor fi respinse de pătura superioară a acestui partid, de ţăranii săraci.

Vom propune Partidului Ţărănesç lupta pentru un guvern muncitoresc-ţărănesc; oferta noastră va fi respinsă de pătura superioară a ţăranilor care ca încerca să facă un guvern ţărănesc şi burghez.

Dobrogeanu: Tovarăşi, problema agrară joacă un rol însemnat, îndeosebi într-un stat ca România, care este un stat agrar. Mai bine de trei sferturi din populaţie trăieşte din munca în agricultură. Situaţia este caracteristică, în special, în România prin aceea că, în evoluţia sa, a făcut un salt mare de la orânduirea feudală, în care se mai afla încă până nu de mult, şi din forma pe care o dobândise de scurtă vreme. Acest salt s-a făcut atât de rapid, încât era imposibil ca relaţiile din agricultură să ţină pasul. În acest fel, se explică multe fenomene sociale din România, precum prăpastia colosală existentă între oraş şi sat. Relaţiile de producţie în mediul rural sunt înapoiate şi au păstrat forma feudală, cu toate că statul a luat în exterior şi în organizarea sa politică forma unui stat burghez. Relaţiile de la sat s-au deteriorat tot mai mult, cu toate că această evoluţie către statul de tip burghez ar fi putut şi ar fi trebuit, în mod firesc, să aducă dezrobirea clasei ţărăneşti, în cazul în care România ar fi urmat, în dezvoltarea sa, acelaşi drum ca şi celelalte state. Contactul, raportul economic pe care România îl are cu statele industrializate - importarea produselor agrare şi exportarea produselor industriale - au exercitat asupra condiţiei ţăranilor din România o formidabilă influenţă negativă. În loc să se îmbunătăţească, situaţia ţărănimii s-a deteriorat extraordinar, de la an la an. Aşa se explică revoltele ţărăneşti, care izbucnesc cu regularitate. Răscoalele au fost însă înăbuşite prin forţa armelor şi prin represalii colosale, dar statul trebuia să ia aminte la această stare de lucruri. Ţăranii au fost însă înşelaţi prin diverse paliative, să zicem, pentru a le da iluzia că au fost, în sfârşit, eliberaţi de lipsurile groaznice în care se zbăteau. Trebuia să urmeze o împroprietărire. Au fost, deci, împărţite domeniile statului şi alte domenii comunale şi s-a domolit în acest fel, din timp în timp, foamea de pământ a ţăranilor. Dar prin raporturile politice de putere la sat şi prin alte mijloace s-a ştiut întotdeauna şi s-a căutat să nu se îmbunătăţească situaţia ţăranilor şi să fie lăsată să dăinuie asuprirea.

Existenţa statului de tip burghez nu era lipsită total de consecinţe la sate. Şi chiar dacă, în aceste împrejurări, ţăranii erau absolut incapabili de un progres social, de o ascensiune socială - nici măcar o mică pătură din rândul ţăranilor nu era în stare de acest lucru, s-au format, totuşi, anumite elemente care au dat naştere burgheziei săteşti. Aceasta se întâmpla încă înainte de război; în timpul războiului, această burghezie rurală s-a mai consolidat, urmare a extraordinarei inegalităţi în drepturi şi a exploatării, care s-a înrădăcinat apoi şi mai mult la adăpostul autorităţilor de ocupaţie şi altor împrejurări. În timpul războiului, situaţia era atât de diferită că, dintr-o pătură de mijloc, a apărut o burghezie ţărănească. Ei i-a fost interzis liberul acces la pământ, fiindcă pământul se afla, desigur, în mâinile latifundiarilor şi prin vânzare etc., mai era prea puţin de recuperat.

Aşa se prezenta situaţia la începutul şi în timpul războiului. Apoi a venit revoluţia rusă, care a avut o influenţă extraordinară asupra României, în special.

Nemulţumirea era oricum atât de mare datorită faptului că poporul român pătimise îngrozitor în vremea războiului prin asuprirea colosală şi reducerea sa la sclavie, sclavie care a căpătat în timpul războiului dimensiuni monstruoase, încât izbucnirea revoluţiei în Rusia a avut mare influenţă asupra poporului român.

Clasa conducătoare s-a străduit atunci să facă promisiuni ferme. Sub imperiul revoluţiei ruse, s-a făgăduit o nouă împărţire a pământului şi drept universal de vot. Ulterior, poporul român a fost înşelat în ambele privinţe. Votul universal a fost legiferat de formă, în realitate, însă, a fost anulat. Rămâne de verificat împărţirea pământului.

Cum spuneam, există un factor intern dinamic care a contribuit la aceasta şi care a jucat un rol hotărâtor la înfăptuirea reformei agrare, [anume] burghezia rurală. Marea burghezie s-a aliat cu ea până la un anume punct, pentru a trage pe sfoară mica ţărănime, deci şi ţărănimea săracă şi, astfel, să întreprindă de aşa manieră împroprietărirea, încât situaţia lor să nu se amelioreze deloc.

Imediat ce războiul s-a încheiat şi nemulţumirea a scăzut, situaţia s-a îmbunătăţit pentru clasa conducătoare, în timp ce ţărănimea, care se răzvrătise la început, a fost înşelată de diverse alte partide. Nu exista acolo nici măcar un partid socialist, darămite un partid comunist, care să fi mers la sate şi să exploateze această stare de lucruri. Ţărănimea, înşelată de partidele burgheze care au luat locul vechilor partide compromise, s-a resemnat apoi şi a pierdut speranţa în mai bine. În asemenea condiţii, raporturile de putere la sat se înfăţişează ca defavorabile ţărănimii.

În acest moment, când legea [agrară] trebuia înfăptuită şi aplicată - aceasta este o mare diferenţă, în special, în România, ţărănimea a slăbit mult din punct de vedere politic şi nu poate lupta pentru interesele sale, nu le poate nici măcar exprima. Ţărănimea din România nu avea nici măcar o pătură restrânsă de intelectuali, de funcţionari, din rândul populaţiei care să aibă oarecare influenţă în stat şi a fost lăsată la discreţia claselor dominante. În aceste condiţii, e de la sine înţeles cum are loc această împroprietărire, care ar fi trebuit întreprinsă în favoarea ţărănimii sărace.

Contradicţiile puternice între clase, deja existente la sate, s-au acutizat. Ţăranii îşi puseseră speranţe în această împroprietărire; totuşi, ei vor primi pământ, ca să devină liberi, să-şi obţină libertatea - este ceea ce îşi doresc: pământul trebuie să fie numai un mijloc al eliberării. Şi acum, când se înfăptuieşte reforma agrară, ei văd din ce în ce mai bine cum sunt înşelaţi şi cum toate speranţele lor s-au dovedit deşarte.

Înfăptuirea reformei agrare a fost, evident, făcută diferit şi este diferită, după diversitatea regiunilor. Cea mai mare dificultate pentru clasa conducătoare din România a oferit-o Basarabia, care a luat, cea dintâi, contact cu revoluţia rusă; acolo existau deja tradiţii ale revoluţiei, ţăranii luaseră deja în posesie pământul, o făcuseră ei înşişi. Şi această reformă agrară, care trebuia să fie, cum s-ar spune, o împroprietărire a ţăranilor, nu a fost, în Basarabia, altceva decât retrocedarea pământului către marii proprietari. Dar pentru că ţăranii îşi luaseră odată pământul, raporturile de putere erau deja altele şi ţăranii şi-au păstrat cel puţin pământul pe care-l aveau deja în condiţii mai favorabile, cum a fost cazul şi în alte zone ale României. În România, unde, de fapt, iobăgia exista în formă camuflată, farsa făcută ţăranilor este mare.

În Transilvania, încă de timpuriu, există o ţărănime liberă şi cu conştiinţă de clasă, care ştie mai bine să lupte pentru interesele sale. Aceasta se vede şi în aplicarea reformei agrare. Persoanele care trebuie să înfăptuiască în Transilvania această reformă întâmpină rezistenţă din partea ţăranilor şi trebuie adesea să cedeze, iar moşierii, care

se simt dezavantajați și, bineînțeles, caută sub diverse subterfugii să-și păstreze mai mult pământ, trebuie să se adreseze curților de apel de la oraș ca să-și atingă iarăși scopurile.

Dimpotrivă, la noi, în Vechiul Regat, relațiile la sat sunt de așa natură, că țăranii, în ciuda împotrivirii lor, în pofida protestelor lor, sunt absolut incapabili să-și impună revendicările.

Tovarăși, în aceste condiții, situația la sate este foarte favorabilă pentru partidul nostru. Se poate spune că țăranii ne așteaptă. A lipsit un partid comunist care să aibă tărie de voință, o percepere corectă a situației și capacitate de luptă pentru a merge la țară și a-i grupa pe țărani în jurul partidului. Ceea ce nu s-a întâmplat până acum trebuie, evident, recuperat. De regulă, tactica necesară este frontul unic. Printre diferitele partide burgheze existente în România, se numără Partidul Țărănesc, un partid care s-a dezvoltat după război datorită faptului că țăranii au primit drept de vot, iar, pe de altă parte, datorită faptului că nemulțumirea este foarte mare. Din acest motiv, a putut lua ființă un partid țărănesc care, în realitate, reprezintă interesele micii pături a burgheziei sătești, dar el a putut trage foloase și a putut să le exploateze în scopuri proprii numai datorită imaturității politice a țăranilor. Au fost redeșteptate și întreținute diferite prejudecăți împotriva populației orășenești, orășenii sunt considerați dușmani, iar țăranii au fost instigați împotriva lor pentru a li se trezi speranțe față de această nouă burghezie.

Aș vrea să vorbesc acum despre felul cum se prezintă tactica frontului unic în România, în mod special, cu referință la activitatea la sate. Tactica frontului unic presupune, după cum se știe, ca Partidul Comunist să fie, din punct de vedere organizatoric, puternic și unitar, astfel încât să nu se expună pericolelor printr-o strânsă colaborare cu un alt partid burghez. Aceste primejdii există, îndeosebi într-o țară ca a noastră, unde mijloacele demagogice sunt atât de puternic dezvoltate și răspândite. Dezvoltarea tacticii frontului unic arată cel mai bine acest lucru. Căci ea nu este prima cale, ci ultima, cel puțin unul din ultimele mijloace tactice - acum abandonat - pe care Partidul Comunist l-a găsit în drumul său, pe care trebuia să meargă de la fondarea sa - vorbesc la modul general - până în luna [sic!] în care își atinge scopul. Deci, la începuturile Partidului Comunist, există o perioadă de întărire interioară, de consolidare interioară și o perioadă de aproape absolută intransigență [...][32]

13. 1923 decembrie 5, Berlin - Raportul lui Gelbert Moscovici asupra celei de a VI-a Conferințe Balcanice.

În luna trecută, în timp ce sângele poporului muncitor din Bulgaria, vărsat cu furie și din belșug de către burghezia bulgară, nu era încă uscat bine și în timp ce pintenii generalului Müller toceau trotuarele Saxoniei, ca o prevestire a însângerării muncitorimii revoluționare din Germania, în unul din orașele Europei Centrale a avut loc o conferință de o foarte mare importanță: a VI-a Conferință a Federației Comuniste Balcanice.

---

[32] Aici se termină documentul pe rolă.

Însuşi faptul că această Conferinţă a trebuit să aibă loc în afară de graniţele ţărilor ce compun Balcanul, arată starea de teroare sub care se află acum, din nou, populaţiunile acestor ţări şi avangărzile lor, în special, partidele comuniste.

Fascism sângeros în Bulgaria, teroare "liberală" în România "Nouă", împrejurări "balcanice" în regatul SHS[33] cu pretenţii la civilizaţie, asiatism în Grecia – unde chiar aşa-numita "revoluţie burgheză" a avortat din capul locului.

Dar ţările balcanice, independent de faptul că unele din ele au ajuns să-şi întindă aripile până nu departe de inima Europei, mai au şi o altă asemănare: dependenţa lor de puterea capitalului antantist care, împărţind prada cu cel naţional, reduce popoarele de dincoace şi de dincolo de Dunăre, de dincoace şi de dincolo de munţii Balcani, la rolul de adevăraţi sclavi.

Viaţa de toate zilele a ţăranului din Balcani, cât şi a muncitorului industrial, cu puţine excepţii, este aceeaşi. Libertăţi şi drepturi politice numai pe hârtie, în realitate înlocuite prin crime din partea organelor guvernelor.

Întru nimic nu se deosebeşte gradul de exploatare şi subjugare a ţăranului din Balcani, fie el din nordul României sau din sudul Greciei. Întru nimic nu se deosebeşte terorizarea naţionalităţilor din România şi Iugoslavia de cea din Grecia. Exceptând unele regiuni ale Banatului românesc şi din Croaţia, putem spune că, până şi viaţa proletariatului industrial din Balcani este aceeaşi, sub toate împrejurările ei.

Din punct de vedere al libertăţilor politice, pretutindeni acelaşi tablou: cu mari jertfe, clasa muncitoare din Balcani luptă pentru a face realitate din legile existente pe hârtie, în constituţiuni votate într-un moment de slăbiciune şi frică a claselor stăpânitoare din ţările respective.

Discuţiunile ce au avut loc şi hotătârile luate la a VI-a Conferinţă Balcanică arată că reprezentanţii partidelor muncitoreşti revoluţionare din Grecia, Bulgaria, România şi Iugoslavia şi-au dat seama atât de realitatea lucrurilor, de gravitatea situaţiunei cât şi de rolul enorm de mare şi important ce-l poate juca şi ce trebuie să-l joace mişcarea comunistă din aceste ţări. Fireşte, nimic n-a fost văzut şi analizat în afară de situaţia internaţională în genere, şi în afară de Rusia Sovietică, în special, singura ţară unde domnia clasei muncitoare este o realitate.

Situaţia reală din Balcani a pus la ordinea zilei a acestei conferinţe următoarele chestiuni:

a) Problema agrară.
b) Problema naţională.
c) Lupta contra fascizmului.
d) Problema organizatorică a partidelor.
e) Problema organizatorică a FCB însăş[i].

Pentru prima dată, FCB va începe să devie o realitate politică. În locul unui secretariat este ales un prezidium, compus din 3 inşi, reprezentând 3 ţări, şi care face parte dintr-un Comitet Executiv, compus din 8 inşi. Atât Comitetul Executiv în întregime[a] sa, cât şi, prin urmare, membrii prezidiumului sunt aleşi de Conferinţa Balcanică fără drept de rechemare din partea partidelor respective. Membrii prezidiumului au datoria, imediat după numirea lor, de a se transporta la locul unde FCB îşi are sediul şi odată cu aceasta începe activitatea federaţiei însăşi.

---

[33] Sârbo-croato-sloven

Şi cu privire la problema organizatorică a partidelor comuniste din Balcani. Două caracteristici:

a) condiţiunile obiective şi subiective din Balcani sunt foarte favorabile unei mişcări revoluţionare din partea maselor muncitoare. Totuşi, această mişcare nu există în ţările balcanice. Aceasta, nu numai datorită reacţiunei ce o exercită burghezia şi guvernele ei, dar datorită lipsei de elemente şi datorită slăbiciunii organizatorice, în special, a partidelor comuniste.

b) excepţia o face Bulgaria, unde proletariatul industrial este mult mai puţin dezvoltat decât în celelalte ţări, iar Partidul Comunist are destule elemente şi dispune şi de o organizaţie suficient de bună.

Pentru a putea ajunge la înlăturarea acestor lipsuri e nevoie, fireşte, de muncă, de muncă încordată din partea elementelor existente, din partea acelora ce stau azi în fruntea partidelor comuniste. Conferinţa Balcanică a atras atenţia partidelor, îndeosebi în aceste direcţiuni:

concentrarea elementelor răzleţite prin diferite localităţi;

intensificarea şi realizarea legăturilor între comitetele centrale şi organizaţiile locale;

conferinţe pe regiuni;

pe cât posibil, organizarea membrilor partidului pe baza nucleelor, grupelor pe fabrici, ateliere şi birouri;

organizarea cât mai deasă de "săptămâni de propagandă";

organizarea de campanii politice;

alcătuirea de programe de acţiune cu privire la chestiunea agrară, invalizii de război, chiriaşii, foştii luptători, etc;

ziare şi broşuri populare, atât pentru muncitori industriali, cât şi pentru ţărani, tratând mai mult chestiunile de viaţă la ordinea zilei, decât cele teoretice;

mărirea activităţii şi sistematizarea ei în sindicate, pentru ca, de pildă, greşalele din ultimul timp, petrecute din partea Comisiunii Generale Sindicale.

- Pentru a putea ajunge la înlăturarea acestor lipsuri, Conferinţa Balcanică a dat o deosebită atenţie chestiunii organizatorice. Mai multă centralizare în conducere, mai mult cu masa din partid prin legături continuă cu organizaţiunile existente şi cu marea masă neorganizată prin ducerea de campanii politice; prin organizarea, acolo unde e posibil, a membrilor partidului pe baza nucleelor pe fabrici şi ateliere, prin alcătuirea de programe de acţiune asupra tuturor chestiunilor economice-politice la ordinea zilei şi prin cea mai mare atenţie problemelor agrară şi naţională; mişcarea comunistă din Balcani va trebui să se întărească [...][34].

- Pentru o înlesnire a acestei activităţi şi ca o introducere în activitate, Conferinţa Balcanică obligă partidele comuniste din federaţie la munca de lămurire a hotărârilor acestei conferinţe. Această muncă îndeplinită, ea va deschide noi orizonturi partidelor revoluţionare din Balcani şi va ajuta, chiar din punct de vedere practic, la rezolvarea problemei organizatorice.

Din analizarea situaţiunei în Balcani, în genere, şi în fiecare ţară în special, reiese că, pentru partidele comuniste din această peninsulă, problema de căpetenie este problema ţărănească.

---

[34] Lipsă în text.

Toate ţările din Balcani sunt încă eminamente ţări agricole. Cu toate că, atât România, cât şi Iugoslavia au căpătat la ieşirea din război un foarte mare aport industrial, ca de pildă regiunile Banat şi Slovenia, şi cu toate că, chiar regimurile vechi ale ţărilor ca România şi Grecia, în special, s-au dezvoltat industrialiceşte în decursul şi în timpul de după război, totuşi, populaţia ţărănească a Balcanului atinge încă cifra de 80% din populaţia întreagă. E fireşte, deci, ca factorul politic precumpănitor în Balcani să-l reprezinte ţărănimea.

Şi că această ţărănime poate şi trebuie să fie un factor revoluţionar, o dovedeşte cu prisosinţă situaţia economică a marii majorităţi a acestei populaţiuni săteşti care, în opunere cu toate legile parlamentare şi decretele regale, trăieşte încă sub împrejurări feudale; dar, necesitatea şi putinţa revoluţionării maselor ţărăneşti a fost dovedită, mai mult ca oricând, de evenimentele din acest an din Bulgaria. Atât puciul revoluţionar din 9 iunie, cât şi răscoala maselor muncitoare din septembrie au arătat:

a) că, într-o ţară agricolă, ţăranii sunt factorul politic de primul ordin şi

b) că partidele comuniste nu pot fi numite partide revoluţionare şi nu vor putea face revoluţia, atâta timp cât nu vor şti să influenţeze şi să cucerească masele satelor.

Fireşte, epoca de după război nu este lipsită de o atenţiune, în vorbă cel puţin, din partea clasei stăpânitoare, faţă de problema agrară. Burghezia din Balcani, asemenea aceleia din centrul şi apusul Europei, de la care învaţă şi primeşte ajutor, a ştiut să răsplătească sângele vărsat în ultimii 7 ani (1912-1918) de milioanele de ţărani, prin ... votul universal şi reforma agrară. Iar dacă votul universal a ajuns să fie o înşelăciune pentru masele muncitoare, reforma agrară n-a izbutit să astâmpere foamea aceloraşi mase.

Promisiunile burgheziei şi legile parlamentare n-au lipsit aproape din nici o ţară din Balcani.

În ţara eminamente agricolă, România, unde răscoalele din 1907 au zguduit întregul edificiu social şi unde, sub presiunea revoluţiei ruse din 1917 şi de teama unei infecţiuni revoluţionare, burghezia a declarat că "pământul va fi împărţit ţăranilor", nici astăzi, în decurs de 7 ani, reforma agrară nu este împlinită, nici măcar după cum ea a fost concepută de guvernele ţării în epoca de după război, când ţăranii nu mai erau deţinătorii armelor.

Adevărat, România nu mai este azi ţara latifundiarilor din anii trecuţi. În ce priveşte România Veche, a dispărut acel număr de proprietari, 0,64% din numărul tuturor proprietarilor, care deţineau 48,7% din întreaga suprafaţă a pământului cultivabil şi productiv în timp ce 95,5% din proprietari, ţărănimea, cu suprafeţe până la 10 ha., deţineau numai 40,3% din suprafaţa totală. Aproape aceeaşi proporţie şi pentru celelalte provincii ale ţării.

Aceasta, însă, nu înseamnă că au dispărut şi sutele de mii de ţărani fără pământ sau cu pământ insuficient pentru întreţinerea propriilor familii; aceasta nu înseamnă că situaţia materială generală a ţărănimii s-a îmbunătăţit, situaţie înrăutăţită chiar, atât de urmările războiului însăşi, cât şi de datoriile de stat ca rezultat al războiului.

Dar chiar în ce priveşte reforma agrară în sine, nu numai că ea e insuficientă, nu numai că ea e fals interpretată, dar ea e şi fals aplicată, fapt care alimentează mereu nemulţumirea ţăranilor.

La fel se prezintă lucrurile şi pentru Iugoslavia. 80% din populaţiunea de circa 13 milioane sunt ţărani. În provinciile industriale, ca de pildă Slovenia şi Voivodina,

țărănimea e reprezentată prin 63 și 70%, în timp ce în Croația sunt 85%, iar în Muntenegru, chiar 90%, țărani. Situația economică a acestei populațiuni sătești este demonstrată prin întinderile de pământ ale țăranilor: în Croația, 71% din populație are câte ½-5 ha. pământ, suprafață insuficientă pentru hrănirea unei familii mai numeroase, cum sunt de regulă familiile țărănești. În această provincie, 209 de grafi dețin 350.000 ha, în timp ce 180.175 familii au numai 125.000 ha., adică nici măcar 1 ha. de familie. Situație ceva-ceva mai bună o au țăranii din Slovenia și Voivodina, mult mai rea însă este situația țăranilor din Muntenegru, Macedonia, Dalmația și Bosnia-Herțegovina, unde, fie că țăranii sunt cu totul lipsiți de pământ, fie că trăiesc încă sub condițiuni cu totul feudale.

Și aceste regiuni au fost de nenumărate ori teatrul răscoalelor țărănești. Nu o singură dată, țăranii au intrat cu plugul pe pământul boieresc, expropriindu-l sub această formă. Dar, tot de atâtea ori, ei au fost alungați de pe el, ca o consecință a lipsei factorului politic al țărănimii.

Și în Iugoslavia, ca și în România, reforma agrară a fost de mult tărăgănată, votată în fine de “reprezentanții legali ai poporului” și tot de ei neaplicată sau călcată în picioare. Din interes strâmt de partid, pentru îmbogățirea personală a membrilor din guvern, feudalii din Bosnia și Macedonia au obținut atât plată bună pentru pământul expropriat, cât și micșorarea simțitoare a cotei de expropriere. În Dalmația, pământul a fost reluat și redat foștilor proprietari, în Voivodina și Croația pământul a fost fie speculat, fie dat unor partizani politici, ca de pildă foștilor voluntari în armata sârbească. În Croația, din 320.000 familii țărănești fără sau cu pământ puțin, numai 80.000 au primit pământ.

Despre țărănimea din Bulgaria se știe îndeajuns. Faptele existenței unui guvern țărănesc, a unui partid țărănesc și a unei mari mase de țărani chiar în rândurile organizațiunii Partidului Comunist, în afară de marea simpatie a țăranilor pentru acest partid, toate acestea vorbesc de la sine.

Iar Grecia nu face excepție. În afară de proprietăți uriașe care depind bisericilor, mânăstirilor și Casei Regale, marea proprietate, în esență, feudală încă, predomină pretutindeni. În afară de faptul că țăranii iau în arendă pământul plătindu-l cu jumătate din recolta obținută, ei sunt cu totul pradă speculei și speculanților. Războiul și urmările lui au sărăcit cu totul pe țăranii din Grecia. Cooperative de producție și de consum existente acuma cuprind un număr mic de țărani și dintre acei cu o proprietate mijlocie, așa că ele sunt, deocamdată, nefolositoare majorității populațiunii sătești.

O caracteristică comună țărănimii din Balcani, cu excepția Bulgariei, este și analfabetismul care nicăierea nu scade sub procentul de 80%.

Politicește, țărănimea din Balcani a fost și este, încă în bună măsură, clientela inconștientă a diverselor partide politice burgheze de guvernământ și a guvernelor înseși, în special.

“Partidele țărănești” existente, ca de pildă cel din România, care vorbește și scrie chiar despre “lupta de clasă” sau Partidul Țărănesc din Bulgaria, din perioada până după 9 iunie 1923, care vorbea de “dictatura țărănimii” ca de singura dictatură de clasă, care poate exista acolo, aceste partide nu se deosebesc, din punct de vedere politic practic, de celelalte partide politice burgheze. Pentru singurul lor scop, ajungerea la putere, ei

întrebuinţează fel de fel de mijloace caracteristice burgheziei balcanice: demagogie revoluţionară, şah contra regelui, combinaţiuni de culise etc.

"Stânga" acestor partide, compusă în majoritate din intelectuali naivi şi entuziaşti, n-a ajuns să înveţe nici din greaua şi amara experienţă a Partidului Ţărănesc din Bulgaria. Ei vor să lupte; nu ştiu însă ce e lupta şi cum se luptă.

Şi, în vederea acestei lupte, trebuie să intre în arenă partidele comuniste. A VI-a Conferinţă Balcanică a hotărât că ele trebuie să găsească drumul care duce la ţară şi nu numai să intre în legătură cu ţăranii, dar să şi înţeleagă că "trebuie" să convieţuiască politiceşte cu ei. Partidele comuniste trebuie să izbutească să creeze organizaţiuni comuniste la sate, dar, având în vedere ţările balcanice, ele trebuie să înţeleagă să menţină organizaţiunile politice şi economice (cooperativele) ale partidelor ţărăniste, să le dezvolte, atât numericeşte, cât şi, mai ales, politiceşte. Această evoluţie a organizaţiunilor şi masei ţărăneşti se va putea obţine atunci când parolele partidelor comuniste în chestia agrară vor corespunde marilor nevoi ale ţărănimii. Unele din acestea sunt, pentru moment, următoarele: "Întregul pământ ţăranilor, fără plată!"; "Întregul inventar agricol necesar, fără plată!", "Luptă contra speculei şi pentru cooperative!"; "Alegeri comunale, amnistie generală militară, front unic cu toate organizaţiile ţărăneşti şi muncitoreşti, în vederea acţiunii comune, în vederea guvernului de muncitori şi ţărani". Una din armele necesare acestei lupte este şi presa şi literatura specială pentru ţărani, ceea ce a lipsit până acuma aproape cu totul în mai toate ţările balcanice (cu excepţia Bulgariei).

Balcanul a fost şi a rămas un amestec de naţiuni. Aceasta înseamnă că în orice ţară din Balcani există o naţiune dominantă şi minorităţi naţionale. Existenţa acestor minorităţi naţionale, într-adevăr subjugate în decursul veacurilor, a fost bun pretext pentru burgheziile balcanice de a duce războaie "naţionale" cu urmări practice de expansiune teritorială, de imperialism, în urma cărora profitul a fost împărţit între capitalismul european şi cel balcanic.

Mărginindu-ne la războaiele din veacul al XX-lea, constată că, atât măcelul balcanic din 1912-1913, cât şi cel "balcanizat" din 1914-1918 n-au rezolvat cu nimic problema naţionalităţilor din această peninsulă, după cum n-a fost rezolvată această problemă nici în restul Europei, capitaliste.

Din punct de vedere statistic, situaţia naţionalităţilor în Balcani este următoarea (avându-se în vedere că datele sunt de provenienţă oficială, adică tendenţioase):

În România: la o populaţiune de 16,5 milioane de locuitori, aproape 5 milioane sunt de alte naţionalităţi. După însemnătatea lor numerică, minorităţile se pot clasa astfel: unguri 1.100.000, evrei 800.000, germani 800.000, lipoveni 400.000, ruşi 300.000, bulgari 120.000, ruteni 100.000, turci şi tătari 80.000, sârbi 60.000, greci 50.000, diverse alte naţionalităţi 250.000. De notat procentul mare de *naţionalităţi* din unele provincii ale ţării, ca de pildă: 35% din regiunea transcarpatină, 60% în Bucovina, 30% în Buçovina (sic!), 25% în Dobrogea. Iar, dacă luăm în consideraţie numai populaţia din Dobrogea Nouă, adică Cadrilaterul furat cu ocazia războiului balcanic din 1912-1913, populaţia străină de acolo poate fi socotită la cel puţin 75%.

În Iugoslavia: la o populaţiune de 12 milioane suflete, sunt: sârbi 4,8 milioane, croaţi 2,7 mil., sloveni 1,08 mil., macedo-bulgari 750.000, mahomedani 730.000, germani 63.000, unguri 520.000, albanezi 300.000, români 280.000, alte naţionalităţi 288.000.

Pentru Grecia, lipsesc cifre. După războiul din 1912-1913, burghezia greacă a încorporat Epirus, Insulele Egee şi o parte din Macedonia, toate cu populaţie, în mare majoritate, de altă naţionalitate. În 1918, a încorporat o parte din Tracia. Astăzi, minorităţile naţionale se compun din: turci, bulgari, armeni, albanezi, aromâni, evrei.

În Bulgaria şi Turcia, populaţiunea minorităţilor naţionale este în număr mic.

Despre tratamentul la care sunt supuse aceste naţionalităţi, nu e nevoie de vorbit mult. Minorităţile naţionale sunt persecutate, toate guvernele "naţiunilor dominante" ducând o politică de desnaţionalizare atât a provinciilor, cât şi a însăşi populaţiunii minoritare. Acest tratament n-a dus însă, după cum am mai amintit, numai la războaie între ţările balcanice, dar şi la războaie civile înlăuntrul ţărilor însăşi, între populaţiunile de diferită naţionalitate ale aceleiaşi ţări. Luptele clasice în această privinţă au fost date în Macedonia, Tracia, Albania şi ele au loc astăzi, sub o formă încă mai puţin acută, în Iugoslavia, Grecia şi România.

Este de la sine înţeles că, în urma atâtor experienţe dureroase pentru populaţiunile din Balcani, minorităţile naţionale să fie mai sceptice atunci când e vorba de apelul la lupta pentru dezrobire. Aceste naţionalităţi nu mai sunt prada şovinismului şi iredentismului care duce la războaie între state, ele au rămas însă instrumente oarbe ale aceleiaşi clase care, acomodându-se vremii, au lansat parola partidelor politice naţionale şi parola naţionalismului revoluţionar. Iar partidele comuniste, adică singurele partide politice care au chemarea istorică de a apăra interesele *popoarelor*, compuse în marea lor majoritate din mase muncitoreşti, nu pot rămâne străini de luptele naţionalităţilor. Aceasta cu atât mai mult în Balcani, unde nerezolvarea acestei probleme înseamnă un veşnic pericol de război, pe de o parte, şi amânarea posibilităţii revoluţiei, pe de altă parte.

A VI-a conferinţă balcanică, după ce şi-a dat seama de tot complexul şi de toată gravitatea chestiunei, a dat partidelor comuniste şi parolele în consecinţă: pentru Macedonia, "Macedonie unitară şi autonomă!", iar pentru celelalte provincii, "*autodeterminare până la despărţire de statul de care aparţin*!" Această parolă, fireşte, nu exclude necesitatea şi datoria partidelor comuniste pentru lupta pentru cucerirea de drepturi, ca autonomie şcolară şi culturală, chiar în marginile statelor sub forma lor de astăzi. În vederea acestor lupte, partidele comuniste au datoria să facă frontul unic cu toate organizaţiunile naţionale existente, să constituie blocul de muncitori şi ţărani, să ajungă la guvernul de muncitori şi ţărani, până la Federaţia Comunistă Balcanică, care va fi o asociaţie liberă a republicilor independente din Balcani.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 249, c. 288-301

14. 1924 [februarie] – Raport întocmit de Gheorghe Cristescu, secretar general al PCdR, adresat Cominternului, cu privire la activitatea desfasurată de comunişti în cadrul sindicatelor şi la situaţia organizatorică a partidului (fragment).

Raport de la 1 octombrie 1923 la 31 ianuarie 1924.
Activitatea partidului în sindicate

[...].

Baza pe care s-a încheiat frontul unic, până la ţinerea unui Congres sindical, a rămas tot autonomia votată de Congresul sindical din Sibiu în 1922.

Consiliul General Sindical Unitar (CGSU)[35] este compus din 11 membri: 7 comunişti; 3 centrişti şi 1 social-democrat.

În această formaţie comuniştii reprezintă 70% din muncitori, centriştii 25% şi social-democraţii 5%, iar forţele efective afiliate lui CGSU se grupează astfel:

Uniunea în Lemn şi mobilă cu	8.700 membri
Piele	3.500
Îmbrăcăminte	4.000
Funcţionari	800
Alimentaţie	5.000
Metalurgică (non formată)	
Constructori	2.000
În formaţie avem:	
Uniunea căile ferate şi poduri	2.000
Tipografi	2.500
Total	32.500

Forţele spărgătorilor amsterdamişti se repartizează astfel:

Uniunea Tipografică	4.000 membri
Uniunea Metalurgică	6.000 membri
Uniunea Minieră	2.500 membri
Uniunea Constructori	2.000 membri
Uniunea Hamali porturi	5.000 membri
Total	19.500 membri

Pe lângă aceste forţe organizate, avem imensa majoritate de muncitori neorganizaţi din industriile: lemnului, îmbrăcămintei, pielii, alimentaţiei, metalurgiei,

[35] Centrala Generală a Sindicatelor Unitare. În anul 1923, mişcarea sindicală din România (a cărei unificare fusese declarată în 1922, în urma Congresului general de la Sibiu) s-a scindat între o *grupare de dreapta*, care dorea afilierea la Federaţia Internaţională Sindicală de la Amsterdam, şi *gruparea de stânga* (comunistă), care dorea afilierea la Internaţionala Sindicală Roşie, cu sediul la Moscova şi care era controlată de Comintern. Această din urmă grupare, exclusă din congresul de la Cluj (septembrie 1923), a constituit, la 28-29 octombrie 1923, Sindicatele Unitare, alegând şi un Consiliu General al Sindicatelor Unitare (CGSU), dar fără a se afilia oficial la vreo organizaţie internaţională. Sindicatele Unitare s-au aflat în permanentă inferioritate numerică, faţă de sindicatele social-democrate. În 1935-1936, CGSU s-a autodizolvat, membrii săi integrându-se în Centrala Generală a Muncii, dominată de PSDR.

căilor ferate, porturilor, funcţionarilor, tipogr.
reprezintă aproape 512 mii muncitori neorgani

În afară de acest proletariat din industria
Servitori particulari
Ţărani, salariaţi agricoli
Artişti, muzicanţi, teatru
Funcţionari publici

Total

Recapitulând, avem muncitori neorganizaţi:
La Consiliul sindical spărgător Cluj
Unitar

Total

Iar muncitori neorganizaţi avem:
În industria (mare şi mică)
La ţară şi alte profesiuni

Total

Din examinarea acestor cifre, se poate vedea că proce
abia atinge 8-9% din numărul total al proletarilor din indust
3% din procentul tuturor categoriilor de muncitori şi de pro

Uniunile afiliate la CGSU pot întreţine abia 22 propag
cel puţin 50-60 propagandişti şi organizatori, spre a putea atı
număr de peste 500 mii muncitori din industrie neorganizaţi.

Până în prezent, nu am putut edita un jurnal pentru CGS
lipsindu-ne.

În proiectul de buget, la capitolul propagandă sindicală vı
şi propunem mijloacele practice pentru înlăturarea lor.

Uniunile afiliate lui CGSU au câte o foaie de breaslă care
română, maghiară şi germană.

Uniunea în Lemn şi Mobilă tipăreşte numai în 3 limbi
Uniunea în Piele
Funcţionari
Îmbrăcăminte
Alimentaţie
Metalurgică
Tipografi

La toate aceste publicaţii, noi contribuim.

După altul sindical ce
spărgător de 1 260 lucrători
şi un manifesis ajutoare şi,
În che să cedeze.
încătuşarea î
Consiliului s
dată, tot refi sus arătate
Pe lâr um urmează
membri – în e la grupele
1924, şi car
în sânul co 7 sunt deja
Dup
democrat tămâni de
Cenici detalii,
preşedint nai multe
Pu care grup
număr de cerea de
social-de dustriali.
care i-a suferă de
Dvea prea
vizitei r
Pe lâng noi, sub
Banat (pentru
acestei anţi, de
îndrăzn uni vor
centriş
lângă se vor
auton dul va
princi ctuală
dere,
atitu sporit
asup nână,
altă tot pe

acee trol.
partară,
viit r al
pe nase
mă tru
am
me
pr in
elul
c tă

Raport de la 1 octombrie 1923 la 31 ianuarie 1924.
Activitatea partidului în sindicate

[...].

Baza pe care s-a încheiat frontul unic, până la ţinerea unui Congres sindical, a rămas tot autonomia votată de Congresul sindical din Sibiu în 1922.

Consiliul General Sindical Unitar (CGSU)[35] este compus din 11 membri: 7 comunişti; 3 centrişti şi 1 social-democrat.

În această formaţie comuniştii reprezintă 70% din muncitori, centriştii 25% şi social-democraţii 5%, iar forţele efective afiliate lui CGSU se grupează astfel:

Uniunea în Lemn şi mobilă cu	8.700 membri
Piele	3.500
Îmbrăcăminte	4.000
Funcţionari	800
Alimentaţie	5.000
Metalurgică (non formată)	
Constructori	2.000
În formaţie avem:	
Uniunea căile ferate şi poduri	2.000
Tipografi	2.500
Total	32.500

Forţele spărgătorilor amsterdamişti se repartizează astfel:

Uniunea Tipografică	4.000 membri
Uniunea Metalurgică	6.000 membri
Uniunea Minieră	2.500 membri
Uniunea Constructori	2.000 membri
Uniunea Hamali porturi	5.000 membri
Total	19.500 membri

Pe lângă aceste forţe organizate, avem imensa majoritate de muncitori neorganizaţi din industriile: lemnului, îmbrăcămintei, pielii, alimentaţiei, metalurgiei,

[35] Centrala Generală a Sindicatelor Unitare. În anul 1923, mişcarea sindicală din România (a cărei unificare fusese declarată în 1922, în urma Congresului general de la Sibiu) s-a scindat între o *grupare de dreapta*, care dorea afilierea la Federaţia Internaţională Sindicală de la Amsterdam, şi *gruparea de stânga* (comunistă), care dorea afilierea la Internaţionala Sindicală Roşie, cu sediul la Moscova şi care era controlată de Comintern. Această din urmă grupare, exclusă din congresul de la Cluj (septembrie 1923), a constituit, la 28-29 octombrie 1923, Sindicatele Unitare, alegând şi un Consiliu General al Sindicatelor Unitare (CGSU), dar fără a se afilia oficial la vreo organizaţie internaţională. Sindicatele Unitare s-au aflat în permanentă inferioritate numerică, faţă de sindicatele social-democrate. În 1935-1936, CGSU s-a autodizolvat, membrii săi integrându-se în Centrala Generală a Muncii, dominată de PSDR.

căilor ferate, porturilor, funcţionarilor, tipografilor, constructorilor şi minerilor, care reprezintă aproape 512 mii muncitori neorganizaţi.

În afară de acest proletariat din industria mare şi mică, se găsesc neorganizaţi:

Servitori particulari	200.000
Ţărani, salariaţi agricoli	800.000
Artişti, muzicanţi, teatru	15.000
Funcţionari publici	150.000
Total	1.165.000

Recapitulând, avem muncitori neorganizaţi:

La Consiliul sindical spărgător Cluj	19.500
Unitar	32.500
Total	52.000

Iar muncitori neorganizaţi avem:

În industria (mare şi mică)	512.000
La ţară şi alte profesiuni	1.165.000
Total	1.667.000

Din examinarea acestor cifre, se poate vedea că procentul muncitorilor organizaţi abia atinge 8-9% din numărul total al proletarilor din industria mare şi mică; şi că abia 3% din procentul tuturor categoriilor de muncitori şi de profesiuni!

Uniunile afiliate la CGSU pot întreţine abia 22 propagandişti şi ar trebui să aibă cel puţin 50-60 propagandişti şi organizatori, spre a putea atrage în sindicate imensul număr de peste 500 mii muncitori din industrie neorganizaţi.

Până în prezent, nu am putut edita un jurnal pentru CGSU, mijloacele materiale lipsindu-ne.

În proiectul de buget, la capitolul propagandă sindicală vorbim de lipsurile ivite şi propunem mijloacele practice pentru înlăturarea lor.

Uniunile afiliate lui CGSU au câte o foaie de breaslă care se tipăreşte în limbile română, maghiară şi germană.

Uniunea în Lemn şi Mobilă tipăreşte numai în 3 limbi	10.000 foi
Uniunea în Piele	5.000 foi
Funcţionari	3.000 foi
Îmbrăcăminte	5.000 foi
Alimentaţie	5.000 foi
Metalurgică	5.000 foi
Tipografi	2.000 foi

La toate aceste publicaţii, noi contribuim.

După alcătuirea CGSU, prima sa manifestare a fost propunerea către consiliul spărgător de la Cluj de a ține un congres general de unificare. În acest sens, s-a lansat și un manifest, pe care-l anexăm. Inutil să mai spunem că nu s-a dat nici un răspuns.

În chestiunea „Codul Muncii", proiect de lege depus în parlament pentru încătușarea în mod egal a muncitorimii, s-a făcut din nou propunerea către CGSU Consiliului sindical spărgător de la Cluj pentru facerea frontului unic. Și de această dată, tot refuz categoric.

Pe lângă aceste platforme de luptă au lăsat și o opoziție comunistă – peste 1.700 membri – în sindicatele social-democrate, pentru congresul lor ce se va ține în februarie 1924, și care opoziție (Timișoara 600, Oradea Mare 400 și Petroșani 300) va duce lupta în sânul congresului.

După cum am arătat mai sus, CGSU se compune din: 7 comuniști, 1 social-democrat și 3 centriști.

Centriștii au ca port-parolă pe Muller Koloman din Timișoara, care este și președintele CGSU.

Punctul lor de gravitate, adică centrul forțelor lor, se găsește masat în Banat, în număr de 7-8 mii muncitori. Mentalitatea conducătorilor centriști din consiliu este social-democrată, iar dacă se află astăzi alături de noi este mai mult din cauza maselor care i-a împins.

Dar manifestările lor tot social-democrate rămân. La un banchet regal, cu ocazia vizitei regale la Timișoara, a fost invitat și faimosul Koloman Muller ... care s-a dus! Pe lângă ziarele noastre care au criticat aspru această atitudine, câteva sindicate din Banat (Timișoara) și din Vechiul Regat au sesizat secretariatul CGSU, cerând blamarea acestei conduite. Ținerea plenului consiliului se impunea, deci, și nici centriștii nu îndrăzneau să se opună. Noi am căutat să profităm de această ședință, unde situația centriștilor era așa de penibilă, ca să trecem, fără a mai risca șantajul lor de ruptură, pe lângă moțiunea cu blamul contra participării și o altă moțiune, în care principiile de autonomie și neutralitate să sufere o știrbire. Într-un cuvânt, vroiam ca să se voteze principiul de colaborare cu partidele politice muncitorești. Spre marea noastră surprindere, 2 dintre comuniștii din Ardeal și, în același timp, membri în CGSU au avut o atitudine confuzionistă, votând contra moțiunii propusă de noi. Iar moțiunea blamului asupra participării la banchet, propusă tot de noi, a fost, grație lor, atenuată, votând o altă moțiune mai anodină.

Ne dăm seama de gravitatea celor întâmplate cu membrii noștri din CGSU, de aceea am luat imediat hotărârea de a strânge mai puternic legăturile între CC al partidului și omul de legătură, în așa fel ca directivele noastre să nu mai fie călcate în viitor; iar, ca să vedem mai limpede cauzele confuziei și indisciplinei, am convocat pentru zilele acestea pe toți cei 7 membri comuniști din CGSU și la timp vom arăta măsurile luate.

De asemenea, ne dăm seama că conlucrarea noastră cu centriștii din CGSU merge greu, de aceea grăbim organizarea, consolidarea și demascarea lor. Căutăm a pregăti cât mai repede Congresul Sindical Unitar, care va trebui să reducă influența elementelor centriste din conducerea organizațiilor și să creăm o bază de acțiune conformă tezelor noastre.

Şi, înainte de a încheia acest capitol, ţinem să arătăm şi evenimentul sindical ce se petrece în Basarabia (Chişinău) – locant-ul patronilor cizmari. Peste 260 lucrători cizmari rezistă de 3 săptămâni atacului patronal, acum în urmă le-am trimis ajutoare şi, după ultimele informaţiuni primite, vor câştiga, forţând astfel pe patroni să cedeze.

Activitatea organizatorică a partidului

Convinşi de influenţa destul de slabă ce am avut în frământările mai sus arătate şi ajutaţi de discuţiile şi hotărârile luate de conferinţa IC, am început, precum urmează munca pentru reorganizarea în partid:

a) Prima şi printre cele mai grele este trecerea centrului de gravitate de la grupele pe cartier, la grupele pe întreprinderi;

b) Organizarea secretariatelor pe regiuni, în număr de 12, între care 7 sunt deja înfăptuite: 4 în Ardeal, 1 în Basarabia, 1 Iaşi şi 1 Galaţi;

c) Pregătirea apariţiei zilnice a „Socialismului". Am hotărât 2 săptămâni de propagandă pentru campania ziarului şi am alcătuit planul până în cele mai mici detalii, împărţind ţara în regiuni, fiecare regiune în centre şi fiecare centru în mai multe subcentre. Oraşele mari, de exemplu, le-am împărţit în sectoare, pe fabrici, fiecare grup de fabrici având oameni special însărcinaţi pentru răspândirea ziarului şi facerea de abonamente şi pentru înscrierea de noi membri în partid, mai ales muncitori industriali. Şi acest din urmă punct a fost special recomandat, pentru că partidul nostru suferă de boala prin care probabil toate partidele comuniste în formaţie au trecut, de a avea prea puţini muncitori din fabrici, fie la conducere, fie ca membri în partid;

d) În acelaşi timp, vom profita de campania ziarului spre a forma grupări noi, sub denumirea de „Prietenii Socialismului". Vom căuta ca aceste formaţiuni să dea pentru început impresiunea că sunt ieşite spontan din iniţiativa unor idealişti–simpatizanţi, de aceea, în primele momente vor avea o alcătuire autonomă şi numai după câteva luni vor fi centraliste.

Prin acest sistem sperăm: să creăm pepiniera de simpatizanţi, dintre care se vor recruta viitori membri, şi să punem bazele organizaţiunilor de mâine, când partidul va fi nevoit să intre în ilegalitate. Ceea ce nu va întârzia, dacă prigoana şi teroarea actuală contra noastră va dăinui încă 3 sau 4 luni.

e) Pentru încurajarea sforţărilor tovarăşilor în perioada de propagandă, am sporit apariţia ziarelor noastre. „Socialismul" şi „Muncás" cu un număr în plus pe săptămână, „Socialismul" de la 2 la 3 luni pe săptămână şi „Muncás" de la unu la 2 numere tot pe săptămână;

f) În vederea congresului nostru, am mobilizat întreg CC şi Comisia de Control. Munca ne este îngreunată din cauza lipsei lui Pauker, arestat de la întoarcerea sa în ţară, din cauza lui Crişan, care n-a voit să primească decât însărcinarea de a fi raportor al naţionalităţilor şi a refuzat să rămână la centru până la congres, după cum îşi luase obligaţia, şi din cauza arestării lui Dobrogeanu, survenite acum în urmă. Totuşi, pentru chestiunile mari: agrară, organizare, naţionalităţi, sindicală şi propagandă, la sate am împărţit însărcinările.

Am ţinut, la începutul lunii ianuarie, o consfătuire cu ţăranii comunişti din diferite regiuni, cu împătritul scop: de a completa materialul necesar pentru raportul chestiei agrare; de a discuta şi lua hotărâri practice pentru apariţia cât mai neîntârziată

a ziarului ţărănesc; de a crea un centru de propagandă şi legături; şi de a da instrucţiuni pentru formarea grupelor sau găsirea unui simpatizant sincer în fiecare sat.

Ordinea de zi a Congresului este:
1) Raportul material şi moral al Comitetului Central al partidului;
2) Raport asupra situaţiei internaţionale;
3) Proiectul de program al partidului;
4) Chestia agrară;
5) Chestia naţionalităţilor;
6) Chestii de organizare politică şi sindicală;
7) Alegerea Comitetului Central şi al Comisiei de Control.

Ţinerea Congresului, după cum era de aşteptat, ne-a fost refuzată, aşa că vom anunţa la timp data şi locul.

g) Propaganda printre femei a reînceput să progreseze. În sindicatele unde majoritatea sunt femei, am constituit grupe pe cartier, iar în localităţile unde am avut posibilitatea am format secţiuni – aşa, în Vechiul Regat, sunt 3. De asemenea, am organizat conferinţe speciale pentru femei la Bucureşti şi, în fiecare marţi, membrii partidului iau cuvântul şi, astfel, am reuşit a forma conferenţiare. Poliţia la început şicana ca să le intimideze şi a trebuit să ducem luptă pentru lăsarea liberă a şedinţelor. La scoaterea manifestelor am ajutat, de asemenea.

h) Legăturile noastre cu tineretul sufereau de un timp de vreme. Vina a fost a lor şi a noastră, desigur, a noastră mai mare. Însă, din ajunul congresului lor şi, mai ales, după, legăturile s-au întărit. La toate conferinţele regionale şi la congres, partidul a avut delegaţii săi. Ne-am înţeles asupra acţiunii politice, pentru care tineretul este menit şi trebuie s-o facă. Dar despre acest punct vom vorbi mai pe larg în alt raport.

....[36]

i) Sub influenţa şi iniţiativa noastră, s-a format de aproape un an şi mai în fiecare oraş din ţară, societăţi sportive de tineri, „Prietenii Naturii". În aceste societăţi, avem nuclee şi, pe lângă gimnastică, sporturi, excursiuni, se fac conferinţe şi se ţin şezători, unde comunismul, fără a-i spune pe nume, pătrunde. Şi, de aceea, putem conta pe „Prietenii Naturii" ca simpatizanţi, iar pentru tineret, este el rezervorul din care scoate membri.

Salutări comuniste,
Gheorghe Cristescu

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 177, c. 21-24

[36] Lipsă în text.

15. 1924 iunie - Raportul lui Gelbert Moscovici), în calitate de referent balcanic, despre activitatea ilegală a Partidului Comunist Român, urmat de un manifest comunist.

Die KP Rumaniens im illegalen Kampfe

Ich erhielt dieser Tage die ersten Nummern der illegalen Zeitungen "Sozialismul" und "Munkas" Die Zeitungen sind umfangreich und technisch gut ausgeführt. Sie sind im Namen des **Direktoriums** der KP herausgegeben worden, das, wie es im "Aufruf an die Mitglieder" heisst, wegen des Terrors an Stelle des ZK tritt und als Hauptaufgabe die Eroberung einer "legalen KP" sich stellt.

Die Zeitungen sind Mitte Juni erschienen. Als Folge wurden ungefähr 250 Arbeiter verhaftet; teilweise sind sie wieder freigelassen, der Genosse Ilesch (Broschow) wurde im Gefängnis solange geschlagen, bis er tot war.

Der **Inhalt** der Zeitung ist nicht zufriedenstellend, wie das schon aus der beigelegten Übersetzung des Aufrufes zu ersehen ist. Es wird nicht alles klar und scharf ausgedrückt und viele wichtigen Parolen (wie z. B. die Parole betr[effs] die Bauern-frage) wurden nicht kundgegeben. Zur nationalen Frage wurde die Parole verkürzt wiedergegeben: "Selbstbestimmungsrecht!", - und nicht mehr: "bis zur Lostrennung" vom heutigen Rumänien.

An die Mitglieder der KP Rumäniens!

An des Arbeitervolk des ganzen Landes!

Die liberale Regierung ist vor ihrem Tode. Ihre Herrschaft hat alle Klassen gegen sie aufgerufen.

Die **Arbeiterschaft** hat neue schwere Kämpfe für das fortwährend verteuerte Brot durchgemacht. Überall werden die Arbeiterorganisationen schikaniert, verfolgt, aufgelöst; die staatlichen Betriebe verbieten vollständig die Syndikalisierung. Über 120.000 Arbeiter sind militarisiert. Gesetze über Gesetze werden gegen die Arbeiter von der Regierung erlassen: die Streiks sind verboten, die Polizei der oligarchischen Regierung (d. h. des Unternehmertums) kontrolliert die Arbeiterorganisationen, der Ausnahmezustand ist permanentisiert worden, die Autonomie der Krankenkassen verletzt, räuberische Gehaltssteuern und dann die bevorstehenden Gesetze: der Arbeitskodex, das Antikommunistengesetz etc. Die höchsten Löhne sind, im Vergleich zur Teuerung, sehr ungenügend. Jetzt sind Tausende Arbeitslose durch die Industriekrise verursacht.

Die **Bauern** haben nicht alle Boden bekommen. Von Tausenden wurde der Boden zurückgenommen und an die Partisanen der Regierung verteilt. Die alten und insbesondere die neuen Schulden und der grosse Wucher zerschmettern die Bauernwirtschaft, die noch viele verschiedene Steuern zu ertragen hat. Sogar der Bauer samt Boden ist ein Opfer der Wucherer und Banken. Durch die hohe Getreide-Exporttaxe bekommt der Bauer nicht einmal die Hälfte des Marktpreises.

Das **Kleinbürgertum** wird beraubt, abhängig gemacht von den grossen Banken und steht vor dem Zusammenbruch. Sogar die Fabrikanten und die Grosskaufleute (aus der National-Partei) sind gegen die Regierung, die die Arbeitermassen und Landschätze zugusten der Finanzkliquen (Liberale Partei) exploitiert.

Die **Nationalitäten** sind geknechtet. Hunderte ihrer Schulen wurden geschlossen; die Bauern der Minderheiten wurden von der Bodenverteilung ganz ausgeschlossen und manche sogar enteignet; Tausende und Abertausende Staatsbeamte

und Staatsarbeiter werden entlassen. Hunderttausende Bürger der neuen Provinzen wurden ihres Wahlrechts beraubt und das Selbstbestimmungsrecht wird von der Oligarchie den Nationalitäten hartnäckig verweigert.

Die grosse Mehrheit der Bevölkerung wird zur Verzweiflung getrieben.

In der **Aussenpolitik** hat die reaktion[äre] und konterrevolutionäre liberale Regierung das Land isoliert und mit allen Nachbarn verfeindet. Die Regierung der finanziellen Oligarchie, verlassen von allen grossen und kleinen "Verbündeten", gehasst von allen Klassen, fürchtet den tödlichen Stoss. In ihrer und für das Land katastrophalen Lage sieht die liberale Regierung in der KP den entschiedenen Feind von heute und den Sieger von morgen.

Die KP, der mutige Kämpfer und die Avantgarde der ganzen Arbeiter- und Bauernschaft, die mit Hilfe der ausgebeuteten Massen bis zur Niederringung des Kapitalismus gewillt ist zu gehen, hat in Wirklichkeit bewiesen, dass sie dem weissen Terror standhalten kann, und sie wagt die Oligarchie zu schlagen, wann und wo es ihr am liebsten ist.

In der bessarabischen Frage wurde die Partei zur Verteidigerin der gepeinigten bessarabischen Bevölkerung und sie war die einzige Partei, die für die Bessaraber und für alle unterdrückten und willkürlich angeschlossenen Völker das Selbstbestimmungsrecht verlangt hat. Deshalb kämpft die oligarch[ische] Regierung mit aller Wucht gegen die KP.

Die KP wurde ausserhalb des Gesetzes gestellt. Jede Manifestierung, jede Aktivität ist ihr verweigert. Ihre Zentralorgane, die Wortführer des proletarischen Bewusstseins, wurden brutal verboten. Die Zeitungen, die in der Provinz erscheinen können, werden beschlagnahmt und ihre Verbreiter werden verhaftet. Die Parteiführer werden eingekerkert, viele für das Verbrechen, Kommunist zu sein, zu jahrelanges Gefängnischaft verurteilt. Im ganzen Lande herrschen Polizeispitzel, Hunderte Arbeiter werden verhaftet und fürchterlich geprügelt, um Auskünfte über illegal lebende Genossen aus ihnen herauszupressen. Morgen-Übermorgen werden die Lakaien des Parlaments ohne jedes Schamgefühl die Taten der reaktionären Regierung durch ein Anti-Kommunistengesetz legalisieren.

Die Oligarchie irrt sich aber, wenn sie glaubt, sich dadurch die Existenz zu verlängern und die K. P. vernichten zu können.

Die KP lebt und wird leben. Trotz der bestialischen Massnahmen der Regierung erwächst der Partei neue Kraft. Entfernt von der Legalität, wird die Partei illegal kämpfen, indem sie die Aktivität und Organisation ausdehnt und sich Wurzeln in den Arbeitermassen schafft.

Der Terror verhindert die Funktionen des ZK Die Führung wurde von einem Direktorium übernommen. Das Direktorium wird die Gruppen und Sektionnen organisieren und die Verbindungen herstellen. Mit Hilfe der Genossen, die sich nicht einschüchtern lassen, wird die Partei zu einer kräftigen Massenpartei werden.

Heute sind wir, die Kommunisten, die einzigen im Kampfe gegen die kapitalistische Oligarchie und für die Befreiung der Arbeiterklasse und der in Rumänien unterdrückten Völker. In dem Augenblick, als die Oligarchie glaubte, die KP besiegt zu haben, glaubte die Bauernpartei, ohne die Kontrolle unserer Partei und ohne jede Verantwortung zu sein. Die Bauernführer, die schon lange die Bauern und Arbeiter zu verraten beabsichtigten und die sogar den Vorschlag der KP über die Einheitsfront nicht

einmal diskutieren wollten, reichen heute die Hand den Bojaren der Nationalpartei und fusionieren mit dieser.

Allein im Kampfe ist die Verantwortung der KP um so grösser. Das Bewusstsein unserer Mission macht uns opferfähig und stärkt uns zur Tat.

Mit neuen Kräften tritt die Partei vor die Arbeitermassen, um das Regime der bürgerlichen Diktatur zu vernichten und die Arbeiter- und Bauernregierung, die einzige Erlösung für die unterdrückten Klassen und Völker Rumäniens, zu errichten.

Indem das Direktorium die Führung der Partei während dem Wüten des weissen Terrors übernimmt, schaff es die Möglichkeit, durch Kampf der Arbeiterschaft eine legale und kräftige Partei zu übergeben.

Es lebe der einheitliche Kampf gegen den weissen Terror!

Es lebe die Arbeiter- und Bauernregierung!

Es lebe die legale KP Rumäniens.

Das Direktorium der KP Rumäniens.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 204, c. 582-585

Traducere:

Partidul Comunist Român în lupta ilegală

Am primit, zilele acestea, primele numere ale ziarelor ilegale "Socialismul" şi "Muncitorul". Jurnalele sunt voluminoase şi realizate bine, din punct de vedere tehnic. Ele au fost editate în numele **Directoratului** Partidului Comunist care, aşa cum se spune în "Apel către membri", ține locul Comitetului Central, din pricina terorii, şi-şi stabileşte ca misiune de căpetenie asigurarea unui "Partid Comunist legal"

Ziarele au apărut la jumătatea lui iunie. Ca urmare, au fost arestați circa 250 de muncitori; o parte au fost eliberați, tovarăşul Ilesch (Broschow) a fost bătut în închisoare, până ce a murit.

Conținutul jurnalului nu este mulțumitor, aşa cum se poate deduce din traducerea alăturată a apelului. Nu este redat totul în mod clar şi precis, iar multe lozinci importante (de exemplu, lozinca referitoare la problema țărănească) nu au apărut deloc. În chestiunea națională, lozincile au fost întocmite prescurtat: "Dreptul la autodeterminare!" – şi fără "până la separare" de România actuală.

Către membrii Partidului Comunist Român!
Muncitori din întreaga țară!

Guvernarea liberală este în pragul morții. Stăpânirea ei a ridicat împotriva ei toate clasele.

Muncitorimea a dus noi şi grele lupte pentru pâinea în continuă scumpire. Pretutindeni, organizațiile muncitoreşti sunt şicanate, urmărite, dizolvate; întreprinderile de stat interzic cu desăvârşire sindicalizarea. Peste 120.000 de muncitori sunt înrolați. Lege după lege a fost emisă de guvernare contra muncitorilor: grevele sunt interzise, poliția guvernării oligarhice (adică a patronatului) controlează organizațiile muncitoreşti, starea excepțională a fost permanentizată, autonomia caselor de sănătate încălcată, impozite pe salariu tâlhăreşti şi apoi legile iminente: Codul muncii, legea anticomunistă

etc. Salariile cele mai mari sunt, în raport cu scumpirea, cu totul insuficiente. Acum, criza din industrie a creat mii de şomeri.

Ţăranii nu au primit toţi pământ. Acesta a fost luat înapoi de la mii [de ţărani] şi împărţit de guvern acoliţilor săi. Datoriile vechi, dar îndeosebi cele noi, precum şi dobânda mare, fărâmiţează gospodăria ţărănească, care mai are de suportat diverse alte impozite. Chiar şi ţăranul cu pământ cade pradă creditorilor şi băncilor. Datorită taxelor ridicate pentru exportul cerealelor, ţăranul nu primeşte nici măcar jumătate din preţul pieţii.

Mica burghezie este prădată, făcută dependentă de marile bănci şi se află în pragul ruinei. Până şi fabricanţii şi marii comercianţi (provenind din Partidul Naţional) sunt contra guvernului, care exploatează masele de muncitori şi bogăţiile solului în folosul clicii finanţelor (Partidul Liberal).

Naţionalităţile sunt înrobite. Sute de şcoli aparţinând acestora au fost închise; ţăranii din rândul minorităţilor au fost complet excluşi de la împroprietărire şi unii chiar expropriaţi; mii şi mii de funţionari şi muncitori ai statului au fost concediaţi. Sute de mii de cetăţeni din noile provincii au fost privaţi de dreptul lor electoral, iar dreptul la autodeterminare a fost refuzat cu îndârjire naţionalităţilor, de către oligarhie.

Marea majoritate a populaţiei este adusă la disperare.

În **politica externă**, guvernul liberal, reacţionar şi contrarevoluţionar, a izolat ţara şi se învrăjbeşte cu toţi vecinii. Stăpânirea oligarhiei financiare, părăsită de toţi "aliaţii" mari şi mici, urâtă de toate clasele, se teme de lovitura mortală. În situaţia catastrofală, pentru ea şi pentru ţară, guvernul liberal vede în Partidul Comunist duşmanul hotărât de astăzi şi învingătorul de mâine.

Partidul Comunist, luptătorul dârz şi avangarda tuturor muncitorilor şi ţăranilor, care este decis să meargă, cu ajutorul maselor exploatate, până la înfrângerea capitalismului, a arătat în fapt că poate ţine piept terorii albe şi că se încumetă să învingă oligarhia, atunci şi acolo unde îi este mai bine.

În chestiunea basarabeană, partidul s-a făcut avocatul populaţiei basarabene chinuite şi a fost singurul partid care a revendicat pentru Basarabia şi pentru toate populaţiile asuprite şi arbitrar alipite. De aceea, guvernarea oligarhică luptă din răsputeri împotriva Partidului Comunist.

Partidul Comunist a fost scos în afara legii. Orice manifestare, orice activitate i-au fost refuzate. Organele sale centrale, purtătorul de cuvânt al conştiinţei proletare, au fost interzise în mod brutal. Ziarele, care pot să apară în provincie, au fost confiscate, iar colportorii săi sunt arestaţi. Conducătorii partidului sunt încarceraţi, mulţi pentru crima de a fi comunişti, osândiţi la ani întregi de temniţă. În toată ţara, bântuie agenţi de poliţie, sute de muncitori sunt arestaţi şi groaznic bătuţi, pentru a se smulge de la ei informaţii despre tovarăşii care trăiesc în ilegalitate. Mâine-poimâine, lacheii parlamentului vor legaliza fără pic de ruşine faptele guvernului reacţionar printr-o lege anticomunistă.

Oligarhia greşeşte însă dacă îşi închipuie că poate astfel să îşi prelungească existenţa şi să anihileze Partidul Comunist.

Partidul Comunist trăieşte şi va trăi. În ciuda măsurilor bestiale ale guvernului, puterea partidului creşte. Lipsit de legalitate, partidul va lupta în ilegalitate, lărgindu-şi activitatea şi organizaţia, prinzând rădăcini în masele de muncitori.

Teroarea paralizează funcţiile Comitetului Central. Conducerea a fost preluată de un directorat. Directoratul va organiza grupe şi secţiuni şi va stabili legăturile [între ele]. Cu sprijinul tovarăşilor care nu se lasă intimidaţi, partidul va deveni un partid de masă puternic.

Astăzi, noi, comuniştii, suntem singurii în luptă împotriva oligarhiei capitaliste şi pentru eliberarea clasei muncitoare şi populaţiilor asuprite din România. În momentul când oligarhia a crezut că a învins Partidul Comunist, Partidul Ţărănesc îşi închipuia că este nesupravegheat de noi şi lipsit de orice răspundere. Conducătorii ţărănişti, care intenţionau de mult să trădeze pe ţărani şi pe muncitori şi n-au vrut nici măcar să discute propunerea Partidului Comunist asupra frontului unic, întinde astăzi mâna boierilor din Partidul Naţional şi fuzionează cu el.

Cu cât este mai singur în luptă, cu atât răspunderea Partidului Comunist este mai mare. Conştiinţa misiunii noastre ne face capabili de sacrificiu şi ne întăreşte în acţiune.

Cu noi puteri păşeşte partidul dinaintea maselor de muncitori, pentru a nimici regimul dictaturii burgheze şi pentru a instaura guvernul muncitoresc-ţărănesc, singura salvare pentru clasele asuprite şi popoarele din România.

Întrucât directoratul preia conducerea partidului în perioada dezlănţuirii terorii albe, el creează posibilitatea de a transmite, prin lupta muncitorimii, un partid legal şi puternic.

Trăiască lupta unită împotriva terorii albe!

Trăiască guvernul muncitoresc-ţărănesc!

Trăiască Partidul Comunist Român legal!

Directoratul Partidului Comunist Român

16. 1924 iulie 9, Moscova – Protocol al şedinţei celei de a VII-a Conferinţe a Federaţiei Comuniste Balcanice, cu participarea delegaţiilor bulgară, iugoslavă, română, greacă şi turcă, privind activitatea Prezidiului FCB, situaţia politică şi socială în Balcani şi activitatea partidelor comuniste din ţările balcanice, situaţia PCdR în condiţiile ilegalităţii şi poziţia acestuia în problemele naţională şi agrară (fragmente).

Протокол No. 1

Первое заседание VII Конференции Балканской Коммунистический Федерации 9-го июля 1924 года.

Присутствовали: Бухарин, Коларов, Шмераль, Димитров, МануилЬский, Попеску, Арборе, ГеоргесКу, Бадулеску, Максимос, Вейкин, Россен, Нелов, Маринович, Сенько, Милович, Иванов, Селье, Божкович, Гиргитов, Маслинков, Драганов, Луканов, Иович, Атанаске, Душан, Полиопулос, Сапунов.

Председатель. Димитров.

Слушали:

I. Состав делегаций:

Постановил:

1). болгарская

1) С правом решающего голоса:

а) Димитров, Коларов, Гиргитов, Драганов и Костов.

б) С совещательным голосом: Луканов, Сапунов.

2) юго-славская

С решающим голосом: Маринович, Божкович, Сенько, Стоянович, Лазич.

С совещательным голосом: Гаспар, Душан, Иович и один из эмигрантской группы в Москве.

3) румынская

С решающим голосом: Попеску, Буцуряну, Иванов, Георгеску, Бадулеску.

С совещательным голосом: Арборе-Ралли, Биро, Марин, Адонецкий.

4) греческая

С решающим голосом: Максимос, Мангос, Пулиопулос

5) турецкая С совещательным голосом:

Халим и одни представитель из эмигрантской группы.

Слушал:

2) Выборы Президиума

Постановил:

2. Выбраны: Коларов и Димитров (Болгария), Маринович (Юго-Славия), Буцуряну (Румыния), Максимос (Греция)

Слушал:

3) Секретариат

Постановил:

3. Выбраны: Сапунов, Георгеску и Сенько

Слушал:

4. Выбор коммисии

а) по докладу Димитрова

б) по докладу Милютина

Постановил:

а) Выбраны: Димитров, Божкович, Георгеску

б) Выбраны: Милютин, Мануильский, Димитров, Коларов, Маринович, Сенько и Стоянович, Буцуряну, Попеску, Максимос, один представитель БКФ Молодёжи и один представитель от КП Турции с совещательным голосом

Слушал:

5) Порядок дня конференции

Постановил:

а) Доклад одеятельности Президиума БКФ - тов. Димитров

б) Доклады отдельных партий

в) Доклад о положении на Балканах и о задачах балканских компартий и БКФ

г) Выборы в Исполком и Президиум БКФ.

Слушал:

6) Заслушан доклад тов. Димитрова о деятельности Президиума.

В прениях приняли участие: Бухарин и Иванов

Постановил:

6. Принимается предложение тов. Коларова отложить прения до следующего заседания и прервать настоящее заседание, чтобы дать возможность отдельным делегациям устроить совещания по своим делам, а также для более плодотворного ведения прений заслушать предверительно доклад по политическому положению на Балканах.

Следующее заседание назначить на сегодния в 5 час дня.

Председатель: Димитров

Секретари: Сапунов

[...].

Иванов: В своем отчёте тов. Димитров почти не коснулся одной из областей на Балканах, где события, ныне происходящие, должны будут иметь влияние на судьбы балканской революции. Я говорю о Бессарабии.

Бессарабия переживает сейчас канун революции. В этом как-то не отдают себе отчета, как и в том, что совершается в Добрудже.

Революция в Бессарабии может вспыхнуть ежедневно, потому что здесь имеются налицо как национальный, так и социальный момент.

Национальный момент создаётся наличием национальных меньшинств-русских крестьян, украинских и.других.

Социальный момент вьтекает из совершенно неправильного применения аграрной реформы, по кототой лишь богатые крестьяне получили землю в Бессарабии.

О Бессарабии мы должны поглубже задуматься. Лозунг по националь-ному вопросу, данный ЦК румынской партии, является слишком абстрактным. Бессарабские партии принуждены были взять более конкретный лозунг, и все события в Бессарабии доказывают что мы не имеем достаточно ясного представления об её положении.

Так, например, во время национальных празднеств организованных румынским правительством, крестьяне произвели нападение не только на румынскую армию, но и на русских принимавших участие в организации этого праздника. Другое доказательство мы находим в событиях имевших место в Бессарабии 1 мая.

В течение последних шести лет, молдаванские крестьяне были совершен-но пассивным элементом, теперь - не то.

Я настаиваю на том, чтобы конференция занялась вопросом о Бессарабии, учитывая события здесь протекающие и наличие румынской коммунистической партии.

Президиум совершенно не отдал себе отчёта во внутренней организации румынской партии. Румынская партия состоит из нескольких секций совершенно автономных и работающих каждая как ей вздумается. Я имею в виду, главным образом, Бессарабию.

Я настаиваю на том что во время событий в Вене мы по вопросу о плебисците не получили никаких указаний со стороны ЦК. Мы не получили никаких инструкций, хотя и запрашивали их. Нам пришлось взять ответевенность на себя и дать определённыелозунги каждой из бессарабских организаций в отдельности. Я хотел бы сказать несколько слов относительно крестьян Добруджи, относительно добруджского национального вопроса.

Хотя я и не знаком непосредственно с этим вопросом, но я слышал что во время агитации по национальному вопросу, национальности Добруджи обратились с меморандумом к центральному комитету румынской коммунис-тичесой партии. ЦК румынской компартии не следовало давать никаких инструкций, чтобы не проливать лишней крови, ему следовало обратиться за указаниями в Вену. Меморандум говорит об отделении Добруджи от румынского государства.

Инструкции у Вены были запрошены, не знаю ответила-ли Вена. Тов. Димитров на дискуссиях заявил что они такого требования не получали. Таким образом, секретарь тов. Дмитрова заявляет о том что такой запрос не был полуен, я же знаю что секретарь ЦК с таким запросом обращался.

Я нахожу что доклад президиума Балканской Федерации совершенно не осветил внутреннего состояния балканских партий. Тов. Дмитров говорил о болгарской партии, потому что он больше всего связан с нею. По отношению с другими партиями это не так, и он не знает того что происходит, например, внутри румынской партии.

Я еще раз настаиваю на недостатках автономных секций румынской партии. Надо проводить более энергичную работу и в Бессарабии и в Добрудже и вообще во всей румынской партии [...].

Буцурьян (по-немецки): Тов. Божкович желает чтобы я говорил о Румынии. Я думаю что о Румынии лучше говорить в докладе о Румынии, а здесь можно говорить о Балканах, о балканских партиях в общих чертах. Здесь сказали, и это правильно, что общее положение на Балканах революционное. Но дело не так просто что во всех балканских странах положение революционное. Положение в каждой стране не такое что остаётся только непосредственно подготовить революцию, а надо создать такие взаимоотношения между партиями, чтобы они вместе могли провести революцию. Если Болгарию подготовить в военном отношении, то этого достаточно для того чтобы партии в соседних странах исполнили свою обязаность в смысле активного содействия болгарской революции, т. е. мешали своей буржуазии идти против Болгарии. Положение Юго-Славии требует внимательного к себе отношения. До сих пор считали что Румыния это - самый слабый пункт на Балканах. Теперь выясняется что Румыния не такой уже слабый пункт в этом отношении. Мы видим что Румынская Партия вела хорошую борьбу в бессарабским вопросе. Мы в стране кричали чтобы Бессарабия самоопределила себя, в то время когда речь шла о том что Советская Россия требовала присоединнения Бессарабии к себе. Что это нелегко было, видно из того что газеты запрещались, что партия стала нелегальной, многие были арестованы и т. д., что все мы, делегаты, должны были приехать нелегально и т. д. Так что общее положение там революционное. Эта революционность имеет два источника: национальный вопрос и аграрный вопрос [...].

[...]. Товарищи! Почему теперь положение в Румынии лучше чем год-два тому назад? Почему мы хвалим себя? Не потому что у нас было хорошее руководство, а потому что Коминтерн и Федерация нас выругали, и это нам помогло и мы теперь имеем настоящую коммунистическую линию, так что важно не прошлое, а важны перспективы, важно подаёт ли партия надежды. И с этой точки зрения можно считать что развитие партии, например, в национальном вопросе, идёт по правильному пути, и это принесло нам много пользы. Да, мы нелегальны, мы не имеем легальных газет, но в массах бессарабского населения, даже в мещанских массах, мы имеем очень сильное влияние. И то что с нами, с маленькой партией, игнорируемой в стране, правительственная газета вынуждена полемизировать это симптоматично. Раньше с наши совершенно не считались, а теперь вынуждены с нами полемизировать, и не только в полицейском, но и в идейном смысле с нами бороться.

И, товарищи, не только в национальном вопросе мы вели правильную линию и, по-этому, выросли, но и в крестьянском вопросе. Говоря о национальном вопросе, тов. Мануильский допустил недоразумение. Мы в бессарабском вопросе не только взяли линию, но поставили вопрос о всех народностях, живущих в Румынии. И тов. Мануильский недооценивает нашу политику в венгерском вопросе. Повторяю что мы в крестьянском вопросе тоже начали проводить линию Коминтерна. Главное то что мы берём правильную, честную линию большевистской политики [...]. Мы пытались издать крестьянскую газету, но из этого ничего не вышло, так как и другие газеты запрещены и не могут выходить. Следовательно, неудачи в смысле издания крестьянской газеты нельзя поставить нам в вину. Мы имели крестьяянскую партийную конференцию, где, правда, было всего двенадцать крестьян [...]. Нас товарищ Димитров упрекал в том что мы не перевели партию на ячейковый лад. Это опять - таки объясняется общим политическим положением в стране: удары правительства мешали нашей работе [...].

Много говорилось о едином фронте на Балканах. На вопрос о едином фронте там смотрели как на единый фронт между рабочими и крестьянами. Это верно. Но Румыния индустрияльная страна [...]. В этой области мы имеем большие успехи: мы разбили социал-демократию; хотя в ней были все руководители, социал-демократическая партия политически больше не существует в Румынии. Несмотря на террор, мы на профсоюзном съезде получили большинство. Наше единое професиональное движение в два раза сильнее их професионального движения [...]. В национальном вопросе у нас существует опасность, хотя Бессарабия может стать воротами революции на Балканах [...]. Украинские товарищи пытались дать мелко-буржуазное разрешение украинскому вопросу. Они говорят что Бессарабия это - второе издание Македонии. Это многонациональная страна, и в такой стране украинские товарищи хотели дать лозунг: присоединение к Украине и отделение от Румынии. Против такого лозунга надо восставать.

У нас даже хотели создать автономистскую партию Украинской Бессарабии. Украинская Партия в Бессарабии, которая была бы в связи, с одной стороны с Харьковом, с другой стороны с Бухарестом, была бы вместе с тем централистской.

Вот, товарищи, в общих чертах, положение наших партий на Балканах. Партии на Балканах чрезвычайно важный момент для деятельности упустили. Связь агитационная и политическая компартий Балкан с компартиями Франции и Англии должна быть самая тесная. Компартии метрополии должны войти в связь с компартиями угнетённых стран. Но я думаю что Румыния более тесно связана с Францией, чем Болгария и Юго-Славия. Ведь там был "кениг". Если-бы этот факт использовали, то, может быть, теперь правительство Румынии не так выступало-бы против компартии [...].

Теперь о задачах Балканской Федерации в ближайшем будущем. Надо всё сделать чтобы уделить компартии Болгарии побольше внимания. Особенно необходимо обратить внимание на Юго-Славию. В центре внимания Федерации должна быть Румыния [...]. Что касается Румынии, то общая тактическая мения выработана, требуется лишь работопообный центр. Между тем, централа в

Румынии неработоспособная. Это-самый слабый пункт партии. Если будет работоспособна руководство, мы в ближайшем году будем иметь большие успехи. Надо партию толкать на организацию в нелегальных условиях. Настоящая централа не было на это способной. Партия жизнеспособна, но в ней нет достойного организаторского центра. Если он* будет, мы будем лучше чем до сих пор работать [...].

(10 июня 1924 года. Третье заседание БКФ)

Слово для доклада предоставльется представителю румынской партии, тов. Попеску.

[...].

В настоящее время наша партия насчитывает 2.200 членов, организованных в 60 секциях, сгруппированных в свою очередь в 10 секретариатах. Состав этих секций следующий: в Трансильвании 90% фабричных рабочих, в старом королевстве - 60% фабричних рабочих и рабочих мелких предпиятий. Очень интересен тот факт, что в Бухаресте, в секций, фабричные рабочие составляют только 30%. Организация ячеек началась после 6-й балканской конференции, и теперь у нас имеется 70 ячеек по предприятиям. Партия имеет свои газеты: “Социализм”, выходящая два раза в неделю с тиражем в 10.000 экз[емпляров] с марта месяца она выходила ежедневно. В апрелем газета эта была окончательно восрещена правительством. На венгерском языке выходят нелегальная газета “Мункаж” с тиражем 12.000 экземпляров, распространявшаяся, главным образом, в Трансильвании. С марта месяца она выходит два раза в неделю. Третья газета, на болгарском языке, выходившая раз в неделю с тиражем в 2.500 экземпляров, не была запрещена правительством во время террора. Во время террора партии удалось распространить только один номер нелегальной газеты в Бессарабии. В настоящее время партия выпускает легальный орган “Лупта комуниста”.

Молодёжь идёт вместе с компартией. В январе Союз Молодёжи насчитывал 900 членов в Трансильвании, Буковине и Бессарабии; он работает нелегально, потому что легальное существование невозможно. В старом королевстве он существует легально и насчитывает 3.000 членов. В апреле начался террор, после которого во всей Румынии осталось 1.700 нелегальных и 1.200 легальных членов. На конференции молодёжи в мае месяце было принято решение о переименовании Союза из Союза Социалистической Молодёжи в Союз Коммунистической Молодёжи. Последнему удалось создать небольшие ячейки на заводах, насчитывающие 120 человек, и 3 ячейки в казармах. Орган молодежи с тиражем в 4.000 экземпляров, с 1 мая начал выходить нелегально, причем в Бессарабии было выпущено 3 номера.

Женское движение существует у нас приблизительно один год. В настоящее время имеется четыре женсекции и две ячейки. В этом году они праздновали Международный Женский День. В газете “Социализм” им была предоставлена одна страница.

Во время заседания 4-й Балканской Коммунистической Ко[н]ференции был созван съезд профсоюзов в гор[оде] Клуже, на котором были представлены 60.000

---

* его - п. п.

организованных членов. Конгресс происходил в присутствии полицейских и военных властей, к помощи которых обратились социал-демократы. Последние заняли такую позицию с тем, чтобы осталось непризнанным право представительства (приблизительно 8-10.000 членов). При голосовании вопроса о присоединении к Амстердамскому Интернационалу, 25.000 членов голосовали за это предложение социал-демократов, а 27.000 голосовали за продложение коммунистов - снять этот вопрос с порядка дня, чтобы сохранить единство профдвижения. Теперь в нашем Унитарном Союзе имеется сильная оппозиция. В каждом профсоюзе имеется фракция, работающая под руководством компартии. В Унитарном Союзе существует так называемая фракция центристов, не имеющая никакого влияння. Она состоит из бывших чиновников профсоюзов, не имеет влияния среди рабочих, но, выдвигая лозунг защиты “нейтралитета профсоюза” стремится при каждом удобном случае вырвать союзы из под влияния компартии и помешать созданию единого фронта. Когда компартия Румынии обратилась в Центральный Совет Профсоюзов с предложением образовать единый фронт для помощи жертвам болгарского фашизма, товарищи из унитарного Союза заявили, что они окажут таковую помощь самостоятельно. 1 мая Центральный Совет Профсоюзов не включил в свой манифест коммунистических лозунгов.

Наша партия имеет сильное влияние в так называемой лиге квартиронанимателей. В 1921 г[оду] нам едва удалось послать только одного представителя на собрание лиги, а теперь влияние нашей партии настолько усилилось, что буржуазные элементы, желавшие очистить лигу от наших со-чувственников и вышедшие с этой целью из лиги, оказались при расколе в таком меньшинстве, что вынуждены были просить о принятии их вновь в лигу.

Партия старалась завязать связь с крестьянством. С этой целью была создана крестьянская конференция и напечатаны две маленькие анкеты в газете “Социализмул”. Партия намеривалась издавать отдельную крестьянскую газету, но террор помешал этому.

Наша партия предложила единый фронт с социал демократами и Церанистской партией для совместной кампании помощи жертвам болгарского фашизма, а также для образования рабоче-крестьянского блока. Но партия не смогла в достаточной мере использовать этот шаг, потому что ЦК не имел хорошей связи с провинцией. Однако, мы добились связи с левым крылом крестьянской партии. Теперь, когда крестьянская партия слилась с национальной, можно сказать, что это левое крыло пойдет единым фронтом с компартией Румынии. В национальном вопросе партия заняла правильную позицию и, как уже было отмечено, сумела заставить буржуазную прессу прямо высказаться по этому вопросу. Позиция партии была определена на VI конференции. Буржуазная пресса не обмолвилась ни словом о нашем проекте программы по земельному вопросу.

В ЦК партии существует три течения. Представители первого полагают, что положение не так революционно и что не нужно усиленно готовиться к нелегальной деятельности, а необходимо сосредоточить все внимание на пропаганде и агитации. Они тормозят работу, потому что такая оценка положения не дает возможности энергично работать.

(Из президиума: кто стоит во главе этого течения?)

Кристеску и Кручану.

Второе течение "левицы" восстает против первого и считает, что тезисы Троцкого вполне применимы к Румынии для очистки партии от старых элементов и создания нового, дееспособного ЦК. Недовольство преставителей этого течения ЦК происходит от того что последнии не имеет связи с провинцией и не выдвигает соответствуюших лозунгов в нужный момент. Это недовольство имеет своих представителей в какдой секции, в каждой организации. В центре стоят товарищи, которых можно считать лучшими коммунистами, но их деятельность затрудняется налижием этих двух течений. Основная задача нашей партии - создать активный центр. Для создания его необходима помощь Балканской Федераций и Коминтерна. Необходимо послать делегатов, которые могли бы собрать вокруг себя лучшие элементы и ознакомясь с условиями, создать активный ЦК.

Нас спрашивали, почему не состоялась партийная конференция. Произошло это по следующей причине: во-первых резолюции IV Балканской Коммунистической Конференции пришли поздно. Конференция была назначена на 25 февраля, резолюции же были получены 22-го.

(Из президиума: А когда возвратились делегаты?)

Поздно. Тов[арищ] Паукер был арестован на следующий же день по прибытии в Бухарест. Некоторые делегаты прибыли в декабре, а товарищ Кристеску в январе. Некоторые делегаты сделали доклады ЦК, но уверяли, что в скором времени придут резолюции, и поэтому доклады были короткие и в некоторих пунктах противоречивые.

Мы сделали одну ошибку: первоначально ЦК решил созвать конференцию нелегально. Тов. же Кристеску, по возвращении в Румынию, сообщил, что Балканская конференция настаивает созвать по возможности легальный съезд. Поэтому мы и согласились на созвание такового. Правительство сразу же приняло строгие меры. За каждым из наших товарищей были отряжены один-два сыщика, что сделало невозможным созыв легально конференции. [...].

Таким образом, накануне Балканской Конференции перед румынской партией стояла задача создания дееспособного ЦК и выработки программы действия для компартии. Только при наличии того и другого, компартия станет сильной, способной повести рабочих и крестьн к завоеванию власти.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 249, c. 371-372, 406-409, 428-433, 496-501, 574

Traducere:

Protocol nr. 1

Prima şedinţă a Conferinţei a VII-a a Federaţiei Comuniste Balcanice din 9 iulie 1924[37]

[37] Conferinţa a VII-a a FCB, desfăşurată la Moscova, între 9 şi 18 iulie s-a ocupat, în mod special, de "situaţia revoluţionară" din Balcani şi de situaţia minorităţilor naţionale. De exemplu, se aprecia că "Basarabia, Transilvania, Bucovina, Dobrogea şi Tracia sunt în deplină fierbere, năzuind spre libertate naţională şi independenţă"

Au fost prezenţi: Buharin, Kolarov, Şmeral, Dimitrov, Manuilski, Popescu, Arbore, Georgescu, Bădulescu, Maksimos, Vejkin, Rosen, Nelov, Marinovici, Senko, Milovici, Ivanov, Selie, Bozkovici, Ghirghitov, Maslinkov, Draganov, Lukanov, Iovici, Atanaske, Duşan, Poliopoulos, Sapunov.

Preşedinte: Dimitrov

S-a audiat: componenţa delegaţiilor.

S-a hotărât:

1) bulgară

a) Cu drept de vot decisiv: Dimitrov, Kolarov, Ghirghitov, Draganov şi Kostov.

b) Cu vot consultativ: Lukanov, Sapunov.

2) iugoslavă

a) Cu vot hotărâtor: Marinovici, Bozkovici, Senko, Stojanovici, Lazici.

b) Cu vot consultativ: Gaspar, Duşan, Iovici şi cineva din grupul emigranţilor de la Moscova.

3) română

a) Cu vot hotărâtor: Popescu, Buţureanu, Ivanov, Georgescu, Bădulescu.

b) Cu vot consultativ: Arbore-Ralli, Biro, Marin, Adoneţki.

4) greacă

Cu vot hotărâtor: Maksimos, Mangos, Pouliopoulos.

5) turcă

Cu vot consultativ: Khalim şi un reprezentant al grupului de emigranţi.

S-a audiat: alegerea prezidiului.

S-a hotărât:

Au fost aleşi: Kolarov şi Dimitrov (Bulgaria), Marinovici (Iugoslavia), Buţureanu (România), Maksimos (Grecia).

S-a audiat: secretariat.

S-a hotărât:

Au fost aleşi: Sapunov, Georgescu şi Senko.

S-a audiat: alegerea comisiei.

S-a hotărât:

a) asupra raportului lui Dimitrov.

a) Au fost aleşi: Dimitrov, Bozkovici, Georgescu.

b) asupra raportului lui Miljutin.

b) Au fost aleşi: Miljutin, Manuilski, Dimitrov, Kolarov, Marinovici, Senko şi Stojanovici, Buţureanu, Popescu, Maksimos, un reprezentant al FCB. a Tineretului şi un reprezentant al PC al Turciei, cu vot consultativ.

S-a audiat: ordinea de zi a conferinţei.

S-a hotărât:

a) Raport privind activitatea Prezidiului FCB. - tov. Dimitrov;

b) Rapoarte ale fiecărui partid;

c) Raport privind situaţia din Balcani şi sarcinile partidelor comuniste balcanice şi ale FCB;

d) Alegerea Comitetului Executiv şi a Prezidiului FCB.

[...][38].

---

[38] Au fost eliminate pasajele care nu privesc Romania.

Ivanov: În raportul său, tov. Dimitrov aproape că nu s-a referit la una din regiunile din Balcani, în care evenimentele prezente va trebui să influenţeze soarta revoluţiei din Balcani. Vorbesc despre Basarabia. În prezent, Basarabia se află în ajunul revoluţiei. Acest lucru nu este conştientizat, la fel ca şi evenimentele care se petrec în Dobrogea. În Basarabia, revoluţia poate izbucni în orice moment, deoarece aici sunt prezente atât factorul naţional, cât şi cel social.

Factorul naţional este rezultatul prezenţei minorităţilor naţionale - ţăranii ruşi, ucraineni ş.a.

Factorul social rezidă în aplicarea complet incorectă a reformei agrare, în urma căreia numai ţăranii înstăriţi au primit pământ în Basarabia.

Basarabia trebuie să ne preocupe mai mult. Lozinca în problema naţională, lansată de CC al partidului român, este prea abstractă. Partidele basarabene au fost nevoite să adopte o lozincă mai concretă şi toate evenimentele care au avut loc în Basarabia demonstrează că noi nu am avut o percepţie destul de clară asupra situaţiei de acolo.

Astfel, de exemplu, în perioada sărbătorilor naţionale, organizate de Guvernul român, ţăranii au atacat nu numai armata română, ci şi pe ruşii care luau parte la organizarea acestei sărbători. O altă dovadă rezidă în evenimentele care au avut loc în Basarabia în ziua de 1 Mai. De-a lungul ultimilor şase ani, ţăranii moldoveni au fost un element absolut pasiv, în prezent, nu mai există această situaţie.

Insist ca această conferinţă să se ocupe de chestiunea Basarabiei, ţinând seama de evenimentele care au loc şi de prezenţa aici a Partidului Comunist Român.

Prezidiul nu a ţinut deloc seama de organizarea internă a partidului român. Partidul român se compune din câteva secţii absolut autonome, care activează după cum îi trece prin cap fiecăreia. Am în vedere, în primul rând, Basarabia. Insist asupra faptului potrivit căruia, în timpul evenimentelor de la Viena[39], noi nu am primit nici un fel de indicaţii din partea CC. Nu am primit nici un fel de instrucţiuni, deşi le-am solicitat. A trebuit să ne asumăm răspunderea şi să dăm anumite lozinci fiecărei organizaţii basara-bene în parte.

Aş dori să spun câteva cuvinte cu privire la ţăranii din Dobrogea. Nu cunosc nemijlocit această problemă, dar am auzit că, în timpul agitaţiilor asupra problemei naţionale, naţionalităţile din Dobrogea au adresat un memorandum Comitetului Central al Partidului Comunist Român. CC al Partidului Comunist Român nu a trebuit să dea nici o instrucţiune pentru a nu se vărsa sânge în plus, el trebuia să se adreseze, pentru instrucţiuni, Vienei. În memorandum se vorbeşte despre separarea Dobrogei de statul român.

Instrucţiuni de la Viena s-au cerut, nu cunosc dacă Viena a răspuns. În cadrul discuţiilor, tovarăşul Dimitrov a declarat că el nu a primit vreo cerere de acest gen. Astfel, secretarul tovarăşului Dimitrov declară că nu a primit nici o interpelare de acest fel, eu, însă, ştiu că secretarul CC s-a adresat cu o asemenea cerere.

Eu consider că raportul prezidiului Federaţiei Balcanice nu a reflectat deloc situaţia internă din partidele balcanice. Tov. Dimitrov a vorbit despre partidul bulgar, pentru că el este legat mai mult de acesta. În ce priveşte celelalte partide, nu este aşa şi, de exemplu, el nu cunoaşte ce se întâmplă în interiorul partidului român.

---

[39] Probabil, Conferinţa româno-sovietică de la Viena din 1924.

Accentuez încă o dată asupra neajunsurilor din secţiile autonome ale partidului român. Trebuie dusă o muncă mai energică şi în Basarabia, şi în Dobrogea, şi, în genere, în cadrul întregului partid român [...].

Buţureanu (în germană): Tovarăşul Bozkovici doreşte ca eu să vorbesc despre România. Eu cred că despre România cel mai nimerit ar fi să se vorbească în raportul privind România, aici se poate vorbi despre Balcani, despre partidele balcanice, în linii generale. S-a spus aici, şi acest lucru este corect, că situaţia generală din Balcani este revoluţionară. Dar nu este atât de simplu faptul că în toate ţările balcanice situaţia este revoluţionară. Situaţia din fiecare stat balcanic nu constă doar în pregătirea revoluţiei, ci trebuie ca între partide să se creeze astfel de relaţii, încât ele să poată pregăti împreună revoluţia. Dacă Bulgaria este pregătită din punct de vedere militar, acest fapt va fi de ajuns pentru ca partidele din ţările vecine să îşi îndeplinească obligaţia lor, în sensul asistenţei active pentru revoluţia bulgară, adică să împiedice burghezia lor să meargă împotriva Bulgariei. Situaţia din Iugoslavia necesită o atenţie deosebită. Până în prezent, s-a considerat că România este cel mai slab punct al Balcanilor. Acum, însă, se clarifică faptul că România nu mai este chiar punctul atât de slab în acest sens. Constatăm că partidul român a promovat o luptă eficientă în problema basarabeană. Noi, în ţară, am strigat ca Basarabia să se autodetermine, în timp ce chestiunea se referea la aceea că Rusia Sovietică revendica alipirea Basarabiei la ea. Faptul că nu a fost uşor se vede din aceea că ziarele au fost interzise, partidul a devenit ilegal, mulţi au fost arestaţi ş.a.m.d., că noi toţi, delegaţii, am fost nevoiţi să venim [la conferinţă] nelegal etc. Aşa că situaţia generală de acolo este revoluţionară. Această stare are două surse: problema naţională şi problema agrară [...].

Tovarăşi! De ce situaţia actuală a României este mai bună decât cu un an-doi în urmă? De ce ne lăudăm pe noi înşine? Nu pentru că am avut o bună conducere, ci deoarece Cominternul şi federaţia ne-au certat şi asta ne-a ajutat şi acum avem o linie comunistă adevărată, astfel că important nu este trecutul, ci perspectivele, important este dacă partidul oferă speranţe. Din acest punct de vedere, se poate aprecia că dezvoltarea partidului, de exemplu, în problema naţională, merge pe drumul cel drept, şi aceasta ne-a fost de mare folos. Da, noi suntem ilegali, nu avem ziare legale, dar în rândul populaţiei basarabene, şi chiar în masele înstărite, noi avem o foarte puternică influenţă. Iar faptul că ziarul guvernamental este silit să polemizeze cu noi, partid mic, ignorat în ţară, este simptomatic. Înainte, nu ţineau cont de noi, dar în prezent sunt nevoiţi să polemizeze, nu numai în sens poliţienesc, ci şi să lupte cu noi în plan ideologic. Şi, tovarăşi, nu numai în problema naţională am promovat o linie corectă, ci şi în problema ţărănească. Vorbind despre problema naţională, tovarăşul Manuilski a comis o neînţelegere. În problema basarabeană, noi nu numai că am luat poziţie, ci am ridicat şi problema despre toate naţionalităţile care trăiesc în România. De asemenea, tov. Manuilski nu apreciază just politica noastră în problema maghiară. Repet feptul că noi am început să promovăm linia Cominternului şi în problema ţărănească. Important este că noi adoptăm poziţia corectă, cinstită a politicii bolşevice ... Noi am încercat să edităm o gazetă ţărănească, dar din aceasta nu a ieşit nimic, întrucât şi alte ziare sunt interzise şi nu pot să apară. În consecinţă, insuccesele în ceea ce priveşte editarea gazetei ţărăneşti nu ni se pot imputa. Am desfăşurat o conferinţă ţărănească de partid unde, este drept, au fost doar 12 ţărani ... Tov. Dimitrov ne-a reproşat că nu am transpus partidul în aşezarea armonioasă pe bază de celule [de partid]. Aceasta, iarăşi, se explică

prin situaţia politică concretă din ţară: loviturile guvernului au dăunat aditivităţii noastre [...].

S-a vorbit mult despre frontul unic în Balcani. În problema frontului unic, s-a avut în vedere frontul unic între partide şi ţărani. Este adevărat. Dar România este stat industrial * În acest domeniu noi avem mari succese: am distrus social-democraţia; deşi în acest partid se aflau toţi conducătorii, Partidul Social-Democrat nu mai există în România din punct de vedere politic. Fără a recurge la teroare, noi am obţinut majoritatea la congresul sindicatelor profesionale ... În problema naţională, la noi există un pericol, deşi Basarabia poate să devină poarta revoluţiei în Balcani Tovarăşii ucraineni au încercat să ofere o soluţie mic-burgheză problemei ucrainene. Ei afirmă că Basarabia este o a doua Macedonie. Aceasta este o provincie multinaţională şi în această provincie tovarăşii ucraineni au încercat să lanseze lozinca despărţirii de România şi alipirii la Ucraina. Împotriva acestei lozinci trebuie să ne ridicăm.

De asemenea, la noi s-a dorit crearea unui partid autonomist al Basarabiei ucrainene: Partidul Ucrainean din Basarabia, care să fie în legătură, pe de o parte, cu Harkovul, pe de altă parte, cu Bucureştiul, fiind, totodată, un partid centralist.

Iată, tovarăşi, în linii generale, situaţia partidelor noastre din Balcani. Partidele [comuniste] din Balcani au pierdut un moment extrem de prielnic pentru activitate. Legăturile politice şi de agitaţie între partidele comuniste din Balcani şi partidele comuniste din Anglia şi Franţa trebuie să fie cât mai strânse. Partidele comuniste ale metropolelor trebuie să intre în legătură cu partidele comuniste din statele asuprite. Însă, eu cred că România este mai strâns legată de Franţa decât sunt Bulgaria şi Iugoslavia. Pentru că acolo a fost *könig*[40] Dacă acest fapt ar fi fost exploatat, atunci, poate, Guvernul român nu ar fi acţionat astăzi împotriva Partidului Comunist [...].

Acum, despre sarcinile Federaţiei Balcanice în viitorul apropiat. Trebuie făcut tot ce este posibil pentru a acorda mai multă atenţie Partidului Comunist din Bulgaria. O atenţie deosebită trebuie acordată Iugoslaviei. În centrul atenţiei Federaţiei trebuie să se afle România ... În ce priveşte România, linia generală a tacticii este elaborată, mai trebuie doar un centru capabil de activitate. Pe lângă acesta, centrala din România este ineficientă. Acesta este cel mai slab punct al partidului. Dacă conducerea se va dovedi capabilă, în anul următor vom înregistra mari succese. Partidul trebuie împins spre organizarea în condiţii ilegale. Centrala actuală nu a fost în stare de aşa ceva. Partidul este plin de vitalitate, dar nu dispune de un centru organizatoric capabil. Dacă acesta va exista, vom lucra mai bine decât până acum [...].

10 iulie 1924. A treia şedinţă a FCB. I se dă cuvântul reprezentantului partidului român, tov. Popescu. [...]:

În prezent, partidul nostru numără 2.200 de membri, organizaţi în 60 de secţii, grupate, la rândul lor, în zece secretariate. Componenţa acestor secţii este următoarea: în Transilvania - 90% [secţii] muncitoreşti de fabrică, în Vechiul Regat - 60% [secţii] muncitoreşti de fabrică şi [secţii] muncitoreşti din micile întreprinderi. Este foarte interesant faptul că, în secţiile din Bucureşti, muncitorii din fabrici alcătuiesc doar 30%. Organizarea celulelor a fost demarată în urma Conferinţei a VI-a Balcanice, iar acum

---

* Şters în textul original.
[40] Germ. "rege"

există 70 de celule [comuniste] pe întreprinderi. Partidul are ziarele sale: "Socialismul", care apare de două ori pe săptămână într-un tiraj de 10.000 de exemplare. În luna martie, ziarul apărea zilnic. În aprilie - a fost interzis definitiv de către guvern. În limba maghiară apare ziarul "Munkács", într-un tiraj de 12.000 de exemplare, difuzat, în principal, în Transilvania. Începând cu luna martie, ziarul apare de două ori pe săptămână. Al treilea ziar, în limba bulgară, care apărea o dată pe săptămână în tiraj de 2.500 de exemplare, a fost interzis de guvern în timpul teroarei.

În perioada teroarei, s-a reuşit răspândirea unui singur număr al gazetei ilegale în Basarabia. În prezent, partidul editează organul legal [de presă], "Lupta comunistă".

Tineretul merge alături de Partidul Comunist. În ianuarie, Uniunea Tineretului număra 900 de membri în Transilvania, Bucovina şi Basarabia; el activează ilegal pentru că fiinţarea sa legală este imposibilă. În Vechiul Regat, el există legal şi numără 3.000 de membri. În aprilie, s-a declanşat teroarea, în urma căreia în toată România au rămas 1.700 de membri ilegali şi 1.200 de membri legali. La conferinţa tineretului, din luna mai, s-a adoptat hotărârea de schimbare a numelui uniunii din Uniunea Tineretului Socialist în Uniunea Tineretului Comunist. Ultima a reuşit să creeze mici celule în cadrul cazarmelor. Organul [de presă al] tineretului, cu un tiraj de 4.000 de exemplare, a început să apară ilegal de la 1 mai; totodată, au apărut trei numere în Basarabia.

Mişcarea feminină există la noi de aproximativ un an. În prezent, există patru secţii de femei şi două celule. În acest an, ele au sărbătorit Ziua internaţională a Femeii. În ziarul "Socialismul", le-a fost rezervată o pagină.

În timpul şedinţei Conferinţei a IV-a a Federaţiei Comuniste Balcanice[41], s-a convocat, în oraşul Cluj, Congresul sindicatelor profesionale[42], la care au fost reprezentaţi 60.000 de membri organizaţi. Congresul s-a desfăşurat în prezenţa autorităţilor poliţieneşti şi militare, la ajutorul cărora au recurs social-democraţii. Aceştia au adoptat o astfel de poziţie, încât să rămână nerecunoscut dreptul reprezentativităţii (circa 8-10.000 de membri). Atunci când s-a votat problema afilierii la Internaţionala de la Amsterdam, 25.000 de membri au votat pentru această propunere a social-democraţilor, iar 27.000 au votat pentru propunerea comuniştilor - de a scoate această problemă de pe ordinea de zi, în vederea păstrării unităţii mişcării sindicale. Acum, în Uniunea noastră unitară există o aşa-zisă "fracţiune a centraliştilor", care, însă, nu are nici o influenţă. Este compusă din foşti funcţionari ai sindicatelor, nu are influenţă între muncitori, însă, propulsând lozinca "apărării neutralităţii sindicatului profesional", încearcă, de câte ori are ocazia, să smulgă sindicatele de sub influenţa Partidului Comunist şi să împiedice crearea frontului unic. Atunci când Partidul Comunist al României s-a adresat Consiliului Central al Sindicatelor cu propunerea de formare a frontului unic pentru ajutorarea victimelor fascismului bulgar, tovarăşii din Uniunea unitară au declarat că ei vor acorda un asemenea ajutor independent. La 1 Mai,

---

[41] A IV-a Conferinţă a FCB s-a desfăşurat la Sofia, între 14 şi 17 iunie 1922. Din partea PC român, au participat Marcel Pauker, Gheorghe Tănase, Gelbert Moscovici, Aron Lazăr, vezi M. C. Stănescu, *Moscova, Cominternul, Filiera comunistă balcanică şi România (1919-1943)*, Bucureşti, Ed. Silex, 1994, p. 63-65.

[42] La Congresul de la Cluj (septembrie 1923), s-a produs scindarea mişcării sindicale, prin retragerea celor care doreau afilierea la Internaţionala Roşie Sindicală şi care ulterior au constituit Sindicatele unitare.

Consiliul Central al Sindicatelor profesionale nu a inclus în manifestul său lozinci comuniste.

Partidul nostru are o puternică influenţă în aşa-zisa Ligă a chiriaşilor. În 1921, noi abia am reuşit să trimitem un reprezentant la consfătuirea ligii, iar în prezent influenţa partidului nostru s-a intensificat atât de mult, încât elementele burhgeze, care au încercat să elimine din ligă pe simpatizanţii noştri, ieşind în acest scop din ligă, s-au pomenit în minoritate, astfel încât s-au văzut nevoiţi să ceară reprimirea lor în ligă.

Partidul a încercat să intre în legătură cu ţărănimea. În acest scop, a fost convocată conferinţa ţărănească şi s-au publicat două materiale în ziarul "Socialismul" Partidul a încercat să promoveze o activitate separată, dar este necesar să se acorde toată atenţia propagandei şi agitaţiei. Ei frânează activitatea, pentru că o asemenea apreciere a situaţiei nu contribuie la o muncă energică.

(Din Prezidiu: Cine se află în fruntea acestui curent?)

Cristescu şi Cruceanu.

Al doilea curent al "stângii" se ridică împotriva primului şi consideră că tezele lui Troţki sunt pe deplin aplicabile în România, în vederea epurării partidului de elementele vechi şi creării unui CC nou şi eficient. Nemulţumirea reprezentanţilor acestui curent din cadrul CC rezidă în faptul că acesta din urmă nu întreţine legături cu provincia şi nu promovează lozincile la momentul potrivit. Această nemulţumire are exponenţii ei în fiecare secţie şi organizaţie. La centru, există tovarăşi care pot fi socotiţi drept cei mai buni comunişti, dar activitatea lor este îngreunată de prezenţa acestor două curente. Sarcina principală a partidului nostru este crearea unui centru activ. În acest scop, este necesar ajutorul Federaţiei Balcanice şi al Cominternului. Trebuie trimişi delegaţi care să grupeze în jurul lor cele mai bune elemente şi, luând cunoştinţă de situaţia concretă, să construiască un CC activ.

Pe noi ne-au întrebat de ce nu a avut loc conferinţa de partid. Aceasta s-a întâmplat din următorul motiv: în primul rând, rezoluţiile Conferinţei a IV-a a FB au ajuns târziu. Conferinţa a fost fixată pentru 25 februarie, iar rezoluţiile au fost primite pe 22.

(Din Prezidiu: Când s-au întors delegaţii?)

Târziu. Tov. Pauker a fost arestat în chiar ziua sosirii sale la Bucureşti. Unii dintre delegaţi au sosit în decembrie, iar tov. Cristescu în ianuarie. Unii dintre delegaţi au făcut rapoarte ale CC, dar susţineau că rezoluţiile vor sosi în scurt timp, de aceea rapoartele au fost succinte şi, în multe privinţe, contradictorii.

Am făcut o greşeală: iniţial, CC a hotărât să convoace conferinţa ilegal, însă tov. Cristescu, la revenirea sa în România, a comunicat că la Conferinţa Balcanică s-a insistat asupra convocării, dacă este posibil, a congresului legal. De aceea, noi ne-am declarat de acord cu convocarea acestuia. Guvernul a adoptat imediat măsuri drastice. Fiecărui tovarăş al nostru i s-au repartizat unul-doi detectivi, ceea ce a făcut imposibilă convocarea legală a conferinţei [...].

În acest mod, în ajunul Conferinţei Balcanice, în faţa partidului român se punea sarcina creării unui CC eficient şi elaborării programului de acţiune a partidului. Numai în aceste condiţii, Partidul Comunist va deveni mai puternic, capabil să mobilizeze pe muncitori şi ţărani pentru cucerirea puterii.

17. 1924 august 25 - Nota lui J. Williams cuprinzând membrii aleşi [la Congresul al III-lea al PCdR] pentru a forma Comitetul Central al PCdR şi Comisia de Control.

1071 25 / VIII-24
Сов. Секретно
20 августа
N 410
Ув. тов.
Съезд (Виктор)

В дополнение к предыдущему письму сообщаю состав ЦК только что принятый на совещании докладчиков и пред. комисс., избранных съездом.

ЦК

1. Кöблеш - рабочий, венгерец
2. Ротт - раб., венг.
3. Ткаченко - бессарабец
4. Кришан - инт., венг.
5. Доброджану - инт., румын

Образуют Испол. Бюро Секретарь ЦК - Кöблеш

6. Мариян - рабочий, румын
7. Чукуреза - рабочий, румын
8. Кристеску - инт., румын
9. Искович - венгерец, представ. КСМ

Кандидаты в Ц. К.: 1) Фабиян; 2) Борис; 3) Штерберг; 4) Тордей (раб. венг.); 5) Тимотей Марин (раб.); 6) Колотчак (раб.); 7) Фекетэ (раб.)

Контр. Ком.

1. Паукер - инт., румын
2. Бага - раб., венг.
3. Вентила-Ионеску - раб., румын

Кандидаты в К. К. 1) Дан - раб., венг.
2) Вася Василеску - раб., румын
3) Иванов - ?, бессарабец

Этот состав был принят всеми присутствовавшими единогласно. Один лишь Доброджану до конца возражил против введения в ЦК Кристеску. Список **не был предложен** нами; он во время обсуждения образовался из выдвигавшихся т[оварища]ми кандидатур.

Сегодня сьезд закончится.

С пр.
J. Williams

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 237, cadrele 48-49 (fond 495, op. 19, dosar 49)

Traducere:
Strict secret
20 august

No. 410
1071
25 / VIII-24
Stimaţi tovarăşi,

Congresul (Victor)[43]

În completarea scrisorii anterioare, vă comunic componenţa Comitetului Central, care tocmai a fost aprobată la consfătuirea raportorilor şi a reprezentanţilor comisiilor alese de congres.

CC

1. Köblös - muncitor, maghiar
2. Roth - muncitor, maghiar
3. Tcacenco - basarabean
4. Crişan - intelectual, maghiar
5. Dobrogeanu - intelectual, român

Alcătuięsc Biroul Executiv
Secretarul CC Köblös

6. Marian - muncitor, român
7. Ciucureza - muncitor, român
8. Cristescu - intelectual, român
9. Iscovici - maghiar, reprezentant al Organizaţiei Tineretului Comunist

Candidaţii pentru CC: 1) Fabian; 2) Boris; 3) Sternberg; 4) Tordai (muncitor, maghiar); 5) Timotei Marin (muncitor); 6) Colotceac (muncitor); 7) Fekete (muncitor)

Comisia de Control

1. Pauker - intelectual, român
2. Bâgă - muncitor, maghiar
3. Vintilă Ionescu - muncitor, român

Candidaţii pentru Comisia de Centrol

1) Dan - muncitor, maghiar
2) Vasia Vasilescu - muncitor, român
3) Ivanov - ?, basarabean

Această componenţă a fost aprobată în unanimitate de către cei prezenţi. Doar Dobrogeanu a fost până la sfârşit împotriva introducerii lui Cristescu în CC. Lista **nu a fost primită de noi**; în timpul dezbaterilor, el a fost propus de către tovarăşi.

Astăzi s-a încheiat congresul.

Cu salutări,
J. Williams[44]

18. 1924 decembrie 6 - Scrisoare a lui Gheorghe Cristescu către conducerea Cominternului, în care descrie dezorientarea membrilor PCdR după trecerea în ilegalitate a partidului (fragment).

---

[43] Congresul al III-lea al PCdR, Viena, septembrie 1924.
[44] Probabil, a activat în cadrul Internaţionalei Comuniste, Secţia Balcanică, cu sediul la Viena.

București, 6 decembrie 1924

Dragii mei,

Eu v-am scris de mai multe ori, dar de la voi nu am mai primit nici o veste. Ce poate fi cauza tăcerii voastre? Ultima scrisoare de la voi a fost aceea pentru soția amicului meu, care își lăsase nevasta în părăsire.

La noi merge destul de greu, de când ne-a scos din lege partidul și ne-a interzis ziarele și sigilat cluburile. Propaganda ce se face este foarte redusă, ca și neexistentă, și de ce crezi, fiindcă sunt foarte mulți cu cap și, când cauți, nu are nici unul cap. Eu mă mențin pe terenul propagandei legale și, din această cauză, sunt atacat de cei care se gândesc ilegal, cât și cei ce refuză de a-l seconda.

Veți ști că pe vremuri, când lucra ilegal Constandinescu, el lucra mai cu cap și tot am refuzat să părăsesc acțiunea legală, dar acum ilegalii lucrează mai fără prudență decât Constandinescu, dacă ar fi să zic că lucrează. De la Constandinescu s-a văzut multe cărți editate, de la actualii nimic.

Mișcare nu avem, tezele ne învață ce să facem, dar nici un semn de viață. [...][45]

Sufletele slabe dau înapoi, așa că în parte își atinge scopul măsurile ce ni le aplică. Pe când sindicatele unitare dau înapoi, cele social-democrate apar și iau ființă și chiar unele de la noi trec la ei. Te doare când vezi că pierzi din masa ta, și te părăsește că nu poți să fii de folos și astfel începe să încolțească ideea cât mai mult la masă să treacă la galbeni, că acolo vor putea găsi putere ca să oprească din reformele ce li se răpește de patronat. Ministrul nu mai susține pe față sindicatele galbene, dându-le anumite prefe-rințe față de cele unitare. La sindicatele unitare era toate sforțările ce le fac muncitorii conștienți cotizând, nu se ajunge bani ca să facem față cheltuielilor. Sindicatele noastre au ca local grajduri mici, iar galbenii localuri frumoase. Social-democrații sunt ajutați de Amsterdam și Londra, au putință să aibă o mulțime de propagandiști pe care îi trimite în centrele de metalurgie și stau acolo ca să facă grupe și să rupă din ai noștri și, cu regret vă spun, ei reușesc. Sindicatele unitare nu au putință să trimită nici un propagandist decât foarte rar, noi pierdem și funcționari ce îi mai avem, se încasează greu și din ce în ce mai puțin, punem fel de fel de și tot nu se ajunge. Social-democrații dau o mare [...][46]

[...] în primul rând sindicatelor și apoi partidului, aceasta că partidul este scos din lege și nu poate sta în fruntea luptei deschis, dat fiind că burghezimea noastră a venit cu o bogată legiuire în contra partidului nostru, unde îi face lupta foarte greu de dus.

Dacă spun greutățile ce le întâmpină partidul, nu înseamnă că trebuie să uităm partidul, dar se impune să ne conducem după tactica militară chibzuită, nu să faci 3 pași înainte și să dai cu 10 înapoi, cum am făcut în timpul grevei generale din 1918, când eu eram plecat în Rusia. Toți acei care simțim politicește că un val de reacțiune și mai năprasnic vine asupra noastră, care poate să dureze încă ani de zile, ne-am sfătuit să facem cel puțin să apară un ziar de informații din câmpul muncii, cât și anumite știri politice care vor putea fi strecurate, noi am vrea cât de mult, dar, dacă nu vom putea, ne vom mulțumi și cu mai puțin. Ziarul voim să-l scoatem săptămânal și fără să avem vreo legătură cu cei care au stricat în 1920 și au părăsit partidul, ca și cu cei de azi, care au stricat și ce mai rămăsese din 1920 și mâine vor părăsi iar partidul. Eu nu-mi fac

[45] Șters în documentul original.

[46] Șters în documentul original.

iluzii mari, dar cred cu amici tovarăşi că [...][47] [...] cele ce v-am scris, eu aştept un răspuns şi din partea voastră, ce credeţi că ar trebui să fac, este bine sau nu, ar trebui să vă consultaţi şi cu tovarăşul vostru Miliuţă, că el am văzut că le pricepe bine, i se pare lui sau vouă că am fi prea pripiţi sau necazul nostru nu prea este întemeiat?

Mai trebuie să ştiţi că, din partid, unii tovarăşi vor să facă aparte un Partid al Muncii, dându-şi şi un program nou, m-au consultat şi pe mine ce cred eu, le-am răspuns: dacă ei vor să facă, eu nu mă opun, însă eu nu pot face parte din el, i-am mai sfătuit să cerceteze, să vă întrebe pe voi şi pe Miliuţă, ca unii ce vă daţi mai bine seama de împrejurări, dacă v-au consultat sau nu, nu ştiu. Tot e bine ca voi să spuneţi ce credeţi, ca eu, la rândul meu, să ştiu ce sfat să le dau, dacă mai mă vor întreba.

După cum vedeţi, la noi este o întreagă zăpăceală, care nu ştiu cum se va limpezi. La sindicate, unii zic să intrăm toţi la galbeni, fără nici o condiţie şi aci am nevoie de un sfat clar, eu am citit [...][48]

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 250, c. 431-434

19. [1924] - Bugetul de venituri şi cheltuieli al Partidului Comunist Român, cuprinzând estimarea în dolari americani a cheltuielilor şi veniturilor partidului pe anul 1924.

BUDGET
des dépenses et des revenues du Parti Communiste Roumain

Le CC du Parti Communiste Roumain en décidant les chapitres du budget qui suivront a en vue les besoins strictement nécessaires du mouvement, pour l'année 1924, conformément aux décisions prises avec les délégués du parti à la conférence passée, par l'Exécutive.

Toutes les sommes sont calculées pour un mois.

Les dépenses groupées en vingt chapitres forment trois catégories principales, la presse, l'organisation du parti et la propagande. A chaque chapitre nous ajoutons aussi les revenues supposées qui pourront augmenter, mais seulement après quelque temps d'organisation régulièrement soutenue.

La presse

Chap. I. **"Socialismul"**

L'organe central du parti en roumain doit paraître journellement. Son tirage varie de 6-12 milles et à la suite de la campagne de la presse que nous l'avons commencé en ce moment nous pouvons croire qu'il aura dix milles feuilles tirage, par jour. (Il a à présent 6-7 milles tirages.) En ce cas, le papier par mois sera:

	200 ;
L'imprimerie	180 ;
Les salaires de la rédaction	80 ;
Les salaires de l'administration	70.

[47] Şters în documentul original.
[48] Şters în documentul original.

Les dépenses pour l'expédition, les registres, réquisits, réparations, littérature étrangère, reportage, abonnements aux agents 20.

Total 550

Les revenues, les abonnements, les dépositaires et la maculature 200

Le déficit 350.

Chap. II. "**Munkás**"

L'organe du parti en hongrois, paraît deux fois par semaine, en six ou huit pages. Son tirage varie jusqu'à 9 milles feuilles. Il s'imprime avec le papier de l'imprimerie et dépenses 110

La rédaction 30

Dépenses pour l'expédition et les abonnements étrangers, réquisits, frais divers, etc. 10

Total 150

Les revenus, abonnements, dépositaires 60

Le déficit 90

Chap. III. **Journal des paysans**

Il paraît une fois par semaine en deux pages 37

Les revues seront minimes au commencement.

Il sera répandu plutôt gratuitement 2

Le déficit 35

Chap. IV. **La Revue**

Elle paraît en 64 pages, une fois par mois, tirage 3-5 milles.

Le papier 9

L'imprimerie 15

Rédaction, expédition 10

Total 34

Les abonnements, la vente 6

Le déficit 28.

Chap. V. **Journal russe**

Une fois par semaine, tirage, rédaction, administration 46

Les revenus seront minimes, car la feuille sera distribuée en cachet, à cause de la terreur qui règne en Bessarabie 1

Le déficit 45

Chap. VI. ***"Pravda"***

L'organe du parti bulgare pour la Dobroudja et le Cadrilater, une fois par semaine 44

Les revenus 24

Le déficit 20

Chap. VII. **Subventions**

Pour aider les feuilles que le parti ne peut pas faire sortir lui-même, comme "*Freiheit*" en Bukovine, "*La Vie Syndicale*", les feuilles de différents şyndicats, les feuilles des étudiants qui reçoivent notre direction, etc. 25

Chap. VIII. **L'Édition**

Comme nous n'avons pas l'argent nécessaire pour une véritable édition, nous faisons paraître des brochures comme supplément du "Socialismul" au moins deux par mois 60

Les revenus 10

Le déficit 50

L'organisation

Chap. IX. **Contencios**, service d'avocature et la direction judiciaire du parti. Le parti est toujours désarmé devant la justice bourgeoise pour les moindres circonstances. Et comme le comité est pressé à dépenser irrégulièrement des sommes fortes, pour la défense de nos membres et du parti comme personne juridique, on a décidé d'organiser un service d'avocature.

Les avocats (3)	20
Les transports, réquisits, installation, un secrétaire	13
Le déficit	33

Chap. X. **Le Parti (Secrétaires)**

Du nombre de 15 décidé par la conférence, 7 seront salariés	70
12 sections en Transylvanie et vieux royaume	120
Les frais de transport	35
Dépenses pour secrétariat, correspondance, etc.	10
Le déficit	235

Chap. XI. **Pour la Fédération**

La cotisation due et notre délégué 22

Chap. XII. **L'école**

Une école d'éducation politique et syndicale à Bucarest 50

Chap. XIII.

L'organisation des congrès, le transport des délégués à l'intérieur comme à l'étranger, annuellement 624

– donc par mois 52.

Cette somme sera probablement trop petite, parce que dans les 6 mois passés nous avons dépensé seulement à l'étranger 646 dollars, sauf l'argent donné aux délégués jusqu'à Vienne, sauf le transport à l'intérieur.

Chap. XIV. **Les locaux**

Les loyers pour la rédaction, les sections, les subventions la où nous ne pourrons pas prendre un local à nous, un local pour le parti et le secrétariat, le chauffage, l'éclairage, le service, le mobilier, etc. 116.

Chap. XV. **Les interventions**

Pour l'arrangement de la situation des camarades qui sont à l'étranger, pour les passeports, pour la communication avec les emprisonnés, etc. 100.

Chap. XVI. **La propagande syndicale**.

Comme IRS est loin de pouvoir aider le mouvement syndical, nous dépensons des fortes sommes pour salarier une bonne partie des nos camarades délégués dans l'organisation syndicale.

5 hommes	45
leur transport	25
Les subventions pour organiser à l'intérieur des syndicats l'opposition communiste. Les grèves, etc.	50
Total	120

Nous devons attacher une grande attention au mouvement syndicale, la seule possibilité de réunir légalement les ouvriers, le parti étant presque illégal.

Chap. XVII. **À la campagne**

Pour la meilleure et en même temps la plus difficile propagande à la campagne nous avons besoin de trois secrétaires centraux	30
Leur transport	5
Les frais, les indemnisations	15
12 secrétariats régionaux	120
leur transport	20
Pour répandre la littérature	10
Total	200

Chap. XVIII. **Propagande féminine**

Pour quatre secrétariats	40
Le transport	15
Total	55

Chap. XIX. **Les étudiants**

La propagande parmi les étudiants, l'organisation des centres dans toutes les universités	20
Total	20

Chap. XX. **Les nationalités**

La propagande dans les organisations des nationalités pour les diriger vers le but social et l'organisation d'une opposition sous notre direction 50

Total 50

Totale par mois 1.696

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 161, c. 445-447.

Traducere:

BUGET

de cheltuieli şi venituri ale Partidului Comunist Român

Comitetul Central al Partidului Comunist Român, hotărând capitolele bugetului care urmează, are în vedere necesităţile stricte ale mişcării pentru anul 1924, conform deciziei luate de către Executiv, împreună cu delegaţii partidului, la conferinţa trecută.

Toate sumele sunt calculate pentru o lună.

Cheltuielile, grupate în douăzeci de capitole, formează trei categorii principale: presa, organizarea partidului şi propaganda. La fiecare capitol, adăugăm şi veniturile presupuse, care ar putea să crească, dar numai după o perioadă de organizare susţinută în mod regulat.

Presa

Capitolul I. **„Socialismul"**

Organul central al partidului în limba română trebuie să apară zilnic. Tirajul său variază între 6-12 mii şi, în prima campanie de presă pe care am început-o în acest moment, putem crede că va avea zece mii de exemplare tiraj zilnic. (El are în prezent un tiraj de 6-7.000). În acest caz, hârtia pentru o lună va costa 200

Tipografia 180

Salariile redacţiei 80

Salariile administraţiei 70

Cheltuielile pentru expediţie, registrele, rechizitele, reparaţiile, literatura străină, reportaj, abonament la agenţi 20

Total 550

Veniturile, abonamentele, depozitări şi maculatura 200

Deficit 350.

Capitolul II. **„Munkács"**

Organul partidului în limba maghiară apare de două ori pe săptămână, în şase sau şapte pagini. Tirajul său variază până la 9.000 de exemplare. El se imprimă cu hârtia tipografiei şi costă 110

Redacţia 30

Cheltuieli de expediţie şi abonamente străine, rechizite, diverse cheltuieli etc. 10

Total 150

Venituri, abonamente, depozitări 60

Deficit 90

Capitolul III. **Jurnalul ţărănimii**
Apare o dată pe săptămână în două pagini 37
Veniturile vor fi minime la început. Va fi răspândit mai mult gratuit 2
Deficit 35
Capitolul IV. **Revista**
Apare cu 64 de pagini, o dată pe lună, tiraj 3-5.000.
Hârtia 9
Tipografie 15
Redacţie, expediţie 10
Total 34
Abonamente, vânzări 6
Deficit 28
Capitolul V. **Jurnalul rusesc**
O dată pe săptămână, tiraj, redacţie, administraţie 46
Veniturile vor fi minime, căci foaia va fi distribuită pe ascuns, datorită terorii care domneşte în Basarabia 1
Deficit 45

Capitolul VI. **„*Pravda*"**
Organul partidului bulgar pentru Dobrogea şi Cadrilater, o dată pe săptămână 44
Venituri 24
Deficit 20
Capitolul VII. **Subvenţii**
Pentru a ajuta publicaţiile pe care partidul nu le poate scoate el însuşi, precum „*Freiheit*" în Bucovina, „*La Vie Syndicale*", publicaţiile diferitelor sindicate, foile studenţeşti care acceptă conducerea noastră etc. 25.
Capitolul VIII. **Editura**
Cum nu avem banii necesari pentru o editură adevărată, scoatem broşuri ca suplimente ale „Socialismului", cel puţin de două ori pe lună 60
Venituri 10
Deficit 50.
Organizarea
Capitolul IX. **Contencios**, serviciu de avocatură şi direcţie judiciară a partidului. Partidul se găseşte mereu dezarmat în faţa justiţiei burgheze, în cele mai mărunte împrejurări. Şi, cum comitetul este presat să cheltuiască, în mod regulat, sume serioase, pentru apărarea membrilor noştri şi a partidului ca persoană juridică, s-a decis organizarea unui serviciu de avocatură.
Avocaţi (3) 20
Transporturi, rechizite, instalarea, un secretar 13
Deficit 33.
Capitolul X. **Partidul (Secretarii)**
Din numărul de 15 decişi de conferinţă, şapte vor fi salariaţi 70
12 secţiuni în Transilvania şi Vechiul Regat 120
Cheltuielile de transport 35
Cheltuielile pentru secretariat, corespondenţă etc. 10

Deficit 235

Capitolul XI. **Pentru Federaţie**

Cotizaţia datorată şi delegatul nostru 22

Capitolul XII. **Şcoala**

O şcoală de educaţie politică şi sindicală la Bucureşti 50

Capitolul XIII.

Organizarea congresului, transportul delegaţilor în interior şi în străinătate, anual 624,

deci pe lună 52

Această sumă va fi probabil prea mică, deoarece în cele şase luni trecute am cheltuit doar în străinătate 646 dolari, fără banii daţi delegaţilor până la Viena şi fără transportul în interior.

Capitolul XIV. **Sediile**

Chiriile pentru redacţie, secţiunile, subvenţiile acolo unde putem să cumpărăm un local al nostru, un sediu pentru partid şi secretariat, încălzire, iluminat, serviciu, mobilier etc. 116

Capitolul XV. **Intervenţiile**

Pentru aranjarea situaţiei tovarăşilor care sunt în străinătate, pentru paşapoarte, pentru comunicarea cu cei aflaţi în închisoare etc. 110

Capitolul XVI. **Propaganda sindicală**

Cum IRS[49] este departe de a putea ajuta mişcarea sindicală, cheltuim sume importante pentru salarizarea unei bune părţi a tovarăşilor noştri delegaţi în organizaţia sindicală

Cinci oameni 45.

transportul lor 25

Subvenţiile pentru organizarea în interiorul sindicatelor a opoziţiei comuniste. Grevele etc. 50

Total 120

Trebuie să acordăm o mare atenţie mişcării sindicale, singura posibilitate de a-i reuni în mod legal pe muncitori, partidul fiind aproape ilegal.

Capitolul XVII. **În zona rurală**

Pentru mai buna şi, în acelaşi timp, mai dificila propagandă la ţară avem nevoie de trei secretari centrali 30

Transportul lor 5

Cheltuielile, indemnizaţiile 15

12 secretari regionali 120

Transportul lor 20

Pentru a răspândi literatura 10

Total 200

---

[49] Internaţionala Roşie Sindicală, organizaţie sindicală internaţională, controlată de Comintern. Sindicatele Unitare din România, în care comuniştii deţineau controlul după scindarea mişcării sindicale româneşti în 1923, nu erau afiliate la Internaţionala Roşie Sindicală, datorită impopularităţii acestei iniţiative printre muncitorii români.

Capitolul XVIII. **Propaganda feminină**	
Pentru patru secretariate	40
Transportul	15
Total	55
Capitolul XIX. **Studenţii**	
Propaganda printre studenţi, organizarea de centre în toate universitătile	20
Total	20
Capitolul XX. **Naţionalităţile**	
Propaganda în organizaţiile naţionalităţilor, pentru a le îndrepta spre ţelul social şi organizarea unei opoziţii sub conducerea noastră	50
Total	50
Total pe lună	1.696

20. 1925 februarie 11, Paris - Scrisoare a Grupului Comunist Român din Paris către Federaţia Balcanică şi delegaţii Partidului Comunist Român la Viena, prin care se solicită coordonarea eforturilor pentru sprijinirea mişcării comuniste din ţară.

Dragi tovarăşi,

Nu vă este necunoscută, desigur, existenţa la Paris a unei organizaţii a comuniştilor români, aflaţi aci. Această organizaţie a adus, în măsura în care lucrul i-a fost cu putinţă, diferite servicii mişcării comuniste din ţară, atât prin ajutorul său moral, cât şi cel material, dar până acum ea nu a lucrat sub controlul direct al partidului român şi al Federaţiei Comuniste Balcanice. De nenumărate ori, noi am făcut sforţări, prin tovarăşi însărcinaţi pentru acest scop, de a ne pune în legătură cu voi, pentru a lucra sub controlul direct al partidului şi pentru a pune la dispoziţia sa toate forţele noastre. Nu ştiu dacă felul în care noi ne-am adresat vouă - prin tovarăşi interpuşi - sau o neînţelegere oarecare, au făcut ca până astăzi apelurile noastre şi dorinţa noastră de muncă, în favoarea mişcării din ţară n-au avut nici un răspuns direct. Grupul nostru se dezvoltă din ce în ce mai mult: am stabilit oarecari legături cu grupuri sau tovarăşi izolaţi, din America, Elveţia etc., am creat o comisiune care să facă agitaţie în chestia Basarabiei (zilele astea se formează o societate a refugiaţilor din Basarabia), de la 15 ianuarie am început să scoatem o foaie bilunară "România muncitorare" şi, cu ocazia aniversării anexării Basarabiei, o să scoatem un număr special.

Vedeţi, dar, că grupul nostru are dorinţa de a munci şi foloasele care le-ar trage mişcarea din ţară, dacă această muncă ar fi făcută sub controlul partidului, pot fi mult mai mari.

De aceea, noi avem convingerea că, de data aceasta, apelul nostru va contribui a clarifica neînţelegerile - dacă există - şi a stabili legăturile normale între grupul nostru şi Partidul Comunist Român, cât şi cu Federaţia Comunistă Balcanică. Profităm de ocazie, pentru a vă ruga să ne aprovizionaţi regulat cu tot materialul ce este editat de către partidul român şi Federaţia Balcanică (teze, rezoluţii, apeluri, buletine etc. etc.).

(Vă confirmăm cu această ocazie, primirea broşurii asupra Congresului PCR din 1924).

Primiți, dragi tovarăși, salutările noastre comuniste.
PS. Toate scrisorile grupului vor purta ștampila și semnătura secretarului.
pt. secretar ss. indescifrabil

Scrieți-ne pe adresa:
Gilberte Verhennemann
8, Av. Mathurin Moreau, Paris 19e

Anexă

Tovarășul Sternberg (care nu este membru al partidului) a adus contra tovarășului Stâncă o serie de acuzații grave. Pentru a ști care trebuie să fie atitudinea noastră față de tovarășul Stâncă, vă rugăm să ne comunicați dacă ele sunt adevărate. Iată acuzațiile tov. Sternberg: (Copie a declarațiilor semnate de el.)

"Ținând să evit orice interpretare eronată ce s-ar putea da declarației mele orale, vă rog să-mi permiteți a o rezuma aci în scris.

1) La Viena, Stâncă a susținut că reîntoarecerea lui în țară ar fi fost hotărâtă la Paris, în înțelegere cu - și aprobată de - Cristescu, aprobare care s-ar fi răsfrânt și asupra amănuntelor de aranjare ale acestei plecări. Dar aceste amănunte nu sunt fără interes. Este vorba de acordarea a nu mai puțin de 60.000 (șase zeci mii) lei, ce Stâncă pretindea spre a-și putea regula situația lui militară, ca apoi să poată activa în țară. Tov. Cristescu dezminte categoric această afirmație și susține a nu fi aranjat nimic, în special, asupra cazului lui Stâncă. Pe de altă parte, tot Stâncă, prin tov. Hoppe, adresează o scrisoare pe adresa lui Cristescu, către tov. H. Sternberg, prin care îl roagă să se ocupe spre a-i aranja situația lui militară.

2) Stâncă mai declară fraților Hoppe că are și o misiune din partea lui Alecu Constantinescu: să organizeze în țară nu știu ce anume grupuri pe lângă sindicate și cu o activitate de natură "bombastică". De atunci, de altfel, a început Stăncă a fi cunoscut drept "anarhist".

3) Stâncă lucrează tot timpul cât stă la Viena și câștigă suficient. Totuși, el mai primește și ajutor din partea nevestii sale. Aceasta nu ar trebui deloc reținut dacă Stâncă. în același timp. nu ar fi cerut partidului ajutor, el spunând că nu lucrează și deci nu are posibilitatea de a-și ajuta copilul și nevasta, ce mor de foame la Paris.

4) După toate astea, nimeni n-a mai vrut să se ocupe de Stâncă. Personal i-am sugerat, având în vedere dorința lui de a se întoarce în țară spre a activa, posibilitatea ce o are de a face aceasta și fără consimțământul partidului. Se duce în țară, se angajează la un patron, se înscrie în sindicat, prinde chestiunile la ordinea zilei, le discută, le soluționează și, dacă va fi capabil, se va impune ușor în conducerea sindicatelor, un câmp larg de activitate pentru Stâncă, setos de așa ceva. Dar el nu-mi răspunde nimic, capătă pașaportul și pleacă, nu în țară, ci la Paris.

Aci, îmi veți permite să adaug asupra punctului 4 un mic comentariu. Stâncă susține că el ar fi propus tov. Hoppe sau tov. Georgescu, posibilitatea de activare menționată în punctul 4, dar că ar fi fost refuzat de ei. Dumneavoastră puteți foarte ușor remarca că activitatea mai sus specificată este aceea ce orice muncitor conștient are datoria și dreptul s-o facă în sindicatul său de breaslă și nimeni nu poate să-l oprească de la aceasta. Nu tov. Hoppe, nici Georgescu n-ar fi fost aceia care să împiedice pe

Stâncă de la o asemenea activitate şi Stâncă, dacă ar fi vrut s-o facă, n-ar fi ţinut seama de dezaprobarea lor.

Indicându-vă pe tovarăşii Hoppe şi Georgescu, pentru confirmarea acestor mai sus declarate de mine, vă stau cu prietenie la dispoziţie.

(ss) Max Sternberg
1 februarie 1925

Declaraţia făcută în scris de Sternberg
pt. secretar ss. indescifrabil
Paris 11-II-1925

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 250, c. 495-498

21.1925, octombrie - Raportul Biroului Balcanic al organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional, din cadrul Internaţionalei Comuniste, adresat Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, referitor la activitatea secţiei din România, în special, ajutorarea deţinuţilor politicI (fragment).

Короткий информационный доклад о положении и деятельности секции МОПР-а на Балканах

1. Балканское бюро

Для посреднического руководства секцией МОПР-а, Исполком имеет своего представителя в гор. Вене, который с представителями Балканской Федерации представляет собой Балканское Бюро. Балканское Бюро существует с ноября 1924г. и работает по директивам и инструкциям Исполкома. В задачи его входит главным образом:

1. Наблюдать за деятельностью отдельных секций.

2. Дать директивы и инструкции по очередным вопросам выдвинутым секциям.

3. Вести контроль над политической и материальной деятельностью секций путем личного обследования и также непосредственной связью с секциями.

4. Посредничество при всех корреспонденциях, материалах агитаций, пропагандой и финансовых операциях между секциями и исполкомом и т д.

5. При особо важных процессах в странах, находящихся под руководством ББ, по указаниям ИК МОПР организовать международную защиту и заботиться о назнечении и посылке иностранных защитников на данный процесс.

6. По назначению Исполкома подготавливать и организовать международные кампании против белого террора в указанной исполкомом стране. Руководить кампаниями и наблюдать за выполнением данных директив о привлечении к кампании секций.

Балканское Бюро состоит из четырех членов Балканской Федерации и представителя исполкома МОПР-а.

К участию в совещаниях привлекаются, по мере надобности, представители Австрийской и Венгерской секций.

Технический аппарат состоит из оного технического секретаря и одной машинистки.

Аппарат Балканского Бюро обходится исполкому в 350 дол. в мес., включая жалование сотрудников, квартирную плату за помещение, расходы почтоготелеграфные, подписку на газеты и проч.

Балканским Бюро израсходовано за первые восемь месяцев 1925г., включая расходы по оздарельству, на разные кампании, на иностранных защитников, командировку и пр. ....[50] дол.

Связь Балканского Бюро с исполкомом с одной стороны и с отдельными секциями, с другой стороны постепенно налаживается. Энергичная работа Балканского Бюро за последние месяцы во многом улучшила деятельности секций на Балканах. Однако, до сих пор не удалось провести в жизнь Контрольный Объезд Балканских секций. Причины этому двоикие: усиленный террор в Балканских странах и безпрерывные кампании по разным вопросам, которые целиком отнимают всю энергию и весь состов ББ.

Балканское Бюро в течение последних месяцев выполняла следующие задания исполкома:

А. По организации защиты:

1) Организация заграничной защиты тов. Ланцукого – в Польше

2) Членов ЦК Румынской Коммунистической Партии в Бухаресте

3) Татарбунарских повстанцев в Кишиневе

4) Процесс МОПР-а в Белграде.

Б. По организации кампаний:

1) Кампания по польскому, болгарскому, румынскому, Бессарабскому и Юго-Славскому и венгерскому вопросам против белого террора данных стран.

2) Организация и отправка разных заграничных комиссий и делегаций в Болгарию и Бессарабию.

Кампании кончились с чрезвычайным успехом. ББ удалось возбудить интересы общественного мнения всей Европы. Буржуазная пресса почти ежедневно помещала что нибудь из наших источников: статьи, интервью, снимки, сообщения, хронику, доклады целиком или выдержки из докладов отдельных комиссий и делегаций о своей работе или впечатления о Болгарии и Бессарабии и пр,

В. По изданию брошюр:

ББ организовал издание брошюр: "Что такое МОПР" для Болгарии, Румынии и Юго-Славии на соответствующих языках. Кроме этих ББ издал /2/ две брошюры о Болгарии ("Ужасы Цанкого режима и Классовая юстиция в Болгарии после взрыва"). Издано на немецком и французском языках брошюра Коста-Фору и брошюра Виллара - "Что я видел в Болгарии".

Заключение

Принимая во внимание, что ББ работает в Австии нелегально и, что аппарат совсем небольшой, деятельность ББ можно считать удовлетворительной.

В будущем необходимо ББ от некоторых работ разгрузить. Для организации международной защиты необходимо создать международное юридическое бюро в Париже.

---

[50] Lipsă în text.

Для проведеня международных кампаний и привлечения общественных деятелей, необходимо создать Комитет в Швейцарии или Париже.

ББ должен в будущем побольше внимания уделять деятельности своих секций на Балканах.

"   " октября 1925г.

/ Рабинович/

Румыния

Организация МОПР существует с сентября 1924г. До этого полит. заключенные получали от партии и профсоюзных организаций небольшую поддержку. С сентября 1925г. МОПР постепенно развивается. В настоящее время имеется ЦК, около 8 областных и 25 местных комитетов.

Индивидуальных членов имеется около 1200-500. Причина малочисленности членов заключается в том, что МОПР работает нелегально. Правительственный террор, непрерывны аресты коммунистов, очень замедляют рост организации МОПР-а.

Политзаключенные около 500 член., но получают от МОПР-а регулярную поддержку не больше 150 член. Денежную помощь получают и члены семей заключенных в количестве 30-40 чел. Имеется Юр. бюро для организации защиты арестованных подсудимых борцов революции.

Секция получает от Исполкома МОПР ежемесячную субсидию в 1500 дол. До октября сего года секция получала 2000 дол. ежемесячно кроме очень частых единовременных сумм для ведения процессов, издания брошюр, освобождения заключенных и т.д.

МОПР работает в тесной связи с парт. организациями. Хотя очень популярен среди рабочих и крестьян Румынии, все же на местах он не имеет почти никакого дохода. Причина эта заключается в слабости местных комитетов. Доход из взносов очень колеблется. Так например, в июне сего года приход из взносов 12 дол., в июле же 60 дол.

Исполком и ББ неоднократно указывали секции, что помощь МОПР-а должна охватывать всех заключенных, революционеров и несмотря на такую инструкцию и на наличие остатков, как видно из отчета Ц. К. за июнь и за июль, что в июне получили помощь III закл. и 3 семейс., а в июле / только в старой Румынии / 110 чел. и 9 сем. Норма помощи для заключенного около 4 дол. в мес. и для одной семьи 7-8 дол. в мес. В общем секцией израсходовано за два мес. /июнь-июль/ 5085 дол., из которых на помощь заключенным и членам их семей израсходовано 2400 дол. На юрзащиту, процессы, защитников, освобождение из под ареста и тюрьмы, документы для преследуемых около 1800 дол. на организационнье расходы и пропаганду, оклады, расходы по поездкам - 885 дол.

Главнейшее препятствие [на пути] развития МОПР в Румынии является беспрерывное преследование рабочих и крестьян. Арестовывают не только актив Компартии, но и актив Комсомольцев, профсоюзов и актив МОПРа. Секретари и члены Комитета именно из-за этой причины часто меняются, и дело организации МОПРа приходится после каждого ареста вновь начинать.

На проведение видных процессов в Румынии Исполкомом обращено много внимания. На процесс ЦК Компартии нами посланы два иностранных защитника. На процесс Татарбунарских крестьян посланы французский, итальян-

ский и чехословацкий защитники и делегации состоящие из одного француза, одного бельгийца и одного чехословака. В связи с бухарестским и кишиневским процессами ЦК. МОПРа изданы две брошюры /под редакцией Коста Фору - известного общественного деятеля Румынии/ и на время кишиневского процесса издается еженедельный бюллетень.

Кампании Исполкома по румынскому и бессарабскому вопросу можно считать очень удачным. В течение долгих недель почти вся европейская пресса интересовалась этими процессами. В разных городах запада организовывались митинги протеста общественных деятелей по инициативе ББ и Общества Бессарабцев, протестовали, дали интервью и написали статью по поводу реакционной политики румынского правительства. В организационном порядке необходимо послать человека в Румынию для подробного инструктирования мопровских деятелей на местах. Через ИККИ необходимо обратиться к ЦК Компартии Румынии с просьбой обращать больше внимания делу МОПРа по всей территории новой Румынии.

Дополнение к докладу о Румынии

(на основании устного доклада Секретаря Компартии рум. перед. ББ 10 XI 1925г.)

В настоящее время легальной организации МОПРа в Румынии нет и таковая невозможна.

МОПР существует нелегально. В Бухаресте имеется ЦК из 3 членов. Секретарь МОПРа назначен ЦК партии и оплачивается МОПРом. Имеются 2 областные секретариата (один в Бессарабии, другой в Трансильвании и Банат). Секретари этих областных органов являются одновременно секретарями профсоюзов и получают жалование от таковых.

Связь нелегальных МОПРовских организаций с унитарным профсоюзом налажена. При каждом Совете профсоюзов имеется один уполномоченный, который советом профсоюза выделен специально для ведения МОПРовской работы и для связи с ЦК МОПРа. Уполномоченные эти участвуют с совещательным голосом на всех заседаниях Совета профсоюза, отчитываются, делают доклады и вносят предложения по всем вопросам, касающимся МОПРа.

МОПР таким образом стал очень популярен среди широких масс членов профсоюзов и легелизация МОПРа является сейчас только вопросом времени, зависящим от степени террора правительства.

Унитарные профсоюзы обязались производить ежемесячно членские взносы в пользу помощи заключенным. Суммы, собираемые таким образом распределяются среди политзаключенных на местах В действительности взносы установлены и собираются только в тех городах, где такие профсоюзы имеются и где коммунисты имеют довольно сильное влияние в профсоюзах. Централизации поступлений и распределения помощи пока нет. Местные сборы раздаются местным заключенным без ведома и согласия ЦК МОПРа.

Предпологается в скором времени съезд унитарных конференцией, на котором профсоюзные комфракции выдвигают вопрос о помощи политзаключенным. Уставы профсоюзов, утвержденные правительством, не исключают возможности деятельности такого рода.

Передача помощи политзаключенным непосредственно от имени МОПРа встречает очень сильное и серьезное препятствие со стороны местных органов власти, которые стремятся узнать из каких источников получены деньги в посылках. Хотя закон разрешает передачу посылок заключенным от родных заключенного, но очень часто арестовывают даже жен заключенных за отказ объяснить от кого или откуда они получили деньги на поддержку мужа.

Еще хуже обстоит дело с поддержкой таких политзаключенных, которые помещены в тюрьмы далеко от своего местожительства. Сообщение с ними очень плохое и дорогое. МОПРу приходится оплачивать расходы по поездке одного члена семьи, чтобы иметь возможность снабдить политзаключенного съестными припасами. Посылка обыкновенной почтой не достигает заключенного, она пропадает в руках надзирателей.

Таким образом поддержка политзаключенных обходится очень дорого и именно по этой причине нет возможности оказывать помощь всем политзаключенным, стоящим вне профсоюзов или живущих в таком районе, где нет организации. Поэтому МОПРу очень часто даже не известно, где и сколько имеется политзаключенных. При таком положении дел, ясно, что статистику политзаключенных и оказываемой им помощи нельзя считать полной.

Дети убитых революционеров или политзаключенных очень нуждаются в моральной и материальной помощи. Однако, создать детский дом в самой Румынии вряд ли удастся. Открыть столовую для таких детей или снабжать их съестными припасами возможно. Отправка румынских детей в детские дома в Вене или Германии по всей вероятности не встретит препятствий.

26. XI. 1925г.
Район

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 264, c. 66-70, 72-73

Traducere:

Scurt raport informativ privind situația și activitatea secției organizației Ajutorul Roșu Internațional în Balcani

1. **Biroul Balcanic**

Pentru mijlocirea conducerii secției organizației Ajutorul Roșu Internațional, Comitetul Executiv are un reprezentant la Viena, care, împreună cu reprezentanții Federației Comuniste Balcanice, formează Biroul Balcanic. Biroul Balcanic a luat ființă în noiembrie 1924 și activează conform directivelor și instrucțiunilor Comitetului Executiv. Sarcinile lui sunt următoarele:

1. Să urmărească activitatea diferitelor secții;
2. Să emită directive și instrucțiuni privind problemele curente ale secțiilor;
3. Să verifice personal activitatea politică și financiară a secțiilor, având legături nemijlocite cu acestea;
4. Să mijlocească legătura între secții și Comitetul Executiv ș.a. prin corespondență, prin activitate de agitație și propagandă, prin operațiuni financiare.
5. La procesele importante din diferite țări, Biroul Balcanic, la indicațiile Comitetului Central al organizației Ajutorul Roșu Internațional, să asigure apărarea la

nivel internațional și să se ocupe cu desemnarea și trimiterea unor avocați din străinătate pentru procesele respective.

6. La indicațiile Comitetului Executiv, să pregătească și să organizeze campaniile internaționale împotriva terorii albe în țările numite de Comitetul Executiv. Să direcționeze campaniile și să urmărească îndeplinirea directivelor privind antrenarea secțiilor în aceste acțiuni.

Biroul Balcanic este compus din patru membri ai Federației Balcanice și un reprezentant al Comitetului Executiv al organizației Ajutorul Roșu Internațional.

La ședințe sunt solicitați să participe, în limita posibilităților, și reprezentanți ai secțiilor din Austria și Ungaria.

Aparatul tehnic este compus dintr-un secretar tehnic și o dactilografă.

Aparatul Biroului Balcanic acordă Comitetului Executiv 350 de dolari pe lună, incluzând salariile lucrătorilor, plata pentru chiria apartamentului, cheltuielile pentru taxele de poștă și telegraf, abonamentele la ziare ș. a.

Biroul Balcanic a cheltuit în primele opt luni ale anului 1925, inclusiv cheltuielile pentru tratament, pentru diferite campanii, avocați, delegații și pentru altele .... de dolari.

Legătura Biroului Balcanic cu Comitetul Executiv și cu diferite secții se stabilește treptat. Munca susținută a Biroului Balcanic din ultimele luni a îmbunătățit activitatea secțiilor din Balcani. Totuși, până în prezent, nu s-a reușit verificarea secțiilor. Cauzele sunt două: teroarea din țările balcanice și campaniile neîntrerupte pe diferite probleme, care iau toată energia Biroului Balcanic.

În ultimele luni, Biroul Balcanic a rezolvat următoarele probleme ale Comitetului Executiv:

A. Probleme privind organizarea apărării:

1) apărarea cu avocați străini a tovarășului Lanțuk - Polonia;

2) a membrilor Comitetului Central al Partidului Comunist Român din București;

3) a răsculaților din Tatar-Bunar;

4) procesul organizației Ajutorul Roșu Internațional din Belgrad.

B. Probleme legate de organizarea campaniilor:

1) campaniile frecvente împotriva terorii albe din Polonia, Bulgaria, România, Basarabia, Iugoslavia și Ungaria;

2) organizarea și trimiterea peste graniță a delegațiilor și a comisiilor în Bulgaria și Basarabia.

Campaniile s-au încheiat cu succes, Biroul Balcanic reușind să trezească interesul proprietarilor din întreaga Europă. Presa burgheză a publicat aproape zilnic din sursele noastre: articole, interviuri, fotografii, comunicări, cronici, rapoarte sau fragmente din rapoartele comisiilor și delegațiilor referitoare la activitatea sau la impresiile acestora despre Bulgaria și Basarabia etc.

C. Probleme privind editarea broșurilor:

Biroul Balcanic a organizat editarea broșurii “Ce este organizația Ajutorul Roșu Internațional”, destinată Bulgariei, României și Iugoslaviei, scrisă în limbile țărilor respective. Biroul Balcanic a editat și două broșuri pentru Bulgaria (“Ororile regimului țankovist” și “Justiția de clasă din Bulgaria după explozie”). A fost tipărită în limbile germană și franceză broșura lui Costa-Foru și broșura lui Villar - “Ce am văzut în Bulgaria?”.

Concluzie

Având în vedere că Biroul Balcanic activează ilegal în Austria şi că aparatul nu este numeros, putem considera satisfăcătoare activitatea Biroului Balcanic.

Pe viitor, este necesar ca Biroul Balcanic să fie degrevat de unele sarcini. Pentru organizarea apărării la nivel internaţional, trebuie să fie creat un birou juridic internaţional, cu sediul la Paris.

Pentru organizarea campaniilor internaţionale şi pentru atragerea unor lideri sociali este necesară crearea unui comitet în Elveţia sau la Paris.

Biroul Politic trebuie să acorde pe viitor o atenţie mai mare activităţii depuse de secţiile sale în Balcani.

octombrie 1925

(Rabinovici)

ROMÂNIA

Organizaţia Ajutorul Roşu Internaţional a fost creată în septembrie 1924. Până la această dată, deţinuţii politici primeau un mic ajutor din partea partidului şi a sindicatelor. Din septembrie 1925, Ajutorul Roşu Internaţional s-a dezvoltat treptat, având în prezent un Comitet Central, opt comitete regionale şi 25 de comitete locale. Membrii sunt în jur de 1.200-1.500. Cauza numărului mic de membri rezultă din faptul că organizaţia Ajutorul Roşu Internaţional activează ilegal. Teroarea declanşată de guvern şi arestările neîntrerupte ale comuniştilor împiedică dezvoltarea organizaţiei.

Deţinuţii politici sunt în jur de 500 de persoane, însă doar 150 de persoane primesc ajutor regulat din partea organizaţiei Ajutorul Roşu. Ajutor bănesc mai primesc şi 30-40 de persoane, care fac parte din familiile deţinuţilor politici. Există un birou juridic, care organizează apărarea luptătorilor revoluţionari arestaţi şi judecaţi.

Secţia primeşte lunar 1.500 de dolari de la Comitetul Executiv al organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional. Până în luna octombrie anul curent, secţia a primit 2.000 de dolari lunar, în afara sumelor destinate proceselor, tipăririi broşurilor, eliberării arestaţilor etc.

Organizaţia Ajutorul Roşu Internaţional lucrează în strânsă legătură cu organizaţiile de partid. Cu toate că organizaţia este foarte populară în rândul muncitorilor şi ţăranilor din România, nu obţine aproape nici un venit local. Cauza constă în delăsarea comitetelor locale. Venitul din cotizaţii este foarte variabil. Astfel, de exemplu, în iunie anul curent, încasările din cotizaţii au fost de 12 dolari, în iulie - de 60 de dolari.

Comitetul Executiv şi Biroul Balcanic au arătat secţiei de nenumărate ori că ajutorul din partea organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional trebuie să fie acordat tuturor deţinuţilor şi revoluţionarilor. După cum reiese din raportul Comitetului Central, în luna iunie au primit ajutor trei deţinuţi şi trei familii, iar în luna iulie (numai în Vechiul Regat) - 110 deţinuţi şi nouă familii. Norma de ajutor pentru deţinuţi este de patru dolari pe lună, iar pentru o familie - de şapte-opt dolari pe lună. În total, secţia a cheltuit pe două luni (iunie-iulie) 5.085 de dolari, din care 2.400 de dolari s-au cheltuit pentru ajutorarea deţinuţilor şi a familiilor acestora. Pentru apărarea în instanţă, procese, avocaţi, pentru eliberarea deţinuţilor din arest şi din închisoare, pentru documentele destinate celor urmăriţi, s-au cheltuit aproximativ 1.800 de dolari; pentru problemele

organizatorice, de propagandă, pentru salarii şi cheltuieli de transport, s-au cheltuit 885 de dolari.

Principalele obstacole care stau în calea dezvoltării organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional în România sunt urmărirea continuă a muncitorilor şi ţăranilor. Este arestat nu numai activul Partidului Comunist, ci şi activul organizaţiei de tineret, al sindicatelor şi al organizaţiei Ajutorul Roşu. Din această cauză, sunt foarte des schimbaţi secretarii şi membrii comitetului, iar, ca urmare, activitatea oganizaţiei Ajutorul Roşu o ia de la început după fiecare arestare.

Comitetul Executiv acordă o mare atenţie proceselor importante din România. La procesul Comitetului Central al Partidului Comunist, noi am trimis doi apărători din străinătate. La procesul ţăranilor din Tatar-Bunar[51] au fost trimişi trei avocaţi: un francez, un italian şi un cehoslovac şi o delegaţie formată dintr-un francez, un belgian şi un cehoslovac. În timpul proceselor de la Bucureşti şi Chişinău, CC al Organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional a tipărit două broşuri (sub redacţia lui Costa Foru, cunoscută personalitate socială a României), iar pe perioada procesului din Chişinău a fost editat un buletin săptămânal.

Campania Comitetului Executiv referitoare la problema românească şi basarabeană este considerată ca un succes. Mult timp, aproape toată presa europeană s-a arătat interesată de aceste procese. În diferite oraşe din Vest au fost organizate mitinguri de protest, organizate de Biroul Balcanic şi de Societatea basarabenilor, care au protestat, au dat interviuri şi au scris articole referitoare la politica reacţionară dusă de Guvernul român. În plan organizatoric, este necesară trimiterea unei persoane în România, pentru a face un instructaj riguros cu activiştii organizaţiei Ajutorul Roşu. Este necesar ca prin Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste să se intervină pe lângă Comitetul Central al Partidului Comunist Român, pentru ca acesta să acorde o mai mare atenţie activităţii organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional pe tot teritoriul noii României.

Completare la raportul privind România

(pe baza raportului verbal făcut de secretarul Partidului Comunist Român, Biroului Balcanic în data de 10 noiembrie. 1925)

În prezent, nu există o organizaţie legală a Ajutorului Roşu Internaţional în România, fapt inadmisibil.

Organizaţia Ajutorul Roşu Internaţional activează ilegal. În Bucureşti este un Comitet Central, compus din trei membri. Secretarul organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional este numit de Comitetul Central al partidului şi este plătit de organizaţie. Sunt două secretariate regionale (unul în Basarabia şi celălalt în Transilvania şi Banat). Secretarii acestor organe regionale sunt, în acelaşi timp, şi secretarii sindicatelor şi primesc salariu de la acestea.

---

[51] "Răscoala" de la Tatar-Bunar s-a declanşat la 15 septembrie 1924, când grupuri înarmate au ocupat, potrivit planului elaborat de FCB încă din august 1924, clădirile administrative, ucigând câţiva funcţionari ai administraţiei române, pe şeful jandarmeriei locale şi doi soldaţi români. Locuitorilor adunaţi în faţa primăriei li s-a comunicat de către liderul "revoluţionarilor", un oarecare Nenin, că Basarabia s-a proclamat republică sovietică şi că Armata Roşie trecuse Nistrul pentru a-i alunga pe români. Armata română a intervenit prompt, arestând 48 de persoane, în majoritate covârşitoare rusofoni. Acestora li s-a intentat un proces, judecat la Corpul III Armată, între 24 august şi 25 decembrie 1925. Au fost pronunţate 85 de condamnări la închisoare.

Este stabilită legătura dintre organizaţiile ilegale ale Ajutorului Roşu Internaţional şi sindicate. În fiecare consiliu sindical este câte un împuternicit, care este ales de consiliu, pentru a urmări activitatea organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional şi pentru a stabili legătura cu Comitetul Central al organizaţiei. Împuterniciţii au dreptul la vot consultativ şi participă la toate şedinţele Consiliului de sindicat, întocmesc dări de seamă, rapoarte şi fac propuneri la toate problemele legate de organizaţia Ajutorul Roşu Internaţional.

Astfel, organizaţia Ajutorul Roşu Internaţional a devenit foarte populară în rândul membrilor de sindicat, iar legalizarea organizaţiei este doar o problemă de timp, care depinde de gradul de teroare declanşată de guvern.

Sindicatele unitare s-au obligat să adune cotizaţiile lunare în folosul celor închişi. Sumele adunate se vor distribui local deţinuţilor politici [52] Cotizaţiile sunt stabilite şi se adună numai în oraşele în care există aceste sindicate şi unde comuniştii au o influenţă destul de mare în sindicate. Până în prezent, nu există o înregistrare şi distribuire centralizate ale fondurilor. Încasările locale se vor da deţinuţilor politici din acele zone, fără dispoziţia şi acordul Comitetului Central al organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional.

În scurt timp, se preconizează să aibă loc Congresul Confederaţiei Sindicatelor Unitare, la care sindicatele fracţiunii comuniste vor pune problema ajutorării deţinuţilor politici.

Statutul sindicatelor, aprobat de guvern, nu exclude posibilitatea unei astfel de activităţi.

Trimiterea directă a ajutoarelor deţinuţilor politici în numele organizaţiei Ajutorul Roşu Internaţional întâmpină greutăţi serioase din partea organelor locale ale puterii, care doresc să afle sursele de colectare a banilor şi a pachetelor. Cu toate că legea permite trimiterea de pachete deţinuţilor politici din partea rudelor, chiar şi soţiile deţinuţilor sunt adesea arestate, în cazul în care refuză să declare de la cine sau de unde au primit banii pentru ajutorul soţului.

Mai rău este în cazul sprijinirii deţinuţilor politici care se află în închisori situate la mari distanţe de locul în care locuiesc. Comunicarea cu aceştia este foarte grea şi scumpă. Organizaţia Ajutorul Roşu Internaţional trebuie să plătească cheltuielile de drum pentru un membru al familiei deţinutului care îi duce alimente. Coletele trimise prin poştă nu ajung la deţinut.

În aceste condiţii, ajutorarea deţinuţilor politici este foarte scumpă şi, din această cauză, nu pot fi ajutaţi toţi deţinuţii politici, în special, cei care nu sunt în sindicat sau cei care locuiesc în regiuni unde nu sunt organizaţii. Organizaţia Ajutorul Roşu Internaţional nu cunoaşte numărul total şi locul unde se află deţinuţii politici. Din această cauză, nu se poate avea o statistică exactă a deţinuţilor politici şi a ajutoarelor acordate acestora.

Copiii revoluţionarilor şi deţinuţilor politici decedaţi au nevoie de ajutor moral şi material. Nu s-a reuşit construirea unei grădiniţe. Este posibilă înfiinţarea unei cantine pentru aceşti copii sau aprovizionarea acestora cu alimente. Trimiterea copiilor români la case de copii din Viena sau Germania nu va întâmpina greutăţi.

26 noiembrie 1925

Raion

---

[52] Lipsă în text.

22. [1925] – Raport întocmit de Alexandru Dobrogeanu-Gherea şi Marcel Pauker, în care sunt analizate greşelile comise de comunişti în activitatea sindicală.

Rapport à la Commission des erreurs

Conformément à l'ordre du jour, ce rapport doit se borner à la période qui commence en été 1924. Il faut remarquer que les erreurs commises dans cette période se trouvent en rapport avec les lacunes du travail révolutionnaire dans les syndicats roumains à l'époque qui précède et qui suit la scission syndicale. Aussi, devrons-nous dans la conclusion de ce rapport nous arrêter brièvement sur les fautes commises alors dans l'exercice examiné, les principales fautes des partisans de l'ISR et spécialement des communistes dans le mouvement syndical et avant tout, dans l'application de la tactique du front unique, ainsi que dans la lutte pour l'unité syndicale, tant de nature politique que d'organisation. Dans ce domaine, les principales lacunes furent les suivantes :

I. Conception théorique par nos camarades de la neutralité syndicale sous le prétexte de la défense des syndicats contre la réaction.

Aucune propagande, ni pour l'adhésion de l'ISR, ni même pour les idées générales de l'ISR. Les militants assuraient qu'il suffisait que quelques leaders fussent les adhérents plus ou moins disciplinés de l'ISR et qu'ils aient une influence personnelle sur les syndiqués. De là, surgit d'une part, une bureaucratie de bouge séparée des ouvriers; d'autre part, une lutte de personnalité contre des bureaucrates syndicaux social-démocrates isolés et la répression de toute initiative de la masse. (Prenons pour exemple ce fait, qu'à Bucarest un syndicat périt par ce que les social-démocrates se prononçaient en principe pour la fusion, tandis qu'au contraire, nos camarades luttaient contre Amsterdam, ou bien en général, déniaient la nécessité d'une unification internationale, sous le prétexte que le mot d'ordre de l'ISR. était contraire à la police. Il s'en suivit que les social-démocrates s'emparèrent de ce syndicat).

2. La lutte menée résolument par nos camarades contre la formation de cellules communistes dans les syndicats, sous le prétexte que cela introduirait la politique dans leur sein. De plus, dans les syndicats qui sont sous notre influence, la formation de cellules serait toute-à-fait inutile. Dans les syndicats social-démocrates, il suffirait d'organiser une vaste opposition.

Les suites de ces deux fautes de principes pour le développement des syndicats et pour l'application de la tactique du front unique se sont fait sentis plus tard avec une nécessité logique. Dans les syndicats unitaires, nous constatons un manque total d'éducation politique; il n'y a même pas de propagande purement syndicale par brochures; aucune position critique n'est prise à l'égard des événements politiques. Il s'en suit une confusion, une incompréhension des différences qu'il y a entre nous et les social-démocrates, une tendance des ouvriers à remplacer la lutte idéologique et pratique par une querelle entre bureaucrates syndicaux. De plus, méconnaissance de la différence qui existe entre la tactique du front unique et l'unification des syndicats. Lutte contre tous les partis politiques et, en première ligne, contre les communistes.

Dans l'application de la tactique du front unique, les facteurs suivants se firent connaître: absence de foi dans la possibilité d'atteindre au moyen d'une lutte journalière, l'entente et la connexion de tous les courants ouvriers et, en rapport avec ce manque de confiance, insuffisante différenciation entre la masse social-démocrate

et les chefs. Cela alla si loin que dans beaucoup d'endroits, les ouvriers social-démocrates furent brimés et que certains syndicats unitaires virent les social-démocrates chassés.

Un puissant facteur contribua cependant à pousser nos camarades à la fusion avec les syndicats social-démocrates. Ce facteur fut la terreur menaçante. Non seulement les syndicats unitaires n'ont mené aucune lutte régulière contre la réaction, mais encore, ils ne se sont écartés partiellement en principe comme politique qui fut par conséquent, dangereuse pour l'existence des syndicats. Comme les syndicats social-démocrates naturellement sont beaucoup moins exposés à la réaction, et comme ils sont même en partie protégés par le Gouvernement, l'unification avec les syndicats social-démocrates apparut comme une garantie contre la terreur. D'autre part, précisément à cause de l'abandon de la lutte contre la réaction, cette dernière devenait de plus en plus entreprenante et hardie.

La suite logique de tout cela fut qu'en fin de comptes, nos chefs syndicaux considérèrent la tactique du front unique et la lutte pour l'unité syndicale comme une entente personnelle avec les chefs social-démocrates. Le front unique, par en bas, ne fut préparé ni par l'organisation (comité d'entreprises), ni par la propagande. On tâcha d'obtenir une transaction à peu près secrète avec les chefs amsterdamiens et cela conduisit à une tactique toute de capitulation vis-à-vis d'Amsterdam. En mars 1925, cette tactique reçut son expression pratique dans la proposition faite ouvertement par le Conseil Unitaire des syndicats au Conseil des syndicats amsterdamiens, de réaliser l'unification des deux organisations sur la base non seulement de l'adhésion incondition-nelle des syndicats unitaires à Amsterdam, mais sur la base de plusieurs conditions qui sont une capitulation de nos camarades : exclusions des communistes, abstention de toute critique des chefs social-démocrates et défense aux divers syndicats d'exprimer leur opinion dans la presse ou autrement sur des questions. Il faut remarquer avec cela que l'initiative de cette proposition appartient à certains membres de la centrale du PC. Partiellement une telle manière de voir subsiste jusqu'à présent dans le sommet du parti.

Des rapports semblables furent engagés avec Amsterdam par certains syndicats qui sont sous une direction communiste, par exemple, par celui de l'habillement, dont le chef communiste pensait manœuvrer juste en déclarant à l'Internationale d'Amsterdam que son syndicat n'avait rien à voir avec les courants révolutionnaires et que c'était une calomnie de dire que certains chefs fussent communistes.

Malgré l'opposition résolue de la masse contre une telle conception de la lutte pour l'unité et malgré le fait reconnu par la centrale du PC, que cette tactique mène à l'abandon par les masses, le capitulationnisme subsiste encore dans le sommet du parti et des syndicats.

Rappelons ici l'attitude caractéristique du secrétaire du Conseil Unitaire des Syndicats au cours d'un procès de l'an dernier : en sa qualité de prévenu, il cite comme témoin le secrétaire du Conseil Syndical Amsterdamien pour lui faire dire que le Conseil Unitaire était partisan de l'adhésion à Amsterdam, ce que l'amsterdamien fit volontiers. Malgré tout cela, ce secrétaire des syndicats unitaires est en même temps membre de la centrale du PC.

Cette fausse tactique eut aussi une conséquence internationale en ce sens qu'elle fit naître une répugnance à l'égard de toute liaison internationale. Nul soutien du comité

anglo-russe et même refus de collaborer avec le syndicat anglais. Logiquement chaque année une lettre est envoyée au bureau du travail de la Société de Nations, dans cette lettre est exigée la reconnaissance de la Fédération Unitaire par ce bureau.

Toutes ces fautes non seulement empêchèrent un rapide rapprochement de la masse ouvrière entraînant une atmosphère de méfiance entre ouvriers et leaders syndicaux. Le sentiment de la réalité étant perdu, des déviations surgissent comme par exemple le désir de la possibilité d'une totale soumission des syndicats unitaires et aussitôt après, une terreur paniquée devant l'éventualité d'une dissolution; tantôt on niait la force des social-démocrates et leur capacité de résistance, tantôt on soulignait la puissance et l'opiniâtreté de la social-démocratie; tantôt on déplorait l'apathie et l'incapacité d'organisation des masses, pour constater ensuite que tout au contraire, le parti et les organisations syndicales doivent se traîner à la remorque des masses qui s'élancent en avant, etc.

En résumé, nous pouvons caractériser comme suit les erreurs commises:

1. Fermeté et clarté idéologiques insuffisantes;
2. À la base, les masses ouvrières n'ont pas été suffisamment embrassées par l'organisation;
3. Méconnaissance de la social-démocratie, méfiance à l'égard des ouvriers;
4. Tutelle sur les masses au lieu de l'éducation des masses;
5. Absence de lutte économique commune;
6. Front unique à la base seulement;
7. Capitulation;
8. Neutralité syndicale;
9. Absence de faction, absence d'organisations d'usine;

Le Congrès de fusion tenu à Hermanstadt en juin 1922 fut une conséquence de la pression des masses et de la lutte des communistes pour l'unité absolue, la question de l'adhésion à l'ISR étant réservée, sans préjudice d'une propagande permanente en faveur de l'ISR. Ce Congrès fut aussi une conséquence de la scission au sein de la social-démocratie.

Il fut créé un nouveau type d'organisation se ramenant à une stricte centralisation des fédérations nationales librement groupées par un Conseil syndical dans lequel siégeaient deux communistes et un sympathisant et huit autres membres. Tout aussitôt éclate la lutte des fractions social-démocrates contre les communistes. Une première erreur des communistes consista à se faire des illusions au sujet des sentiments pacifiques de la social-démocratie et de leur attachement à l'unité. On en vint même à proposer de terroriser des social-démocrates au moyen d'une menace de scission de notre part.

Au lendemain même de la fusion, les communistes renoncèrent à la propagande pour l'ISR. et à l'organisation de fractions. La lutte fut faite personnellement contre les bureaucrates social-démocrates, alors qu'on ne faisait rien pour souligner les divergences idéologiques. Dès que la situation des chefs social-démocrates fut ébranlée on s'imagina qu'on pourra les mettre au pied du mur en provoquant un Congrès extraordinaire et sans dénoncer les tendances scissionnistes des amsterdamiens. Ceux-ci s'empressèrent d'accepter ce Congrès extraordinaire qu'ils transformèrent en Congrès de scission. La scission n'était nullement nécessaire, mais l'aile gauche s'empressa de

fonder à grand fracas une organisation indépendante en conviant la masse ouvrière, par des appels et des manifestes, à se retirer des syndicats social-démocrates.

D'autre part, l'aile gauche ne tarda pas à prendre peur de sa propre audace; sous prétexte d'une pression exercée par la minorité centriste des syndicats unitaires, elle s'engagea énergiquement dans le chemin de l'anarcho-syndicalisme (expulsion des militants communistes des comités syndicaux, proclamation de la neutralité syndicale, etc.)

Après la scission, selon les données citées dans le rapport du cam. Lasovsky, au III-ème Congrès de l'ISR., les syndicats unitaires comptaient 35.000 membres et ceux d'Amsterdam 20.000 seulement. En partant de ces données, on voit que les social-démocrates n'ont pas perdu un seul membre depuis cette époque alors que nos syndicats ont perdu plus de la moitié de leur effectif; en effet, selon les dernières informations, les social-démocrates comptent actuellement dans leurs syndicats 20.000 membres et les syndicats unitaires – 16.000 seulement. En réalité, au début, les deux organisations avaient respectivement 30.000 membres. Ca veut dire que les syndicats social-démocrates, aussi bien que les syndicats unitaires ont perdu une bonne partie de leur effectif. C'est un fait bien connu: entre la réaction et les conditions économiques, la cause de la débâcle de nos syndicats, ce sont les erreurs des chefs unitaires, surtout dans le domaine du front unique.

Il faut encore noter que nous n'avons énuméré ici que les points qui, à notre avis, représentent une déviation principale de la ligne exacte du front unique et de la lutte pour l'unité et les erreurs non reconnues par d'autres camarades, militants du mouvement ouvrier. Il serait trop long de citer toutes les erreurs isolées ou fortuites dans le domaine de la conduite pratique de mouvements, et au sujet desquelles il n'y a pas de divergence d'opinions entre les camarades roumains, ou encore, entre ces camarades et l'ISR.

Dobrojéanou Ghéra
Pauker

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 177, c. 159-165

Traducere:

Raport către Comisia de Control

Conform ordinii de zi, acest raport trebuie să se limiteze la perioada care începe în vara anului 1924. Trebuie remarcat că greşelile comise în această perioadă se află în legătură cu lacunele activităţii revoluţionare în sindicatele româneşti în perioada care precede şi urmează scindarea sindicală. De aceea, în concluzia acestui raport, trebuie să ne oprim, pe scurt, asupra greşelilor comise atunci în activitatea pe care am examinat-o, principalele greşeli ale partizanilor ISR[53] şi, în special, ale comuniştilor în cadrul mişcării sindicale şi, înainte de toate, în aplicarea tacticii frontului unic, ca şi în lupta pentru unitate sindicală, atât de natură politică, cât şi de organizare. În acest domeniu, principalele lipsuri au fost următoarele:

1. Concepţia teoretică, prin tovarăşii noştri, a neutralităţii sindicale, sub pretextul apărării sindicatelor împotriva reacţiunii.

[53] Internationala Sindicală Roşie.

Nici o propagandă, nici pentru aderarea la ISR, nici chiar pentru ideile generale ale ISR. Militanţii asigurau că era de ajuns ca doar câţiva lideri să fie aderenţii mai mult sau mai puţin disciplinaţi ai ISR. şi să aibă o influenţă personală asupra sindicaliştilor. De acolo, rezultă, pe de o parte, o birocraţie de cafenea, separată de muncitori; pe de altă parte, o luptă de personalitate împotriva birocraţilor sindicali social-democraţi izolaţi şi reprimarea oricărei iniţiative a masei. (Să luăm, spre exemplu, acest fapt: că la Bucureşti, un sindicat a pierit pentru că social-democraţii se pronunţau în principiu pentru fuziune, în timp ce, dimpotrivă, tovarăşii noştri luptau împotriva Amsterdamului sau negau, în general, necesitatea unei unificări internaţionale, sub pretextul că sloganul ISR. era împotriva poliţiei. Urmarea a fost că social-democraţii au pus stăpânire pe sindicat).

2. Lupta dusă cu dârzenie de către tovarăşii noştri împotriva constituirii celulelor comuniste în cadrul sindicatelor, sub pretextul că aceasta ar introduce politica în sânul lor. Mai mult, în sindicatele aflate sub influenţa noastră, formarea celulelor ar fi absolut inutilă. În cadrul sindicatelor social-democrate, ar fi suficient să se organizeze o opoziţie largă.

Urmările acestor două greşeli de principii pentru dezvoltarea sindicatelor şi pentru aplicarea tacticii frontului unic s-au făcut simţite mai târziu, ca o necesitate logică. În sindicatele unitare, constatăm o totală lipsă de educaţie politică: nu există nici măcar propaganda pur sindicală prin broşuri; nu este luată nici o poziţie critică faţă de evenimentele politice. Urmarea este o confuzie, o neînţelegere a diferenţelor existente între noi şi social-democraţi, o tendinţă a muncitorilor de a înlocui lupta ideologică şi practică printr-o ceartă între birocraţii sindicali. În plus, ignorarea diferenţei care există între tactica frontului unic şi unificarea sindicatelor. Lupta împotriva tuturor partidelor politice şi, în primul rând, împotriva comuniştilor.

În aplicarea tacticii frontului unic s-au făcut cunoscuţi următorii factori: absenţa încrederii în posibilitatea de a ajunge, printr-o luptă de zi cu zi, la înţelegerea şi conexiunea tuturor curentelor muncitoreşti şi, în legătură cu această lipsă de încredere, insuficienta diferenţiere între masa social-democrată şi conducători. Aceasta a mers atât de departe, încât în multe locuri muncitorii social-democraţi au fost maltrataţi, iar anumite sindicate unitare şi-au văzut social-democraţii alungaţi.

Totuşi, un factor puternic a contribuit la a-i forţa pe tovarăşii noştri să fuzioneze cu sindicatele social-democrate. Acest factor a fost teroarea ameninţătoare. Nu numai că sindicatele unitare n-au dus nici o luptă susţinută împotriva reacţiunii, dar, mai mult, ele nu s-au îndepărtat, parţial în principiu, ca politică, care a fost o consecinţă periculoasă pentru existenţa sindicatelor. Cum sindicatele social-democrate, în mod natural, sunt mult mai puţin expuse reacţiunii, şi cum sunt chiar în parte protejate de către guvern, unificarea cu sindicatele social-democrate a apărut ca o garanţie împotriva terorii. Pe de altă parte, în special din cauza abandonării luptei împotriva reacţiunii, aceasta din urmă devenea din ce în ce mai îndrăzneaţă şi provocatoare. Urmarea logică a acestui lucru a fost că, în cele din urmă, conducătorii noştri de sindicat au considerat tactica frontului unic şi lupta pentru unitate sindicală ca o înţelegere personală cu şefii social-democraţi.

La bază, frontul unic n-a fost pregătit nici prin organizare (comitete de întreprinderi), nici prin propagandă. S-a încercat să se obţină o tranzacţie aproape secretă cu şefii de la Amsterdam şi aceasta a condus la o tactică de totală capitulare faţă

de Amsterdam. În martie 1925, această tactică şi-a găsit expresia practică în propunerea, făcută în mod deschis de către Consiliul Unitar al Sindicatelor Consiliului Sindicatelor de la Amsterdam, de a realiza unificarea celor două organizaţii, nu numai pe baza adeziunii necondiţionate a sindicatelor unitare, la Amsterdam, ci şi pe baza mai multor condiţii care constituie o capitulare a tovarăşilor noştri: excluderile comuniştilor, abţinerea de la orice critică adusă şefilor social-democraţi şi interzicerea diverselor sindicate de a-şi exprima părerea asupra problemelor, în presă sau în alt fel. Trebuie să remarcăm cu aceasta că iniţiativa acestei propuneri aparţine anumitor membri ai centralei PC. Parţial, o astfel de manieră de a vedea [lucrurile] persistă până în prezent în vârful partidului.

Raporturi asemănătoare au fost stabilite cu Amsterdamul prin [intermediul] anumitor sindicate care sunt sub o conducere comunistă, de exemplu, prin cel al confecţiilor, al cărui şef comunist credea că procedează just declarând la Internaţionala de la Amsterdam că sindicatul său nu avea nimic de a face cu curentele revoluţionare şi că era o calomnie a spune că anumiţi şefi au fost comunişti.

Cu toată opoziţia hotărâtă a masei împotriva unei astfel de concepţii asupra luptei pentru unitate şi în ciuda faptului, recunoscut de centrala PC., că această tactică duce masele înspre abandon, ideea de capitulare subzistă încă la vârful partidului şi sindicatelor.

Amintim aici atitudinea caracteristică a secretarului Consiliului Unitar al Sindicatelor în cursul unui proces de anul trecut: în calitatea sa de inculpat, el îl citează ca martor pe secretarul Consiliului Sindical de la Amsterdam pentru a declara că Consiliul Unitar era partizanul aderării la Amsterdam, ceea ce aceasta a făcut bucuros. Cu toate acestea, acest secretar al Sindicatelor Unitare este, în acelaşi timp, membru al centralei PC.

Această tactică falsă a avut şi o consecinţă internaţională în sensul că ea a dat naştere unei repulsii faţă de orice legătură internaţională. Nici o susţinere a comitetului anglo-rus şi chiar refuzul de a colabora cu sindicatul englez. În mod logic, în fiecare an este trimisă o scrisoare Biroului de muncă al Societăţii Naţiunilor, prin care este cerută recunoaşterea Federaţiei Unitare de către acest birou.

Toate aceste greşeli nu au împiedicat numai o apropiere rapidă a masei muncitoreşti, conducând la o atmosferă de neîncredere între muncitori şi liderii sindicali. Sentimentul realităţii fiind pierdut, se ivesc deviaţiile, ca, de exemplu, negarea posibilităţii unei supuneri totale a sindicatelor unitare şi, îndată după aceea, o teroare panicardă în faţa eventualităţii unei disoluţii; când se nega forţa social-democraţilor şi capacitatea lor de rezistenţă; când se sublinia puterea şi tenacitatea social-democraţiei; când se deplângea fermitatea, apatia şi incapacitatea de organizare a maselor, pentru a constata apoi că, dimpotrivă, partidul şi organizaţiile sindicale trebuie să se afle la remorca maselor care se aruncă înainte etc.

În concluzie, putem caracteriza, după cum urmează, erorile comise:

1. Fermitate şi claritate ideologică insuficiente;
2. La bază, masele muncitoreşti nu au primit suficientă atenţie din partea organizaţiei;
3. Necunoaştere a social-democraţiei, neîncredere în privinţa muncitorilor;
4. Tutela asupra maselor, în locul educării maselor;
5. Absenţa luptei economice comune;

6. Front unic doar la bază;
7. Capitulare;
8. Neutralitate sindicală;
9. Lipsa grupărilor, lipsa organizaţiilor de uzină.

Congresul de fuziune, ţinut la Braşov, în iunie 1922, a fost consecinţa presiunii maselor şi a luptei comuniştilor pentru unitate absolută, problema adeziunii la ISR. fiind rezervată, fără prejudiciul unei propagande permanente în favoarea ISR. Acest congres a fost şi consecinţa scindării [produse] în rândul social-democraţiei.

A fost creat un nou tip de organizaţie, care se reducea la o centralizare strictă a federaţiilor naţionale, grupate liber într-un consiliu sindical, în care îşi aveau locul doi comunişti şi un simpatizant şi opt alţi membri. Când, deodată, izbucneşte lupta fracţiunilor social-democrate împotriva comuniştilor. O primă greşeală a comuniştilor a constat în a-şi face iluzii în privinţa sentimentelor pacifiste ale social-democraţiei şi ale ataşamentului lor la unitate. S-a ajuns chiar să se propună terorizarea social-democraţilor prin ameninţarea, din partea noastră, cu o scindare.

Chiar a doua zi după fuziune, comuniştii au renunţat la propaganda pentru ISR. şi la organizarea fracţiunilor. Lupta a fost purtată personal împotriva birocraţilor social-democraţi, chiar dacă nu se făcea nimic pentru a sublinia divergenţele ideologice. De îndată ce poziţia şefilor social-democraţi a fost zdruncinată, se crede că pot fi puşi la zid, provocându-se un congres extraordinar şi fără a denunţa tendinţele separatiste secesioniste ale celor din Amsterdam. Aceştia s-au grăbit să accepte acest congres extraordinar, pe care l-au transformat în congresul sciziunii. Sciziunea nu era deloc necesară, dar aripa stângă s-a grăbit să fondeze cu mare vâlvă o organizaţie independentă, invitând masa muncitoare, prin apeluri şi manifeste, să se retragă din sindicatele social-democrate.

Pe de altă parte, aripa stângă nu a întârziat să se sperie de propria sa îndrăz-neală. Sub pretextul unei sciziuni exercitate de minoritatea centristă a sindicatelor unitare, ea s-a angajat energic pe drumul anarho-sindicalismului (expulzarea militanţilor comunişti din comitetele sindicale, proclamarea neutralităţii sindicale etc.).

După scindare, conform datelor citate în raportul tov. Lasovsky, la al III-lea Congres al ISR, sindicatele unitare aveau 35.000 membri, iar cele de la Amsterdam numai 20.000. Plecând de la aceste date, se vede că social-democraţii nu au pierdut nici un membru de atunci, în timp ce sindicatele noastre au pierdut mai mult de jumătate din efectivul lor. De fapt, conform ultimelor informaţii, social-democraţii au în prezent 20.000 membri în sindicatele lor, iar sindicatele unitare numai 16.000. În realitate, la început, cele două organizaţii aveau 30.000 membri. Asta înseamnă că sindicatele unitare au pierdut o bună parte din efectivul lor. Este un fapt bine cunoscut. În plus, faţă de reacţiune şi condiţiile economice, cauza prăbuşirii sindicatelor noastre au fost greşelile conducătorilor unitari, mai ales, în domeniul frontului unic.

Mai trebuie notat că nu am enumerat aici decât punctele care, după părerea noastră, reprezintă o deviaţie principală de la linia exactă a frontului unic şi de la lupta pentru unitate şi erorile nerecunoscute de către alţi tovarăşi militanţi ai mişcării muncitoreşti. Ar fi prea lungă lista să menţionăm toate erorile izolate sau fortuite în domeniul conduitei practice de mişcare şi în privinţa cărora nu există divergenţă de opinii între tovarăşii români sau, mai mult, între aceşti tovarăşi şi ISR.

Dobrogeanu Gherea
Pauker

23. 1926, ianuarie 11 – Documentar intitulat “Partidul Comunist Român”, privind structura numerică şi socială a PCR, a Sindicatelor Unitare şi a organizaţiilor ilegale ale Ajutorului Roşu Internaţional din România.

11. 1. 1926

Румынская Коммунистическая Партия

Румынская КП имела, согласно полученным в течении года отчётам с мест:

Производственных ячеек:	121
Сельских:	65
Жел. дорожных:	2
Армейских:	2

Всего - 1661 членов

Социальный состав: 75 % фабричных рабочих
21, 92 % крестьян
3, 08 % интеллигенции

Под сё влиянием находятся Унитарные Синдикаты, имеющие 15.869 членов.

В Центральном Совете Унитарных Синдикатов, из 9-ти членов коммунистов образующие фракцию, работающую в тесном контакте с Синдикальной Ком. УК.

Руководетво Союзов синдикатов:

1. Деревообделочников
2. Строителей
3. Служащих в частных предприятиях
4. Металлистов

Находится в руках исключительно коммунистов.

В руководстве Союзов синдикатов:

1. Текстильщиков
2. Кожевников и швейников
3. Пищевиков

Коммунисты имеют большинство.

Коммунистические фракции имеются в профсоюзах:

а) Металлистов в городах: Лупене, Решице, Назран и Клуж

б) Горнорабочих в городах: Байе-Маре, Банз-де-ще, Лирски, Вулкан и Петрошаны

в) Стрительн. рабочих в городах: Ногь-Варден, Темишваре, Петрошане, Крон-штадте

г) Печатников в городах: Ногь-Вардене, Сатмаре, Кронштадте, Темишваре, Араде и Тыргу-Муреше.

Работа организованная в Профсоюзах

В Унитарных профсоюзах **В Реформистс. профсоюзах**

Строителей: 1.243	964
Горнорабочих:	2.800
Типогравщиков: --	1.600
Металлистов: 2.100	3.400
Пищевиков: 2.146	250
Грузчиков: 280	200
Деревобделочников: 4.800	
Швейников: 2.100	
Кожевников: 2.300	
Служащих: 500	
Жел. дорожников: 400	
В провинции Буковина: 2.500	
Итого: 15.869	11.714

Организации Мопра (нелегальные)

В городах: Галаце, Плоешть, Яссах, Кишинёве, Турну-Северине, Турну-Мэгуреле, Орадие-Маре и т.д. во всех местах где имеются парторганизации и профсоюзы. При профсоюзах существует делегат Мопра. Рабочие уплачивают вместе с профсоюзными взносами и взносы Мопр-овские.

Комфракции имеются в Крестьянской Партии в городах: Галаце, Букурешти, Браиле, Турну-Северине, Ногь-Вардене и в Бессарабии.

В Националыной Партии, в городах: Силистра, Турну-Мэгуреле и Ногь-Вардене.

В Немецко-Саксонской Партии, в городах: Германштадте.

В союзе квартиронанимателей, в городах: Бухаресте, Ногь-Вардене и Тыргу-Муреше (в последних двух городах союзы квартиронанимателей основаны членами партии).

В промысловых кооперативах, в городах: Тыргу-Муреше (в кооперативах швейников и обувников); Араде (обувников), Кронштадте (швейников), Германштадте (швейников и обувников), Турну-Северине (швейников и обувников), в Галаце (обувников).

В потребительских кооперативах в городах: Арад, Кронштадт, Пиатра [Нямц], Галац.

Румынская коммунистическая партия имеет:

а) 1 ежедневную легальную газету на румынском языке “Факла”;

б) 1 выходящую 2 раза в неделю легальную газету на венгерском языке “

в) 1 нелегальный бюлетень Партии-“Большевизм”.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme - Rusia, rola 207, c. 119-121

Traducere:

11 ianuarie 1926

Partidul Comunist Român

Conform datelor primite din teritoriu, în cursul acestui an, PC Român se compunea, din:

- celule din cadrul întreprinderilor: 121
- celule săteşti: 65
- celule din C. F. R.: 2
- celule din armată: 2

În total: 1.661 membri

Componenţă socială: 75 % - muncitori din fabrici
21,92 % - ţărani
3,08 % - intelectuali

Sub influenţa lui [a partidului] se află Sindicatele Unitare, din nouă membri - şapte sunt comunişti, alcătuind fracţiunea care activează în strâns contact cu Comisia Sindicală a Internaţionalei Comuniste.

Conducerea Uniunii Sindicatelor ale:

1) tâmplarilor
2) constructorilor
3) funcţionarilor din întreprinderile particulare
4) metalurgiştilor

se găseşte exclusiv în mâinile comuniştilor.

În [organele de] conducere ale Uniunii Sindicatelor ale:

1) textiliştilor
2) pielarilor şi croitorilor
3) lucrătorilor din industria alimentară

comuniştii deţin majoritatea.

Fracţiuni comuniste există în sindicatele profesionale ale:

a) metalurgiştilor în oraşele: Lupeni, Reşiţa, Nazran [sic!] şi Cluj

b) lucrătorilor din industria minieră în oraşele: Baia Mare, Baia de Arieş, Lirschi [sic!], Vulcan şi Petroşani

c) lucrătorilor din construcţii în oraşele: Oradea Mare, Timişoara, Petroşani, Braşov

d) tipografilor în oraşele: Oradea Mare, Satu Mare, Braşov, Timişoara, Arad şi Târgu-Mureş.

Munca organizată în cadrul sindicatelor profesionale

În Sindicatele Unitare ale		În Sindicatele reformate
constructorilor:	1.243	964
lucrătorilor din industria minieră:	--	2.800
tipografilor:		1.600
metalurgiştilor:	2.100	3.400
hamalilor:	280	200
tâmplarilor:	4.800	
croitorilor:	2.100	
pielarilor:	2.300	

funcționarilor: 500
muncitorilor de la CF: 400
În provincia Bucovina: 2.500
În total: 15.860

Organizațiile MOPR[54] (ilegale)

În orașele: Galați, Ploiești, Iași, Chișinău, Turnu-Severin, Turnu-Măgurele, Oradea Mare ș. a. m. d., în acele locuri unde există organizații de partid și sindicate. Pe lângă sindicate, există un delegat al MOPR. Totodată, muncitorii plătesc cotizațiile sindicale și pe cele ale MOPR.

Fracțiuni comuniste există în Partidul Țărănesc, în orașele: Galați, București, Brăila, Turnu-Severin, Oradea Mare și în Basarabia.

În Partidul Național [Român,] [fracțiuni comuniste există] în orașele: Silistra, Turnu-Măgurele și Oradea Mare.

În Partidul German-Săsesc, [fracțiuni comuniste există] în orașele: Sibiu.

În Uniunea chiriașilor, [fracțiuni comuniste există] în orașele: București, Oradea Mare și Târgu-Mureș (în ultimele două orașe, uniunile chiriașilor au fost întemeiate de membrii de partid).

În cooperativele meșteșugărești, [fracțiuni comuniste există] în orașele: Târgu-Mureș (în cooperativele croitorilor și ale lucrătorilor din industria încălțămintei), Arad (ale lucrătorilor din industria încălțămintei), Brașov, Sibiu (ale croitorilor și lucrătorilor din industria încălțămintei), Turnu-Severin (ale croitorilor și lucrătorilor din industria încălțămintei), Galați (ale lucrătorilor din industria încălțămintei).

În cooperativele de consum, [fracțiuni comuniste există] în orașele: Arad; Brașov; Piatra [Neamț], Galați.

Partidul Comunist Român dispune de:
a) un cotidian legal în limba română, "Facla";
b) un bisăptămânal legal în limba maghiară, "..............";
c) un buletin ilegal al partidului, "Bolșevismul".

24. 1926 martie 23, Moscova – Scrisoare a lui Marcel Pauker către delegația română la plenara Internaționalei a III-a, solicitând un ajutor financiar pentru el și familia lui.

Moscova 19. III. 26
Către
Delegația română la Plenara EKKI[55]
Tovarăși,

Din motive ce nu sunt de discutat aci, am fost încă de acum un an scos din orice funcție plătită a partidului (cu o mică întrerupere). În același timp, CC mi-a interzis de a lua vreun post particular, așa încât m-a redus – cu toate energicele mele proteste – să trăiesc, întocmai, de altfel, ca și tovarășa mea, din ajutoare ocazionale ale familiei și ale

---

[54] Ajutorul Rosu Muncitoresc (MOPR, după inițialele rusești) – organizație internațională patronată de Comintern; o secțiune a Ajutorului Roșu funcționa în România, în ilegalitate, din 1925, principala sa precoupare fiind finanțarea apărării comuniștilor implicați în procese politice și ajutorarea deținuților politici comuniști, cu bani furnizați de Comintern.

[55] Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste.

MOPR-ului[56] un timp atât de lung, mi-a făcut imposibilă căutarea boalei mele precum şi îngrijirea soţiei mele însărcinate şi ne-a adus pe amândoi la un grad de distrugere fizică devenit evident pentru oricine, fără să mai vorbesc de mizeria morală în care ne-a lăsat.

Nu înţeleg şi n-am înţeles nici până acum, că tovarăşii răspunzători ai partidului nostru nu s-au sesizat singuri de această situaţie, în care nu ne-am pus doar noi singuri.

Starea de gravitate la care au ajuns lucrurile mă obligă să iau singur iniţiativa şi să cer delegaţiei ca, în cadrul competenţelor ei, să chibzuiască şi să ia cât de urgent posibil acele măsuri care se mai pot lua azi. Mă gândesc, în primul rând, la un împrumut ori aşa ceva, până când un comitet răspunzător şi care să înceteze cu persecuţiuni nedemne fracţioniste de asemenea natură, va decide definitiv.

Numai datoria de a salva ce se mai poate din zdruncinata sănătate nu atât a mea, cât a tovarăşei mele, mă face să adresez azi această penibilă cerere.

Cu salutări comuniste,

M. Pauker

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 178, c. 318-319.

25. [1926, iunie] – Rezoluţia CC al PCR, prin care se hotărăşte excluderea din partid a lui Gheorghe Cristescu.

Rezoluţie

După ascultarea raportului BE[57] asupra chestiunii Crilenco, CC al PCR stabileşte următoarele:

1. Divergenţele politice şi tactice între CC al PC Român şi tov. Crilenco s-au ascuţit de la Congresul al III-lea al partidului[58] mereu. În ce priveşte rolul PC, necesitatea muncii legale, politica partidului în chestia naţională, în chestia creării unui partid legal, în chestia unificării sindicale şi altele, tov. Crilenco a avut în permanenţă o concepţie opusă liniei CC, aproape întotdeauna necomunistă–oportunistă.

2. Combătând abaterile total lichidatorice ale tovului Crilenco în faţa membrilor de partid şi maselor muncitoare, CC a căutat neîncetat posibilitatea unei conlucrări cu tov. Crilenco, ca membru CC şi al EKKI[59], invitându-l la şedinţele CC şi dându-i diferite însărcinări.

3. Această conlucrare a devenit tot mai imposibilă. Nu numai că tov. Crilenco a refuzat de a îndeplini mandatul lui la EKKI, dar, căutând de a stabili şi de a menţine legături fracţioniste, el a întreprins şi a continuat o campanie sistematică împotriva partidului împins în ilegalitate, împotriva CC şi reprezentanţii lui, căutând discreditarea lui în faţa membrilor de partid şi a muncitorimii. Între altele, se serveşte în acest scop, nu numai de chestiuni băneşti, total inventate, spunând că din partea CC şi

---

[56] Ajutorul Roşu Muncitoresc.
[57] Biroul Executiv.
[58] Congresul al III-lea al PCR, Viena, august 1924.
[59] Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste.

reprezentanţii lui s-a comis fraude (natural, fără a ridica aceste acuzări pe faţă spre a fi silit să le dovedească), dar are şi o atitudine poliţistă, descoperindu-le în faţa muncitorilor şi chiar a autorităţilor.

Prin atitudinea lui necomunistă şi campania întreprinsă în chestia unificării sindicale[60], întărind acţiunea centriştilor de a sparge sindicatele unitare prin atitudinea lui ostilă şi chiar contrarevoluţionară faţă de Rusia Sovietică, Crilenco caută de a pregăti în sânul muncitorimii o atitudine care – într-un moment dat – ar face şi politiceşte posibilă ieşirea din PC şi întreprinderea unei acţiuni publice împotriva P-ului[61]

4. În timpul alegerilor generale, Crilenco a întreprins această acţiune deschisă împotriva P-ului şi campaniei electorale susţinută de partid. Împotriva voinţei a CC al partidului, a dat demisie din Comitetul de front unic şi a refuzat de a candida pe lista Blocului Muncitoresc-Ţărănesc.

Cu toate că un membru al BE i-a comunicat personal hotărârea CC că el trebuie să rămână în Comitetul de front unic şi trebuie să candideze pe lista Blocului, el a refuzat aceasta. A refuzat chiar de a participa la o şedinţă a CC spre a discuta divergenţele politice în vederea alegerilor generale, unde ar fi putut ridica şi conflicte personale, ce le are cu alţi membri [ai] P-ului.

În schimb, a pornit la o acţiune deschisă şi publică împotriva campaniei partidului.

A ţinut şedinţe cu diferiţi membri şi foşti membri ai P-ului din diferite secţiuni, căutând să le convingă să nu participe la acţiunea P-ului.

A făcut conferinţe cu diferiţi membri ai P-ului şi simpatizanţi, la care a propus scoaterea unei gazete spre a putea duce mai bine campania împotriva CC al partidului, împotriva conducătorilor Sindicatelor Unitare şi ai Bl. M. şi Ţ.[62] Şi participarea în alegeri pe liste comune cu social-democraţii, împotriva Bl.M.Ţ.

Planul a fost zădărnicit numai din cauză că participanţii s-au declarat împotriva lui.

A făcut, în cursul campaniei electorale, agitaţie împotriva listelor susţinute de PC.

A căutat de a sparge adunările „Bl.M.Ţ.".

În sfârşit, a publicat în ziarele burgheze o scrisoare în care îndemna muncitorimea să nu voteze listele „Bl.M.Ţ.", ci cele ale opoziţiei Naţional-Ţărăniste, spunând că susţinerea listelor Blocului ar însemna sprijinirea oligarhiei.

5. Ţinând cont de toate aceste fapte, care constituie nu numai un act de indisciplină, ci o acţiune bine pregătită împotriva Partidului Comunist, o lovitură de cuţit dată în spatele partidului, când el se afla în toiul unei lupte foarte grele;

ţinând mai departe cont că Crilenco a refuzat în mod categoric a se prezenta la şedinţa CC spre a explica atitudinea lui.

CC hotărăşte excluderea lui Crilenco din PC Rom.

6. Această hotărâre se va comunica imediat Cominternului spre aprobare, cât şi lui Crilenco, făcându-i atent că are dreptul de recurs la congres şi dreptul a se prezenta în faţa congresului partidului spre a se apăra.

7. În perfectă conştiinţă că prin această măsură nu s-au zdrobit tendinţele lichidatorice din PC Rom., nici cea reprezentată prin Crilenco, CC totuşi o găseşte absolut indispensabilă a salva partidul de a decădea atât ideologică, cât şi organizatorică.

---

[60] Vezi documentul din februarie 1924, nota de acolo!!!.

[61] Partidului.

[62] Blocul Muncitoresc-Ţărănesc.

CC însărcinează BE de a continua şi intensifica combaterea ideologică şi politică a tendinţelor lichidatorice, în special a lui Crilenco, prin toate mijloacele (Buletin, Revista, presa legală etc.) ale partidului.

Prin circulări se va comunica în mod amănunţit comentat secţiunilor P-ului întreg cazul Crilenco, arătându-le motivele care impun măsuri administrative, cerându-i de a lua atitudine la toate conferinţele regionale ce se vor ţine.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 161, c. 21-23

26. 1926 noiembrie 3, Moscova – Scrisoare adresată de către delegaţia PCR. la Plenara a VII-a a Internaţionalei Comuniste secretarului Comitetului Regional Moldovenesc, prin care se solicită ajutor financiar pentru tipărirea unei gazete în limba rusă, în Basarabia.

Moscova, 3 noiembrie 1926
Către tovarăşul Badeew,
Secretarul Oblastcomului[63] Moldovenesc
Dragă tovarăşe,

Delegaţia CC al PCR din România constată cu bucurie că tovarăşii din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească[64] sunt gata să ajute PC din România, prin tipărirea în ruseşte, fără plată, a organului teoretic al CC al PC, „Lupta de clasă”

În dorinţa de a scoate cât mai repede această ediţie rusească, reprezentantul partidului nostru la Comintern vă va trimite, peste câteva zile, materialul necesar primului număr din revista care, având în vedere întârzierea cu care apare, va fi de data aceasta un număr dublu.

Noi socotim necesar ca ediţia rusească a organului nostru să aibă, pe lângă materialul de interes general pentru partidul nostru, şi o parte care să trateze, în special, viaţa economică, politică şi de partid a Basarabiei, într-o măsură mult mai mare decât se poate face aceasta în ediţiile româneşti şi ungureşti ale revistei. Pentru redactarea ediţiei ruseşti, CC, în înţelegere cu Comitetul Regional al Basarabiei, va numi un redactor care, împreună cu reprezentantul nostru la Comintern, vor răspunde de întregul material al revistei.

În numele CC, vă mulţumim pentru acest ajutor.

Cu salutări comuniste,
Delegaţia P. C. din România
De la al 7-lea Plenum al CEIC[65]

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 178, c. 326

---

[63] Oblastcom = Comitet regional

[64] Republica Sovietică Socialistă Autonomă a fost creată la 29 iulie 1924, după eşuarea conferinţei româno-sovietice de la Viena. Guvernul de la Moscova îşi reafirma astfel intenţia de a recuceri Basarabia, preconizând ca graniţa noii republici să fie pe râul Prut.

[65] Plenara a VII-a a Internaţionalei Comuniste, Moscova, 22 noiembrie-16 decembrie 1926. Din partea PCR au participat Elek Köblös, secretar general al OCR, şi Gelbert Moscovici, reprezentantul PCR la Comintern.

27. 1926 - Proiectul programului de activitate al Blocului Muncitoresc-Țărănesc.

Noua formă organizatorică a Bl[66], de organizație permanentă, încearcă transformarea Bl într-o organizație politică legală de masă, care să facă rolul unui partid muncitoresc legal și care să fie una din formele de bază legale de activitate a Partidului Comunist. În acest scop, Bl schimbându-și fundamental conținutul muncii de până acuma, Bl trebuie transformat dintr-o organizație numai pentru alegeri într-o organizație permanentă care duce o luptă permanentă pentru interesele și cerințele clasei muncitoare, a țărănimii sărace, a micii burghezii și a naționalităților asuprite.

Bl trebuie să-și propună anumite campanii politice anumite [sic!], organizându-le pe [întreaga] țară. În momentul actual, din cheltuielile ordinei zilei, Bl trebuie să-și înceapă activitățile de mobilizare a maselor:

1) Împotriva scăderii salariilor și a măririi zilei de muncă. Pentru asigurări sociale a tuturor șomerilor, din partea statului, pe seama fabricilor;

2) Demascarea conversiunii ca o [scindare][67] a țărănimii sărace și pentru ștergerea datoriilor țăranilor. Un imediat ajutor bănesc țăranilor săraci;

3) Lupta contra dărilor, care apasă asupra muncitorimii, țărănimii sărace și mijlocii, funcționărimii;

4) Lupta contra comunelor interi[ma]re, împotriva legii care le permanentizează și înlătură alegerile comunale. (Program în chestia comunală);

6) Lupta împotriva pregătirilor și a pericolului de război antisovietic;

7) Lupta pentru amnistie generală politică, militară și agrară;

Pentru a-și putea realiza programul de activitate, Bl trebuie să-și dea o conducere centrală și locală, din elemente cu adevărat revoluționare, rupându-se orice legătură cu grupurile fracționiste și oportuniste, dușmane mișcării revoluționare.

a) Curățirea C[omitetului] Central de elemente fracționiste;

b) Curățirea c[omitetului] local și noile alegeri în Timișoara, Târgu-Mureș, Oradea, pentru a confirma împotriva conducerii de partid ce avem, aflate în mâinile oportu-niștilor, prin convocarea activelor și noi alegeri a comitetelor.

Întărirea bazei organizatorice, prin formarea și alegerile comitetelor locale ale Bl. M. Ț., cu [crearea][68] pe județe ale organizațiilor, ca organizații de bază.

a) în orașe: comitete de cartier, comitete de fabrică, comitete de stradă;

b) comitete de sate, ca bază, și comitete de plasă, ca punct de organizare și strângere a legăturilor cu satelor;

(Crearea de diferite organizații și membrii individuali, grupe).

Atenția deosebită trebuiește îndreptată asupra V[echiului] Regat, unde mișcarea Bl. M. Ț. este cea mai înapoiată și pentru întărirea organizației în Ardeal, în Bucovina, Basarabia, Dobrogea, urmează să treacă pe planul întâi organizațiile naționale revoluționare.

CC trebuiește să aibă în [...][69] în structuri și să pregătească prin cursuri scurte noi cadre pentru Bloc.

---

[66] Bl = Blocul Muncitoresc Țărănesc.

[67] Cuvântul este indescifrabil în documentul manuscris.

[68] Cuvânt indescifrabil.

[69] Cuvânt ilizibil în text.

După întărirea bazei organizatorice a BI, după ce campania începută a dus la aceste întăriri, CC trebuieşte să organizeze conferinţe locale, care să înlocuiască comitetele numite prin altele alese, apoi un congres general care să aleagă un CC care să-şi stabilească un program de activitate.

CC trebuie să se îngrijească de apariţia lunară a unui buletin, în română şi ungară.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 165, c. 587-591

28. [1926] - Raport nesemnat (destinat, probabil, a fi citit la Plenara a VII-a a Internaţionalei Comuniste), în care sunt expuse greutăţile cu care se confruntă PCdR. în ilegalitate (fragment).

[...] c) Problema organizatorică

Criza de conducere şi-a avut efectele negative, bineînţeles, şi asupra stării organizatorice a partidului. La aceasta, s-a mai adăugat şi teroarea din ce în ce mai aspră a aparatului de stat, care, din punctul de vedere al rezistenţei organizatorice a partidului, a însemnat o punere la încercare extrem de grea.

Catastrofa din decembrie 1924[70], a cărei urmare a fost deconspirarea CC şi a 7 secretariate regionale, a fost dovadă că Partidul [71], din pricina insuficienţei conspirativităţii în clădirea organizatorică, a semiilegalităţii şi a diletantismului militanţilor de partid, nu se poate împotrivi teroarei cu puterea trebuincioasă. Siguranţa caută să-şi perfecţioneze aparatul, şi aşa destul de vast; pe lângă angajarea în masă a informatorilor, ea se străduieşte să introducă în mod sistematic provocatori în organizaţiile muncitoreşti, ba chiar şi în fabrici şi, mai în toate cazurile, ea caută să pună în slujba ei pe tovii arestaţi. Din nenorocire, aceasta i-a reuşit în câteva cazuri. Astfel, secretarul regional Munteanu a stat, în chip dovedit, în serviciul Siguranţei. Acest caz, dar, mai ales, trădarea lui Cucu[72], au contribuit în foarte mare măsură la crearea crizei de conducere, deoarece ele au zdruncinat considerabil încrederea membrilor în conducerea centrală.

1) Partidul nostru s-a sprijinit în clădirea lui organizatorică, în cea mai mare parte, pe pătura conducătoare a sindicatelor. Aceasta a avut în multe privinţe efecte defavorabile. Tovii respectivi sunt expuşi din cauza semiilegalităţii lor şi poziţiei lor vizibile ca conducători sindicali, şicanelor şi observaţiei continue a Siguranţei şi autorităţilor. Pe de altă parte, ei nu sunt, din pricina supraîncărcării lor cu diferite munci, în stare de a se consacra în întregime partidului şi muncii de partid în sensul politic sau organizatoric, de aceea, a fost cu neputinţă pentru partid desfăşurarea unei activităţi organizatorice sistematice. De altă parte, supraîncărcarea tovilor în chestiune cu munci, activitatea lor în acelaşi timp pe tărâmuri diferite de activitate, a avut drept

---

[70] Este vorba de arestarea celei mari părţi a conducerii partidului, inclusiv a lui Gheorghe Cristescu.

[71] Lipsă în text.

[72] Cucu = Willi Roth, ales membru în Comitetul Executiv al P.C.R. la Congresul III, în 1924; din august 1926 devine membru în Biroul Politic al partidului şi secretar cu probleme organizatorice pe ţară. Fiind arestat de către Siguranţă, a acceptat să ofere toate informaţiile cerute, în schimbul eliberării.

urmare că ei nu au putut îndeplini cumsecade nici una din funcţiunile lor, dar, în primul rând, au neglijat munca de partid. Un alt pericol este acela că tovii privesc munca de partid printr-o prismă de breaslă. Ceea ce s-a făcut simţit în chip foarte vătămător. În multe cazuri, aceste elemente s-au descoperit ca sabotori ai acţiunilor ilegale. Astfel, de pildă, comitetul local din Oradea s-a pronunţat pentru amânarea unei acţiuni importante de partid având în vedere greva metalurgiştilor. Mai grav este însă cazul din Satu Mare, comitetul local de aici a refuzat răspândirea manifestelor electorale ale partidului cu argumentul că „sacrificiile nu corespund rezultatelor", iar, pe de altă parte, că „răspândirea lor ar îngreuna situaţia sindicatelor şi a Blocului ....[73]".

Acest tip de militant de partid nu a paralizat, însă, numai activitatea organizaţiei de partid, el nu a fost numai o piedică în calea clădirii de organizaţii de partid sistematice, ci el a constituit o piedică şi din punctul de vedere al recrutării unor cadre de militanţi de partid, ideologiceşte stabili. Apoi, acest tip a netezit drumul pentru deviaţiile de dreapta, el a adus apă la moara tendinţelor legaliste şi lichidatorice. Această slăbiciune a partidului sare izbitor în ochi, mai ales acuma, când în însuşi CC conducerea o au conducătorii sindicali.

În cursul ultimelor alegeri, s-a putut vedea deosebit de limpede, ce teren favorabil au tendinţele lichidatorice şi iluziile legaliste în organizaţiile cu un nivel ideologic insuficient. Partidul s-a dizolvat în campania electorală a Blocului complet, în loc de a sprijini acţiunile legale ale acestuia prin aparatul său ilegal, în loc de a recurge la armele ilegalităţii împotriva teroarei burgheziei. Deosebit de caracteristic este aici faptul că tovii din ţară au refuzat să răspândească broşura electorală a partidului, spunând că aceasta va împiedica tocmai campania electorală a Blocului. Unele organizaţii au mers şi mai departe: invocând teroarea, ele au refuzat chiar şi răspândirea manifestelor electorale legale.

Dizolvarea muncii de partid în activitatea sindicală a fost una din piedicile cele mai mari în calea creării de organizaţii de partid puternice şi ridicate ideologiceşte. A schimba această situaţie este una din sarcinile imediate ale partidului.

2) A doua consecinţă vătămătoare a structurii actualei conduceri a fost numai o urmare a primei. Din lipsă de organizaţii locale puternice, pe care conducerea să le aibă în toate privinţele în mână, din lipsa unor cadre de partid, ideologiceşte ridicate, care să asigure linia strictă a partidului, partidul a fost – cu toată activitatea relativ întinsă a membrilor săi – neînstare să-şi întindă înrâurirea asupra maselor largi. În ultimul timp, partidul a început să piardă din mână chiar şi diferite organizaţii ajutătoare. Este adevărat că tovii ţin sub influenţa lor cea mai mare parte a muncitorilor organizaţi unitar, linia lor însă a descoperit, din lipsa unor organizaţii de jos puternice, devieri de la linia partidului.

De aceea, partidul s-a recules foarte greu din diferite lovituri ce le-a primit, asigurarea continuităţii s-a făcut foarte greu şi a trebuit un timp aşa de îndelungat, până de s-au restabilit legăturile cu provincia, până ce munca a început să fie pusă din nou

---

[73] Blocul Muncitoresc-Ţărănesc, înfiinţat în octombrie 1925 la Bucureşti. Până la 18 aprilie 1926, dată la care a fost reorganizat, a purtat titulatura de Blocul Democraţiei Muncitoreşti-Ţărăneşti. A fost una dintre organizaţiile legale, controlate de comunişti, printre liderii săi numărându-se Mihail Macovei, Lucreţiu Pătrăşcanu, Eugen Rozvan. În alegerile din iunie 1931, a obţinut cinci locuri de deputaţi, invalidate ulterior. A fost desfiinţat la 4 februarie 1933.

în curs. Un şir de organizaţii locale, care au simţit deosebit de tare loviturile terorii, au trebuit, de aceea, să plătească cu însăşi pierderea existenţei lor.

În general, activitatea organizaţiilor locale arată un regres. În Vechiul Regat există actualmente organizaţii de partid la: Iaşi, Galaţi, Craiova, Focşani, Constanţa şi Turnu-Severin. În Basarabia, la Chişinău, Bălţi şi Tighina. În Transilvania, la Oradea, Timişoara, Arad, Braşov, Tg.-Mureş, Sibiu, Mediaş. Toate suferă mult din lipsa unei legături cu centrala. Următoarele organizaţii se găsesc în completă dezorganizare din pricina prigonirilor sau a îndepărtării tovilor conducători din localitate: Ploieşti, Câmpina, Bârlad, Sătmar, Baia Mare, Sighet, Dej, Lugoj, Valea Jiului, Valea Mureşului. Organizaţiile ţărăneşti din Bihor, circa 30 la număr, au rămas până acum cruţate, dar activitatea lor suferă, de asemenea, din lipsa legăturilor cu centrala. În jud. Sătmar, organizaţiile ţărăneşti se găsesc în stare de dezorganizare.

Precum se poate constata din aceste date, situaţia este acum aşa, că simpatia pe care masele largi ale proletariatului, ţărănimii şi naţionalităţilor asuprite le aduc partidului, rămân aproape complet neutilizate organizatoriceşte. O dovadă izbitoare a simpatiei maselor este următorul fapt: în judeţele transilvănene Sălaj, Hunedoara şi Ciuc, apoi în Regat, la Piatra-Neamţ, listele Blocului au primit, în ultimele alegeri, mai multe mii de voturi, cu toate că aici nu există nici o organizaţie de partid. Din nenorocire, partidul [...][74].

Forţele de care dispune partidul trebuie împărţite în chip raţional pe tărâmurile diferite ale muncii de partid. Într-asta trebuie să prezideze ca principiu, ca fiecărui tov. să-i fie atribuită o asemenea muncă, care să corespundă cel mai bine aptitudinilor lui. În chipul acesta, tovii sunt puşi în situaţia de a se specializa în diferite ramuri ale muncii de partid, adică de a pune aptitudinile lor în întregime la dispoziţia partidului.

Forma principală şi fundamentală a organizaţiei de partid este *celula*. De aceea, sarcina partidului este să execute reclădirea organizaţiei de partid pe baza sistemului celulelor de întreprindere. În această privinţă, trebuiesc valorificate experienţele şi învăţămintele muncii de până acuma, dusă pe acest front. Paralel cu aceasta, organizaţiile trebuie să se pună pe muncă la crearea celulelor de sate. Celulele trebuiesc lărgite printr-o muncă sistematică, consecventă în organizaţii de masă.

O organizaţie de partid poate să se alcătuiască din 30 sau chiar 100 de membri, ea nu va putea să asigure pentru partid conducerea proletariatului, dacă membrii ei se recrutează din meseriaşi, mici meşteşugari, studenţi, funcţionari ş.a.m.d. O asemenea organizaţie nu are nici o influenţă asupra marii industrii şi a satelor.

Cu toate că cea mai mare parte a tovilor erau conştienţi de necesitatea şi însemnătatea celulelor şi, din pricina ilegalităţii, erau siliţi să-l pună în aplicare, totuşi, tovii nu s-au putut dezlipi complet de o anumită grupare după bresle, deoarece conducerile comitetelor locale se recrutau cele de mai multe ori dintre conducătorii sindicatelor. Acesta era mai ales acolo cazul, unde grosul membrilor era alcătuit din muncitori de mică întreprindere. Din pricina unei asemenea structuri a comitetelor locale, munca de organizare a partidului purta pecetea unei unilateralităţi. În timp ce în multe ramuri importante şi, îndeosebi, în marile întreprinderi influenţa partidului era infimă. Munca de organizare în ţară era minimă.

[74] Lipsă în text.

Tovarăşii, lucrând în micile întreprinderi, izolaţi de mase, nu sunt în stare, cu toată marea bunăvoinţă, să asigure prefacerea partidului într-o organizaţie de masă; ei nu sunt în stare să depună o activitate de proporţie cu mărimea organizaţiei de partid, nu mai vorbim de neputinţa de a stabili un contact strâns cu satele.

Această slăbiciune a partidului s-a exprimat în chipul cel mai cras, îndeosebi în Basarabia şi Bucovina. În Basarabia, unde nu era lipsă de revoluţionari de profesie, unde tovii aveau pe tărâmul muncii ilegale un lung trecut după dânşii; în acea parte a ţării care se învecinează nemijlocit cu URSS, unde amintirea revoluţiei ruse victorioase persistă în chip viu, acolo organizaţia de partid nu s-a putut dezvolta în măsura aşteptată în condiţiile arătate favorabile, şi anume, din pricina că membrii săi se recrutau din elemente izolate de mase. Organizaţia de partid din Basarabia, nu numai că nu s-a putut dezvolta până la o organizaţie de masă, dar ea nu s-a putut introduce nici în viaţa de partid în cadru pan-român şi nu s-a putut lega cu ea. Militanţii de partid din Basarabia căzură apoi, de pe urma incapacităţii lor, în pasivitate, pradă pesimismului.

Trebuie rupt cu munca organizatorică de până acuma, nesistematică. Nu e vorba ca actualii membri şi simpatizanţi să fie cuprinşi într-o formă care să corespundă, mai mult sau mai puţin, statutelor de organizare, ci este vorba ca să se păşească la cuprinderea organizatorică a marilor întreprinderi şi a satelor. Toate forţele disponibile trebuiesc mobilizate în interesul organizării sistematice a marilor întreprinderi şi a celor mijlocii, a poştei, căilor ferate, a navigaţiei ş.a.m.d., precum şi a întreprinderilor agricole.

O sarcină organizatorică nu mai puţin importantă a partidului o constituie reorganizarea CC, rezolvarea chestiunii conducerii centrale, cu alte cuvinte: asigurării continuităţii conducerii centrale. Partidul a avut, în această privinţă, în cursul ultimilor ani, pierderi extrem de mari de înregistrat. (Arestarea tovilor Otto şi Manu, asasinarea tovului Cacenco, trădarea lui Cucu ş.a.m.d.). Toate acestea au dus la criză, în foarte mare măsură. Faptul că nu ne-a reuşit încă să combatem şi învingem complet tendinţele separatist-regionale, pune partidul în faţa altor sarcini importante pe tărâmul muncii organizatorice. Înclinaţia tovilor basarabeni spre separatism a avut ca urmare că organizaţia de partid din Basarabia nu s-a putut închega cu viaţa partidului întreg. În CC, a fost pentru Basarabia de totdeauna un loc rezervat, dar acesta nu a fost nicicând ocupat. Tovarăşul B., care a fost cooptat în CC şi a fost invitat de mai multe ori ca să participe la munca de conducere, a refuzat consecvent să ia în primire postul său din conducerea centrală. Tovii conducători din Basarabia (Jureff, B-sky etc.) duc de totdeauna o politică separatistă faţă de CC ei au sabotat controlul CC asupra muncii în Basarabia. Alianţa tovului B. cu Mihalache nu este nici un pas în direcţia unei colaborări serioase în CC, ci o lovitură de şah împotriva conducerii efective a partidului. Proletariatul şi ţărănimea basarabeană reprezintă o forţă revoluţionară deosebit de mare, a cărei putere în stare de luptă este una din sarcinile de căpetenie ale partidului. Situaţia este că tovii basarabeni au sub influenţa lor sindicatele ilegale de acolo, dar nu au nici o influenţă asupra organizaţiei revoluţionare ţărăneşti, care strânge în jurul ei grosul ţărănimii revoluţionare.

Bucovina şi Dobrogea sunt, de asemenea, regiuni unde există actualmente puternice forţe revoluţionare, fără a fi însă utilizate. În sindicatele bucovinene, există o puternică aripă stângă, care stă sub influenţa noastră. Păturile ţărăneşti ale Partidului Social Democrat Ucrainean stau, de asemenea, aproape de noi. În Bucovina, partidul

are 18 celule de sate. La Cernăuţi, sunt 2 celule de întreprindere. Aici, compoziţia socială a organizaţiilor de partid a înregistrat o modificare favorabilă, în direcţia proletarizării.

În ţară, conducerea partidului trebuie să fie concentrată în mâinile unui organ executiv puternic. Din punctul de vedere al centralizării conducerii, se cuvine cea mai mare atenţie problemei restabilirii unui contact strâns cu fiecare provincie. Printr-o influenţare ideologică, pe de-o parte, şi prin reprezentarea în CC, pe de alta, trebuie să se tindă ca Basarabia şi Bucovina, care au arătat până acuma înclinaţii separatiste, să recunoască CC ca conducătorul efectiv al partidului. Greşelile făcute în această privinţă, în trecut, trebuiesc corijate, adică trebuieşte tins la lichidarea separatismului pe calea unei munci conştiincioase. Sprijinirea partidului de către EKKI în această privinţă este pentru partid de cea mai mare importanţă. [...].

Arhivele Naţionale Istorice Centrale., colecţia Microfilme Rusia, rola 178, c. 260-263.

29. [1926] - Raport nesemnat, întocmit, probabil, pentru Plenara a VII-a a Internaţionalei Comuniste, în care se tratează problema divergenţelor existente în interiorul PCR, în special, neînţelegerile dintre Gheorghe Cristescu şi conducerea partidului (fragment).

[...]

IV. Asupra curentelor şi tendinţelor din partid

Pericolul cel mai mare în acest moment este lichidatorismul.

Într-o formă caracterizată, consecventă, făţişă, el a fost înfăţişat înăuntrul partidului de către Cristescu. „Unificarea sindicală prin afiliere la Amsterdam" a fost parola sub care el a pornit cruciada împotriva partidului. „Unificarea politică", adică contopirea cu social-democraţii, a fost parola cu care el a terminat, înăuntrul partidului, această cruciadă. Întemeierea unui Partid Socialist a fost rezultatul la care a ajuns dincolo de partid. Atât atunci când el a fost înăuntrul partidului, cât şi acuma, când el se află deja în afară de marginile sale, Cristescu nu a încetat de a duce lupta contra „ilegalismului", contra muncii ilegale, contra partidului ilegal şi prin înlocuirea lui printr-un partid comunist legal – aşa cum l-ar tolera burghezia şi i-ar conveni şi ei. Pentru munca ilegală el rezerva doar [...][75] şi asta numai în teorie, rolul de ajutător, de aparat lăuntric, de anexă al conducerii legale. Printr-asta, el voia să dea iluzia muncitorilor cinstiţi, revoluţionari că el nu este contra muncii ilegale din principiu şi din frică; dar în realitate această „concesie" era numai o manevră demagogică, la adăpostul căreia el, conducătorul predestinat al partidului legal comunist să poată lichida complet partidul comunist ilegal, adică, în împrejurările actuale, Partidul Comunist ca atare.

Cristescu, care s-a bucurat, la un moment dat, de cea mai mare popularitate în sânul muncitorimii, este astăzi complet compromis şi izolat. Partidul său socialist se compune din câteva elemente nemulţumite din motive personale (funcţionari concediaţi

---

[75] Lipsă în text.

ai câte unui sindicat etc.). Foaia lui, scrisă, nu numai din punct de vedere ideologic şi politic, dar şi din punct de vedere redacţional, lamentabil este citită mai mult de tovarăşii noştri din curiozitate şi ca o distracţie.

Nu trebuie, totuşi, subapreciat pericolul ce poate constitui agitaţia lui demagogică, dusă sub lozinca: "să lăsăm certurile, să ne unim, să redevenim iar tari ca altădată prin unificare!"

În afară de acest lichidatorism, din principiu mai există înăuntru partidului o varietate de lichidatorism, pe care l-am putea numi lichidatorism, de fapt, adesea ori lichidatorism inconştient. Este tendinţa îndreptată, în mod mai mult sau mai puţin făţiş, contra partidului ilegal, contra muncii ilegale, ca fiind periculoasă şi cerând sacrificii mai mari decât folosul pe care îl aduce. Eşecurile ilegale de până acum sunt, deopotrivă izvorul de unde acest fel de lichidatorism îşi trage hrana, ca şi loviturile teroarei albe. Această tendinţă, care nu are o formă organizată, nu se prezintă ca un curent organizat, ca o fracţiune în partid, are înclinaţii spre crearea unui partid legal, pe care nu-l prezintă ca pe un înlocuitor al celui ilegal, dar cu speranţa ascunsă că, cu timpul şi de fapt, partidul legal va ajunge să înghită pe cel ilegal.

Această tendinţă este înclinată, prelungind linia sa pe tărâmul sindical, să accepte o unificare chiar şi prin afilierea la Amsterdam, crezând că, astfel, sindicatele vor scăpa de prigoniri.

Tot ca o tendinţă obiectiv lichidatorică este şi aceea care se prezintă îmbrăcată într-o haină de „stânga" În chestiunea sindicală, caracterul lichidatoric al acestei tendinţe iese în chip reliefat la iveală. Astfel, în decembrie, când dreapta–capitulaţionistă dădea asalt sindicatelor unitare, sub steagul unificării prin afilierea la Amsterdam, şi ameninţa cu sciziunea mişcarea sindicală unitară, ceea ce putea fi în acel moment fatal acestei mişcări, reprezentanţii acestui curent nu găseau ceva mai bun de făcut decât să adopte faţă de capitulaţionişti o atitudine de provocare [...][76], sub cuvânt că sunt capitulaţionişti ..., în loc de a căuta, ducând lupta ideologică şi politică contra lor în organizaţii, mobilizând pe membrii organizaţiilor să împiedice sciziunea sindicatelor. Acuma, în faţa încercării de dizolvare prin justiţie a sindicatelor unitare, reprezentanţii acestui curent de „stânga" declară mândri că o unificare cu sindicatele reformiste nu este cu putinţă dacă nu este garantată o conducere revoluţionară în sindicatele unificate, şi nu pricep lupta pentru unificarea sindicală, chiar dacă nu avem garantată majoritatea, dar pe baza democraţiei muncitoreşti, cu dreptul pentru minoritate de a lupta înăuntru sindicatelor unificate pentru părerile lor.

În această atitudine nu se vede mai bine decât oriunde incapacitatea acestui curent de a desfăşura o muncă sistematică, de zi cu zi, măruntă, dar continuă. Este curentul vorbelor mari, al frazei care nu este urmată de nici o faptă.

În cursul alegerilor [...][77] şi anul trecut, şi anul acesta, s-a observat următoarea variantă a lichidatorismului „de stânga", deşi Blocul punea candidaturi, totuşi oratori ai Blocului, chiar candidaţii lui, se adresau alegătorilor fără a le cere votul, ba fără a le spune ce număr are lista Blocului, ce semn, adesea spunând direct că „nu ne interesează câştigarea de voturi, câştigarea de mandate". În loc de a arăta ce este pentru noi tribuna parlamentară, cum înţelegem noi lupta în parlament şi ce rol are în momentele acestea,

---

[76] Lipsă în text.
[77] Lipsă în text.

când toate celelalte tribune sunt răpite muncitorimii revoluționare, făceau o propagandă negativă, aruncând dezorientarea și confuzia în rândurile muncitorimii.

O tendință mai puțin periculoasă în aparență, pentru că este însuflețită de simțăminte sincer revoluționare și pentru că se ridică împotriva lichidatorilor despre care am vorbit până acuma, este tendința reprezentată de tov. Mincu, în paginile „Culturii proletare" În realitate, însă, acest curent este tot atât de periculos ca și celelalte și constituie o varietate a oportunismului. Considerând Partidul Liberal ca o „oligarhie" (cuvânt sub care tov. Mincu înțelege o categorie extra-capitalistă și anticapitalistă, feudală) și partidele de opoziție drept „capitaliste", considerând că în desăvârșirea [...][78], pe alocurea, tov. Mincu vorbește de săvârșirea revoluției burgheze, burghezia aceasta de „opoziție" mai are de jucat un rol progresist împotriva „oligarhiei", ba că această operă revoluționară „burgheză" nu va fi săvârșită de proletariat sau sub conducerea proletariatului; [...][79] plecând de la aceste considerențe, tov. Mincu ajunge la lozinca unei lupte, „paralele și împreună" cu burghezia de opoziție, „contra oligarhiei" Acest „front unic" merge nu numai până la național-țărăniști, ci cuprinde chiar și aripile „Manoilescu-Garoflid" din Partidul Poporului.

Toate aceste curente și tendințe greșite au fost și sunt combătute în revista partidului ilegală, „Lupta de Clasă", a cărei răspândire în țară este însă neglijată de către conducerea actuală a lui Mihalache.

Trebuie adăugat că, din toate aceste curente și tendințe, numai cea de „stânga" (reprezentată de Mihalache) ia o formă fracțională și încearcă să ducă lupta sub steagul răscoalei contra Politbiroului. Așa cum arătam mai jos, această tendință este, însă, reprezentanta elementelor descompuse din conducerea partidului.

În sfârșit, mai trebuie amintit că „vechea opoziție" (de la Plenumul al VI-lea al Cominternului[80] [...][81] Dobrogeanu-Burghezu) nu are, cum nu a avut aproape niciodată, vreo influență în partid[82]. În ultimul timp, această opoziție, care își are reprezentanți numai în emigrație, a intrat în lichidare. Elementul cel mai capabil al acestei opoziții (Burghezu) s-a adresat Biroului Politic cu o declarație că recunoaște linia de acuma a Biroului Politic, linia justă a Cominternului și vede în Biroul Politic singurul grup capabil să regenereze partidul. În același timp, B. s-a pus la dispoziția Politbiroului, declarând că acceptă orice muncă i se va da. Munca practică va dovedi întru cât aceste declarații vor fi transformate în fapt.

Tov. B. s-a declarat de acord cu felul cum Politbiroul vede rezolvarea crizei de conducere a partidului în țară, precum și cu soluțiile preconizate de noi și pe care le propunem EKKI-ului prin prezentul raport.[83]

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 178, c. 257-258

---

[78] Lipsă în text.
[79] Lipsă în text.
[80] 17 februarie – 13 martie 1926.
[81] Lipsă în text.
[82] Acest raport reflectă opiniile grupării adverse, avându-l ca lider pe Vitali Holostenko.
[83] Aici se termină textul pe rolă.

30. [1926] - Scrisoare adresată de către conducerea PCR Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste şi Serviciului Balcanic, în care protestează faţă de numirea, fără acordul său, a unui reprezentant pentru România în acest organism.

Către Prezidiul EKKI şi Serviciul Balcanic

Poziţia noastră în chestia chemării lui Alex Borisovici[84] este următoarea:

Acest tov. a fost în repetate rânduri chemat să lucreze cu noi în conducerea partidului. De două ori a fost ales în CC – o dată în august 1922 şi o dată în octombrie acelaşi an şi nu a venit la nici o şedinţă. De asemenea, nu a participat la nici o conferinţă a partidului. Deşi membru în CC, el nu a venit nici la congresul din Ploieşti din 1922[85], protestând că cu Pauker nu poate lucra. Cu toate acestea, noi l-am invitat la Congresul al III-lea din 1924, dar, de asemenea, nu a venit. Noi am continuat încercările de a-l atrage la munca de partid, punându-l în CCal MOPR-ului, unde însă nu a activat. După căderea lui Tkacenko[86], a fost cooptat în CC şi chemat la Bucureşti, dar nici nu a răspuns măcar. Nici un articol la revista partidului nu a dat. Iar când delegatul CC trimis la Chişinău a convocat o conferinţă cu militanţii locali, Alex. Borisovici nu a venit. Fiind vizitat în casa sa, nici o propunere concretă de lucru nu a făcut. „Partidul trebuie complet desfiinţat şi unul nou apoi creat" – aceasta era platforma lui neschimbată.

Se poate oare, deci, admite ca un tovarăş, care refuză ani de zile orice muncă, care refuză a se pune în contact cu CC, să fie invitat la EKKI? Asta ar însemna o încurajare a tuturor acelora care-şi vor justifica pasivitatea sub aşteptarea de a fi invitaţi de către EKKI la Moscova.

Nu numai dacă un membru de opoziţie (Dobrogeanu) ar propune chemarea lui Alex. Boris la Moscova, dar chiar dacă Alex Borisovici ar cere el singur să vină la Moscova, noi credem că EKKI ar fi trebuit să poftească pe tov. Alex Borisovici ca, mai întâi, să ne pună în legătură cu CC.

Iar dacă EKKI socoteşte, totuşi, chiar cu preţul subminării influenţei CC şi a încurajării opoziţiei şi a pasivităţii ei, că trebuie să-l invite pe Alex. Borisovici la Moscova, noi cerem ca această invitaţie să fie făcută în acel moment când şi un reprezentant al CC va putea veni la Moscova.

Totodată, trebuie să ne exprimăm mirarea şi nemulţumirea că propunerea venită de la Dobrogeanu – de a-l invita pe Alex. Borisovici – a fost acceptată, căci această propunere nu e făcută spre interesul partidului, ci este o manevră pentru a ridica autoritatea opoziţiei în ţară şi a prezenta opoziţia ca având creditul al EKKI. În genere, strică muncii noastre foarte mult faptul că orice tovarăş plecat din ţară fără ştirea organelor de partid sau un membru de opoziţie a cărui linie politică a fost condamnată

---

[84] Alexandru Borisovici-Rubinstein, basarabean, activist al Comintern.

[85] Congresul al II-lea al PCdR, Ploieşti, 3-4 octombrie 1922.

[86] Pavel Tkacenko (Iacov I. Antipov) – (de căutat informaţii despre el); ucrainean, membru al CC al PCR; în august 1926 a fost arestat de autorităţile române împreună cu Boris Ştefanov. Ulterior, s-a răspândit zvonul că ar fi fost asasinat de către Siguranţă, dar se pare că a reuşit să evadeze şi să treacă în URSS.

de EKKI, să poată provoca şedinţe şi dezbateri ale organelor Cominternului şi determina hotărâri din partea EKKI-ului care distrag CC de la munci mai serioase.

S.S. indescifrabil

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 178, c. 264-270

31. [1926] - Raport nesemnat [al Comitetului Central al Organizaţiei "Ajutorul Roşu"], adresat Secretariatului Balcanic al Internaţionalei Comuniste, cuprinzând un scurt istoric al creării secţiei respectivei organizaţii în România şi al activităţii desfăşurate de aceasta în ţară.

СЕКРЕТНО

О Румынии

1. История развитии секции

Румынская секция МОПР организовалась после III Конгресса Румынской Коммунистической Партии, в августе 1924г.

С самого начала был установлен принцип полной организационной независимости МОПР от партии, вначало это было очень трудно провести в жизнь. Работа велась нелегальным путем и скоро перенеслась в профсоюзы, где образовывались легальные Комитеты помощи, которые вели только работу по оказанию помощи политзаключенным. Такие Комитеты были созданы во всех городах, где имеются птофсоюзы.

2. Настоящее положение МОПРа

Вся деятельность, касающаяся задач МОПРа, выполняется легальными комитетами, которые руководятся ЦК МОПР. Кроме ЦК имеются еще 5 Областкомов (Мунтения, Молдавия, Бессарабия, Буковина, Трансильвания и Банат).

При некоторых более крупных Областкомах организованы Уездкомы, которые руководят несколькими город. организациями. Имеются городские комитеты в важнейших городах, которые имеют задачу создать производственные мопровские ячейки.

Так, в Бухаресте имеется Областком из 5-ти членов; горком из 3-х членов и существуют 9 ячеек на фабриках и среди служащих с 80 членами.

В гор. Плоешти имеется городской Комитет из 3-х членов, 2 ячейки на предприятиях, которые связываются с тюрьмой в Мергинень.

В Турну-Северин имеется Уездком который является Горкомом из 3-х членов. Рабочие производственных кооперативов около 100 членов записаны все членами МОПР.

Этот уездный комитет руководит следующими городскими комитетами:

Крайова, Корабия, Яссы (Молдавия)

Яссы (Молдавия) Областком из 3-х членов, он же и Горком.

3 производственные ячейки - 18 членов. Руководит:

1) Галацким уездкомом из 3-х членов
2) Горком в Браиле с 1 членом
3) Горком Фокшань с 1 членом
4) Тыргу-Фрумос с 1 членом
5) Бакэу с 1 членом

Трансильвания

Орадеа Маре - областком из 3-х членов, 3 производственные ячейки и группа интеллигентов, всего членов 27.

В 10-ти важнейших городах, которые собирают средства у симпатизирующих.

Буковина

Областком недавно организован из 3-х членов в Черновицах, он же Горком.

Бессарабия

Областком из 3-х членов в Кишиневе. Он же Горком. Число членов 35, 3 группы.

В Бухаресте существуют Юридическое Бюро, комитет женщин (заключенных из 3-х товарищей) и агитпроп. комитет.

ЦК организовал в Бухаресте "Лигу против террора" В этой Лиге частвуют главным образом либеральные-демократические общественные деятели с целью защиты жертв белого террора и для борьбы против незаконных предследствований и преступлений местных властей. Эта Лига работает легально, создана в июне 26г., пользуется большой популярностью среди трудящихся масс. Рабочие массы участвуют в кампаниях протеста, устраиваемых этой лигой. При Унитарньх профсоюзах организованы легальные комитеты помощи, которые имеют свой ЦК и объединяют 25 городских Комитетов при разных секциях унитарных профсоюзов и объединяют до 10.000 коллективных членов. Влияние этих комитетов распространяется и на членов соц-демократич. профсоюзов в гор. Орадеа Маре, которые платят членские взносы в наш легальный Горком.

Оказание помощи заключенным и их семьям распределяется так: легальный ЦК помогает только членам профсоюзов и их семьям, нелегальный ЦК помогает всем остальным. Легальный ЦК распределяет средства с согласия легального ЦК МОПР.

В июле месяце 26г. с приходом ген. Авереску к власти был создан легальный комитет борьбы с террором из 5-ти человек представит. МОПРа. Этот комитет и его отделения собирали на фабриках протесты и резолюции рабочих, которые опубликовывались в профсоюзной, партийной и лево-демократической опозиционной прессе.

Были выбраны рабочие делегации на фабриках из 30-40 чел., которые протестовали в военно-полевых судах, министерствах и т. д. против тюремного режима и террора. Легальный ЦК провел кампании по всей стране против террора.

Еще с января 1926г. начался переход на систему производственной ячейки и такие были созданы в Бухаресте и Орадеа Маре.

Организация женских комитетов увенчалась успехом. Был организован с успехом Комитет интеллектуалов в Орадеа Маре.

Кампания за амнистию удачно связалась с коммунальными выборами. Для этой цели были использованы профсоюзные и другие газеты.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 264, c. 161-164

Traducere:

Secret

ROMÂNIA

1. **Istoricul dezvoltării Secției**

Secția organizației Ajutorul Roşu din România a fost creată după cel de al III-lea Congres al Partidului Comunist Român, în august 1924.

De la început, s-a stabilit principiul independenței organizatorice totale a organizației Ajutorul Roşu față de partid. La început, acest principiu a fost dificil de pus în practică. Activitatea s-a dus pe căi ilegale şi, în scurt timp, s-a transferat în rândul sindicatelor, în cadrul cărora s-au creat comitete legale de ajutor, care se limitau doar la ajutorarea deținuților politici. Aceste comitete au fost create în toate oraşele în care existau sindicate.

2. **Situația actuală a organizației Ajutorul Roşu**

Întreaga activitate privind sarcinile organizației Ajutorul Roşu este dusă de comitetele legale conduse de Comitetul Central al organizației. În afară de Comitetul Central, mai sunt cinci comitete regionale (Muntenia, Moldova, Basarabia, Bucovina, Transilvania şi Banat).

În cadrul unor comitete regionale mai puternice, au fost create comitete județene, care conduc organizații orăşeneşti. În oraşele mai importante există comitete orăşeneşti, care au ca sarcină înființarea de celule ale organizației Ajutorul Roşu în sectorul industrial.

În Bucureşti, există un comitet județean format din cinci membri, un comitet orăşenesc cu trei membri şi nouă celule în fabrici şi în rândul funcționarilor, care au 80 de membri.

În oraşul Ploieşti, există un comitet orăşenesc format din trei membri, două celule în sectorul industrial, care au legătură cu închisoarea din Mărgineni.

În Turnu-Severin, există un comitet regional care este şi comitet orăşenesc, format din trei membri. Muncitorii din cooperativele de producție, în jur de o sută, sunt toți membri ai organizației Ajutorul Roşu.

Acest comitet regional conduce comitetele orăşeneşti din:

Craiova, Corabia, Iaşi (Moldova).

În Iaşi (Moldova), este un comitet județean format din trei membri, el este în acelaşi timp şi comitet orăşenesc.

Sunt trei celule în domeniul industrial cu 18 membri.

Coordonează:

1) comitetul regional din Galați, cu trei membri;
2) comitetul regional din Brăila, cu un membru;
3) comitetul regional din Focşani, cu un membru;
4) comitetul regional din Târgu Frumos, cu un membru;
5) în Bacău, cu un membru.

Transilvania

În Oradea Mare există un comitet judeţean, format din trei membri, trei celule în domeniul industrial şi o grupă de intelectuali, având în total 27 de membri.

În zece oraşe mari se colectează ajutoare de la simpatizanţi.

Bucovina

Există, recent înfiinţat, un comitet regional, format din trei membri, în Cernăuţi, acesta este, în acelaşi timp, şi comitet orăşenesc.

Basarabia

Există un comitet regional, format din trei membri în Chişinău, acesta este şi comitet orăşenesc. Numărul membrilor este 35 şi sunt trei grupe.

În Bucureşti există: un birou juridic, un comitet al femeilor (format din trei tovarăşe) şi un comitet de propagandă şi agitaţie.

Comitetul Central a înfiinţat în Bucureşti Liga împotriva Terorii. În această ligă, activează, în principal, lideri liberal-democraţi pentru apărarea victimelor terorii albe, care luptă împotriva urmărilor şi persecuţiilor declanşate de puterea locală. Liga activează legal, ea a fost creată în luna iunie 1926 şi se bucură de o mare popularitate în rândul muncitorilor. Masele de muncitori participă la campaniile protestatare organizate de Ligă. În cadrul sindicatelor unitare sunt organizate comitete legale de ajutor, care au propriul comitet central şi însumează 25 de comitete orăşeneşti pe lângă diferite secţiuni ale sindicatelor unitare, care însumează 10.000 de membri. Influenţa acestor comitete se răsfrânge şi asupra membrilor din sindicatul social-democraţilor din Oradea Mare, care îşi plătesc cotizaţiile la comitetul nostru orăşenesc.

Acordarea de ajutoare deţinuţilor şi familiilor lor se face astfel: Comitetul Central legal ajută numai pe membrii de sindicat şi familiile acestora, Comitetul Central ilegal ajută pe toţi ceilalţi. Comitetul Central legal acordă ajutoare cu aprobarea Comitetului Central al organizaţiei Ajutorul Roşu.

În luna iulie 1926, odată cu venirea la putere a generalului Averescu, a fost creat un comitet legal de luptă împotriva terorii, format din cinci reprezentanţi ai organizaţiei Ajutorul Roşu. Acest comitet şi secţiunile acestuia au adunat prin fabrici semnături şi proteste ale muncitorilor, care au fost publicate în presa de sindicat, de partid şi a opoziţiei democratice de stânga.

Au fost alese delegaţii de muncitori, formate din 30-40 de persoane, care au demonstrat la Curtea Marţială, la ministere şi în alte locuri împotriva terorii şi a regimului de detenţie. Comitetul Central legal a dus o campanie în întreaga ţară împotriva terorii.

Încă din luna ianuarie 1926, s-a început trecerea la sistemul organizatoric de celulă în ramura industrială; astfel de celule au fost create în Bucureşti şi în Oradea Mare.

Un mare succes l-au avut comitetele de femei. A fost organizat cu succes Comitetul intelectualilor în Oradea Mare.

Campania pentru amnistiere s-a legat pozitiv cu alegerile comunale. În acest scop, s-au folosit ziarele sindicatelor şi alte cotidiene.

32. 1927 iunie 4 – Declarația lui Alexandru Dobrogeanu-Gherea și Ion Cloțan, privind poziția adoptată de activul comuniștilor români aflați la Moscova față de lupta fracționistă din cadrul conducerii interne a PCR.

Declarație

În ultima ședință a „Activului emigrației române din Moscova", din 14-V-1927, după un raport al tovarășului Petrescu, reprezentant al CC al PCR și, după discuția ce i-a urmat, s-a votat în unanimitate (mai puțin subsemnații) o rezoluție, prin care, în prima sa parte apreciază ca „justă linia politică și tactică a CC al PCR", îi atestă Comitetului Central că „a știut să îndrepte la timp diferitele greșeli de dreapta și de extremă stânga" ș.a.m.d. și, ca urmare, îi exprimă deplina încredere.

În continuare, rezoluția acuză „opoziția (Dobrogeanu, Țanc, Pauker) aflată azi în afară de granițele țării" că, prin activitatea ei fracționară îndreptată contra CC, cât și a întregului partid"

1) îngreuiază corijarea greșelilor de dreapta și de stânga;

2) oprește crearea legăturilor armonice cu Comintern;

3) și încearcă „să împingă spre muncă fracționară tovarășii buni".

Ca atare, „Activul" condamnă în modul cel mai energic această activitate **fracționară**.

Față de aceste acuzări de fracționism, ne simțim datori să facem următoarea declarație:

Continuăm să credem că nu poate fi vorba la subsemnații de o „activitate fracționară" – așa cum e înțeles acest termen în toată Internaționala Comunistă.

Într-adevăr: 1) **În privința „fracționismului prin discuție"**: chestiunile în care avem și ne exprimăm un punct deosebit de vedere (chestiuni care, mai niciodată, nu sunt ridicate de noi) – ele stau în discuția partidului și a Cominternului, ca privind de aproape viața internă **actuală** a partidului, chestiuni care la noi, ca pretutindeni, doar pe baza unor discuții întinse și adâncite își pot găsi buna rezolvare în fața congresului; în ajunul căruia ne aflăm de trei ani.

De aceea, până azi n-am fost acuzați niciodată, direct și oficial, de către CC că facem „fracționism" în discuție, că am ridicat deci chestiuni definitiv tranșate de partid. Mai mult încă, la Comintern, unde se discută numai problemele **actuale** ale tuturor partidelor comuniste, nu ni s-ar da putința să vorbim, dacă am proceda în felul „fracționist" arătat.

Declarăm că, atât timp cât nu va exista o hotărâre definitivă, care să scoată din discuția partidului chestiunile politice de care ne ocupăm (fie la Comintern „Activ", ori chiar și unde vorbim cu membrii partidului), vom continua să ne facem datoria de a ne expune cu orice ocazie, în fața lor, punctul nostru de vedere asupra acestor chestii.

2) Rămâne „**fracționismul organizatoric**" propriu-zis. Nu ni se poate opune nici o dovadă, nici un fapt, că noi am fi încercat vreodată să facem **fracționism organizatoric**, acuzație care se lansează timid, prin rezoluție, ci, numai prin convorbiri „particulare", suntem amenințați cu „comisii speciale de urmărire", neprecise și misterioase.

Declarăm că, nu numai că nu am făcut încercări de fracționism organizatoric (grupări etc.), dar n-am uzat măcar [de] tot dreptul nostru de a ne expune părerile în chestiile care sunt în discuția partidului – numai ca să nu dăm prilej măcar de bănuieli.

Dar se vede că, în lipsă de alte arome, e nevoie să ni se atribuie cu orice preţ ... „fracţionismul”

Dacă, cum am zis, pe cale de partid, oficial, nu s-a ridicat chestia fracţionismului nostru, putem comunica că noi am adus această acuzare majorităţii Comitetului Central, care, în pornirea sa fracţionistă, nu s-a dat înapoi de a ne exclude **de fapt** cu totul din conducerea partidului român, ea, care a cooptat membri nealeşi la congres – călcând astfel făţiş hotărârile ultimului congres. Adăugăm că pentru **acest** pas, CC n-a avut niciodată înţelegerea Cominternului, care continuă şi azi să ne considere ca membri ai Comitetului Central.

Reclamaţia **noastră** se găseşte azi, ca **singură** reclamaţie de fracţionism, în stadiul de cercetare a Cominternului.

Declarăm, deci, că ne vom expune şi de aici înainte (cu toate stăruinţele contrare) şi cu orice ocazie părerile noastre în faţa membrilor partidului, asupra tuturor chestiunilor discutabile (în sensul arătat). Continuăm să credem că partidul nostru are extraordinar de multă nevoie, de asemenea, [de] discuţii în legătură cu viaţa practică a mişcării **pentru lămurirea sa ideologică** şi nu putem decât să ne exprimăm durerea că tocmai aci, în Rusia Sovietică, s-a putut găsi un „activ de comunişti”, format după toate, din studenţi şi profesori de la o universitate comunistă, gata să ia o asemenea rezoluţie întru înăbuşirea discuţiilor, indispensabile stabilirii adevărului comunist.

Alexandru Dobrogeanu-Gherea

Ţanc

4. VI. 1927

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 179, c. 142-144

33. 1927 noiembrie, [Bucureşti] Raportul lui Marcel Pauker adresat Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, referitor la progresele înregistrate în activitatea organelor centrale ale PCR şi la ataşamentul partidului faţă de Internaţionala Comunistă.

Noiembrie 1927

Rezoluţiile şi instrucţiunile Biroului Politic carcterizează îndeajuns situaţia politică din România şi criza actuală a Partidului Comunist.

Sarcina noastră nu este numai de a netezi drumul întăririi partidului prin înţelegerea greşelilor proprii şi a cauzelor obiective care au dus la starea de azi, ci şi desluşirea puţinelor obiective şi a puterilor lăuntrice care ne ajută să înfrângem pesimismul şi neîncrederea în revoluţie ale elementelor descompuse din mişcarea muncitorească şi din partid şi care deschid perspective însănătoşirii şi dezvoltării PCR.

Baza proletară a partidului nostru este chezăşia puternică a ridicării lui la înălţimea sarcinii formidabile ce-i impune istoria. Pe drumul acesta, adică pe drumul bolşevizării sale, el nu poate [merge] înainte decât prin depăşirea crizei de faţă, pe calea constituirii şi consolidării pe bază leninistă, a unui centru statornic de conducere.

În sânul organelor centrale de până acum ale partidului şi, anume, în jurul [illegible] neîncetat lupta pentru linia politică şi

organizatorică comunistă şi pentru claritate ideologică, uneori, sub forma unor ciocniri între diferite tendinţe înăuntrul acestor organe, iar o primă consecinţă a fost formarea, la Congresul al III-lea al PCR, a unui CC independent de elemente social-democrate trădătoare.

Împotriva lor, acest CC, cu toate lipsurile şi greşelile sale, a oglindit progresul partidului, a recunoscut nevoia fiinţării şi a afirmării partidului ca atare, şi, pe această bază, în ciuda lichidatorilor din afară şi dinăuntru, ba chiar din Biroul Politic, a lucrat cu hotărâtă voinţă de întărire organizatorică a partidului, concretizând şi nevoia ridicării ideologice.

Prin întreaga sa muncă, precum şi prin opunerea şi critica în faţa greşelilor şi lipsurilor amintite, minoritatea (opoziţia), fără a avea puteri îndestulătoare pentru mobilizarea şi conducerea partidului, a îndeplinit o funcţiune hotărâtoare pe calea dezvoltării lui şi a clarificării lui ideologice. Mână în mână cu Internaţionala Comunistă, ea a dovedit că munca şi critica ei nu au forţe de ultrastângă.

Prin toate aceste frământări şi lupte, precum şi pe baza experienţei acumulate, partidul a păşit de fapt înainte, mânând mereu mai sus conducerea sa pe calea dezvoltării şi bolşevizării; iar acest progres a fost favorizat de sprijinul IC, prin îndepărtarea liniei politice, luminarea rolului şi precizarea sarcinilor partidului în situaţia actuală.

Ca o urmare firească a acestei clarificări, s-a realizat şi o condiţie principală de consolidare a partidului, anume gruparea şi concluderea activului lui şi coordonarea sforţărilor pentru întărirea organizatorică şi activizarea în luptă a bolşevizării partidului şi a conducerii lui, cum şi ridicarea nivelului lor leninist.

Numai elemente carieriste lipsite de caracter, care se clatină fără principii între tendinţele respectiv presupuse predominante, pot îndrăzni să vorbească de antagonism cu IC sau de opunere împotriva hotărârilor din partea forţelor sănătoase ale partidului, care, prin frământare, când a fost inevitabil, dar prin devotată colaborare tovărăşească, întotdeauna muncesc la constituirea şi dezvoltarea unui centru puternic de conducere, care să lucreze mereu mai sigur şi conştient pe bază marxist-leninistă.

Prin frământări şi lupte, prin autocritică şi muncă limpezitoare, prin luptă contra trădătorilor şi a încercărilor de lichidare şi prin sprijinul IC, partidul şi-a creat în situaţia actuală un centru de conducere de a cărui soliditate şi capacitate politică şi organizatorică atârnă însănătoşirea, viitorul şi tăria sa. Acesta este Biroul Politic al partidului.

Pentru orice comunist, problema se pune azi:

Pentru ori *contra* Biroului Politic.

Contra Biroului Politic, pentru subminarea sa, pentru frângerea autorităţii sale, contra muncii de reorganizare şi de ridicare ideologică a partidului, pentru închegarea frontului cu lichidatorii dinăuntru şi din afara Comitetului Central: aceasta poate fi azi doar calea duşmanilor PC.

Pentru Biroul Politic, pentru sprijinirea sa, pentru asigurarea necondiţionată a existenţei sale, pentru ridicarea autorităţii, a puterii sale, contra lichidatorilor, oriunde s-ar cuibări ei, şi pentru munca de bolşevizare pe baza rezoluţiei Internationalei Comuniste: aceasta trebuie să fie azi linia hotărâtă a tuturor comuniştilor cinstiţi.

Chiar când mai puternice ar fi loviturile primite, PC va înfrânge pesimismul şi neîncrederea, va oţeli rândurile sale, va strânge în juru-i masele muncitoare şi le va duce la luptă.

Chiar când mai grele ar fi împrejurările luptei sale, PC, partidul proletariatului, va găsi în învățătura leninistă arma și puterea de organizare și izbândă.

Trăiască Partidul Comunist din România!

A noastră-i lupta, a noastră izbânda, chiar când!

M. Pauker

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 179, c. 323-330

34. 1928 ianuarie 7, București - Informarea semnată Dorman, membru în Secretariatul CC al PCR, adresată lui Otto Kuusinen, privind activitatea fracționistă în rândul CC al PCR.

7 ян. 1928 г.
С. Секретно
Напечатано в двух
эксемплярах
Тов. Куусинен,

Считая необходимым Вас информировать о положении в нашей партии и работе нашего секретариата, я решил написать Вам несколько строк. Совершенно понятно, что подробно все написать нет никакой возможности.

Положение в партии

Партия обескровлена репрессиями, дезорганизована кризисом в ЦК, измучена от отсутствия средств, техники и т.д. Связь и руководство партии рабочим массом и крестьянством явно недостаточна.

Положение такого, что партия не в состоянии политически оформить, превратить в активные выступления против фашизма растущие в нашу пользу настроения широких масс рабочих и крестьян.

Что касается отношения партии к разногласиям существующим теперь в ЦК., то я знаю лишь одно, что партия об этом понятия не имеет. Я также знаю, что та борьба, которая ведется внутри ЦК. ничего общего не имеет с задачами партии, соспособами и методами укрепления партии. Никто не имеет никакого права говорить (при защите своих взглядов по вопросам касающимся разногласия между большинством и меньшиством) от имени партии. Я обязан также подчеркнуть, что по всем вопросам, с которыми нам пришлось столкнуться в области директив о дальнейшей работе у нас нет значительных разногласий, т. е. таких разногласий, которые оправдывали бы острую борьбу внутри ЦК. Самым легким в нашей борьбе было решение вопросов касающихся нашей дальнейшей работы. Плохо лишь то, что товарищи каждый вопрос, каждое иное мнение обязательно связывают с тем, как бы навязать другой стороне ультра “левую” или “правую” линию.

Все те острые разногласия, которые были у нас, не вытекают из разной оценки нашего текущего момента, задач партии, а вытекают из старой фракционной борьбы.

Положение в секретариате

Как и нужно было ожидать положение в секретариате очень напряженное. В основном это напряжение создал представитель большинства в секретариате, когда он при обсуждении одного вопроса заявил: "Я требую созыва пленума в двух недельный срок". После этого он заявил, что он требует созыва пленума, ибо "секретариат неспособен руководить партией". Совершенно понятно, что "неспособность" эта своеобразная. Если говорить о "способностях", то как будто все трое, в том числе и я, способны физически, интелектуально и политически руководить партией. Дело, конечно, в другом. Я считаю это заявление дезорганизаторским, ибо оно хочет взорвать Ваше постановление. Секретариат работает не полным темпом, но в этом виноваты не мы, а то, кто остался в ....[87] ибо нам не прислали ни книжек, ни денег, ни людей и т.д. К чести этого товарища должен признать, что за последнее время он изменил свой тон и правильно, что он его изменил, ибо кроме поражения их ничего не ожидало от попытки представить секретариат как "Неспособный".

Этот случай меня чрезвычайно просто возмутил, ибо тов. Куусинен, нужно знать положение партии, обстановку работы, чтобы понять, насколько неосновательно вредно было это заявление. Я согласился на скорейший созыв пленума, хотя никаких деловых соображений за его созыв не было, но я не мог допустить, чтобы каждый день мне угрожали пленумом, а с другой стороны, если бы я голосовал против пленума, то они могли бы написать заявление от большинства членов ЦК с требованием пленума. Но старшие отложили пленум на месяц. За последнее время товарищ из большинства начал вести более принципиальную политику.

Что касается представителя меньшинства то он также очень мало доволен моей позицией. Он считает, что я своей "мирной" работой фактически не реагирую на фракционную работу большинства, что я недостаточно четко вскрываю ошибки и недостаточно ясно говорю о недостатках работы тех товарищей, которые являются сторонниками большинства и что это вредит партии, ибо на ошибках мы учимся. Возможно, что он прав. Что-же касается фракционной работы, то положение такого, что делить никак нельзя, ибо я не могу решать на основании предположений, не имея документов. Но обьективно положение такого, что критика со стороны представителя меньшинства должна быть более мягкой, ибо они заинтересованы в том, чтобы секретариат был бы работоспособным, больше чем представители от большинства.

Ведется ли фракционная работа?

Да, она ведетя. Кто ее больше ведет? Имеют ее возможность больше вести товарищи из большинства, ибо актива у них пока больше прислали в край своих - и они ее ведут. Я также знаю случай, когда первому приехавшему к нам секретарю Оже Б. товарищу из большинства - он секретарь секретариата - было передано о моей позиции в секретариате при разрешении некоторых вопросов, с которой он не был согласен, с явной целью меня скомпрометировать.

Что же дальше?

---

[87] Lipsă în text.

Положение партии требует самой усиленной работы по ее укреплению как политическому, так и организационному. Эту работу секретариат объективно и субъективно способен выполнить, если его работу не будут срывать с обеих сторон. Партия это поймет и мне думается, что с помощью всей партии наш кризис удастся изжить. Мне думается также, что я получу поддержку у старших и у вас, для того, чтобы дать отпор всяким попыткам сорвать и скомпрометировать нашу положительную работу.

С ком. приветом Дем Дорман

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 179, c. 584-585

Traducere:

7 ianuarie 1928
Strict secret
Dactilografiat în două
exemplare

Tov. Kuusinen[88],

Considerând necesar să vă informez despre situația din partidul nostru și despre activitatea secretariatului nostru, m-am hotărât să vă scriu câteva rânduri. Se subînțelege că nu am posibilitatea să vă scriu detaliat.

Situația din partid

Partidul este vlăguit din cauza represaliilor, este dezorientat din cauza crizei din CC, este chinuit de lipsa mijloacelor, a tehnicii și a altor lucruri. Conducerea și legătura partidului cu masele de țărani și muncitori sunt absolut nesatisfăcătoare.

Situația este astfel, încât partidul nu este în stare să se formeze politic, să se manifeste activ împotriva fascismului care influențează în favoarea noastră starea de spirit a maselor de țărani și muncitori.

În ceea ce privește atitudinea partidului față de disensiunile din rândul CC, eu afirm doar un lucru - că partidul nu știe nimic despre acest lucru. Eu, de asemenea, știu că această luptă, care se duce în interiorul CC, nu are nimic comun cu sarcinile partidului, cu mijloacele și metodele de întărire ale partidului. Nimeni nu are nici un drept să vorbească (prin prisma apărării părerilor proprii în legătură cu problemele legate de divergențele dintre majoritate și minoritate) în numele partidului. Eu mă simt obligat să subliniez faptul că, în toate problemele întâmpinate în domeniul directivelor referitoare la munca noastră viitoare, nu am avut divergențe serioase, care să fi îndreptățit lupta ascuțită din interiorul CC. Cel mai ușor în lupta noastră a fost rezolvarea problemelor referitoare la activitatea noastră viitoare. Rău este doar faptul că tovarășii consideră orice problemă, orice idee ca fiind linia extremei "stângi" sau a "dreptei", impusă unei părți de către cealaltă parte.

Toate divergențele acute care au fost la noi nu s-au datorat aprecierii diferite a momentului, a sarcinilor de partid, ci s-au datorat vechii lupte fracționiste.

---

[88] Otto Kuusinen (1881-1964), finlandez de origine, fondator al Partidului Comunist Finlandez. Între 1921 și 1939, a fost secretar al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

Situaţia din Secretariat

După cum era de aşteptat, situaţia din interiorul Secretariatului este foarte tensionată. În principal, această tensiune a fost creată de reprezentantul majorităţii din secretariat în momentul în care, analizând o problemă, el a anunţat: "Trebuie să convoc plenul în termen de două săptămâni", după care a adăugat că el trebuie să convoace plenul deoarece "Secretariatul nu este capabil să conducă partidul". Este absolut clar că "incapacitatea" este originală. Dacă vorbim despre "capacităţi", este ca şi cum toţi trei, printre care şi eu, suntem capabili din punct de vedere fizic, intelectual şi politic să conducem partidul. Problema, de fapt, este alta. Eu consider că acel anunţ este dezorganizatoric, deoarece prin el se doreşte încălcarea hotărârii dumneaviastră. Secretariatul nu lucrează în ritm susţinut, însă de acest fapt nu suntem noi vinovaţi, ci cel care a rămas în ......[89], deoarece nu ne-a trimis nici cărţi, nici bani, nici oameni etc. În favoarea acestui tovarăş, trebuie să recunosc că, în ultimul timp, şi-a schimbat tonul, şi este adevărat că şi l-a schimbat, deoarece, în afară [de] propria înfrângere, nu se puteau aştepta la nimic din încercarea de a prezenta secretariatul ca fiind "incapabil"

Această întâmplare m-a indignat, pentru că, tovarăşe Kuusinen, trebuie să cunoaşteţi situaţia partidului şi atmosfera de lucru, pentru a înţelege cât de ostil şi fără temei a fost acel anunţ. Eu am fost de acord cu convocarea de urgenţă a plenului, cu toate că nu s-a bazat pe nici un considerent de ordin lucrativ şi nu pot tolera ca în fiecare zi să fiu ameninţat cu plenul, iar pe de altă parte, dacă aş fi fost contra plenarei, atunci ei ar fi putut scrie convocarea ca pe o cerinţă a majorităţii membrilor CC. Superiorii au amânat plenara peste o lună.

În ultima vreme, tovarăşul care reprezintă majoritatea a început să ducă o politică mai principială.

Referitor la reprezentantul minorităţii, şi el este nemulţumit de poziţia mea. Consideră că eu, prin politica mea "paşnică", nu reacţionez la activitatea fracţionistă a majorităţii, că nu demasc în mod hotărât greşelile şi că nu vorbesc destul de hotărât despre lipsurile din activitatea acelor tovarăşi care sunt adepţii majorităţii şi că acest lucru dăunează partidului, pentru că din greşeli învăţăm. Este posibil ca el să aibă dreptate. Referitor la activitatea fracţionistă, situaţia este incertă, pentru că eu, neavând documente, nu pot hotărî pe baza unor presupuneri. Însă situaţia obiectivă este de aşa manieră, încât critica venită din partea reprezentantului minorităţii ar trebui să fie mai blândă pentru că minoritatea, spre deosebire de reprezentanţii majorităţii, este interesată ca secretariatul să fie apt de muncă.

Se duce o activitatea fracţionistă?

Da, se duce. Cine o desfăşoară mai mult? Tovarasii din majoritate au posibilitatea să o desfăşoare mai mult.

De asemenea, eu cunosc un caz în care primului dintre secretarii BO veniţi la noi, tovarăş din rândul majorităţii, concomitent şi secretar al secretariatului, i s-a vorbit despre poziţia mea în secretariat, în cadrul deciderii unor probleme, poziţie cu care el nu a fost de acord, având scopul evident de a mă compromite.

Ce este de făcut?

Situaţia impune o activitate susţinută pentru întărirea partidului, atât politic, cât şi organizatoric. Secretariatul este capabil să desfăşoare această muncă, dacă activitatea

[89] Lipsă în text.

lui nu va fi subminata din cele două direcţii. Partidul înţelege acest lucru şi cred că, cu ajutorul tuturor comuniştilor, vom depăşi criza. De asemenea, cred că voi fi sprijinit de superiori şi de către dumneavoastră pentru a riposta împotriva tuturor încercărilor de subminare şi compromitere a activităţii noastre pozitive.

Cu salutări comuniste

Dem Dorman

35. 1928 martie 11-14, aprilie 23 - Protocoalele şedintei Biroului Politic din străinătate al PCR, privind activitatea partidului în Basarabia şi Bucovina.

Совершено секретно

ПРОТОКОЛ No 1-2

Заседания Загран. бюро по работе в Бессарабской и Буковинской Ком. организациях

КПР от 11-12-14/III и 23/IV-29г.

ПРИСУТСТВОВАЛИ: т. т. ЛЕОПОЛЬД (Представит. ЦКК ПБУ), т. РОЗЕНФЕЛЬД (предств. ЦК КПБ), БОРИСОВСКИЙ (представит. Бес. Обкома), т. ПЕТРУЛЕСКУ (представит. Молд. Обкома КП/б/У).

тов. ИВАНОВ (представит. Бес. Обкома КПР)

СЛУШАЛИ

1. О постановлении ИККИ по руководству Бессарабской и Буковинской ком. организациями КПР

ПОСТАНОВИЛИ

1. Принять к сведению и руководству постановление ИККИ об организации Загран. Бюро.

2. Считать, что согласно резолюции ИККИ Загран. бюро руководит всей практической работой Бессарабской и Буковинской ком. организаций в рамках общих директив ЦК КПР,

3. Сообщить в ИККИ, что Загран. бюро конструировано в таком составе:

т. ЛЕОПОЛЬД - представ. ЦККПБУ

т. ПЕТРУЛЕСКУ - представ. Молд. Обкома

т. БОРИСОВСКИЙ - представ. Бесс. Обкома

т. РОЗЕНФЕЛЬД - представ. ЦК Рум. Компарт.

4. Принимая во внимание, что у ЦК КПР нет связи с Буковинской ком. организацией, вопрос о представителях в Загранбюро от Буковины оставить открытым впредь до установления с ней связи со стороны Загранбюро.

СЛУШАЛИ

II. Мнение Загранбюро о внутри-партийном положении КПР.

ПОСТАНОВИЛИ

II. 1. Считать необходимым, не позднее мая мес. с/г. созыв совещания актива КПР для подготовки к съезду.

2. Практической работой по подготовке к совещанию и съезду Бессарабской и Буковинской орг-цией руководит загранбюро.

3. Считать необходимым, чтобы ЦК ЛПР до совещания и съезда ознакомил Бес. Ком. организацию со своим отчетом о деятельности, а также прислал в Загранбюро план работы по созыву совещания и съезда партии.

4. Принимая во внимание острую внутрипартийную борьбу в КПР и чрезвычайно тяжелое положение внутри партии, Загранбюро считает необходимым непосредственное руководство со стороны ИККИ работой по подготовке совещания и съезда партии и, в частности, посылку со стороны ИККИ авторитетного товарища для руководства совещанием и съездом.

5. В случае, если позволят обстоятельства, считать необходимым приезд представителя Бес. Обкома в Загранбюро для обсуждения вопросов, связанных с созывом конференции Бес. организации.

6. Считать необходимым присутствие на совещании всех членов Загранбюро.

7. Считать необходимым представительство на совещании со стороны Буковины 1 т-щ, со стороны Бессарабии 2 т-ща (1 от Бес. Обкома и 1 рабоч. от станка).

Считать также необходимым возможно большее представительство на совещании со стороны старой Румынии, Добруджи, Баната и Трансилвании.

Поручить тов. ЛЕОПОЛЬДУ и БОРИСОВСКОМУ согласовать этот вопрос в ИККИ.

СЛУШАЛИ

III. О Конгрессе безработных

ПОСТАНОВИЛИ

III. Считать необходимым организацию безработных. С этой целью в ближайшее время выработать соответствующие инструкции, на основе общих директив руководства Рум. компартии.

СЛУШАЛИ

IV. О бюджете Бес. Обкома КПР и Загранбюро.

ПОСТАНОВИЛИ

IV. Согласиться со сметой для работы в Бессарабии в сумме 2.000 р. в месяц и просить ЦКК ПБУ таковую утвердить, считая ее минимальной.

СЛУШАЛИ

V. О посылке товарищей для работы в Бессарабии.

ПОСТАНОВИЛИ

V. 1. Считать необходимым посылку в ближайшее время 3-х т.т. для работы в Бессарабии.

2. Согласиться с 2-мя кандидатурами, выделенными для этой цели Молд. Обкомом, поручив тов. ПЕТРУЛЕСКУ дать их краткую характеристику Загранбюро в письменной форме.

3. Поручить Молд. Обкому выделить в ближайшее время 3-го т-ща, сообщив об этом Загранбюро.

СЛУШАЛИ

VI. О газете

ПОСТАНОВИЛИ

VI. 1. Одобрить выход газеты “Красное Знамя”.

2. Считать необходимым, чтобы она выходила на русском и молдавском языках, а также имела большую связь с читательской массой. Увеличить для этого отдел хроники.

3. Считать необходимым издание популярных брошюр. Поручить т. БОРИСОВСКОМУ наметить темы.

СЛУШАЛИ

VII. О "Союзе революционных крестьян"

ПОСТАНОВИЛИ

VII. 1. Считать работу Бес. Обкома по руководству союзом революционных крестьян весьма важной.

2. Связаться по этому вопросу с Крестинтерном.

3. Считать необходимым и срочным материальную поддержку работы "Союза революционного крестьянства"

СЛУШАЛИ

VIII. О Буковине

ПОСТАНОВИЛИ

VIII. 1. Просить ЦКК ПБУ, через имеющиеся в его распоряжении способы, связаться с Буковиной и выяснить состояние работы тамошней коморганизации.

2. Установить связь с Буковиной и выяснить характер имеющихся там организаций. Предложить Буковинской организации выделить своего представительства в Загранбюро, в то же время поручить Бес. Обкому со своей стороны попытаться наладить связь с Буковиной.

3. Считать необходимым немедленно приступить к разработке имеющегося в распоряжении ЦКК ПБУ архива Буковинской организации. Также разработать архив ИККИ и Профинтерна.

4. По установлении связи и обобщении разработанных материалов, специально обсудить вопрос и ближайшую работу Буковинской организации.

СЛУШАЛИ

IX. О местопребывании Загранбюро

ПОСТАНОВИЛИ

IX. Считать постоянным местопребыванием Загранбюро г. Харьков.

СЛУШАЛИ

X. О сроках созыва заседаний Загранбюро

ПОСТАНОВИЛИ

X. Установить регулярный созыв заседаний I раз в месяц или экстренное заседание по заявлению одного из членов Загранбюро.

СЛУШАЛИ

XI. О бюджете Загранбюро

ПОСТАНОВИЛИ

XI. Считать, что в бюджет Загранбюро входят следующие расходы:

1. оклад одного постоянного ответ. работника Загранбюро;

2. выписка необходимой Загранбюро литературы;

3. оплата командировок членов Загранбюро и оплата членов Загранбюро во время его заседаний.

СЛУШАЛИ

XII. Информация представиталя Бес. Обкома т. ИВАНОВА о работе Бес. Обкома КПР и о Бухарестском активе.

ПОСТАНОВИЛИ

XII. 1. Информацию принять к сведению.

2. Декларацию Бухарестского актива, а также заявления представитяля Бес. Обкома т. ИВАНОВА направить в ИККИ и считать информационным материалом для совещания.

(Заявление т. РОЗЕНФЕЛЬДА о Бухарестком активе прилагается).

СЛУШАЛИ

XIII. О псевдонимах членов Загранбюро

ПОСТАНОВИЛИ

XIII. Установить следующие псевдонимы:

1. т. ДОНЕНКО - Леопольд

2. т. ХОЛОСТЕНКО - Петрулеску

СЛУШАЛИ

XIV. О листовках 10-ти летию оккупации Бессарабии и к I-му Мая.

ПОСТАНОВИЛИ

XIV. Считать необходимым выпуск листовок тов. БОРИСОВСКОМУ и ПЕТРУ-ЛЕСКУ договориться о проведении в жизнь этого пункта с Бес. Обкомом.

СЛУШАЛИ

XV. Информация т. ПЕТРУЛЕСКУ о 3-м товарище для посылки в Бессарабию.

ПОСТАНОВИЛИ

XV. Принять к сведению.

СЕКРЕТАРЬ ЗАГРАНБЮРО (ЛЕОПОЛЬД)

отпечатано в 6-ти экз.

ф / э

ПРИЛОЖЕНИЕ К ПРОТ. No. 1-2

О БЮДЖЕТЕ БЕССОБКОМА И ЗАГРАНБЮРО

Статьи расхода

Содержание 3-х работн. Обкома по 100 р. в месяц	300 р.
Содержание 3-х работн. в провин. по 75 р. в месяц	225 р.
Содержание 2-х курьеров Бухареста, Буковинны и Бессарабии по 75 р. в месяц	150 р.
Техника в Бессарабии (кварт., докум., явка и пр.)	200 р.
Содержание представ Бес. Обкома при ЦКК ПБУ	210 р.
Связь с ЦКК ПР с Буковиной и провинцией	150 р.
Литература, газеты, листовки и проч.	250 р.
Совещания, конференции и проч.	100 р.
Разные расходы	215 р.
ИТОГо	2000 р. в месяц

Отпеч. 6 экз.

ф / э

копия

ПРИЛОЖЕНИЕ К ПРОТОКОЛУ No. 1-2

В ЗАГРАНБЮРО ЦКРКП

ПЕДСТАВИТЕЛЯ ОКБ
ИВАНОВА

Заявление

Дорогие товарищи. В своем постановлении от 12-го марта 1928г. Вы обязали меня дать Вам в письменном виде информацию о положении в Рум. компартии. Ниже я постараюсь сделать это.

Какой орган существует в стране?

В Бухаресте сейчас имеется ЦК (или как его называют венские товарищи-оргбюро ЦК), состоящий из шести товарищей: МИХАЛАКЕ Фориша, Молдовьяну, Матьяна Зигмунда и Петре Бумбу. С приездом т. Мартынова в Трансильванию Петре Бумбу и Зигмунд выехали к нему, а остальные остались в Бухаресте. Во время последнего провала ЦК комсомола в Бухаресте у т. АРНОЛЬДА, члена ЦК Комсомола, явилось подозрение в том, что т. Зигмунд является виновником провала и письменно потребовал от Ц. К. его отстранения от работы.

По последней информации ОКБ - Букарестские товарищи его отстранили, таким образом фактически ЦК страны из пяти человек.

Точки зрения части ЦК, находящейся в Трансильвании и другой в Бухаресте

Т. Мартын представитель политбюро ЦК КПР, приехавший из за границы, совместно с отстраненным Зигмундом стоят на той точке зрения, что необходимо организовать Исполбюро под руководством Политбюро, которое занялось бы подготовкой партконференции во всерумынском масштабе. Другая гасть членов ЦК - Михалаке Фориш и друг. считают, что теперь не время для созыва конференции, что она не в состоянии разрешить больных вопросов в нашей партии, а выход видят в активном вмешательстве ИККИ, который своим авторитетом может вывести КПР из создавшегося положения. Также настаивают на посылке представителя ЦК страны в ИККИ.

Организационное состояние партии

В Бухаресте, Плоештах, Галаце, Турну-Северине, Констанце, Добрудже, Буковине ячеек нет. Есть разрошенные элементы, которые никакой организованной, систематической партработы не ведут. Что касается Тран-сильвании, то исходя из доклада Секретаря Областкома, положение не лучше чем в других местах. В Яссах имеется городской комитет партии, профсоюзная комфракция и горком КСМ с ячейками. Связи ЦК с провинциями нету.

Актив

В последнее время, приблизительно 2 мес. тому назад, в Бухаресте образовалась активная часть разрозненных элементов Бухарестской организации, которая устроила совещанне, где была избрана инициативная пятерка для подготовки совещания активных членов партии всей страны. Принятая резолюция через ЦК отправлена в ИККИ, а копии через ОКБ, по просьбе товарищей, мы передали Вам для направления в ИККИ.

Отношение части ЦК к активу

Часть ЦК страны считает, что принятая резолюция активом вполне отвечает действительному положению вещей, что инициатива актива вполне здорова, ее необходимо поддержать в интересах консолидации партии. Другая же часть ЦК считает ее фракцией, но никаких конкретных предложеный этим товарищам, не делает; что касается Политбюро, находящегося за границей, то оно

ведет кампанию против т.т. проявивших инициативу по созыву совещания всего актива страны, называя их деклассированными элементами и т. д.

Отношение ОБК к активу

1. Областком Бессарабии на своем заседании определил свое отношение к активу следующим образом: высказанные в докладе и резолюции актива Бухаресткой организации мысли в основном правильны, считая ошибкой т.т., когда они говорят, что разложение КПР началось с тех пор, когда был убит тов. Ткаченко и арестован т. Стефанов. Это разложение по существу началось гораздо раньше.

2. ОК не согласен тем, что представители Бессарабии заключили блок с ЦК страны против Политбюро в Вене, в результате чего появился известный протокол. При указании представители ОК на неправильности этих положений, товарищи, входящие в инициативную пятерку, выбранную на совещании Бухарестского актива, согласились. ОК считает, что 24 т.т., входящих в актив и взявших инициативу по подготовке совещания всего активного элемента страны, вполне здорово и считает, что проявленная инициатива действительно будет способствовать консолидации партии. А потому и поддерживает активно этот актив.

Представитель ОКБ
ИВАНОВ

12 / III-28 г.
Харьков

Примечание: Оригинал письма находится в Загранбюро
Отпечатано 6 экз.
ф / э.

ОБЪЯСНЕНИЕ

Из реферата Бессарабского Территориального комитета тов. ИВАНОВА, а также на основании исчерпывающих дебатов, касательно отношений Бессарабского Тер. Ком. к подготовке конгресса КП Румынии, относительно образовавшегося Букар. "Акт. Ком.", должен я сообщать следующее:

1. тов. ИВАНОВУ известно о том, что ЦК имеет в стране экзек. Комитет, Ген. Секретарем которого состоит тов. ЗИГМУНД, что в этот Комитет делегируется член Бессарабского Тер. Комитета, также, что как делегат тов. ИВАНОВ получил лично со стороны ЗИГМУНДА приглашение.

2. тов. ИВАНОВУ известно о том, что экз. Комитет подготовляет конференцию, на которую со стороны Бессарабии приглашены также 2 делегата.

3. тов. ИВАНОВУ известно о том, что тов. МАРТИН как уполномоченый Политбюро ЦК партии Румынии находится в стране с предложением ЦК в отношении Экз. Ком. при консолидации положениа партии содействовать подготовке созыва конгресса.

4. Я должен установить, что т. ИВАНОВ объяснил - Бес. Тер. комитет не может и не хочет работать вместе с Экз. Ком. и с т. МАРТИНОМ как делегатом ПБ, в связи с чем ни в Экз. Ком. ни к созыву конференции делегата не пошлет, так как он не признает вообще ни Политбюро ни Экз. Комитет высшим органом КП Румынии.

5. Что он, исходя из этого в подготовке конгресса вместе с т. Мартином не работает.

6. Напротив, Бес. Тер. комитет поддерживает основанный в Бухаресте "Акт. Комитет", как единственную группу к которой питает доверие, которая может реорганизовать партию.

7. Бес. Тер. комитет поддерживает этот комитет в созыве конференции.

8. тов. ИВАНОВ взял на себя ведение этого Комитета, что касается дальнейшего ведения сообщил Коминтерну.

9. Передачу обзора ведения он от меня утаил-тов. БОРИСОВСКОМУ и ПЕТРУЛЕСКУ напротив он его сообщил.

10. Должен установить, что т. БОРИСОВСКИЙ действия и взгляды Бес. Тер. Комитета, а какже и т. ИВАНОВА поддерживает активно и пассивно. Активно т. е. он объяснил, что Политбюро не признает, пассивно - т. е. он против отношений касательно политики Бес. Тер. комитета к Экз. Ком. ЦК относительно Бухарестского Акт. Ком. никакого согласования не дал.

11. Я должен установить, что мои предложения, сделанные мною во время дебатов, а именно: Бес. Тер. Комитет должен принять участие в подготовительной работе только посредством содействия нашего Комитета (Загранбюро ЦК партии Румынии для работы в Буковине и в Бессарабии) или через тов. МАРТИНА, для чего и возникли делегаты Политбюро. Это тов. ИВАНОВ отклонил с различными обоснованиями; также точно отклонил он и мое предложение - Бес. Тер. Комитет должен войти в соприкосновение с парторганизациями и группами, находящи-мисия в остальных частях страны, в связи с предшествовавшими парт. событиями.

Эти действия означают с одной стороны подлинную поддержку через Бес. Тер комитет парт. оппозиции ЦК партии Румынии, с другой стороны его политика и действия делают работу ЦК в Политбюро совместно с Бес. Тер. комитетом невозможной.

Все это вместе взято ведет к задержке и волоките консолидации партии.

То обстоятельство, что делает Бес. Тер. Ком. вместе с тов. Борисовским тот орган, который меня к этой работе делегировал, главным образом Политбюро ЦК партии Румынии меня не признает, усложняет, несмотря на лойяльные отношение делегатов К ПБУ и Молд. Тер. Ком. против ЦК партии Румынии - работа в Бессарабии и Буковине при таких обстоятельствах невозможна.

Отпечатано в 6 екз.

Ф / Э

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 237, c. 663-670

Traducere:

Strict secret

Protocoalele nr. 1-2

ale şedinţei Biroului Politic din străinătate, privind activitatea organizaţiilor comuniste ale PCR din Basarabia şi Bucovina din data de

11-12-14 martie şi 23 aprilie 1928

Au participat: tovarăşul Leopold (reprezentantul CC al Partidului Comunist Bolşevic Ucrainean), tov. Rozenfeld (reprezentantul CC al PCR), tov. Borisovski (reprezentantul Comitetului Regional din Basarabia), tov. Petrulescu (reprezentantul Comitetului Regional al Partidului Comunist Bolşevic Ucrainean)

Tov. Ivanov (reprezentantul Comitetului regional basarabean al PCR)

S-a audiat:

I. Hotărârea Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste privind conducerea Basarabiei şi Bucovinei de către organizaţiile comuniste ale PCR.

S-a decis:

1. Se ia la cunoştinţă hotărârea Consiliului Executiv al Internaţionalei Comuniste privind organizarea Biroului Politic din străinătate.

2. Conform rezoluţiei Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, s-a stabilit că biroul din străinătate conduce întreaga activitatea practică a organizaţiilor comuniste din Basarabia şi Bucovina prin directivele generale ale CC al PCR.

3. Să se anunţe CE al IC componenţa stabilită a biroului din străinătate:

tov. Leopold - reprezentantul CC al PCBU

tov. Petrulescu - reprezentantul Comitetului regional din Moldova

tov. Borisovski - reprezentantul Comitetului regional din Basarabia

tov. Rozenfeld - reprezentantul CC al PCR

4. Având în vedere că CC al PCR nu are legături cu organizaţiile comuniste din Bucovina, problema reprezentării Bucovinei în Biroul Politic din străinătate rămâne deschisă, până când se va stabili legătura biroului cu organizaţiile din Bucovina.

S-a audiat:

II. Părerea Biroului Politic despre situaţia din interiorul PCR.

S-a decis:

II. 1. Se consideră necesară convocarea şedinţei activului PCR până în luna mai a. c. în scopul pregătirii congresului.

2. Activitatea practică a organizaţiilor din Basarabia şi Bucovina, în vederea pregătirii şedinţei şi congresului, va fi condusă de Biroul Politic.

3. Se consideră necesar ca, înainte de ţinerea şedinţei şi a congresului, CC al PCR să înainteze organizaţiei comuniste din Basarabia raportul privind activitatea sa şi să trimită Biroului Politic din străinătate planul de lucru privind convocarea şedinţei şi a congresului.

4. Având în vedere lupta internă acută şi situaţia foarte grea din interiorul PCR., biroul din străinătate consideră necesar ca CE al IC să conducă nemijlocit activitatea legată de pregătirea şedinţei şi a congresului partidului şi, în special, să trimită un tovarăş cu autoritate care să conducă şedinţa şi congresul.

5. În cazul în care situaţia permite, să vină la biroul din străinătate un reprezentant al organizaţiei regionale din Basarabia, pentru analiza problemelor legate de convocarea conferinţei acestei organizaţii.

6. Se consideră necesară prezenţa la consfătuire a tuturor membrilor biroului din străinătate.

7. Este necesară participarea la consfătuire a unui tovarăş reprezentant al Bucovinei şi a doi tovarăşi reprezentanţi ai Basarabiei (unul de la Comitetul regional din Basarabia şi un muncitor).

De asemenea, este necesară prezența unui număr mai mare de reprezentanți din partea Vechiului Regat, a Dobrogei, Banatului şi a Transilvaniei.

Tovarăşii Leopold şi Borisovski sunt însărcinați să obțină aprobarea CE al IC.

S-a audiat:

III. Congresul şomerilor.

S-a decis:

III. Se consideră necesară organizarea şomerilor. În acest scop, să se elaboreze în scurt timp instrucțiunile corespunzătoare pe baza directivelor conducerii Partidului Comunist Român.

S-a audiat:

IV. Bugetul organizației regionale din Basarabia a PCR şi al biroului din străinătate.

S-a decis:

IV. Să fie aprobat devizul cu suma de 2.000 de ruble pe lună pentru activitatea din Basarabia. CC al Partidului Comunist Bolşevic din Ucraina este rugat să îl aprobe în forma dată, considerându-se că suma este minimă.

S-a audiat:

V. Trimiterea unor tovarăşi pentru a activa în Basarabia.

S-a decis:

V. 1. Se consideră necesară trimiterea, în cel mai scurt timp, a trei tovarăşi pentru a activa în Basarabia.

2. Să fie aprobați doi candidați, desemnați de organizația regională din Moldova. Tov. Petrulescu este însărcinat să prezinte biroului din străinătate scurte caracterizări scrise ale celor aleşi.

3. Comitetul regional din Moldova să numească un al treilea tovarăş şi să înştiințeze în scurt timp biroul din străinătate.

S-a audiat:

VI. Ziarul.

S-a decis:

VI. 1. Să se aprobe tipărirea ziarului "Flacăra Roşie".

2. Se consideră necesar ca ziarul să apară în limbile rusă şi moldovenească şi să aibă legături strânse cu cititorii. În acest scop, să fie lărgit spațiul pentru cronici.

3. Se consideră necesară editarea broşurilor cu caracter popular. Tovarăşul Borisovski este însărcinat să aleagă temele.

S-a audiat:

VII. "Uniunea Țăranilor Revoluționari".

S-a decis:

VII. 1. Să se aibă în vedere importanța muncii de conducere a Uniunii Țăranilor Revoluționari, dusă de comitetul regional din Basarabia.

2. Să se ia legătura în această problemă cu Internaționala Țărănească.

3. Să se aibă în vedere necesitatea şi urgentarea susținerii materiale a Uniunii Țăranilor Revoluționari.

S-a audiat:

VIII. Bucovina.

S-a decis:

VIII. 1. Să se solicite CC al PCBU, ca, prin mijloacele de care dispune, să ia legătura cu organizaţia comunistă din Bucovina şi să clarifice situaţia acestei organizaţii.

2. Să se ia legătura cu Bucovina şi să se clarifice caracterul organizaţiilor existente acolo. Se va propune organizaţiei din Bucovina să îşi desemneze reprezentanţi în biroul din străinătate; de asemenea, se va cere organizaţiei regionale din Basarabia să ia legătura cu organizaţia din Bucovina.

3. Se consideră necesară începerea imediată a prelucrării arhivei organizaţiei din Bucovina, care se găseşte la CC al PCBU. De asemenea, să fie prelucrată arhiva Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste şi a Internaţionalei Sindicale.

4. După stabilirea legăturilor şi a sintetizării materialelor să se analizeze în mod deosebit activitatea organizaţiei din Bucovina.

S-a audiat:

IX. Sediul Biroului Politic din străinătate.

S-a decis:

IX. Sediu permanent al Biroului Politic din străinătate este considerat oraşul Harkov.

S-a audiat:

X. Termenele pentru convocarea şedinţelor Biroului Politic din străinătate.

S-a decis:

X. S-a stabilit că şedinţele sau convocările lărgite, solicitate de un membru al biroului din străinătate, să aibă loc o dată pe lună.

S-a audiat:

XI. Bugetul Biroului Politic din străinătate.

S-a decis:

XI. Se va ţine cont ca în bugetul Biroului Politic din străinătate să fie incluse următoarele cheltuieli:

1. salariu pentru un activist-raportor permanent al biroului din străinătate;
2. abonament la literatura necesară biroului din străinătate;
3. plata delegaţiilor membrilor biroului şi plata membrilor biroului pe perioada şedinţelor.

S-a audiat:

XII. Informarea prezentată de Ivanov, reprezentantul organizaţiei regionale a Basarabiei, privind activitatea acesteia şi a activului de partid din Bucureşti.

S-a decis:

XII. 1. Informarea a fost adusă la cunoştinţă.

2. Declaraţia activului de partid din Bucureşti şi raportul lui Ivanov, reprezentantul organizaţiei regionale din Basarabia, sunt considerate materiale informative pentru şedinţă şi vor fi prezentate CC al IC.

(Raportul tov. Rozenfeld, privind activitatea activului de partid din Bucureşti, se anexează.)

S-a audiat:

XIII. Numele conspirative ale membrilor Biroului din străinătate.

S-a decis:
XIII. S-au stabilit următoarele nume conspirative:
1. tov. Donenko - Leopold
2. tov. Holostenko - Petrulescu
S-a audiat:
XIV. Manifestele privind împlinirea a zece ani de la ocuparea Basarabiei şi sărbătorirea zilei de 1 Mai.
S-a decis:
XIV. Tovarăşii Borisovski şi Petrulescu se vor ocupa de tipărirea manifestelor şi de punerea în practică a acestui punct, împreună cu organizaţia regională din Basarabia.
S-a audiat:
XV. Informarea lui Petrulescu privind trimiterea celui de al treilea tovarăş în Basarabia.
S-a decis:
XV. S-a luat la cunoştinţă.
Secretarul Biroului Politic din străinătate (Leopold)
Tipărită în 6 exemplare
F / E

ANEXĂ LA PROTOCOALELE NR. 1-2
BUGETUL ORGANIZAŢIEI REGIONALE DIN BASARABIA ŞI A BIROULUI POLITIC DIN STRĂINĂTATE

Articolele devizului

Salariul a trei activişti din organizaţia regională - 100 ruble/persoană/lună	300 ruble
Salariul a trei activişti din provincie - 75 ruble/persoană/lună	225 ruble
Salariul a doi curieri pentru Bucureşti, Bucovina şi Basarabia 75 ruble/persoană/lună	150 ruble
Mijloace tehnice în Basarabia (locuinţă, documente, întâlniri conspirative etc.).	200 ruble
Salariul reprezentantului organizaţiei regionale din Basarabia în cadrul CC al PCBU	210 ruble
Legăturile CC au PCBU cu Bucovina şi provincia	150 ruble
Literatură, ziare, manifeste etc.	250 ruble
Conferinţe, şedinţe etc.	100 ruble
Diverse	215 ruble
TOTAL	2.000 ruble/lună

Tipărită în 6 ex.
F / E

Copie

ANEXĂ LA PROTOCOALELE No. 1-2

Către Biroul Politic al CC al PCR

Reprezentantul organizației regionale a Basarabiei, tov. Ivanov

Declarație

Dragi tovarăşi,

În hotărârea Dumneavoastră din data de 12 martie 1928, m-ați obligat să vă dau o informare scrisă referitoare la situația din interiorul Partidului Comunist. În continuare, încerc să mă conformez.

Ce organ există în țară?

În prezent, în Bucureşti există Comitetul Central (sau, cum îl numesc tovarăşii de la Viena, Biroul Organizației CC), care are în componență şase tovarăşi: Mihalache, Foriş, Moldoveanu, Matian, Zigmund şi Petre Bumbu. Tovarăşii Petre Bumbu şi Zigmund au ieşit din CC şi au plecat în Transilvania, după ce a sosit acolo tov. Martanov, ceilalți membri au rămas în Bucureşti. După căderea CC al Organizației Tineretului Comunist din Bucureşti, tov. Arnold a bănuit că tov. Zigmund este vinovat de acest fapt şi a cerut în scris Comitetului Central ca acesta să fie eliberat din funcție. După ultimele informații ale organizației comuniste din Bucureşti, tovarăşii din Bucureşti l-au exclus, efectivul CC rămânând doar în cinci oameni.

Punctele de vedere ale grupărilor din CC, una din Transilvania şi cealaltă din Bucureşti

Tov. Martân, reprezentantul Biroului Politic al CC al PCR, venit din străinătate, împreună cu Zigmund, consideră că este necesară organizarea unui Birou Executiv, sub conducerea Biroului Politic, care să se ocupe de pregătirea conferinței de partid la nivel național. Cealaltă grupare a membrilor CC – Mihalache, Foriş şi alții - consideră că nu este acum momentul pentru organizarea conferinței, pe motiv că aceasta nu poate rezolva marile probleme din partidul nostru. Ei văd rezolvarea prin intervenția activă a CE al IC, care, cu autoritatea pe care o are, poate scoate PCR din situația în care se găseşte. De asemenea, ei insistă pentru trimiterea unui reprezentant al CC din țară la Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste.

Situația partidului din punct de vedere organizatoric

Nu există celule de partid în Bucureşti, Ploieşti, Galați, Turnu-Severin, Constanța, Dobrogea, Bucovina. Există elemente disparate, care nu duc nici un fel de muncă de partid organizată şi sistematică. După cum reiese din raportul secretarului Comitetului Regional din Transilvania, situația nu este nici aici mai bună decât în alte părți. În Iaşi, există un comitet de partid orăşenesc, o fracțiune comunistă sindicală şi comitetul orăşenesc al Organizației Tineretului Comunist cu celulele sale. CC nu are legături cu provinciile.

Activul

În ultimul timp, cu aproximativ trei luni în urmă, s-a constituit o grupare activă a organizației din Bucureşti, formată din elemente separate, care a convocat o şedință, în cadrul căreia a fost ales un grup din cinci persoane pentru a pregăti şedința membrilor activului de partid din toată țara. Rezoluția aprobată a fost transmisă, prin CC, Consiliului Executiv al Internaționalei Comuniste, iar copia, la rugămintea tovarăşilor, v-am înmânat-o dumneavoastră, spre a fi trimisă CE al IC.

Atitudinea grupărilor CC față de activ

Gruparea CC din țară consideră că rezoluția adoptată de activul de partid corespunde situației reale din țară, că inițiativa activului este sănătoasă și că trebuie susținută pentru interesele partidului. Cealaltă grupare a CC o consideră ca pe o fracțiune, iar tovarășii nu au făcut nici o propunere concretă. Biroul Politic din străinătate duce o campanie împotriva tovarășilor care au avut inițiativa de a convoca ședința întregului activ din țară, numindu-i elemente declasate ş. a.

Atitudinea Comitetului regional din Basarabia față de activ

1. În cadrul ședinței sale, Comitetul Regional din Basarabia și-a definit atitudinea față de activ: ideile activului organizației de partid din București, prezentate în raportul și în rezoluția acestuia, sunt, în general, juste, apreciind ca greșită doar afirmația tovarășilor, potrivit căreia descompunerea PCR a început odată cu omorârea tov. Tcacenko și cu arestarea tov. Ștefanov. În esență, această descompunere a început cu mult timp în urmă.

2. Comitetul regional nu este de acord cu alianța încheiată de reprezentanții Basarabiei cu CC din țară împotriva Biroului Politic de la Viena, în urma căreia a apărut renumitul protocol. Tovarășii din grupul de inițiativă al celor cinci, aleși la ședința activului de partid din București, au fost de acord, la indicațiile reprezentanților comitetului regional, că acțiunile amintite mai sus au fost incorecte.

Comitetul regional consideră că cei 24 de tovarăși din componența activului, care au avut inițiativa de a pregăti ședința întregului activ de partid din țară, sunt elemente sănătoase și că inițiativa lor va ajuta la consolidarea partidului. Din aceste motive, trebuie susținut acest activ.

Reprezentantul
Comitetului regional al Basarabiei
Ivanov

12 martie 1928
Harkov
Observație: Originalul scrisorii se găsește la Biroul Politic din străinătate.
Tipărit în șase exemplare
F / E

DECLARAȚIE

Ca urmare a referatului Comitetului teritorial din Basarabia al tov. Ivanov, pe baza dezbaterilor referitoare la atitudinea comitetului din Basarabia față de pregătirea congresului Partidului Comunist Român și față de "Activul Comunist" format la București, sunt nevoit să vă comunic următoarele:

1. Tovarășului Ivanov îi este cunoscut faptul că CC are în țară un Comitet Executiv al cărui secretar general este tovarășul Zigmund, că în acest comitet există și un delegat din partea comitetului teritorial din Basarabia, că el, în calitate de delegat, a primit personal o invitație din partea lui Zigmund.

2. Tovarășului Ivanov îi este cunoscut faptul că sunt invitați doi delegați din partea Basarabiei, care să participe la conferința preconizată de Comitetul Executiv.

3. Tovarășului Ivanov îi este cunoscut faptul că tovarășul Martin se află în țară, în calitate de împuternicit al Biroului Politic al Comitetului Central al partidului din

România, cu propunerea CC, făcută Comitetului Executiv, de a ajuta la pregătirea convocării congresului.

4. Trebuie să constat faptul că tovarăşul Ivanov a declarat: comitetul teritorial din Basarabia nu poate şi nu doreşte să lucreze împreună cu Comitetul Executiv şi cu tovarăşul Martin, în calitate de delegat al Biroului Politic; ca urmare, el nu va veni nici la Comitetul Executiv, nici la conferinţa convocată, deoarece nu recunoaşte, în general, nici Biroul Politic, nici Comitetul Executiv ca fiind organe superioare ale Partidului Comunist Român.

5. Plecând de la această premisă, el nu va lucra cu tovarăşul Martin la pregătirea congresului.

6. Pe de altă parte, comitetul teritorial din Basarabia susţine activul înfiinţat la Bucureşti, deoarece consideră că acesta este singura grupare care inspiră încredere şi care poate reorganiza partidul.

7. Comitetul teritorial Basarabean va susţine acest comitet de acţiune în problema convocării congresului.

8. Tovarăşul Ivanov şi-a asumat conducerea comitetului; în ceea ce priveşte conducerea pe viitor, el a anunţat Internaţionala Comunistă.

9. A ascuns faţă de mine faptul că a luat conducerea comitetului, în schimb, pe tovarăşii Borisovski şi Petrulescu i-a anunţat.

10. Trebuie să declar că tovarăşul Borisovski gândeşte şi acţionează fără comitetul teritorial; de asemenea, şi tovarăşul Ivanov îl susţine activ şi pasiv. Activ - el a explicat că nu recunoaşte Biroul Politic; pasiv - el este împotriva atitudinii din politica promovată de comitetul teritorial din Basarabia faţă de Comitetul Executiv al CC; referitor la activul comunist din Bucureşti, nu şi-a dat nici un acord.

11. Vreau să subliniez propunerile mele, expuse în timpul dezbaterilor, şi anume: comitetul teritorial din Basarabia să ia parte la activitatea de pregătire numai prin intermediul comitetului nostru (Biroul Politic din străinătate al CC al partidului din România care se ocupă cu activitatea din Bucovina şi Basarabia), sau prin intermediul tovarăşului Martin, care pentru acest lucru este delegat de către Biroul Politic. Tovarăşul Ivanov a respins acest lucru, invocând diverse motive; de asemenea, a respins şi propunerea mea. Comitetul teritorial din Basarabia trebuie să ia legătura cu organizaţiile de partid şi cu grupările aflate în celelalte regiuni ale ţării, pentru examinarea evenimentelor de partid care au avut loc.

Aceste acţiuni înseamnă, pe de o parte, sprijinul deplin dat de comitetul teritorial din Basarabia organizaţiei de partid a CC al partidului din România, iar pe de altă parte, politica şi acţiunile lui fac imposibilă activitatea CC împreună cu comitetul teritorial din Basarabia în cadrul Biroului Politic.

Toate aceste lucruri, luate în ansamblu, duc la întârzierea şi tergiversarea consolidării partidului.

Situaţia creată, potrivit căreia comitetul teritorial basarabean, împreună cu tovarăşul Borisovski, organul care m-a delegat pentru această muncă, îndeosebi biroul complică [activitatea], neţinând cont de atitudinea loială a delegaţilor Partidului Comunist Bolşevic Ucrainean şi a comitetului teritorial din Moldova faţă de CC al partidului din România – activitatea în Basarabia şi Bucovina este imposibilă în situaţia dată.

Tipărit în şase exemplare

F / E

36. [1928], Bucureşti – Raport al organizaţiei de partid din Bucureşti, adresat Consiliului Executiv al Internaţionalei Comuniste, referitor la activitatea fracţionistă a membrilor Biroului Politic şi ai Biroului Organizaţiei din cadrul Comitetului Central al PCR.

Сов. секретно

В виду полного отстутствия проявления деятельности со стороны парторганизации города Бухареста члены этой организации, не видя никакой инициативы проявленной в этом направлении со стороны руководящих органов партии, постановили собраться для того чтобы установить причины такого положения и найти способы устранения их.

На настоящем собрании актива на котором участвовало 14 товарищей единогласно принято следующее постановление:

Мы, актив парторганизац. гор. Бухареста наблюдая полную бездеятельность со стороны парторганиз. и не получая никакой работы от наших руководящих партийных органов сочли необходимым собраться для установления причин такого положения и посодействовать восстановлению работы партии. В результате прений, которые были, мы установили следующее. Уже свыше года начавшаеся ослабление активности партии достигло в настоящее время полнейшего бездействия. Этому способствовало:

1) Дикое преследование олигархией набросилась на нашей партии.

2) Отсутствие в нашей молодой партии необходимого опыта работы в условиях нелегальности;

3) Отсутствие подготовленных кадров, которые могли бы противоустоять событиям происшедшим в нашей партии.

4) Отсутствие постоянного центрального руководства, продолжающееся все время.

При всех этих условиях наша партия могла и должна была проявить усиленную работу в области: а) создания и усиления организационной базы партии (большевизация партии); б) пополнения коммунистического воспитания и выковка их идеологии членов партии; в) руководство рабочим движением во всех его видах.

Констатируем, что в этом направлении ничего не было сделано и в конечном итоге получился полный распад нашей организации. Принимая во внимание, проявление со стороны членов партии желания работать, мы, кроме вышеуказанных причин, считаем, что главная причина бездействия лежит в руководстве центральных органов, которые не сумели организовать и руководить работой партии. Больше того, мы отмечаем со стороны руководящих органов нежелание работать, недопустимое, несерьезное отношение к работе и даже саботаж. Разделившись на 2 лагери они повели борьбу между собой, пользуясь недопустимыми в коммунистических партиях средствами борьбы, чем подорвали авторитет, которым должен пользоваться такой орган партии, как политбюро и оргбюро.

Интриги политиканства стало обычным оружием в руках некоторых. Констатируя все это, мы, актив гор. Бухареста решили сделать все возможное для

того, чтобы вывести партию из положения в котором она находится на сегодняшний день и начать работу по сплочению и укреплению наших рядов.

В настоящих условиях при полном отсутствии ориентировки руководящего органа эта работа ложится на обязанности самых партийцев, которые своими силами и инициативой снизу должны начать работу по восстановлению партии. Для этого мы предлагаем:

1) В ближайшее время необходимо создать совещание актива всех центров страны для обсуждения положения, как местных организаций, так и всей партии в целом.

2) Послать делегацию на совещание актива всей страны.

3) Совещание актива всей страны должно иметь целью отметить настоящее положение партии и найти пути для изменения его. Из этих путей в первую очередь мы видим созыв конференции при помощи и согласии Коминтерна. Эта конференция должна установить линию поведения во всех вопросах, ликвидировать все конфликты и обвинения, брошенные некоторым товарищам.

Настоящее совещание актива избрало комиссию, уполномочив ее технически подготовить совещание актива страны.

Чтобы дать Вам возможность разобраться в действительном положении партии, избранная комиссия шлет вам следующий доклад.

Наша молодая партия с первого момента перехода на нелегальное положение должна была изучить все политические и социальные вопросы, стоящие перед нами. Однако, не имея необходимого опыта борьбы в легальных условиях, она оказалась во всем неподготовленной для своей роли в условиях подполья и напрягая все силы для решения важных социальных вопросов, она пренебрегла организационной частью работы.

Свирепый террор господствующего класса еще в большей мере препятствовал укреплению нашей партии. Частые провалы вырвали из наших рядов самых способных и подготовленных товарищей, которых, ввиду отсутствия подготовленных кадров, некем было заменить. Таких ударов, как убийство ТКАЧЕНКО, арест МАНУ и ОТТО, предательство КУКУ достаточно было, чтобы дезорганизовать и распылить нашу партию, доведя ее до состояния, которое мы имеем на сегоднящий день.

Существовавшее тогда партийное руководство, не только не сумело недопустить распад партии, но, наоборот, интригами и политиканством, пассивностью и саботажем способствовали еще большему разрушению партии. В настоящее время нет централизованной партии с единой твердо-установленной линией во всех вопросах дня. Местные организации существуют только в некоторых городах. Столица не имеет своей организации, там существует только несколько разрозненных групп организованных и руководимых товарищами по собственной инициативе и на свой риск и страх. Профдвижение окончательно изоллировано. При попытке распустить профсоюзы, не было проведено никакой кампании. В разрешении других, принципиальных вопросах, как крестьянском, национальном, нацменшинств и других, партия совершенно не участвует. Центральное руководство партии, разделив между собой работу, сконструировало полит. и оргбюро с разным местопребыванием. Уже с самого начала они не работали в полном согласии и взаимном понимании. Скрытая личная борьба

между ними стала в последнее время открытой. Не проявляя никакой активности и энергии, они / как ПБ и ОБ /, сваливая друг на друга ошибки в своей работе, старались одновременно оправдать себя, как перед нами, так и перед Вами, используя для этого даже ложь. В своей борьбе между собой, которая длится уже больше года, они пользовались средствами совершенно недопустимыми в коммунистических рядах.

Оргбюро, как оно было составлено- не было способно вести партработу. В результате предательства КУКУ, членов ЦК постоянно преследовали, ни один из них, не будучи никогда ранее на нелегальном положении, не умел появляться незамеченным, связь с провинцией была потеряна. Несмотря на то, что они ясно видели, что не смогут оправдать данный им партией мандат, они тем не менее не проявили необходимой в таких спучаях искренности, чтобы заявить об этом открыто. Наоборот, они много раз постанавливали сообщить Вам о положении и просить Вас помочь, постанавливали даже послать к Вам делегацию. Однако, потом объявили, что сами смогут наладить работу и руководить партией, считая во всем виноватым ПБ которое саботирует. Все руководство было сосредоточено в руках МИХАЛАКЕ, который очень редко созывал заседания Комитета, в связи с чем остальные члены Комитета почти не участвовали в работе. Что касается ПБ, которое должно было бы дать политдирективы и инструкции - оно совсем не выполнило мандата. Видя положение страны, оно не предприняло ничего для того, чтобы честным, открытым путем направить работу, а если и делало что нибудь, то исключительно путем личной борьбы, применяя фракционные методы. Что касается тов. СИГ., которьй прибыл к нам от ПБ с инструкц. для оздоровления партии и был кооптирован в ЦК, то последний не боролся открыто за создание нового работоспособного ОБ, а пытался самовольно устранить существующее ОБ.

ПБ, желая дискредитировать ОБ, использовало все средства борьбы, злоупотребляя элементарными правилами конспирации, пытаясь связаться со всеми членами партии и даже людьми чуждыми партии, случайно находящимися в [...][90] (там, где находится ПБ). Посвящая этих "новообращенных" во все свои тайны они старались сделать их своими людьми для того, чтобы последный, прибыв в страну, боролись за ПБ и против ОБ контролировали деятельность работающих в стране и доносили ПБ обо всем, что делается в партии. Этим методом они разрушили авторитет ЦК, ведя борьбу не чисто организационным путем, а разными скрытыми уловками, они фактически вели фракционную борьбу. Вместо того, чтобы бороться за пополнением коммунистического воспитания членов партии и очищения их идеологии, они узаконив такой метод борьбы способствовали растеренности и распаду парторганизации. В то время, когда политческие директивы и инструкции не доходили до нас (мы не знаем, кто этому причиной) объемистые обвинительные письма ПБ поподали окольным путем в руки разных товарищей, не считаясь с самыми элементарными правилами конспи-рации, они в этих письмах приносили отдельным товарищам личные обвинения, сажая нередко факты, так например, в одном месте (письма) говорится, что главным автором единного фронта с националистами и аверескан-

[90] Lipsă în text.

цами во время коммунальных выборов в 26 году был МИХАЛАКЕ, в то время, как каждый и всякий знает, что весь ЦК держался тогда этой точки зрения, а МИХАЛАКЕ даже не участвовал тогда в ЦК, МАНУ даже и впослед-ствие поддерживал эту точку зрения, а ТКАЧЕНКО позже нашел ошибку только в факте единого фронта е аверескканцами. Что же касается единого фронта с националистами, то он его одобрял. В отношении профдвижения ПБ обвиняет МИХАЛАКЕ, что он был за исключение центристов из профсоюзов. Фактически же, хотя МИХАЛАКЕ был пассивным и ничего не делал, он все же ни разу не высказался за исключение центристов из профсоюзов, платонически поддерживая директивы Коминтерна.

В мае 27г. ПБ прислало через Василия из КСМ директиву по вопросу о профсоюзах. Этот товарищ требовал тогда спасения профсоюзов через вступление последних в блок с реформистами почти без условий. СИГ [...][91] поддержал эту директиву и при помощи КСМ содействовал продвижению этой директивы в партийной массе среди рабочих профсоюзов, несмотря на то, что эта директива была задержана, как оппортунистическая. Политбюро, в последнем своем письме в декабре 27г., дает снова директиву о вступлении профсоюзов в блок с реформистами на следующих условиях: никого не исключат из профсоюзов и гарантия внутрисоюзной демократии. Что касается линии поведения в вопросе профсоюзов, то ПБ разделяет ее на 3 фазы, при чем в последней фазе, т. е. после того, как союзы будут распущены, ПБ пропагандирует за вступление в амстердамские профсоюзы. Мы считаем эту директиву, при существующем положении страны, ошибочной и думаем, что она расходится с линией Комминтерна. С другой стороны, желая укрепить свои позиции, ОБ пытается завязать связи с некоторыми товарищами из провинции, желая привлечь их на свою сторону. Так было со знаменитым протоколом, составленным между двумя представителями Бессарабии и двумя из ЦК, о чем мы Вас уже информировали. В ответ на это ПБ фактически не признает ОБ и посылает свои письма некоторым отдельным товарищам, проводя через них кампанию.

Во всей стране проходит настоящая "выборная горячка", ПБ послало двух т.т., которые при помощи нескольких членов ЦК КСМ объезжают города, собирая резолюции в пользу ПБ и подготовляют почву для конференции. ОБ оказывается таким образом обойденным. П. Б. связывается только с некоторьми из ЦК и несколькими из КСМ, которых оно называет "здоровым активом партии" в одном из последних номеров газеты "Ленинская молодежь" появилась статья, в которой говорится о кризисе партии и указывается, что только КСМ сможет реорга-низовать партию. Вот каким путем они думают восстановить партию. ЦК прекратил всю свою работу, занявшись исключительно "выборной кампанией". Вот вкратце некоторые факты, характеризующие состояние нашей партии. Ограничиваемся этим, не указывая других фактов, которые Вы узнаете на конференции и из расследования, которое надеемся Вы предпринимите. Еще можем добавить, что газета выходит без контроля ЦК, под ответственность одного товарища, который стоит на стороне ПБ и ни перед кем не считывается. Факти-чески ЦК даже не пытается вмешаться в издание газеты.

---

[91] Lipsă în text.

При существующем положении, когда некоторые руководители смотрят на партию, как на радовое имение, где можно без контроля творить и рапоряжаться чем и кем хочется, а если кто сопротивляется его просто отстраняют, мы, активисты, не можем оставаться безразличными. Нам ясно, да и факты этого подверждают, что конференция, которая должна будет спасти партию, не сможет этого сделать до тех пор, пока она не будет,выразительницей воли всей партии, а не совещанием адептов той или иной группы. Конференция созываемая ПБ в таком смысле, как она понимает работу, не сможет разрешить кризис в котором мы находимся. На такую конференцию прибудут только товарищи, заранее назначенные ПБ и в очень ограниченном количестве, которые будут голосовать за доверие ПБ, такое же положение будет если конференцию созывает ОБ.

Как ПБ, так и ОБ созовет конференцию по своей "колодке", как они понимают работу т. е. путем интриг и политиканства. Мы, активисты, противимся этой разлагающей попытке. При существующем положении, когда у нас НЕ КРИЗИС ПАРТИИ, А ТОЛЬКО КРИЗИС РУКОВОДСТВА - дело перестройки партии ложится на ответственность самых членов партии. Своими силами открыто и честно, партия возьмется за работу, устранив от себя политикантствующие элементы, которые довели партию до положения в котором находится на сегодняшний день.

Будучи заранее уверенным что Вы не оставите нас в дальнейшем в этом болоте, в котором мы находимся, мы аппелируем к Вам и просим Вашей помощи и содействия для оздоровления партии.

Расследование, которое Вы предпринимите, установит вину каждого. Мы же пока никого не хотим судить. Мы только отмечаем причины настоящего положения (повторяем ещё раз, мы видим причины настоящего положения в центральном руководстве) и ищем пути, как выйти из него. Как ПБ, так и ОБ, абсолютно не пользуются тем авторитетом, каким должны были бы пользоваться такие органы партии, они потеряли этот авторитет в своей фракционной и политикантской борьбе. Центральное руководство, являясь олицетворением одной или другой группы (как это пытается сделать ПБ) не будет пользоваться авторитетом. Интрига, как оружие борьбы, использованна до сих пор будет использовано и новым руководством. Только тогда, когда ЦК будет избран всей партией и будет работать под непосредственным контролем с Вашей стороны, положение изменится. В[ашим] авторитетом Вы должны положить конец этому положению.

Мы, активисты, все в Вашем распоряжении.

Мы предприняли это дело, веря в его правоту и доведем его до конца.

Мы уверены, что как одни, так и другие укажут на нас, как на фракцию, обвинят нас в троцкизме, что и пробовали уже сделать.

Мы не фракция и не стараемся скрывать нашу работу. Мы безоговорочно признаем постановления и инструкции Комминтерна.

Инициатива пошла от Бухареста. Актив Бухареста сказал уже свое слово и взял в руку инициативу созыва совещания актива во всех городах, где существует коммунистическое движение. Будут избраны делегаты на совещания

актива всей страны, которые состоятся в ближайшее время и на которых будут избраны комиссии по подготовке к конференции.

Конференция изберет новый ЦК, укажет его местопребывание и установит вину тех, кто способствовал положению, в котором мы находимся. Мы понимаем, что только так мы можем восстановить партию, с охранив ее от фракционной борьбы и интриг.

Просим Вас поддержать и утвердить предпринятое нами дело.

По проведению совещаний актива страны, мы пошлем Вам подробный доклад и после этого начнем приготовление конференции при Вашем содействии.

Переводил Э.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 237, c. 671-674

Traducere:

Ca urmare a totalei lipse de activitate a organizaţiei de partid din oraşul Bucureşti, membrii acestei organizaţii, văzând că nu există nici o iniţiativă în acest domeniu din partea organelor conducătoare ale partidului, au hotărât să se întrunească pentru a stabili cauzele acestei situaţii şi pentru a găsi modalităţile de înlăturare a acestora.

În cadrul prezentei şedinţe a activului, la care au participat 14 tovarăşi, s-a adoptat, în unanimitate, următoarea hotărâre:

Noi, activul organizaţiei de partid a oraşului Bucureşti, observând totala lipsă de activitate a organizaţiilor de partid şi neprimind nici o muncă (de partid) din partea conducătorilor organelor noastre de partid, am considerat necesar să ne întâlnim pentru a stabili cauzele acestei situaţii şi pentru a restabili activitatea partidului. În urma dezbaterilor, am constatat următoarele: slăbirea activităţii partidului, de mai bine de un an, [ceea ce] a dus, în prezent, la lipsa totală a activităţii. Acest fapt s-a datorat:

1) urmăririi sălbatice a partidului nostru, declanşate de oligarhie;

2) lipsei de experienţă a tânărului nostru partid de a activa în condiţii de ilegalitate;

3) absenţei unor cadre pregătite, care să ţină piept evenimentelor ce au avut loc în partidul nostru;

4) absenţei prelungite a unei conduceri centralizate permanente.

În aceste condiţii, partidul nostru ar fi păstrat şi ar fi trebuit să activeze susţinut pentru: a) crearea şi întărirea bazei organizatorice a partidului (bolşevizarea partidului); b) completarea educaţiei comuniste a membrilor de partid; c) conducerea mişcării muncitoreşti, ţinând cont de toate aspectele acesteia.

Constatăm că în această direcţie nu s-a făcut nimic, ajungându-se, în final, la destrămarea totală a organizaţiei noastre.

Cunoscând dorinţa de a munci, manifestată de către membrii partidului, considerăm că principala vină a lipsei de activitate o au organele centrale de conducere, care nu au fost în stare să organizeze şi să conducă activitatea partidului. Mai mult, noi observăm inactivitatea, atitudinea indiferentă de nepermis faţă de muncă şi chiar sabotajul din partea organelor de conducere. Împărţindu-se în două tabere, s-au luptat

între ei, folosind unele metode inadmisibile în rândul partidelor comuniste, metode ce au dus la subminarea autorității de care trebuie să se folosească un organ de partid, cum sunt Biroul Politic şi Biroul Organizatoric.

Intrigile şi politicianismul au devenit nişte arme în mâinile unora. Constatând toate aceste lucruri, noi, activul oraşului Bucureşti, am hotărât să facem tot ceea ce este posibil pentru a scoate partidul din situația în care se găseşte în prezent şi să începem lupta pentru unirea şi întărirea rândurilor noastre.

În condițiile actuale, în care lipsesc cu desăvârşire indicații de la organul de conducere, munca îi revine, ca o obligație, fiecărui membru de partid, care, cu inițiativă şi cu forțe proprii, să înceapă lupta pentru refacerea partidului. În acest scop, propunem:

1. Ca, în cel mai scurt timp, să aibă loc o şedință a activului tuturor centrelor din țară, pentru a examina situația organizațiilor locale şi a partidului în general;

2. Să fie trimisă o delegație la şedința activului organizațiilor din întreaga țară;

3. Scopul şedinței activului organizațiilor din întreaga țară să fie analiza situației partidului şi găsirea căilor de schimbare a acesteia.

În primul rând, una din aceste căi ar fi convocarea unei conferințe cu ajutorul şi cu acordul Cominternului. Această conferință va trebui să stabilească linia de abordare a tuturor problemelor, să lichideze toate conflictele şi învinuirile care s-au adus unor tovarăşi.

Prezenta şedință a activului a ales o comisie, care a fost împuternicită să organizeze şedința activului din toată țara.

Pentru a vă da posibilitatea să cunoaşteți situația reală, comisia aleasă vă transmite raportul anexat.

Din primul moment după trecerea sa în ilegalitate, tânărul nostru partid a trebuit să se lupte cu toate problemele politice şi sociale pe care le-a întâmpinat. Cu toate că partidul nu a avut experiența de luptă necesară în condițiile de legalitate şi s-a arătat total nepregătit în condițiile de ilegalitate, el şi-a unit toate forțele pentru a rezolva cele mai importante probleme de ordin social, asigurând partea organizatorică a activității.

Teroarea cruntă declanşată de clasa stăpânitoare a împiedicat consolidarea partidului nostru. Desele eşecuri au dus la eliminarea din rândurile noastre a celor mai capabili şi pregătiți tovarăşi, care nu au putut fi înlocuiți datorită lipsei de cadre pregătite. Lovituri ca: omorârea lui Tcacenco, arestarea lui Manu şi Otto, trădarea lui Cucu au fost suficiente ca să dezorganizeze şi să fărâmițeze partidul nostru, ajungând în situația în care este acum.

Conducerea de partid din acea vreme, nu numai că nu s-a opus destrămării partidului, ci, din contră, prin intrigi şi politicianism, pasivitate şi sabotaje, a facilitat distrugerea partidului. În prezent, nu există un partid centralizat, care să aibă o linie unitară, stabilită pentru toate problemele actuale. Organizații locale sunt doar în câteva oraşe. Capitala nu are o organizație proprie, există doar câteva grupuri izolate, organizate şi conduse din proprie inițiativă de unii tovarăşi care şi-au asumat acest risc. Mişcarea sindicală este total izolată. La încercarea de a dizolva sindicatele, nu s-a dus nici o campanie. În problemele de principiu, cum ar fi problema națională, cea a țăranilor, a minorităților ş. a., partidul nu a acționat absolut deloc. Membrii conducerii centrale a partidului şi-au împărțit între ei munca, au constituit Biroul Politic şi Biroul Organizației, cu sedii diferite. Încă de când au început să activeze, au fost neînțelegeri între ei. Lupta personală ascunsă dintre ei a devenit deschisă în ultimul timp. Nedând

dovadă de energie şi de spirit activ (atât BP, cât şi BO), acuzându-se reciproc de greşelile făcute, s-au străduit să se justifice în fața noastră şi a dumneavoastră, folosind în acest scop chiar şi minciuna. În lupta dintre ei, care are loc de un an, s-au folosit de mijloace total nepermise în rândurile comuniştilor.

Biroul Organizatoric, aşa cum a fost constituit, nu a putut desfăşura munca de partid. Ca urmare a trădării lui Cucu, membrii Comitetului Central au fost urmăriți în permanență; cei care nu au mai lucrat în ilegalitate nu au ştiut să se facă neobservați; legătura cu provincia a fost întreruptă. Cu toate că vedeau clar că nu-şi pot îndeplini mandatul dat de partid, ei nu au dat dovadă de sinceritate ca să recunoască deschis acest fapt. Dimpotrivă, de nenumărate ori au hotărât să vă relateze situația şi să vă ceară ajutorul, au decis chiar să trimită la dumneavoastră o delegație. Pe urmă, au declarat că sunt în măsură să desfăşoare activitatea şi să conducă partidul, considerând că Biroul Politic este vinovat pentru toate şi că acesta îi sabotează. Întreaga conducere a fost concentrată în mâna lui Mihalache, care convoca foarte rar şedințele de comitet, ceea ce a dus, practic, la inactivitatea celorlalți membri. Biroul Politic, care ar fi trebuit să emită instrucțiuni şi directive politice, nu şi-a îndeplinit absolut deloc mandatul. Văzând situația din țară, el nu a întreprins nimic pentru a îndrepta lucrurile, şi, chiar dacă a făcut ceva, a făcut-o folosind numai lupta personală şi metode fracţioniste. Referitor la tov. Sig., care a fost la noi cu instrucțiuni din partea Biroului Politic şi apoi a fost cooptat în Comitetul Central, acesta nu a luptat deschis pentru a crea un nou Birou Organizatoric, capabil de muncă, ci a încercat în mod samavolnic să îl elimine pe cel existent.

Biroul Politic, dorind să discrediteze Biroul Organizatoric, a folosit toate mijloacele de luptă, încălcând cele mai elementare reguli de conspirativitate, prin încercarea de a lua legătura cu toți membrii de partid şi chiar cu persoane străine de partid, care se aflau întâmplător în [...][92]. Încredințându-le toate secretele acestor "nou racolați", au încercat să facă din ei "oamenii lor", pentru ca ei să fie de partea Biroului Politic şi împotriva Biroului Organizatoric, controlau munca activiştilor din țară şi raportau Biroului Politic tot ce se întâmpla în partid.

Prin această metodă, au distrus autoritatea Comitetului Central; prin lupta necinstită, pe căi ascunse, ei, practic, au dus o luptă fracționistă. În loc să lupte pentru îmbogățirea educației membrilor de partid şi pentru curățirea ideologiei acestora, ei, legiferând această metodă de luptă, au contribuit la fărâmițarea şi destrămarea organizației de partid. Pe vremea când instrucțiunile şi directivele politice nu ajungeau la noi (nu ştim cine era vinovat), scrisorile Biroului Politic, ce conțineau multe învinuiri, nimereau pe căi ocolite în mâinile diferiților tovarăşi, ca urmare a nerespectării elementarelor reguli de conspirativitate; în aceste scrisori, se aduceau învinuiri personale diferiților tovarăşi, expunându-se incorect faptele, ca, de exemplu: într-un loc (scrisoare) se spune că autorul principal al frontului comun cu naționaliştii şi cu averescanii în timpul alegerilor comunale din anul 1926 a fost Mihalache, însă toată lumea ştie că întregul Comitet Ccentral susținea acest punct de vedere; Mihalache nici nu a participat atunci în Comitetul Central, Manu doar ulterior a susținut acest punct de vedere, iar Tcacenco, mai târziu, a considerat greşit doar faptul că s-a făcut front comun cu averescanii. El însă a aprobat frontul comun cu naționaliştii. Referitor

[92] Lipsă în text.

la mişcarea sindicală, Biroul Politic îl învinuieşte pe Mihalache, [pe motiv] că a fost pentru excluderea centriştilor din sindicat. Practic, cu toate că a avut o atitudine pasivă şi nu a făcut nimic, Mihalache nu s-a pronunţat niciodată pentru excluderea centriştilor din sindicat, susţinând în mod platonic directivele Internaţionalei Comuniste.

În mai 1927, Biroul Politic a trimis, prin Vasile, de la Organizaţia Tineretului Comunist, o directivă referitoare la sindicate. Acest tovarăş a pretins atunci că salvarea sindicatelor se poate face prin intrarea lor în Bloc împreună cu reformiştii, aproape necondiţionat. Sig. [...][93] a susţinut această directivă şi, cu ajutorul Organizaţiei Tineretului Comunist, a contribuit la promovarea acestei directive în rândul membrilor de partid şi a muncitorilor din sindicate, cu toate că această directivă a fost stopată, ca fiind oportunistă. Biroul Politic, în ultima sa scrisoare din decembrie 1927, a dat o nouă directivă privind intrarea sindicatelor în bloc comun cu reformiştii, cu următoarele condiţii: nimeni să nu fie exclus din sindicate şi garantarea democraţiei în interiorul sindicatelor. În ceea ce priveşte linia de evoluţie a sindicatelor, Biroul Politic are în vedere trei etape, astfel încât, în ultima etapă, când sindicatele vor fi independente, Biroul Politic va milita pentru intrarea lor în **organizaţia** sindicatelor din Amsterdam. Noi considerăm această directivă [ca fiind] greşită, în condiţiile situaţiei din ţară şi credem că se abate de la linia Internaţionalei Comuniste. Pe de altă parte, Biroul Organizatoric, în dorinţa de a-şi întări poziţia, a încercat să ia legătura cu unii tovarăşi din provincie pentru a-i atrage de partea lui. Aşa s-a întâmplat cu faimosul protocol încheiat cu doi reprezentanţi ai Basarabiei şi cu doi ai Comitetului Central, despre care noi v-am informat deja. Ca rezultat, Biroul Politic nu recunoaşte Biroul Organizatoric şi trimite unor tovarăşi scrisori, prin care îşi promovează campania.

În toată ţara este o adevărată "fierbere electorală"; Biroul Politic a trimis doi tovarăşi, care, împreună cu câţiva membri din Comitetului Central al Organizaţiei Tineretului Comunist, cutreieră oraşul pentru a strânge adeziuni în favoarea Biroului Politic, pregătind organizarea unei conferinţe. În acest fel, Biroul Organizatoric este **ocolit**. Biroul Politic are legături doar cu unii membri din Comitetul Central şi din Organizaţia Tineretului Muncitor, pe care îi numeşte "activul sănătos al partidului"; într-unul din ultimele numere ale ziarului "Tânărul leninist", a apărut un articol în care se vorbeşte despre criza partidului şi se afirmă că numai Organizaţia Tineretuluiu Muncitor poate reorganiza partidul. Iată unul dintre rezultatele luptei fracţioniste, pe care o duce Biroul Politic. Iată calea prin care ei cred că pot restabili partidul. Comitetul Central şi-a întrerupt activitatea, ocupându-se în exclusivitate de "campania electorală". Iată, pe scurt, unele fapte care caracterizează situaţia partidului nostru. Ne oprim aici, nemaiarătându-vă şi alte fapte, pe care le veţi afla la conferinţă şi din anchetele pe care sperăm că le veţi primi. Mai adăugăm că ziarul apare fără controlul Comitetului Central, fiind doar în responsabilitatea unui tovarăş, care este de partea Biroului Organizatoric şi pe care nu-l corectează nimeni. Practic, Comitetul Central nici nu încearcă să se implice în editarea ziarului. În situaţia existentă, unii conducători consideră partidul ca pe moşia proprie, unde pot face ce vor, fără control, iar dacă cineva li se împotriveşte, este îndepărtat. Noi, activiştii, nu putem rămâne indiferenţi. Ne este clar şi faptele ne confirmă că viitoarea conferinţă, care ar trebui să salveze partidul, nu poate avea loc, atâta timp cât ea nu va reprezenta voinţa întregului partid, ci doar voinţa

---

[93] Lipsă în text.

adepţilor unei grupări sau alteia. Astfel, conferinţa convocată de Biroul Politic nu poate pune capăt crizei în care ne aflăm. La această conferinţă, vor participa, în număr foarte limitat, doar tovarăşii desemnaţi de Biroul Politic, care vor vota pentru Biroul Politic; acelaşi lucru s-ar întâmpla şi în cazul în care conferinţa ar fi convocată de Biroul Organizatoric.

Atât Biroul Politic, cât şi Biroul Organizatoric convoacă conferinţa "pe acelaşi calapod", aşa cum înţeleg ei activitatea, adică prin intrigi şi politicianism. Noi, activiştii, suntem împotriva acestei încercări demoralizatoare. Atât timp, cât nu avem o criză a partidului, ci doar o criză a conducerii, activitatea de refacere a partidului intră în responsabilitatea fiecărui membru de partid. Sincer şi deschis, cu forţe proprii, partidul se va apuca de lucru, îndepărtând din rândul său elementele politicianiste, care au dus partidul în situaţia în care se găseşte în prezent.

Suntem convinşi că, pe viitor, nu ne veţi mai lăsa în noroiul în care suntem; ne adresăm dumneavoastră, ca să ne ajutaţi şi să ne sprijiniţi pentru a însănătoşi partidul. Ancheta pe care o veţi face va stabili vina fiecăruia. Noi nu vrem să judecăm pe nimeni. Noi semnalăm doar cauzele situaţiei actuale (repetăm, noi considerăm că responsabilitatea actualei situaţii o are conducerea centrală) şi căutăm o cale de ieşire. Atât Biroul Politic, cât şi Biroul Organizatoric nu se bucură de autoritatea pe care ar trebui să o aibă astfel de organe de partid; ele şi-au pierdut autoritatea în lupta lor politică fracţionistă. Conducerea centrală fiind personificarea unei grupări sau a alteia (aşa cum se pregăteşte să facă Biroul Politic), nu poate avea autoritate. Intrigile, utilizate până acum ca mijloc de luptă, vor fi folosite şi de noua conducere. Situaţia se va schimba numai atunci, când Comitetul Central va fi ales de către tot partidul şi va activa sub controlul dumneavoastră nemijlocit.

Dumneavoastră trebuie să lichidaţi această situaţie.

Noi, toţi activiştii, suntem la dispoziţia dumneavoastră.

Noi am întreprins această acţiune, fiind convinşi în justeţea ei şi o vom duce până la capăt.

Suntem convinşi că şi unii, şi ceilalţi ne consideră o fracţiune, ne acuză de troţkism, ceea ce au şi încercat să facă.

Noi nu suntem o fracţiune şi nu ascundem activitatea noastră. Noi recunoaştem necondiţionat hotărârile şi instrucţiunile Internaţionalei Comuniste.

Iniţiativa a plecat de la Bucureşti. Activul din Bucureşti şi-a spus cuvântul şi a luat iniţiativa de a convoca şedinţa activului din toate oraşele în care există mişcare comunistă. Vor fi aleşi delegaţi din toată ţara pentru şedinţa activului, care va avea loc în scurt timp şi la care vor fi alese comisiile pentru pregătirea conferinţei. Conferinţa va alege un nou comitet central, îi va stabili sediul şi îi va indica pe cei care s-au făcut vinovaţi de situaţia în care ne găsim acum. Noi înţelegem că numai aşa putem reface partidul, apărându-l de lupta fracţionistă şi de intrigi.

Vă rugăm să ne aprobaţi şi să ne susţineţi.

După şedinţă vă vom trimite un raport detaliat; apoi, cu susţinerea dumneavoastră, vom începe pregătirile pentru conferinţă.

A tradus: E.

37. [1928, Bucureşti] - Scrisoarea CC al PCR, adresată Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste referitoare la solicitarea CC al PCR de a-i fi acordate ajutoare materiale şi de trimitere a unor instructori care să activeze în organizaţiile PCR.

[1928]

Какая поддержка необходима партии со стороны ИККИ

1. Инструктора необходимы для партии как постоянный институт. До сих пор работа инструкторов страдала по причинам текучести их состава. Необходимо обеспечить партии постоянных инструкторов.

2. Снабжать регулярно ЦК инстукциями, анализирующими каждую акцию, каждое проявление партии и в тоже время указывающими установку ИККИ.

3. Информировать регулярно ЦК о позициях братских компартий (Польши, Болгарии и др.) по вопросам, имеющим значение для Румынии, особенно по работе среди крестьян, выборной тактике, национальному вопросу, антимилитаристской работе.

4. Наладить прочную связь между Балканской Коммунистической Федерацией (Берлин) и ЦК. Не менее 1 раза в месяц БКФ должена посылать делегата внутри страны для ознакомления с положением и конкретного инструктажа.

5. Создать специальную комиссию по разработке программы и устава партии, по изучению и марксистского анализа положения в стране, экономического кризиса, проблем революционного кризиса, перспектив развития революционного движения и т.д.

6. По крестьянскому вопросу дать в распоряжение ЦК нескольких хорошо подготовленных товарищей не только как инструкторов, но и для конкретной работы в различных провинциях. Необходимо подыскать соответствующих товарищей и в Молдавской республики, среди братских компартий - болгарской, венгерской, украинской.

7. Строгий учет всех кадров партии, находящихся в СССР и рациональное использование их для всесторонней поддержки партии - в теоретической разработке проблем партии, литературной работе, технической и в отношении материальной поддержки. Необходимо выяснить также положение бывших руководителей партии с целью использования для работы и эвентуально для возвращения в страну.

8. Поставить в самое ближайшее время вопрос об организации легальной партии в стране, или превращения Рабоче-Крестьянского Блока в политическую организацию.

9. Необходимо выработать специальное обращение со стороны ИККИ к рабочим, крестьянам и членам партии в стране. Обоснование: такое обращение в настоящий момент будет иметь огромное значение дав импульс работе партийных масс и укрепив авторитет компартии.

10. По вопросу о текучести аппарата необходимо срочно дать в распоряжение ЦК хорошо инструктированного товарища, который бы занялся реорганизацией всего технического аппарата и специально организацией типографии. Также послать на курсы для специальной технической подготовки одного-двух товарищей. В настоящее время, партия без активной поддержки со

стороны ИККИ не сможет разрешить вопросов связи и, специально, связи через Днестр. Необходимо организовать отправку литературы через Польшу и Чехо-Словакию, выработав конкртетный план и выяснив, какую поддеркжу смогут оказать нам компартии этих стран.

11. Увеличть бюджет партии в связи с ежедневным выпуском центральной газеты на румынском языке, для крестьянской газеты, для газеты на украинском языке, для усиления анти-милитаристкой работы, для технических нужд, связи и т.д. Необходима централизация всех фондов партии, и отправка в страну должна производиться не через Берлин, а через Вену посредством курьера.

12. Отправить необходимые деньги для организации отъезда товарищей, отправляющихся на курсы в Союз. В случае, если других возможностей не будет, необходимо ускорить работу по организации перехода этих товарищей через Днестр, отправив с этой целью специального товарища в Бессарабию.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 179, c. 728-729

Traducere:

Care este ajutorul de care are nevoie partidul
din partea Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste

1. Partidul are nevoie de instructori cu statut permanent. Până în prezent, activitatea instructorilor a avut de suferit, din cauza schimbărilor componenţei lor. Este necesar să se asigure instructori permanenţi pentru partid.

2. Comitetul Central să aibă în mod regulat instrucţiuni care să analizeze fiecare acţiune, fiecare manifestare a partidului şi care să conţină, în acelaşi timp, indicaţiile Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste.

3. Comitetul Central să fie informat în mod regulat asupra poziţiei partidelor comuniste frăţeşti (din Polonia, Bulgaria ş.a.), faţă de problemele de interes deosebit pentru România, referitoare la ţărani, la tactica electorală, la problema naţională, la activitatea antimilitară.

4. Să se stabilească o legătură solidă între Federaţia Comunistă Balcanică (Berlin) şi Comitetul Central. Federaţia Comunistă Balcanică să trimită în ţară, cel puţin o dată pe lună, un delegat, pentru a cunoaşte concret situaţia şi pentru instructaj.

5. Să se creeze o comisie specială pentru elaborarea programului şi a statutului partidului, pentru studierea şi analiza marxistă a situaţiei din ţară, a crizei economice, a problemelor privind criza revoluţionară, a perspectivelor de dezvoltare a mişcării revoluţionare ş.a.

6. În problema ţărănească, să se pună la dispoziţia Comitetului Central tovarăşi bine pregătiţi, dar nu numai în calitate de instructori, ci şi pentru a activa concret în diferite provincii. Este necesar ca aceşti tovarăşi să fie aleşi din Republica Moldova, din rândul partidelor comuniste frăţeşti: bulgar, ungar, ucrainean.

7. O evidenţă exactă a tuturor cadrelor de partid care se găsesc în Uniunea Sovietică şi folosirea raţională a acestora pentru o susţinere multilaterală a partidului în prelucrarea teoretică a problemelor partidului, în activitatea literară, tehnică şi în susţinerea materială. De asemenea, este necesară clarificarea situaţiei foştilor

conducători ai partidului, pentru a fi folosiţi în munca de partid şi, eventual, pentru întoarcerea lor în ţară.

8. În cel mai scurt timp, să se pună problema organizării unui partid legal sau a transformării Blocului Muncitoresc-Ţărănesc într-o organizaţie politică.

9. Este necesară întocmirea unui apel special din partea Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste adresat muncitorilor, ţăranilor şi membrilor partidului din ţară. Motivul: un astfel de apel va avea, în prezent, o importanţă majoră, care va impulsiona activitatea maselor partidului şi va întări autoritatea Partidului Comunist.

10. În privinţa fluctuaţiei cadrelor aparatului, este necesar să se pună la dispoziţia Comitetului Central un tovarăş bine instruit, care să se ocupe de reorganizarea întregului aparat tehnic şi, în special, de organizarea tipografiei. De asemenea, să fie trimişi unul sau doi tovarăşi la cursuri pentru pregătirea tehnică specială. În prezent, partidul, fără un ajutor susţinut din partea Comitetului Executiv, nu poate rezolva problemele privind legăturile, în special, legăturile de peste Nistru. Este necesară organizarea transmiterii literaturii prin Polonia şi Cehoslovacia, având un plan concret şi stabilindu-se ajutorul ce îl pot acorda partidele comuniste ale acestor ţări.

11. Să se mărească bugetul partidului pentru editarea zilnică a ziarului central în limba română, pentru un ziar sătesc şi unul în limba ucraineană, pentru intensificarea activităţii antimilitare, pentru necesităţile tehnice, pentru legături etc. Este necesară centralizarea tuturor fondurilor partidului, iar trimiterea lor în ţară să se facă, prin intermediul unui curier, prin Viena, nu prin Berlin.

12. Să se trimită banii necesari pentru plecarea tovarăşilor la cursuri în Uniunea Sovietică. În cazul în care nu există altă posibilitate, este necesară urgentarea organizării trecerii acestor tovarăşi peste Nistru, trimiţând, special, un tovarăş în Basarabia, în acest scop.

38. 1929 decembrie 23 - Decizia Comisiei Centrale de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, asupra activităţii fracţioniste a lui Elek Köblös şi David Fabian (extras dintr-un ziar în limba franceză).

Décision de la CCC du PC de l'US dans l'affaire Koebloes et autres (23 décembre 1929)

Des nouvelles imprécises ou erronées étant mises en circulation concernant le travail fractionnel des camarades roumains Koebloes et autres, nous publions ci-dessous, la décision de la Commission centrale de contrôle du PC de l'US dans cette affaire.

LA RÉDACTION

La CCC du PC de l'US a minutieusement étudié la question des camarades E. Koebloes, G. Fabian et M. Albinescu, membres du PC de l'US, accusés d'avoir mené un travail fractionnel dans le PC de Roumanie. Un représentant du CC du PC de Roumanie et un représentant de l'IC ont assisté aux débats. La CCC a décidé:

«a) Elle constate que les camarades Koebloes, Fabian et Albinescu ont constitué en Union Soviétique un groupe fractionnel au sujet du PC de Roumanie. Dans leurs discussions, ils ont traité les questions essentielles du mouvement ouvrier et communiste roumain, ont gardé des liaisons avec des membres isolées du PC de Roumanie, se sont entretenus avant leur départ avec leurs partisans retournant en Roumanie et leur ont donné des instructions, se mélant par là aux affairs du parti roumain dont ils n'étaient plus membres et causant un dommage indéniable au PC de Roumanie. Cependant, la démonstration n'a pas été faite de la liaison de ces trois camarades avec le groupe trotskiste-sapronoviste en Union soviétique.

La CCC vote un blâme sévère aux camarades Koebloes, Fabian et Albinescu pour la tentative d'organisation du travail fractionnel dans le PC de Roumanie. Elle éloigne du travail roumain, pour un an, le camarade Koebloes en tant que chef de ce groupe et le camarade Albinescu, dont le groupe espérait qu'il réalise la ligne dans le PC de Roumanie.

La CCC avertit les camarades Koebloes et Albinescu qu'au cas où ils violeraient ces décisions, ils se mettraient par là même en dehors des rangs du PC de l'US et, par conséquent, de l'IC;

b) La CCC croit possible de maintenir le camarade Fabian au travail roumain, car il a reconnu ses erreurs, conséquences de sa participation au travail fractionnel.»

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 244, c. 124

Traducere:

Decizia Comisiei Centrale de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în problema Köblös[94] şi alţii (23 decembrie 1929)

Deoarece s-au pus în circulaţie ştiri imprecise sau eronate privind activitatea fracţionistă a tovarăşilor români Köblös şi alţii, publicăm mai jos decizia Comisiei Centrale de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în această chestiune.

REDACŢIA

Comisia Centrală de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice a studiat minuţios problema tovarăşilor E. Köblös, G. Fabian şi M. Albinescu, membri ai Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, acuzaţi de a fi desfăşurat o activitate fracţionistă în cadrul Partidului Comunist din România. Un reprezentant al Comitetului Central al Partidului Comunist din România şi un reprezentant al Internaţionalei Comuniste au asistat la dezbateri. Comisia Centrală de Control a decis:

a) Constată că tovarăşii Köblös, Fabian şi Albinescu au constituit, în Uniunea Sovietică, un grup fracţionist, vizând Partidul Comunist din România. În discuţiile lor,

[94] Koblos. După Congresul al IV-lea al PCR (1928), fostul secretar general al partidului, Elek Köblös, David Fabian, membru al Biroului Politic şi Izo Iţcovici, fost secretar al CC al UTC, au constituit, în Uniunea Sovietică, un grup de comunişti care au încercat să atragă de partea lor celelalte organizaţii comuniste din România, împotriva noii conduceri a lui Vitali Holostenko, impusă de Comintern. Acesta a fost motivul sancţionării lor de către Comisia Centrală de Control a PCUS.

au tratat chestiuni esenţiale ale mişcării muncitoreşti şi comuniste româneşti, au păstrat legături cu membri izolaţi ai Partidului Comunist din România, s-au întreţinut cu susţinătorii lor, înainte de întoarcerea acestora în România, şi le-au dat instrucţiuni, amestecându-se astfel în treburile patidului român ai cărui membri nu mai erau şi cauzând daune evidente Partidului Comunist din România. Totodată, nu s-a demonstrat legătura celor trei tovarăşi cu grupul troţkisto-saponovist din Uniunea Sovietică.

Comisia Centrală de Control votează un blam sever pentru tovarăşii Köblös, Fabian şi Albinescu, pentru tentativa de a organiza o activitate fracţionistă în Partidul Comunist din România. Ea îndepărtează de la munca românească, pentru un an, pe tovarăşul Köblös, în calitate de şef al acestui grup, şi pe tovarăşul Albinescu, de la care grupul spera că va realiza linia sa în Partidul Comunist din Romània.

Comisia Centrală de Control îi avertizează pe tovarăşii Köblös şi Albinescu că, în cazul în care vor încălca aceste decizii, se vor pune, prin chiar acest fapt, în afara rândurilor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi, în consecinţă, ale Internaţionalei Comuniste;

b) Comisia Centrală de Control crede că e posibilă menţinerea tovarăşului Fabian la munca românească, deoarece el şi-a recunoscut greşelile, consecinţele participării sale la activitatea fracţionistă.

39. [1929] Raport nesemnat, referitor la problemele organizatorice ale Partidului Comunist din România, activitatea slabă şi tendinţa spre sectarism din cadrul acestuia.

Chestiunile organizatorice de importanţă imediată în munca Partidului Comunist din România

Chestiunile organizatorice ale partidului nostru sunt, ca niciodată, de o importanţă extremă pentru noi. Urgenţa acestei chestiuni [este] cu atât mai mare, cu cât teroarea fascistă a guvernului naţional-ţărănist este din ce în ce mai sălbatică, organizarea unui partid tare, ilegal, devine sarcina cea mai imediată pentru toţi revoluţionarii comunişti. Fără crearea unui Partid Comunist tare, oţelit în împrejurările grele de luptă, este imposibil a conduce lupta revoluţionară a clasei muncitoare din România. Plenumul din februarie al CC al partidului a avut în vedere toată importanţa acestui lucru, când a primit, după dezbateri amănunţite, o rezoluţie specială în chestiunea organizatorică şi Executiva Cominternului, în scrisoarea către partidul nostru, subliniază cu deosebire această chestiune.

Iată ce spune scrisoarea de la EKKI: “Pentru a conduce cu succes lupta revoluţionară de masă a clasei muncitoare şi a maselor largi ţărăneşti, Partidul Comunist din România trebuie să lucreze la consolidarea şi la creşterea ulterioară a rândurilor sale.”

Iar Plenumul din februarie al CC spune următoarele, relativ la sarcina noastră în această privinţă: “Problema principală ce stă în faţa partidului nostru este

transformarea lui într-un partid de masă cu adevărat bolşevic"[95] şi, mai departe: "Sarcina concretă pe care o ridică Plenumul înaintea întregului partid, este de a întrei în timp de 6 luni numărul membrilor partidului nostru."

Aşadar, consolidarea partidului, bolşevizarea lui, transformarea lui într-un adevărat partid de masă, şi întreirea în timp de şase luni a numărului membrilor partidului - iată directivele de căpetenie pentru ziua de astăzi în domeniul organizatoric pentru Partidul Comunist din România.

Pentru a înfăptui toate acestea, trebuie să cercetăm care sunt cauzele care împiedică progresul partidului şi, pe baza analizei noastre, să ne fixăm linia de conduită mai departe. Deci, care sunt defectele principale care împiedică partidul nostru să se consolideze şi să se bolşevizeze?

Ele consistă, înainte de toate:

1) În pasivitatea oportunistă;
2) în tendinţa spre sectarism;
3) în slăbiciunea activităţii dinăuntru a partidului;
4) în tradiţii social-democrate;
5) în nivelul scăzut ideologic al partidului nostru;
6) în îmbuibarea de oportunism a marii părţi a activului partidului.

Cum se reflectează toate acestea în munca organizaţiilor noastre de partid?

Pasivitatea oportunistă în multe din organizaţiile partidului consistă într-o lipsă completă de iniţiativă şi de activitate proprie a comitetelor locale şi a nucleelor, în faptul că acestea merg în coada luptei muncitorilor din fabrica sau uzina respectivă. În loc de a fi mereu în fruntea luptei muncitorilor, în loc de a prevedea, de a lămuri muncitorilor importanţa ei, în loc de a conduce această luptă, multe din comitetele locale şi din nuclee sunt cele din urmă care află despre izbucnirea cutărui sau cutărui conflict dintre lucrători şi capitalişti, despre anumite nemulţumiri din partea lucrătorilor, etc.; sau chiar dacă află, nu merg în fruntea luptei muncitorilor, ci rămân în coadă. Se întâmplă alteori şi mai rău, când comuniştii, în loc de a chema pe lucrători la luptă, îi reţin de la această luptă, ca şi social-democraţii.

Se mai întâmplă ca, văzând chiar necesitatea de a conduce o mişcare sau alta a muncitorilor (fie vorba de salariu, de purtarea rea cu muncitorii din partea patronului sau alte motive), nucleul şi comitetul local nu fac nimic, aşteptând de la Comitetul Central. Prea adeseori, se întâmplă să auzi de la tovarăşi locali astfel de declaraţiuni: "Ce am putut face? N-am avut directive în această privinţă de la Comitetul Central." Sau: "Am aşteptat în această privinţă directive de la CC." Iar pe când aşteptau, mişcarea merge înainte, iar organizaţia partidului rămâne în afară de mişcare. O asemenea atitudine este **extrem de vătămătoare**, fiindcă aduce ruptura nucleului sau chiar ruptura organizaţiilor întregi de masă muncitorească şi le transformă în organizaţii lipsite de viaţă.

Noi, cu toţii, trebuie să ne pătrundem bine de un lucru: avem rezoluţiile congresului, avem rezoluţiile plenarelor CC, avem hotărârile Biroului Politic al CC în

---

[95] Conform directivelor Plenarei a V-a a Internaţionalei Comuniste (21 martie-6 aprilie 1925), PCdR trebuia să se "bolşevizeze" (să devină un partid de mase, prin încorporarea mişcării sindicale, urmărirea politicii de front unic etc.)

chestiuni principale, prin urmare avem o linie generală de urmat în toate chestiunile principale, deci pe baza acestora trebuie să lucrăm, aplicând în circumstanţele locale directivele generale ale partidului.

Nicidecum nu este nevoie de a aştepta pentru fiecare chestie directive de la Comitetul Central, nicidecum nu este nevoie a întreba părerea CC în chestiuni care se pot rezolva pe loc, având în mână directivele generale ale congresului şi ale altor instanţe superioare ale partidului.

Mai bine, câteodată, este să comiţi o greşeală decât să eviţi a face greşeli, aşteptând directive de la CC, directive care pot întârzia, se poate să nu vie deloc, având în vedere condiţiile grele ilegale. Pentru a fi cu adevărat avangarda clasei muncitoare, organizaţia trebuie să fie activă, să fie în fruntea mişcărilor revoluţionare ale maselor. Numai atunci nucleul şi comitetul partidului se va bucura de autoritate în faţa maselor, numai atunci şi muncitorii vor intra în partid.

Deci, mai multă activitate şi mai multă iniţiativă! Când nucleul observă că un conflict începe să crească, că muncitorii se agită, trebuie de mers în fruntea muncitorilor, de luat conducerea, de lămurit înaintea lor ce importanţă are conflictul cu patronul, de legat acest conflict cu sarcinile generale de luptă ale proletariatului în întregimea lui. O reacţiune imediată, o activitate maximală din partea comuniştilor este condiţia necesară pentru întărirea şi creşterea partidului.

Aceasta trebuie s-o înţeleagă cât mai bine toate organizaţiile noastre de partid.

Tendinţa spre sectarism este, de asemenea, un mare defect care se observă la un şir întreg de organizaţii ale partidului. De obicei, se începe de la tendinţa [de] a fi cât mai conspirativ, iar rezultatul reiese că nucleul se izolează, nu duce nici un fel de muncă în mase, se rupe de la muncitori şi se transformă într-un cerc închis, într-o sectă, care nu mai are nimic comun cu un partid de mase, conducător al luptei proletariatului. Împotriva acestor tendinţe de sectarism trebuie dusă o luptă crâncenă. Trebuie de înţeles că partidul nostru poate fi o avangardă revoluţionară a proletariatului, numai în cazul când va fi legat strâns de acesta şi mereu va atrage în rândurile sale noi muncitori înaintaţi revoluţionari. Nucleul va fi un organ viu şi cu autoritate, numai atunci când, fiind mereu în contact cu muncitorii, va creşte neîncetat, mărindu-şi rândurile cu muncitorii din acele întreprinderi în care se află.

Motivul cum că, din cauza conspiraţiei organizaţia creşte slab şi n-are legături suficiente cu mase[le], nu este de admis. Conspiraţia deloc nu are drept scop izolarea de masele muncitoare, ci are scopul de a se apăra împotriva poliţiei şi Siguranţei. Trebuie să nu fie cunoscut aparatul tehnic al organizaţiei partidului, să nu fie cunoscute numele tovarăşilor din nucleu sau din organizaţie, dar cea mai mare greşeală, care aduce un rău imens partidului, este să tăinueşti însuşi existenţa nucleului, să nu răspândeşti între muncitori, din motive de conspiraţie, manifestele partidului, să te temi din aceleaşi motive să atragi noi membri, muncitori în organizaţia partidului.

De aceea, a trece sub tăcere această chestiune, cum încearcă s-o facă unii tovarăşi, nu se poate. Din contră, trebuie observate, de asemenea, tendinţele spre sectarism şi îndreptate greşelile ce s-au comis în această privinţă.

Activitatea slabă înăuntrul partidului se vede în faptul că mulţi tovarăşi din nuclee se plâng că n-au ce face.

Se adună, vorbesc câte ceva, şi pleacă. Răul cel mare de care suferă activitatea nucleelor constă în faptul că nucleele şi comuniştii dintr-însele nu-şi dau bine seama de ceea ce trebuie să facă. Sunt multe cazuri, de pildă, când nucleul nu face nimic altceva decât citeşte literatura noastră, adică devine, de fapt, un cerc politic literar. Bine încă când ceea ce s-a citit în nucleu pătrunde afară de rândurile lui în masele muncitoreşti. Dar, în afară de aceasta, nucleul nimic nu mai face. Iar când lipseşte şi literatura, nucleul se adună de două, trei ori, discută câte ceva şi la urma urmei se desface cu totul.

De aceea, chestiunea de a da viaţă nucleelor este o chestiune de o mare importanţă pentru partidul nostru. Această chestiune se loveşte de altă chestiune: cum să devină nucleul un organ care să conducă lupta maselor muncitoreşti pentru cerinţele lor economice şi politice. Pentru ca aceasta să se întâmple, trebuie să ne convingem bine că nucleul nu este un simplu cerc de studiu, dar este **o organizaţie politică**, care conduce lupta politică a muncitorilor. Este, desigur, un adevăr aproape de mintea fiecăruia, cu toate aceasta, nu toţi îl înţeleg suficient de bine. Este o adevărată fudulie aristocratică, când unii tovarăşi declară că nu trebuie să se ocupe cu asemenea mărunţişuri ca să instruiască nuclee în toate amănuntele de lucrurile ce au de făcut. O astfel de atitudine de fudulie aristocrată, adeseori ascunde, de fapt, ignoranţa proprie. Odată ce te consideri un militant, învaţă şi pe alţi tovarăşi să activeze, instruieşte nucleul cum trebuie să lucreze, cum trebuie să cucerească noi elemente, cum trebuie să distribuie literatura şi manifestele, cum trebuie să conducă lupta zilnică a muncitorilor.

Care sunt datoriile nucleului? Nucleul distribuie literatura şi manifestele noastre între muncitori; nucleul urmăreşte de aproape traiul muncitorilor de la fabrică. Nucleul se ocupă cu propaganda şi agitaţia între muncitori, lămurindu-i pentru ce sunt exploataţi de capitalişti, servindu-se pentru aceasta de toate amănuntele de fabrică, de relaţiile dintre muncitori şi patroni şi viceversa; nucleul conduce lupta zilnică a muncitorilor. Nucleul, prin membrii săi şi prin fracţie, trebuie să fie în strânsă legătură cu diferite organizaţiuni muncitoreşti, comitetele de fabrică, cercuri de studiu, de sport, etc. şi să le conducă. Activând astfel, nucleul trebuie să atragă mereu în rândurile partidului membrii noi lucrători. În fine, nucleul, pentru a sta în fruntea maselor muncitoare, trebuie să se ocupe şi de educaţia membrilor săi.

Dacă nucleul va face toate acestea, atunci nu va mai fi vorba că n-are ce face.

Nucleul va deveni o organizaţie activă, nedespărţită de masă, va fi în fruntea muncitorilor.

O piedică mare pentru munca partidului nostru, pentru bolşevizarea lui, este nivelul ideologic scăzut al partidului şi, mai mult încă, tradiţiile social-democrate. Aceste tradiţii social-democrate atârnă greu, mai ales, la activul partidului nostru, care a ieşit din vechiul partid social-democrat.

Scrisoarea Executivei Internaţionale Comuniste, adresată către toţi membrii PCR, caracterizează astfel abaterea de dreapta în partidul nostru: “Primejdia de dreapta continuă să fie o ameninţare serioasă pentru Partidul Comunist din România. În împrejurările de teroare albă, primejdia de dreapta găseşte un teren favorabil prin faptul nivelului ideologic extrem de scăzut al membrilor partidului şi a tradiţiilor puternice social-democrate ale partidului.”

Avem în fața noastră o sarcină dublă de îndeplinit. Pe de o parte, trebuie să ducem lupta cea mai neîndurată împotriva oportunismului, de altă parte trebuie să ne ocupăm energic de educația ideologică a partidului, de educația lui leninistă, bolșevică.

Lupta contra oportuniștilor se duce astăzi destul de energic, deși, câteodată, aceasta se face într-un mod prea puțin principial și nesistematic. Comitetul Central al partidului este nevoit să ia măsuri organizatorice în privința unor oportuniști incorigibili. Necesitatea acestor măsuri o subliniază și scrisoarea Executivei Internaționalei Comuniste: "Partidul nu trebuie să se oprească nici înaintea unor măsuri de caracter organizatoric."

Trebuie să spunem pe față că în partidul nostru se află un șir de elemente oportuniste care nu se mai pot îndrepta și stau pe jumătate deja în afară de partid. Pentru partid este de cel mai mare folos curățirea de la sine a acestor elemente. Aceste elemente împiedică în toate felurile bolșevizarea partidului nostru și caută să-l atragă în mlaștina social-democrată. Calea ce apucă aceste elemente este calea lui Cristescu, Marian, Rozvani și alții. Să plece mai repede, cu atât va câștiga mai mult partidul.

Dar, odată cu lupta contra primejdiei de dreapta, sarcina de căpetenie pe ziua de astăzi este cea mai energică muncă de educație a membrilor partidului. Numai o muncă adâncă de educație marxistă-leninistă, numai unirea ideologică a partidului poate aduce consolidarea partidului și transformarea lui în partid de mase, bolșevic. În legătură cu aceasta se ridică chestiunea unei editări mai mari a literaturii leniniste și a apariției regulate a revistei noastre. Toate nucleele trebuie să studieze cu atenție această literatură, învățând să trateze în mod marxist toate chestiunile activității noastre.

În această muncă, în primul rând este chestiunea de educare de cadre noi de militanți care să înlocuiască pe cele vechi, oportuniste. **Crearea de noi cadre ale partidului dintre muncitori, înaintarea și educarea lor este una din problemele urgente pentru partidul nostru.** Fără aceasta nu se va putea întări partidul, nici mări rândurile lui.

Partidul nostru a făcut oarecari progrese în privința întăririi sale, a creșterii numărului de membri, a creșterii de autoritate în fața maselor largi muncitorești.

Acum, toate sforțările noastre trebuie să le îndreptăm spre întărirea lui mai departe și dezvoltarea lui.

Munca de organizare a partidului este cea mai importantă în momentul de față.

Luptând împotriva tradițiilor social-democrate, curățind rândurile partidului de elementele oportuniste; activizarea cât mai multă a organizațiilor de rând ale partidului; ducând o luptă sistematică, zilnică, împotriva abaterilor de dreapta, ca fiind cele mai primejdioase pentru noi, scoțând înainte, fără teamă, cadre noi de militanți dintre muncitori; organizând în mod cât mai tare munca de educare a membrilor partidului – partidul, cu toate condițiile grele de muncă, va păși mai repede pe calea consolidării sale și transformării sale în partid bolșevic de mase.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 165, c. 576-586

40. [1929] - Articol semnat Nicolae Constantinescu, în care sunt evidenţiate probleme organizatorice ale Partidului Comunist Român.

Asupra problemelor organizatorice

N. Constantinescu

Congresul al IV-lea al partidului nostru[96] bazându-se pe aprecierile situaţiei internaţionale date de Internaţionala Comunistă şi analizând situaţia din România şi a partidului, s-a găsit în faţa unei serii de sarcini politice şi tactice de caracter şi importanţă, nu numai intern românesc, ci şi internaţional.

Alături, însă, de aceste probleme politice şi tactice, în faţa partidului mai stau o serie de probleme mari de caracter **organizatoric**. Succesul dezlegării problemelor politice şi tactice ridicate de congresele al IV-lea a PCR şi al VI-lea al IC[97], depinde în mare parte de succesul dezlegării acestor probleme organizatorice.

Între politica şi tactica unui partid comunist, pe de o parte, şi organizarea lui, pe de altă parte, există o strânsă şi indespărţibilă legătură organică. De aceea, Lenin sublinia fără încetare pericolul de a cădea în extreme, de a face politică şi numai politică, uitând de necesitatea întăririi organizatorice a partidului - sau invers, de a suspenda munca politică a partidului, până când vom reuşi a crea mai întâi o organizaţie puternică. De aceea, Plenumul lărgit al Executivei Internaţionale Comuniste din 1925, în rezoluţia asupra bolşevizării, subliniază de la început:

"Principala condiţie prealabilă a bolşevizării este o politică bolşevistă justă, ducând la cucerirea maselor, o politică bolşevistă care stabileşte înainte de toate raporturi reciproce juste între partid şi întreaga clasă muncitoare, între partid şi muncitorii fără partid. **Dar şi cea mai bună politică a unui partid comunist nu va putea ajunge la toţi membrii partidului, şi, printr-înşii, la masele muncitoreşti, dacă nu-i va sta partidului la dispoziţie tocmai o organizaţie viguroasă, disciplinată, bine adaptată.**"

Experienţa de câţiva ani de activitate a partidului nostru a dovedit şi ea că greşelile noastre politice, frontul unic cu naţional-ţărăniştii în alegerile din 1925, lozincile greşite oportuniste în toate alegerile de la 1922 până 1928 inclusiv, pasivitatea şi adeseori parole greşite în chestia naţională, în chestia agrară, anumite şovăieli la aplicarea liniei juste în chestia sindicală etc. etc., au fost o mare piedică pentru cucerirea maselor de către partidul nostru. De altă parte, am putea să aducem sute de exemple când lozincile noastre juste nu au putut pătrunde în sânul maselor largi, nu au putut scutura masele, nu le-a putut mobiliza pentru aceste lozinci din cauza lipsei organizaţiunilor, din cauza slăbiciunii organizatorice a partidului. Din zeci de mii de manifeste ilegale ale partidului, numai o parte neînsemnată pătrundea în fabrici din cauza lipsei de nuclee în fabrică, nu pătrundeau la sate din cauza lipsei nucleelor la sate. N-am fost în stare să luăm parte activă la unele lupte foarte importante ale

---

[96] Congresul al IV-lea al PCR – Giugnevo (lângă Harkov), 28 iunie-7 iulie 1928. A început ca o consfătuire a reprezentanţilor comuniştilor din ţară, fiind ulterior proclamat congres. Principala problemă discutată a fost aceea a necesităţii unor măsuri organizatorice urgente. Congresul l-a ales pe Vitali Holostenko în funcţia de secretar general.

[97] Congresul al VI-lea al Internaţionalei Comuniste – Moscova, 17 iulie-1 septembrie 1928. Delegaţia PCdR era formată din: Vitali Holostenko, secretar general al OcdR, Elek Köblös, fost secretar general, Imre Aladar, secretar al Sindicatelor Unitare, şi Johan Heigel.

proletariatului (greva din Valea Jiului şi altele) şi ale ţărănimii (Alba-Iulia) din cauza slăbiciunii noastre organizatorice, în genere sau, mai ales, în acele regiuni. Nu am fost adeseori în stare să conducem bine Sindicatele Unitare, unde avem comunişti nu numai ca membri, ci şi în conducere, tocmai din cauză că n-am avut fracţiuni comuniste organizate sau pentru că comitetele respective de partid nu conduceau aceste fracţiuni, acolo unde ele existau. Am avut zeci de arestări care ne-au răpit sute de tovarăşi, dintre cei mai buni, în mare parte din cauza lipsei unei organizaţii temeinice pe baze conspirative. Cu un cuvânt, toate aceste fapte şi nenumărate altele dovedesc numai justeţea principiului bolşevic despre strânsa legătură organică şi influenţa reciprocă între sarcinile şi activitatea politică, sarcinile şi activitatea organizatorică.

Articolul de faţă este numai o încercare de a atrage atenţia partidului asupra importanţei problemelor organizatorice şi de a ridica în faţa tuturor organizaţiunilor şi a membrilor de partid chestiunile centrale în această privinţă.

Sarcina centrală şi generală în domeniul organizatoric-politic constă în transformarea PC dintr-o organizaţie slabă, puţin centralizată, cu lipsuri însemnate în domeniul disciplinei, cu slabe legături cu masele, cum este partidul astăzi, într-o organizaţie puternică, cu antene şi ramificaţiuni peste tot unde există exploataţi şi asupriţi, strâns centralizate, cu legături constante şi permanente cu masele largi ale proletariatului şi ale ţărănimii exploatate - **într-un partid bolşevic de masă**.

Asupra acestei sarcini ne atrag atenţiunea toate hotărârile tuturor congreselor IC. Aceasta o face şi programul IC adoptat de Congresul al VI-lea, atunci când spune:

"Lupta cu succes a Internaţionalei Comuniste pentru dictatura proletariatului presupune existenţa în fiecare ţară a unui partid comunist cu rândurile strânse, călit în lupte, disciplinat, centralizat şi legat strâns cu masele."

Transformarea unui partid de masă nu este însă un singur act izolat, ci este un **proces** mai mult sau mai puţin îndelungat, care cere multă energie, mare atenţiune şi încordare, dar, în primul rând, o muncă sistematică a partidului **în sânul maselor**.

În acest scop, PC trebuie să caute mereu astfel de forme de organizare, care să-i asigure posibilităţi maximale de muncă în sânul maselor, de influenţare, organizare şi conducere a lor.

Organizarea pe principiul nucleelor pe întreprinderi

Experienţa bogată a tuturor secţiunilor IC şi, în primul rând, a PC din URSS dovedeşte cu prisosinţă că numai acolo unde masele se ciocnesc zi cu zi, ceas cu ceas cu sistemul de exploatare capitalist, unde masele produc enormele profituri capitaliştilor şi boierilor, rămânând ele înşile cu salarii de formă, acolo unde se evidenţiază mai clar ca oriunde contrazicerile de clasă şi luptele de clasă, acolo unde masele sunt strânse laolaltă, acolo unde masele muncesc, în fabrici, uzine, ateliere, mine, moşii, plantaţii, birouri, cu un cuvânt: în întreprinderi, acolo trebuie să existe peste tot "microbul revoluţionar", cum se exprimă Lenin, o organizaţie comunistă.

Numai având organizaţiile noastre în întreprinderi, vom fi în stare de a cunoaşte la timp şi bine toate nevoile şi interesele proletariatului şi ale ţărănimii exploatate, vom fi în stare să punem lozinci potrivite situaţiei concrete, să organizăm luptele de zi cu zi şi să devenim astfel conducători ai maselor şi partid de masă.

Consfătuirea organizatorică convocată de CE al IC în 1926, după o cercetare amănunţită a muncii tuturor partidelor şi a situaţiei organizatorice a fiecărui p[artid] c[omunist], a ajuns la concluzia că:

"Înrâurirea noastră asupra clasei muncitoare, propagarea tacticii, programului, lozincilor partidului, strângerea în chip organizatoric a clasei muncitoare şi ducerea ei în luptă, este numai acolo cu putinţă, unde muncitorii şi muncitoarele sunt strânşi laolaltă, în fabrici, pe moşii şi în celelalte locuri de muncă."

Organizarea PC pe bazele principiului de întreprinderi a dat posibilitate mai multor partide (german, francez, cehoslovac, italian, polonez ş.a.m.d.) să micşoreze fluctuarea membrilor, să lărgească influenţa partidului asupra maselor neorganizate şi asupra celor organizate în sindicatele amsterdamiste, să creeze peste capul conducerii trădătoare frontul unic de jos cu membrii-muncitori din partidele social-democrate, să atragă membrii de partid, să îmbunătăţească compoziţia socială a partidului şi să ridice democraţia în partid, prin creşterea influenţei membrilor de rând asupra conducerii partidului.

Fluctuarea membrilor noştri, împreună cu lipsa lor de conspirativitate şi de specializare în diferitele munci de partid şi cu pasivitatea organizaţiilor şi organelor de partid, sunt trăsăturile cele mai grave pe tărâmul organizatoric în partidul nostru. Înlăturarea fluctuării membrilor, reţinerea lor în organizaţii, activizarea şi întrebuinţarea sistematică a celor ce stau la marginile organizaţiilor, aşteptând de cele mai multe ori numai să fie înrolaţi, puşi la muncă şi îndrumaţi, sporirea numerică a organizaţiilor, prin recrutarea şi câştigarea de noi membrii din rândurile celor mai buni şi mai destoinici proletari din marile întreprinderi, permanentizarea muncii organizaţiilor, continuitatea în desfăşurarea acestei munci, iată puncte ce trebuie să reţină în cel mai înalt grad luarea noastră aminte.

Este important de a sublinia faptul că rezultatele pozitive mai sus înşirate, obţinute de partidele arătate, nu sunt rezervate numai partidelor din ţări dezvoltate industrialiceşte sau numai partidelor legale, ci pot fi atinse şi sunt atinse şi în ţări înapoiate capitaliceşte, cu caracter agrar, cu revoluţia burghezo-democratică neterminată, cum sunt de exemplu Bulgaria, Polonia, şi de către partide ilegale, cum sunt cel polonez, italian, bulgar etc.

Însăşi experienţa săracă a partidului nostru dovedeşte toată superioritatea organizării pe baza nucleelor pe întreprinderi faţă de cea pe cartier. Organizaţia din Oradea Mare a putut să reziste tuturor arestărilor numai din cauză că avea organizaţii pe întreprinderi, şi arestarea majorităţii nucleului nu putea să rupă acolo partidul complet de masa din fabrică, atât timp cât rămânea încă cel puţin un membru al nucleului. Dimpotrivă, organizaţia, să zicem de o pildă, din Bârlad, care nu are nuclee de fabrică, ci aproape numai nuclee pe cartier, se dezorganiza foarte repede la fiecare lovitură de teroare; iar cea din Iaşi a putut să se întărească numai atunci când a ştiut să se înrădăcineze în întreprinderi, în fabricile mari. Astfel de exemple am putut aduce cu zecile. Toate aceste experienţe internaţionale, ca şi cele din practica partidului nostru, arată **că partidul nostru trebuie să ia o linie hotărâtă de organizare pe baza nucleelor de întreprindere**.

Concret, aceasta înseamnă, în situaţia noastră, următoarele:

Să scoatem imediat din grupe pe toţi tovarăşii care lucrează în întreprinderi mari sau mijlocii şi să-i organizăm în nuclee pe întreprinderi acolo unde lucrează. Să nu ne intimidăm dacă, de la început, vom avea în aceste nuclee numai doi tovi. Trebuie să explicăm acestor tovarăşi rolul, importanţa şi sarcinile nucleelor: de a cerceta amănunţit situaţia muncitorilor din întreprindere, de a populariza lozincile partidului, de a răspândi

literatura partidului, de a organiza pe muncitori în sindicatele unitare, de a crea comitete de fabrică, de a duce lupta împotriva social-trădătorilor[98], de a oglindi prin activitatea lor toate campaniile de partid, de a recruta membrii noi de partid pentru întărirea nucleului.

"Trebuie să atingem scopurile următoare: atragerea sistematică a celulelor de întreprindere în toate ramurile muncii de partid; dezbaterea şi deciderea tuturor chestiunilor de partid în celulele de întreprindere; luarea de atitudine pentru conferinţe şi congrese; atragerea nucleelor pe întreprindere la toate campaniile şi acţiunile politice; legarea muncii de zi cu zi a nucleului cu sarcinile politice mari ale partidului; educarea sistematică a membrilor nucleului şi a funcţionarilor lui; munca permanentă a conducerii de nucleu." (Din hotărârile consfătuirii organizatorice a Cominternului)

La fel, trebuie dată o mai mare importanţă **nucleelor deja existente.** Munca slabă a nucleelor care există în mare parte prin faptul că nici membrii nucleelor nu-şi aleg clar rostul şi rolul, dar nici comitetele respective nu le ajută şi nu le îndrumează. La răspândirea literaturii, la darea instrucţiunilor, la repartizarea raporturilor trebuie asigurată, în primul rând munca, sistematică şi după plan organizată a nucleelor de întreprindere. La alegerea comitetelor de conducere în partid şi în acele organizaţii legale unde avem conducerea sau unde avem posibilitatea să pătrundem în conducere, să dăm preponderenţă tovilor din nucleele de întreprinderi.

Dacă ţinem însă cont de slăbiciunea organizatorică a partidului, de numărul infim de membrii, de absenţa organizaţiunilor într-o mulţime de localităţi, atunci vom ajunge la concluzia că sarcina principală a noastră devine **crearea de organizaţii noi, recrutarea de noi membri**.

Aceasta, subliniem, este sarcina **centrală** a partidului nostru în domeniul organizatoric-politic. Condiţiunile obiective pentru această muncă sunt foarte favorabile. În jurul partidului avem deja un anumit cadru de simpatizanţi, muncitori şi, în parte, şi ţărani; avem influenţă precumpănitoare în sindicatele unitare, am reuşit să creăm în sânul unei pături de muncitori şi ţărani o anumită înrâurire a BMŢ. Întărind munca în sânul acestor simpatizanţi, care sunt mai aproape de partid, îndrumându-le zi cu zi în munca revoluţionară, pe care o şi duc în parte, să luăm pe cei mai de încredere, cei mai curajoşi şi încercaţi dintre dânşii, ca membrii ai partidului nostru. Creşterea nemulţumirilor maselor largi exploatate, radicalizarea lor, deziluzionarea lor faţă de toate partidele burgheze şi de partidul social-trădătorilor, va servi la creşterea acestor mase spre Partidul Comunist şi va fi acea bază pe care putem să devenim un partid bolşevic de masă.

Ceea ce este necesar e o convingere fermă că partidul trebuie întărit prin atragerea de noi membri din sânul clasei noastre, clasei proletare, prin crearea de organizaţii noi, prin munca pe care o vom depune în această direcţie pentru activizarea tuturor membrilor de partid.

Recrutarea de noi organizaţiuni nu însemnează numai o întărire cantitativă a partidului, ea trebuie să fie şi o întărire **calitativă** a partidului, o înrădăcinare a lui în întreprinderile mari din industrie, metalurgie, chimică, petrol, transport. Prin aceasta, vom atinge şi o îmbunătăţire a compoziţiei sociale a partidului.

---

[98] Referire la social-democraţi.

Centralizarea partidului

A doua serie de sarcini organizatorice-politice este legată cu problema centralizării partidului. În linii generale, aceasta ar însemna: învingerea izolării organizaţiunilor locale, crearea în fiecare localitate, unde avem chiar numai unu sau două nuclee, a unui comitet local care să conducă sistematic şi permanent nucleele din acea localitate şi toate organizaţiile ajutătoare ale partidului, care să ţină un strâns contact cu instanţele superioare ale partidului, să fie responsabil atât în faţa membrilor organizaţiei care le-a ales, cât şi în faţa instanţelor superioare ale partidului; organizarea conducerilor regionale, ţinând cont de însemnătatea politică, economică şi etnografică a diferitelor regiuni şi de starea organizatorică a organizaţiilor din acele regiuni; alegerea comitetelor regionale care conduc toată munca de partid şi a organizaţiilor ajutătoare din fiecare regiune, care ţine strânsă legătură cu toate organizaţiile locale (din oraşe şi sate) din regiunea respectivă, care ţine legătură strânsă cu Comitetul Central; centralizarea conducerii întregului partid în mâinile Comitetului Central, conducerea unică şi simultană a tuturor organizaţiilor, controlarea muncii lor, ajutorarea organizaţiilor în munca zilnică, ţinerea strânsei legături cu membrii de partid, cu Federaţia Comunistă Balcanică şi cu CE al IC şi darea de rapoarte în faţa lor.

Numai astfel, prin crearea de forme precise şi clare de organizare, pe baza nucleelor de întreprinderi, cu comitetele respective responsabile de munca lor şi controlabile şi de masele de partid şi de instanţele superioare, sub o conducere unică, noi creăm condiţiuni prealabile necesare pentru o muncă centralizată şi temeinică a Partidului Comunist.

Disciplină şi conspirativitate

A treia serie de sarcini organizatorice-politice este legată cu problema ridicării spiritului de disciplină şi a gradului de conspirativitate în sânul partidului.

În decursul ultimilor ani, în condiţiunile de teroare sălbatică a burgheziei, Partidul Comunist a dus o muncă cu adevărat eroică, rezistând cu hotărâre valurilor de teroare, desfăşurând campanii curajoase, chemând masele la luptă. Sute de tovarăşi au manifestat prin munca lor practică spiritul revoluţionar de sacrificiu pentru izbânda proletariatului. Zeci de tovarăşi şi-au dat viaţa pentru izbânda cauzei proletare; sute de tovarăşi au căzut prizonieri în închisorile burgheziei, sacrificând libertatea personală pentru ani şi zeci de ani de zile pentru cucerirea libertăţii proletariatului. Cu aceşti luptători revoluţionari este mândru partidul nostru, care i-a creat. Noi am reuşit să creăm tipul revoluţionarului "care nu da pentru mişcare ceasurile sale libere, ci îşi da toată viaţa" (Lenin). Acest spirit de sacrificiu trebuie dezvoltat şi mai mult în sânul membrilor partidului, în sânul maselor proletare şi în sânul tineretului, care este zălogul biruinţei noastre de mâine.

Dar, alături de aceste fapte îmbucurătoare, avem dese cazuri de demoralizare a membrilor de partid, uneori a organizaţiei întregi, cedarea faţă de teroare, dezertarea de la munci periculoase, refuzul de a răspândi manifeste ilegale, părăsirea posturilor încredinţate de partid, dezertarea în străinătate fără autorizaţia partidului etc. Avem zeci de cazuri când membrii de partid nu-şi îndeplinesc însărcinarea, calcă în picioare disciplina revoluţionară a partidului.

Aceste fapte slăbesc partidul, îl dezorganizează, îl compromit în faţa maselor. Slăbirea partidului înseamnează slăbirea luptei împotriva burgheziei, îndepărtarea de la

scopul nostru final. Nu degeaba lupta Lenin cu atâta hotărâre contra oricărei şi fiecărei indiscipline în partid:

"Experienţa dictaturii victorioase a proletariatului în Rusia, spune el în "Radicalismul, boala de copilărie a comunismului"[99] a dovedit în chip clar că centralizarea necondiţionată şi disciplina cea mai aspră a proletariatului este una din cele mai de căpetenie condiţii a victoriei asupra burgheziei."

"Cine slăbeşte oricât disciplina de fier a partidului proletariatului acela de fapt ajută burgheziei împotriva proletariatului...

Cel care nu se subordonă în mod conştient disciplinei de fier a Partidului Comunist nu are ce căuta în partidul avangardei proletare.

La fel e şi cu conspirativitatea. În timpul activităţii ilegale, partidul a căpătat o experienţă de muncă ilegală, a învăţat cum să se organizeze mai bine pentru munca ilegală, cum să se ascundă de loviturile aparatului de stat burghez, lucrând în acelaşi timp în continuu în mase. Totuşi, avem până acum o mulţime de cazuri de nivel foarte scăzut al conspirativităţii. Iresponsabila organizare a şedinţelor, a întâlnirilor, a trimiterii şi primirii corespondenţei, organizarea proastă a arhivelor, locuinţelor, etc. Toate acestea duc la arestări de zeci de tovarăşi, la dezorganizarea organizaţiilor, la slăbirea partidului. În majoritatea cazurilor, s-a constatat că, în fond, se repetă greşeli de mult recunoscute ca greşeli şi condamnate ca greşeli. Prin urmare, nu e vorba de lipsă de experienţă, ci de lipsă de responsabilitate, de muncă superficială.

Vorbind de necesitatea creării unei organizaţii de revoluţionari în situaţia unei stricte ilegalităţi, Lenin spune: "Conspirativitatea este o condiţiune atât de necesară pentru o astfel de organizaţie, încât toate celelalte condiţiuni (numărul membrilor, alegerea lor, funcţiunile ş.a.m.d.) trebuie să fie coordonate cu prima." ("Ce-i de făcut?"[100]).

Alături de purtarea curajoasă a multor tovi la Siguranţă, de refuzul de a ajuta Siguranţei să descopere organizaţiile noastre, avem foarte multe cazuri de purtare absolut inconştientă, nerevoluţionară, de trădare a tovilor din partid, de deschidere faţă de duşmanul de clasă a planurilor şi a acţiunilor partidului.

Cu toate aceste scăderi trebuie luptat foarte energic şi cu toate mijloacele. Fără ridicarea spiritului de responsabilitate a fiecărui membru de partid faţă de partid şi de proletariat, fără o disciplină de fier, fără ridicarea nivelului de conspirativitate, fără ca lozinca noastră justă: "nici un cuvânt la Siguranţă!" să pătrundă în conştiinţa fiecărui membru de partid, nu ne vom putea preface într-un partid bolşevic.

Au mai rămas o serie de chestiuni importante, care nu au putut fi discutate aci, cum sunt: chestiunea conducerii organizaţiilor de masă proletare şi semi-proletare de către partid, problema activului şi a cadrelor, problema tineretului etc. Asupra lor vom reveni în numerele viitoare.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 165, c. 576-581

---

[99] V I. Lenin, *"Stâmgismul", boala copilăriei comunismului*, scrisă şi publicată în 1920 (vezi V I. Lenin, *Opere*, ed. A 4-a, vol. 31, p. 1-101).

[100] V I. Lenin, *Ce-i de făcut?*, lucrare scrisă în 1901-1902, publicată în martie 1902 (vezi V. I. Lenin, *Opere*, ed. a 4-a, vol. 5, p. 422-499)

41. 1930, martie 7 – Notă a reprezentantului PCdR pe lângă Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste, Dori Goldstein, privind problemele financiare ale Comitetului Regional Basarabean al PCdR, legate de suspendarea, de la 1 ianuarie 1930, a subsidiei lunare alocate de CC al PC din Ucraina.

7. III. 30

Сов. секретно

Бессарабский Областком КП Румынии получал ежемесячную субсидию от ЦК КП(б)У, в размере 750 долларов и 500 руб. Эта субсидия получена по I-ое января 1930 г.

Приблизительно месяц тому назад, тов. Эдельштейн (работающий в аппарате ЦК КП(б)У и являющийся одновременно доверенным лицом КП Рум. при ЦК КП(б)У) приехал в Москву и сообщил мне, [что] якобы предполагается отмена секретных валютных фондов ЦК КП(б)У и поэтому наша субсидия стоит под угрозой. В виду того что после этого субсидии мы всё-таки не получили, мною была послана т. Эдельштейну телеграмма для выяснения положения вещей. Но до сего времени никакого ответа не получено.

Эта субсидия является для Обласкома Бессарабии почти единственным источником средств для его работы. И если субсидия не будет получена, ставится под угрозу его работа как раз в этот важный политический момент, когда имеется совершенно ясный революционный подъём в Бессарабии и когда Областком хорошо развил работу по овладению и руководству этим движением.

Представительство
КП Румынии при ИККИ
Гольдштейн

2-й экземпляр уничтожен

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 185, c. 96-101

Traducere:

7 martie 1930

Strict secret

Comitetul Regional Basarabean al partidului comunist al României primea o subsidie lunară de la Partidul Comunist (bolşevic) al Ucrainei de 750 de dolari şi 500 de ruble. Această subsidie a fost primită până la 1 ianuarie 1930.

Cu aproximativ o lună în urmă, tov. Edelstein (care lucra în aparatul Comitetului Central al Partidului Comunist (bolşevic) Ucrainean şi, totodată, era persoană de încredere a Partidului Comunist al României pe lângă Comitetul Central al Partidului Comunist (bolşvic) Ucrainean) a venit la Moscova şi mi-a comunicat despre o presupusă viitoare suspendare a fondurilor în valută ale Comitetului Central al Partidului Comunist (bolşevic) Ucrainean şi, de aceea, subsidia noastră este ameninţată. Având în vedere faptul că, ulterior, noi nu am primit, totuşi, această subsidie, eu am

trimis o telegramă tov. Edelstein, pentru clarificarea situației. Însă, până în prezent, nu am primit nici un răspuns.

Această subsidie reprezintă pentru Comitetul Regional al Basarabiei aproape singura sursă de mijloace materiale pentru activitatea sa. Şi, dacă subsidia nu va mai fi primită, activitatea acestuia va fi amenințată, chiar în acest important moment politic în care se înregistrează foarte clar un avânt revoluționar în Basarabia şi în care comitetul regional a dezvoltat bine munca de însuşire şi conducere a acestei mişcări.

Reprezentanța
Partidului Comunist al României pe lângă
Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste

(Goldstein)
Al doilea exemplar a fost distrus.

42. 1930 aprilie 20 – Informare întocmită de Dori Gol'dstein, privind modalitățile de selectare a cursanților români pentru studii politico-ideologice la Şcoala Leninistă din Moscova.

20. IV-30
Гольдштейн

Подбор студентов для МЛШ должен производиться главным образом из рабочих, причём он должен охватить все пять провинций Румынии и главным образом промышленные центры. Для основного курса, партия должна постараться послать: двух из Трансильвании, двух из Буковины, двух из Бессарабии, двух из Добруджи и двух из Старого Королевства. Для краткосрочного курса венгров, партия должна послать пять товарищей: двух из долины **Жиу**, одного из **Тимишоары**, одного из Арада и одного из **Клужа**. Для краткосрочного курса /3-х мес./ на румынском языке, партия должна послать: двух из **Бухареста**, одного из **Яссах**, одного из **Турну-Северина**, одного - **Галац**, три долина **Прахова**, двух **Бессарабии**, одного **Базаржика**, одного **Брашова**, одного - **Медиаша** и одного - **Бузэу**.

Думаем что надо дать партии директивы, потому что до сих пор посылка студентов показывает, что партия не имела в виду этот критериум. Обыкновенно посылались только из Бухареста и Бессарабии или из центральных органов.

Если мы можем согласиться, что для основных курсов партия посылает товарищей из числа руководящих элементов, с условием чтобы их прошлое было чистым, то для трёхмесячных курсов ЦК должна стараться послать рабочие элементы, которые показали себя передовыми элементами на предприятиях.

Партия должна стараться послать не менее чем 2-х женщин на основной курс и одну венгерку для школы и 3-х для трехмесячных курсов.Краткосрочные курсы будут продолжаться 9 декад с I/X-I/XII. Фактически будут только 6 декад, если считать 10 дней для ознакомления, 14 дней выходных и 9 - парт. день.

	Дисциплины	Часы	Метод занятия	Лектора
1.	Капитализм и империализм	45 ч.	7 конференций	Кристин
2.	Пятилетний план	45 ч.	2 контр. конфер. кроме времени для конфер. остаётся 27 ч. для проработни каждой темы.	Кристин
3.	Ленинизм	153 ч.	2 конференции 2 контрольн. кроме конфер. остается времени 3 час для каждой темы.	Кидель
4.	Истмат.	70 ч.	Главный образом лекции 7 лекции будут подкрепляться материалом минимум читающих студентов.	Кидель
5.	История Коминтерна, Румкомпартии, Балканской Федерации и БФ	156 ч.	15 заседаний, каждое связано с историей К. П. К.	Банки
6.	Партийное строительство и нелегальная работа	60 ч.	9 заседаний и 4 контр. лекций	Раевич
7.	Профдвижение	24 ч.	15 заседаний	Канто
8.	Аграрный курс	15 ч.	Лекции	?
9.	Военное дело	21 ч.		Дембо

688 часов

Для 4-й дисциплины план нужно разработать. а также и для аграрного вопроса.

Преподаватели:

Кристин. Кончил 2-3 года тому назад "Красный профессор" Бывший член ПБ КПР Редактор "Лупта де класэ" После IV-го Съезда пассивен в румынском вопросе. До сих пор не объяснял его позиции перед ЦК.

Кидел. 3-й год изучает "Красный профессор" Послан ЦКУ В Бессарабии сидел 1919-1922 г. в тюрьмах. Амнистирован. Снова арестован, бежал в СССР Преподавал в Одессе в парт. школе Истмат. Руководил один год самой школой.

Банки. Красный профессор. Уехал на 9 месяцев в Париж, к осени приедет. Несколько времени перед отъездом он был согласен взять на себя эту работу.

Раевич. 2-й год учится в Свердловске. Вёл партийную работу в АМССР

Большой недостаток что они оторваны от жизни Румынской Компартии.

Для профрдвижения и для аграрного вопроса ещё не нашли преподавателей. Предполагаю для первого вопроса взять из Профинтерна кого-нибудь, который мог бы преподавать с переводчиком. Нужно иметь в виду того, который знает положение на Балканах.

Машинистки:

1) Шура Иванова
2) Ано Срое
3) Мария Бадулеско
4) Берта Сиксан

Нужно выбирать и через соответствующие партийные организации освободить их от теперешней работы/

Переводчики:

1) Строе Раду
2) Вильдер
3) Бадулеску
4) Залич
5) Фабиан

Та же заметка, как у машинисток.

Литература:

На румынском языке имеется:

1) Программа Коминтерна
2) Программа КИМ
3) Тезисы VI-го съезда Коминтерна
4) Сталин - "Основы ленинизма"
5) Ленин - "Аграрная программа соц. дем. в революции 1905 г."
6) Ленин - "Национализация земли и разделение её"
7) Ленин "Революционный пролетариат и право наций на самоопределение"
8) Ленин "Социалистическая революция и право наций на самоопределение"
9) Ленин - из "Детская болезнь": Вождь, партия, класс и массы"
10) Ленин - Тезисы II-й съезд Коминтерна о нац. вопросе
11) Сталин - "Что такое нации?"
12) Доброжеану-Геря - "Материалистическое зрение об истории"
13) Доброжеану-Геря - "Что хотят социалисты"
14) Паул Лафария - "Социализм и Интеллигенты"
15) Ленин - "Вопросы Советской власти"
16) Каутский - "Фридрих Энгелс"
17) Маркс - "Коммунистический манифест"
18) Ал. Тенблер - "L'absolutism parlementaire et la démocratie des Soviets"
19) Desliniérés - "Comment sera réalisé le socialisme?"
20) Шарль Раппапорт - "Из истории социализма /I-й том/"
21) Бухарин - "Программа коммунистов /большевиков/"
22) Каутский - "Социальная реформа или социальная революция"
23) Фр. Энгельс - "Источники научн. социализма"
24) Фр. Энгельс - "L'origine de la famille, la propriété et l'Etat"

25) Карло Кафнеро - "Résumé du "Capital"
26) Маркс - "Le salaire, le prix et le profit"
27) Бухарин - "La voie vers le socialisme et le bloc ouvrier"
28) G. Deville - "L'évolution du capital"
29) Trotski - "Comment a triomphé le bolchévisme"
30) Trotski - "Les thèses et le statut de l'I.C. adoptées par le VI-emme Congrès"
31) Sorter - "Le matérialisme historique"

1) Нужно искать и взять копии от всех резолюций конференций и съездов Рум. Ком. партии, которые находятся в архиве Коминтерна, Крестинтерна и Профинтерна. Также, нужно собрать всю коллекцию "Лупта де класэ" "Виаца Мунчитоаре" и "Ынаинте"

2) Срочно нанять 2 переводчика и машинистку, которых нужно нанять работать с таким расчётом, чтобы к началу курса материал уже был готов.

3) Одного из лекторов должно познакомить сейчас же со всеми решениями партии и он должен изучать литературу, которая имеется на румынском языке для его использования. Он должен также изучать литературу по аграрному вопросу: "Неопобажна", книга Тимова и друг[ие].

Не было бы плохо, или бы созвали маленькое совещание лекторов.

Теперь важный вопрос об учениках:

Могут быть два главных препятствия:

1) Равнодушие ЦК к этому вопросу и

2) Отсутсвие средств. Каждый человек стоит дорого, приблизительно около 10.000 леи. Краткосрочники могут приезжать только легальным порядком, а это требует не меньше чем 300.000 леи, сумма которую партия может не иметь.

Первое препятствие мы можем отстранить: во-первых, скоро 8 человек уезжает домой; во-вторых, нужно послать одного товарища со специальной задачей набора людей и организации их приезда. /Пример французской партии нам покажет что это самый лучший способ/.

Но второе препятствие не может быть устранено без помощи ЦК и школы.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 185, c. 97-101

Traducere:

20 aprilie 1930
Goldstein
Secret

Selectarea studenților pentru Școala Leninistă de la Moscova trebuie să se efectueze în principal dintre muncitori, totdată ea trebuie să cuprindă toate cele cinci provincii ale României și, îndeosebi, centrele industriale. Pentru cursul general, partidul trebuie să depună eforturi pentru a trimite: doi [tovarăși] din Transilvania, doi din Bucovina, doi din Basarabia, doi din Dobrogea și doi din Vechiul Regat. Pentru cursurile de scurtă durată, partidul trebuie să trimită cinci tovarăși [dintre] unguri: doi din Valea Jiului, unul din Timișoara, unul din Arad și unul din Cluj. Pentru cursurile de scurtă durată (trei luni) în limba română, partidul trebuie să trimită: doi din

Bucureşti, unul din Iaşi, unul din Turnu-Severin, unul din Galaţi, trei din Valea Prahovei, doi din Basarabia, unul din Bazargic, unul din Braşov, unul din Constanţa, unul din Sibiu, unul din Satu Mare, unul din Mediaş şi unul din Buzău.

Considerăm că partidul trebuie să primească directive, întrucât, din datele privind trimiterea studenţilor, reiese că partidul nu a avut în vedere acest criteriu. În mod obişnuit, au fost trimişi [studenţi] numai din Bucureşti şi Basarabia sau din organele centrale [ale partidului].

Dacă putem fi de acord cu faptul că, pentru cursurile de bază, partidul trimite tovarăşi dintre elementele conducătoare, cu singura condiţie ca trecutul lor să fie imaculat, atunci, pentru cursurile de trei luni, Comitetul Central trebuie să încerce să trimită elemente muncitoreşti, care s-au dovedit a fi elemente fruntaşe în întreprinderi.

Partidul trebuie să trimită la cursurile universitare cel puţin două femei, o unguroaică la şcoală şi trei la cursurile de trei luni.

Cursurile de scurtă durată se vor desfăşura timp de nouă decade, de la 1 octombrie la 1 decembrie. Practic, este vorba doar de şase decade, dacă ţinem cont de zece zile pentru acomodare, 14 zile libere şi nouă - zi de partid [sic!].

Nr. crt.	Disciplina	Nr. ore	Metoda cursurilor	Lectori
1.	Capitalism şi imperialism	45	Şapte conferinţe.	Kristin
2.	Planul cincinal	45	Două conferinţe de control; în afara timpului rezervat conferinţei mai rămân 27 de ore pentru prelucrarea fiecărei teme.	Kristin
3.	Leninism	153	Două conferinţe, două conferinţe de control: în afara timpului rezervat acestora,mai rămân trei ore pentru fiecare temă.	Kidel
4.	Materialism istoric	70	În principal, şapte lecţii. Cursurile vor fi completate de minimum de materiale prezentate de studenţi.	Kidel
5.	Istoria Cominternului, Partidului Comunist Român, Federaţiei Balcanice	156	15 şedinţe, fiecare privind istoria Cominternului şi a Federaţiei Balcanice	Banki
6.	Structura de partid şi activitatea ilegală	60	Nouă şedinţe şi patru lecţii de control	Raevici
7.	Mişcarea sindicală	24	15 şedinţe	Kanto
8.	Cursul agrar	15	Lecţii	?
9.	Pregătirea militară	21		Dembo

688 ore

Pentru a patra disciplină [de studiu], precum şi pentru problema agrară, trebuie elaborat planul.

Profesorii:

Kristin: A absolvit în urmă cu doi-trei ani "Krasnâi Profesor" Fost membru al Biroului Politic al Partidului Comunist al României. Redactor al "Luptei de clasă" După Congresul al IV-lea, manifestă pasivitate în problema românească. Până în prezent, nu şi-a explicat poziţia în faţa Comitetului Central.

Kidel Studiază al treilea an la "Krasnâi Profesor" Este trimis de Comitetul Central Ucrainean în Basarabia, a stat în închisori în anii 1919-1922. Amnistiat. Din nou arestat, a fugit în URSS. A predat materialismul istoric la Şcoala de Partid din Odessa. A condus un an şcoala.

Banki Profesor roşu. Este plecat pentru nouă luni la Paris, la toamnă se întoarce. Cu puţin timp înaintea plecării, a fost de acord să ia asupra sa această muncă.

Raevici Studiază al doilea an la Sverdlovsk. A făcut politică de partid în Republica Autonomă Socialistă Sovietică Moldovenească.

Un mare neajuns îl rep.ezintă faptul că ei sunt rupţi de viaţa Partidului Comunist Român. Pentru "Mişcarea sindicală" şi "Problema agrară", nu am găsit încă profesori. Preconizez să iau pe cineva de la Profintern, pentru a rezolva prima chestiune, care ar putea preda cu ajutorul unui traducător. Trebuie să avem în vedere pe acela care cunoaşte situaţia din Balcani.

Dactilografe:

1) Şura Ivanova;
2) Ano Sroe[101];
3) Maria Bădulescu;
4) Berta Sixan.

Trebuie selectate şi, prin intermediul organizaţiilor de partid, şi eliberate de activităţile lor prezente.

Traducători:

1) Stroe Radu;
2) Wilder;
3) Bădulescu;
4) Zalici;
5) Fabian.

Aceeaşi notă[102] ca şi în cazul dactilografelor.

Literatură

În limba română există:

1) *Programul Cominternului*
2) *Programul K.I.M.*
3) *Tezele Congresului al VI-lea al Cominternului*
4) Stalin, [I. V.], *Bazele leninismului*
5) Lenin, [V I.], *Programul agrar al social-democraţiei în revoluţia de la 1905*
6) __________, *Naţionalizarea şi împărţirea pământului*

---

[101] Probabil, Ana Stroe.

[102] În sensul de "însemnare"

7) __________, *Proletariatul revoluționar și dreptul popoarelor la autodeterminare*

8) __________, *Revoluția socialistă și dreptul popoarelor la autodeterminare*

9) __________, din *Boala copilăriei: Conducătorul, partidul, clasa și masele*

10) __________, *Tezele. Al II-lea Congres al Cominternului privind problema națională*

11) Stalin, [I. V.], *Ce sunt națiunile?*

12) Dobrogeanu-Gherea, [C.], *Punctul de vedere materialist asupra istoriei*

13) ________________, *Ce vor socialiștii?*

14) Paul Lafarga

15) Lenin, [V. I.], *Probleme ale Puterii Sovietice*

16) Kautsky, [Karl], *Friedrich Engels*

17) Marx, [Karl], *Manifestul comunist*

18) Al. Tenbler, *L'absolutisme parlamentaire et la démocratie des Sovietics*

19) Deslimérés, *Comment sera réalisé le socialisme?*

20) Charles Rappaport, *Din istoria socialismului*, vol. I

21) Buharin, *Programul comuniștilor (bolșevicilor)*

22) Kautsky, [Karl], *Reforma socială sau revoluția socială?*

23) Friedrich Engels, *Izvoarele socialismului științific*

24) ______________, *L'origine de la famille, la propriété et l'Etat*

25) Carlo Cafnero, *Résumé du "Capital"*

26) Marx, [Karl], *Le salaire, le prix et le profit*

27) Buharin, *La voie vers le socialisme et le Bloc ouvrier et paysan*

28) G. Deville, *L'évolution du capital*

29) Trotsky, [Lev], *Comment a triomphé le bolchévisme?*

30) _____________, *Les thèses et le statut de l'I. C. adoptés par le VI-eme Congrès*

31) Sorter, *Le materialisme historique*

1) Trebuie găsite și luate copiile de la toate rezoluțiile conferințelor și congreselor Partidului Comunist Român, care se află în arhiva Cominternului, Cruzinternului și Profinternului. De asemenea, trebuie adunată întreaga colecție a "Luptei de clasă", "Vieții muncitoare" și "Înainte"

2) Urgent trebuie să angajați interpreți și o dactilografă, care să lucreze în așa fel încât materialul să fie gata către începutul cursurilor.

3) Unuia dintre lectori trebuie să i se facă imediat cunoscute toate hotărârile partidului, iar el trebuie să studieze bibliografia care există în limba română pentru a o putea folosi. De asemenea, acesta trebuie să studieze bibliografia legată de problema agrară: "Neoiobăgia", lucrarea lui Timov ș. a.

Nu ar fi rău dacă s-ar organiza consfătuiri restrânse ale lectorilor.

În continuare, problema importantă referitoare la elevi. Pot fi două piedici principale:

1) indiferența Comitetului Central față de această chestiune și

2) lipsa mijloacelor [materiale].

Fiecare om costă scump, aproximativ 10.000 lei, T.R.-iştii pot veni numai pe baza legală, iar acest lucru necesită nu mai puţin de 300.000 lei, sumă pe care partidul nu o poate avea.

Putem înlătura cea dintâi piedică: în primul rând, opt oameni vor pleca degrabă acasă; în al doilea rând, trebuia trimis un tovarăş, însărcinat special cu selecţia oamenilor şi organizarea venirii lor [la studii] (exemplul partidului francez ne arată că aceasta este cea mai bună modalitate).

Însă, a doua piedică nu poate fi înlăturată fără ajutorul Comietului Central şi al şcolii [Şcoala Leninistă de la Moscova].

43.1930 octombrie 10 – Rezoluţia Secretariatului Politic al Internaţionalei a III-a, cu privire la "lupta fracţionistă fără de principii" şi la măsurile ce trebuie luate pentru restabilirea ordinii în interiorul Partidului Comunist din România.

CONFIDENTIEL
Les pages entre parenthèses rouges
et les variantes au-dessus de la
ligne ne sont pas à publier.

RÉSOLUTION
SUR LA LUTTE SANS PRINCIPE DES FRACTIONS ET SUR LE RETABLISSEMENT DE L'UNITE DU PARTI COMMUNISTE ROUMAIN

1. Dans le parti communiste roumain a éclaté une **lutte sans principe entre fractions** qui a conduit à une scission dans la direction du parti et plus tard dans une série d'organisations du parti. Toute l'activité du parti était paralysée à un moment extrêmement important. Ce n'est qu'avec le concours de l'Internationale communiste qu'on a réussi à constituer une direction provisoire du parti pour rétablir l'unité de ce dernier et pour le travail dans les masses.

L'explosion de la lutte des fractions n'a pas été précédée par des divergences politiques de principe dans la direction du parti, au point que certains membres du CC n'ont eu connaissance qu'après coup de cette lutte de fractions (déclaration du camarade Ninescu). Toutes les tentatives faites par la suite, tant par le groupe Luximin que par le groupe Barbu pour fabriquer une plateforme politique afin de justifier la lutte des fractions déjà déchaînée, ont piteusement échoué. L'absence de principes dans la lutte des fractions est encore démontrée par le fait que les deux fractions se rejettent mutuellement les fautes et déviations opportunistes de droite et opportunistes de "gauche" Une autre preuve est que la fraction Luximin-Rudolf n'a jamais tenté de faire appel au CE de l'IC dans les questions litigieuses, mais a reporté la lutte de fractions dans la presse légale et dans les organisations de masses sans parti. Le groupe Luximin a criminellement scindé des organisations, formé des comités dirigeants parallèles, saboté et saboté encore les mesures prises par le CE de l'IC pour venir à bout de la lutte des fractions. Il s'est servi de la presse légale pour répandre sur des organisations et des camarades les calomnies les plus ignobles et n'a même pas hésité à dévoiler des camarades se trouvant dans l'illégalité. Le groupe Barbu lui aussi envoyait ses agents dans les organisations pour les diviser. Les deux fractions s'efforçaient de placer l'IC

devant le fait accompli. Un rôle particulièrement nuisible fut joué dans la lutte de fractions par la direction des JC qui s'est mise entièrement à la disposition d'une des fractions et sabotait cyniquement les directives de l'ICJ et du CE de l'IC

L'absence de principe et la subordination de l'intérêt du parti à l'intérêt des fractions allaient si loin que les fractions sabotent mutuellement la préparation des actions en vue de l'anniversaire de l' "Assemblée Nationale" d'Alba-Iulia et du premier mai et même un événement tel que la préparation du coup d'Etat carliste ne put les inciter à s'unir pour une action commune.

2. Après son 4ème congrès et après l'élimination de la direction opportuniste de droit en faillite, le PCR a fait certains progrès au point de vue organisation. Les organisations régionales et locales, isolées les unes des autres, ainsi que les organisations nouvellement créées, furent remises en contact par la direction centrale; le CC fut organisé à l'intérieur du pays, le nombre des adhérents augmenta. Ces progrès sont cependant loin de répondre aux possibilités objectives de croissance du parti et d'extension de son travail de masse, possibilités créées par l'aggravation de la crise économique et politique, par les mouvements spontanés des ouvriers et des paysans qui prenaient souvent des formes révolutionnaires, par le mécontentement croissant des masses travailleuses des nations opprimées. Dans les plus importantes régions industrielles et grandes entreprises de la Vieille-Roumaine et de la Transylvanie (Bucarest, Walla-Prachowa, Temesvar, Reschitsa, Walla-Mouresch etc...) les organisations du parti et surtout les cellules manquent complètement, ou pour le moins elles sont très faibles. De même, dans les plus importantes régions agricoles, à l'exception de la Bessarabie, il n'y a presque pas d'organisations communistes dans les campagnes, même là où nous exerçons une certaine influence sur les ouvriers agricoles et les paysans semi-prolétaires (Bihor, Walla-Mouresch, Bucovine, Dobroudja). Beaucoup d'éléments opportunistes ont sans doute été enlevés de leurs postes dirigeants dans le parti, dans les syndicats militaires, dans le bloc ouvrier et paysan et dans les organisations de masses liées avec le parti, mais c'était la plupart du temps **sans une préparation idéologique** de la masse des adhérents, sans la moindre participation des masses ouvrières, par de moyens purement administratifs (par exemple, la dissolution de l'organisation communiste de Temesvar). De telles méthodes n'ont nullement contribué à faire sortir de la classe ouvrière de nouveaux cadres aptes au combat, ce qui nuisit naturellement au renforcement organique et politique du parti et au déploiement d'une large activité de masse.

Par suite de ces méthodes bureaucratiques et sectaires, la direction fut isolée non seulement des grandes masses prolétariennes et de paysans pauvres, mais même des adhérents du parti. La forme prédominante de direction était l'expédition d'instructions et de circulaires du bureau politique sur les diverses campagnes sans la moindre connexion avec les questions vitales des masses ouvrières et paysannes. La conséquence de cet isolement de la direction du parti de la vie réelle ne fut pas seulement que le parti n'avait pas préparé les luttes de masses mais qu'il fut incapable de se mettre à la tête des luttes économiques et politiques qui avaient éclaté spontanément (Lupeni, Buhusch, troubles paysans en Bessarabie, mouvement des invalides etc.).

3. Dans la lutte pour l'existence légale des syndicats unitaires le parti a su, dans certaines villes (Kichinev) mobiliser les masses ouvrières. La direction du parti a aussi intervenu contre la tendance de liquidation des syndicats unitaires, mais elle n'a pas su mobiliser les masses syndiquées dans la lutte contre les liquidateurs. Par suite de la faiblesse du travail dans les usines et de l'absence de fractions communistes dans les syndicats unitaires, par suite aussi de l'absence de tout travail dans les syndicats réformistes, la direction du parti n'a pas appliqué les décisions du 4ème congrès de l'ISR et celles du 10ème plénum du CE de l'IC sur la nouvelle tactique syndicale, la conduite révolutionnaire des luttes économiques. Des fautes opportunistes furent faites dans le parti et les syndicats unitaires à l'occasion de la vague de grèves qui a déferlé dans tout le pays. C'est ainsi que la direction du parti, à l'occasion des événements de Lupeni, a empêché le ralliement des ouvriers de tout le basin minier aux ouvriers en lutte de Lupeni sous prétexte que l'action de Lupeni est l'œuvre des provocateurs. A Satu Mare, maints communistes et partisans des syndicats unitaires ont refusé de participer à la grève des ateliers de constructions de wagons sous prétexte qu'elle est organisée par les "réformistes" Pendant la grève à l'usine Astra à Arad, les organisations du parti et des syndicats ont laissé la direction de la grève aux renégats sous le prétexte que les capitalistes ne traiteront qu'avec eux. Pendant la grève de l'Usine Lemaître à Bucarest, les organisations du parti et des syndicats n'ont pas formé de comité de lutte et de cette façon, ils ont permis aux social-fascistes de droite et de "gauche" de briser la grève. C'est en vain que les métallurgistes de Rechistsa et les ouvriers textiles de Buhusch demandèrent aux communistes et aux syndicats unitaires de prendre en main la direction de leurs luttes économiques. La puissante vague de grèves qui s'est déclenchée, il y a un an et demi contre la rationalisation et la baisse des salaires ne fut pas employée par la direction du parti pour renforcer la base du parti et des syndicats unitaires dans les usines.

4. La direction du parti n'a pas su organiser le travail dans les campagnes, si importantes en Roumanie, de sorte que les troubles paysans de cette année qui, même d'après les hommes politiques bourgeois, rappelaient le prélude des événements de 1907 (l'année des insurrections paysannes en Roumanie), restèrent sans direction de la part des communistes. Aux élections parlementaires de 1928, la direction du parti par l'intermédiaire du bloc ouvrier et paysan présenta un programme opportuniste (contrôle de la production, renonciation aux mots d'ordre du droit des nations opprimées de se séparer de la Roumanie), et certains points de ce programme, par exemple la "confiscation de tout le sol", devaient détourner du parti les masses des paysans moyens et même les paysans pauvres en terre. La sous-estimation du travail révolutionnaire dans les campagnes eut pour conséquence que le parti ne présenta des candidatures que là où il pouvait espérer une victoire électorale révolutionnaire active.

La direction du parti a négligé aussi le travail parmi les masses travailleuses des nations opprimées. Si elle a réussi à détacher du parti social-démocrate l'organisation nationale révolutionnaire ukrainienne de la Bucovine, elle n'a pas su consolider son influence dans la direction de cette organisation et ne l'a soutenu en rien. Le contacte du parti avec les organisations paysannes nationales révolutionnaires de la Bessarabie et de la Dobroudja est également extrêmement insuffisant.

L'opportunisme pratique de la direction du parti s'est aussi exprimé par le fait que le travail dans l'armée, malgré des décisions réitérées du parti a été complètement

négligé, ainsi que le travail dans les fabriques de munitions et autres entreprises analogues (Reschitsa, Braschow, Mediasch, Fagarasch etc.) ainsi que dans les transports et les portes de guerres (Plojeschti, Galatzi, Constance, Braila).

Il faut également qualifier d'opportunisme le mépris du travail parmi les femmes qui représentent la majorité dans plusieurs branches de l'industrie et ont une grande importance pour le travail antimilitariste.

5. Les méthodes bureaucratiques de direction ont été employées non seulement dans le travail du parti en général, mais aussi dans le travail local. Le comité du parti de Buca-rest a essayé de faire ratifier sa direction par des circulaires. Au lieu de faire une autocritique bolchevique, le comité du parti cherche à reporter toute la responsabilité des fautes, quelles qu'elles soient, des échecs, des négligences liées à ces fautes sur les organes moyens et sur ceux de la base. Malgré les indications de l'IC concernant les fautes opportunistes et les méprises de la direction du parti, malgré l'appel à une autocritique bolchévique et à un tournant vers le travail de masses dans les usines, à l'entraînement des masses du parti et des syndicats dans la lutte contre le danger opportuniste liquidateur, le bureau politique satisfait de lui-même, affirme que "la ligne générale du parti est juste" Pour préparer les manifestations, le travail de masses indispensable dans les usines n'a pas été fait, les directives ont été publiées sous forme d'instruction, ce qui eut pour conséquence que les manifestants étaient la plupart des communistes. Tout le bureau politique (aussi bien le camarade Barbu, que le camarade Rudolf et le camarade Luximin qui, sans être formellement membre du bureau politique rédigeait toute la presse et dirigeait l'organisation de Bucarest), à l'unanimité, a persévéré dans cette pratique politique d'organisation et dans cette méthode de direction. L'isolement de la direction opportuniste, sans principes, travaillant avec des méthodes bureaucratiques vis à vis des membres, l'isolement de l'organisation du parti, vis à vis des masses ouvrières et de leur lutte, son détachement de l'IC, tout cela a crée un terrain favorable à la lutte des fractions sans principes.

6. La restauration de l'unité de la direction du parti continue à être sabotée par certains partisans responsables de la fraction Luximin. Le secrétariat politique de CE de l'IC appelle toutes les organisations et tous les membres du PC lui-même à intervenir en plein accord et de toute leur énergie contre les tentatives de poursuivre la lutte criminelle des fractions et pour établir et consolider l'unité bolchevique du parti. Toutes les organisations et tous les membres du parti doivent sous la direction du CC provisoire, mettre toute leur force en jeu pour garantir, dans un esprit résolu et avec une volonté inflexible, l'unité et la combativité du parti. Toute continuation de la lutte des fractions, toute tentative d'entretenir les groupes fractionnels sans principes est un crime à l'égard du parti et de l'IC et doit entraîner l'exclusion du parti. La direction du parti et le parti doivent veiller à ce que l'on mette fin à l'entraînement irréfléchi des organisations de la jeunesse dans la lutte des fractions sans principe.

7. Afin de liquider aussi rapidement et radicalement que possible la lutte de fractions scissionnistes, le bureau politique du CC de l'IC décide d'éloigner le camarade Luximin du travail responsable dans le PC roumain, pendant une durée de deux ans. Le camarade Luximin porte la responsabilité personnelle et directe de la lutte de fractions et des progrès vers la scission. Dans toute son activité apparaissent de sérieux éléments d'une idéologie petite bourgeoise et étrangère (sa conception, le rôle des intellectuels dans le mouvement ouvriers, l'héroïsme individuel de certaines

personnalités, son idée de la grève de la faim etc.). Ses oscillations continuelles entre l'opportunisme de droite le plus extrême et les phrases d'extrême-gauche lui font prendre une attitude opportuniste dans les principales questions de la politique du parti (son attitude dans la question de la lutte des ouvriers de Lupeni, son point de vue dans la question syndicale se rapprochant beaucoup du point de vue de Muller). Par son incapacité à se plier à la discipline du parti et de l'IC, il a démontré à nouveau qu'il ne convient pas pour un travail dirigeant du parti. Pour ses actes anti-parti, le camarade Luximin mérite l'exclusion du PC roumain et de l'IC. Mais, étant donné sa déclaration d'une soumission complète et sans réserve aux décisions de l'IC, le secrétariat politique de l'IC se borne à la sanction déjà formulée en ajoutant que la moindre infraction à cette décision entraînera son exclusion immédiate du parti.

Le camarade Barbu doit être éloigné pour une période de deux ans, du travail responsable du PC roumain. Il a préparé le terrain à la lutte de fractions sans principe par son activité de chef du secrétariat du CC, par ses méthodes bureaucratiques de direction et par sa façon d'étouffer l'autocritique, de même que par ses tendances à former des groupes. Il s'est opposé à la création d'une direction collective pour dissimuler ses fautes opportunistes. Il a saboté sciemment l'application des principales directives de l'IC dans la question syndicale.

Une sévère réprimante doit être adressée au camarade Rudolf. En suivant le camarade Luximin et en se faisant son instrument, il a pris une part active au déclenchement de la lutte des fractions sans principe. Il a caché consciemment aux organes de l'IC les différends qui existaient entre les groupes du parti bien qu'on l'ait questionné à ce sujet. Jusqu'à aujourd'hui le camarade Rudolf n'a pas reconnu ses fautes; en conséquence et également en raison de son manque de caractère politique, il doit être éloigné de toute collaboration à la direction du parti.

Le secrétariat politique annule la décision prise par le groupe Barbu de convoquer un plénum du CC et déclare sans valeurs les décisions prises par l'assemblée de groupe Luximin – Rudolf qui a pris sans en avoir le droit le nom de "troisième conférence du parti"

8. Le secrétariat politique fait un devoir au CC du PC roumain de convoquer un congrès dans le délai le plus court possible. Les délégués devront être élus par les organisations de base après une large campagne pour expliquer la situation du parti qui a préparé le terrain à une lutte sans principes de fractions. Ce congrès aura pour tâches de liquider définitivement les conséquences de la lutte de fractions sans principes en s'appuyant sur une ligne politique claire, de fixer avec précision les tâches pratiques du parti, de créer une direction prolétarienne unie et capable de prendre en main et de réaliser véritablement la réorganisation du parti et de toutes les organisations de masse proches du parti (syndicats unitaires, secour rouge, etc.)

Le PC roumain lutte à l'un des principaux postes d'avantgarde de l'IC et de la révolution prolétarienne internationale. Il lutte dans un pays que l'impérialisme international a désigné comme un poste avancé dans la prochaine guerre contre l'Union Soviétique et qui est miné par une crise économique et politique profonde. Le coup d'État du roi Carol, malgré le maintien du parlement en principe, met encore plus en lumière le caractère fasciste du régime et ouvre la perspective immédiate d'une dictature militaire fasciste avouée. Le mécontentement croissant des ouvriers, des

paysans, des masses petite-bourgeoises et des larges couches de travailleurs parmi les nations opprimées, à l'égard de la dictature du capital roumain et du capital financier étranger, s'exprime dans des grèves orageuses et dans des manifestations de paysans.

Le gouvernement national-tsaranist, à côté des méthodes arbitraires et de violence de l'appareil d'Etat, emploie également les fascistes et les social-fascistes pour détourner les masses ouvrières et paysannes de la voie révolutionnaire et pour les opprimer. Bien que les social-fascistes soutiennent en réalité le gouvernement Maniu, ils réussissent assez souvent, ainsi que les social-fascistes de "gauche" (Gellertistes), à l'aide de phrases apparemment radicales, à désorganiser de l'intérieur les luttes des ouvriers et à les faire échouer. A plusieurs endroits, les groupes et les organisations fascistes anti-sémites ont canalisé, au concours du gouvernement et grâce à la passivité de la direction du parti communiste, l'indignation des masses pour l'utiliser dans un pogrome contre les juifs et pour prévenir la révolution paysanne. Néanmoins, la situation objective laisse entendre que, à condition d'une ligne politique claire et d'un travail révolutionnaire pratique de chaque jour, le PC roumain sera capable, dans un temps relativement réduit de faire de l'indignation des masses travailleuses un puissant levier pour un travail de masse révolutionnaire et consciente et pour organiser les masses en vue du renversement de la dictature fasciste.

9. Le parti doit non seulement indiquer aux masses ouvrières et paysannes le chemin de la révolution roumaine comme étant l'unique moyen de sortir de leur situation difficile, de s'affranchir de l'oppression sociale et nationale, mais il doit encore élaborer consciencieusement et en détails les méthodes permettant de mobiliser les masses, en particulier sa principale méthode, celle de la tactique du front unique par la base. La mobilisation des masses, qui doit se faire sur la base des nécessités quotidiennes des travailleurs, de leur oppression par la dictature fasciste, ne doit pas être considérée comme une simple occasion de faire de l'agitation. Elle est au même degré une tâche politique d'organisation, une question de grouper sur une base politique et organiser la classe ouvrière pour les luttes révolutionnaires quotidiennes. L'existence de million de paysans et de grandes masses travailleuses parmi les nations opprimées en tant que réserves révolutionnaires du prolétariat, du chef de la révolution, exige impérieusement que l'on aborde le travail parmi les paysans et les masses travailleuses des nations opprimées avec beaucoup d'attention afin de créer une alliance révolutionnaire de tous les travailleurs et de toutes les couches opprimées contre l'exploitation capitaliste et semi-féodale, contre l'oppression sociale et nationale, contre la guerre impérialiste et pour la défense révolutionnaire de l'Union Soviétique.

10. L'écoulement de la dictature fasciste en Roumanie, déjà minée par une grave crise, n'est possible que sous la direction d'un fort parti communiste s'appuyant en premier lieu sur un prolétariat révolutionnaire et organisé de la grosse industrie. C'est pourquoi la consolidation politique et la consolidation d'organisation du parti et surtout de son travail de masse doivent être le centre de son travail dans la préparation du congrès. Seule l'utilisation à tous égards des expériences du travail politique et du travail d'organisation des derniers temps, la dénonciation impitoyable de toutes les

fautes et de toutes les défauts et la victoire sur eux, une autocritique bolchévique, une lutte irréductible contre toutes les déviations, contre l'opportunisme de droite comme danger principal, contre les phrases sectaires de gauche et contre toutes les sortes d'opportunisme dans la politique permettront au parti de trouver la voie juste vers les masses, de procéder à une réorganisation du parti sur la base des cellules d'usines et de rallier les ouvriers industriels et agricoles dans des organisations de masses, en utilisant toutes les possibilités légales et semi-légales, sans restreindre, déformer ni rabaisser la ligne et les mots d'ordre du parti. La question de la création des cadres du parti bolchevique, prolétarien, ne peut se résoudre sans ranimer le travail intérieur du parti, surtout dans les cellules d'usines, sans l'organisation de fractions solides dans les organisations sans parti, sans un travail de masse dans les usines, dans les syndicats et autres organisations de masses. En reliant le travail illégal à l'utilisation maximum de toutes les possibilités de travail légal et au grand jour, il faut prévoir que le régime fasciste s'aggravera encore et que le parti sera placé dans des conditions d'illégalité encore plus sévères. Cela réclame des méthodes d'organisations qui garantissent au parti un contacte aussi étroit que possible avec les masses en même temps que la plus stricte clandestinité des cadres dirigeants du parti. Pour le travail d'organisation du parti la question de la presse du parti et de son travail d'édition, considérablement négligé, entre autre la question des journaux d'usine, a une importance énorme.

11. L'organisation de larges masses du prolétariat industriel et agricole, sous la direction du PC ressort essentiellement des syndicats unitaires dont le développement par le congrès doit être soigneusement préparé pour en faire l'organisateur de la lutte révolutionnaire des masses. Les méthodes bureaucratiques de direction, le mépris pour le travail des fractions communistes dans les organes dirigeants, le règlement des questions syndicales importantes sans la participation active de la masse des membres et tout particulièrement l'importance du travail dans l'usine et de la préparation des conflits économiques, tout cela doit prendre fin. La passivité opportuniste des organes syndicaux dirigeants dans la préparation, la conduite et la politisation des luttes, qui empêchera les syndicats unitaires de prendre la tête du mouvement des grèves et de se développer, malgré toutes les persécutions, en véritables organisations de masses, cette passivité ne peut être surmontée qu'avec une collaboration active de tous les membres et des masses sympathisantes d'ouvriers industriels et de chômeurs. Seul un travail révolutionnaire et vivant dans les usines et parmi les chômeurs peut augmenter la force d'attraction et de recrutement affaiblie des syndicats unitaires et leur permettre de conquérir une existence légale malgré la terreur fasciste. Le travail dans les syndicats unitaires autonomes doit se faire parallèlement à un travail systématique dans les syndicats réformistes, en particulier dans ceux qui ont une influence sur de grandes masses prolétariennes.

12. Dans la préparation du congrès du parti, ainsi qu'au congrès lui-même, on ne doit pas se borner à formuler les tâches générales, à répondre à la question "**que faire**" Le tournant décisif d'un travail essentiellement de propagande et d'agitation vers un travail d'organisation révolutionnaire des masses exige du congrès, en premier lieu une réponse à la question "comme faut-il travailler"

Au premier plan doivent être posées les questions des **méthodes de travail** des organisations et des organes du parti, selon les conditions concrètes pour chaque région de la Roumanie, en particulier dans les grandes usines et parmi les ouvriers agricoles. Il faut porter une attention tout spéciale à la question de savoir comment faire progresser l'organisation du parti dans **l'ancienne Roumanie**, pour surmonter l'inégalité de développement du parti et de tout le mouvement révolutionnaire qui trouve son expression dans l'état arriéré de la Vieille Roumanie. Le secrétariat politique exige du parti qu'il s'entreprenne fermement à la préparation du congrès.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 234, c. 503-515.

Traducere:

CONFIDENȚIAL
Paginile între paranteze roșii și
variantele scrise deasupra rândului
nu sunt pentru publicare[103]

REZOLUȚIE
CU PRIVIRE LA LUPTA FRACȚIONISTĂ FĂRĂ DE PRINCIPII ȘI LA RESTABILIREA UNITĂȚII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

1. În Partidul Comunist Român a izbucnit **o luptă fracționistă fără de principii,** care a condus la o sciziune în cadrul direcției partidului și, ulterior, într-o serie de organizații ale partidului. Întreaga activitate a partidului era paralizată într-un moment de o extremă importanță. Numai cu concursul Internaționalei Comuniste, s-a reușit constituirea unei conduceri provizorii a partidului pentru a se restabili unitatea acestuia și pentru ducerea muncii în mase.

Explozia luptei fracționiste nu a fost precedată de divergențe politice de principiu în conducerea partidului, astfel încât unii membri ai Comitetului Central nu au avut cunoștință de această luptă fracționistă, decât după izbucnirea ei (declarația tovarășului Ninescu). Toate tentativele făcute după aceea, atât de către grupul Luximin, cât și de către grupul Barbu[104] de a fabrica o platformă politică cu scopul de a justifica lupta fracționistă deja dezlănțuită, au eșuat în mod lamentabil. Absența principiilor din lupta fracționistă este demonstrată și de faptul că cele două fracțiuni își impută greșelile reciproc și devierile oportuniste de dreapta și oportuniste „de stânga" O altă dovadă este faptul că fracțiunea Luximin-Rudolf nu a încercat niciodată să facă apel la Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste pentru problemele în litigiu, ci a mutat lupta fracționistă în presa legală și în organizațiile de mase fără de partid[105] Grupul Luximin a scindat în mod criminal organizațiile, a constituit comitete de conducere paralele, a sabotat și sabotează încă măsurile luate de Comitetul Executiv al Internațio-

[103] În acest volum, textul aflat pe rolă a fost publicat integral.
[104] Barbu = Vitali Holostenko
[105] Este vorba de organizațiile legale controlate de comuniști.

nalei Comuniste pentru a pune capăt luptei fracţioniste. El s-a servit de presa legală pentru a răspândi, pe seama organizaţiilor şi a tovarăşilor, calomniile cele mai imposibile şi nu a ezitat chiar să deconspire tovarăşi care se găseau în ilegalitate. Grupul Barbu îşi trimitea şi el agenţii în organizaţii, pentru a le diviza. Cele două fracţiuni au făcut eforturi pentru a pune Internaţionala Comunistă în faţa faptului împlinit. Un rol foarte dăunător a avut în lupta fracţionistă conducerea Tineretului Comunist care s-a pus cu totul la dispoziţia uneia dintre fracţiuni şi a sabotat în mod cinic [instrucţiunile] Internaţionalei Comuniste a Tineretului şi ale Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste.

Absenţa principiilor şi subordonarea intereselor partidului intereselor fracţiunilor a mers atât de departe, încât fracţiunile îşi sabotau reciproc pregătirea acţiunilor în vederea aniversării Adunării Naţionale de la Alba-Iulia[106] şi a zilei de 1 Mai şi nici chiar un eveniment precum pregătirea loviturii de stat carliste[107] nu le-a putut determina să se unească în vederea unei acţiuni comune.

2. După cel de al IV-lea Congres şi după eliminarea conducerii oportuniste de dreapta falimentare[108], Partidul Comunist Român a făcut unele progrese din punct de vedere organizatoric. Organizaţiile regionale şi locale, izolate unele de altele, ca şi organizaţiile nou create au fost repuse în contact de către conducerea centrală; Comitetul Central a fost reorganizat în interiorul ţării, numărul adepţilor a crescut. Aceste progrese sunt totuşi departe de a corespunde posibilităţilor obiective de creştere a partidului şi de extindere a muncii sale în mase, posibilităţi create de agravarea crizei economice şi politice, de mişcările spontane ale muncitorilor şi ţăranilor, care au îmbrăcat adesea forme revoluţionare, de nemulţumirea crescândă a maselor muncitoare aparţinând naţionalităţilor oprimate[109] În cele mai importante regiuni industriale şi în marile întreprinderi din Vechiul Regat şi din Transilvania (Bucureşti, Valea Prahovei, Timi-şoara, Reşiţa, Valea Mureşului etc.), organizaţiile de partid şi, mai ales, celulele lipsesc cu desăvârşire sau, în orice caz, sunt foarte slabe. De asemenea, în cele mai importante regiuni agricole, cu excepţia Basarabiei, nu există aproape nici o organizaţie comunistă la ţară, nici chiar acolo unde exercităm o oarecare influenţă asupra muncitorilor agricoli şi a ţăranilor semiproletari (Bihor, Valea Mureşului, Bucovina, Dobrogea). Fără îndo-ială, multe elemente oportuniste au fost eliminate din posturile de conducere din cadrul partidului, din cadrul Sindicatelor Unitare, din cadrul Blocului Muncitoresc-Ţărănesc şi din cadrul organizaţiilor de masă aflate în legătură cu partidul, dar aceasta s-a făcut cel mai adesea **fără o pregătire ideologică** a masei adepţilor, fără cea mai mică participare a maselor muncitoare, prin mijloace pur administrative (de exemplu, dizol-varea organizaţiei comuniste din Timişoara). Asemenea metode nu au contribuit cu nimic la apariţia unor cadre capabile de luptă din rândurile clasei muncitoare, ceea ce, bineînţeles, a dăunat întăririi organizatorice şi politice a partidului şi desfăşurării unei largi activităţi de mase.

---

[106] Referirea se face la acţiunile pregătite de comunişti pentru a sabota aniversarea a 10 ani de la Marea Adunare Naţională de la "Alba-Iulia"

[107] "Restauraţia" lui Carol II = revenirea la tron a principelui Carol, proclamat rege al României la 8 iunie 1930.

[108] Congresul al IV-lea (Harkov 1928); înlocuirea conducerii Elek Köblös cu Vitali Holostenco.

[109] Aceste consideraţii asupra situaţiei din România, reprezentând linia politică impusă de Internationala a III-a a PCR, nu corespundeau realităţii.

Ca urmare a acestor metode birocratice şi sectare., conducerea a fost izolată nu numai de masele largi proletare, dar şi de adepţii partidului. Forma predominantă de conducere era expedierea de instrucţiuni şi de circulare ale Biroului Politic cu privire la diversele campanii, fără cea mai mică legătură cu preocupările vitale ale maselor muncitoreşti şi ţărăneşti. Consecinţa acestei izolări a conducerii partidului de viaţa reală nu a fost doar aceea că partidul n-a pregătit luptele de masă, dar şi că el a fost incapabil să se pună în fruntea luptelor economice şi politice care au izbucnit în mod spontan (Lupeni, Buhuşi, tulburările ţărăneşti din Basarabia, mişcarea invalizilor etc.).

3. În lupta pentru existenţa legală a Sindicatelor Unitare[110], partidul a reuşit să mobilizeze masele muncitoare, în anumite oraşe (Chişinău). Conducerea partidului a intervenit, de asemenea, împotriva tendinţelor de lichidare a sindicatelor unitare, dar nu a ştiut să mobilizeze masele sindicale în lupta împotriva lichidatorilor. Ca urmare a slăbiciunii muncii [de partid] în uzine şi a absenţei fracţiunilor comuniste din Sindicatele Unitare, ca urmare, de asemenea, a absenţei oricărei munci în cadrul sindicatelor reformiste, direcţia partidului nu a aplicat decizia celui de al IV-lea Congres al Internaţionalei Sindicatelor Roşii şi nici pe cele ale celei de a X-a Şedinţe plenare a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste[111] cu privire la noua tactică sindicală, la conduita revoluţionară în luptele economice. S-au făcut greşeli oportuniste în partid şi în Sindicatele Unitare, cu ocazia valului de grevă care s-a revărsat în întreaga ţară. Astfel, conducerea partidului, cu ocazia evenimentelor de la Lupeni, a împiedicat ralierea muncitorilor din întregul bazin minier cu muncitorii aflaţi în luptă la Lupeni, sub pretextul că acţiunea de la Lupeni este opera provocatorilor. La Satu Mare, numeroşi comunişti şi partizani ai Sindicatelor Unitare au refuzat să participe la greva atelierelor de construcţii de vagoane, sub pretextul că aceasta era organizată de „reformişti" În timpul grevei de la uzinele "Astra" din Arad, organizaţiile de partid şi de sindicat au lăsat conducerea grevei în mâinile renegaţilor[112], sub pretextul că capitaliştii nu ar trata decât cu aceştia. În timpul grevei de la uzinele "Lemaître" din Bucureşti, organizaţiile de partid şi de sindicat nu au format comitet de luptă şi, în acest fel, au permis social-fasciştilor de dreapta şi de stânga să spargă greva. Metalurgiştii de la Reşiţa şi muncitorii textilişti din Buhuşi le-au cerut în van comuniştilor şi Sindicatelor Unitare să preia conducerea luptelor lor economice. Puternicul val de greve care s-a declanşat acum un an şi jumătate împotriva raţionalizării şi a scăderii salariilor nu a fost folosit de către conducerea partidului pentru a întări baza partidului şi a Sindicatelor Unitare în uzine.

4. Conducerea partidului nu a reuşit să organizeze munca [de partid] la ţară, atât de importantă în România, astfel încât tulburările ţărăneşti din acest an, care, potrivit chiar oamenilor politici burghezi, aminteau de preludiul evenimentelor din 1907 (anul insurecţiilor ţărăneşti din România), au rămas fără conducere din partea comuniştilor. La alegerile parlamentare din 1928, conducerea partidului, prin intermediul Blocului Muncitoresc-Ţărănesc, a prezentat un program oportunist (controlul asupra producţiei, renunţarea la cuvintele de ordine privind dreptul naţiunilor oprimate de a se separa de

---

[110] Congresul Sindicatelor Unitare s-a desfăşurat între 2 şi 5 aprilie 1929 la Timişoara. Intervenţia în forţă a autorităţilor a pus capăt lucrărilor sale, iar Sindicatele Unitare, controlate de comunişti, au fost dizolvare, activând ulterior în ilegalitate.

[111] Plenara a X-a a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, Moscova, 3-19 iulie 1929.

[112] Social-democraţii erau numiţi de către comunişti "social-fascişti" şi "renegaţi"

Romania), iar anumite puncte din program, de pildă, „confiscarea tuturor pământurilor", au fost de natură să îndepărteze de partid masele de ţărani mijlocaşi şi chiar pe ţăranii săraci, cu pământ puţin. Subestimarea muncii revoluţionare la ţară a avut consecinţă faptul că partidul nu a prezentat candidaturi decât acolo, unde putea spera la o victorie electorală facilă şi nici acolo nu a făcut o campanie electorală revoluţionară activă.

Conducerea partidului a neglijat, de asemenea, şi munca în rândul maselor muncitoare aparţinând naţiunilor oprimate. Deşi a reuşit să detaşeze de Partidul Social Democrat organizaţia naţională revoluţionară ucraineană din Bucovina, nu a fost capabilă să-şi consolideze influenţa în conducerea acestei organizaţii şi nu a susţinut-o cu nimic. Contactul partidului cu organizaţiile ţărăneşti naţionale revoluţionare din Basarabia şi din Dobrogea a fost, de asemenea, complet insuficient.

Oportunismul practic al conducerii partidului s-a văzut şi din faptul că munca [de partid] în armată, în ciuda repetatelor decizii ale partidului, a fost complet neglijată, ca şi munca [de partid] din fabricile de muniţie şi alte întreprinderi similare (Reşiţa, Braşov, Mediaş, Făgăraş etc.), ca şi în transporturile militare (Ploieşti, Galaţi, Constanţa, Brăila).

De asemenea, trebuie calificat drept oportunist dispreţul faţă de munca în rândul femeilor, care reprezintă majoritatea în mai multe ramuri industriale şi au o mare importanţă pentru activitatea antimilitaristă.

5. Metodele birocratice de conducere au fost folosite nu doar în munca de partid, în general, ci şi în activitatea locală. Comitetul de partid din Bucureşti a încercat să obţină ratificarea conducerii sale prin intermediul circularelor. În loc să-şi facă o autocritică bolşevică, comitetul de partid încearcă să arunce întreaga responsabilitate a greşelilor, oricare ar fi acestea, a eşecurilor, a neglijenţelor legate de greşeli asupra organelor intermediare şi asupra celor de la bază. În ciuda indicaţiilor Internaţionalei Comuniste cu privire la greşelile oportuniste şi la desconsiderarea conducerii partidului, în ciuda apelului la o autocritică bolşevică şi la canalizarea eforturilor către munca de mase în uzine, către antrenarea maselor partidului şi sindicatelor în lupta împotriva pericolului oportunist lichidator, Biroul Politic, mulţumit de sine, afirmă că „linia generală a partidului este justă" Munca de mase în uzine, indispensabilă pentru pregătirea manifestaţiilor, nu s-a făcut, directivele au fost publicate sub formă de instrucţiuni, ceea ce a avut drept consecinţă faptul că manifestanţii au fost, în cea mai mare parte, comunişti. Întregul Birou Politic (atât tovarăşul Barbu, cât şi tovarăşul Rudolf şi tovarăşul Luximin, care, fără a fi în mod formal membru al Biroului Politic, redacta întreaga presă şi conducea organizaţia de Bucureşti), în unanimitate, a perseverat în această practică politică de organizare şi în această metodă de conducere. Izolarea conducerii oportuniste fără de principii, lucrând după metode birocratice, izolarea organizaţiei de partid faţă de membrii săi, faţă de masele muncitoreşti şi de lupta lor, detaşarea sa de Internaţionala Comunistă, toate acestea au creat un teren favorabil pentru lupta fracţionistă fără de principii.

6. Restabilirea unităţii de conducere a partidului continuă să fie sabotată de anumiţi partizani responsabili din fracţiunea Luximin. Secretariatul politic al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste cheamă toate organizaţiile şi toţi membrii Partidului Comunist să intervină, în deplin acord şi cu toată energia, împotriva tentativelor de a continua lupta criminală dintre fracţiuni şi pentru stabilirea şi consolidarea unităţii bolşevice a partidului. Toate organizaţiile şi toţi membrii

partidului, sub conducerea Comitetului Central provizoriu, trebuie să-şi pună în joc toată forţa lor pentru a garanta într-un spirit hotărât şi cu o voinţă inflexibilă, unitatea şi combativitatea partidului. Orice continuare a luptei între fracţiuni, orice tentativă de a întreţine grupările fracţioniste fără de principii este o crimă la adresa partidului şi a Internaţionalei Comuniste şi trebuie să fie urmată de excluderea din partid. Conducerea partidului şi partidul trebuie să vegheze ca să se pună capăt implicării iresponsabile a organizaţiilor de tineret în lupta fracţionistă fără de principii.

7. Pentru a lichida, cât mai rapid şi mai radical posibil, lupta fracţiunilor scizioniste, Biroul Politic al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste hotărăşte îndepărtarea tovarăşului Luximin din munca de răspundere în cadrul Partidului Comunist Român, pe o durată de doi ani. Tovarăşul Luximin poartă răspunderea personală şi directă pentru lupta fracţionistă şi pentru paşii făcuţi în direcţia sciziunii. În întreaga sa activitate, apar serioase elemente ale unei ideologi mic burgheze şi străine (concepţia sa, rolul intelectualilor în mişcarea muncitorească, eroismul individual al anumitor personalităţi, ideea sa despre greva foamei etc.). Oscilaţiile sale continue între oportunismul de dreapta cel mai extrem şi frazele de extremă stânga îl fac să adopte o atitudine oportunistă în principalele chestiuni de politică a partidului (atitudinea sa în chestiunea luptei muncitorilor de la Lupeni, punctul său de vedere în chestiunea sindicală apropiindu-se mult de punctul de vedere al lui Muller). Prin incapacitatea sa de a se conforma disciplinei partidului şi Internaţionalei Comuniste, el a demonstrat încă o dată că nu este potrivit pentru o muncă de conducere în partid. Pentru actele sale antipartinice, tovarăşul Luximin merită să fie exclus din Partidul Comunist Român şi din Internaţionala Comunistă. Dar, dată fiind declaraţia sa de supunere completă şi fără rezerve faţă de deciziile Internaţionalei Comuniste, Secretariatul Politic al Internaţionalei Comuniste se limitează la sancţiunea deja formulată, adăugând că cea mai mică infracţiune faţă de această decizie va antrena excluderea sa imediată din partid.

Tovarăşul Barbu trebuie îndepărtat din munca de răspundere în cadrul Partidului Comunist Român, pentru o perioadă de doi ani. El a pregătit terenul luptei fracţioniste fără de principii prin activitatea sa de şef al secretariatului Comitetului Central, prin metodele sale birocratice de conducere şi prin modul său de a sufoca autocritica, precum şi prin tendinţele sale de a forma grupări. El s-a opus creării unei conduceri colective pentru a-şi disimula greşelile oportuniste. Cu bună ştiinţă, a sabotat aplicarea principalelor directive ale Internaţionalei Comuniste în chestiunea sindicală.

O mustrare severă trebuie să-i fie adresată tovarăşului Rudolf. Urmându-l pe tovarăşul Luximin şi făcându-se instrumentul acestuia, el a participat activ la declanşarea luptei fracţioniste fără de principii. În mod conştient, a ascuns faţă de organele Internaţionalei Comuniste diferendele care existau între grupările din partid, deşi a fost chestionat în legătură cu acest subiect. Până în ziua de astăzi, tovarăşul Rudolf nu şi-a recunoscut greşelile; în consecinţă, şi dată fiind lipsa sa de caracter politic, el trebuie îndepărtat de la orice colaborare cu conducerea partidului.

Secretariatul politic anulează decizia luată de grupul Barbu de a convoca o plenară a Comitetului Central şi declară ca fiind lipsite de valoare deciziile luate de adunarea grupării Luximin-Rudolf, care, fără a avea dreptul, şi-a luat numele de „a treia conferinţă a partidului”

8. Secretariatul politic trasează sarcină Comitetului Central al Partidului Comunist Român să convoace un congres în cel mai scurt timp posibil[113] Delegaţii va trebui să fie aleşi de către organizaţiile de bază după o largă campanie de explicare a situaţiei din partid, care a pregătit terenul pentru o luptă fracţionistă fără de principii. Acest congres va avea drept sarcini lichidarea definitivă a consecinţelor luptei fracţioniste fără de principii sprijinindu-se pe o linie politică clară, fixarea cu precizie a sarcinilor concrete ale partidului, crearea unei conduceri proletare unite şi capabile să preia frâiele şi să realizeze cu adevărat reorganizarea partidului şi a tuturor organizaţiilor de masă apropiate de partid (Sindicatele Unitare, Ajutorul Roşu etc.)

Partidul Comunist Român luptă într-unul din principalele posturi de avangardă ale Internaţionalei Comuniste şi ale revoluţiei proletare internaţionale. El luptă într-o ţară pe care imperialismul internaţional a desemnat-o drept un post avansat în viitorul război împotriva Uniunii Sovietice şi care este minată de o criză economică şi politică profundă. Lovitura de stat a regelui Carol, în ciuda menţinerii de principii a parlamentului, pune şi mai mult în lumină caracterul fascist al regimului şi deschide perspectiva imediată a unei dictaturi militare fasciste mărturisite. Nemulţumirea crescândă a muncitorilor, ţăranilor, maselor mic burgheze şi a păturilor largi de lucrători aparţinând naţiunilor oprimate[114] faţă de dictatura capitalului românesc şi a capitalului financiar străin se exprimă prin grave violenţe şi prin manifestaţii ale ţăranilor. Pe lângă metodele arbitrare şi violenţa aparatului de stat, guvernul naţional-ţărănist foloseşte în egală măsură pe fascişti şi social-democraţi pentru a deturna masele muncitoreşti şi ţărăneşti de la calea revoluţionară şi pentru a le oprima. Deşi social-fasciştii susţin în realitate guvernul Maniu, ei reuşesc adeseori, ca şi social-fasciştii de „stânga" (gellerteriştii)[115], cu ajutorul frazelor aparent radicale, să dezorganizeze din interior luptele muncitorilor şi să le facă să eşueze. În mai multe locuri, grupările şi organizaţiile fasciste antisemite au canalizat, în numele guvernului şi datorită pasivităţii conducerii Partidului Comunist, indignarea maselor pentru a o utiliza în pogromul contra evreilor şi pentru a preveni revoluţia ţărănească. Totuşi, situaţia obiectivă lasă loc presupunerii că, cu condiţia unei linii politice clare şi a unei munci revoluţionare concrete de fiecare zi, Partidul Comunist Român va fi capabil, într-un timp relativ scurt, de a face din indignarea maselor muncitoare o pârghie puternică pentru o activitate de masă revoluţionară şi conştientă şi pentru organizarea maselor în vederea răsturnării dictaturii fasciste.

---

[113] Congresul al V-lea al P.C.R., Gorcovo (lângă Moscova) între 3 şi 24 decembrie 1931. Considerat congresul cel mai important din istoria interbelică a PCR, a marcat intervenţia directă a Cominternului în tranşarea "luptei fracţioniste fără de principii" din interiorul partidului. Congresul a fost condus direct de reprezentantul Cominternului, Bela Kun (Schlosser).

[114] "Naţiunile oprimate" - prin acest termen erau desemnate de către Comintern minorităţile naţionale din România, pentru a căror "autonomie până la despărţirea finală" de statul român a militat PCdR, la indicaţia expresă a Comintern, începând din 1924 (Congresul al V-lea al Internaţionalei Comuniste).

[115] Litman Ghelerter (1873-1945), membru al P.S.D., s-a despărţit de acest partid în 1928, nemulţumit de hotărârea acestuia de a colabora mai strâns cu PNŢ., şi a constituit Partidul socialist al muncitorilor (din 1933, acesta a purtat numele de Partidul Socialist Unitar). Partidul socialist – dr. Ghelerter – şi-a schimbat titulatura în Partidul Socialist Independent în 1931. În 1933, a fuzionat cu Partidul Socialist al lui Constantin Popovici, constituindu-se astfel Partidul Socialist Unitar. În 1935, gruparea Popovici a fost îndepărtată din partid, datorită tendinţelor sale de a colabora cu coimuniştii.

9. Partidul trebuie nu doar să indice maselor muncitoreşti şi ţărăneşti drumul revoluţiei române ca fiind unicul mijloc de a ieşi din situaţia lor dificilă, de a se elibera de opresiunea socială şi naţională, dar el trebuie, de asemenea, să elaboreze în mod conştient şi detaliat metodele care să permită mobilizarea maselor, în special, principala sa metodă, aceea a tacticii frontului unic plecând de la bază. Mobilizarea maselor, care trebuie să se facă pe baza necesităţilor cotidiene ale muncitorilor, a oprimării lor de către dictatura fascistă nu trebuie considerată ca o simplă ocazie de a face agitaţie. Ea este, în egală măsură, o sarcină politică şi de organizare a masei muncitoare pentru luptele revoluţionare de fiecare zi. Existenţa a milioane de ţărani şi a marilor mase muncitoare în rândul naţiunilor oprimate, ca rezervă revoluţionară a proletariatului, a conducerii revoluţiei, cere imperios abordarea cu multă atenţie a muncii printre ţărani şi masele muncitoare aparţinând naţiunilor oprimate, în scopul de a crea o alianţă revoluţionară a tuturor muncitorilor şi a tuturor categoriilor oprimate împotriva exploatării capitaliste şi semifeudale, împotriva opresiunii sociale şi naţionale, împotriva războiului imperialist şi pentru apărarea revoluţionară a Uniunii Sovietice.

10. Răsturnarea dictaturii fasciste din România, deja minată de o gravă criză, nu este posibilă decât sub conducerea unui partid comunist puternic, sprijinindu-se în primul rând pe un proletariat revoluţionar şi organizat din marea industrie. De aceea, consolidarea politică şi consolidarea organizării partidului şi, mai ales, a muncii sale de mase trebuie să se afle în centrul activităţii de pregătire a congresului. Numai utilizarea din toate punctele de vedere a experienţelor din munca politică şi din munca de organizare din ultimul timp, denunţarea nemiloasă a tuturor greşelilor şi a tuturor lipsurilor şi victoria asupra lor, o autocritică bolşevică, o luptă nestăvilită împotriva tuturor devierilor, împotriva oportunismului de dreapta, ca pericol principal, împotriva frazelor sectare de stânga şi împotriva tuturor tipurilor de oportunism în politică vor permite partidului să găsească drumul just către mase, să procedeze la o reorganizare a partidului pe baza celulelor de uzină şi să-i ralieze pe muncitorii industriali şi agricoli la organizaţiile de mase, utilizând toate posibilităţile legale şi semilegale, fără a limita, deforma sau scădea linia şi cuvintele de ordine ale partidului. Problema creării cadrelor partidului bolşevic, proletar nu se poate rezolva fără a reînsufleţi munca internă de partid, mai ales, în celulele de uzină, fără a organiza fracţiuni solide în organizaţiile fără de partid, fără o muncă de mase în uzine, în sindicate şi alte organizaţii de masă. Combinând munca ilegală cu folosirea la maximum a tuturor posibilităţilor de activitate legală şi la vedere, trebuie avut în vedere că regimul fascist se va înrăutăţi şi mai mult şi că partidul se va găsi în condiţii de ilegalitate şi mai severe. Aceasta cere metode de organizare care garantează partidului un contact cât mai strâns posibil cu masele, în paralel cu cea mai strictă clandestinitate a cadrelor conducătoare ale partidului. Pentru munca de organizare a partidului, o enormă importanţă o are chestiunea presei de partid şi a activităţii sale de editare, serios neglijată, printre altele problema ziarelor de fabrică.

11. Organizarea maselor largi ale proletariatului industrial şi agricol, sub conducerea Partidului Comunist, decurge în mod esenţial din organizarea Sindicatelor Unitare, a căror dezvoltare, prin intermediul congresului, trebuie să fie pregătită cu atenţie, pentru a face din ele organizatorul luptei revoluţionare a maselor. Metodele birocratice de conducere, dispreţul pentru munca fracţiunilor comuniste în cadrul organelor conducătoare, reglementarea chestiunilor sindicale importante fără participarea activă a maselor de membri şi, mai ales, ignorarea muncii [de partid] în

fabrici şi a pregătirii conflictelor economice, toate acestea trebuie să ia sfârşit. Pasivitatea oportunistă a organelor sindicale conducătoare în pregătirea, conducerea şi politizarea luptelor [economice], care a împiedicat sindicatele unitare să preia conducerea mişcării greviste şi să se transforme, în ciuda persecuţiilor, în veritabile organizaţii de mase, această pasivitate nu poate fi depăşită decât cu colaborarea activă a tuturor membrilor şi maselor simpatizante de muncitori industriali şi de şomeri. Numai o muncă revoluţionară şi dinamică în fabrici şi printre şomeri poate să crească forţa scăzută de atragere şi de recrutare a sindicatelor unitare şi să le permită cucerirea unei existenţe legale, în ciuda terorii fasciste. Munca în sindicatele unitare autonome trebuie să se desfăşoare în paralel cu o muncă sistematică în rândul sindicatelor reformiste, în special, în rândul celor care au o influenţă asupra maselor largi proletare.

12. În pregătirea congresului partidului, ca şi la congres, nu trebuie să ne limităm la formularea de sarcini generale, la a răspunde la întrebarea „**ce e de făcut**?" Transformarea decisivă a unei munci esenţialmente de propagandă şi agitaţie într-o muncă de organizare revoluţionară a maselor, necesită din partea congresului, în primul rând, un răspuns la întrebarea „cum trebuie lucrat?"

Pe primul plan trebuie să fie puse problemele **metodelor de lucru** ale organizaţiilor şi organelor partidului, potrivit condiţiilor concrete din fiecare regiune a României, în special, în marile fabrici şi printre muncitorii agricoli. Trebuie să se acorde o atenţie cu totul specială problemei de a şti cum să se realizeze progresul organizaţiei de partid în **Vechea Românie**, pentru a depăşi inegala dezvoltare a partidului şi a întregii mişcări revoluţionare, care îşi găseşte expresia în starea înapoiată a Vechii Românii. Secretariatul Politic cere partidului să acţioneze cu fermitate pentru pregătirea congresului.

44. [1930] - Proiect de statut al Partidului Comunist din România.

Proiectul statutului Partidului Comunist din România

Comitetul Central vă trimite proiectul statutului partidului nostru, primit de către Conferinţa a II-a şi întărit de Plenumul al IV-lea a Comit[etului] Central. Acest proiect se trimite pentru îndrumarea şi pentru discutarea mai departe, având în vedere că el va fi pus pentru primirea definitivă la Congresul al V-lea al partidului nostru.

1. Denumirea partidului.

Partidul Comunist din România este o secţie a Internaţionalei Comuniste şi poartă numele: "Partidul Comunist din România. Secţie Internaţionalei Comuniste."

Observaţie: Partidul Comunist din România, ca şi alte secţii balcanice ale Internaţ[ionalei] Comuniste, intră în Federaţia Comunistă din Balcani.

2. Despre membrii partidului.

Fiecare cine recunoaşte programul statutul Internaţionalei Comuniste şi a Partidului Comunist din România, acela care este membru într-una din organizaţiile inferioare ale partidului şi lucrează într-însa activ, acela care se supune tuturor dispoziţiunilor IC şi a PCR şi care plăteşte regulat cota de membru, este socotit membrul partidului.

3. Primirea noilor membri se face prin celulele de partid. Pentru primirea ca membru de partid, e necesar recomandația unui membru de partid, care răspunde pentru recomandatul.

4. Membrul partidului este obligat să aducă la cunoștința comitetului local prin secretarul celulei sale, trecerea sa-de la un loc de muncă la altul, sau mutarea dintr-un oraș în altul. Org[anizațiile] de partid pot să schimbe membrii partidului dintr-o organiz[ație] în alta, sau să le reție în org[anizația] dată.

5. Plecarea membrilor în străinătate e posibilă numai cu permisiunea Comit[etului] Central. Plecarea fără o asemenea permisiune aduce excluderea membrilor din partid.

6. Construirea organizației de partid.

Partidul Comunist din România e construit pe baza centralismului democrat. Principiile de bază a centralismului democrat sunt:

a) Alegerea tuturor organelor de partid de jos până sus, la adunările celulelor corespunzătoare, la conferințe și congrese. Alegerea se face prin simplă majoritate de voturi.

b) O dare de seamă periodică a organelor de partid în fața alegătorilor lor.

c) Recunoașterea obligată și absolută, fără discuție a tuturor hotărârilor de partid, a organelor superioare, de către cele inferioare, o disciplină severă, executare iute și exactă a hotărârilor Comit[etului] Executiv [al] Internaț[ionalei] Comuniste și a organelor de partid conducătoare.

Discuția asupra chestiunilor de partid poate avea loc numai până la hotărârea chestiunilor de către organele corespunzătoare. După hotărârea luată de Congresul IC, de congresul de partid, sau de organele de partid conducătoare, hotărârea trebuie să fie numaidecât îndeplinită, chiar în cazul când o parte din membri sau organizații nu sunt de acord în această hotărâre.

Observație: Organizația a cărei activitate se întinde pe un anumit ținut se consideră ca mai superioară în comparație cu organizația a cărei activitate se mărginește numai la o parte din acest ținut.

7. În condițiunile activității ilegale, se admite cooptarea a noi membri în comitetele de partid respective, cu autorizația organelor mai superioare, precum și numirea organelor de partid, mai inferioare, de către cele superioare. Membrii cooptați și organele de conducere numite în astfel de condițiuni au aceleași drepturi, obligațiuni și răspunderi ca și cei aleși. La prima posibilitate, membrii cooptați și organele de conducere numite se confirmă de către adunări și conferințe corespunzătoare.

8. Organizațiile de partid sunt neatârnate în rezolvarea tuturor chestiunilor cu caracter local, în cadrul hotărârilor existente ale Intern[aționalei] Comunistă și PCR.

9. Instanțiile superioare a fiecărei organizații sunt: adunările comune ale membrilor celulei, conferințele corespunzătoare, congresul partidului. Adunările comune ale celulelor, conferințele și congresul partidului aleg organul de conducere respectiv, care conduce toată activitatea curentă a organizației date.

10. Schema de construire de partid e următoarea:

a) Pentru o fabrică, mină, uzină, atelier, moșie, instituțiunile etc. separate- adunări generale, celule, biroul sau secretariatul celulei.

b) Pentru orașe și sate - conferința locală a reprezentanților celulelor, comitetul local, conferințe regionale, comitetul regional.

c) Pe ținutul regiunii - conferințe regionale ale comitetul[ui] regional.

d) Pentru întregul partid - congresul partidului, Comit[etul] Central.

11. Pentru activitatea sistematică și cu plan, în organizațiile de partid se creează secțiuni pentru diferite feluri separate și cele mai însemnate a activității ca secție de org[anizație], secțiunea agitprop (agitație-propagandă) sindicală, de activitate la sat, minoritățile naționale, secțiunea de activitate antimilitaristă, secțiunea de activitatea între femei etc. Toate aceste secțiuni sunt supuse Secretariatului și biroului comitetelor de partid respective, lucrează după instrucțiunile și conducerea directă a lor și, prin ele, introduse în viață hotărârile lor.

12. Celula.

Celula este organizația de bază a partidului, temelia lui (în întreprindere, fabrică, uzină, mină, în întreprinderile gospodăriei sătești, în prăvălii, instituțiuni, etc). Celulei de întreprindere îi aparțin toți membrii partidului care lucrează la întreprinderile respective. Celulele noi organizate se confirmă de comitetul local al partidului, chiar dacă la început în celule sunt numai doi membri. Pentru conspirație și pentru cuprinderea mai bună a maselor de la fabrici, celula de fabrică poate să se desfacă în părți mai mici, ca celule de breslă, celule de schimb, etc., cu obligațiunea de a păstra conducere de partid comună.

13. Membrii partidului care lucrează la întreprinderi unde este posibilitatea de a crea celule independente pot să se unească cu lucrători din alte întreprinderi, în celule colective.

14. Membrii partidului, ca meseriași, mici negustori, gospodinele de casă, intelectualii care nu lucrează la întreprindere intră în celule de stradă.

15. Pentru conducerea activității curente, celula alege un secretar și în caz de număr considerabil a membrilor celulei membrii biroului. Secretarul, precum și biroul se confirmă de comitetul local.

16. Celula e acea organizație care leagă partidul cu masele largi ale muncitorilor și cu țărănimea muncitoare. Problemele de bază ale celulei sunt următoarele: de a îndeplini toate sarcinile date de partid, de a duce agitația și propaganda sistematică a lozincilor partidului, de a răspândi literatura partidului, de a duce activitatea revoluționară culturală de instruire și educare a membrilor săi și lucrătoarelor la întreprindere respectivă, de a lua inițiativă și a lua parte activ la toate conflictele economice și de drept al muncitorilor din întreprinderi, sforțându-se de a obține rolul de conducător; a duce o luptă sistematică în toate organizațiile inamice, rupând masele care le urmează și cucerindu-le pentru PC; a lua parte în munca organizațiunii fără partid de masă, dându-și silința ca PC să aibă rolul conducător în activitatea acestei organizațiuni; a duce o activitate sistematică pentru recrutarea a noi membrii în Partidul Comunist.

17. Organizațiile locale.

În orașe sau sate, toate celulele de întreprindere teritoriale constituie organizațiunea de partid locală. Organul suprem al organizației locale este adunarea generală sau conferința locală. În intervalul a două adunări sau două conferințe, organul suprem e comitetul local. Organizația locală e condusă de comitetul local ales la adunarea generală sau la conferința deputaților celulelor în organizația respectivă. Comitetul local trebuie să fie compus cel puțin pe jumătate din membrii celulelor de întreprindere. Comitetul alege din mijlocul său biroul și secretarul respectiv. Comitetul

răspunde pentru starea şi activitatea întregii organizaţiuni, organizează şi conduce fracţiile care nu sunt în partid şi dă regulat socoteală membrilor org[anizaţiei] respective şi comitetului de partid regional sau raional. Secretarul comitetului local se numeşte de către comitetul regional sau raional.

18. Adunări generale, conferinţe ale organizaţiilor locale se convoacă nu mai rar decât o dată pe lună.

19. Organizaţiile regionale sau raionale.

Organizaţiile locale se unesc în organizaţia regională sau raională. La crearea org[anizaţiilor] regionale sau raionale trebuie luat seama de împărţirea raţională sau administrativă a ţării.

20. Instanţa supremă a regiunii e conferinţa regională. Conferinţele regionale se convoacă regulat (o dată) după posibilitate, o dată în 6 luni. Conferinţa regională ascultă darea de seamă a comitetului regional, dă linie de activitate de mai departe, alege un nou comitet regional şi candidaţi pentru el. Din mijlocul său, comitetul regional alege secretar responsabil. Hotărârile conferinţei locale, comitetul regional ales şi candidatura secretarului său trebuie să fie confirmate de Com[itetul] Central.

21. Comitetul regional este organul suprem al organizaţiei regionale în intervalul între două conferinţe regionale. În comitetul regional trebuie să intre numaidecât muncitori de la strung (fabrică), de asemenea reprezentanţii organizaţiunilor locale cele mai însemnate din regiunea dată. Termenul convocării plenarei comitetului regional se hotărăşte de comitetul regional. Comitetul regional conduce toată activitatea de partid a regiunii, îndeplineşte hotărârile CC a conferinţei regionale, şi este răspunzător pentru toată activitatea faţă de conferinţa regională şi CC, căruia îi trimite regulat dări de seamă asupra activităţii sale.

Observaţie: Punctul 20 se referă şi la org[anizaţiile] raionale.

22. În oraşele unde este comitetul de provincie, nu se creează comitetul local. Comitetul regional sau raional conduce direct organizaţia locală.

23. Conferinţa generală a partidului

Conferinţa generală a partidului se convoacă de CC, după cât e posibil de regulat, o dată pe an. Conferinţa de partid ascultă raportul de informaţie a CC şi a org[anizaţiilor] regionale, face bilanţul activităţii şi dă hotărâri asupra activităţii de mai departe în chestiunile cele mai însemnate, numeşte administratorii secţiunei, redactorii presei regionale.

Hotărârile conferinţei de partid intră în vigoare după ce sunt confirmate de CC. Normele deputaţilor pentru fiecare conferinţă sunt stabilite de CC.

24. Congresul partidului

Congresul partidului e organul suprem al partidului. Congresul se convoacă de CC, după cât e posibil de regulat, o dată pe doi ani, în acord cu CE al IC.

Congresele extraordinare pot fi convocate: prin iniţiativa CC, după propunerea CE al IC sau după dorinţa unor organizaţii care prezintă 1/3 din membri. Congresul extraordinar poate fi convocat numai după admiterea CE al IC. Norma deputaţilor la congres se stabileşte de către CC sau conferinţa generală a partidului, care a avut loc direct înainte congresului. Chestiunile de ordinea zilei ale congresului trebuie să fie discutate mai înainte în organizaţiune.

25. Congresul partidului se socoteşte ca fiind în drept dacă prezintă jumătatea delegaţilor aleşi. Cu permisiunea CE al IC, Congresul partidului poate fi înlocuit de o conferinţă a acestuia.

26. Congresul partidului ascultă:

a) raportul CC şi al comisiunei centrale de revizie;

b) rezolvă chestiunea programului;

c) dă hotărâri asupra tuturor chestiunilor politice de tactică şi organizatorice;

d) alege CC şi comisiunea centrală de revizie.

27 Congresul partidului alege CC. Numărul membrilor din comitet e stabilit de congres. CC este organul suprem al partidului, conduce toată activitatea politică şi organizatorică a partidului, organizează toată editura partidului, numeşte redacţia org[anului] central al partidului, această redacţie lucrează sub conducerea directă a CC, organizează şi conduce toate măsurile luate, care au o însemnătate generală de partid, conduce activitatea fracţiunilor în organizaţiunile care au un caracter central, repartizează forţele partidului şi administrează cassa partidului. CC alege din sânul său biroul care conduce activitatea curentă în interval de două plenare a CC şi în acelaşi timp e organul suprem şi secretariatul.

28. Comisiunea centrală de revizie.

Pentru controlul cassei partidului şi a altor întreprinderi ale partidului, congresul alege o comisiune centrală de revizie. Comitetul central de revizie are dreptul de a face control orişicând găseşte că aceasta e necesar şi aduce la cunoştinţa CC şi CE [al] IC rezultatul controlului. Com[isiunea] centrală de revizie dă socoteală de activitatea sa Congresului partidului.

29. Disciplina partidului.

Datoria cea mai mare a fiecărui membru şi organizaţii a PCR este cea mai severă disciplină de partid. Hotărârile Cominternului, congreselor, conferinţelor de partid, CC a politbiuroului său şi tuturor organelor de conducere trebuiesc îndeplinite numaidecât iute şi exact.

30. Călcarea disciplinei de partid aduce pedeapsa din partea org[anizaţiilor] mai superioare. Pentru membrii separaţi pot fi întrebuinţate următoarele pedepse: reproşarea[116], reproşarea severă, scoaterea din activitate şi excluderea din partid. Pentru organizaţii întregi, reproşarea, scoaterea organului de conducere şi înlocuirea lui, dizolvarea organizaţiei.

31. Chestiunea despre excluderea din partid se hotărăşte la adunarea generală a celulei şi intră în vigoare după aprobarea comitetului local de partid.

Dizolvarea org[anizaţiilor] locale de partid şi scoaterea comit[etului] local de partid. se hotărăşte de comit[etul] regional sau raional al partidului şi intră în vigoare după aprobare de către CC.

Observaţie: pentru analizarea diferitelor cazuri de călcarea disciplinei de partid, comitetele de partid pot să numească comisiuni speciale. Hotărârile acestor comisiuni trebuie să fie aprobate de comitetul de partid respectiv.

32. Nerespectarea conspiraţiei se consideră ca călcare a disciplinei de partid.

---

[116] In sensul de "avertisment"

33. Despre fracțiuni

În toate organizațiunile și organele muncitorești și țărănești fără de partid, sindicatele, comit[etele] de fabrică BMȚ, culturale instructive, sportive și alte reuniuni, org[anizația] șomerilor, comisiunile comunale, parlamentare etc., unde se găsesc chiar numai doi comuniști, se creează fracțiuni comuniste, pentru întărirea influenței partidului și pentru introducerea în viață politicii lui.

34. Fracțiunile sunt org[anizațiile] partidului în organiz[ația] fără partid. Ei nu reprezintă organizații de partid independente și cu drept deplin, ei sunt supuse comitet[ului] de partid respectiv.

În chestiunile vieții lor interne și activității curente, fracțiile sunt autonome. În caz de neînțelegere între comit[etul] de partid și fracțiune, comitetul e obligat să examineze din nou chestiunea împreună cu reprezentantul fracției, să ia o hotărâre care trebuie să fie numaidecât introdusă în viață de către fracție.

35. Fracțiunile comuniste aleg biroul lor care trebuie să fie aprobat de comitet[ul] de partid respectiv. Biroul fracției este răspunzător față de comitetul de partid respectiv, de activitatea fracției.

Comit[etul] de partid respectiv are dreptul de a introduce în biroul fracției membrii săi și de a depărta un membru oarecare, aducând la cunoștința fracției cauzele care l-a determinat să întrebuințeze o asemenea măsură.

36. În toate funcțiunile însemnate în organizațiile unde lucrează fracțiunile, candidații respectivi se numesc de către fracție, cu aprobarea comitetului de partid respectiv. În mod analog se rezolvă chestiunea de mutare a tovilor izolați dintr-o fracție în altă.

37. Fiecare chestiune care trebuie să fie rezolvată de organul unde lucrează fracția trebuie să fie analizată mai înainte, la adunarea plenară a fracției sau a biroului ei. Fiecare chestiune asupra căreia fracțiunea a luat o hotărâre oarecare, toți membrii fracțiunii trebuie să susțină și să voteze în unanimitate această hotărâre la adunările generale ale organiz[ației] respective. Toți acei care calcă acest principiu se trag la răspundere de către instanțele de partid, pentru călcarea disciplinei de partid.

38. Relațiunile între partid și UTC (Uniunea Tineret[ului] Com[unist]).

UTC, fiind politicește supus PC, este o organizațiune din punct de vedere organizatoric neatârnat. Pentru înfăptuirea conducerii de partid a UTC se stabilește între toate organele de conducere al PC și UTC de la celulă inclusiv, până la CC reprezentanții reciproci, cu dreptul de vot hotărâtor.

39. La toate adunările partidului, conferințe și congrese, trebuie asigurată reprezentarea UTC.

40. Membrii UTC care în același timp sunt și membrii partidului, se consideră ca membrii partidului, care lucrează în UTC.

41. Despre mijloacele bănești ale partidului.

Mijloacele bănești ale partidului, se compun din plata[117] membrilor și din perceperi speciale.

42. Cotizațiile se hotărăsc după leafa membrilor din partid:

până la 3.000 - pe lună	- 15 lei lunar
de la 3.000-4.500	- 35 lei "

[117] In sensul de "cotizatie"

"4.500-6.000 - 45 lei "
"6.000-10.000 - 500 lei "

Din toate încasările cotiz[aţiilor], membrilor rămâne 75% în comitetul local, iar restul de 25% se împarte între CC şi comitet de provincie.

43. Membrii şomeri plătesc 5 l[ei] pe lună.

44. Membrii partidului care, în timp de 3 luni, n-au plătit taxa de membru fără motive, se consideră mecanic[118] demisionaţi din partid.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 165, c. 598-603

45. 1931 noiembrie 1 – Platforma PCR privind problema naţională.

1. XI. 31
Секретно

Платформа румынской компартии по национальному вопросу

После окончания империалисической войны и введения насильственных версальских договоров, европейскими империалистами [была] создана сложная система, от зависимости и подчинения различных народов, что не могло не привести к ещё большему обострению национального вопроса. Полно подчинив себе одних, противопоставляя друг другу других в целях их ослабления и подчинения, империалисты подвергли более 40 млн. народных масс Европы, жестокому национальному угнетению. В установленных послевоенных границах, отвечающих грабительским интересам победивших империалистических держав, возникли новые вассальные империалистические государства как Румыния, Польша, Чехо-Словакия, Югославия и др. Поставленны[е] в зависимость от победивших великих империалистических держав, этим вассалам предоставляется "право" на угнетение и эксплуатацию целого ряда других народов.

Румыния, осуществившая под покровительством европейских империалистов свои собственные империалистические тенденции, насильническим образом и против воли всего населения захватившая Трансильванию, Буковину, Банат, Бессарабию и Добруджу, подвергла неслыханному национальному угнетению 8 млх. венгерцев, немцев, русских, украинцев, молдаван, болгар, турок и др. Положение угнетенных масс после военного периода становится особенно тяжелым. К национально угнетенным массам, подвергнутым двойному империалистическому угнетению, прилагается не только старая довоенная политика ассимиляции, но и целая система гнёта, носящая отличительные признаки политики колониального порабощения и грабёжа, основанной не только на экономическом завлении, но и на внеэкономическом принуждении. На этой базе развёрнулось после войны в Румынии огромное возмущение широких трудящихся масс национально угнетённых областей против политики румынских империалистов. Стихийное волнение национально угнетённых масс залило

[118] In sensul de "automat"

Бессарабию, Добруджу и Буковину, приняло характер стихийных партизанских вооруженных выступлений (в Добрудже с 1919 по 1925 г.г.) в [sic!] массовых повстанческих движениях [sic!] (Бессарабия - Хотинское восстание в 1923 г. и Татарбунарское).

В условиях дальнейшего углубления мирового экономического, кризиса нарастание опасности новых империалистических войн и, в первую очередь, контрреволюционой [противо]советской войны в угнетающих странах, в том числе и в Румынии, национальный вопрос приобретает огромное значение, становится одним из важнейших вопросов в деле разрешения тех задач, которые XI пленум ИККИ поставил перед компартиями этих стран, в том числе и перед румынской.

Мировой экономический кризис, развёртывающийся на базе общего кризиса капитализма после империалистической войны, обостряет еще больше противоречия между империалистическими странами, расшатывает самые основы мирового капитализма. Особенно обострились и продолжают обостряться противоречия между странами победительницами и побеждёнными. Мировая система империалистических отношений, сложившихся в итоге империа-листической войны-версалькая система начинает расшириваться. Экономический кризис обострил кризис версальской системы, в связи с новой расстановкой сил, империалистические противоречия развиваются на новой расширенной основе, в порядке дня поставлен ряд вопросов о создавшемся положении в Европе и во всём мире (пересмотр плана Юнга, проблемы репараций и военных долгов и т.д.) и тем самым дан новый толчок для разрастания массовых нац.-революционных движений, для мобилизации и активизации угнетённых масс в борьбе против национального гнёта за право на самоопределение вплоть до отделения.

В связи с развитием кризиса, все более очевидным становится для широких масс полный контраст двух мировых систем; полное преимущество социалистической системы перед капиталистической. В капиталистических странах загнивание капитализма связано с дальнейшим обнищанием трудящихся масс, в СССР, вступившим в период социализма, рост благосостояния трудяшихся. Перед трудящимися и угнетенными массами всего мира поставлен историей вопрос - или капитализм или социализм, или экономическое, политическое и национальное рабство, или социалистическое строительство, всесторонне улучшающееся положение масс, обеспечивающее им свободу и мирное сотрудничество. Победоносное существование социализма, укрепление СССР - отечества всех трудящихся, еще более углубляет противоречия двух систем и увеличивает угрозу новой антисоветской войны.

Кризис версальской системы и назревающая угроза новых империалистических войн и, в первую очередь, новой антисоветской войны, ставит на новой расширенной основе все противоречия "великой Румынии", проистекающе от империалистического захвата Трансильвании, Баната, Буковины, Бессарабии и Добруджи. Румыния находится в первых рядах стран, существование которы тесным образом связано с существованием версальской системы. Сохранение версальской системы является основным вопросом румынской буржуазии, определяющим ее политику к национально угнетенным народам, ставящее ее в

рядах самых активнейших вассалов европейского империализма респективно [sic!] самого злейшего врага СССР, империалис-тической Франции, в подготовляемой ими антисоветской войны.

На фоне всеобщего экономического кризиса, растет и углубляется и кризис в Румынии. Румынские капиталисты и помещики ищут выхода на кризиса путем переложения всех тяжестей на спину рабочих и трудящихся масс и за счет национально угнетенных масс. Жестокая эксплуатация, связанная с кровавыми методами насилия румынской империалистической буржуазии, осуждает, прежде всего, широкие рабочие и крестьянские массы на все растущее обнищание, снижая их жизненный уровень до самого низкого предела, закрывает всякую возможность к экономическому, культурному и политическому развитию угнетенных народов. Установленный режим в Трансильвании, Банат, Буковине, Бессарабии и Добрудже связан с целой системой полуколониальной эксплоатации и грабежа, **закаба-лением трудящихся масс торгово - ростовщическим капиталом**[119], хищническая эксплуатация природных богатств и торможение развития производительных сил, экспроприация крестьянских земель, принудительная эмиграция, массовых арестов, убийств, пыток и проч. С развитием экономи-ческого кризиса все более обостряется форма колониального порабощения и грабежа национально угнетенных масс, все более развивается процесс классовой дифференциации в национально оснободительном движении, дифференциации идущей по двум основным линиям: во-первых, дальнейшее экономическое сращивание буржуазии угнетенных национальностей с господствующей румынской буржуазией, утрата всякой прогрессивной роли в национально-освободительном движении и все более ярко выявленный ее контрреволюционный характер. Во-вторых, активизация и вовлечение рабочих и крестьянских масс в национально-освободительное движение, которое принимает определенный характер антиимпериалистического движения и, таким образом, становится естественным союзником пролетарского революционного движения.

Захватчики империалисты, в том числе и румынские, самым жестоким образом подавляют всякую борьбу за самоопределение, за полное освобождение и равноправие угнетенных народов. Лига Наций и все империалистические институты, созданные после войны, решительным образом выступают за сохранение версальской системы. Не выступают против версальской системы так наз. "Конгресс нацменьшинств", включающий в себя всех агентов империализма и гнуснейших ренегатов угнетенных наций, которые под ширмой борьбы в защиту прав нацменьшинств стараются примирить угнетенные массы во версальской системой и отклонить их от революционной борьбы против империализма.

После войны мы имеем только одно единственное исключение всемирно исторического значения на полное, действительное и последовательное разрешение национального вопроса. Это на территории СССР. Советская система осуществила полное равноправие, реализовала действительное национальное освобождение для всех народов, которые вошли в состав СССР, обеспечила их экономическое и политическое развитие, расцвет их национальной культуры с

---

[119] Subliniere in textul original.

социалистическим содержанием. Устраняя всякую эксплуатацию, всякий гнет и всякое насилие, социалистический строй, фундамент которого рабочие и трудящиеся слои деревни свыше 150 народов СССР успешно завершают, создает все предпосылки для добровольного сотруничества и братского союза различных народов, раньше подвергаемых царизмом самому дикому национальному угнетению. Все это осуществлено Октябрьской революцией путем проведения в жизнь большевистского лозунга "самоопределение вплоть до отделения", путем полной гарантии свободы отделения.

Кроме выхода из кризиса за счет рабочих и крестьян, за счет национально угнетенных масс, для румынских империалистов существует одновременно и другой выход из кризиса - активное участие в подготовляемой антисоветской войне. Румынские империалисты, под руководством французского генштаба, лихорадочно готовятся к этой войне. План международного империализма для сплочения всех антисоветских сил на Балканах, лимитрофов, принимает все более конкретный характер. Пресловутый план "пан Европы" имеет свой балканский вариант-создание Балканской Федерации, блока аграрных стран Юго-Восточной Европы, с тенденцией объединения их с Балтийским блоком и т.д.

Румыния связана рядом военных договоров с Францией, Польшей, Чехословакией, Югославией, лихорадочно вооружается, строит важные стратегические железные дороги и шоссе, новые военные заводы, завершает постройку военно-морской базы в Кюстендже и проч. На плечи широких трудяшихся масс ложатся тяжелым бременем свыше 13 млрд. годовые расходы для подготовки антисоветской войны. Возвращение короля в Румынию, подготовка к открытой фашисткой диктатуре, усиленная травля против СССР, предварительная обработка общественного мнения, при активной помощи румынских социал-фашистов грязной клеветой о советском дёмпинге, принудительном труде, неизбежности провала советской системы и т.д. говорят за усиленную подготовку румынскими империалистами новой контрреволю-ционной войны против СССР. Угнетенные народы в Румынии, румынские трудящиеся массы снова должны стать пушечным мясом для осуществления планов румынского и международного империализма. Такая война прибавила бы к существующей системе национального угнетения, травли, кровавых погромов и резни, новое усиление национального гнета еще более тяжелое рабство для 8 милионов угнетенных народов в Румынии. Антисоветская война, с другой стороны, развяжет все революционные силы, кроющиеся среди трудящихся угнетенных масс для совершения **национальной революции**, для свержения господства румынской буржуазии, за победу рабоче-крестьянской власти.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 213, c. 72-78

Traducere:

Platforma Partidului Comunist Român privind problema națională

Ca urmare a sfârșitului războiului imperialist și a încheierii tratatelor înrobi-toare de la Versailles, imperialiștii europeni au creat un sistem complicat de dependență și supunere a diferitelor popoare, ceea ce nu a putut să nu ducă la o și mai mare ascuțire a problemei naționale. Subordonându-i complet pe unii, învrăjbindu-i reciproc pe alții în scopul slăbirii și subordonării acestora, imperialiștii au supus mai mult de 40 milioane de cetățeni din Europa celei mai crunte exploatări naționale. Între noile granițe postbelice, trasate corespunzător intereselor prădalnice ale puterilor imperialiste victorioase, au apărut noi state imperialiste vasale, ca România, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia ș.a. Fiind în stare de dependență față de puterile imperialiste victorioase, acestor vasali li s-a oferit "dreptul" de a exploata un întreg șir de alte popoare.

România, care și-a atins propriile tendințe imperialiste sub patronajul imperialiștilor europeni, în mod forțat și împotriva dorinței întregii populații, cotropind Transilvania, Bucovina, Banatul, Basarabia și Dobrogea, a supus unei nemaiauzite înrobiri naționale opt milioane de unguri, germani, ruși, ucraineni, moldoveni, bulgari, turci ș.a. Situația maselor exploatate în perioada postbelică devine deosebit de grea. Maselor înrobite fără voia lor, supuse dublei exploatări imperialiste, le sunt impuse nu numai vechea politică antebelică de asimilare, ci și un întreg sistem de asuprire, căruia îi sunt caracteristice semnele politicii de jaf și înrobire colonială, bazate nu numai pe presiune economică, ci și pe obligații de altă natură. Pe această bază, după război, în România s-a declanșat o imensă nemulțumire a maselor largi ale oamenilor muncii din regiunile exploatate împotriva imperialiștilor români. Tulburarea dezlănțuită a maselor exploatate din punct de vedere național a inundat Basarabia și Bucovina, a luat caracterul ieșirilor distrugătoare înarmate ale partizanilor (în Dobrogea din anii 1919 până în 1925), al mișcărilor de răscoale în masă (Basarabia - răscoala de la Hotin din anul 1923 și cea de la Tatar-Bunar).

În condițiile adâncirii continue a crizei economice mondiale, ascuțirii tuturor contradicțiilor imperialiste, creșterii pericolului unor noi războaie imperialiste și, în primul rând, al războiului contrarevoluționar antisovietic în țările înrobite, inclusiv în România, problema națională a dobândit o imensă importanță, ea devine una dintre cele mai importante probleme pentru îndeplinirea sarcinilor trasate de Plenara a XI-a a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste[120] partidelor comuniste ale acestor țări, inclusiv [partidului] român.

Criza economică mondială ce se desfășoară în contextul general de după războiul imperialist ascute și mai mult contradicțiile dintre statele imperialiste, zdruncină înseși temeliile capitalismului mondial. S-au ascuțit îndeosebi și continuă să se ascută contradicțiile dintre statele învingătoare și cele învinse. Sistemul mondial al relațiilor imperialiste, constituit ca rezultat al războiului imperialist - sistemul versaillez - a început să se extindă. Criza economică a ascuțit criza sistemului versaillez, în legătură cu noua reașezare a forțelor, contradicțiile imperialiste se dezvoltă pe o bază nouă,

[120] Plenara XI a CEIC - 25 martie-13 aprilie 1931 (v. Stanescu, p. 48-49).

extinsă, la ordinea zilei se ridică o serie de probleme privind situaţia creată în Europa şi în întreaga lume (revizuirea planului Young, problemele reparaţiilor şi datoriilor de război ş.a.m.d.) şi, prin aceasta, se dă un nou impuls pentru intensificarea mişcărilor naţional-revoluţionare de masă, mobilizarea şi activizarea maselor exploatate în lupta împotriva robiei naţionale, pentru dreptul la autodeterminare până la despărţire.

Odată cu dezvoltarea crizei, devine tot mai evident pentru masele largi contrastul complet dintre două sisteme mondiale, avantajul absolut al sistemului socialist asupra celui capitalist. În statele capitaliste, descompunerea capitalismului este însoţită de sărăcirea continuă a maselor muncitoare, pe când în URSS, care a intrat în era socialismului, [se înregistrează] creşterea bunăstării oamenilor muncii.

În faţa oamenilor muncii şi a maselor exploatate din întreaga lume, istoria ridică o dilemă - ori capitalism, ori socialism, ori robie economică, politică şi naţională ori construcţie socialistă care se îmbunătăţeşte pe toate planurile, care le asigură acestora libertatea şi colaborarea paşnică. Existenţa victorioasă a socialismului, consolidarea URSS - patrie a tuturor oamenilor muncii, adânceşte şi mai mult contradicţiile celor două sisteme şi amplifică pericolul unui nou război antisovietic.

Criza sistemului de la Versailles şi pericolul de izbucnire a noi războaie imperialiste şi, în primul rând, a unui nou război antisovietic, reaşează pe o bază nouă toate contradicţiile "României Mari", care provin din cucerirea imperialistă a Transilvaniei, Banatului, Bucovinei, Basarabiei şi Dobrogei. România se găseşte în primele rânduri ale ţărilor a căror existenţă este strâns legată de existenţa sistemului versaillez. Păstrarea sistemului de la Versailles constituie problema principală a burgheziei române, determinând politica ei faţă de popoarele asuprite, care o situează pe aceasta în rândurile celor mai activi vasali ai imperialismului european, respectiv [în rândurile] celui mai înverşunat duşman al URSS, Franţa imperialistă, în pregătirea de către aceştia a războiului antisovietic.

Pe fondul crizei economice generale se intensifică şi se adânceşte şi criza din România. Capitaliştii şi boierii români caută ieşirea din criză prin aruncarea tuturor greutăţilor pe spinarea muncitorilor, a oamenilor muncii şi pe seama maselor asuprite. Exploatarea cruntă, legată de metodele sângeroase de asuprire ale burgheziei române imperialiste, condamnă, în primul rând, masele largi ale muncitorilor şi ţăranilor la o continuă sărăcire, coborând nivelul lor de trai până la cea mai joasă limită, închide orice posibilitate pentru dezvoltarea economică, culturală şi politică a popoarelor înrobite. Regimul stabilit în Transilvania, Banat, Bucovina, Basarabia şi Dobrogea este legat de un întreg sistem de jaf şi exploatare semicolonială, de înfeudare a maselor muncitorare cu ajutorul capitalului comercial-cămătăresc, exploatarea prădătoare a bogăţiilor naturale şi frânarea dezvoltării forţelor de producţie, exproprierea pământurilor ţărăneşti, emigrarea forţată.

Odată cu evoluţia crizei economice, se înăspreşte tot mai mult forma înrobirii coloniale şi a jafului maselor asuprite naţional, tot mai mult se dezvoltă procesul diferenţierii de clasă în cadrul mişcării de eliberare naţională, diferenţiere care se produce pe două căi principale: în primul rând, continua împletire economică dintre burghezia naţionalităţilor subjugate şi burghezia românească dominantă, pierderea oricărui rol progresist al acesteia[121] în mişcarea de eliberare naţională şi caracterul ei

---

Al burgheziei din rândul minorităţilor naţionale.

contrarevoluţionar tot mai pronunţat. În al doilea rând, activizarea şi atragerea maselor muncitorilor şi ţăranilor în mişcarea de eliberare naţională, care dobândeşte un caracter de mişcare antiimperialistă şi, în acest fel, devine un aliat firesc al mişcării revoluţionare a proletariatului.

Cotropitorii imperialişti, inclusiv cei români, reprimă în modul cel mai crunt orice luptă pentru autodeterminare, pentru deplina eliberare şi egalitate a popoarelor subjugate. Liga Naţiunilor şi toate instituţiile imperialiste create după război se pronunţă în mod hotărât pentru prezervarea sistemului de la Versailles. Nu se pronunţă împotriva acestui sistem nici aşa-zisul "Congres al minorităţilor", care include în componenţa sa pe toţi agenţii imperialismului şi pe josnicii renegaţi ai naţionalităţilor subjugate, care, sub paravanul luptei pentru apărarea drepturilor minorităţilor naţionale, încearcă să împace masele aservite în cadrul sistemului de la Versailles şi să le abată de la lupta revo-luţionară antiimperialistă.

După război, avem de a face cu o singură excepţie, de valoare istorică mondială, de reală, deplină şi constantă rezolvare a problemei naţionale. Aceasta - pe teritoriul URSS. Sistemul sovietic a înfăptuit completa egalitate, a realizat adevărata eliberare naţională a tuturor popoarelor care au intrat în componenţa URSS, a asigurat dezvoltarea economică şi politică, înflorirea culturii lor naţionale cu conţinut socialist. Înlăturând orice exploatare, orice jug şi orice violenţă, orânduirea socialistă, ale cărei temelii muncitorii şi oamenii muncii de la sate (peste 150 de popoare ale URSS) încheie cu succes să o construiască, creează premisele necesare pentru o colaborare cinstită şi o alianţă frăţească între diferitele popoare, supuse celei mai sălbatice asupriri naţionale de către ţarism. Revoluţia din Octombrie a realizat toate acestea pe calea traducerii în viaţă a lozincii bolşevice "autodeterminare până la despărţire", pe calea deplinei garantări a dreptului de secesiune.

În afara [soluţiei] ieşirii din criză pe seama muncitorilor şi ţăranilor, a maselor subjugate, mai există pentru imperialiştii români şi o altă [soluţie] de depăşire a crizei: participarea activă la pregătirea războiului antisovietic. Sub conducerea Statului Major francez, imperialiştii români se pregătesc cu febrilitate pentru acest război. Planul imperialismului mondial, în vederea unirii în Balcani a tututor forţelor antisovietice limitrofe, ia un caracter din ce în ce mai concret. Faimosul plan "pan-european" are varianta sa balcanică - crearea Federaţiei Balcanice, a blocului statelor agrare din sud-estul Europei, cu tendinţa fuziunii între acestea şi Blocul Baltic ş. a. m. d.

România este legată de Franţa, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia printr-o serie de tratate militare, se înarmează cu înfrigurare, construieşte şosele şi căi ferate strategice, noi uzine militare, încheie construcţia bazei maritime-militare la Küstenge[122] Pe umerii maselor largi muncitoare apasă greaua povară a mai mult de 13 miliarde cheltuieli anuale în vederea pregătirii războiului antisovietic. Reîntoarcerea regelui în România, pregătirea făţişă a dictaturii fasciste, defăimarea accentuată a URSS, prelucrarea pre-liminară a opiniei publice, cu ajutorul activ al social-fasciştilor români, printr-o murdară clevetire privind dumping-ul sovietic[123], munca forţată, inevitabilitatea

[122] Denumirea turcească a oraşului Constanţa.

[123] Dumpingul sovietic – în anii crizei economice (1929-1933), URSS exporta grâu la un preţ foarte mic, care aducea prejudicii celorlalte ţări exportatoare. Economia României a înregistrat foarte multe pierderi de pe urma acestei practici neloiale.

colapsului sistemului sovietic ş. a. m. d. dovedesc intensa pregătire de către imperialiştii români a noului război contrarevoluţionar împotriva URSS.

Popoarele subjugate din România, masele truditoare româneşti sunt din nou nevoite să devină carne de tun în scopul realizării planurilor imperialismului românesc şi internaţional. Un asemenea război ar completa sistemul actual al opresiunii naţionale, al defăimării, al pogromurilor sângeroase şi masacrelor cu o intensificare a asupririi naţionale, cu o robie şi mai apăsătoare a opt milioane de subjugaţi. Pe de altă parte, războiul antisovietic ar contribui la descătuşarea tuturor forţelor revoluţionare care se află în spatele maselor exploatate ale oamenilor muncii, pentru înfăptuirea revoluţiei naţionale, în scopul înfrângerii dominaţiei burgheziei române, pentru victoria puterii muncitoreşti-ţărăneşti.

46. 1931 noiembrie, Moscova - Memoriu adresat de Eugen Rozvan conducerii Partidului Comunist din România, prin care solicită reexaminarea hotărârii de excludere a sa din partid.

Moscova, noiembrie 1931

Către,

Partidul Comunist din România

După excluderea mea din partid, întâmplată în luna februarie 1929, am luat cunoştinţă în mod oficial numai după trecerea de doi ani şi jumătate, după venirea mea la Moscova. Asemenea, am aflat numai acuma că partidul nu a aprobat declaraţia secretariatului regional din Transilvania [Tor Fülop] că, în urma declaraţiei făcute de mine, conflictul meu cu partidul se priveşte de lichidat.

Prezentându-mă la Comintern, am primit îndrumare de a mă îndrepta pentru rezolvarea revizuirii afacerii mele către Partidul Comunist din România. Totodată, am aflat, după doi ani şi jumătate, că excluderea mea, făcută fără ascultarea mea, s-a făcut pentru două motive şi anume:

1. Pentru atitudinea mea oportunistă, manifestată la alegerile parlamentare din luna decembrie 1928.

2. Pentru că am insistat pe lângă greşelile mele şi după alegerile din decembrie 1928.

Referindu-mă şi la cele predate în scrisorile mele anterioare, cer revizuirea hotărârii de excludere şi recunoaşterea calităţii mele de membru de partid.

Pentru aprecierea justă a concepţiei greşelilor şi faptelor mele descriu scurt situaţia şi împrejurările între care am ajuns în conflict cu linia trasă de partid.

După ce m-am întors din captivitate de război din Serbia şi Italia, în luna august 1919, adică după prăbuşirea dictaturii maghiare, am ocupat în curând postul de secretar la Partidul Socialist din Transilvania. Acest post am fost silit însă să-l părăsesc, fiindcă am ajuns în conflict cu aderenţa lui Flueraş, pentru concepţia mea de stânga.

Când Congresul din Cluj, ţinut în vara anului 1920 a ales delegaţi pentru congresul al II-lea al Internaţionalei a III-a, la propunerea opoziţiei am fost ales şi eu, pentru a controla influenţa lui Flueraş, ales asemenea ca delegat.

În Moscova, am întregit informaţiile mele şi, în concordanţă cu experienţele, studiile şi temperamentul meu anterioare, m-am convins că singura linie justă a mişcării revoluţionare muncitoreşti este aceea trasă de Internaţionala a III-a.

Conform acestei convingeri, am desfăşurat, după reîntoarcerea mea în România, o activitate energică pentru aderare la Internaţionala a III-a, ceea ce apoi congresul ţinut în primăvara anului 1921 a şi pronunţat cu majoritate covârşitoare.

După arestul meu de 13 luni, suferit pentru aderare la Internaţionala a III-a în Congres, am reînceput imediat munca şi, în calitate de redactor şi membru în conducerea centrală, corespunzând punctual îndrumărilor, am luat parte în organizarea partidului, atunci încă legal, ceea ce ne-a reuşit în Ardeal în mod complet.

La cererea muncitorimii din Oradea, m-am mutat însă între timp la Oradea, în oraşul cel mai îndepărtat de centrală.

Din acest moment, partidul nu m-a folosit în conducerea centrală, ceea ce era şi greu din cauza distanţei mari.

Teroarea mereu accentuată şi conducerea centrală slabă în organizare a redus, încet, la minimum contactul oraşelor îndepărtate cu centrul. Am primit, zi cu zi, mai puţine lecturi, broşuri, ziare; s-a întâmplat că luni întregi nu am primit nimic. Circularele partidului le-am primit pentru minute, adeseori era nevoie ca să le reînapoiem a fi citite.

Consecinţa logică a acestei situaţiuni era că în timp de câţiva ani, încât am pierdut contactul cu linia partidului.

Aceasta era situaţia mea, când am ajuns la conflictul cu linia trasă de partid.

I. În anii 1927 şi 1928, centrul Blocului Muncitoresc şi Ţărănesc abia a dat vreun semn de viaţă.

În luna noiembrie, când deja de un an nu am avut cunoştinţă de existenţa centrului Blocului Muncitoresc Ţărănesc şi alegerile parlamentare fiind fixate, partidele burgheze au început deja propaganda. Într-o zi de joi, am primit telegrama centrului ca organizaţia din Oradea să trimită imediat delegaţi la conferinţa ce se va întruni în Bucureşti, sâmbătă. Convocând imediat organizaţia din Oradea, aceasta m-a delegat pe mine şi pe Kertén Rezsö.

Ajuns sâmbătă la Bucureşti, am aflat că conferinţa se va începe numai duminică şi că la conferinţă se va discuta proiectul de program nou al Blocului Muncitoresc Ţărănesc.

Cerând proiectul pentru a-l studia, am primit răspuns că acesta nu e încă gata, însă va fi redactat de un tovarăş numai noaptea următoare.

După această informaţie, supoziţia mea era justă că proiectul de program nu e voinţa partidului, însă numai rezultatul operei unor tovarăşi fără sistem şi chibzuire. Întrucât m-am opus contra acestui program, am făcut-o în această părere.

Contra proiectului de program, atât în ziua următoare, în parte neredactat încă, am avut două excepţiuni:

1. Redactarea chestiunii agrare în sensul că tot pământul să fie luat, am declarat de formulare contrarevoluţionară. Această critică a mea a fost justă, cum aceasta rezultă din critica ulterioară a Cominternului.

2. M-am opus ca dreptul de autodeterminare a popoarelor să fie pus în program.

Această concepţie a mea, a doua pe lângă care am stăruit încă un oarecare timp, a fost greşită. Am revenit însă ulterior asupra concepţia mea greşită.

Atitudinea mea greşită a fost provocată de următoarea greşeală de ordine de idee şi de necunoştinţă de fapte:

a) Cu toate că am cunoscut punctul de vedere hotărât al Cominternului despre necesitatea revoluţionarizării naţionalităţilor minoritare, nu am avut cunoştinţă că partidul doreşte ca chestiunea minoritară să fie luată în această formă şi în programul BMŢ. Concepţia mea era că întrucât partidul a înfiinţat BMŢ, datoria noastră era de a adopta programul acestuia la posibilităţile legale şi a îngriji ca ilegalitatea acestuia să se producă într-un timp cât mai îndepărtat, pentru a putea între timp câştigarea simpatiei a maselor cât mai largi.

b) Cu un orizont de vedere scurtă, am luat în considerare numai succesele momentane ale mişcării din Transilvania. Am considerat numai faptul că ne-am apropiat cu succes masele maghiare din Ardeal fără a accentua în mod deosebit lozincile naţionale. Nu am considerat importanţa internaţională a chestiei, nu am gândit la chestia Basarabiei şi Dobrogei.

c) Având în vedere că radicalizarea programului BMŢ s-a făcut în acelaşi timp cu venirea la guvern a Partidului Naţional Ţărănesc, am considerat că acest gest era provocat de iluziunile greşite ale centralei. Radicalizarea programului am judecat în sensul că aceasta e provocat de greşeala că Partidul Naţional Ţărănesc să fie legat de tezele sale democratice şi nu se va avea forţa de a lua măsuri drastice contra programului radicalizat al BMŢ. Din partea mea, neavând eu nici o iluziune în această privinţă, am fost de părere că, întrucât BMŢ va intra în lupta de alegeri cu programul neschimbat şi Partidul Naţional Ţărănesc îl va prigoni totuşi cu măsurile vechi, acest fapt va urgenta deziluzionarea maselor simpatizante cu acest partid burghez.

d) Aveam şi un argument de ordine practică contra schimbării programului şi anume că, de când BMŢ a existat, nu s-a făcut aproape nimic pentru răspândirea programului. Satisfăcând în mod formal obligaţia, s-a tipărit programul, centrala inactivă însă nu a procurat răspândirea corespunzătoare a acestuia. Am ştiut că eu, întrucât primesc programul, voi stărui pe lângă acesta în mod cinstit, dar aceia care l-au votat nu-l vor aduce niciodată între masele.

Această constatare a fost şi justă. Nu am avut însă drept de a mă opune pentru acest motiv însuşi programului, fiindcă datoria mea ar fi fost de a lupta pentru ca centrala să lucreze în baza programului acceptat şi nicidecum ca pentru inactivitatea conducătorilor să se abandoneze modificarea programului.

Faţă de aceasta este însă faptul trăit că, în timp de mai mulţi ani, nu am avut la dispoziţia noastră în România un for, unde am fi putut înainta doleanţele noastre.

e) Cum am amintit de mai sus, am considerat proiectul de program de operă particulară şi am găsit că lupta contra acestuia e justă. Am fost întărit în convingerea mea şi de compunerea conferinţei, fiind majoritatea acesteia compusă din persoanele convocate din oraşele din Regat, unde nu erau organizaţi şi care nu erau cunoscuţi în mişcare, persoane fără răspundere.

II. Rezultatul acestor motive şi lipsurilor de organizaţie era apoi că, reîntorcându-mă, pe drum am stabilit cu codelegatul Kertén Rezsö că centrul BMŢ nu este serios şi că este incapabil la conducere. Având însă în vedere că nu am avut nici o legătură cu Cominternul, nu am găsit altă posibilitate de a ne ridica contra centrului Blocului şi de

a atrage atenția Cominternului la situația mizerabilă a mișcării[124] în România, decât provocarea organizațiilor din Ardeal că până la convocarea congresului să lucreze în baza programului vechi.

Recunosc că aceasta era un pas nedisciplinat. Recunosc chiar că, în situația normală, aceasta ar fi fost pasul cel mai nedisciplinat față de partid. În cazul prezent este însă a se lua în considerare că intenția noastră nu era de a ne opune cu hotărârea partidului sau cu BMȚ sub conducerea partidului. însă a ne opune contra hotărârii judecată de opera unei societăți independente de partid.

III. Am fost acuzat și de aceea, că am condus alegerile din luna decembrie 1928 într-un spirit oportunist.

Aceasta este în parte adevărat. Am expus mai de sus că, corespunzător cu concepția mea greșită, am lucrat atunci pe baza programului vechi și am făcut propaganda în comunele bihorene pe baza acestuia. Secția partidului din Oradea nu a ridicat însă atunci glasul contra acestuia.

Este exagerat însă acuza, întrucât pentru conținutul oportunist al gazetei ocazionale electorale editată în Oradea mă face răspunzător. Nu eu am redactat aceasta, însă Kertén Rezsö, cu știrea și aprobarea ulterioară a secției din Oradea, fiindcă eram deja atunci la propagandă electorală. La judecarea conținutului acesteia este însă a se considera și faptul, în jumătatea parte a județului Bihor era în acel timp, ca și acuma, starea de asediu, deci era de prevăzut că, întrucât ziarul editat va fi mai radical, nu vom putea răspândi nici un exemplar în sate.

IV O altă acuză: că nu am răspândit manifestul centrului.

Este fapt că, referitor la acest manifest, comitetul local din Oradea, între care și membrii secției partidului și eu am hotărât că răspândirea aceasta nu se poate face în numele comitetului, fiindcă în urma aceasta întregul comitet va fi arestat și, prin aceasta, posibilitatea propagandei electorale va fi răpită. (Am autorizat însă pe Popa Marin, ba chiar l-am provocat, ca el și soția să le răspândească, fără a angaja însă numele comitetului). Răspunderea, deci, pentru această hotărâre este și a mea. Dar răspunderea mea nu este mai mare decât acei membri ai centrului care, cu toate că au fost mai bine informați decât mine, au omis totuși răspândirea manifestului.

V. Acuza pe mai departe că concepția mea greșită nu am recunoscut nici mai târziu, nu e bazată.

După alegeri, am discutat în mai multe rânduri această chestie, ba chiar a intervenit în mai multe rânduri înțelegerea cu organele locale ale partidului, odată chiar și cu aprobarea delegatului centrului BMȚ. Am repetat mereu că, întrucât voi fi convins că programul BMȚ a intervenit cu știrea și voința Partidului Comunist, mă supun deplin programului. Despre faptul însă că partidul aprobă partea programului referitoare la autodeterminare, ba chiar pretinde aceasta în formă mai radicală, am aflat numai ulterior. Din acest moment, am luat cuvântul la toate ocaziile în sensul acestui program, explicând aceasta în mod public. De exemplu, mă provoc la adunarea publică ținută în luna ianuarie 1931 în Salonta contra voinței autorităților, în prezența de 3.000 persoane, mai departe la procesul meu înaintea Tribunalului Bihor, în primăvara anului curent, unde, în calitate de acuzat, am desfășurat în acest sens programul.

---

[124] Din conținutul scrisorii se poate deduce că, prin cuvântul "mișcare", autorul desemnează mișcarea comunistă în ansamblu.

De [la] atitudinea mea oportunistă, manifestată în finea anului 1928, au trecut trei ani. De atunci, am manifestat în nenumărate rânduri că, chiar exclus din partid, am lucrat în mod disciplinat şi cu stăruinţă în interesul partidului. În aceşti trei ani mi-a reuşit nu numai a susţine (în interiorul sferei mele de activitate) influenţa veche a partidului asupra partidelor proletare, dar cu ajutorul meu activ a reuşit a aprofunda aceasta. În 12 plăşi din judeţul Bihor am format comitetele de plasă ale BMŢ şi în circa 100 de comune cele locale. Am înfiinţat în circa 250 de comune legături, în aceste comune se cunosc lozincile noastre principale şi acestea sunt acceptate. Faţă de părerea cam unanimă a delegaţilor care au dorit candidarea mea, eu am reprezentat voinţa partidului şi, ca raportor, am propus candidarea lui Imre, ceea ce nu s-ar fi putut face fără ajutorul meu.

Cred că excluderea mea nu era motivată din punctul de vedere al intereselor partidului. Mă reţin că să arăt motivele personale care au făcut oportun ca greşelile să se exagereze şi rezultatele obţinute de mine să fie arătate ca rezultatele concesiunilor mele de principiu.

Vă rog, în baza aceasta, să schimbaţi hotărârea conducătorilor anteriori, dându-mi posibilitatea la muncă de partid ulterioară.

Cu salutări proletare,

Eugen Rozvan

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 166, c. 513-520

47. 1931 decembrie 11 – Declaraţia dată de Timotei Marin la Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, în care îşi face autocritica şi retractează poziţia sa de până atunci în chestiunile ideologice.

Către preşedinţia Congresului al V-lea al Partidului Comunist din România
Către Secretariatul Balcanic al Comitetului

Tovarăşi, până în timpul din urmă am socotit că România stă în faţa revoluţiei proletare, care va avea să desăvârşească sarcini importante de ordin burghezo-democratic.

Atât în scrierile mele, cât şi la Congresul al V-lea al partidului am susţinut această teză.

Acum, după ce am meditat din nou asupra caracterului revoluţiei din România, în urma discuţiilor şi, mai ales, a celor avute cu tovarăşii delegaţi din ţară, am ajuns la încheierea[125] că am supraapreciat dezvoltarea capitalistă a României şi am subapreciat gradul de distrugere, sub influenţa crizei, a stabilizării parţiale a capitalismului român. Deşi am dus lupte împotriva teoriei unor tovi din emigraţie, ca şi din ţară asupra caracterului progresiv al Partidului Naţional-Ţărănesc, împotriva subaprecierii de către diferiţi tovarăşi a rămăşiţelor feudalo-iobăgiste (latifundiile şi, legată cu ele, dijma), în primul rând, în agricultură, ca şi împotriva teoriei degradării generale a agriculturii, reprezentate până acum de curând de tov. Goldstein, în special, totuşi, în acelaşi timp, supraapreciam diferenţierea din sânul ţărănimii.

---

[125] În sensul de "concluzie"

Din aceste considerații, teza mea asupra revoluției proletare din România, cu sarcini importante burghezo-democratice de desăvârșit, poate, în mod obiectiv, independent de dorința mea, să ducă la aprecierea nejustă a forțelor mature ale revoluției, la transpunerea accentului asupra factorilor externi, care nu pot decât numai să favorizeze trecerea revoluției burghezo-democratice în cea socialistă și, în sfârșit, la pasivitatea partidului.

De aceea, renunțând la punctul meu de vedere în chestia caracterului revoluției, declar că împărtășesc în întregime tezele asupra caracterului revoluției și a tacticii partidului, care au fost primite de congres.

A.Tătărescu[126]
11/XII - 31.

A doua declarație a tov. Tătărescu

Către Președinția Congresului

Declar că, votând tezele (rezoluția) asupra raportului de activitate a CC al partidului, fac rezervă față de punerea numelui meu sub teoria, calificată "sectarism" de "stânga" (pag. 4), deoarece această teorie nu se acoperă cu greșelile mele, așa cum le-am caracterizat prin declarația mea, anume teoria revoluției proletare cu sarcini burghezo-democratice importante de desăvârșit.

Tatarov

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 5-6

48. 1931 decembrie 21 – Declarația autocritică a lui David Avramescu, prin care recunoaște greșelile comise în timpul luptei fracționiste.

Tovarăși, în prima mea cuvântare la congres eu am apărat activitatea lui Margulies[127], exclus din partid, precum și a elementelor grupate în jurul lui și am cerut reprimirea lor în partidul nostru. Aceluiași scop i-a servit cuvântarea mea contra conducerii noi, în numele democrației. După cuvântările tov. Schlosser[128], Smaranda și a delegaților, pentru mine a devenit clar că eu am fost, de fapt, purtătorul de cuvânt al acestei grupe de renegați în contra partidului.

Manifestarea mea la congres nu a fost întâmplătoare. Ea a constituit manifestarea faptului că, și după reprimirea mea în partid, nu numai că nu am rupt legătura cu Margulies, ci, din contră, am colaborat cu el până în ultimul moment. Critica tovarășilor

---

[126] Numele conspirativ al lui Timotei Marin

[127] Samuel Margulies fusese exclus din PCdR în 1929, fiind acuzat că a încercat să formeze o grupare fracționistă, sprijinită pe un cerc cultural, destinat muncitorilor, intitulat "Lumina" Ca și Eugen Rozvan, Margulies (care, în 1928, era membru în conducerea BMȚ) a acceptat ca lozinca blocului în alegeri să fie doar "autodeterminarea naționalităților conclocuitoare", renunțând la formula "până la despărțirea de statul român", care ar fi adus dizolvarea BMȚ de către autoritățile române, dar care era impusă de către Comintern pentru a servi interesele politice ale URSS.

[128] Numele conspirativ purtat la Congres de Bela Kun, delegat de Comintern să conducă Congresul

mi-a dat posibilitatea să-mi dau seama că, în persoana lui Margulies, partidul are de-a face cu un element social-democrat mic-burghez, element care a constituit un corp străin în partid şi care opune partidului în chestiunile fundamentale ale mişcării revoluţionare, vederile lui anticomuniste, lichidatoriste.

Împrejurarea că Margulies opunea luptei electorale şi politice clădirea de cârciumi şi tipărirea broşurilor, că el punea pe primul plan organizarea şi numai apoi urma să fie dusă lupta maselor, împrăştia deci, de fapt, în partid concepţia social-democrată, faptul că el a vrut să dea revistei „Cultura Proletară" un caracter apolitic, că el, sub vechea conducere, împreună cu alţii, ducea o politică importunistă în sindicate, că el a fost pentru înlăturarea parolei „autodeterminare până la despărţirea de stat", că el a fost nedisciplinat, nesupunându-se hotărârilor partidului, că el a creat contra partidului un cerc din cei excluşi, atrăgând acolo pe muncitorii fără de partid („Lumina") – toate acestea, toată purtarea lui arată că Margulies reprezintă nu greşeli oportuniste răzleţe, ci o concepţie totală social-democrată. Capacitatea lui de a manevra în faţa unei părţi din muncitorii din Bucureşti, de a-şi recunoaşte greşelile, iar, de fapt, de a le continua şi a duce o luptă de subminare împotriva partidului măreşte pericolul care ameninţă partidul din partea acestui duşman al clasei muncitoare şi al revoluţiei.

Participarea mea la grupul lui Margulies şi faptul că n-am putut înţelege natura acestui grup au avut ca bază a lor oportunismul şi atitudinea mea împăciuitoare. Plecând de aci, de la oportunismul şi atitudinea mea împăciuitoare, am ajuns la situaţia aceea că am dus lupta împotriva partidului, ca fracţionist şi astăzi recunosc că partidul a avut dreptate când ducea împotriva mea lupta, calificându-mă drept oportunist, aşa cum meritam. Tot din cauza oportunismului meu, am luat parte şi la alte acţiuni contra partidului, cum au fost Otopeni, "Lumina" etc.

Prin faptul că am aderat la gruparea din Otopeni, legată cu Margulies, am ajutat la formarea unei alte grupe contra partidului şi am adâncit spargerea şi discreditarea Partidului Comunist în faţa maselor muncitoreşti. O altă luptă a mea împotriva partidului este formarea cercului „Lumina", unde, în loc să ne supunem directivelor conducerii noi a PCR şi să ne recunoaştem greşelile, luptând pentru întărirea partidului, am adus acolo chestiuni interne de partid faţă de renegaţi şi de elementele contra partidului, descoperind partidul în faţa Siguranţei.

Ceream partidului atunci ca partidul să-mi recunoască dreptatea mea, fără să văd că eu trebuiam să recunosc dreptatea partidului şi să ajut la întărirea lui. Am nesocotit chiar şi Internaţionala Comunistă, atunci când, în loc să mă adresez ei, am aderat la grupa contra partidului a lui Margulies şi am dus lupta împotriva partidului.

Astăzi, viu în faţa voastră să recunosc deschis toate aceste greşeli şi pot spune cu tărie că lupta pe care partidul a dus-o şi o duce împotriva lui Margulies, ca şi a tuturor grupărilor contra partidului, oportuniştilor de dreapta şi de „stânga" nu numai că o aprob, dar, împreună cu partidul, o voi duce până la distrugerea completă a lor şi, mai ales, a grupei Margulies şi pentru bolşevizarea partidului.

Stejaru

La acestea, mai adaug că recunosc că congresul de față reprezintă Partidul Comunist din România și că toate hotărârile lui sunt în asentimentul partidului și sunt valabile, reprezentând interesele reale ale Partidului Comunist și clasei muncitoare din România.

Stejar

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 58-61

49. 1931 decembrie 22 – Rezoluția Congresului al V-lea al PCR cu privire la declarația autocritică a lui David Avramescu.

Rezoluția asupra declarației tov. Stejaru

Ascultând declarația tov. Stejaru, Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România stabilește că:

Declarația tov. Stejaru este mulțumitoare. Însă această declarație, dată sub presiunea discursurilor din timpul congresului, nu dă încă garanție deplină că tov. Stejaru a trecut în realitate pe linia partidului și a rupt cu trecutul său oportunist.

Numai lupta activă neobosită contra oportunismului și contra pozițiilor împăciuitoare față de el, numai demascarea persistentă a izvoarelor propriilor sale greșeli oportuniste și a crimelor contra partidului, ruperea tuturor firelor care-l leagă pe el de Margulies și grupa sa, în munca mai departe în partid, va fi dovada că el a aruncat armele și a trecut pe poziția partidului.

În acest scop, congresul însărcinează CC de a publica într-o formă convenabilă declarația tov. Stejar și cere de la tov. Stejaru, în desfășurarea mai departe contra grupei Margulies, dușmane partidului, de a îndeplini acele promisiuni date partidului în fața congresului.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 62

50. 1931 decembrie 23 – Declarație autocritică dată de Imre Aladar la Congresul al V-lea al PCR, prin care își recunoaște greșelile din timpul "luptei fracționiste fără de principii"

În legătură cu greșelile făcute de mine, dau următoarea declarație:

Socotesc că a fost o greșeală faptul că am ținut legături cu Margulies, șeful unei grupe oportuniste și dușmănoase Partidului Comunist și mișcării revoluționare.

Am făcut aceasta plecând de la ideea că el mai poate fi folositor mișcării revoluționare și conducerii sale, Partidul Comunist.

Prin legăturile mele cu un om care a fost membrul partidului și care acum, în mod obiectiv, se găsește dincolo de baricadă, am îngreunat partidului să ducă lupta de

distrugere a influenței lui în sânul muncitorilor, cum și a ruperii de la el a elementelor muncitorești cinstite, care au mai rămas sub influența lui.

În momentele actuale politice, când lupta de clasă se ascute în fiecare zi, distrugerea și izolarea de mase a tuturor grupelor contrarevoluționare este una din sarcinile cele mai mari ale partidului, fapt care eu nu l-am înțeles, căzând în gravă greșeală oportunistă, prin ținerea contactului prietenesc cu Margulies.

Prin atragerea lui la munca mișcării revoluționare, am întărit autoritatea lui, în loc să lucrez la distrugerea ei, așa cum ar fi fost bolșevic.

Declar că voi lupta din toate puterile pentru distrugerea acestei grupe contrarevoluționare, combătând cu toate ocaziile greșelile săvârșite de mine, pentru ca așa să putem merge pe linia curat revoluționară, împotriva oportuniștilor de tot felul și a împăciuitorilor.

Aurel

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 23

51. 1931 decembrie 24 – Rezoluția adoptată de Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, în legătură cu greșelile comise de Imre Aladar și cu declarația sa autocritică.

Rezoluție asupra declarației tov. Aurel

Ascultând declarația repetată a tov. Aurel, Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România constată:

1. La începutul lucrărilor congresului, tov. Aurel a pornit un atac împotriva conducerii partidului și a congresului, manifestându-se politicește ca purtătorul de cuvânt al lui Margulies și al altor elemente oportuniste, antipartinice, excluse din partid.

2. Fiind respins cu hotărâre de către congresul întreg, tov. Aurel a căutat în toate chipurile să ascundă caracterul adânc oportunist antipolitic al ieșirii sale la congres, ca și al purtării sale în țară, prin darea unui șir de declarații cu două fețe.

3. Numai atunci când tov. Aurel a văzut clar că toate încercările sale de a strecura la congres contrabanda margulisistă au suferit un faliment complet, el a dat o declarație în scris, prin care recunoaște greșelile sale oportuniste și condamnă purtarea sa antipartinică.

4. Congresul constată că purtarea tov. Aurel nu poate servi ca dovadă a sincerității declarației sale. Până când tov. Aurel nu va dovedi în practică, printr-o luptă activă contra lui Margulies și altor oportuniști excluși, precum și printr-o luptă neobosită pentru îndeplinirea liniei partidului și a hotărârilor congresului că el într-adevăr și-a dat seama de greșelile sale și cu adevărat luptă pentru lichidarea lor, partidul și conducerea lui nu pot avea încredere în declarația sa.

5. Congresul al V-lea previne pe tov. Aurel că la cea mai mică călcare a disciplinei de partid și la sprijinirea mai departe a grupărilor oportuniste, dânsul va fi pus în afara partidului. Congresul însărcinează noul CC să discute chestia muncii viitoare a tov. Aurel.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 33

52. 1931 decembrie 25 – Protest adresat de către Imre Aladar Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste, în care îşi exprimă dezacordul faţă de rezoluţia adoptată de Congresul al V-lea al Partidului Comunist Român în chestiunea devierii sale de la linia partidului.

Apelare

Către CE al IC, prin CC al PCR.

Tovarăşi,

La dosarul Congresului al V-lea al Partidului Comunist Român se află declaraţia mea în legătură cu unele abateri făcute de mine, cum şi rezoluţia primită pe această chestiune de congresul al V-lea.

Eu am votat împotriva acestei rezoluţii din următoarele motive:

1. În rezoluţie se spune că eu am venit la congres cu tendinţa ca să introduc în mod contrabandistic linia lui Margulies (adică în mod conştient) şi că, tendenţios, am căutat să dau declaraţie cu două feţe.

2. Prin ultimul punct al rezoluţiei, mi se dă ultimatum de dare afară din partid în cazul când dau sprijinire mai departe grupelor oportuniste.

Tovarăşi,

1. Nu este adevărat că cu tendinţă, în mod conştient, am vrut să introduc linia lui Margulies în congres, linie pe care eu am combătut-o atât în faţa tovarăşilor, cât şi în faţa lui însuşi. Este o acuzaţie gratuită, pe care o resping cu energie.

2. Ştiu că se dă ultimatum aceluia căruia i s-au făcut deja observaţii serioase pentru abaterile sale, caz care nu este cu mine.

Am fost judecat pentru un caz, care nu se apropie de gravitatea lui nici de lupta fracţionistă a lui Barbu-Luximin şi nici măcar a lui Baltazar, cărora totuşi nu li s-a dat ultimatum în aşa fel.

Ştiu că pot să fiu crezut în sinceritatea declaraţiilor mele, numai după ce voi dovedi-o în munca practică.

Cer însă Internaţionalei Comuniste ca să atenueze gravitatea rezoluţiei, pe care, în forma ei actuală, eu o găsesc nedreaptă, exagerată.

Cu salutări proletare,
Aurel
Moscova, 25/XII – 1931.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 166, c. 41-42

53. 1931 decembrie - Chestionare conținând datele biografice ale unor delegați la Congresul al V-lea al Partidului Comunist Român.

RADU

Absolut secret

ANCHETA No. 5

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiunilor date, fiecare tovarăş poartă răspundere față de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) şi cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	Fucara, Dascăl.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Radu.
3. Ce organizație reprezinți la congres? În ce organizație ai lucrat în ultimul timp şi ce muncă (funcțiune) ai avut?	Regionala - Dobrudja şi Comfracția centrală în DRO[129]
4. Timpul şi locul naşterii.	13.II. 1906, s[atul] Bazirghean Silistra
5. Obârşia socială.	Muncitor.
6. Profesiunea principală şi cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici). Dacă eşti țăran, arată cât pământ ai şi dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Fără profesie, tot timpul în mişcare.
7. Naționalitatea şi situația familiară.	Bulgar, supuşenie română.
8. Ce învățătură ai?	Primară 4 [clase], liceul cl[asa] V curs de 2 luni al IV-lea upravlenie[130] - [1]931
9. Ce limbi ştii?	Bulgăreşte, turcească, românească, rusească
10. Când ai devenit membru de partid şi în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?	1924-1928, Bulgaria: în centra[la] Dobrudjan[ă] în Dobrudja [1]928-31
11. Ai fost membru al UTC? Când şi cât timp?	1922-1924, bulgar

[129] Organizația Revoluționară a Dobrogei (DRO, după inițialele în limba bulgară) a apărut în perioada 1925-1926 în sudul Dobrogei, unde şi-a creat primele organizații ilegale. DRO se dora o "organizație de masă" care lupta pentru "Republica Dobrogeană liberă" şi "distrugerea tiraniei şi oligarhiei române în Dobrogea" Era subordonată formal PCdR, dar controlată, în fapt, de comuniştii bulgari, care dețineau poziții importante în FCB. Din această organizație au făcut parte Petru Borilă, D. Doncev, Dimităr Gonev. DRO şi-a încetat activitatea în 1940.

[130] Termenul rusesc pentru "conducere"

12. Ce fel de funcţiuni (hronologic) ai ocupat în partid (şi în UTC. De enumerat, arătând funcţiile şi timpul când ai îndeplinit aceste funcţii.	Secretar de comfracţie [centru], organizator de regiune a partidului pe linia DRO, 1931, Iunie - CRPD şi centrala DRO.
13. Ai luat parte la conferinţe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Conferinţa regională a partidului în Dobrudja.
14. Eşti sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de şomeri, agitator al organizaţiilor revoluţionare legale)? Care anume şi cât de mult, ce fel de funcţii ai avut în ele?	———————
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizaţii politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcţii ai avut în ele?	———————
16. Ai luat parte în munca organizaţiilor naţional-revoluţionare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracţiunea comunistă?	DRO, secretar al partizanski otread[131] şi în fracţie.
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupaţiei româneşti? În ce timp şi loc?	———————
18. Eşti legal sau ilegal în momentul de faţă şi când ai trecut în ilegalitate?	Ilegal, [1]925.
19. De câte ori şi cât ai fost arestat pentru munca revoluţionară până la intrarea în partid?	
20. De câte ori şi când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea şi cât timp ai stat arestat la fiecare dată? Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare şi cum ai fost eliberat?	1927. 4. III, aprilie (vreo 32 de zile am fost arestat).
21. Ai fost bătut în timpul arestării şi instrucţiei?	Da.
22. Ai dat ceva informaţiuni în timpul instrucţiei sau la proces despre activitatea ta revoluţionară sau a altora? A ştiut despre aceasta partidul şi a luat în privinţa aceasta vreo hotărâre?	Nu.

[131] Termenul rusesc pentru "detaşament de partizani".

23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori şi cât timp ai ţinut în fiecare grevă?	———
24. Ai fost în armată, ce fel de armă şi cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	———
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	———
26. Sunt în familia ta (sau în familia soţiei tale) duşmani activi în contra mişcării comuniste şi ce funcţiuni ocupă ei în societatea burgheză?	———
27. Dacă eşti căsătorit: obârşia socială a soţiei, poziţia ei făţă de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soţia, mama, părintele).	———
28. Dacă ai fost în emigraţie, în ce ţară şi cât timp.	

Vifor

Absolut secret

ANCHETA No. 7

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informaţiunilor date, fiecare tovarăş poartă răspundere faţă de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) şi cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	Pal, Ştefănescu, Maroşi.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Vifor.
3. Ce organizaţia reprezinţi la congres? În ce organizaţie ai lucrat în ultimul timp şi ce muncă (funcţiune) ai avut?	Secretariatul partidului.
4. Timpul şi locul naşterii.	Kadaciul Mare (judeţ Odorhei), 10. VI. 1902.
5. Obârşia socială.	Din familie mic-burgheză proletarizată.
6. Profesiunea principală şi cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici)? Dacă eşti ţăran, arată cât pământ ai şi dacă mai lucrez undeva în afară de gospodăria ta.	Tinichigiu, 8 ani lucrat în această meserie (1920-28). La început, în ateliere mici. De la 1924, în ateliere mari (Gaisev, Davidoglu, Fold).
7. Naţionalitatea şi situaţia familiară.	Evreu-ungur, însurat şi copil.

8. Ce învăţătură ai?	4 clase primare şi cursul scurt (9 luni) în şcoala leninistă.
9. Ce limbi ştii?	Ungureşte, româneşte, nemţeşte şi, mai slab, rusească.
10. Când ai devenit membru de partid şi în ce anume organizaţii de partid ai intrat ca membru?	1927, organizaţia Bucureşti.
11. Ai fost membru al UTC? Când şi cât timp?	Am fost membru al Uniunei Tineretului Muncitor din Ardeal şi Banat în 1921-23, la Târgu- Mureş.
12. Ce fel de funcţiuni (hronologic) ai ocupat în partid (şi în UTC)? De enumerat, arătând funcţiile şi timpul când ai îndeplinit aceste funcţii.	La intrarea în partid (1927, vara), cooptat de-a dreptul în comitet local al partidului. Bucureşti, toamna 1928, numit secretarul organizaţie[i] Buc[ureşti]. Din 1929 V-[1]930 VIII, student la şcoala leninistă: IX-X [1]930 la Timişoara. De la XI. [1].930, membru în secretariatul partidului. În UTMAB[132], membru în comitet, preşedinte [de] organizaţie, delegatul org[anizaţiei] în partid loc[al]- com[itet] şi com[itetul] loc[al] sind[ical].
13. Ai luat parte la conferinţe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Nu.
14. Eşti sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de şomeri, agitator al organizaţiilor revoluţionare legale)? Care anume şi cât de mult, ce fel de funcţii ai avut în ele?	Membru, Sindicatul Metal Unitar din Buc[ureşti] din 1926 (membru în comitet şi din 1928 în "Eter" Munci Metal). La fabrică (1926), bărbat de încredere şi în conducerea grevei; Blocul Munc[itoresc] Ţărănesc.
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizaţii politice, care anume, cât timp, ce fel de funcţie ai avut în ele?	Uniunea Tin[eretului] MAB, 1921-23 şi în MOPR, 1926-27.
16. Ai luat parte în munca organizaţiilor naţional-revoluţionare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracţiunea comunistă?	Nu.
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupaţiei româneşti? În ce timp şi loc?	———

[132] UTMAB = Uniunea Tineretului Muncitor din Ardeal şi Banat.

18. Eşti legal sau ilegal în momentul de faţă şi când ai trecut în ilegalitate?	Ilegal, din 1930 Sept[embrie].
19. De câte ori şi când ai fost arestat pentru munca revoluţionară până la intrarea în partid?	Două ori, în 1926-27.
20. De câte ori şi când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea şi cât timp ai stat arestat la fiecare dată? Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare şi cum ai fost eliberat?	Două ori, în Bucureşti, pentru scurt timp. Prima, 1927, cu ocazia morţii regelui, 5 zile, a doua cu ocazia Alba-Iulia pentru 4 zile.
21. Ai fost bătut în timpul arestării şi instrucţiei?	În 1926, da.
22. Ai dat ceva informaţiuni în timpul instrucţiei sau la proces despre activitatea ta revoluţionară sau a altora? A ştiut despre aceasta partidul şi a luat în privinţa aceasta vreo hotărâre?	N-am dat niciodată informaţiuni.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori şi cât timp ai ţinut în fiecare grevă?	Nu.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă şi cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	Armată n-am făcut, fiind dispensat ca cap de familie (tatăl meu murind în 1923 primăvara, eu trebuia să ţin familia de 5 persoane).
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	Nu.
26. Sunt în familia ta (sau în familia soţiei tale) duşmani activi în contra mişcării comuniste şi ce funcţiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Nu.
27. Dacă eşti căsătorit: obârşia socială a soţiei, poziţia ei faţă de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soţia, mama, părintele).	Căsătorit. Soţia intelectuală, dintr-o familie mic-burgheză, ea însăşi tovarăşă membră de partid
28. Dacă ai fost în emigraţie, în ce ţară şi cât timp.	Nu.

Aurel

Absolut secret

ANCHETA No. 9

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informaţiunilor date, fiecare tovarăş poartă răspundere faţă de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) şi cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar)	Vlad şi Aurel. La Congres, Aurel

2. Pseudonimul în timpul congresului.	Aurel.
3. Ce organizaţie reprezinţi la congres? În ce organizaţie ai lucrat în ultimul timp şi ce muncă (funcţiune) ai avut?	Sindicatele Unitare (CG al SU). Am lucrat în secretariatul CG al SU.
4. Timpul şi locul naşterii.	1900, Bucureşti.
5. Obârşia socială.	Tata, din părinţi ţărani săraci, de asemenea şi mama. Tata lucrător cizmar, mama scriitoare. Acum, gospodină.
6. Profesiunea principală şi cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici)? Dacă eşti ţăran, arată cât pământ ai şi dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Tâmplar. Lucrat de la 1912 la 1922, inclusiv. Am lucrat şi în întreprinderi mici şi mari.
7. Naţionalitatea şi situaţia familiară.	Ungur, supus Român. Familie de muncitori.
8. Ce învăţătură ai?	6 clase primare. Nu am [fost] la Şcoala Leninistă.
9.Ce limbi ştii?	Româneşte, ungureşte. Franţuzeşte, nu perfect. Ruseşte, foarte puţin.
10. Când ai devenit membru de partid şi în ce anume organizaţii de partid ai intrat ca membru?	1919, în primele grupe care se formau în sânul Partidului Socialist, secţiunea Bucureşti.
11. Ai fost membru al UTC? Când şi cât timp?	Nu. Membrul fostului T[ineret] S[ocialist], dar am fost inactiv, lucrând pe linie sindicală.
12. Ce fel de funcţiuni (hronologic) ai ocupat în partid (şi în UTC)? De enumerat, arătând funcţiile şi timpul când ai îndeplinit aceste funcţii.	În partid propriu-zis, nici o funcţiune. Am fost membru [al] comitet[ului] secţ[iunii] Bucureşti 1923-24. Apoi, după ilegalizarea partidului [la] 1924, am făcut parte din primul directorat de 5. La Congresul al IV-lea al PCR am fost ales membru în CC.
13. Ai luat parte la conferinţe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Am luat parte la congresele partidului al III-lea şi al IV-lea. De asemenea, la Congresul al IV-lea al IC. Am fost reprezentantul S[indicatelor] U[nitare] la Profintern. Numai titular.

14. Eşti sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de şomeri, agitator al organizaţiilor revoluţionare legale)? Care anume şi cât de mult, ce fel de funcţii ai avut în ele?	Membru [al] sind[icatului] tâmplar[ilor] Bucureşti din 1915. Am fost legat şi prim delegat de fabrică între 1918-1922. Apoi membru [în] comitetul sind[ical], în comit[etul] uniunei şi aproape doi ani de zile secretarul salariat (regional) al uniunei. Apoi, aproape un an şi jumătate, am lucrat iar la meserie. Ales apoi secretarul Comisiei locale sindicale Bucureşti, timp de peste doi ani. Apoi, aproape un an, secretarul CGSU. Am luat parte la câteva greve, personale.
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizaţii politice, care anume, cât timp, ce fel de funcţii ai avut în ele?	De la 1918, membru în secţiunea Bucureşti al vechiului Partid Socialist. Nici o funcţiune.
16. Ai luat parte în munca organizaţiilor naţional-revoluţionare, ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracţiunea comunistă?	________________
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupaţiei româneşti? În ce timp şi loc?	________________
18. Eştr legal sau ilegal în momentul de faţă şi când ai trecut în ilegalitate?	Momentul de faţă, sunt expulzat din ţară şi situaţia mea aşteaptă clarificare.
19. De câte ori şi când ai fost arestat penru munca revoluţionară până la intrarea în partid?	________________
20. De câte ori şi când ai fost arestat pentru actvitatea comunistă? Arată vremea şi cât timp ai stat arestat la fiecare dată? Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare şi cum ai fost eliberat?	Am fost arestat cel puţin de douăzeci de ori, dar cele mai multe au fost de scurtă durată, până la 30 de zile, de cele mai multe ori scăpând prin greva foamei. Prima dată, în 1919, o lună şi apoi a urmat restul. Cea mai lungă arestare a fost de 4 luni, când am scăpat prin casarea sentinţei de un an. Condamnarea, ca şi arestările, aveau motiv politic.
21. Ai fost bătut în timpul arestării şi instrucţiei?	O dată bătut ceva mai serios, altădată hărţuit.
22. Ai dat ceva informaţiuni în timpul instrucţiei sau la proces despre activitatea ta revoluţionară	Aşa ceva nu am făcut. În timpul activităţii noastre legale (a mea în

sau a altora? A ştiut despre aceasta partidul şi a luat în privinţa aceasta vreo hotărâre?	sindicate), la arestări (1922-24) scriam în declaraţiile care le dădeam pe vremuri, despre această activitate legală, că sunt secretarul sindicatelor, că am luat parte [la] tratative de încheierea de contracte colective, că în provincie am dormit la hotelul cutare. Aceasta era tot. Lucruri consp[irative], niciodată.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori şi cât timp ai ţinut în fiecare grevă?	În total, am făcut cam 150 zile greva foamei, în aproximativ 10 serii. Cea mai lungă de 20 zile, restul 16-10-8 [zile] etc.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă şi cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	Armata română. Nici un fel de post.
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	———————
26. Sunt în familia ta (sau în familia soţiei tale) duşmani activi în contra mişcării comuniste şi ce funcţiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Nu sunt.
27. Dacă eşti căsătorit: obârşia socială a soţiei, poziţia ei faţă de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soţia, mama, părintele)	Sunt căsătorit. Soţia lucrătoare. Simpatizantă, făcând chiar mici servicii pentru mişcare. În activitate nu m-a împiedicat, dimpotrivă, m-a ajutat din punct de vedere material. Dar numai atât. Nici cu părinţii nu am avut conflicte pentru această chestiune. Atitudinea lor este socia[bilă]: "Este bine, dar lasă să mai facă şi altul".
28. Dacă ai fost în emigraţie, în ce ţară şi cât timp?	Am fost, în 1924, expulzat (azvârlit peste graniţă noaptea, findcă sunt cetăţean român), de 4 ori, dar m-am întors în continua[re]. Acum, tot în aşa fel (1931 august), am fost expulzat.

ALEXANDRESCU

Absolut secret

ANCHETA No. 12

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exaçtitatea informaţiunilor date, fiecare tovarăş poartă răspundere faţă de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) şi cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	Alexandrescu, Skorceff, Dimóf, Agnus dei, Krasnoff, Bacic, pseudonimul literar Spartacus, Dobroudjansky.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Alexandrescu.
3. Ce organizaţie reprezinţi la congres? În ce organizaţie ai lucrat în ultimul timp şi ce muncă (funcţiune) ai avut?	Membru [în] comitetul local Bazargic, comitetul regional, membru CC al DRO. Propagandist-conducător şcoala de partid, redactor ziarul "Pravda", conduc [C]omsomolul şi grupurile femeilor.
4. Timpul şi locul naşterii.	10 aprilie 1896, Bazargic.
5. Obârşia socială.	Mic-burghez.
6. Profesiunea principală şi cât timp ai lucrat în acestă specialitate (în întreprinderi mari sau mici)? Dacă eşti ţăran, arată cât pământ ai şi dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta	Jurnalist de [la] 1920-1930, în "Pravda" şi "Federaţia Balcanică".
7. Naţionalitatea şi situaţia familiară.	Bulgar, însurat.
8. Ce învăţătură ai?	Superioară, nu terminată.
9. Ce limbi şti?	Bulgara, româna, franceza, germana, turca, rusa.
10. Când ai devenit membru de partid şi în ce anume organizaţii de partid ai intrat ca membru?	Membru de partid din 1919, organizaţia Bazargic, în grupele de tineretul bulgar din 1912 - Bulgaria, şi grupele de tineret şi de cercurile de educaţie de partid 1913-14 în Bazargic.
11. Ai fost membru al UTC? Când şi cât timp?	Nu.
12. Ce fel de funcţiuni (hronologic) ai ocupat în partid (şi în UTC)? De enumerat, arătând funcţiile şi timpul când ai îndeplinit aceste funcţii?	Membru comitetul local Bazargic (1920-25), conducătorul şcoalei de partid, tineretul, grupele de femei, redactor ziarul "*Pravda*", membru [al] com[itetului] regional 1924-25, membru CC [al] DRO (1925-1926), membru comitetul conspirativ din Dobrogea (1919-1925).
13. Ai luat parte la conferinţe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Conferinţe regionale (Dobrogea de Sud) trei, conferinţe judeţene-patru, Congresul DRO.

14. Eşti sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală,membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de şomeri, agitator al organizaţiilor revoluţionare legale)? Care anume şi cât de mult, ce fel de funcţii ai avut în ele?	Vezi 12.
15. Până la devenire de membru al partidului comunist, ai făcut parte din alte organizaţii politice, care anume, cât timp, ce fel de funcţii ai avut în ele?	Membru grupele de tineret în (Bulgaria) 1912-13. Membru grupele de tineret şi cercurile de educaţie de partid în Bazargic 1913-14.
16. Ai luat parte în munca organizaţiilor naţional-revoluţionare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracţiunea comunistă?	Parte activă pentru crearea DRO, autorul de toate documentele fundamentale ale DRO, membru al fracţiunii comuniste în CC (1925-29), organizatorul conferinţei de constituire DRO (1925) şi Congresul I DRO (1929).
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupaţiei româneşti? În ce timp şi loc?	Am avut strânse legături cu grupurile partizane în Dob[r]ogea (1919-1925), însărcinat din partea partidului. Două conferinţe cu cetele DRO (1926 mai şi august).
18. Eşti legal sau ilegal în momentul de faţă şi când ai trecut în ilegalitate?	Ilegal. Am trecut la [il]egalitate în 1925, după expulzarea mea din România, în 24 Martie 1925, pe baza hotărârii Consiliul[ui] de miniştri.
19. De câte ori şi când ai fost arestat pentru munca revoluţionară până la intrarea în partid?	Până la intrarea în partid, am fost arestat în Bazargic, de la comenduirea militară, în 1913, ca membru al cercurilor tineretului.
20. De câte ori şi când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea şi cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, şi ce fel de condamnare şi cum ai fost eliberat?	Câte 2-3 zile, am fost multe ori arestat în Bazargic, am avut două procese pentru articole în Pravda şi o provocarea poliţienească, în care am fost condamnat la 20 (sau mai mult, nu mi-amintesc) zile închisoare. Am stat în închisoarea din Bazargic (45 zile), Constanţa (o săptămână), în Bucureşti, la consiliu de război, ca "Maria" (nu-mi amintesc câte zile).
21. Ai fost bătut în timpul arestării şi instrucţiei?	Nu.

22. Ai dat ceva informaţiuni în timpul instrucţiei sau la proces despre activitatea ta revoluţionară sau a altora? A ştiut despre aceasta partidul şi a luat în privinţa aceasta vreo hotărâre?	Niciodată.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori şi cât timp ai ţinut în fiecare grevă?	Nu.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă şi cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	Sublocotinent (1916-18), locotinent (1918-19), comandir de companie, infanterie, speciali[ta]tea – bombele, pe frontul român şi macedonean, în armata bulgară.
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	———————————
26. Sunt în familia ta (sau în familia soţiei tale) duşmani activi în contra mişcării comuniste şi ce funcţiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Vărul meu, D[octo]r [H]andjief, secretarul particular la regele Bulgariei, Boris.
27. Dacă eşti căsătorit: obârşia socială a soţiei, poziţia ei faţă de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soţia, mama, părintele) .	Da, soţia mea e de o familie boierească, că a fost membru [al] tineretului bulgar Warna (1923-25), grupele de partid (a PC Bulgar) în Viena şi Berlin, a fost arestată pe linia DRO în Constanţa 6 luni, în 1930, acuma nu ştiu. Am conflicte cu rudele (fraţi şi soră) al[e] soţiei mele.
28. Dacă ai fost în emigraţie, în ce ţară şi cât timp?	Da. În Bulgaria 1925, 1926 (8 luni la munca ilegală), 1926-28 în Austria, în 1928-30 Germania, în 1926, 1928 câte 3-4 luni în Bucureşti la munca ilegală, pe linie DRO şi partidul.

Busuioc

Absolut secret

ANCHETA No. 10

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informaţiunilor Date, fiecare tovarăş poartă răspundere de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) şi cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	Arnold.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Busuioc.
3. Ce organizaţie reprezinţi la congres?	Sectorul român.

În ce organizaţie ai lucrat în ultimul timp şi ce muncă (funcţiune) ai avut?	
4. Timpul şi locul naşterii.	Odessa.
5. Obârşia socială.	Muncitor.
6. Profesiunea principală şi cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici)? Dacă eşti ţăran, arată cât pământ ai şi dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Croitor, am lucrat 10 ani.
7. Naţionalitatea şi situaţia familiară.	Evreu, mici meseriaşi.
8. Ce învăţătură ai?	Şcoala primară.
9. Ce limbi şti?	Ruseşte, româneşte.
10. Când ai devenit membru de partid şi în ce anume organizaţii de partid ai intrat ca membru?	1918, în Odessa.
11. Ai fost membru al UTC? Când şi cât timp?	--------------------------
12. Ce fel de funcţiuni (hronologic) ai ocupat în partid (şi în UTC)? De enumerat, arătând funcţiile şi timpul când ai îndeplinit aceste funcţii?	Am lucrat în domeniul militar.
13. Ai luat parte la conferinţe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Am fost delegat la Conferinţa regională (Bauman), în Moscova.
14. Eşti sau ai fost membru vreunui sindicat profesional, care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de şomeri, agitator al organizaţiilor revoluţionare legale)? Care anume şi cât de mult, ce fel de funcţii ai avut în ele?	Sunt membru al sindicatului învăţământului.
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizaţii politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcţii ai avut în ele?	____________________
16. Ai luat parte în munca organizaţiilor naţional-revoluţionare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracţiunea comunistă?	____________________
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupaţiei româneşti? În ce timp şi loc?	____________________

18. Eşti legal sau ilegal în momentul de faţă şi când ai trecut în ilegalitate?	________________
19. De câte ori şi când ai fost arestat pentru munca revoluţionară până la intrarea în partid?	________________
20. De câte ori şi când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea şi cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare şi cum ai fost eliberat?	1920, am fost arestat şi am stat până la 1927.
21. Ai fost bătut în timpul arestării şi instrucţiei?	Am fost bătut.
22. Ai dat ceva informaţiuni în timpul instrucţiei sau la proces despre activitatea ta revoluţionară sau a altora? A ştiut despre aceasta partidul şi a luat în privinţa aceasta vreo hotărâre?	N-am vorbit nimic.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori şi cât timp ai ţinut în fiecare grevă?	De 5 ori, de la 5 până la 10 zile.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă şi cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	________________
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	________________
26. Sunt în familia ta (sau în familia soţiei tale) duşmani activi în contra mişcării comuniste şi ce funcţiuni ocupă ei în societatea burgheză?	________________
27. Dacă eşti căsătorit: obârşia socială a soţiei, poziţia ei faţă de munca ta de partid (ai fost conflicte pe această chestiune în famile: cu soţia, mama, părintele)	Căsătorit, muncitoare.
28. Dacă ai fost în emigraţie, în ce ţară şi cât timp?	

TĂTĂRESCU

Absolut secret

ANCHETA No. 13

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informaţiunilor date, fiecare tovarăş poartă răspundere faţă de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) şi cele dinainte (de asemenea, psudonimul literar).	Pseudonimul literar Tătaru.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Tătărescu.
3. Ce organizaţie reprezinţi la congres? În ce organizaţie ai lucrat în ultimul timp şi ce muncă (funcţiune) ai avut?	________________
4. Timpul şi locul naşterei.	Anul 1897, C. Kipes[c]a, Bas[arabia], j[udeţul] Orhei.
5. Obârşia socială.	Fiu de ţăran mic.
6. Profesiunea principală şi cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari au mici)? Dacă eşti ţăran, arată cât pământ ai şi dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Profesor, jurnalist, în ultimii 3 ani - colaborator ştiinţific în chestiuni economice şi agrare.
7. Naţionalitatea şi situaţia familiară.	Moldovean bas[arabean], văduv.
8. Ce învăţătură ai?	Universitatea, secţia filologiei moderne.
9. Ce limbi ştí?	Română, rusă, germană, franceză.
10. Când ai devenit membru de partid şi în ce anume organizaţii de partid ai intrat ca membru?	În an[ul] 1919, în organizaţia basarab[eană], celula studenţ[ească] basarabeană de la Universitatea din Iaşi (celulă ilegală).
11. Ai fost membru al UTC? Când şi cât timp?	________________
12. Ce fel de funcţiuni (hronologic) ai ocupat în partid (şi în UTC)? De enumerat, arătând funcţiile şi timpul când ai îndeplinit aceste funcţii.	Secretarul celulei studenţ[eşti] bas[arabene], în 1919-1920/21, îndeplinind în acelaşi timp diferite însărcinări tehnice şi literare, cu caracter legal sau ilegal. În 1922/24 (după proces) - membru în comitetul local al secţ[iunii] part[idului] din Iaşi, instructor al grupelor (celulelor), îndeplinind o vreme şi sarcina de instructor al organizaţiilor din Moldova şi, mai ales, Basarabia. Am condus ziarul "Iaşul socialist", din însărcinarea expresă a CC. Am scos şi un ziar studenţ[esc] antifascist, "Scânteia",

	afară de alte munci curente propagandistice (comisia centrală, etc). În anii 1924/26, afară de însărcinări tehnice din partea CC, am dus, mai ales, muncă propagandistică (la MOPR, fiind în comisia centrală de control; la "Facla", conducând redacția etc), pregătind, spre sfârşit[ul] an[ului] 1926, apariția a 2 ziare legale. În anii 1927/28 - mai ales, muncă literară propagandistică, fiind în redacția "Luptei de clasă" şi având şi însărcinarea din partea Biroului Politic de a conduce mişcarea din străinătate a emigranților basarabeni din toate țările.
13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	La Conferința a II-a (vara, 1922), la Congresul al II-lea (toamna, 1922)
14. Eşti sau ai fost membru vreunui sindicat profesional, care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de şomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)? Care anume şi cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?	Am fost membru în sindicatul tipografilor de la Iaşi, din an[ul] 1923.
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizații politice? Care anume, cât timp, ce funcții ai avut în ele?	De la 1915, mi se pare, şi până la aprilie sau iunie 1917 - membru în partidul moldovenesc din Basarabia, lucrând toată vremea, mai ales, printre țărani, în parte şi prin tineretul şcolar.
16. Ai luat parte în munca organizațiilor național-revoluționare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?	________________
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației româneşti? În ce timp şi loc?	________________
18. Eşti legal sau ilegal în momentul de față şi când ai trecut în ilegalitate?	De la 1927 până astăzi emigrant politic.
19. De câte ori şi când ai fost arestat pentru munca revoluționară până la intrarea în partid?	Până la intrarea în partid, am fost pus sub supraveghere administrativă [țaristă], pentru acțiunea moldovenească, în 1913 - dat afară din şcoală pentru organizarea grevei de foame a întregii şcoli.

20. De câte ori şi când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea şi cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare şi cum ai fost eliberat?	Imposibil să-mi reamintesc, anume de câte ori am fost arestat. Dăţile principale sunt: martie 1921 (complotul din Iaşi, Tescenco şi alţii) şi deţinut până în iulie 1922. În 1925 (ianuarie sau febrauarie), arestat şi deţinut la Siguranţa din Chişinău circa 2 luni, acuzat de a fi condus grupele ţărăneşti din sud[ul] Bas[arabiei] în legătură cu răscoala din Tatar-Bunar.
21. Ai fost bătut în timpul arestării şi instrucţiei?	Nu.
22. Ai dat ceva informaţiuni în timpul instrucţiei sau la proces despre activitatea ta revoluţionară sau a altora? A ştiut despre aceasta partidul şi a luat în privinţa aceasta vreo hotărâre?	Nu.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori şi cât timp ai ţinut în fiecare grevă?	Grevele principale de foame: la închisoarea din Iaşi 10 zile/1921, la închis[oarea] Văcăreşti - mi se pare, trei greve, între 6-8 zile, grevele comune cu alţi tov[arăş]i din Dealul Spirei (1922). Cât priveşte grevele mai mărunte, au fost multe, numărul exact nu mi-l amintesc.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă şi cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	———
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	———
26. Sunt în familia ta (sau familia soţiei tale) duşmani activi în contra mişcării comuniste şi ce funcţiuni ocupă ei în societatea burgheză?	———
27. Dacă eşti căsătorit: obârşia socială a soţiei, poziţia ei faţă de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soţia, mama, părintele).	———
28. Dacă ai fost în emigraţie, în ce ţară şi cât timp?	Din anul 1927, în Cehoslovacia, două luni la închisoare (în oraşul Coşiţa[133]); apoi, 1927 până în aprilie 1928, în Austria (Viena), venit în U.S.S.R. în 1928.

[133] Košice.

Zoe Zamfirescu
Absolut secret

ANCHETA No. 14

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informaţiunilor date, fiecare tovarăş poartă răspundere faţă de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) şi cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	N-am avut pseudonime literare, câteodată Elena, Silvia.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Zoe Zamfirescu.
3. Ce organizaţie reprezinţi la congres? În ce organizaţie ai lucrat în ultimul timp şi ce muncă (funcţiune) ai avut?	Sectorul român al Universităţii Comuniste a Occidentului. În organizaţia de Moscova, part[id], VKP(b)[134]. Pentru Partidul Comunist Român, am făcut, în ultimul timp, numai muncă literară şi pedagogică.
4. Timpul şi locul naşterii.	A[nul] 1875, Elveţia, Bex.
5. Obârşia socială.	Tatăl fost tipograf, fost slujbaş, actual pensionar. Fost emigra[n]t politic din Rusia din anul 1871.
6. Profesiunea principală şi cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici). Dacă eşti ţăran, arată cât pământ ai şi dacă mai lucrez undeva în afară de gospodăria ta.	Înainte de revoluţia din octombrie, medic slujbaş timp de 20 de ani în România. Din anul 1919 sunt în URSS, succesiv am fost redactor [răspunzător] a publicaţiilor comuniste scoase de Secţia comunistă română pe lângă EKKI (1919-1920), apoi de pe lângă CC al Part[idului VKP(b) (a[nul] 1920-1921). De la 1921-1925, am lucrat la Comit[etul] Internaţional pentru munca între femei de pe lângă EKKI; de la 1925-1929, am ocupat funcţiuni sovietice în Republica moldovenească.
7. Naţionalitatea şi situaţia familiară.	Moldovenească şi rusă; necăs[ătorită].
8. Ce învăţătură ai?	Superioră (universitate).
9. Ce limbi ştii?	Română, rusă, franceza, germană, mai puţin engleză.
10. Când ai devenit membru de partid şi în ce anume organizaţii de partid ai intrat ca membru?	Oficial, am intrat în VKP(b) în anul 1919. Legături cu partidul s[us] d[enumit] bolşevic dinainte de război, am avut din anul 1907.
11. Ai fost membru al UTC? Când şi cât timp?	Nu.

[134] Partidul Comunist Bolşevic Rus.

12. Ce fel de funcţiuni (hronologic) ai ocupat în partid (şi în UTC)? De enumerat, arătând funcţiile şi timpul când ai îndeplinit aceste funcţii.	În Partidul Comunist Român am fost cooptată în CC, la sfârşitul anului 1923. Am funcţionat numai 2 luni, fiindcă am fost arestată şi, după o lună de închisoare, expulzată din ţară.
13. Ai luat parte la conferinţe de partid, congrese, sau congresele Cominternului? La care anume?	La conferinţele PCR, de când s-a constituit în 1921, nu, fiind în Rusia Sovietică. La congresele Cominternului am luat parte la toate în calitate de slujbaşă a EKKI, iar la congresul al V-lea (1924) în calitate de delegată cu non [cuvânt] din partea PCR.
14. Eşti sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de şomeri, agitator al organizaţiilor revoluţionare legale)? Care anume şi cât de mult, ce fel de funcţii ai avut în ele?	Da. În Rusia Sovietică, din anul 1920. Am fost la conducerea sindicatului lucrătorilor medicali în Moldova Sovietică.
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizaţii politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcţii ai avut în ele?	În Partid[ul] Soc[ial]-Democr[at] dinainte de război, am fost în prima mişcare din anul 1902; asistând în această calitate şi la al 5-lea congres al Intern[aţionalei] I, în 1903. În a doua mişcare, de la 1905 până la 1918. Am fost membră în Comitetul Executiv al vechiului part[id] de la 1910-1918.
16. Ai luat parte în munca organizaţiilor naţional-revoluţionare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracţiunea comunistă?	Nu.
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupaţiei româneşti? În ce timp şi loc?	Nu.
18. Eşti legal sau ilegal în momentul de faţă şi când ai trecut în ilegalitate?	În România nu pot fi legală.
19. De câte ori şi cât ai fost arestat pentru munca revoluţionară până la intrarea în partid?	În 1894, am fost arestată în Rusia ţaristă (Samara) şi expulzată peste graniţă. În a[nul] 1909, am emigrat din Rusia, în ajunul arestării.
20. De câte ori şi când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea şi cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat,	În timpul războiului, am fost arestată o dată, în anul 1916, o dată în anul 1917 (pentru manifestaţie de femei), în anul 1918 (pentru întrunirea de la 1 Mai

ce fel de condamnare şi cum ai fost eliberat?	(revizuirea programului post-socialist), când am stat închisă, ca şi ceilalţi tovarăşi, timp de 2 2 ½ luni - proces n-a fost. A doua oară, în anul 1918 la 13 (26) decembrie am stat închisă la poliţie 2 săptămâni - şi am căpătat ordin de a pleca din ţară la încetarea procesului. În anul 1924, revenind în ţară şi căutând a mă legaliza, mi s-a dat termen de o lună de stat în Bucureşti. Refuzând a pleca de bună voie, am fost arestată şi îmbarcată pe vapor italian.
21. Ai fost bătut în timpul arestărei şi instrucţiei?	Bătută în timpul arestărilor n-am fost, dar bruscată, lovită cu baioneta, ameninţată, etc, am fost.
22. Ai dat ceva informaţiuni în timpul instrucţiei sau la proces despre activitatea ta revoluţionară sau a altora? A ştiut despre aceasta partidul şi a luat în privinţa aceasta vreo hotărâre?	N-am dat niciodată informaţiuni asupra activităţii mele revoluţionare sau ale altora.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori şi cât timp ai ţinut în fiecare grevă?	În timpul arestărilor mele, n-am făcut greve de foame colective. Arestată ultima oară, am început individual greva de foame, care a fost întreruptă prin extrădarea mea.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă şi cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	Nu.
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp.	Ca medic, în România, timp de 6 ani. Am fost silită a demisiona în 1905, din cauza ideilor socialiste.
26. Sunt în familia ta (sau în familia soţiei tale) duşmani activi contra mişcării comuniste şi ce funcţiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Nu sunt. Am făcut servicii partidului comunist, dar nu în mod constant, cât timp am fost în legătură cu familia, adică cu tatăl şi sora.
27. Dacă eşti căsătorit: obârşia socială a soţiei, poziţia ei faţă de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soţia, mama, părintele?).	Actualmente nu ştiu, necăsătorită.
28. Dacă ai fost în emigraţie, în ce ţară şi cât timp?	În România, înainte de război, am fost considerată ca emigrată politică din Rusia. În Rusia Sovietică, sunt cetăţeană URSS. În altă ţară n-am fost emigrată.

Smaranda
Absolut secret

ANCHETA No. 15

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informaţiunilor date, fiecare tovarăş poartă răspundere faţă de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) şi cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar)	Maria, Veta, Maria Feararu, Floarea Radu, Vasile Stanca.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Smaranda.
3. Ce organizaţie reprezinţi la congres? În ce organizaţie ai lucrat în ultimul timp şi ce muncă (funcţiune) ai avut?	Secretariatul partidului.
4. Timpul şi locul naşterii.	Bucureşti, 1 noiembrie 1903.
5. Obârşia socială.	Muncitorească.
6. Profesiunea principală şi cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici). Dacă eşti ţăran, arată cât pământ ai şi dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Cartonagistă 4 ani, [pălării] 2 ½ [ani] în întreprinderi mari.
7. Naţionalitatea şi situaţia familiară.	Româncă.
8. Ce învăţătură ai?	4 clase primare.
9. Ce limbi ştii?	Română, franceză, rusă şi puţin germana.
10. Când ai devenit membru de partid şi în ce anume organizaţii de partid ai intrat ca membru?	În 1919, în grupele comuniste ilegale în organizaţia din Bucureşti.
11. Ai fost membru al UTC? Când şi cât timp?	Din 1920-1924.
12. Ce fel de funcţiuni (hronologic) ai ocupat în partid (şi în UTC)? De enumerat, arătând funcţiile şi timpul când ai îndeplinit aceste funcţii?	Membră în comitetul local al Tineretului Socialist Bucureşti – 1922, membră în CC şi redactorul gazetei centrale a Tineretului [Socialist], până în 1925. 1924, am fost membră în comitetul local din Bucureşti până în 1925 (câteva luni).
13. Ai luat parte la conferinţe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	La o conferinţă a Tineretului Socialist, în 1923 şi la Congresul al V-lea al Internaţionalei Comuniste.
14. Eşti sau ai fost membru vreunui sindicat profesional, care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de şomeri, agitator al organizaţiilor revoluţionare legale)?	Sindicatul de Arte Grafice din Bucureşti, în Decembrie 1918. Am fost delegată membră în comitetul de grevă, membră până în 1927 în comitetul sindicatului şi redactor al gazetei sindicatului (adică în comitetul de redacţie).

Care anume şi cât de mult, ce fel de funcţii ai avut în ele?	
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizaţii politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcţii ai avut în ele?	Am fost membră a Tineretului Socialist, Martie 1918 şi a Partidului Social Democrat, pe la sfârşitul lui 1918. Am fost membră în comitetul local al tineretului.
16. Ai luat parte în munca organizaţiilor naţional-revoluţionare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracţiunea comunistă?	________________
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupaţiei româneşti? În ce timp şi loc?	________________
18. Eşti legal sau ilegal în momentul de faţă şi când ai trecut în ilegalitate?	Legală din octombrie 1930.
19. De câte ori şi când ai fost arestat pentru munca revoluţionară până la intrarea în partid?	Niciodată.
20. De câte ori şi când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea şi cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare şi cum ai fost eliberat?	Martie 1921-iunie 1922, eliberată prin amnistie. Aprilie 1924-mai - eliberată fără proces. Iunie arestată la Bazargic - iulie, decembrie- aprilie 1925, eliberată fără proces, septembrie 1925-aprilie 1926, achitată la proces (asta, în afară de arestări mai mici nenumărate, de 1-2 săptămâni, câteva zile).
21. Ai fost bătut în timpul arestării şi instrucţiei?	Niciodată.
22. Ai dat ceva informaţiuni în timpul instrucţiei sau la proces despre activitatea ta revoluţionară sau a altora? A ştiut despre aceasta partidul şi a luat în privinţa aceasta vreo hotărâre?	Da. A ştiut membru din CC al Partidului.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori şi cât timp ai ţinut în fiecare grevă?	Da, fiecare arestare. Grevele mele de foame au variat de la 5-14 zile, cea mai mare.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă şi cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	________________
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	________________
26. Sunt în familia ta (sau în familia soţiei tale) duşmani activi în contra mişcării comuniste şi ce funcţiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Fratele meu propietar de fabrică, 50-100 lucrători.

27. Dacă eşti căsătorit: obârşia socială a soţiei, poziţia ei faţă de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soţia, mama, părintele).	________________
28. Dacă ai fost în emigraţie, în ce ţară şi cât timp.	________________

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, Colecţia Microfilme Rusia, rola 165, c. 668-669, 672-673, 676-679, 682-689

54. [1931] – Chestionar autobiografic al lui Nicolae Goldberger, completat în timpul celui de-al V-lea Congres al PCR[135]

Absolut secret

Ancheta No. 1

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informaţiilor date, fiecare tovarăş poartă răspundere faţă de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) şi cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).

Ultimul pseudonim: Stern.

Următoarele îmi mai amintesc dinnainte: Waldman, Lazăr, Waisman, Wachtel, Braun.

2. Pseudonimul în timpul congresului.

Ardeleanu.

3. Ce organizaţie reprezintă la congres? În ce organizaţie ai lucrat în ultimul timp şi ce muncă (funcţiune) ai avut?

Sunt invitat.

4. Timpul şi locul naşterii.

1904, 1. V, la Someş-Odorhei, sud[136] Sălaj.

5. Obârşia socială.

Părinţii, mici comercianţi săraci, la sat. Eu sunt muncitor.

6. Profesiunea principală şi cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici). Dacă eşti ţăran, arată cât pământ ai şi dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.

Profesiunea principală, cizmar. Ca atare, am lucrat la întreprinderi mici şi fabrici, timp de 5 ani.

7. Naţionalitatea şi situaţia familiară.

Naţional, evreu ; situaţia familiară, căsătorit.

8. Ce învăţătură ai?

6 clase primare.

---

[135] Acest chestionar-tip a fost completat de către toţi delegaţii la congres.
[136] Rus. "judeţ".

9. Ce limbi şti?

Maghiară, română, germană şi puţin rusă.

10. Când şi în ce anume organizaţii de partid ai intrat ca membru?

La 1923, am intrat în partid, în organizaţia din Timişoara.

11. Ai fost membru UTC? Când şi cât timp?

Ca membru de partid, am lucrat la UTC 2 ani.

12. Ce fel de funcţiuni (hronologic) ai ocupat în partid (şi în UTC)? De enumerat, arătând funcţiile şi timpul când ai îndeplinit aceste funcţii.

În 1923, delegat în comitetul de sindicat şi Organizaţia Sportivă Muncitorească, 1924 până la ilegalizarea partidului conduceam distribuirea şi vânzarea literaturii şi presei de partid, iar până în septembrie 1924, secretar de nucleu de partid. Din septembrie până în decembrie, membru al comitetului UTC. 1925, iulie – secretar regional la UTC, iar din septembrie 1925 până 1926 aprilie, membru al CC al UTC, cu resortul organizatoric pentru Ardeal, Banat şi Bucovina. Din 1930 mai până 1930 noiembrie, membru al comisiei centrale a sindicatului de tineret din Sindicatele Unitare.

13. Ai luat parte la conferinţe de partid, congrese sau congresele comitetului? La care anume?

Nu am luat parte.

14. Eşti sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de şomeri, agitator al organizaţiilor revoluţionare legale)? Care anume şi cât de mult, ce fel de funcţii ai avut în ele?

Am fost membru al Sindicatului pielarilor tot timpul din 1923. În 1923, am fost membru al comitetului de organizare al Sindicatului pielarilor. Iar în anul 1924 membru al Comitetului Sindicatului pielarilor. În 1923-1924 de două ori membru al comitetului de grevă al fabricilor din care am lucrat. 1923-1924, membru al comitetului organizaţiei de mase sportive.

15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizaţii politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcţii ai avut în ele?

16. Ai luat parte în munca organizaţiilor naţional revoluţionare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracţiunea comunistă?

17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupaţiei româneşti? În ce timp şi loc?

18. Eşti legal sau ilegal în momentul de faţă şi când ai trecut în ilegalitate?

În momentul de faţă, sunt legal.

19. De câte ori şi când ai fost arestat pentru munca revoluţionară până la intrarea în partid?

20. De câte ori şi când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea şi cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare şi cum ai fost eliberat?

Prima arestare, 1923 pentru presa de partid, 3 ore şi eliberat de Siguranţă. Arestat în 1924 decembrie până la iunie 1925. Achitat în procesul din Fracmasona[137], Bucureşti.

Arestat la 1926 aprilie, condamnat de Consiliul de Război, în două recursuri, la 4 ani, eliberat în 1929 decembrie, cu reduceri de pedeapsă al "amnistiei" din mai 1929.

Arestat de Siguranţă şi dus la urmă în 1930, timp de o săptămână, în judeţ, dus din post în post şi eliberat de legiunea de jandarmi din judeţ. Iar arestat şi dus din post în post la 3 zile, tot în judeţ.

21. Ai fost bătut în timpul arestării şi instrucţiei?

Am fost bătut crunt în timpul instrucţiei şi la trimiterea la urmă.

22. Ai dat ceva informaţiuni în timpul instrucţiei sau la proces despre activitatea ta revoluţionară sau a altora? A ştiut despre aceasta partidul şi a luat în privinţa aceasta vreo hotărâre?

Nu am dat nimic vătămător pentru mişcare, nici la instrucţie sau procese, niciodată.

23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori şi cât timp ai ţinut în fiecare grevă?

Am luat parte la greva foamei, 1925, o dată 7 zile, 2) 15 zile, 3) 12 [zile] greva foamei şi a setei, 4) 9 zile greva foamei şi a setei, 5) 15 zile, 6) de 9 zile, 7) de 7 zile, 8) de 2 zile, 9) de 40 de zile, 10) de 7 zile, 11) de 2 zile. Total 131 zile.

24. Ai fost în armată, ce fel de armă şi cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?

Sunt exclus din rândurile armatei, pentru că am avut condamnare.

25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?

26. Sunt în familia sau a ta (sau în familia soţiei tale) duşmani activi în contra mişcării comuniste şi ce funcţiuni ocupă ei în societatea burgheză?

27. Dacă eşti căsătorit: obârşia socială a soţiei, poziţia ei faţă de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie, cu soţia, mama, părintele).

Sunt căsătorit, soţia mea este în UTC şi lucrează activ din 1927. Cu părinţii am avut mici conflicte, dar nu ţin cu ei nici o legătură.

28. Dacă ai fost în emigraţie, în ce ţară şi cât timp?

Am fost 2 ½ luni în Germania.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 166, c. 187-188

55. [1931] – „Producţii literare" aparţinând unor participanţi la Congresul al V-lea al PCR, în care se fac referiri la temele de discuţie şi la disensiunile dintre participanţii la congres.

---

[137] Proces intentat unui grup de comunişti, cunoscut sub numele de "procesul de la Fracmasonă"

Cu măturoiul

Ţam dat în gongres măturoiul în mână
Şi ţam dat în mână mandat imperativ
Să mături, ca stupul de albină,
Să mături foarte bine nu relativ.

Gospodăriea, higiena, Senătatea
Depinde de gospodarul vrednic.
Noi vrem în scurt să vedem realitatea
Nu totdeauna gunoi veşnic.

Realitatea treuie să devie fapte
Nu în vorbă şi teorie seacă.
Fără muncă nu ne curăţim de păcate
Nu mai vrem idiologie seacă.

Al 6-lea congres ne cere socoteală
Ce aţi făcut cu măturoiul şi gunoiul?
Băgaţi de seamă nu se mai admite greşală,
Altfel vom rupe pe voi măturoiul.

Explicaţia: După mine, măturoiul şi cuvântul de curăţire a partidului – de gunoïul oportunist, sectarist, fracţionist – este luoarea de măsuri urgente asupra fracţioniştilor şi pomparea idiologiei, senătoase în membrii partidului, ca la al 6-lea congres să nu se mai găsească decât unitate, prosperitate şi progres.

Ion Vasilescu

Salutare ţie patrie proletară

Am venit din ţara mea păgână
Să văd poporul libertăţei,
Şi dorul meu mă mână,
Salutare ţie popor al proprietăţei.

Gigantică muncă ai desăvârşit!
Te-ai menţinut pe forţe proletare,
Cu grele munci ai izbutit,
Fiind condus de energica-ţi desvoltare.

Salutare ţie popor al conştiinţei,
Salutare ţie popor dezrobit.
Îndrumător al bunei cuviinţiei
Ai aruncat masca veche de obidit.

Salutare ţie patrie proletară
Vin să te vizitez mâhnit
Că eu duc vieaţa cea mai amară
Şi sunt încă nedesrobit.

Învaţămă meşteşugul desrobirei,
Dămi ajutorul tău în grabă
Se fiu şi eu ţara fericirei.
Ajutămă să fac această treabă.

Salutare ţie patrie proletară
Voi pleca de aciea oţelit
Voi merge în a mea ţară
Şi eu mă voi simţi obosit.
Ion Vasilescu

EPIGRAME

Eu sunt Aurel Parlamentaru
Ce ţin discursuri cu toptanu
Dau directive de organizare
Şi nu mă duc la plimbare
Ignat

Este adevărat
Că ma'm plimbat
La Poliţie, Jilava
Dar, ani şi ani
Unde ai fost tu Ignat?
Aurel

Din purtările noastre la congresul al cincilea

Purtaţivă mai omeneşte
Ca oameni, mai serioşi
Căci firea ni se oglindeşte
Felul românului gălăgios

Şi glumele sunt frumoase
Dar să fie făcute cu bun rost.
Şi toate să fie serioase
Nu ale lumiei, care a fost.

Asta nu.o fac ca moralist
Şi nu arunc ocară nimănui
Dar un marsist socialist
Să ţie cont de conştiinţa lui.

Glumele-i-o distracţie
Glumele tovărăşeşti
Noi am eşit din putrefacţie
Aci e analiza ceia ce eşti.

Greşesc şi eu ca orişicare
Doar sunt om în veaţa asta
Nu mă judecaţi voi dare.
Punem punct la toate astea.
Ion Vasilescu

Poruncă noii conduceri

De acum terminânduse congresul
Plecând în ţară, cu toţi deacuma
Ni se impune să preţuim interesul.
Şi se lăsem la o parte gluma.

Viitoarei conduceri straşnică poruncă,
Se lucreze mai bine-n vechiul regat
Să meargă-n a Jiului şi Prahovei luncă,
Nu se codească, se spue am încercat.

Congresu-i dă imperativ mandat
La al 6-lea congres, se dea socoteală de progres,
Să nu ne spue am fost împiedicat,
Noi nu trebue să mai admitem regres.

Se ea măsurile din vreme,
Să nu mai fie împiedicaţi.
Comuniştilor nu-i permis a se teme,
Doar suntem în lupte încercaţi.

Al 6-lea congres să-l ţinem cu fast în ţară
Revoluţiea suntem datori so pregătim.
Să nu mai ramânem de ocară,
Şi să nu mai pătimim.

Devierile de "stînga şi dreapta"
Acest congres ne închipuim c-a măturat
Gunoiul, şi acum sel arunce cu lopata.
Se nul mai ţinem la murat.

Să meargă în teritoriile alipite, în Dobrogea.
Să nu se neglijeze nici ţăranii,
Să nu se spue ca până acum să meargă "hagea"
Că şi ţăranii sunt rău esploataţi sărmanii.
Ion Vasilescu

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 166, c. 232-242

56. 1932 mai 31 – Rezoluţia adoptată la şedinţa activului celulei studenţeşti (comuniste) din Universitatea Iaşi, cu privire la situaţia şi activitatea studenţilor comunişti din această universitate.

Rezoluţia
şedinţei activului celulei studenţeşti din Universitatea Iaşi, ţinută în ziua de 31 mai 1932.

I

Se constată că componenţa studenţimii din Iaşi, din punct de vedere social, este favorabilă activităţii celulei, studenţimea fiind formată în majoritate de fii de ţărani, fiii micilor meseriaşi şi micilor funcţionari.

De asemenea, este favorabil şi faptul că studenţimea este formată, în bună parte, de minoritari, asupriţi şi din punct de vedere naţional.

S-a văzut că anul acesta este caracterizat prin începutul unei ofensive îndârjite a burgheziei împotriva studenţimii sărace; aceasta a dat ca consecinţă radicalizarea studenţimii.

Aceste condiţiuni obiective favorabile muncii sunt însă, în anumită măsură, contrabalansate de faptul că Universitatea Iaşi este centrul fascismului prioritar, având o bază care azi, deşi în decădere, este totuşi destul de puternică, fiind rezultatul muncii făcute în timp de zece ani şi favorizată de autorităţile civile universitare.

Luând în consideraţie cele expuse, celula, în concluzie, constată că condiţiunile obiective au creat posibilităţi largi pentru activitatea ei, iar, în perspectivă, prevede că, prin activitatea justă, vor avea posibilitatea să se pună chiar în fruntea mişcărilor studenţeşti.

II

Trecând la partea organizatorică, se constată că din anul trecut nu s-a moştenit nimic precis din punct de vedere organizatoric, decât un grup de simpatizanţi, în majoritate evrei şi trei membri ai partidului care, nefiind pregătiţi din punct de vedere practic, au început munca anul acesta, pipăind terenul, neştiind ce metode şi ce forme organizatoriceşti să deie mişcării studenţeşti crescânde. Din această cauză, munca reală s-a început mult mai târziu (abia după Crăciun), după ce s-au adoptat anumite metode şi anumite forme. Tot timpul, munca a fost dusă de aceşti trei membri, formând primul

nucleu, ceea ce a dăunat într-o măsură oarecare munca. De la început, era neîncrederea unor tovarăşi din primul nucleu în elementul creştin şi, de aici, nepătrunderea în masele largi ale studenţimii.

III

După Crăciun, formându-se încă două nuclee (din elemente venite în majoritate deja pregătite la Iaşi), celula s-a văzut deodată în faţa sarcinilor enorme ce i se impuneau în însuşi condiţii obiective. Astfel, celula formată din trei nuclee şi-a propus urmă-toarele: neutralizarea studenţimii, adică smulgerea maselor studenţeşti de sub influenţa organizaţiunilor cu caracter fascist şi şovin (cele româneşti, ca şi cele evreieşti, ruseşti etc.) şi alegerea elementelor mai conştiente pentru formarea cadrelor necesare deschiderii Uniunii Studenţilor Săraci.

Se constată azi, la sfârşitul anului şcolar, că aceste două scopuri au fost ajunse în oarecare măsură.[138]

Un fapt care ilustrează cele spuse este că anul acesta, prima dată pe toată ţara, s-a împărţit manifestul (după greva dreptiştilor) din mână în mână, postându-se la uşile sălilor de curs. Aceasta s-a realizat prin presa studenţească (la Iaşi s-au scos două numere, "Studenţimea nouă" şi "Drumul studenţesc"), manifeste lansate cu prilejul atacurilor burgheziei împotriva studenţimii (trei în total), prin propagandă individuală, prin compromiterea organizaţiilor fasciste şi prin adunări mai largi (masovci)[139], ţinute cu ocazia LLL [sic!], cu campania antirăzboinică şi prin excursiuni cu caracter profesional şi politic. Afară de aceasta, s-au mai ţinut conferinţe şi întruniri cu muncitorii din întreprinderi. Elementele cele mai active au fost organizate în **grupe** cu caracter sindical-politic-cultural, aceste grupe reprezentând viitoarea bază a Uniunii Studenţilor Săraci.

Elementele cele mai active din grupe au fost organizate într-un al patrulea nucleu şi în trei nuclee mopriste.

Astfel, se poate spune că avem creşterea organizatorică nu numai în masă (12 grupe din 60-65 membri, 30-35 evrei şi 25-30 creştini), dar şi pe linia partidului avem patru nuclee din 16 membri (nouă evrei, şapte creştini), trei nuclee mopriste din 12 membri (şapte evrei, cinci creştini).

IV

Trecând la greşeli, se constată că:

a. nucleele partidului n-au fost formate după facultăţi;

b. celula nu s-a sesizat din timp în chestia agitaţiilor în jurul revendicărilor studenţeşti (legea învăţământului superior[140], taxe, închiderea centrelor, excluderea din căminuri), n-a legat toate aceste revendicări împreună prin formarea unui comitet de acţiune din toate facultăţile, ceea ce înseamnă că celula a fost în urma mişcărilor studenţeşti;

---

[138] Subliniere în textul original. (v. şi mai departe).

[139] Rus. "masovka" = adunare de masă.

[140] Legea pentru organizarea învăţământului universitar, adoptată la 22 aprilie 1932.

c. nu s-au introdus elementele noastre în organizațiile fasciste, care să lucreze în interesul acestor organizații pentru descompunerea lor;

d. lipsa de activitate printre elevi;

e. unii din membrii nucleelor nu și-au arătat față de toate cazurile (astfel, chiar unul a fost exclus pe trei săptămâni dintr-o organizație de masă);

f. membrii nucleelor de la Facultatea de Medicină și Farmacie n-au fost activi, necooptând nici un nou membru până la sfârșitul anului, mulțumindu-se cu crearea unui grup;

g. lipsa de disciplină începând de la nuclee s-a simțit în toată munca;

h. mopriștii s-au mulțumit cu strângerea fondurilor, fără a se sesiza de teroarea în general, contra studențimii revoluționare în special. Ei au întârziat cu activitatea, ceea ce a făcut ca, organizatoric, MOPR-ul n-a crescut așa cum putea;

i. grupele au fost create plecând de la un criteriu greșit: grupele au fost separate (creștini-evrei);

j. conducătorii grupelor nu și-au îndeplinit sarcinile lor, lăsând în unele părți goluri din punct de vedere al progresului organizatoric, ceea ce s-a pronunțat, în special, în unele grupe evreiești;

k. grupele nu și-au îndeplinit rolul din punct de vedere al spiritului de luptă.

V

Cauzele principale ale acestor greșeli sunt de trei feluri:

1. Principiul greșit de organizare (a, i);

2. Lipsa de diviziune și sistematizare a muncii (unii sunt supraîncărcați cu muncă) (a, d);

3. Abaterile de dreapta ale unor tovarăși: adică, neîncrederea în forțele noastre și supraaprecierea forțelor dușmane (organizațiuni fasciste), ceea ce a avut ca consecință frânarea acțiunilor, părerea unora că acțiune nu se poate duce fără baze solide. Aceste abateri n-au întâmpinat combatere insistentă din partea altor tovarăși.

VI

Constatând greșelile comise, ca și cauzele lor, celula își ia sarcina să combată pe anul viitor orice încercare de abatere de felul celor menționate mai sus, prin activizarea membrilor și prin mobilizarea, pregătirea și conducerea acțiunilor studențești.

Să pătrundă în organizațiile fasciste pentru punerea lor.

Să pătrundă mai mult în masă. Să prefacă MOPR-ul într-o organizație de masă.

Iar din punct de vedere al formelor organizatorice, pentru bunul mers al activității, să se formeze de jos în sus următoarele forme:

I. Grupe comune pe facultăți;

II. Nuclee pe facultăți;

III. Biroul celulei format din secretarii nucleelor;

IV. Resortul studențesc.

Celula propune o conferință națională a tuturor resortelor studențești, imediat la începutul viitorului an școlar, pentru elaborarea și coordonarea planului de muncă.

Delegație în URSS, în timpul vacanței de vară.

Scoaterea unei broşuri pregătite în timpul verii, despre situaţia studenţimii în general şi, în special, din România şi URSS.

O mai strânsă legătură cu resortul central, care anul acesta a lipsit completamente, frânând câteodată chiar şi munca (Congresul de la Sofia: instrucţiuni elaborate de resortul central, Iaşiul n-a văzut).

Arhivele Naţionale Istorice Centrale., colecţia Microfilme Rusia, rola 167, c. 712-715.

57. 1932 noiembrie 15 – Raport nesemnat, adresat secretariatului CC al PCR, prezentând situaţia celulelor comuniste şi a organizaţiilor controlate de comunişti (Blocul Munci-toresc Ţărănesc, Ajutorul Roşu) în regiunea Transilvaniei.

Raportul Transilvaniei făcut la Secretariat

Înainte de sosirea mea la muncă în Transilvania, metodele de muncă au fost astfel. Se făceau, la 5-6 săptămâni, plenare ale comitetului regional. Secretariatul stătea permanent în casă şi, prin instrucţiuni verbale, rar scrise, conducea organizaţii. Locala[141] din Cluj n-a ţinut de 3-4 săptămâni şedinţa, şi numai reprezentantul comitetului regional la locală se întâlnea cu ea, dând instrucţiuni. Metoda de muncă a fost **biurocratică**, aşa că lucra până jos, în raioane şi locale de partid. Ca urmare a acestei munci, a fost **sectarism**, o serie de abateri oportuniste. Organizaţii de partid şi tovi nu cunoşteau unele chestiuni organizatorice. De exemplu, tov. B., când s-a întors de la sate, făcând raport el a arătat că a desfăcut celula[142] în satul Căpeni, căci în ea au fost 13 membrii de partid şi, după regulă, celula nu poate fi mai mult ca 5 şi el, pur şi simplu, le-a repartizat BMŢ, lăsând numai 5 membri în celulă. Nu înţelegeau că celula la sate poate să fie şi de mai mulţi membri de partid, dar în vederea conspiraţiei trebuie să fie divizată în **nuclee**. N-a fost înţeleasă însemnătatea frontului unic de jos în luptă şi, mai ales, crearea în luptă şi întărirea alianţei muncitorimii cu ţărănimea. Teoria aceasta a constat în aceea că ţără-nimea nu poate şi nu trebuie adusă la acţiuni în oraşe, ea trebuie să facă acţiuni **numai** la sate, la ei acasă. A fost o confuzie şi în prudenţa comitetului de acţiune, care, după părerea tovarăşilor, a trebuit să fie un comitet de acţiune **valorat**, care, format din reprezentanţi ai tuturor organizaţiilor revoluţionare, când aude despre vreo acţiune, dă buzna acolo şi caută de a organiza şi conduce această acţiune. Deci, în comitetul de acţiune universal, un fel de brigadă de asalt, care conduce toate acţiunile, care are loc pe teritoriul acestei comune, localităţi. Toate aceste instrucţiuni au venit de la comitetul regional.

Metodele acestea de muncă oportuniste, conducerea birocratică au adus la aceea că organizaţia în **întregime** a rămas în urmă **ideologiceşte** şi a fost pronunţat în organizaţie oportunismul de dreapta în practică. Cadrele partidului sunt slabe.

---

[141] Conducerea locală.
[142] Celula de partid.

După ce am sosit, de aici a fost convocată plenara comitetului regional, care a dezbătut toate lipsurile şi greşelile noastre în muncă şi s-a pus chestiunea îndreptării muncii.

La Reşiţa a fost trimis un tov. pentru luarea legăturilor. În Valea Jiului a fost trimis, de asemenea, un tov., care a ţinut conferinţa partidului de acolo. Aceasta a fost în timpul arbitrajului[143], dar tot n-a înţeles că trebuie să caute să mobilizeze masele muncitoreşti de acolo la **nerecunoaşterea** arbitrajului, cum a fost linia partidului şi demascarea social-democraţiei. El n-a pus chestiunea pregătirii acţiunii, ci a stat acolo numai o zi, cât a durat conferinţa şi a plecat mai departe. El n-a înţeles că punctul de greutate al nostru trebuia să fie mobilizarea maselor miniere în lupta contra reducerii de salarii cu 15%, ci a privit numai organizarea, chestiunea oportunistă. Noi am trimis acolo un alt tov., dar care a plecat numai la Arad şi s-a mărginit din Timişoara de a trimite de acolo un om. Muncitorii şi organizaţia din Valea Jiului n-au avut legătură cu Regiunea apfoape **un an**, acuma avem legătură, dar încă insuficientă şi avem organizaţii de partid create acolo. La Petroşani avem 7 membri de partid, Vulcani 3, Lupeni 2. Am pus în faţa organizaţiei de partid de acolo **formarea opoziţiei roşie în sânul sindicatelor amsterdamiste[144] miniere şi pregătirea acţiunei pentru mărirea salariului.**

Tovii din Timişoara au lăsat greva care a avut loc la fabrica „Industria Lânei" ca să fie condusă de oportuniştii care au sabotat instrucţiunile date de partid de a lărgi greva prin atragerea în grevă a noi întreprinderi, au sabotat introducerea manifestelor partidului şi, ca urmare, această grevă a fost trădată. Lăsarea conducerii grevei în mâinile oportuniştilor a fost motivată de către tovii noştri că prin „aceasta să se demaşte oportuniştii".

Organizaţia de partid din Timişoara este slabă. Are numai 9 membri.

Noi am pus chestiunea convocării conferinţei sindicale, dar această conferinţă n-a fost pregătită dinainte de noi în rândurile maselor muncitoare şi, ca urmare, au venit acolo în majoritate conducătorii sindicatelor oportunişti. Acolo s-a ţinut discuţia cu ei şi, pe urmă, pentru demascarea oportuniştilor, ei au fost aleşi în comisia sindicală locală. Demascarea oportuniştilor în Timişoara se face mai mult în cercuri restrânse, unde se ţin discuţii cu oportuniştii pe chestiuni teoretice, dar nu în mase, cu fapte concrete de trădarea luptei maselor muncitoare şi, ca urmare, oportuniştii încă mai au influenţă în rândurile unor muncitori.

Conducerea este până acuma în mâinile oportuniştilor (Friedman), dar acuma noi am pregătit conferinţa sindicală, a fost pregătită jos, cu participarea muncitorilor la conferinţa la care se va pune demascarea oportuniştilor şi înlăturarea lor de la conducerea sindicatelor.

---

[143] "Legea pentru reglementarea conflictelor colevtice de muncă", cunoscută sub numele de *Legea Trancu-Iaşi*, a fost adoptată de către parlament, în sesiunea extraordinară din 20 iunie-28 august 1920. Prevedea obligativitatea arbitrajului în conflictele de muncă, limitând astfel dreptul la grevă al muncitorilor din întreprinderile private şi interzicând încetările colective ale lucrului în întreprinderile de stat (art. 2).

[144] Sindicatele social-democrate.

În Timişoara, avem o celulă la „Industria Lânei" (3 oameni) şi la CFR am pus ca sarcină crearea unei celule. Avem 1 membru de partid ceferist. Am creat o brigadă pentru munca la CFR.

Avem sindicatul transporturilor, care nu demult a avut o grevă de câteva ore contra concedierilor, greva a fost câştigată, dar care n-a fost pusă ca să fie lărgită. Greva la fabrica „Olea" nu s-a legat destul cu revendicări de acolo, care frământă masele, a fost pentru mărirea salariului de la 1 leu la metru, a fost câştigată.

Sindicatele, fiind în mâinile oportuniştilor, nu fac o muncă revoluţionară, nu pregătesc, nu organizează luptele muncitorilor, ci numai vegetează.

La Timişoara, a fost organizată acţiune împotriva războiului, care tot a avut o copertă oportunistă, căci la întrunirea care a fost nu s-a vorbit deloc despre războiul antisovietic, dar a doua întrunire a fost sabotată de către oportunişti, care opreau pe muncitori de a se aduna, dar totuşi muncitorii, peste capul oportuniştilor, s-au adunat şi peste capul autorităţilor au ţinut această întrunire, unde au vorbit muncitori, invalizi, femei.

Reşiţa: Acolo n-am realizat până acuma nimic. La Anina a fost grevă, dar noi, neavând acolo nimic, am căutat şi am luat legătură cu muncitorii, am organizat un comitet de acţiune, care caută să pregătească o nouă acţiune. Social-democraţii au acolo organizaţiile lor puternice, susţinute de autorităţi şi teroarea este foarte mare contra partidului nostru. În urma comenzilor militare de 1 miliard a început să lucreze acuma Reşiţa, unde s-au angajat 3.800 muncitori să lucreze acolo tancuri, noi căutăm de a căpăta legătură cu muncitorii de acolo.

Arad: La CFR stăm slab, deşi avem o celulă de partid din 5 oameni. Am pus în faţa celulei de a reactiva sindicatul CFR, unde noi am comis o greşeală mare dând lozinca de a ieşi din sindicat. Munca merge la Arad prost, căci conducerea raionului nu se deplasează în localitate să controleze munca, să conducă efectiv munca de acolo şi, ca urmare, munca de acolo stagnează. În planul nostru pentru Arad a fost crearea sindicatelor noi acolo, **dar nu s-a făcut aproape nimic**. Avem în total 23 de membri de partid, dar numai o celulă de CFR, celelalte pe cartiere.

Oradea Mare: Tov. care a lucrat acolo (Fr.) conduce munca în mod birocratic. Când a izbucnit acolo greva cizmarilor, noi am trimis acolo un tov. pentru conducerea şi organizarea grevei, pentru ajutorarea greviştilor, pentru lărgirea ei etc. În grevă, acolo a fost creat comitetul de acţiune, în timpul grevei comitetul de grevă, care a condus greva. Greva a durat 20 zile şi a fost câştigată, prin aceea că revendicările muncitorilor de a mări salariile au fost câştigate cu 20-30%. În timpul grevei a fost lăsate liste de subscripţii, s-au strâns ajutoare la sate, au plasat copiii greviştilor la simpatizanţi. Noi am pus chestiunea a lărgi greva şi atragerea în grevă a fabricilor „Carmen" şi „Prinos", dar aceasta n-am reuşit, căci comitetele de acţiune la aceste fabrici n-au reuşit să desfăşoare campania îndeajuns pentru intrarea acestor fabrici în grevă şi, în acelaşi timp, a fost o teroare foarte mare. În greva din Oradea Mare, a fost prima dată când au fost introduse în practică hotărârile Conferinţei din Strassburg în practica sindicatelor revoluţionare cu pregătirea şi organizarea grevei. Greşeli care am constatat noi acolo în urma grevei: 1) nu am reuşit de a atrage în luptă fabricile mari, ci numai mici ateliere; 2) în manifestul nostru, nu au fost deloc revendicările muncitoreşti şi 3) că nu

a fost legată acţiunea cu întărirea noastră organizatorică. Sindicatul nostru al cizmarilor, aşa cum a fost, ilegal, mic, aşa a şi rămas şi n-a ieşit întărit şi n-a ieşit la suprafaţă, cu toate că influenţa politică a noastră în masele muncitoreşti a crescut. Am reuşit numai de a crea 2 celule la „Vega" şi a doua la o altă fabrică mică.

În Oradea Mare, s-a creat o fracţiune în rândurile organizaţiei de acolo din UTC şi MOPR, contra organizaţiei de partid. BUT[145] a convocat o conferinţă din reprezentanţi ai tuturor organizaţiilor revoluţionare, unde au asistat 57 tovi. La această conferinţă s-a ridicat un tov. din UTC, care a protestat că unii din membrii partidului au legături prieteneşti cu Siguranţa, dar partidul a căutat această chestiune s-aranjeze pe linie de partid, dar tineretul a protestat şi la el s-a asociat şi AR[146] În organizaţia din Oradea este adânc încă oportunism şi se manifestă prin intervenţionism. Nu de mult, Siguranţa a spânzurat un tov. la Siguranţă, arestat; tovii noştri, în loc să organizeze masele la demonstraţie şi, mai ales, atunci când spiritul revoluţionar a fost ridicat (a fost în timpul grevei), au mers în intervenţie la primar. UTC şi AR au protestat contra acestei linii oportuniste şi, ca urmare, câţiva membri din UTC., AR au fost excluşi din mişcarea muncitorească de partid. Comitetul regional, când a auzit această situaţie, a trimis un tov. care trebuie să aplaneze această stare de lucruri de acolo. Organizaţia de acolo are 16 membri de partid.

Jud. Bihor; acolo sunt 11 plăşi comitete ale BMŢ, dar ce este aici, că organizaţii ale BMŢ au **substituit** partidul. Fracţiunile partidului nu sunt în rândul BMŢ. De fapt **BMŢ. conduce partidul**, aceasta s-a manifestat şi, prin acest fapt, că Blocul a convocat conferinţa tuturor organizaţiilor revoluţionare, cu participarea partidului şi acolo se certau UTC, AR cu partidul.

Noi am pus chestiunea reorganizării Blocului. Au fost organizate un şir de conferinţe ale BMŢ, pe plase şi judeţe. Munca BMŢ s-a întărit ca, de pildă, la Sf. Andrei, contra statului catolic, care închidea şcoala şi ţărănimea condusă de noi a impus deschiderea şi mai departe a şcolii. În alt sat a fost acţiune contra muncii forţate la diguire. Raport amănunţit asupra muncii, noi nu avem, aşa că nu pot să spun ce s-a făcut mai mult. Noi acolo am pus chestiunea mobilizării ţărănimii la lupta pentru neplata organizată a impozitelor şi datoriilor pentru sămânţă gratuită din partea statului ţărănimii suferită de rugina grâului.

Satu Mare: avem 26 de membri de partid. După succesul grevei de la Oradea, am discutat pregătirea şi organizarea grevei cizmarilor şi aici, care a fost şi în urma căreia au fost încheiate contracte colective **cu mărirea salariilor cu 10%**; în timpul luptei, s-a pus baza sindicatului legal al cizmarilor, numărul membrilor exact nu-l ştiu. La fabrica „Unio" a fost o grevă. Acolo, UTC au dus pe muncitori la sindicatul social-democrat, ca ei, social-democraţii, să conducă lupta, căci **această luptă este economică şi noi, Partidul Comunist şi UTC, conduceam numai lupta politică** şi, deci, sindicatul social-democrat, după părerea lor, trebuie să conducă pe muncitori. Social-democraţii au trădat greva, muncitorii au plecat de acolo şi noi astăzi am creat acolo celula de fabrică (5 oameni). Patronii, pentru reducerea salariilor muncitorilor,

[145] Biroul Uniunii Tineretului.
[146] Ajutorul Roşu.

concediază din 2 în 2 săptămâni, reprimindu-i pe urmă cu salarii mai scăzute. În celelalte oraşe din nordul Transilvaniei avem organizaţii slabe (vezi tabela alăturată la raport)[147]

La Maramureş (Sighet), am pus chestiunea creării sindicatului muncitorilor agricoli, forestieri, căci acolo sunt mase compacte de muncitori agricoli şi sunt posibilităţi, dar trebuie să trimitem acolo un om special.

Braşov este unul din cele mai slabe raioane din Transilvania şi, în acelaşi timp, unul din cele mai importante, ca Braşov, unde este concentrată industria de război şi Valea Mureşului (forestieră). Noi aici n-am făcut nici un pas în privinţa conducerii luptelor economice ale muncitorimii şi vreun pas în privinţa conducerii sistematice în Valea Mureşului. Conducătorul de raion de acolo a creat o teorie că „n-avem oameni", căci muncitorimea în Valea Mureşului au fost polonezi care au plecat acasă, că „în Braşov nu sunt nemulţumiri ale muncitorimii", căci „muncitorii toţi au de lucru", că „muncitorimea face excursii şi noi trebuie să ne ocupăm de excursii... Că în Braşov se fac case, canalizări şi nu se vede criza deloc", etc. etc. Mai înainte, acest tov. (Bucor) a spus că muncitorii nu cred în război şi el a creat ca o metodă de muncă prin cuvintele care a spus că „trebuiesc manifeste, manifeste", ca astfel să putem deştepta pe muncitori. Şi ei au hotărât la 7 Noiembrie să tipărească 25.000 de manifeste.

De notat este că în organizaţia din Transilvania domneşte această părere, că la muncitori trebuie să mergem numai cu manifeste (Valea Jiului, Braşov, Arad etc.). Deci, între partid şi masele largi ale muncitorimii trebuie să fie constituit un zid de manifeste. „Ploaie de manifeste".

Organizaţia din Braşov nu cunoaşte situaţia din fabrici. Tov. B. spune că la fabrica de avioane muncitorii trăiesc bine, căci primesc salarii mari, dar, în realitate, muncitorii de acolo n-au primit de 9 săptămâni salariile. În Braşov există raioanele şi acolo ea nu ştie despre situaţia muncitorilor, dar ce să mai pretindem despre alte localităţi din raion.

A fost grevă lângă Gheorgheni, dar partidul n-a văzut înainte că au existat aceste nemulţumiri acolo, dar numai când a izbucnit greva s-a pus în fruntea ei. Greva a fost câştigată, a fost contra reducerii de salarii şi salariile existente au fost apărate. Raionala de partid această grevă nici n-a văzut. Noi am criticat această linie oportunistă a raionalei din Braşov şi le-am arătat că partidul este rupt în raionul lor de masele muncitoare. Avem acolo 11 membri de partid, am pus asupra lor sarcina de a se concentra asupra fabricii de avioane, pregătind pe baza nemulţumirilor de acolo acţiune.

Cluj: Noi, în planul regionalei, am pus ca sarcina intensificării muncii cu CFR, crearea sindicatului pielarilor şi a celulei Dermata. Greva de la Oradea a dat un imbold pentru ridicarea activităţii revoluţionare a maselor muncitoreşti şi, în special, în rândurile cizmarilor din Transilvania. Noi am început să pregătim lupta cizmarilor din Cluj, alegând din sânul lor comitetul de acţiune de 60 de oameni, care pregătea greva şi, în acelaşi timp, pune bazele sindicatului legal. Planul nostru prevedea începerea grevei şi la „Dermata", unde lucrează 200 de muncitori şi unde pregătirea se desfăşoară. Dar greva a izbucnit spontan la ateliere mici şi Dermata a întârziat cu câteva zile, dar, după

---

[147] Nu figurează pe rolă.

munca depusă acolo, s-a început greva şi acolo. Planul de revendicări a fost prelucrat de muncitori, muncitorii au ales din sânul lor un comitet de grevă din 80 de oameni şi un comitet de tratative de 30. Pregătirea acţiunii s-a desfăşurat după instrucţiunile date de partid. Au fost organizate pichete de grevă, atraşi şomeri în luptă, dar totuşi pichetele au fost slabe. În timpul grevei, noi am încercat să lărgim greva ca să atragem şi alte întreprinderi ca „Transilvania", "Iuniris" etc. Dar elementele oportuniste din conducerea grevei sabotau desfăşurarea grevei. Demonstraţia pentru care a fost dată directiva a fost numai peste câteva zile, în care burghezia şi administraţia s-au pregătit pentru reprimarea grevei.

În comitetul de grevă, oportuniştii care au intrat acolo au început sabotarea grevei şi au căutat să spargă. Unul din ei, D., a intrat în lucru, atrăgând pe o parte din muncitori. Muncitorii au început să demaşte această trădare şi au retras pe alţii. Burghezia, văzând că greva ia proporţii mai mari, a cerut sprijinul armatei, care a trecut la ofensivă. A fost arestată adunarea greviştilor, unde au fost arestaţi peste 300 de muncitori, atunci celelalte fabrici s-au solidarizat cu greviştii şi au cerut eliberarea lor. Noi am pus chestiunea începerii grevei la CFR, dar tovii noştrii n-au pus aceasta în practică, căci au auzit că greviştii au fost daţi o parte afară.

Greva de la Dermata n-a reuşit, muncitorii au intrat în lucru organizat, comitetul de grevă s-a transformat în comitet de acţiune care pregăteşte acţiune, căci atmosfera de nemulţumire domneşte încă la Dermata. Noi am ieşit din luptă la Dermata cu celula de 5 membri şi un sindicat legal cu 900 membri.

Muncitorii din ateliere mici au câştigat mărirea de salarii cu 20-30%.

Solidaritatea muncitorilor a fost mare. Negreviştii au ajutat pe grevişti. Ajutoare veneau din provincie, satele se legau cu greviştii şi, în urma grevei, s-au luat noi legături cu sate. AMR a lucrat frumos, a fost o cantină pentru grevişti care a dat 7.900 de porţii de mâncare, zilnic au primit copiii lapte şi pâine. Femeile lucrau în [locul] femeilor greviştilor, întărind solidaritatea de luptă. La Oradea, când a fost greva, cantina dădea la 100-150 oameni mâncare (cantina AMR) de la cizmari au intrat la noi 6 membri de partid.

La CFR, noi nu avem succese, noi nu ne-am concentrat asupra atelierului. La Apahida, la CFR, am dus o acţiune contra **reţinerii din salarii a impozitului** şi a fost câştigată; acolo este una celulă de 4 oameni, dar comitet de acţiune nu există. N-avem nici într-o localitate comitet de acţiune la CFR, munca este destul de slabă. Afară de Apahida, n-am avut nici o acţiune la CFR.

BMŢ[148] S-a constituit Comitetul Regional al Blocului compus din 3 muncitori, 1 ţăran şi 1 intelectual. S-a dat directiva pentru desfăşurarea muncii BMŢ, pentru permanentizarea organizaţiei Blocului. S-a ţinut conferinţa BMŢ la Satu Mare, Oradea, Salonta, Harghita şi alte câteva sate în jurul Clujului. Noi pregătim campania alegerilor judeţene, comunale. Alegerile parţiale din Hunedoara, comitetul regional a trecut din vedere şi nici tov. care au plecat acolo n-au văzut Valea Jiului, ci s-au oprit numai la Deva, unde au stat de vorbă cu oportuniştii şi n-au făcut nici un pas pentru muncă. Regiunea a scos un manifest şi program pentru alegerile comunale. Munca pentru

---

[148] Blocul Muncitoresc-Ţărănesc.

crearea organizaţiei naţional-revoluţionare s-a început prin organizarea unei opoziţii în rândul diferitelor organizaţii naţionale ale Partidului Maghiar. Avem o gazetă în limba ungară (au ieşit până acum 6 numere) şi au pus chestiunea pentru înregistrarea la tribunal a organizaţiei sub denumirea „Prietenii satelor maghiare", în conducerea cărora este un comitet compus din 3 intelectuali, 2 muncitori şi 1 ţăran. Organizaţia porneşte la lupta contra concedierilor muncitorilor şi funcţionarilor de naţionalitate ungurească, care se face acuma în Transilvania. A luat atitudine făţişă faţă de Partidul Maghiar, care a şi început excluderea din rândurile lui pe toate elementele opoziţioniste mai radicale.

Gazeta n-are, după mine, linia justă a noastră şi mie îmi este imposibil ca s-o pot conduce, căci nu ştiu ungureşte. Până astăzi, comitetul regional n-a făcut critica gazetei, n-a discutat linia ei. Gazeta se scoate în 5.000 exemplare, sunt abonaţi, se creează cercuri de sprijinitori ai gazetei. Gazeta a pătruns în sate. Organizaţia „Prietenii satelor maghiare" este deocamdată în faşă, numai în rândurile intelectuale, şi trebuie să facă o cotitură spre fabrici, sate.

AMR. La Cluj, există AMR, dar care activa mai mult periodic, în timpul grevelor. La greva din Cluj a lucrat foarte bine. Acuma se ţin conferinţe regulate, s-a întărit organizatoriceşte, are local unde se adună muncitorimea. Avem ambulanţă, dar care a lucrat prost din cauza medicilor, care sabotau, nu consultau bine pe muncitori, dar acuma aceasta se îndreaptă. Acuma se dă la 50 de copii mâncare şi periodic la 100-200 copii de muncitori, în rândurile copiilor lucrează AMR.

AMR lucrează în şi între femei, care se adună săptămânal. Este un curs de analfabeţi. Avem AMR la Timişoara, Oradea, Tg.-Mureş, dar lucrează prost.

Sindicate. Avem comitetul regional al sindicatelor. Planul de muncă al sindicatelor prevede organizarea luptelor la CFR, Valea Jiului, Reşiţa, Valea Mureşului etc.

UTC. Situaţia este deplorabilă, căderile[149] de acolo au distrus organizaţia. Partidul a ajutat UTC în muncă, celula la CFR a fost creată cu ajutorul celulei de partid. Conducerea regionalei UTC inexistentă. A fost conferinţa regională a UTC, dar comitetul regional n-a putut fi constituit. Noi punem chestiunea ca partidul să dea un ajutor efectiv UTC în crearea regionalei UTC. CC al Tineretului a făcut foarte prost că a scos în timp de 2 luni din Transilvania 4 oameni, slăbind astfel munca organizatorică.

AR[150] lucrează foarte prost. Comitetul regional nu există. Organizaţia de mai jos lucrează, dar nu văd conducerea comitetului regional. Închisorile nici nu se îngrijesc şi comitetul regional nu vede această muncă.

Organe conducătoare: Locala[151] din Cluj sănătoasă, compusă din muncitori de fabrică, dar cadrul din organizaţie este foarte slab, ideologiceşte este foarte slab. Aceeaşi situaţie în toată Transilvania. Comitetul regionalei nu lucrează ca comitet, diviziunea muncii nu există, nu se ţin şedinţe, de fapt, nu se face munca de raion. Comitetul regional este compus din 4 oameni, dintre care numai 2 sunt în permanenţă

---

[149] Este vorba de arestările făcute de autorităţi.

[150] Ajutorul Roşu (este vorba, probabil, de secţia de tineret a MOPR)

[151] Conducerea locală a Partidului Comunist.

la Cluj. Este nevoie de a întări regionala, căci este greu de lucrat. Regiunea scoate gazeta „Ardealul Roşu" („*Vörös Erdely*") lunar. Am tradus broşura în chestiunea organizatorică, dar n-avem bani a tipări. Pregătim acuma scoaterea gazetei No. 2 comitetul antirăzboinic (legală).

CC nu controlează munca de jos. Nu mi s-a dat analiza politică a situaţiei, atât din ţară, cât şi din străinătate. În privinţa grevei s-a făcut foarte puţin. Greva din Ardeal a avut o însemnătate naţională, dar nu s-a făcut tot posibil ca să fie atraşi şi muncitori la ea. Greva de la Dermata a durat 2 săptămâni, ea a zdruncinat amorţeala care a fost şi a ridicat politiceşte partidul, întărindu-l organizatoriceşte. Social-democraţii au venit în falǎ la muncitori, dar au fost daţi afară, ei au căutat în înţelegere cu patronii să aplaneze greva, dar muncitorii au refuzat de a sta de vorbă cu ei. Cei care au trădat greva au fost din Partidul Social Democrat.

Regionala lucrează în mod colectiv. Noi ne întâlnim zilnic şi ne consfătuim despre munca în curs. La Egeres, greva a izbucnit spontan, contra aceea că patronul a început a opri darea de alimente din cantină, atunci când şi salariile nu se primesc. Greva a durat 2 zile şi a fost câştigată.

Asta a fost în august, acolo lucrează 800-900 muncitori.

Am început a organiza lupta contra scumpetei, dar s-a făcut foarte puţin. Aceasta se datoreşte încă faptului că toată atenţia a fost dată grevei, cu toate că comitetul regional a atras atenţia că lupta trebuie însufleţită. Celule la sate sunt foarte puţine. S-a făcut foarte puţin de a face munca de partid la sate şi, ca urmare, celule săteşti sunt foarte puţine şi n-avem fracţiuni comuniste în BMŢ.

Despre 7 Noiembrie n-avem rapoarte de la Regiune, dar la Cluj n-am reuşit să organizăm demonstraţie.

Noi am făcut tot ca să facem cotitura în munca practică, să dezrădăcinăm biurocratismul, acuma mergem jos, la comitetele locale, celule. Nivelul de disciplină este scăzut şi conspiraţia de asemenea.

Compoziţia socială a organizaţiei este 75% muncitori, 20% ţărani şi 5% intelectuali. Naţionalitatea, în marea majoritate unguri, un procent mic de români. În satele româneşti noi încă n-am pătruns până acum.

Raportul tov. din raionala Timişoara făcut la secret

Organizaţia din Timişoara (raion) nu stă la înălţimea condiţiunilor obiective în care lucrează. În primul rând, sunt motive politice, din cauză că atunci [când] au fost acolo luptele economice, noi n-am reuşit să ne punem în fruntea acestor lupte. Şi aici, în acest raion sunt trei numai în acest raion şi partidul când a început să ducă lupte împotriva oportuniştilor, atunci a avut tactica greşită. N-a fost luptă de demascare în munca concretă de zi, ci s-a mărginit prin discuţii teoretice cu oportuniştii, certuri cu ei, calomnii, dar nu pregătirea şi organizarea luptelor economice. Masele se frământau şi noi n-am reuşit să cucerim pe ei, să-i atragem în organizaţiile noastre. Oportuniştii spun că masele sunt **indiferente** faţă de atacul burgheziei, că ei au frică de teroare. Timişoara este un centru industrial, fabrică de textile 200 muncitori, ateliere CFR 1.200, fabrici de lanţ, sucursala Dermata 200 muncitori. Sindicatele există pe hârtie şi conducerea este în mâinile oportuniştilor. Partidul n-are fracţii, ci lucrează membrii de partid, individual. Organizaţia de partid slabă de tot. La CFR, munca este slabă.

Materialul care a venit de la centrul comitetului de acţiune, ca broşura „Lupta CFR", nu s-a răspândit între muncitori. Avem un comitet de iniţiativă la CFR care lucrează şi are concurs tot din partea unei brigăzi a muncii la CFR. Am pus chestiunea creării opoziţiei roşii şi, prin munca ei, ca să cucerim sindicatul, prin pregătirea şi organizarea luptei CFR. La fabrica de textile „Industria Lânei" a fost greva spontană, care era condusă de oportunişti şi unde revendicările puse de muncitori au fost câştigate, dar muncitorii nu au fost mobilizaţi la lupta concedierii celor activi tov.

Cu munca la sindicate a oportuniştilor, noi suntem vinovaţi, căci noi am dat sindicatele singuri în mâna oportuniştilor, că „aşa o să îi putem mai uşor demasca" şi este interesant că, luptând contra oportuniştilor, noi am scos manifeste unde scriem şi numele lor, chemăm pe ei oportunişti, trădători, dar, în acelaşi timp, noi i-am pus în fruntea sindicatelor.

Friedman este colaboratorul lui Berger, el este legătura cu masele a lui Berger, care acuma se ocupă cu editura, scoate cărţi, sub denumirea „Biblioteca muncitorului".

Noi am convocat o conferinţă sindicală, dar care n-a fost pregătită şi acolo s-au adunat numai oportunişti. La această conferinţă, am hotărât convocarea unei conferinţe, care noi am căutat s-o pregătim şi care acuma se ţine, unde avem să alegem un comitet sindical, capabil de muncă. La „Industria Lânii" avem un comitet de iniţiativă de 12 oameni şi o celulă de partide de 4 membri.

La Anina, noi am ajuns atunci când greva începuse, care a durat o zi şi care a fost trădată de social-democraţi. Noi am trimis acolo o brigadă, am scos un manifest, dar brigada a fost arestată şi nu ştim nici până acum dacă acest manifest a ajuns până la muncitori. Acuma n-avem nici o legătură cu ei. La Arad, avem la CFR o celulă compusă din 5 oameni, dar lipseşte sindicatul, căci noi, pur şi simplu, l-am desfiinţat. Tov nu ştia rolul celulei de a lucra, ei au avut părerea că în mase trebuie să lucreze numai sindicatul, dar nu partidul. Noi am avut o mare adunare, la CFR, dar ce s-a făcut în ultimul timp acolo nu ştiu, căci a fost o cădere şi noi nu avem deocamdată legătura cu ei. La Arad, cu toate că avem 23 de membri de partid, munca merge prost. Diviziunea muncii în comitetul local nu este. Nu este cotitura spre întreprindere, ci baza este cartierul. Demascarea provocatorului Vaşiţa a fost foarte slabă, muncă în mase de demascare n-a fost.

La Timişoara, comitet local foarte slab şi trebuie comitetul regional să aibă iniţiativa de a convoca pe comitetul local la şedinţă. Munca în Valea Jiului merge sub directa conducere a regionalei, măcar acest raion cade în zona de activitate a noastră.

Comitetul raional n-a discutat campania electorală din Hunedoara, căci aceasta a fost dusă sub conducerea regionalei, dar comitetul raional a făcut greşeală când n-a întors pe tov. înapoi, când ei s-au întors de acolo fără ca să fi făcut ceva. Hotărârile congresului[152] n-au fost prelucrate acolo, dar planul de muncă a fost inspirat de hotărârile congresului. Comitetul regional are 3 membri, dar şedinţe ţine neregulat. Muller nu activează, dar se bagă acuma în AMR. Raionala nu s-a deplasat, afară de Arad, nicăieri. Regionala, până târziu nu avea o linie de a întări raionala şi, de fapt, până în ultimul timp n-a fost comitet raional, ci numai un reprezentant al regionalei,

[152] Congresul al V-lea al PCR.

care lucra acolo. Ajutorul din partea regionalei a fost slab. Pentru 7 Noiembrie, nici până acum material nu a primit de la regională, căci şi comitetul regional a primit manifeste pentru 7/XI numai cu 3 zile înainte de 7 Noiembrie. Raionul UTC este mai sănătos şi ei primesc un ajutor foarte slab din partea regionalei UTC. Comitetul raional de partid dă un ajutor politic UTC. În acest raion, avem legături cu sate pe linia BMŢ, dar pe linia de partid numai în 2 sate. Munca la sate merge prost, n-a fost nici o acţiune la sate. UTC a condus o acţiune la sate, dar a apărat de execuţia silită **averea popei**. În jud.Timiş avem legături cu 20 de sate pe linia Bloc, în satul Cenea avem o celulă de 3 oameni, dar oraşul conduce prost munca la sate, nu sunt [...][153] ţărăneşti nici la raională, dar nici la locale. Componenţa raională a partidului în majoritate este muncitori, în raion avem legături cu Lugoj cu ajutorul UTC (UTC are acolo organizaţie). Oraviţa, Caransebeş n-avem nimic, dar căutăm de a lua legături prin Lugoj.

Fracţiunea comunistă nu există, afară de BMŢ. La AMR., munca merge prost, au secţii de copii, dar nu este organizată ajutorarea muncitorimii.

AR nu activează, în afară de strângerea banilor pentru cei închişi, care se trimit regionalei. N-avem nici un comitet antirăzboinic la fabrici, sate.

N-avem presă raională de partid, e în plan scoaterea unui ziar.

15. XI. 1932

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 167, c. 747-752

58. 1933 aprilie 25, Moscova - Nota Secretariatului Balcanic din cadrul Internaţionalei Comuniste, ce cuprinde sarcinile organizatorice imediate trasate Partidului Comunist Român.

25. IV - 33г.

Секретно
Ближайшие орг. задачи КПР

1. Необходимо кооптировать на пленуме 4-х членов ЦК и усилить ПБ двумя.

На пленуме обсудить орг. вопросы (в особенности мероприятия по усилению и подготовке руководящего актива) согласно предложению ПБ, уделив этим вопросам соответствующее место в общем полит. докладе.

2. Ближайшими и непосредственными задачами организационной политики ЦК по укреплению и воспитанию руководящих кадров, являются:

а) Обеспечить коллективность работы ЦК и ПБ и смену; поставить и провести эту задачу по всем комитетам (обл., окр., район.)

[153] Lipsa in text

б) обеспечить путем выдвижения в стране прежде всего из выявляющегося рабочего актива, а также подбора из эмиграции, путем воспитания как на непосредственной работе, так и на учебе, несколько десятков (40-50) активистов в масштабе областных и окружных партийных и профсоюзных работников, могущих быть по мере надобности инструкторами ЦК.

в) с особенной заботливостью и вниманием создавать районные и местные комитеты партии прежде всего из рабочих крупных промышленных предприятий, как для обеспечения действительно крепкого партийного руководства низовыми организациями (ячейками на предприятиях и фракциями в профсоюзах и других массовых организациях), так и для подготовки кандидатов для областного и центрального руководств.

3. Укрепление в первую очередь окружных руководств в Бухаресте, Плоешти, Трансильвании, как в центрах выявивших наибольшую активность в последних боях. Принятие экстренных мер для восстановления парт. организаций в Бессарабии.

Усилить руководство комсомола и генсовета специально командированными товарищами.

4. Практические мероприятия для проведения пункта 2.

а) Обратиться в Полит. миссию об увеличении числа мест в МЛШ до 25 (в место 15), чтобы дать восможность посылки некоторого количества тов. из актива, которым угрожает скорый провал.

б) Проводить специальный инструктаж под руководством БЛС всех отправляемых на работу товарищей, так с политической стороны (новые моменты в положении страны и вытекающие отсюда новые задачи) как и с организационной (конкретная разработка методов подпольной работы).

в) Организовать в стране краткосрочные курсы для парт. актива по основным политическим и организационным вопросам.

БЛС подготовляет для ЦК КПРум. в 6-ти недельный срок проект программы этих курсов и тезисы по отдельным заданиям. Курс расчитан на 30-40 часов.

г) В целях сохранения организаций от провалов практиковать задлаговременную переброску партийных сил, как между разными округами, так и на другую работу в рамках местной организации.

5. Усиление связи и организации каналов.

6. Усовершенствование техники. ЦО должен издаваться регулярно и в печатном виде.

7. Ввиду большого количества отправляемых в страну работников, что ложится непосильным бременем на бюджет партии: а) обеспечить возвращающихся студентов деньгами, соответствующими фактически расходами в пути; б) оплачивать поездки других посылаемых работников путем сбора средств среди рум. товарищей в СССР.

Окончательный текст утверждем на совещании с т.т. Пятницким и Мануильским от 26 / IV 33г.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colectia Microfilme Rusia, rola 216, c. 270-271

Traducere:

25 aprilie 1933

Secret
Sarcinile organizatorice imediate ale PCR

1. Este necesară cooptarea la plenară a patru membri CC şi întărirea Biroului Politic cu doi.

La plenară, să se examineze problemele organizatorice (în special, măsurile privind întărirea şi pregătirea activului de conducere) în conformitate cu propunerea Biroului Politic, acordând acestei probleme locul corespunzător în raportul politic general.

2. Sarcinile imediate şi nemijlocite în domeniul politicii organizatorice a Comitetului Central privind întărirea şi educarea cadrelor de conducere sunt:

a) să se asigure principiul conducerii colective a Comitetului Central şi a Biroului Politic, precum şi o echipă de schimb; să se prezinte şi să se execute această sarcină de către toate comitetele (regionale, judeţene, raionale);

b) Pe calea promovării unor membri din ţară, în special, din rândul activului de conducere, şi prin selectarea din rândul emigraţiei, pe calea educării în timpul activităţii nemijlocite, cât şi prin procesul de învăţământ, să se aibă la dispoziţie câteva zeci (40-50) de activişti de la nivelul organizaţiilor de partid şi sindicale judeţene şi raionale, care pot fi, în caz de necesitate, instructori ai Comitetului Central;

c) să fie create cu mai multă atenţie şi responsabilitate comitetele de partid raionale şi locale, formate, în special, din muncitori ai întreprinderilor industriale puternice, atât în scopul asigurării unei conduceri de partid puternice a organizaţiilor de bază (celulele din întreprinderi, din fracţiunile sindicale şi din alte organizaţii de masă), cât şi pentru pregătirea candidaţilor pentru conducerea centrală şi regională.

3. Întărirea, în primul rând, a conducerii raionale din Bucureşti, Ploieşti, Transilvania, ca centre care au dovedit o activitate intensă în timpul ultimelor lupte. Să se ia măsuri urgente pentru refacerea organizaţiilor de partid din Basarabia.

Să se întărească conducerea organizaţiei de tineret şi a Consiliului General cu tovarăşi special delegaţi.

4. Măsurile practice pentru realizarea punctului 2:

a) Să se ceară misiunii politice să crească numărul de locuri la Şcoala Leninistă Internaţională cu 25 (în loc de 15), pentru a putea trimite un număr de tovarăşi din activ, care sunt ameninţaţi cu arestarea lor;

b) Să se facă un instructaj special, sub conducerea Secretariatului Balcanic, al tuturor tovarăşilor trimişi să lucreze, care să cuprindă atât latura politică (noile momente ale situaţiei din ţară şi noile sarcini corespunzătoare momentului), cât şi latura organizatorică (elaborarea concretă a metodelor de activitate în condiţii de ilegalitate);

c) Să se organizeze în ţară cursuri de scurtă durată pentru activul de partid, care să cuprindă [în dezbatere] probleme politice şi organizatorice.

Secretariatul Balcanic va pregăti pentru Comitetul Central al PCR, în termen de şase săptămâni, proiectul de program al acestor cursuri şi teze, structurat pe probleme. Cursul este calculat pentru 30-40 de ore.

d) În scopul protejării organizaţiilor împotriva căderilor, să se practice mutarea din timp a forţelor de partid în diferite regiuni, cât şi în alte munci în cadrul organizaţiei locale.

5. Întărirea legăturilor şi organizarea canalelor;

6. Perfecţionarea tehnicii. Organul central de presă trebuie să fie editat cu regularitate şi sub formă tipărită;

7. Ţinându-se seama de numărul mare de activişti trimişi în ţară, fapt care împovărează bugetul partidului: a) să se asigure banii de călătorie pentru studenţii care se întorc, atât cât să corespundă, de fapt, cheltuielilor de călătorie; b) să se plătescă drumul pentru doi activişti delegaţi prin strângerea de fonduri de la tovarăşii români aflaţi în URSS.

Textul final se va aproba la întrunirea cu tovarăşii Piatniţki şi Manuilski din 26 aprilie 1933[154].

59. [1933 august] – Scrisoare nesemnată, adresată Cominternului, privind pregătirea de către comuniştii români a procesului muncitorilor ceferişti de la Atelierele CFR Griviţa, anumite aspecte legate de desfăşurarea procesului şi « greşelile de tactică comunistă » în abordarea acestei probleme.

Перевод с румынского

Письмо одного товарища о работе по подготовке процесса и некоторые замечания по самому процессу

Подготовительная работа по процессу началась в Жилаве очень поздно. Прежде всего, находящиеся в предварительном заключении в ночь с 14 на 15 были полностью изолированы от рабочих, арестованных днем 16 февраля. Затем мы не знали о смысле нашего ареста, будет-ли процесс, какое обвинение нам предъявят. Находились в состоянии неведения. Естественно, что мы ограничивались лишь общими разговорами о железнодорожных событиях, старались выработать единое мнение, которое нам бы помогло при защите на возможном процессе. Но и здесь мы встретились с рядом трудностей. Так, мы, члены партии, находились в одной камере вместе с беспартийными рабочими и это затрудняло проведение нашего собрания. Во-вторых, мы не получали партийных документов с воли и по-этому не знали какую оценку дала партия ...

Все же такое обсуждение - совещание мы провели и выработали свою тактику поведения.

После двухнедельных живых обсуждений (только среди 50 предварительно - заключенных, в том числе были и железнодорожники Дончя, Борани, Петре Георге, Букуреску, Ионица, Буфтой и т.д.) мы согласились, наконец с той

[154] Rezoluţie nesemnată scrisă la sfârşitul documentului.

точкой зрения, что при общей правильности имели место и серьезные ошибки, определили руководящую роль партии, роль социал-демократов, фракции Богыцою, различные правые и левые уклоны. При этом мы выявили основную ошибку в руководстве забастовкой - забастовка затянулась ...

Мы настаивали на том, что забастовка должна была после нескольких часов прерваться. Об этом мы сказали тов. Патрашкану, но он ответил нам что мы не правы.

Затем кончилась наша изоляция и мы, в марте месяце, сосдинились с другими рабочими. До нашего перевода к ним, их положение и состояние было ужасным, они были разбиты на группки, ссорились, многие заискивали перед офицерами. Администрация преследовала тех кто пытался сплотить коллектив. Нас, опытных партработников, встретили хорошо. Дончя и другие сразу же завоевали большое уважение. Спустя несколько дней, мы создали единый, крепкий коллектив, что было нелегким делом, так как некоторые рабочие, опасаясь осложнений, не хотели разговаривать с коммунистами, просили перевести их в другие камеры, отдельно от коммунистов. Мы вели борьбу с таким настроением, не давали распасться коллективу. Однако, администрация начала нас изолировать. Так, в апреле изолировали первых товарищей Вюрмбранта и Беря, затем Дончя, Петреску, Калугэру, Богыцой, Лейбович.

Через 4 месяца после ареста, нам удалось получить партийный материал - резолюцию майского пленума и письмо с просьбой начать готовиться к процессу. Мы сразу же создали комиссию из 13 человек по подготовке процесса и стали проводить соответствующую работу.

Мы, исходя из письма ЦК, рассматривали предстоящий процесс, как процесс, который явится средством агитации новой борьбы железнодорожников. Процесс не должен быть коммунистическим, защита должна проходить в таком плане: показать тяжелое экономическое положение железнодорожников, рассказать о предательстве социал-демократов, о Женевском плане подготовки новой войны. Естественно, что этого было недостаточно.

Основная ошибка состояла в том, что находящиеся в камере Жилава рассматривали все вопросы через призму юридической защиты на процессе, а не его воспитательного значения для масс. Наша основная забота сводилась к тому, чтобы не вызвать недовольство железнодорожников, мы боялись что политическая окраска событий отдалит от нас рабочих. Это было глубоко ошибочным. Многие из арестованных рабочих думали лишь о своих личных интересах - как бы скорее и любой ценой освободиться, что несоответствовало общему классовому интересу рабочих. Коммунисты-железнодорожники должны были выступить защитниками этих интересов. Само собой разумеется, следовало сделать все возможное как для хорошей защиты, так и для того, чтобы процесс прошел на высоком политическом уровне.

В действительности было хуже. Ни того, ни другого не было сделано Понятно, было бы ошибкой со стороны Дончя, Георгиу или Киву Стойка говорить что они коммунисты.

Афиширование руководящей роли компартии всегда затрудняло сплочению единого фронта. Было бы полезно, чтобы коммунисты действительно занимались руководством и поменьше говорили бы об этом. Во-вторых, надо было бы, чтобы один-два рядовых рабочих, в той или иной форме, проводили мысль "что коммунисты были правы", в-третьих надо чтобы Василаке, Петреску, Марин Ион, Вюрмбрандт выступили бы с политическим заявлением, в-четвертых, у нас были свидетели защитники, которые, не рискуя и будучи подготовлены, могли, высказывая свое мнение, подчеркнуть важность развернувшихся событий ...

Однако, что же произошло? Спустя несколько дней после освобождения, я присутствовал на совещание наших адвокатов Тов. [...][155] сообщил о решении ЦК. Третий пункт вызвал возражение. Никто из железнодорожников не выступил с политическим заявлением, не признался коммунистом. Четвертый пункт не зависил от нас. Я все дни был занят на процессе и не был знаком с рабочими из мастерских, которые должны были свидетелями. Инструктирование свидетелей надо было поручить коммунистической ячейке мастерской ... Через несколько дней начался процесс. Прежде чем говорить об его ошибках, хочу заметить, что товарищи, которые следили за процессом только по газетам, не могли дать ему правильную оценку. Не следует преувеличивать недостатки. Процесс не был так уж (печален), как я слышал мнение некоторых товарищей. Много было хорошего, прекрасного: 1) более чем из 100 обвиняемых только 2-Тымайши и Неделку оказались предателями; 2) четырехчасовое, яркое, живое выступление Дончя, Киву Стойка, Стойка Кристофора и других, вызвавшие восхищение; 3) врагам приходилось не обвинять, а защищаться, с самого начала все разговоры о Москве провалились и в центре встал вопрос о положении железнодорожников и их борьбе; 4) разоблачение буржуазии; 5) все рабочие (даже социал-демократы) держались хорошо; 6) блестящая защитительная речь Страйера; 7) последнее слово Дончя, Петреску, Георгиу, Киву Стойка и др.

Но были и большие недостатки: 1) прежде всего, ни один из самых лучших товарищей - Дончя, Георгиу и др., не дали того, что могли бы дать. Так, не было сказано ни слова о военной опасности, женевского плана лишь немного коснулись, о политической важности событий почти ничего. Здесь вина лежит на партийной ячейке в Жилава, которая не подготовила их в этом направлении. Мешало и наивное убеждение что они будут осуждены на очень маленькие сроки. Так, Дончя предполагал что ему самое многое дадут 3 года; 2) ни один из железнодорожников не "говорил что коммунисты были правы". Это очень серьезное упущение, ибо за этим кроется смысл, что утверждение партии о своей руководящей роли в железнодорожных событиях не подтверждается рабочими; 3) Петреску, Василаке, Марин Ион отрицали что они коммунисты и это в то время, когда знали и них как о коммунистах. Такое поведение вызвало недовольные замечания рабочих, которые говорили только "Вюрмбрандт настоящий коммунист и имеет мужество". Даже один из рабочих - Быляну - заявил: "Только Вюрмбрандт коммунист, остальные - отбросы". Можете себе представить какое,

[155] Lipsa in text.

это произвело впечатление Они могли и должны были выступать как коммунисты ... Здесь, мне думается, ошибка ЦК, который наметил им подобную линию; 4) защита проходила недостаточно активно 5) свидетели не были подготовлены. Они старались облегчить положение заключенных, говоря что ничего особенного не произошло и, тем самым, снижали важность событий; 6) отсутствие юридической защиты. А в это время, когда должен был выноситься тяжелый приговор, такая защита приобретала исключительно важное значение. В этом отношении могли бы сделать гораздо больше; 7) случай с Петреску и уплатой 1000 лей. Ко всему этому надо добавить отсутствие демонстраций забастовок, организованных в знак протеста против процесса.

Таковы некоторые замечания в связи с процессом железнодорожников.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 169, c. 534-537

Traducere:

Traducere din limba română

Scrisoarea unui tovarăş, referitoare la pregătirea procesului şi câteva observaţii asupra procesului

Lucrările preliminare privind procesul au început foarte târziu, la Jilava. Înainte de toate, în noaptea de 14 spre 15 [iulie][156], cei aflaţi în arest preventiv au fost complet izolaţi de muncitorii care au fost arestaţi în ziua de 16 februarie. Apoi, noi nu ştiam cauza arestării noastre, dacă va fi vreun proces, ce acuzaţie ne vor aduce. Eram în necunoştinţă de cauză. Fireşte, noi ne-am limitat strict la discuţii generale privind evenimentele legate de ceferişti, am încercat să elaborăm o opinie unitară, care să ne poată ajuta pentru apărare la un eventual proces. Dar şi aici am întâmpinat o serie de greutăţi. Astfel, noi, membrii de partid, ne aflam în aceeaşi cameră cu muncitorii nemembri de partid, fapt care ne-a îngreunat ţinerea adunării. În al doilea rând, nu am primit documentele de partid de la voi şi, din această cauză, nu ştiam aprecierile partidului ...

Cu toate acestea, noi am ţinut adunarea şi ne-am elaborat tactica de acţiune.

După două săptămâni de dezbateri aprinse (numai între 50 de arestaţi preventiv, printre care s-au numărat Doncea, Boroni, Petre Gheorghe, Bucurescu, Ionescu, Buftoi ş.a.), am căzut de acord asupra unui punct de vedere şi anume, că în contextul unei linii generale corecte, s-au făcut şi greşeli serioase, am stabilit rolul conducător al partidului, rolul social-democraţilor, al fracţiunii lui Bogâţoi, am stabilit diferitele abateri de stânga şi de dreapta. Prin aceasta, am evidenţiat principala greşeală în conducerea grevei - greva s-a prelungit ...

Noi am insistat asupra faptului că greva trebuia oprită după câteva ore. I-am spus acest lucru tovarăşului Pătrăşcanu, însă el ne-a spus că nu avem dreptare.

După aceea, nu am mai fost ţinuţi în regim de izolare, astfel încât, în luna martie, ne-am alăturat celorlalţi muncitori. Până la transferul nostru, situaţia lor a fost

[156] Procesul s-a desfăşurat la Bucureşti, între 17 iulie şi 19 august 1933.

groaznică; erau împărţiţi pe grupe, se certau, erau slugarnici faţă de ofiţeri. Administraţia îi urmărea pe cei care doreau să consolideze colectivul. Pe noi, lucrătorii de partid experimentaţi, ne-au întâmpinat bine. Doncea şi alţii au dobândit dintr-odată un mare respect.

Câteva zile mai târziu, am format un colectiv unit, puternic, ceea ce nu a fost uşor, deoarece câţiva muncitori, temându-se de complicaţii, nu au dorit să discute cu comuniştii, au rugat să fie mutaţi în alte celule, separat de comunişti. Noi am luptat împotriva acestei stări de spirit, nu am îngăduit să se destrame colectivul. Totuşi, administraţia a început să ne izoleze. Astfel, în luna aprilie, au fost izolaţi primii tovarăşi: Würmbrandt şi Berea, apoi Doncea, Petrescu, Călugăru, Bogâţoi, Leibovici.

După patru luni de arest, am reuşit să primim materiale de partid: rezoluţia Plenarei din mai şi o scrisoare cu rugămintea de a se începe pregătirea procesului. Imediat am format o comisie din 13 persoane pentru pregătirea procesului şi am început să lucrăm la această problemă.

Noi, plecând de la scrisoarea Comitetului Central, am considerat procesul care va avea loc ca pe un mijloc de agitaţie pentru o nouă luptă a ceferiştilor.

Procesul nu trebuie să fie comunist, apărarea trebuie să urmărească o astfel de linie în care să se arate situaţia economică grea a ceferiştilor, să se menţioneze trădarea social-democraţilor, să se vorbească despre planul de la Geneva privind pregătirea unui nou război. Bineînţeles că acestea nu sunt suficiente.

Principala greşeală a constat în faptul că, aflându-ne în celulă la Jilava, am dezbătut toate problemele prin prisma apărării juridice din timpul procesului, şi nu în lumina însemnătăţii lui educaţionale pentru mase. Cel mai mult ne-a preocupat să nu stârnim nemulţumirea ceferiştilor, ne temeam ca nu cumva culoarea politică a evenimentelor să îndepărteze pe muncitori de noi. Acest lucru a fost foarte greşit. Mulţi dintre arestaţi erau preocupaţi numai de propriile lor interese - cum să se elibereze mai repede, ceea ce nu corespundea interesului comun de clasă al muncitorilor. Comuniştii-ceferişti ar fi trebuit să fie apărătorii acestor interese. Se înţelege de la sine că trebuia să se facă tot posibilul pentru o bună apărare şi pentru ca procesul să se desfăşoare la un înalt nivel politic.

În realitate, a fost mai rău. Nu s-a făcut nici una, nici alta ... Se înţelege că ar fi fost o greşeală din partea lui Doncea, a lui Gheorghiu [-Dej] sau a lui Chivu Stoica, dacă ar fi spus că sunt comunişti.

Afişarea vădită a rolului conducător al Partidului Comunist a îngreunat întotdeauna formarea frontului unic. Ar fi fost mai util dacă comuniştii ar fi condus cu adevărat şi ar fi vorbit mai puţin despre acest lucru. În al doilea rând, ar fi trebuit ca unul-doi dintre muncitorii de rând să promoveze, într-o formă sau alta, ideea conform căreia "comuniştii au avut dreptate"; în al treilea rând - ar fi trebuit ca Vasilache, Petrescu, Marin Ion, Würmbrandt să-şi fi început discursul cu o declaraţie politică; în al patrulea rând - am avut martori ai apărării, care, neriscând nimic şi care, dacă erau pregătiţi dinainte, ar fi putut, exprimându-şi părerea proprie, să sublinieze importanţa evenimentelor ce au avut loc.

Totuşi, ce s-a întâmplat? La câteva zile după eliberare, m-am dus la întâlnirea avocaţilor noştri. Tovarăşul ...[157] a vorbit despre hotărârea Comitetului Central. Al

[157] Lipsă în text.

treilea punct a stârnit obiecţii. Nici un ceferist, în luările lor de cuvânt, nu a făcut declaraţii politice, nu s-a recunoscut comunist. Al patrulea punct nu a depins de noi. Eu, în toate acele zile am fost ocupat cu procesul şi nu i-am cunoscut pe muncitorii din ateliere, care trebuia să fie martori. Cu instructajul martorilor ar fi trebuit însărcinată celula comunistă a atelierului ... După câteva zile, a început procesul. Înainte de a vorbi despre greşelile acestuia, vreau să menţionez faptul că tovarăşii, care au urmărit procesul numai din ziare, nu l-au putut aprecia corect. Nu trebuie să exagerăm lipsurile. Procesul nu a fost atât de jalnic, aşa cum am auzit de la unii tovarăşi. Multe au fost bune, minunate: 1) din mai mult de o sută de învinuiţi, numai doi - Timiş şi Nedelcu au trădat; 2) discursurile vii, aprinse de patru ore ale lui Doncea, Chivu Stoica, Stoica Cristofor şi ale altora au stârnit admiraţie; 3) duşmanii s-au văzut nevoiţi nu să acuze, ci să se apere; încă de la început, toate discuţiile privind Moscova au eşuat[158], iar în centru a fost problema referitoare la situaţia ceferiştilor şi lupta acestora; 4) a fost demascată burghezia; 5) toţi muncitorii (chiar şi cei social-democraţi) s-au comportat bine; 6) strălucitul discurs în apărare al lui Schreier; 7) ultimul cuvânt al lui Doncea, Petrescu, Gheorghiu, Chivu Stoica şi al altora.

Au fost, însă, şi multe greşeli: 1) în primul rând, nici unul dintre cei mai buni tovarăşi - Doncea, Gheorghiu ş. a., nu au dat tot ceea ce puteau da. Astfel, nu s-a spus o vorbă despre pericolul de război, despre planul de la Geneva s-au referit tangenţial, iar despre importanţa politică a evenimentelor nu s-a vorbit aproape deloc. Aici, vina o are celula de partid din Jilava, care nu s-a pregătit în acest sens. A influenţat negativ şi convingerea naivă că vor fi condamnaţi la perioade foarte scurte. Astfel, Doncea presupunea că îi vor da cel mult trei ani; 2) nici un ceferist nu "a spus că dreptatea a fost de partea comuniştilor". Aceasta a fost o serioasă omisiune, deoarece tocmai aici se ascunde ideea, susţinută de partid, privind rolul său conducător în evenimentele ceferiştilor, idee care nu este recunoscută de către muncitori; 3) Petrescu, Vasilache, Marin Ion au negat că sunt comunişti, asta exact în perioada în care se ştia despre ei că sunt comunişti. O astfel de conduită a stârnit nemulţumiri în rândul muncitorilor, care spuneau: "numai Würmbrandt este un adevărat comunist şi are curaj". Chiar unul dintre muncitori - Băleanu - spunea: "Numai Würmbrandt este comunist, ceilalţi sunt nişte gunoaie". Vă puteţi imagina ce impresie a făcut ... Ei ar fi putut şi ar fi trebuit să se comporte ca nişte comunişti ... În această privinţă, gândesc că greşeala este a Comitetului Central, care le-a trasat această linie; 4) apărarea nu a fost destul de activă; 5) martorii nu au fost pregătiţi. Ei s-au străduit să uşureze situaţia deţinuţilor, afirmând că nu s-a întâmplat nimic deosebit şi, prin aceasta, au minimalizat importanţa evenimentelor; 6) absenţa apărării juridice. În momentul în care se putea da o sentinţă grea, o astfel de apărare ar fi avut un rol foarte important. În acest sens, s-ar fi putut face mai mult; 7) întâmplarea cu Petrescu şi cu plata celor 1.000 de lei. La toate acestea, trebuie adăugat faptul că au lipsit grevele demonstrative, organizate în semn de protest împotriva procesului.

Acestea sunt observaţiile legate de procesul ceferiştilor.

---

[158] Este vorba despre acuzaţia adusă comuniştilor că ar fi fost instrumentaţi de Moscova.

60. [1933] - Manifest electoral editat de Liga Muncii - filiala Cernăuţi.

LIGA MUNCII[159]

Lista No. 11, fără semn.

Noi, cei strânşi în comitetul Ligii Muncii, oameni din mulţimea celor ce trudesc şi sufăr greul foamei, al lipsei de lucru, al mizeriei, ne adresăm vouă, tuturor celor pe care partidele stăpânitorilor caută să vă ademenească cu tot soiul de vicleşuguri, tuturor celor jecmăniţi şi [care] v-aţi săturat de amar şi sărăcie.

Veniţi alături de noi să ducem singuri noi lupta, fără amestecul celor ce ne exploatează, împotriva lor.

MUNCITORI, ŞOMERI, FUNCŢIONARI FĂRĂ POSTURI

La luptă unită!

Contra scăderilor de salarii.

Pentru plata tuturor taxelor de asigurări sociale, şomaj, de către stat şi patroni.

Pentru săptămâna de lucru de 40 de ore, cu plata salariului întreg.

Pentru scutirea femeilor de munca de noapte.

Pentru ziua de 6 ore pentru copii până la vârsta de 18 ani.

Pentru respectarea repaosului duminical.

Pentru legiferarea ajutorului de şomaj, plătit de stat, comună şi patroni.

Să se dea un minimum de 50 de lei pe zi de şomer, 10 lei pe zi de cap de copil.

Acelaşi ajutor de şomaj, şomerilor parţiali pentru zilele fără de lucru.

Să se deschidă restaurante gratuite pentru şomeri.

Lapte, haine, cărţi de şcoală, scutiri de taxe pentru copiii celor lipsiţi de lucru.

Pentru un ajutor de şomaj de iarnă de 3.000 de lei.

ŢĂRANI NEVOIAŞI

luptaţi alături de noi.

Pentru pământ şi inventar gratuit.

Pentru grâu, porumb şi seminţe selecţionate gratuite ţăranilor din regiunile cu recoltă proastă.

Pentru scutirea de biruri şi prestaţii.

Pentru ştergerea datoriilor.

Pentru serviciu de 6 luni al soldaţilor şi pentru desfiinţarea ordonanţelor.

Pentru ajutorarea familiilor lor în timpul serviciului militar.

Pentru mărirea soldei lor.

Pentru hrană bună.

Pentru concediu pentru munca câmpului.

Pentru aspra pedepsire a superiorilor care înjură şi bat pe soldaţi.

NAŢIONALITĂŢI ASUPRITE,

Luptaţi cu noi pentru

Autodeterminare completă.

Împotriva oricărei asupriri naţionale.

---

[159] Liga Muncii – organizaţie legală controlată de comunişti, înfiinţată la 4 noiembrie 1933, pe bazele fostului Bloc Muncitoresc-Ţărănesc. Pe baza unui program care prevedea măsuri de protecţie socială a muncitorilor, a participat la alegerile parlamentare din decembrie 1933. A fost desfiinţată la 26 noiembrie 1934.

STUDENŢI, MICI MESERIAŞI ŞI COMERCIANŢI
veniţi în rândurile noastre.
Pentru ştergerea datoriilor.
Pentru micşorarea impozitelor, a chiriilor.
Pentru scăderea taxelor.
Pentru cantine şi cârciumi gratuite pentru cei săraci.
Pentru scutirea de orice taxe şcolare pentru învăţământul primar şi secundar.
EVREI OBIDIŢI,
Veniţi şi luptaţi alături de noi.
Împotriva persecuţiilor.
Împotriva hoardelor fascisto-antisemite.
Împotriva evreilor bogaţi, susţinători ai fascismului.
Pentru demascarea lor.
Pentru apărarea drepturilor şi vieţii voastre.
CEREM
Drept de vot pentru soldaţi, femei, tineri şi tinere dela vârsta de 18 ani.
TOŢI CEI CE MUNCIŢI,
VOTAŢI
LIGA MUNCII

COMITETUL CENTRAL
AL LIGII MUNCII

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 172, c. 178

61. 1934 ianuarie 15 – Raport nesemnat, adresat conducerii PCR, privind activitatea Ligii Muncii în regiunea Bucureşti – Ilfov, pe durata campaniei electorale.

Despre activitatea Ligii Muncii

Am scris în ultimul raport că, pe măsură ce suntem informaţi de modul cum a decurs campania electorală în ţară şi cum au folosit organizaţiile noastre alegerile pentru întărirea poziţiilor lor, vă vom pune la curent. Întrucât posedăm oarecum material în această privinţă, vi-l facem cunoscut.

1. Fracţia CC al Ligii Muncii, ţinând şedinţa în prima săptămână după alegeri, a făcut un raport asupra alegerilor, fixându-şi în acelaşi timp un plan de muncă expus mai jos. Din raportul asupra muncii electorale s-au desprins următoarele lucruri: a) Deşi Liga Muncii a luat fiinţă într-un timp relativ scurt, totuşi a putut să scoată o serie de tipărituri (manifeste, gazete, etichete, scrisori, legături cu ţara şi cu reţele în jurul oraşelor unde au depus candidaturile etc.). Majoritatea materialului a ajuns în mâinile muncitorilor, ţăranilor şi nevoiaşilor. b) Printr-o serie de comunicate, proteste, interviuri publicate în "Dimineaţa", "Facla", "Tempo" şi câteva gazete ungureşti, s-a reacţionat imediat deschis contra arestărilor făcute în judeţe, a confiscărilor de materiale etc., orientând organi-zaţiile de jos, ajutându-le în acţiunile lor de a se ţine ferm pe poziţiile muncii legale.

În Bucureşti – Ilfov, în afară de activitatea membrilor CC al LM, care a fost intensă în tot timpul campaniei electorale, s-a observat lipsa completă a comitetului judeţean al LM. Secretarul Comitetului Ilfov, un anume G., membru de partid,

recomandat de comitetul de partid Bucureşti şi care lucra în centrala LM, a sabotat în mod sistematic tot timpul directivele şi planul de muncă al centralei ligii. 90% din întâlnirile cu membrii ligii le-a **încurcat în aşa fel, ca să facă imposibilă întâlnirea oamenilor, iar cu o săptămână înainte de alegeri a dispărut fără urmă, lăsând toate lucrurile baltă**. Având prin el legăturile cu cartiere, parte din cartiere (cum e cel din Verde-Griviţa) era să rămână fără materialul ligii, dacă nu aveam legătură directă în acest sector important prin membrul centralei ligii, lucrător din atelierele Griviţa, şi prin el să alimentăm cartierul. Cercetând de aproape legăturile lui şi cauzele care l-au determinat să încurce munca astfel, am descoperit **că el este un instrument în mâinile Siguranţei, de care ea se foloseşte**. Prin el, Siguranţa a putut da de urmele unei părţi din materialul ligii, confiscându-l. El a fost exclus.

Pe lângă aceasta însă, una din principalele cauze care a făcut să apară un inexistent com[itet] jud[eţean] Ilfov este următoarea. Pe lângă Comitetul de partid Bucureşti s-a format **o comisie electorală de partid**. Această comisie a desfăşurat, într-adevăr, în Ilfov o activitate intensă: a format echipe pe cartiere care au mers din casă în casă la muncitori, a organizat împărţirea manifestelor şi lipirea lor în locuri vizibile pe lângă fabrici şi lipirea etichetelor în mai toate sectoarele; a tipărit la rândul ei câteva mii de etichete, 4.000 de manifeste pentru ţăranii din Ilfov, a trimis echipe la ţară într-un şir de sate etc. Muncă intensă şi pozitivă. Totuşi, părerea mea este că această muncă trebuia făcută sub conducerea com[itetului] judeţean ligist, fiindcă, prin această muncă, el, ca organ legal, se lega cu judeţul şi, sprijinit de toate părţile, ar fi ieşit întărit. Or, de unde Comisia electorală, în loc să fi fost **un organ ajutător pentru o perioadă determinată**, ea **şi-a însuşit** toate atribuţiile comit[etului] judeţean până în cele mai mici detalii şi, prin aceasta, a anihilat complet activitatea comitetului judeţean ligist, **descompunându-l**. În mod firesc, el a încetat de a mai exista. De subliniat e faptul că în fiecare sector s-au format comitete de sectoare ligiste – desigur, sub conducerea Comisiei electorale de partid, care le-a condus prin membrii de partid – care, din lipsa comitetului judeţean ca organ legal, n-au dus munca prin prisma largă a acestui comitet.

Centrala ligii şi-a luat ca sarcină imediată formarea comitetului judeţean Ilfov şi, în acest scop, şi-a mobilizat toţi membrii săi. În prima săptămână a mers mai greu, adresele furnizate mai dinainte de către G. fiind greşite. În a doua săptămână, au strâns 12 oameni (împreună cu 2 din partea centralei ligii – 14) cu care au format comitetul judeţean. Din acest comitet face parte şi un ţăran. Astfel, comitetul judeţean a luat fiinţă şi de atunci îşi ţine a 3-a şedinţă în mod regulat. Ajutat de centrala ligii, şi-a făcut un plan concret de muncă, pe care a început cu succes să-l introducă în viaţă. Ţin să adaug la aceasta că, din raportul făcut de tovul din fracţiunea noastră, care participă şi la şedinţele comitetului judeţean până se pune bine pe picioare (afară de delegatul centralei ligii – fără de partid, care ia parte regulat la şedinţe), reiese că tovul trimis de comitetul partidului Bucureşti în comitetul judeţean şi care l-a recomandat ca secretar, **merge în coada restului de membri nepartinici**. Spune tovul că a fost ales secretar, fiindcă a fost susţinut de cei doi de la Centru, altfel n-ar fi fost ales. Ei au trebuit chiar să spună în faţa lui că, dacă prin muncă nu dovedeşte că merită să ocupe acest loc, atunci să-l schimbe.

2. **Împărţirea muncii**. Între membrii Centralei Ligii Muncii, a fost împărţită astfel după alegeri la prima şedinţă: unul care lucrează la CFR, să formeze un comitet al LM în atelier; unul care a adus un candidat din rândurile lucrătorilor STB.-işti să

pornească, împreună cu acest candidat, la formarea unui comitet la STB[160]; unul să participe la şedinţele comitetului judeţean, ajutând acest comitet la muncă, unul a fost numit instructor ca să lucreze în ţară; unul din partea tineretului să formeze secţiunea tineretului ligist în Bucureşti şi să ţină legătura cu secţiunile din provincie, pe măsură ce se formează, îndrumându-le; unul să fie arhivarul centralei (este cel mai bătrân dintre toţi şi spune că nu poate face mai mult). Unul să fie casierul Comitetului Central. Trei dintre ei, printre care şi fata care a lucrat la gazetă, să formeze redacţia gazetei „Năzuinţa". Odată împărţită munca, s-a trecut imediat la muncă practică.

3. **Realizări**. a) Centrala ligii a făcut o circulară către toate comitetele judeţene, locale şi sectoare, către membrii şi simpatizanţii Ligii Muncii, prin care se dau instrucţiuni precise de felul cum să lucreze şi să se organizeze. Această circulară s-a scris la maşină în câteva zeci de exemplare şi s-a trimis în toată ţara unde am avut adresa însoţită de către o scrisoare cu explicaţii suplimentare în raport cu poziţia localităţii (port, forestiere etc.). b) Prietenul instructor, a doua zi dimineaţă după împărţirea muncii, a plecat în Dâmboviţa (Târgovişte). La Târgovişte, prietenul nostru a găsit situaţia următoare:

Prietenii din Târgovişte nu erau obişnuiţi să se adune toţi câţi se cunosc şi sunt dornici să lucreze, să-şi facă plan de muncă colectiv. Munca au dus-o în mod individual cum s-a priceput fiecare. Când instructorul nostru a sfătuit pe cei mai apropiaţi de noi să ţină o şedinţă cu candidaţii şi susţinătorii listei, aceştia i-au spus că este imposibil să-i adune. El totuşi a stăruit să meargă cu el la fiecare acasă şi poate că-i va convinge să se adune. Două zile a mers prietenul instructor din casă în casă la cei din oraş şi la cei din satele din împrejurimile Târgoviştei, iar a treia zi a avut o şedinţă cu 14 oameni, dintre care 6 ţărani. Printre aceştia, au fost şi doi ghelerterişti[161], care au declarat că aprobă programul ligii şi cer să fie puşi şi ei la muncă. Cel care a fost însărcinat de către centrala ligii să depună lista acolo a făcut un raport cum a decurs campania electorală: s-au împărţit 2.000 de programe ale ligii, 400 gazete „Năzuinţa", iar ei au scos câteva mii de manifeste mici, din care v-am dat două exemplare aduse de instructor. Voturi au luat 275 – deci, mai mult decât social-democraţii – spun ei. Alegerile au decurs, desigur, sub mare teroare. Parte din cei prezenţi au explicat cum au împărţit materialul în sate: prin prieteni, rude, neamuri. **Părţi negative**. În această şedinţă s-a arătat şi criticat modul cum s-a depus şi s-a alcătuit lista de candidaţi la tribunal. Au pus pe listă un om apolitic şi beţiv. Unul dintre prieteni i-a propus unui argat – ca să fie în linie – să candideze pe lista Ligii Muncii. Acesta, neştiind nici cine este, nici ce vrea Liga Muncii, a primit. Desigur, ca să primească i s-a mai dat şi ceva de băut şi bani. Un social-democrat, văzându-l pe listă, s-a dus la el şi i-a spus că Liga Muncii este o organizaţie comunistă şi are să-l mănânce puşcăria. Omul, speriat, a venit la cel care îi propusese să se facă deputat şi a început să se vaite că l-a nenorocit. Prietenul nostru l-a dat afară din curte, ba spune că i-a mai dat şi un picior. Argatul s-a dus atunci la jandarm şi i-a spus cum a ajuns să candideze pe lista Ligii Muncii. Jandarmii au venit atunci să facă o descindere la prietenul care propusese pe argat pe listă. Cum însă acest prieten avea şi câteva boloboace cu vin, a ciocnit câteva oale cu vin cu jandarmii şi s-au împăcat

[160] Societatea de Tramvaie Bucureşti.
[161] Membri ai partidului dr. Ghelerter.

lucrurile. De asemenea, la o parte din susţinătorii listei li s-a dat de băut. Împreună cu toţii, au găsit că aceste procedee sunt dăunătoare şi periculoase şi n-au nimic cu felul nostru de muncă. Pe viitor, şi-au luat angajamentul că vor elimina aceste procedee din munca lor. Apoi, au trecut la construirea comitetului judeţean după toate regulile ştiute şi la împărţirea muncii. Instructorul nostru le-a făcut o expunere asupra situaţiei politice în vederea Comitetului Central şi în spiritul aprecierilor partidului. De altfel, prietenii care au plecat în provincie, ca să se orienteze mai uşor, au luat cu ei şi un scurt chestionar, dat de fracţie în felul următor: Întrebare: De ce s-au făcut alegerile? Răspuns: Să se semene iluzii în rândul maselor că prin schimbarea de guvern se va schimba şi situaţia de mizerie. Întrebare: A reuşit burghezia să semene aceste iluzii şi să înşele masele? Răspuns: Nu. Dovada: abţinerile în masă de la votare. Întrebare: Va ieşi burghezia din criză prin venirea liberalilor la putere? Răspuns: Nu. Dimpotrivă, criza se va adânci. Întrebare: Cum s-a manifestat lagărul burghez în alegeri? Răspuns: În mare discordie. Maniu-Vaida etc. Întrebare: Care a fost lupta cea mare în alegeri? Răspuns: Lupta pentru cucerirea ţărănimii etc., etc. Acestea au fost larg prelucrate în şedinţe şi, în felul acesta, am căutat să introducem în viaţă linia Secretariatului. Cei prezenţi au cotizat pe loc 140 lei şi au însărcinat pe unul dintre ei că în două zile să le închirieze un local. De mersul muncii a rămas să ne încunoştiinţeze la 8-10 zile.

c) Tânărul a făcut cunoştinţă cu doi tineri muncitori;

d) Pentru comitetul judeţean s-au găsit numai doi oameni.

Acesta a fost rezultatul muncii într-o săptămână. În şedinţa următoare a CC al LM, în urma raportului fiecăruia, s-a hotărât realizarea punctelor rămase în urmă şi trimiterea a doi delegaţi în provincie: unul la Ploieşti şi unul la Râmnicu-Vâlcea. a) La Râmnicu-Vâlcea, au fost găsiţi obosiţi ca după o luptă corporală şi oarecum intimidaţi din cauza terorii ce plana în oraş şi judeţ în urma asasinării lui Duca[162]. Cu oarecare greutate, instructorul nostru a putut să strângă opt din activiştii ligii, să ţină o consfătuire cu dânşii şi să le mai insufle curaj. În Râmnicu-Vâlcea, liga a tipărit şi împrăştiat – pe lângă cele 2.000 de programe trimise de noi – 5.000 de manifeste locale. În acest judeţ - fief politic al lui Duca şi leagăn liberal – a fost o prigoană foarte mare contra Ligii Muncii. Nici un avocat – de teama liberalilor – nu vrea, nici chiar cu bani, să autentifice lista la tribunal. Poliţia a căutat să intimideze pe candidaţi şi susţinători în tribunal, legitimând pe fiecare, în judeţ jandarmii s-au dus la susţinători şi candidaţi şi i-au ameninţat cu închisoarea dacă mai dau concursul ligii. În Râmnic, au fost încăierări şi bătăi cu poliţişti chiar pe stradă. Doi din candidaţi, cei mai activi şi mai cunoscuţi de populaţie au fost arestaţi. Ei fiind bine cunoscuţi în oraş, arestarea lor a produs nemulţu-miri printre lucrători şi mici meseriaşi, care se adunau în grupuleţe pe străzi şi discutau arestarea lor. Din cele 5.000 de manifeste locale au fost confiscate 500, restul s-au împărţit bine. Instructorul nostru, stând de vorbă cu ţăranii din două sate din jurul oraşului care citiseră programul ligii, aceştia i-au cerut explicaţii asupra ştergerii datoriilor la bănci. „Noi am muncit iarna la oraş la cărăuşie sau alte munci, am strâns 2-3.000 lei şi i-am pus la bancă. Dacă dvs. vreţi ştergerea datoriilor la bănci, atunci banca nu ne mai dă banii înapoi". În alt sat, câţiva ţărani s-au ridicat împotriva

[162] I. Gh. Duca, prim-ministru liberal, asasinat de o echipă legionară în gara Sinaia, la 30 decembrie 1933.

punctului: „Interzicerea lucrului de noapte pentru femei". Pentru ei, femeia are numai un anumit lucru de făcut noaptea, fără să gândească că sunt femei care lucrează noaptea în fabrici, ateliere etc.

În Ploieşti, n-a putut sta de vorbă decât cu secretarul comitetului judeţean. În ziua în care s-a dus, fiind sărbătoare şi secretarul neştiind adresele celorlalţi membri, n-a putut să-i cunoască pe toţi. A stat cu dânsul de vorbă, i-a predat instrucţiile de la centru, informându-se totodată asupra situaţiei de acolo. În Ploieşti, a raportat prietenul, materialul ligii s-a împărţit la poarta fabricilor şi în câteva sate din împrejurimi. Local, n-au scos nici un manifest. Au tipărit însă câteva mii de etichete cu lozinci pe care le-au lipit pretutindeni. Au început să ţină o întrunire, însă n-au reuşit. Printre **candidaţi** au avut pe unul, care, în timpul votării, a devenit asistent liberal la o secţie de votare. Tot timpul cât a durat votarea, a stat la această secţie cu semnul liberal în piept. Un alt candidat de la Astra Română spune că ar fi fost concediat. A rămas ca ei să trimită un om din Ploieşti la Bucureşti, în cursul săptămânii.

e) La Bucureşti s-a constituit comitetul judeţean cu reprezentanţi din toate sectoarele şi s-au normalizat legăturile şi munca cu Comitetul Central;

f) Tânărul a format împreună cu primii doi tineri un comitet de 11 tineri în sectorul Verde;

g) În atelierele CFR, social-democraţii împreună cu unitariştii[163] au lansat zvonul că Liga Muncii este o organizaţie formată de poliţie. Prietenul nostru a trebuit să ducă o acţiune destul de vie împotriva acestui zvon ticălos. Câteva programe ale Ligii Muncii (3-4) a făcut să meargă din mână în mână la aproape o sută de lucrători. Între muncitorii care au citit programul ligii şi au avut explicaţiile prietenului nostru din ateliere, şi social-democraţi s-a iscat o ceartă pe chestia Ligii Muncii, care era să degenereze într-o bătaie cu drugi de fier – şi nu este exclus să se întâmple o astfel de bătaie. Dintre aceştia, el a recrutat şase cu care speră să constituie în curând o grupă a Ligii Muncii.

h) La STB s-a făcut un pas înainte, dar un pas de broască.

i) S-a dat la tipărit gazeta „Năzuinţa". La cenzură, gazeta a scăpat ¾ necenzurată. În momentul însă când a fost pusă în maşină, a intervenit poliţia şi a stricat zaţul. Am putut scoate un exemplar (pentru corectură) pe care l-am predat.

j) În cursul săptămânii s-a răspuns la o serie de scrisori în ţară;

k) Comitetul Central a făcut un protest pentru presă, împotriva împiedicării apariţiei gazetei.

La sfârşitul săptămânii Comitetul Central ligist, constatând oarecari progrese în munca sa, a hotărât:

1. Asalt asupra STB-ului;
2. CFR–Griviţa – Intensificarea campaniei împotriva procesului ceferiştilor şi a plicurilor goale pe care le primesc ceferiştii în ultimul timp din cauza reţinerilor etc.;
3. Ajutor efectiv Comitetului Judeţean Ilfov;
4. Trimiterea unui delegat din nou la Ploieşti şi Galaţi;
5. Ţinerea unei serate muncitoreşti date de tinerii din Verde;
6. Scoaterea unui manifest împotriva înăbuşirii presei muncitoreşti.

---

[163] Conducerea Sindicatelor unitare.

Acest raport îl scriu a doua zi după ce s-au luat aceste hotărâri. Dintre ele, până acuma ştiu că un delegat a plecat pentru două zile (duminică şi luni) la Ploieşti.

4. **Critica şi autocritica.** Din rapoartele prietenilor care au fost în provincie reiese că membrii Ligii Muncii au dus o muncă efectivă în timpul campaniei electorale, însă obiectivul lor a fost strângerea de fonduri. Ei au dus campania electorală prin prisma ideologiei mic-burgheze. Aceasta se observă din faptul că imediat ce au trecut alegerile, în loc ca ei să culeagă fructul muncii lor, să-şi întărească poziţiile în centrele în care au pătruns, înmănunchind oameni noi atraşi de organizaţii, ei au părăsit locurile pe unde au desfăşurat campania electorală, ca şi celelalte partide. Intervenţia imediată din partea CC al LM a fost la timp, deschizând repede ochii organizaţiilor noastre, fiindcă oamenii au dorinţa de muncă. Din partea Comitetului Central ligist şi, în primul rând, a noastră – a fracţiei – a fost o supraapreciere a capacităţii de a se orienta singure comitetele judeţene cu munca lor concretă. Ele fiind organizaţii tinere, dornice de muncă, dar lipsite de experienţă, trebuiau să fie ajutate de noi în această privinţă. În cursul muncii, am observat această greşeală şi am păşit repede la îndreptarea ei. Dacă Comitetul Central ligist a putut să facă ceea ce a făcut şi a evitat greşeli grosolane din lipsă de experienţă, aceasta se datoreşte Secretariatului care, aproape zi de zi, a fost atent asupra muncii. Numai datorită acestei strânse legături, conducerea Ligii Muncii a fost informată repede şi just asupra tuturor problemelor care o interesau.

5. **Atmosfera în fracţia din sânul CC al LM.** Tot timpul, în fracţie a domnit o armonie perfectă. Fiecare membru al fracţiunii a luat parte la discuţie, la critică şi autocritică şi parcă era o întrecere în fracţiune că abia se aştepta ca să termine unul raportul muncii lui, ca să înceapă el raportul. Au fost şedinţe care au început la 7 seara şi s-au terminat la [...][164] noaptea, fără să se simtă cum a trecut timpul. Tovii întotdeauna au plecat plini de entuziasm de la şedinţele fracţiunii. Câteva afirmaţii numai făcute de aceşti tovi la sfârşitul şedinţelor şi cred că vor arăta mai bine atmosfera de care este animată fracţiunea. Tânărul: „Lucrez de 3 ani în mişcare şi nu m-am simţit niciodată aşa de entuziasmat ca acum. Când m-am văzut între 11 tineri muncitori, toţi hotărâţi să facă treabă, nu-mi venea să cred" Unul din instructori: „Simt parcă acum că sunt alt om"; altul: „Aşa cum am început-o, am început-o bine. Întotdeauna avem lucruri noi la şedinţă. Am scăpat de şedinţele la care se repetă de fiecare dată acelaşi lucru". Acestea toate sunt, desigur, efectul legăturilor pe care am început să le avem cu masa. Şi mie – mărturisesc – îmi pare rău că mă despart de Liga Muncii.

6. Aceeaşi atmosferă se resimte şi în Comitetul Central. În ultimele zile însă Secretarul Central al ligii cam şovăie în urma deselor şicane poliţieneşti şi ameninţărilor. Trebuie lucrat cu el cât mai abil şi, mai ales, cât mai precaut. De altfel, tovii din fracţiune care sunt lângă el au înţeles repede acest lucru.

15 ianuarie 1934

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 172, c. 84-87.

[164] Lipsă în text.

62. 1934 mai 25 – Rezoluţia Biroului Politic al CC al PCR, cu privire la erorile comise de Lucreţiu Pătrăşcanu şi Eugen Iacobovici în aprecierile lor privind situaţia economică şi politică din România.

Confidentiel

Résolution du Bureau Politique du Comité Central du Parti Communiste Roumain

1. Le BP estime que le camarade Grigoresco a commis une faute sérieuse en publiant dans "L'IC" un article sur la situation économique de la Roumanie alors qu'il savait que la prochaine assemblée plénière du Comité Central devait s'occuper de cette question. La faute de Grigoresco est d'autant plus grave qu'il savait que cette question est discutée au BP et qu'il a reçu avant la parution du numéro de "L'IC" un article du camarade Gorun, approuvé par le BP.

2. Le BP estime qu'au fond l'article du camarade Grigoresco, dans son appréciation de la situation économique, est erroné. Dans cet article il applique mécaniquement à la Roumanie économiquement arriérée, l'appréciation donnée par le camarade Staline pour les **principaux** pays industriels, déformant par la même le sens de l'appréciation stalinienne. Sa "faute" n'élimine pas, mais accentue les contradictions et l'inconséquence de son analyse économique.

Le BP estime que le camarade Grigoresco a passé d'une extrémité (affirmation faite au XIII-ème Plénum du CE de l'IC que la crise économique en Roumanie a commencé dès 1927; qu'à la différence des autres pays on n'y observe aucune animation de l'industrie, même liée à l'inflation et aux préparatifs de guerre; que la crise, en Roumanie, a pour base la crise agraire) à une autre (application d'une appréciation faite par le camarade Staline essentiellement pour les pays industriels à la Roumanie économiquement arriérée)

Le BP considérant que la résolution du Comité Central sur la situation économique et politique de la Roumanie tient compte des critiques et de la ligne de Grigoresco, estime nécessaire d'indiquer son nom dans cette résolution.

3. Le Comité Central a pris la décision de s'informer auprès de la Commission Politique des motifs qui ont déterminé la rédaction de "L'IC" à proposer au camarade Grigoresco d'écrire un article et de demander à l'insu du Comité Central que l'article soit publié dans l'organe théorique de celui-ci.

4. Il astreint le camarade Gorun à écrire un article popularisant la ligne de l'IC, argumentant en faveur de cette ligne et critiquant la ligne erronée, opportuniste de droite, qui s'est manifestée dans le parti.

5. Il considère comme non satisfaisante la déclaration du camarade Moros au sujet de la résolution proposée par le camarade Gorun et approuvée par le BP.

Le camarade M., tout en se joignant à la résolution, estompe le fond et l'importance de ses erreurs (soulignant son mérite dans la position des questions, voilant sa ligne erronée dans la question économique et ses conclusions politiques, doutant de l'utilité qu'il y a à critiquer dans la résolution ses conclusions politiques, etc.) Il assume que ses conclusions politiques sont seulement "plus accentuées", ne comprenant pas qu'elles sont fausses et, dans le fond, opportunistes de droite. Le camarade Moros a fait un pas en arrière comparativement à sa déclaration à la séance du Comité Central, déclaration ou il se disait pleinement d'accord avec lui au sujet de la critique de ses conclusions politiques.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 234, c. 81-82.

Traducere:

Confidențial

Rezoluția Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist Român

1. Biroul Politic apreciază că tovarăşul Grigorescu a comis o greşeală serioasă, publicând în „Internaţionala Comunistă" un articol asupra situaţiei economice din România, cu toate că ştia că următoarea plenară a Comitetului Central trebuie să se ocupe de această chestiune. Greşeala lui Grigorescu este cu atât mai gravă, cu cât el ştie că această chestiune este discutată în Biroul Politic, iar el a primit, înaintea apariţiei numărului „Internaţionalei Comuniste", un articol al tovarăşului Gorun[165], aprobat de către Biroul Politic.

2. Biroul Politic apreciază că, în fond, articolul tovarăşului Grigorescu, în aprecierile sale asupra situaţiei economice, este eronat. În acest articol, el aplică în mod mecanic, pentru România, înapoiată economic, aprecierea făcută de tovarăşul Stalin pentru principalele ţări industriale, deformând prin însuşi acest procedeu sensul aprecierii staliniste. „Greşeala" nu elimină, ci accentuează contradicţiile şi inconsecvenţa analizei sale economice.

Biroul Politic apreciază că tovarăşul Grigorescu a trecut de la o extremă (afirmaţia făcută la cea de-a XIII-a Plenară a Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste că, în România, criza economică a început în 1927; că, spre deosebire de alte ţări, acolo nu se observă nici o înviorare a industriei, nici măcar în legătură cu inflaţia şi cu pregătirile de război; că, în România, criza are la bază criza agrară) la alta (aplicarea unei aprecieri făcută de tovarăşul Stalin esenţialmente pentru ţările industriale, la România, înapoiată din punct de vedere economic).

Biroul Politic, considerând că rezoluţia Comitetului Central asupra situaţiei economice şi politice din România ţine cont de criticile şi de linia lui Grigorescu, apreciază că e necesar să se indice numele său în această rezoluţie.

3. Comitetul Central a luat decizia de a se informa pe lângă Comisia Politică despre motivele care au determinat redacţia „Internaţionalei Comuniste" să-i propună tovarăşului Grigorescu scrierea unui articol şi să ceară, fără ştirea Comitetului Central, ca articolul să fie publicat în organul teoretic al acestuia.

4. Îl obligă pe tovarăşul Gorun să scrie un articol care să popularizeze linia Internaţionalei Comuniste, argumentând în favoarea acestei linii şi criticând linia greşită, oportunistă de dreapta, care s-a manifestat în partid.

5. Consideră ca nesatisfăcătoare declaraţia tovarăşului Moros cu privire la rezoluţia propusă de tovarăşul Gorun şi aprobată de către Biroul Politic.

Tovarăşul M., solidarizându-se cu rezoluţia, atenuează fondul şi importanţa acestor greşeli (subliniind meritul său în punerea întrebărilor, mascându-şi linia greşită în chestiunea economică şi concluziile sale politice, îndoindu-se de utilitatea criticării în rezoluţie a concluziilor sale politice etc.). El dă asigurări că concluziile sale politice sunt doar „mai accentuate", neînţelegând că ele sunt false şi, în fondul lor, oportuniste de dreapta. Tovarăşul Moros a făcut un pas înapoi, comparativ cu declaraţia sa de la

[165] Gorun = Alecsandr Danieluk–Ştefanski, îndeplinea funcţia de secretar general al P.C.R., delegat de Comintern.

şedinţa Comitetului Central, declaraţie în care se arăta în deplin acord cu acesta în problema criticării concluziilor sale politice.

63. 1934 mai 25 – Proiectul de răspuns al secretariatului Federaţiei Comuniste Balcanice la rezoluţia conferinţei CC al PCR, privind „fascizarea" vieţii politice din România şi sarcinile ce revin PCR în acest context.

Confidentiel

Sur la résolution de la Conférence du Comité Central du Parti Communiste Roumain concernant la fascisation de la Roumanie des capitalistes et des boyards et les tâches du PCR
(projet du Secrétariat des Balkans)

1. La Commission politique constate la justesse de la ligne politique de la résolution, notant cependant que la deuxième partie ("Accentuation de la crise économique en Roumanie") contient un certain nombre d'erreurs dans l'appréciation des caractères du développement de la production industrielle de la Roumanie qui s'est déssinée en 1933 et de ses perspectives.

La résolution constate avec raison qu'en connexion avec l'accentuation de la lutte de classes en Roumanie et des antagonismes impérialistes en Europe et dans le monde entier, la Roumanie, tout en participant à diverses manœuvres "pacifistes", subordonne en fait toute sa politique aux préparatifs renforcés de la guerre; que dans le camp bourgeois agrarien des changements et regroupements se poursuivent, se traduisant par des dissensions croissantes dans les rangs du parti gouvernemental (nationaux-liberaux) par le désir d'une consolidation des fractions "d'opposition" de la bourgeoisie (nationaux-tsaranistes, etc.) et d'un rapprochement de ces fractions avec les bandes ouvertement fascistes soutenues par le roi, la camarilla et une partie de la clique militaire; que la dictature fasciste ouverte est préparée aujourd'hui tant par les nationaux-libéraux au pouvoir, cela sous couleur de défense de la démocratie (agitation démagogique à propos de la dissolution de la garde de fer à la suite de l'assassinat de Duca par cette garde fasciste, agitation soutenue par les social-fascistes) que par les nationaux-tsaranistes (sous prétexte de défense contre "la dictature et les aventures") ; que l'offensive renforcée du capital contre la classe ouvrière de Roumanie et l'attaque du gouvernement contre les vestiges des conquêtes sociales et politiques des ouvriers, attaques qui ont provoqué déjà, en dépit de l'état de siège, une lutte gréviste incessante et s'élargissant de plus en plus des ouvriers, ainsi que l'agitation croissante des masses paysannes conduisent au développement de la puissante poussée révolutionnaire. La résolution conclut avec justesse que les mesures et toute la politique de la bourgeoisie et du gouvernement "ne font qu'accentuer les antagonismes de classe, placer les grandes masses face à face avec l'Etat des capitalistes et des boyards et poser à l'ordre du jour, avec une force croissante, les luttes pour le pouvoir des ouvriers et des paysans".

2. L'analyse que fait la résolution de la situation économique de la Roumanie contient nombre d'erreurs de fond. Dès l'en-tête de la partie correspondante de la résolution, la situation est définie comme une "accentuation croissante de la crise économique en Roumanie" et non de la crise générale du capitalisme et de la crise

agraire, mais de la crise industrielle de type cyclique, qui durant ces dernières années a frappé l'économie nationale roumaine, comme le monde capitaliste tout entier.

L'accroissement incontestable de la production industrielle, qui s'est dessiné en Roumanie dans le cours de 1933, est attribué dans la résolution uniquement à l'action de facteurs artificiels (commandes de guerres, mesures protectionnistes, éléments d'infla-tion latente). Et l'on affirme que ces facteurs ayant cessé d'agir, l'amélioration de la situation dans l'industrie doit à bref délai faire place à un nouveau recul de la production industrielle, qui tombera au-dessous du niveau de 1932. On se base pour l'affirmer sur une interprétation arbitraire et absolument erronée de l'analyse faite de la situation économique mondiale par le camarade Staline au XVII-ème congrès du PC de l'URSS. Selon cette interprétation, la thèse du camarade Staline à savoir que l'accroissement de la production industrielle qui s'est dessiné en 1933 et a pu marquer le passage du niveau le plus bas à une dépression particulière concerne uniquement les principaux pays capitalistes, contrairement aux autres plus arriérés et dépendants. D'après l'interprétation en question les "forces économiques intérieures du capitalisme, forces qui, après 4 ans de crise industrielle mondiale, ont provoqué, en s'ajoutant aux facteurs artificiels, une certaine amélioration de la situation dans l'industrie", n'ont pas agi en Roumanie. Il est certain qu'en Roumanie, pays agricole à 80%, l'amélioration qui s'est dessinée dans l'industrie en 1933 et continue à ce jour, amélioration dans laquelle la conjecture d'infla-tion et de préparatifs de guerre joue un grand rôle, est particulièrement instable. La situation économique générale du pays, déterminée par la crise agraire et se traduisant par une crise financière aigue, resta très difficile, de sorte que l'industrie roumaine, loin de s'acheminer à un nouvel essor, à une nouvelle période de prospérité, risque au contraire de subir des oscillations régressives. Néanmoins, la thèse de la résolution concernant le caractère "exceptionnel" de la situation en Roumanie et l'impossibilité de lui appliquer, en tenant compte de ses particularités, l'analyse générale donnée pour le monde capitaliste tout entier, est profondément erronée.

3. Il est faux d'affirmer, comme le fait la résolution, que de la constatation du point le plus bas de la crise cyclique particulière qu'elle a traversé, doivent découler une appréciation opportuniste de droite du rapport des forces de classe et des conclusions opportunistes de droite en matière de tactique (de même qu'elles ne découlent seulement de la constatation des faits pour la lutte du prolétariat dans les principaux pays capitalistes). La perspective de l'accentuation croissante de la crise générale du capitalisme, en connexion avec la crise agraire aigue qui continue (surtout dans les pays principalement agricoles) et avec la situation instable de l'industrie, dans une atmo-sphère internationale grosse de conflits militaires, la perspective de décomposition dans le camp de la bourgeoisie, avec une soif fébrile d'aventure fasciste, la perspective d'une poussée révolutionnaire croissante dans les villes et les campagnes, de la maturation des luttes décisives pour le pouvoir n'impliquent seulement la négation du fait d'une certaine amélioration de la situation dans l'industrie et du passage à une dépression particulière. Au contraire, cette amélioration, que la bourgeoisie marque d'une offensive plus résolue encore contre la classe ouvrière est un nouveau facteur stimulant la lutte des masses ouvrières.

C'est pourquoi il faut considérer comme absolument dénuée de fondement l'accusation d'opportunisme de droite formulée dans la résolution contre le camarade

Grigoresco qui n'a fait que constater l'élévation de la production industrielle en Roumanie au-dessus du point le plus bas de la crise industrielle, ainsi que contre le camarade Marosek, dans la mesure où il s'est rallié à cette constatation. En ce qui concerne les autres déclarations réellement erronées du camarade Marosek, il faut dire que ces déclarations n'ayant été faites que dans le cours de la discussion intérieure au Comité Central et le camarade Marosek n'y ayant pas insisté, il n'y avait aucune raison de les blâmer spécialement, en nommant ce camarade dans la résolution du Comité Central. Un autre précédent erroné et dangereux consiste à mentionner dans la résolution certaines thèses erronées formulées par le camarade Stépanov (sur le caractère soi disant colonial de la Roumanie), après de longues années de prison, dans un article remis au Comité Central et non publié.

La Commission Politique invite le Comité Central à amender la résolution en se basant sur les considérations qui précèdent et d'y supprimer tout ce qui concerne les trois camarades en question.

4. La Commission Politique, notant les succès considérables obtenus par le parti communiste roumain, sous la direction de son comité central, tant dans la direction des luttes de la classe ouvrière durant la période qui a suivi les événements de février 1933 que dans l'édification du parti, succès réalisés dans les conditions extrêmement difficiles de l'état de siège et d'une terreur cruelle, exprime la certitude que le comité central corrigera les erreurs contenues dans la dernière résolution et fera le plus grand effort pour continuer avec succès à travailler au rassemblement du parti, au renforcement de combativité, à la direction d'un parti qui occupe un des secteurs les plus responsables du front révolutionnaire prolétarien.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 234,c. 14-18.

Traducere: Confidențial

Referitor la rezoluția Conferinței Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la fascizarea României capitaliștilor și boierilor și sarcinile ce revin PCR

(Proiectul Secretariatului Balcanic)

1. Comisia Politică constată justețea liniei politice a rezoluției, notând, totodată, că a doua parte („Accentuarea crizei economice în România") conține un număr de greșeli în aprecierea caracteristicilor dezvoltării producției industriale a României așa cum s-a conturat în 1933, și a perspectivelor sale.

Rezoluția constată cu justețe că, în legătură cu accentuarea luptei de clasă în România și a antagonismelor imperialiste în Europa și în lumea întreagă, România, în vreme ce participă la diverse manevre „pacifiste", își subordonează în fapt întreaga politică pregătirilor de război susținute; că în tabăra burgheziei agrariene continuă schimbările și regrupările, traducându-se prin disensiuni crescânde în rândurile partidului de guvernământ (național-liberalii), prin dorința de consolidare a fracțiunilor „de opoziție" ale burgheziei (național-țărăniștii etc.) și o apropiere a acestor fracțiuni de bandele declarat fasciste susținute de către rege, camarilă și o parte a clicii militare[166]; că dictatura fascistă deschisă este pregătită astăzi atât de către național-liberalii aflați la putere, sub pretextul apărării democrației (agitație demagogică în legătură cu

[166] Aprecierile cu privire la evoluția vieții economice și politice din România, făcute în acest text, erau conforme cu linia impusă de Comintern.

dizolvarea Gărzii de Fier ca urmare a asasinării lui Duca de către această gardă fascistă, agitaţie susţinută de către social-fascişti[167]), cât şi de către naţional-ţărănişti (sub pretextul apărării împotriva „dictaturii şi aventurilor"); că ofensiva intensificată a capitalului împotriva clasei muncitoare din România şi atacurile guvernului contra vestigiilor cuceririlor sociale şi politice ale muncitorilor, atacuri care au provocat deja, în pofida stării de asediu, o luptă grevistă neîncetată şi care se extinde din ce în ce mai mult, ca şi agitaţia crescândă a maselor ţărăneşti conduc la dezvoltarea unui puternic puseu revoluţionar. Rezoluţia conchide cu justeţe că măsurile şi întreaga politică a burgheziei şi a guvernului „nu fac decât să accentueze antagonismele de clasă, să aducă marile mase faţă în faţă cu statul capitaliştilor şi boierilor şi să aducă la ordinea zilei, cu o forţă crescândă, luptele pentru putere ale muncitorilor şi ţăranilor"

2. Analiza pe care rezoluţia o face situaţiei economice a României conţine numeroase erori de fond. Încă din titlul respectivei părţi, situaţia este definită drept „o accentuare crescândă a crizei economice în România" şi nu a crizei generale a capitalismului şi a crizei agrare, ci a crizei industriale de tip ciclic, care a lovit economia naţională romă-nească în ultimii ani, ca şi lumea capitalistă în totalitate. Creşterea incontestabilă a producţiei industriale, care s-a conturat în România în cursul anului 1933, este atribuită în rezoluţie exclusiv acţiunii factorilor artificiali (comenzi de război, măsuri protecţioniste, elemente de inflaţie latentă). Şi se afirmă că, aceşti factori încetând să mai acţioneze, ameliorarea situaţiei în industrie trebuie, în scurt timp, să facă loc unui nou recul al producţiei industriale, care va cădea sub nivelul anului 1939. Pentru această afirmaţie, se ia drept bază o interpretare arbitrară şi absolut greşită a analizei situaţiei economice mondiale, făcută de tovarăşul Stalin la cel de al XVII-lea Congres al Partidului Comunist din URSS. Potrivit acestei interpretări, teza tovarăşului Stalin, şi anume, că creşterea producţiei industriale, continuată în 1933 şi care a putut marca trecerea de la nivelul cel mai scăzut la o destindere extraordinară, priveşte numai principalele ţări capitaliste, faţă de altele [care sunt] mai înapoiate şi dependente. Potrivit interpretării în chestiune, „forţele economice interne ale capitalismului, forţe care, după patru ani de criză industrială mondială, au provocat, adăugându-se factorilor artificiali, o anumită ameliorare a situaţiei în industrie", nu au acţionat în România. Este sigur că în România, ţară agricolă în proporţie de 80%, ameliorarea care s-a conturat în industrie în anul 1933 şi continuă în prezent, ameliorare în care conjunctura inflaţiei şi pregătirile de război joacă un rol important, este în mod special instabilă. Situaţia economică generală a ţării, determinată de criza agrară şi traducându-se printr-o criză financiară acută, rămâne foarte dificilă, astfel încât industria românească, departe de a se îndrepta spre o nouă creştere, spre o nouă perioadă de prosperitate, riscă dimpotrivă să sufere oscilaţii regresive. Cu toate acestea, este profund greşită teza rezoluţiei cu privire la caracterul „excepţional" al situaţiei din România şi la imposibilitatea de a-i aplica, ţinând cont de particularităţile sale, analiza generală făcută pentru întreaga lume capitalistă.

3. Este fals a se afirma, aşa cum o face rezoluţia, că, din constatarea punctului cel mai de jos al crizei ciclice excepţionale pe care a traversat-o [România], trebuie să decurgă o apreciere oportunistă de dreapta a raportului forţelor de clasă şi concluzii oportuniste de dreapta în materie de tactică (aşa cum ele nu decurg, câtuşi de puţin, nici din constatarea faptelor privind lupta proletariatului în principalele ţări capitaliste). Perspectiva

[167] Social-democraţii, numiţi astfel de către comunişti.

accentuării crescânde a crizei generale a capitalismului, în conexiune cu criza agrară acută, care continuă (mai ales, în ţările preponderent agricole), şi cu situaţia instabilă a industriei, într-o atmosferă internaţională încărcată de conflicte militare, perspectiva descompunerii în tabăra burgheziei, cu o sete febrilă de aventură fascistă, perspectiva unui avânt revoluţionar crescând în oraşe şi la ţară, a maturizării luptelor decisive pentru putere nu implică câtuşi de puţin negarea de fapt a unei anumite ameliorări a situaţiei din industrie şi a trecerii la o depresiune extraordinară. Dimpotrivă, această ameliorare, pe care burghezia o însoţeşte de o ofensivă şi mai hotărâtă împotriva clasei muncitoare, este un nou factor stimulator al luptei maselor muncitoare.

De aceea, trebuie considerată ca absolut lipsită de fundament acuzaţia de oportunism de dreapta formulată în rezoluţie împotriva tovarăşului Grigorescu, care nu a făcut decât să constate creşterea producţiei industriale din România mai sus de punctul cel mai scăzut al crizei industriale, ca şi împotriva tovarăşului Marosek, în măsura în care el s-a raliat acestei constatări. În ceea ce priveşte celelalte declaraţii cu adevărat greşite ale tovarăşului Marosek, trebuie spus că aceste declaraţii, nefiind făcute decât în cursul discuţiei din interiorul Comitetului Central şi tovarăşul Marosek nemaiinsistând, nu există nici un motiv de a le blama în mod special prin menţionarea acestui tovarăş în rezoluţia Comitetului Central. Un alt precedent greşit şi periculos constă în a menţiona în rezoluţie anumite teze greşite, formulate de tovarăşul Ştefanov după ani lungi de închisoare (asupra caracterului aşa-zis colonial al României), într-un articol înaintat Comitetului Central şi nepublicat.

Comisia Politică invită Comitetul Central să amendeze rezoluţia pe baza considerațiilor de mai sus şi să suprime din textul ei toate referirile privitoare la cei trei tovarăşi.

4. Comisia Politică, luând notă de succesele considerabile obţinute de către Partidul Comunist Român sub conducerea Comitetului său Central, atât la conducerea luptelor clasei muncitoare în perioada care a urmat evenimentelor din februarie 1933, cât şi la edificarea partidului, succese realizate în condiţiile extrem de dificile ale stării de asediu şi ale unei terori sălbatice, îşi exprimă convingerea că Comitetul Central va îndrepta erorile conţinute în ultima sa rezoluţie şi va face cele mai mari eforturi pentru a continua să lucreze cu succes pentru unificarea partidului, pentru întărirea combativităţii la conducerea unui partid care se află într-unul din sectoarele cele mai responsabile ale frontului revoluţionar al proletariatului.

64. 1934 noiembrie 11, 16 – Programul Partidului Opoziţiei din Părţile Ungureşti (POPU) din România, organizaţie comunistă a minorităţii maghiare.

Unsere auf Grund der Anzeige der Ungarischen Partei verhafteten Arader Brüder wurden auf freien Fuss gesetzt Protestieren wir gegen Terror und Verrat!

Unser, aus der durch die Tagespresse bekanntgegebene Verhaftung zurükgekehrter Bruder aus dem Zentrum, Georg Osztrowszki, Professorkandidat der Kolozsvarer Universität, berichtet in den Nachstehenden:

Am 20. Juli Abends hielt in unseren Arader Räumen unser Verwaltungskomitee eine Sitzung. Die Herren der Ungarischen Partei verfolgten aus ihrem auf der anderen Seite der Strasse liegenden Lokal die Versammlung unserer Brüder. Als schon alle,

etwa zwanzig Personen, zusammengekommen waren, liefen die Herren der Judas-Partei auf die Staatspolizei und berichteten, dass sie eine geheime Versammlung der Aufrührer, der Kommunisten beobachtet haben.

Die Polizei kam heraus und verhaftete die ganze Versammlung. Nach Vernehmen auf der Staatspolizei hat man die meisten entlassen, nur unsere Brüder aus dem Zentrum, das dortige Sekretariat und die Leiter der speziellen Abteilungen wurden dortgehalten.

Auf die Fragen, die während der Einzelverhöre gestellt wurden, antworteten unsere Brüder einstimmig, dass es gar keine Rede von einer Kommunistischen Ve[r]-schwörung sei, sondern, sie haben die Arader Organisierung der OMPE (Ungarische Landes-Partei-Opposition) eingeleitet.

Trotz der Gewaltigkeiten des Siguranţa Chef Ciorescu, konnte die Beschuldigung weder mit Drohungen noch mit Ohrfeigen bestätigt werden.

Als letzte Zuflucht wurde der Generalsekretär der Arader Judasen der Ungarischen Partei, Ingenieur Alfred Frankel auf die Staatspolizei gerufen, wo er, nachdem man ihm Platz bot, mit unseren Brüdern gegenüberstellt wurde. Auf die Frage des Kapitäns, was ist die OMPE (Ungarische Landes Partei Opposition), antwortete Herr Frankel, dass die OMPE eine sehr verdächtige Organisation sei und die Ungarische Partei leugnet jede Verbindung mit ihr. Mit der Bezeichnung "verdächtig" wollte er natürlich dem Kapitän zur Kenntnis geben, dass wir Kommunisten und Aufrührer sind und dass der Kapitän Recht hat, wenn er uns als Kommunisten behandelt. Kapitän Ciorescu brauchte auch nichts mehr, dort an Ort und Stelle teilte er unseren Brüdern ihre Portionen aus und Herr Frankel, aus der Judaspartei sah mit völliger Seelensruhe zu.

Unsere Empörten Brüder schrieb Herrn Frankel ins Gesicht, dass er ein Schuft und ein Niederträchtiger Verräter ist, der mit voller Kraft das Grab der ungarischen Arbeiter gräbt. Das hielt schon kein Judasgesicht mehr aus und so schlich er hinaus und überliess unsere Brüder ihrer Schiksale, während er den Kapitän versicherte, dass die Ungarische Partei stand stets in guter Beziehung zu der rumänischen Staatspolizei und seine Pflicht immer erfüllte, wenn es sich um Aufrührer handelte.

Nach insgesamt 6 tägiger Haft wurden unsere Brüder dem Stattsanwalt übergeben, wo der Untersuchungsrichter nach stündingem Vernehmen sie lächelnd entliess.

Das Lächeln galt wahrscheinlich der Übereifrigkeit der Staatspolizei.

Unsere Brüder aber haben die als freie Bürger Organisierungsarbeiten dort fortgesetzt, wo sie unterbrochen wurden.

Als wir dies schreiben, rufen wir die Aufmerksamkeit aller ungarischen Werktätigen Rumäniens auf die Tatsache, dass die so Verhaftung bedeutet, dass die Herren der Ungarischen Partei mit Feuer und Schwert uns ausrotten wollen, sie scheuen vor keiner Niederträchtigkeit zurück, wenn es sich um ihre fette Positionen handelt. Bei den Wahlen waren wir ungarische Brüder und als wir mit den Betrügen und Unterdrükungen satt sind, dann sind wir Kommunisten.

Bedeutet zweitens, dass unsere Unterdrücker nichts davon wissen wollen, dass wir schon mit dem Elend und Unterdrückung satt sind, sondern wenn es nötig ist, wollen sie uns auch mit dem Terror der Behörden unterdrücken.

Endlich bedeutet es noch, dass die Judas-Herren sind während der Kämpfe endgültig zu unseren Feinden hinübergegangen und geh[e]n mit ihnen offen zusammen gegen uns und gegen die ungarischen Werktätigen.

Brüder! Ungarische Arbeiter!

Die Ungarische Landes-Partei-Opposition protestiert gegen den Terror der Behörden und gegen den Verrat. Wir rügen alle ungarischen Arbeiter auf: sammelt überall Protestunterschrifte und sendet an die Adresse unseres Parteiburreaus: Cluj-Kolozsvar, Calea Dorobanţilor, gewesene Honvedgasse, No. 9.

An den Protestbogen bemerkt ihr, dass ihr gegen die Terrorisierung und Anzeigen seitens der Ungarischen Partei protestiert.

Ungarn! Brüder! Ungarische Werktätigen!

Enthüllt die Herren der Ungarischen Partei auf Grund ihres neuen offenen Verrats! Nieder mit dem Terror! Nieder mit den Verrätern! Es lebe die Ungarische Landes-Partei Opposition!

Mit brüderlicher Liebe:

Das Zentralkomitee der OMPE (Ungarische Landes-Partei-Opposition).

1. Allgemeines Programm

Die Opposition der ungarischen Landespartei in Rumänien kämpft im Interesse der ungarischen Werktätigen Rumäniens!

Für eine Heimat der Ungarn in Rumänien, für die persönliche Sicherheit und die Sicherheit des Eigentums der ungarischen Bevölkerung, für die Unantastbarkeit der ungarischen Institutionen, für ein solches Regime, das den Streitigkeiten und Angriffen der einzelnen Nationen untereinander ein Ende macht,

gegen jeden Faschismus als politiches Werkzeug der rumänischen Unterdrücker, für die Steigerung der wirtschaftlichen und nationalen Unterdrückung. Die Opposition der ungarischen Landespartei wird gegen den Faschismus, der gleich-zeitig dazu dient, die Völker Rumäniens gegeneinanderzuhetzen und im Zeichen der gesteigerten Kriegsvorbereitungen steht, den aktiven Kampf der breiten ungarischen werktätigen Massen organisieren,

gegen die nationale, politische, wirtschaftliche und jede andere Unterdrückung der ungarischen Bevölkerung Rumäniens,

gegen die allgemeine Einschränkung der Freiheit besonders gegen die Unterdrückung der Presse-, Meinungs-, Versammlungs- und Redefreiheit, die gegen die ungarische Bevölkerung in besonderem Masse angewendet wird,

für volle Freiheit der ungarischen Sprache und Kultur, gegen jede Unterdrückung derselben,

für die staatliche Erhaltung einer genügenden Anzahl ungarischer Schulen, die den Bedürfnissen der ungarischen Bevölkerung entsprechen, mit unentgeltlichem Unterricht und ungarischen Lehrkräften,

für ungarische Verwaltung und ungarische Beamten in den ungarischen Komitaten und Städten besonders in den Szekler Städten und Komitaten, ausserdem für die Verwaltung in den entsprechenden verschiedenen Sprachen in den Gebieten mit gemischter Bevölkerung,

für ungarische Lehrer- und Lehrerinnenseminare, für eine staatliche ungarische Sektion mit ungarischen Lehrkräften auf der Universität von Kolozsvár,

für allgemeine Freiheit der ungarischen Sprache, gegen jede zwangsmässige Romanisierung,

für unbeschränkte Einstellung ungarischer Angestellten, Arbeiter und Fachleute in den staatlichen, städtischen und Gemeinde-Ämtern und Betrieben und zu öffentlichen Arbeiten,

gegen die Entlassung der ungarischen Angestellten, Eisenbahner, Postangestellten, Notare usw., gegen die Sprachprüfungen und gegen jede Verfolgung; für die Wiedereinstellung der entlassenen Angestellten und Arbeiter,

für sofortige Aufhebung des Gesetzes über den Schutz der nationalen Arbeit,

für endgültige Regelung der Frage der ungarischen Pensionisten und Invaliden,

für Annullierung der Steuern und sonstigen Abgaben der schwer belasteten ungarischen Volksschichten: Bauern, Arbeiter, Kleinhändler, Kleingewerbetreibenden und andere kleine Existenzen,

für die vollkommene Niederschlagung der Wucher und Bankschulden, durch die die ungarischen Volksschichten, besonders die Bauern, Arbeiter, Kaufleute und Kleingewerbetreibenden und andere kleine Existenzen ruiniert werden,

gegen die Unterdrückung der ungarischen kulturallen, wirtschaftlichen, sanitären sowie Sportorganisationen und Vereine, für die ständige Unterstützung derselben,

gegen jede Verfolgung der Ungarn seitens der Behörden, gegen die unberechtigten Taxen und Geldstrafen, durch die besonders die Bevölkerung der Szekler Komitate zu tausenden in den Gefängnissen sitzen,

für Einstellung der Übergriffe, Ungerechtigkeiten und Willkürakte der Agrarreform im allgemeinen und besonders der gegen die ungarische Bevölkerung angewandten Massnahmen. Das alles kann nur auf eine Weise behoben werden: wir fordern sofortige unentgeltliche Aufteilung der Besitztümer, der Wälder samt Zubehör unter den armen Bauern, sowie unter denen, die über wenig Land verfügen.

II. Kleingewerbe-Programm.

Die Opposition der Ungarischen Landes-Partei im Interesse der Kleingewerbetreibenden

Kämpft für die Einführung der ungarischen Sprache in den Lehrlingschulen und Lehrlingsheimen, für die staatliche Aufrechterhaltung der Schulen und Heime und für die Anstellung staatlich bezahlter ungarischer Lehrkräfte. Kämpft dafür, dass die Lehrlingschulen und Lehrlingsheime unentgeltlich den ungarischen Jugendlichen zur Verfügung gestellt werden,

kämpft für die Autonomie der Krankenkasse, gegen den Zwangseintritt; für Aufhebung der Gebühren und der daraus stammenden Strafen und Rückstände. Für die staatliche Aufrechterhaltung der Krankenkassen; kämpft dafür, dass die Wahl der Leitung der Versicherungsabteilung aus dem Wirkungskreis der Krankenkasse erfolgt,

kämpft für Aufhebung des Gesetztes der sozialen Versicherung als solches, das den Kleingewerbetreibenden Arbeitsgeber seinem Arbeiter gegenüberstellt, obwohl sie derselben Klasse angehören. Ausserdem erlegt dieses Gesetz dem Kleingewerbetreibenden enorme Lasten auf, der kaum sein tägliches Brot verdienen kann,

kämpft für die Einhaltung der siebenstündigen Arbeitszeit,

kämpft für die Befreiung der Gewerbekorporation vom Einfluss der Fabrikanten und für eine ehrliche Leitung aus der Mitte der Kleingewerbetreibenden,

kämpft dafür, dass die Gewerbekorporation nicht nur ein Verwaltungs- und Kulturorgan der Kleingewerbetreibenden bleibt, sondern vor allem zu einer Kampforganization wird, die ihre wirtschaftlichen Interessen vertritt,

kämpft für die Annullierung der Gebühren für Gewerbescheine,

kämpft für die Aufhebung der Gebühren für Verdingungs-, Gesellen- und Arbeitsbücher,

kämpft für die Aufhebung des Standgeldes bei Verkauf unter freiem Himmel und der daraus stammenden Strafen und Rückständs,

kämpft für die Annullierung der 2% igen Umsatzsteuer, gegen die Boletta-Stempel und andere Besteuerungssysteme sowie für Aufhebung der daraus sich ergebenden Rückstände und Strafen,

kämpft für vollkommene Annullierung der staatlichen Steuern und der Schulden an den Staat,

kämpft für vollkommene Annullierung der städtischen Steuern.

III. Bauernprogamm

Die Opposition der Ungarischen Landes-Partei kämpft im Interesse der ungarischen Bauern:

für die vollkommene Annullierung alles Steuern und Schulden,

für Annullierung der die ungarischen Bauern shädigenden Verfügungen der Agrarreform,

für die Landaufteilung und für Enteignung der Latifundien unter Leitung der ungarischen Arme- und Mittelbauern,

für die Regelung der Wald- und Weidenfragen , besonders hinsichlich neuer Gemeindewein für Tordaszentlaszlo Gyimes und Csikjenöfalva,

für Ausbesserung der staatlichen, Komitats- und Kommunalwege in den von Ungarn bewohnten Gebieten auf Kosten des Staates, Komitats und der Gemeinden und Verwendung der dörflichen Arbeitslosen zu diesen Arbeiten bei entsprechender Entlohnung und 7. stündiger Arbeitszeit,

für unentgeltliche staatliche Versorgung der durch Überschwemmungen, Getreide- und Viehkrankheiten, Feuers brünste und Hagel betroffenen ungarischen Gebiete mit Saatkorn, Baumaterial, Lebensmitteln, Kleidung, Heizmaterial und Bargeld,

für vollkommenen Annullierung der Strafen für die Übertretungen der Gemeindevorschriften,

für die staatliche Unterstützung der ländlichen Arbeitslosen der ungarischen Gegenden und für ihre unentgeltliche staatliche Versorgung mit Wohnung, Lebensmitteln, Heizmaterial, Kleidung und Bargeld,

für vom Staate erhaltene unentgeltliche ungarische Schulen mit staatlich bezahlten ungarischen Lehrkräften und unentgeltliche Lehrbücher,

gegen jeden Dorfterror und jede Willkür,

für die Organisations-, Rede- und Versammlungsfreiheit der ungarischen Dorfsbevölkerung,

gegen die Übergriffe der Gemeindevorstände,

für die ehrlich durchgeführte Gemeinderatwahlen,

für die vollkommene Autonomie der ungarischen Gemeindegut-Institutionen und für das gleiche Wahlrecht der Mitglieder der Gemeindegüter,

für die sofortige Rückgabe des Vermögens der Csiker Privatgüter und des Haromszeker Schulfonds samt den daraus entspringenden Einkünften.

IV. Jugendprogramm.

Die Opposition der Ungarischen Landes-Partei kämpft im Interesse der ungarischen Jugendlichen:

Für die unbeschränkte Einstellung der ungarischen Jugendlichen in den staatlichen und staatlich unterstützten, städtischen und Privatbetrieben,

für Schaffung staatlicher ungarischer Elementer-, Lehrlings- und Mittelschulen mit ungarischen Lehrkräften und unentgeltlichen Lehrbüchern,

für Schaffung unentgeltlicher ungarischer Lehrlings- und Schülerheime mit ungarischer Leitung auf Staatskosten,

gegen die kriegerische und faschistische Erziehung der ungarischen Jugend, für den Fachunterricht in den Lehrlingschulen, für Aufhebung des Gesetzes über den Vormilitärischen Unterrichts,

gegen die unmenschliche Behandlung, die Beschimpfungen und Verprügelungen in den Schulen,

gegen die Verwendung der Lehrlinge für Haus- und Knechtarbeiten,

für die Reduzierung der Lehrzeit auf die für das Erlernen des Fasches nötige Zeit,

für genaue Einhaltung der im Gesetz für Lehrlinge vorgesehenen 8-stündigen Arbeitszeit und für 6-stündige Arbeitszeit in den ungesunden Arbeitszweigen sowie für die physisch schwache Lehrlinge,

für den 2-wöchentlichen bezahlten Urlaub der Lehrlige zwischen 1.Mai und 1. September,

für Bezahlung der Lehrlinge nach der geleisteten Arbeit,

für die Organisations-, Versammlungs-, Presse- und Redefreiheit der ungarischen Jugend,

für die staatliche Versorgung der jugendlichen Arbeitslosen mit unentgeltlicher Wohnung, Kleidung und entsprechender Barunterstützung,

für den einmonatigen bezahlten Urlaub der ungarischen Jugendlichen während der Militärdienstzeit und für die Versorgung der Familien der verheirateten Jungarbeitern, die zum Militärdienst eingezogen werden,

für eine mindestens einjährige Wiedereinstellung der ungarischen Jugendlichen nach dem Militärdienst an der früheren Arbeitsstelle,

für Annullierung der Gebühren für Arbeits-, Gesellen- und Verdingungsbücher und für Aufhebung der Stempeltaxe,

für das Wahlrecht der ungarischen weiblichen und männlichen Jugend vom sechszehnten Lebensjahr ab,

für gleiche Entlohnung und Behandlung der ungarischen männlichen und weiblichen Jugend,

für genaue Einhaltung der 8-stündigen Arbeitszeit der jugendlichen ungarischen Knechte und des Hauspersonals,

für Annullierung des Reifeprüfungsgesetzes und für Prüfung der Schüler durch ihre eigenen Lehrer,

für freie, unkontrollierte Tätigkeit der ungarischen Schüler – Selbstbildungsvereine.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colectia Microfilme Rusia, rola 172, c. 127-137

Traducere :

Fraţii noştri din Arad, arestaţi pe baza denunţului Partidului Maghiar, au fost eliberaţi
Protestăm împotriva terorii şi trădării!

Fratele nostru de la centru, revenit din arestul făcut cunoscut prin cotidiane, Georg Osztrowszki, candidat la postul de profesor al Universităţii din Cluj, relatează următoarele:

Pe 20 iulie seara, comitetul nostru administrativ a ţinut o şedinţă în localul nostru din Arad. Dintr-un local situat de cealaltă parte a străzii, domnii din Partidul Maghiar au urmărit reuniunea fraţilor noştri. Când se strânseseră toţi, circa 20 de persoane, domnii din partidul lui Iuda au dat fuga la Poliţie şi au anunţat că au observat o întrunire secretă a rebelilor comunişti.

Poliţia a ieşit şi a arestat întreaga adunare. După interogatoriul de la Poliţie, majoritatea au fost eliberaţi, doar fraţii noştri din centru, [cei din] Secretariatul de acolo şi şefii secţiilor speciale au fost reţinuţi.

La întrebările ce le-au fost puse în timpul interogatoriilor individuale, fraţii noştri au răspuns unanim că nu există nici un zvon despre o conjuraţie comunistă, însă ei au iniţiat organizaţia arădeană POPU (Partidul Opoziţiei din Părţile Ungureşti).

În ciuda violenţelor şefului Siguranţei, Ciorăscu, vinovăţia n-a putut fi dovedită, nici cu ameninţări, nici cu palme.

Ca ultim subterfugiu, secretarul-general al Iudeilor arădeni din Partidul Maghiar, inginerul Alfred Frankel, a fost chemat la Poliţia Statului unde, după ce a fost poftit să ia loc, a fost confruntat cu fraţii noştri. La întrebarea căpitanului, ce este POPU (Partidul Opoziţiei din Părţile Ungureşti), dl. Frankel a răspuns că POPU este o organizaţie foarte suspectă şi că Partidul Maghiar neagă orice legătură cu ea. Prin denumirea [suspectă] el vroia, bineînţeles, să lase pe căpitan să creadă că suntem comunişti şi rebeli şi că are dreptate atunci când ne tratează ca pe comunişti. Căpitanul Ciorăscu nu avea nevoie de mai mult ca să împartă pe loc câteva fraţilor noştri, iar dl. Frankel din partidul lui Iuda a asistat cu totală seninătate.

Fraţii noştri, revoltaţi, i-au aruncat în faţă domnului Frankel că este un ticălos şi un trădător mârşav, care sapă cu toată puterea mormântul muncitorilor maghiari. Nici un Iuda n-ar mai fi răbdat aşa ceva, şi [atunci] s-a strecurat afară, lăsând pe fraţii noştri în voia sorţii, în vreme ce dădea asigurări căpitanului că Partidul Maghiar rămâne, în continuare, în bune relaţii cu Siguranţa română şi că şi-a îndeplinit mereu datoria, atunci când a fost vorba de răzvrătiţi.

După şase zile de arest, fraţii noştri au fost predaţi procurorului, când judecătorul de instrucţie i-a eliberat râzând, după ore de interogatoriu.

Râsul semnifica, probabil, excesul de zel al Siguranţei.

Fraţii noştri au continuat însă, ca cetăţeni liberi, muncile de organizare, de acolo de unde au fost întrerupţi.

Când scriem acestea, noi atragem atenţia tuturor oamenilor muncii maghiari din România asupra faptului că o astfel de arestare dovedeşte că domnii din Partidul Maghiar vor să ne treacă prin foc şi sabie, că nu dau înapoi de la nici o ticăloşie când este vorba de poziţiile lor grase. La alegeri, eram fraţii maghiari, iar acum, pentru că suntem sătui de escrocherii şi asupriri, suntem comunişti.

În al doilea rând, aceasta arată că asupritorii noştri nu vor să ştie nimic de faptul că suntem sătui de mizerie şi asuprire dar, dacă este necesar, vor să ne subjuge prin teroarea autorităţilor.

În sfârşit, mai demonstrează că domnii-Iuda au trecut definitiv în timpul luptei la duşmani şi merg cu ei deschis împotriva noastră şi împotriva oamenilor muncii maghiari!

Fraţi! Muncitori maghiari!

Partidul Opoziţiei din Părţile Ungureşti protestează împotriva terorii autorităţilor şi împotriva trădării. Facem apel la toţi muncitorii maghiari: strângeţi semnături de protest peste tot şi trimiteţi-le pe adresa biroului partidului nostru: Cluj – Kolozsvar, calea Dorobanţilor, fosta Honvedgasse, nr. 9.

Menţionaţi în protestul scris că protestaţi împotriva terorii şi denunţurilor din partea Partidului Maghiar.

Unguri! Fraţi! Oameni ai muncii maghiari!

Demascaţi pe domnii din Partidul Maghiar, pe baza noii lor trădări deschise! Jos cu Teroarea! Jos cu trădătorii! Trăiască Partidul Opoziţiei din Părţile Ungureşti!

Cu dragoste frăţească:

Comitetul Central al POPU (Partidul Opoziţiei din Părţile Ungureşti).

I. Programul general.

Partidul Opoziţiei din Părţile Ungureşti din România
luptă în interesul muncitorilor români de origine maghiară

Pentru o patrie a maghiarilor în România, pentru siguranţa personală şi siguranţa proprietăţii populaţiei maghiare, pentru inviolabilitatea instituţiilor maghiare, pentru un regim care să pună capăt disensiunilor şi învrăjbirii între naţiuni,

împotriva oricărui fascism ca unealtă politică a asupritorului român, care să servească la întărirea asupririi economice şi naţionale. Partidul Opoziţiei din Părţile Ungureşti va organiza lupta activă a maselor largi de muncitori maghiari împotriva fascismului care, în acelaşi timp, foloseşte la instigarea popoarelor din România unele împotriva altora şi care stă sub semnul pregătirilor intense de război,

împotriva asupririi naţionale, politice, economice sau de orice fel, a populaţiei maghiare din România,

împotriva îngrădirii generale a libertăţii - în special împotriva aservirii presei, [încălcării] libertăţii de opinie, de întrunire şi a cuvântului – care a fost folosită cu precădere împotriva populaţiei maghiare,

pentru libertatea deplină a limbii şi culturii maghiare, împotriva oricărei îngrădiri de acest fel,

pentru păstrarea de către stat a unui număr suficient de şcoli maghiare, care să corespundă nevoilor populaţiei maghiare, cu învăţământ gratuit şi cadre maghiare,

pentru administraţie maghiară şi funcţionari maghiari în comitatele şi oraşele maghiare, în special, în oraşele şi comitatele secuieşti şi, de asemenea, pentru administraţie în diferite limbi (corespunzătoare) în ţinuturile cu populaţie mixtă,

pentru seminarii cu profesori şi profesoare de origine maghiară, pentru o secţiune maghiară de stat cu profesori maghiari la Universitatea din Cluj,

pentru libertatea generală a limbii maghiare, împotriva oricărei românizări forţate,

pentru angajarea nelimitată a funcţionarilor, muncitorilor şi specialiştilor în administraţia şi întreprinderile de stat, orăşeneşti şi comunale şi pentru muncă obştească,

împotriva concedierii funcţionarilor, muncitorilor feroviari, salariaţilor de la poştă, notarilor etc., împotriva examenelor de limbă[168] şi împotriva oricărei persecuţii; pentru reîncadrarea funcţionarilor şi muncitorilor demişi,

pentru abrogarea imediată a legilor privitoare la protejarea muncii naţionale,

pentru reglementarea definitivă a problemei pensionarilor şi invalizilor maghiari,

pentru anularea taxelor şi altor dări pentru [acele] pături ale populaţiei maghiare greu împovărate: ţărani, muncitori, mici comercianţi şi meseriaşi şi alte existenţe mărunte,

pentru suprimarea cu desăvârşire a cametei şi dobânzilor bancare prin care păturile maghiare ale populaţiei sunt ruinate, îndeosebi ţărani, muncitori, comercianţi şi meseriaşi şi alte existenţe mărunte,

împotriva asupririi organizaţiilor şi uniunilor culturale, economice, sanitare şi sportive maghiare, pentru sprijinirea constantă a acestora,

împotriva oricărei persecutări a maghiarilor de către autorităţi, împotriva taxelor şi amenzilor neîndreptăţite, în special pentru populaţia din comitatele secuieşti, din cauza cărora stau în închisori cu miile,

pentru oprirea abuzurilor, nedreptăţilor şi actelor arbitrare ale reformei agrare în general şi, în special, împotriva măsurilor adoptate contra populaţiei maghiare. Toate acestea pot fi înlăturate doar într-un fel: cerem împărţirea imediată şi fără plată a proprietăţilor, a pădurilor, împreună cu inventarul lor, ţăranilor săraci ca şi acelora care dispun de puţin pământ.

Programul meseriaşilor.
Partidul Opoziţiei din Părţile Ungureşti [luptă]
în interesul micilor meseriaşi

luptaţi pentru introducerea limbii maghiare în şcolile şi căminele de ucenici, pentru menţinerea şcolilor şi căminelor de stat şi pentru angajarea de cadre didactice maghiare plătite de stat. Luptaţi ca şcolile şi căminele de ucenici să fie puse gratuit la dispoziţia tineretului maghiar,

luptaţi pentru autonomia caselor de ajutor în caz de boală, împotriva intervenţiei forţate pentru suprimarea taxelor şi a amenzilor care provin din aceste taxe şi a restanţelor de plată. Pentru păstrarea de către stat a caselor de sănătate; luptaţi

[168] Este vorba despre obligativitatea cunoaşterii limbii române de către funcţionarii statului proveniţi din rândurile minorităţilor naţionale, măsură adoptată de autorităţile române după Marea Unire din 1918, ca urmare a instalării administraţiei române în Transilvania, Basarabia şi Bucovina..

pentru ca alegerea conducerii departamentului de asigurări să se facă dintre membrii acestor case,

luptați pentru abrogarea legii asigurărilor sociale [ca una] care îi opune pe patronii-meseriaşi propriilor lor angajați, deşi aparțin aceleiaşi clase. În plus, această lege îl împovărează pe meseriaş, care abia îşi poate câştiga pâinea zilnică,

luptați pentru menținerea programului de lucru la şapte ore,

luptați pentru eliberarea corporațiilor meşteşugăreşti de sub influența fabricanților şi pentru o conducere cinstită, din rândul meseriaşilor,

luptați ca [această] corporație de meşteşugari să nu rămână doar un organ de administrație şi cultură a meseriaşilor ci, înainte de toate, să devină o organizație de luptă care să reprezinte interesele lor economice,

luptați pentru anularea taxelor pe brevetul de exercitare a meseriei,

luptați pentru suprimarea taxelor pe cărțile de angajare, de ucenicie şi de muncă,

luptați pentru înlăturarea chiriei [de piață] pentru vânzarea în aer liber şi a amenzilor şi sumelor restante care provin din acestea,

luptați pentru anularea procentului de 2% din valoarea tranzacțiilor comerciale, împotriva taxei de ştampilă Baletta şi altor sisteme de impozitare, ca şi pentru suprimarea amenzilor şi datoriilor restante provenind din acestea,

luptați pentru anularea totală a impozitelor şi datoriilor către stat,

luptați pentru anularea totală a impozitelor către municipalitate.

Programul țăranilor.

Partidul Opoziției din Părțile Ungureşti luptă în interesul țăranilor maghiari

pentru anularea totală a tuturor impozitelor şi datoriilor,

pentru anularea acelor dispoziții ale reformei agrare care sunt dăunătoare țăranilor maghiari,

pentru o împărțire a pământului şi pentru exproprierea latifundiilor sub conducerea țăranilor săraci şi mijlocaşi,

pentru reglementarea problemei pădurilor şi păşunilor şi, în special, a noilor vii comunale din Tordaszentlaszlo[169], Gyimes[170] şi Csikjenöfalva[171],

pentru îmbunătățirea drumurilor comunale şi regionale în regiunile locuite de maghiari pe socoteala statului, a comitatelor şi comunelor şi folosirea şomerilor rurali pentru aceste munci contra unei plăți corespunzătoare şi program de muncă de şapte ore,

pentru aprovizionarea gratuită de către stat a ținuturilor ungureşti afectate de inundații, epizootii sau mană, incendii şi grindină, cu semințe de semănat, material de construcție, alimente, îmbrăcăminte, combustibil şi bani,

pentru anularea completă a amenzilor [date] ca urmare a încălcării prevederilor comunale,

---

169 Săvădisla (jud. Cluj).
170 Ghimeş (jud. Bacău).
171 Ineu (jud. Harghita).

pentru sprijinirea de către stat a şomerilor rurali din regiunile maghiare şi pentru asigurarea lor gratuită de către stat cu locuinţe, alimente, material de încălzit, îmbrăcăminte şi bani,

pentru şcoli maghiare susţinute gratuit de către stat, cu profesori maghiari plătiţi de stat şi manuale gratuite,

contra oricărei terori la sat şi contra oricărui abuz,

pentru libertatea de organizare, a cuvântului şi de întrunire în favoarea populaţiei săteşti maghiare,

împotriva abuzurilor autorităţilor comunale,

pentru alegerea corectă a consiliului comunal,

pentru autonomia deplină a instituţiilor [de administrare] a bunurilor comunale şi pentru dreptul de alegere a membrilor săi,

pentru restituirea imediată a bunurilor din Csiker[172] şi a fondului şcolar din Haromszeker[173], împreună cu veniturile aferente.

Programul pentru tineret.
Partidul Opoziţiei din Părţile Ungureşti luptă în interesul tineretului maghiar

pentru angajarea neîngrădită a tineretului maghiar în întreprinderile de stat şi în întreprinderile susţinute de stat, oraş şi particulare,

pentru crearea de şcoli elementare, de ucenici şi medii maghiare, cu profesori maghiari şi manuale gratuite,

pentru crearea de cămine gratuite de elevi şi ucenici maghiari, cu conducere maghiară, pe socoteala statului,

împotriva educaţiei războinice şi fasciste a tineretului maghiar, pentru învăţământ de specialitate şi şcoli de ucenici, pentru anularea legii învăţământului pre-militar,

împotriva tratamentului inuman, a ofenselor şi bătăilor în şcoli,

împotriva folosirii ucenicilor la munci casnice şi ca slugi,

pentru reducerea timpului general de studiu la perioada necesară însuşirii unei specialităţi,

pentru menţinerea celor opt ore de studiu prevăzute de lege pentru ucenici şi şase ore de lucru în ramurile nocive, ca şi pentru ucenicii slabi din punct de vedere fizic,

pentru concediu plătit de două săptămâni pentru ucenici, între 1 mai şi 1 septembrie,

pentru plata ucenicilor după munca prestată,

pentru libertatea de organizare, de întrunire, a presei şi a cuvântului în favoarea tineretului maghiar,

pentru ajutorarea gratuită a tinerilor şomeri cu locuinţă, îmbrăcăminte şi bani în mod corespunzător,

pentru concediu plătit de o lună tinerilor maghiari în timpul serviciului militar şi pentru ajutorarea familiilor tinerilor muncitori căsătoriţi care au fost înrolaţi,

pentru reintegrarea, măcar pentru un an, a tinerilor maghiari după serviciul militar, la fostele locuri de muncă,

pentru anularea taxelor [prevăzute] pentru cărţile de muncă şi de ucenici şi pentru cele de angajare, pentru suprimarea taxei de ştampilă,

pentru dreptul de vot tineretului maghiar, masculin şi feminin, de la 16 ani,

---

[172] Jud. Ciuc.
[173] Jud. Trei Scaune.

pentru plata egală a salariilor şi tratarea egală a tinerilor şi tinerelor de origine maghiară,

pentru respectarea strictă a timpului de lucru de opt ore pentru tinerii servitori şi personalul casnic de origine maghiară,

pentru anularea legii privind examenul de bacalaureat şi pentru examinarea elevilor de către proprii lor profesori,

pentru activitate liberă, necontrolată a asociaţiei şcolarilor maghiari autodidacţi.

65. 1935 octombrie 3 - Autobiografie redactată de Kemeny Ştefan (Bela Brainer).

1) M-am născut în 1893, 13 februarie la Oradea. Sunt evreu român. Muncitor metalurgist, strungar în fier. Lucrez de la vârsta de 13 ani, trei ani ucenicie şi zece ani ca lucrător în fabrici metalurgice, de muniţie, locomotive şi maşini agricole. M-am întreţinut singur de la vârsta de 16 ani. Am fost militar în timpul războiului mondial de la 1916. Până la 1919, în armata austro-ungară, cu specialitatea de reflector. În Armata Roşie ungară, tot timpul existenţei ei. Însurat, soţia mea croitoreasă, membru al partidului. Familia mic-burgheză, fraţii sunt muncitori, surorile sunt măritate cu muncitori şi ţin de gospodăria lor, toţi fără avere, nu fac parte din nici un partid politic, cu mişcarea comunistă simpatizează toţi.

2) Am trei clase secundare. Am citit literatura marxistă în timpul şederii mele în închisoare. Ştiu limbi: româneşte, ungureşte şi nemţeşte.

3) La 1923, septembrie, am intrat în Partidul Comunist Român, făcând parte la o celulă de cartier la Oradea. 1924, iunie am fost pus la munca c[onducerii] l[ocale] unde am muncit până în 1925, august, când am fost luat de către CC al p[artidului] şi pus la munca tehnică pe lângă CC şi, nu peste mult, devenind conducătorul aparatului tehnic al CC al p[artidului], făcând şi pe instructor politic în Ardeal, devenind în timpul ăsta funcţionar al partidului. În 1926, ianuarie a intervenit cădere la centrala tineretului, deşi cei arestaţi au fugit, au lăsat în locuinţă o mulţime de material conţinând şi numele adevărate ale membrilor UTC-ului. În localitate, s-au făcut şi arestări, dintre care unii au dat declaraţie împotriva mea, în urma căreia am fost condamnat în contumacie la opt ani. În urma acestor căderi, am fost mutat la Bucureşti, ca instructor pentru Transilvania pe lângă CC al p[artidului] şi munca specială la graniţă. În luna august în 1926, am fost cooptat la comitetul CC al p[artidului], ca atare am fost plecat în Transilvania pentru pregătire pentru 7 Noiembrie şi pentru pregătirea Congresului al IV-lea al partidului. În ultima localitate, în Sibiu, am fost arestat pe stradă, am fost predat la consiliul de război Cluj unde n-a fost contra mea nici o bară de nou proces, s-a rejudecat procesul, în care am fost condamnat la opt ani, reducând la cinci ani închisoare, pe care i-am şi făcut. Ieşind de la închisoare, am fost chemat la Secretariatul (1931, 20 aprilie) CC-ului, unde mi s-a dat instrucţia ca să pregătesc 1 Mai. După 1 Mai, am primit instrucţia ca să pregătesc în judeţele Bihor, Sălaj şi Satu Mare alegerile. După alegeri, am fost mutat la munca tehnică a CC-ului, unde am lucrat până la 1 august.

După aceea, am lucrat la regiunea Transilvaniei. În această calitate, am pregătit delegaţia la Congresul al V-lea şi am făcut şi graniţele pentru plecare. La congres, am fost delegat, unde am fost ales în Comitetul Central. După congres, am avut ca sarcină organizarea întoarcerii. Întorcându-mă în ţară, am lucrat la Secretariatul CC-ului, până la căderea mea din 1931 aprilie. Am căzut, intrând în casa unde se făcuse o arestare. În urma trădării unora dintre arestaţi, am primit 3 ani închisoare.

În afară de Congresul al V-lea, am luat parte la o plenară a CC din 1925.

N-am avut nici o pedeapsă de partid.

4) În sindicat, am fost organizat din 1915 până în 1926. Am fost în conducerea locală a metalurgiştilor în comisia locală, fiind secretarul ei. Tot timpul muncii mele în fabrică, am fost om de încredere. Am fost în conducerea judeţeană a Blocului Muncitoresc-Ţărănesc din Bihor. Am fost în conducerea Sportului Muncitoresc [...][174]

5) Despre cele două căderi, am scris mai sus. Afară de asta, am fost arestat de nenumărate rânduri în cursul muncii legale; cu ocazia arestărilor, n-am dat nici o declaraţie referitor la mişcare. În închisoare, am fost tot timpul membru celulei de partid, luând parte la toate acţiunile din închisoare.

Din 1915 până la sciziune, am fost membru PSD.

3 octombrie 1935 Kemény Stefan

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 244, c. 314-315

66. 1935 noiembrie 25 - Autobiografia lui Gelbert Moscovici.

Autobiografie

Sunt născut în anul 1889, în satul Băiceni (lângă Târgu Frumos, jud. Iaşi) din părinţi mici negustori (până la venirea lor la ţară, erau muncitori). Când am avut vârsta de cinci ani, părinţii s-au mutat la târg (Paşcani), unde am terminat şcoala primară. Din anul 1902 până în 1910, am terminat la Iaşi Şcoala elementară şi Şcoala superioară de comerţ. În toamna anului 1906, mulţumită faptului că fratele[175] era de acuma în mişcarea muncitorească şi în legătură cu revoluţia rusă din 1905, am intrat în cercul România Muncitoare (cum se numeau organizaţiile politice muncitoreşti de atunci). În anul 1908, am înfiinţat Cercul de educaţie socialistă a tinerimii, din care făceau parte atât tineri muncitori, cât şi elevi de şcoală. În toamna anului 1910, am intrat în armată, unde am făcut serviciul de doi ani ca soldat simplu. În anul 1913, am luat parte în al doilea război balcanic, după care, demobilizat, în toamna anului 1913, am plecat la Bucureşti, unde am lucrat la început la Societatea de Asigurare Generală şi la Biroul de răspândire de ziare şi reviste "I. Brănişteanu". Între anii 1913-1916 inclusiv, am fost membru activ al secţiunii Bucureşti, îndeplinind următoarele funcţiuni: secretarul Uniunii funcţiona-rilor comerciali din România, membru al **comitetului de partid din Bucureşti**, membru în Comisia sindicală locală, membru în Comisia centrală de control a Partidului Socialist, membrul Comisiei de control ideologic al presei partidului etc.

După ocuparea Bucureştiului de armata germană, am început munca ilegală (tipărire de manifeste, cerc de muncitori, manifestaţii publice), în urma căreia am fost arestat şi condamnat la patru şi jumătate ani de închisoare. După eliberare, în noiembrie 1918, am reînceput activitatea ilegală, iar în martie 1919 am fost trimis de CC în străinătate. Arestat în Iugoslavia, am fost internat la Ujitze, un orăşel lângă graniţa muntenegreană, de unde, cu ajutorul partidului iugoslav, am fugit în iulie 1919 în

174 Indescifrabil.

175 Ilie Moscovici, lider al mişcării socialiste din România.

Ungaria, iar de acolo în Austria. De aici, m-am pus în legătură cu tovii din București, îndeosebi cu Tineretul Socialist, am propagat afilierea la Internaționala a III-a, iar în noiembrie 1919 am participat la congresul de formare a Internaționalei Tineretului Comunist. În vara anului 1920, cu mandatul acestei organizațiuni am plecat în Bulgaria, iar de acolo în România. N-am putut însă rămâne acolo și m-am întors în Bulgaria. În toamna anului 1920, după o consfătuire la Sofia cu o delegație din România, m-am întors la munca ilegală la București.

În martie-aprilie 1921, am organizat la Iași prima conferință a organizațiilor nelegale din România, care a ales un centru unic pentru toată țara. În iunie 1921, am plecat la Moscova, la Congresul al III-lea al IC, după care, ajuns la Viena, n-am mai putut pleca mai departe, fiind în ajunul procesului atentatului de la Senat. În vara anului 1922, CC din România mă trimite reprezentant la Federația Balcanică din Bulgaria. În vara anului 1923, sunt trimis la Moscova, la Conferința Balcanică, după care am fost reținut aici, la CE IC, ca referent politic pentru Balcani și ca reprezentant al PC din România.

În timpul lucrului meu nemijlocit la Comintern, necunoscând limba rusă, am lucrat îndeosebi în mijlocul emigrației române, în *iaceica*[176] MOPR-ului și în clubul german din Moscova. În acest răstimp, am fost trimis de două ori de CE IC la munca ilegală în străinătate. În anul 1929, nemaifiind la o muncă care să fi avut directă legătură cu PC din Rom[ânia] am plecat de la Comintern, un an (1930) am învățat la Cursurile Superioare de Comerț din Moscova, după care am lucrat, până-n septembrie 1932, la Comitetul de standardizație al Uniunei Sovietice, în calitate de conducător al secțiunii internaționale și unde am fost tot timpul secretarul celulei de partid. Reorganizându-se acest comitet, desființându-se secția internațională, am plecat de acolo și tot anul 1933 am lucrat la Comisariatul Poștei în calitate de ajutor de conducător al secției internaționale. Aici, munca mea de partid a fost *partorg*[177], redactorul gazetei de perete, conducătorul unui *crujoc*[178] și *doclodcicul*[179] comitetului de raion. Fiind, fără nici un motiv, exclus din partid de comisia de curățire a partidului[180], am plecat de la această muncă și am trecut, în 1934, la Editura Muncitorilor Străini, unde lucrez până astăzi.

În răstimpul 1924-1925, am publicat nenumărate articole politice în *Pravda*, în revista Cominternului, în *Pravda* din Leningrad, în *Visti* din Kiev și altele, am publicat mult material în ziarul "Deșteptarea" din America și am pus de câteva ori în fața partidului român chestiunea reîntoarcerii mele la munca nemijlocită pentru acest partid, dar n-a ieșit nimic.

25 / XI. 35 — Al. Bădulescu

Arhivele NaTionale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 244, c. 332-333

---

[176] Rus. "celulă".
[177] Rus. "organizația de partid".
[178] Rus. "cerc".
[179] Rus. "referent".
[180] Excludere anulată de comisia raionului.

67. 1936 [februarie, Paris] - Dare de seamă cu privire la acțiunile duse de comuniștii români în Franța pentru crearea unui curent de opinie favorabil apărării Anei Pauker în procesul ce-i fusese intentat de către autoritățile române.

DARE DE SEAMĂ A ACȚIUNILOR DUSE PENTRU CAMPANIA ANNA PAUKER[181] ÎN FRANȚA

ACȚIUNI. Circulara trimisă tuturor comitetelor noastre sâmbătă dim[ineață], 11 ianuarie. Noi le punem ca sarcină **imediată** de a trimite proteste legațiunilor, lui Titulescu, Consiliului de război din București.

REZULTATELE. De luni dimineața, 13. I., noi am fost anunțați că s-a făcut ceea ce era necesar jos (cum arată lista de mai jos[182]), putem afirma că **toate** comitetele noastre locale au trimis fie ....[183], fie petiții etc.

2. Comitetul instrucției publice Luca a adunat 38 de iscălituri în liceele din Paris, plus elevii din Ulm, Sèvres, St.-Cloud. Câteva nume: 1) Mme Remard, profesoară din Sorbona, Paris, 2) Jean Levy, profesor la Universitatea de Medicină din Paris, 3) Mlle Dehorme, conducătoarea lucrărilor la Sorbona, 4) Mme Lahy-Holle-Begue, profesoară universitară, 5) Dinah Biquard, doctor în științe; 6) Hélène Alphandery, asistenta Școlii de Înalte Studii, 7) Mlle Brunel, profesor, cavalerul Legiunii de onoare.

ACȚIUNI. Delegați: duminică, 11, cerut lui Bosch să intervină. b) Delegație la legațiune, luni 11 (Longevin - Anny Levebvre - De St. Priz - Rebate); c) Comitetele de la ar[ondismentele] 20, 10 și 5 s-au dus acolo. De asemenea, comitetele Boulogne-sur-Mer (Pas de Calais); delegația din Grenoble la Grenoble. De fiecare dată s-a prezentat o cerere cu dorințele noastre de eliberare.

REZULTATELE. La d-nul Bosch, Mme Longevin și Rebate, liga a intervenit la 7. XII., ea va interveni la 7. I din nou. b) Primiți de către consul. c) Primiți.

ACȚIUNI. Demersuri pe lângă personalități, a) Marie Verone. De acord cu M. Villard, d-na Verone este solicitată de noi s-o apere[184]

REZULTATE. Ea primește.

ACȚIUNI. Uniunea națională a ofițerilor de rezervă republicană.

REZULTATELE. Din partea uniunii, s-a scris către Consiliul de război[185] Scrisoarea semnată de Paul Perrin, deputat la Paris, Bossoutrit, Dujas. Total, 12 ofițeri, menționând titlurile lor (Legiunea de onoare, cavaler, comandor etc.)

ACȚIUNI. La Paul Boncour: cerere de audiență; 2. o scrisoare expunând chestiunea.

REZULTATELE: Paul Boncour lipsea din oraș. Alăturat trimit o copie a scrisorii[186]: "Madame, am găsit scrisoarea dumneavoastră la întoarcere, după o lipsă din

---

[181] Procesul Anei Pauker și al altor 18 comuniști arestați în cursul anului 1935, a început la 27 februarie 1936, la București. Avocații apărării (printre care se aflau Lucrețiu Pătrășcanu, Ghiță Ionescu, I. Ch. Maurer, Ella Negruzzi, Radu Olteanu, Al. Mâță) au obținut amânarea procesului pentru luna iunie 1936. Procesul a fost redeschis la 5 iunie, la Craiova și s-a încheiat cu condamnarea tuturor celor 19 inculpați la pedepse cu închisoarea între doi ani și șase luni și zece ani. Ana Pauker, Dimităr Ganev și Șmil Moscovici au primit pedeapsa cea mai mare. Printre cei condamnați în acest proces se mai aflau: Alexandru Moghioroș (nouă ani și 11 luni) și Alexandru Drăghici (nouă ani și trei luni).

[182] Nu figurează pe rolă.

[183] Lipsă în text.

[184] Pe Ana Pauker.

[185] De la București.

Paris. Voi vedea cu plăcere ca să fac tot posibilul cu marea dorinţă de a vă ajuta în sarcina ce aţi înteprins. Binevoiţi să primiţi asigurarea sentimentelor mele respectuoase şi devotate. P. Boncour."

ACŢIUNI. Cererea martorilor de moralitate. solicitaţi de către noi, iată personalităţile care şi-au dat numele în favoarea Anei: Paul Longevin, G. Duchène, S. Thery, Marguerite, M-me de St.-Prix, Pierre Cot, Cachin, Jean Longuet, Maurice Rostand Paraf, Marthe Pichorel, Malraux, Eliane Brault, Gosset. Aceste nume au fost înaintate Mariei Veronne şi avocatei Negruzzi.

ACŢIUNI. Demersul intelectualilor: a) Comitetul vigilenţei; b) iscăliturile ziariştilor; c) ale scriitorilor; d) petiţii [ale] Ajutorului Roşu [al] învăţătorilor în numele a 100.000 de membri.

REZULTATE: Petiţii. Necesarul făcut de către P. Paraf, ajutor de director al ziarului "*La République*", la diverşi scriitori, ziarişti.

ACŢIUNI. Şederea lui Carol[187] la Paris.

REZULTATE. Încă înainte ca noi să fi trimis instrucţiuni, comitetele noastre de jos au trimis petiţii după petiţii.

ACŢIUNI. O cerere de audienţă iscălită de St.-Prix a fost înmânată prin H. Gosset. N-am primit răspuns. O delegaţie [formată] din P. Paraf, Marguerite, Paul Perrin deputat, trebuia să se ducă la hotel RITZ. Paraf, ziaristul, s-a dus acolo şi ... a fost foarte prost primit de către adjutantul regelui, care s-a ridicat cu indignare împotriva numeroaselor petiţii care "au tulburat şederea regelui la Paris".

CUVÂNTĂRI LA MEETINGURI.

Afară de mitinguri organizate de noi şi în cazul A. Pauker ([al] 10-lea district al Ajutorului Roşu), noi am făcut să se audă vocea noastră în numeroase mitinguri de masă: ex. Jopy la 18. I., în faţa a 18.000 de persoane; Wagram, mitingul contra războiului din Abisinia; Wagram, miting contra fascismului hitlerist. La adunarea aleşilor comunişti şi adunarea aleşilor socialişti [...][188] a fost prezentat şi acceptat.

CONCLUZII. 1. Petiţiile continuă a fi trimise la Legaţiune. 2) Liste iscălite şi trimise d-nei Negruzzi. 3) Numele Annei Pauker şi soarta sa este într-adevăr cunoscut şi protestele sunt presentate în mod spontan. 4) Această acţiune a putut fi dusă, căci o tovarăşă a fost aproape în întregime eliberată de orice altă muncă pentru a se consacra demersurilor făcute în vederea Anei P[auker].

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 195, c. 612-613

68. 1936 martie 17 - Raport al delegaţiei PCR, cu privire la evoluţia tratativelor purtate cu delegaţii PSD, Constantin Titel-Petrescu şi Lothar Rădăceanu, pentru încheierea acordului de front popular antifascist.

---

[186] De răspuns.
[187] Regele Carol al II-lea al României.
[188] Lipsă în text,

Raportul delegației de tratative cu social-democrații

I. În cursul tratativelor pe care delegația noastră le-a dus cu delegația Comitetului Executiv al Partidului Social Democrat, delegația noastră a putut să vadă. Prima oară când cele două delegații au luat contact, delegația social-democrată era compusă din reprezentantul stângii (Titel Petrescu) și reprezentantul centrului (Lothar Rădăceanu), secretarul general al partidului. Față de această compoziție a delegației social-democrate, sarcina de introducere a liniei încredințate de Secretariat ne-a fost ușurată. Astfel, delegația noastră a făcut o expunere asupra situației politice și economice interne și externe și în cadrul acestei expuneri a propus delegației social-democrate: 1) încheierea frontului; 2) unitate sindicală; 3) înfăptuirea FPA[189]; 4) Stabilirea unui program de acțiune imediată, în care reprezentantul stângii a răspuns: "Cu expunerea politico-economică suntem de acord. Vedem și noi pericolul fascist. Credem că e nevoie să conlucrăm împreună. Eu cred că trebuie să facem și unitatea politică însă, întrucât aici sunt greutăți din punct de vedere principial, cel puțin unitatea sindicală o văd necesară și realizabilă."

Trebuie găsite modalitățile practice ca unitatea sindicală să fie înfăptuită, ca primă etapă spre unitatea politică. De asemenea, asupra acțiunilor comune e de acord. În ce privește FPA, crede că trebuie încheiat mai întâi cu național-țărăniștii, sau cel puțin cu radical-țărăniștii, ca acordul să aibă răsunet și să poată para un eventual atac din partea guvernului liberal. De aceea, crede că e mai bine ca asociațiile politice și profesionale să participe după încheierea acestui acord. Părerea lui este că în acest front va intra partidul lui Iunian[190] Cât despre național-țărăniști, aceștia au speranța că vor fi aduși în curând la guvern și, din această cauză, fac mari greutăți concentrării forțelor democratice, căutând să înăsprească raporturile lor cu [camarila], prin conlucrarea lor cu partidele de stânga și, mai ales, cu comuniștii (Blocul[191]). Cum vedem noi frontul unic și realizarea FPA-ului. "Înainte de a-și spune cuvântul și Lotar Rădăceanu, delegația a răspuns imediat: a) Frontul unic este o mișcare a maselor, însă trebuie ca membrii social-democrați din fabrici, ateliere, din cartiere cu comuniștii să constituie organe ale frontului unic. Dacă în aceste organe intră însă numai muncitori comuniști și social-democrați, frontul unic își pierde din conținutul său și nu numai caracterul unei mișcări de masă, spre exemplu. Noi avem la Malaxa 10 comuniști și voi circa 5-10 social-democrați. La Malaxa lucrează însă 2.500 muncitori. Noi constituim la Malaxa o grupă sau un comitet al aderenților frontului unic pentru satisfacerea formelor legale, din comuniști. Această grupă încheie frontul unic cu muncitorii social-democrați de aici și, cu toții împreună, cheamă toată fabrica în frontul unic; prin participarea masei de muncitori la frontul unic, pe baza revendicărilor lor imediate, lupta va fi dusă cu mult mai mult succes împotriva atacului patronal și a

---

[189] FPA = Frontul Popular Antifascist.

[190] Partidul Țărănesc Radical. Condus de Grigore Iunian, s-a constituit în noiembrie 1932, prin desprinderea din PNȚ a unei grupări de stânga. Printre membrii săi fondatori, s-a aflat și avocatul I. Gh. Maurer, viitor prim-ministru al României comuniste.

[191] Blocul Democratic (Blocul pentru Apărarea Libertăților Democratice) – organizație legală înființată de PCdR în luna mai 1935, în scopul de a deschide oportunități de realizare a politicii de front popular. Reprezentanții săi au purtat tratative cu partidele democratice din România (PSD, Partidul Național Țărănesc, Partidul Țărănesc Radical) și au contribuit la realizarea acordurilor de la Băcia și Țebea. Membrii Blocului Democratic erau, în majoritate covârșitoare, comuniști sau simpatizanți comuniști, iar activitatea Blocului era coordonată direct de Partidul Comunist. Blocul Democratic a fost desființat la 29 aprilie 1936.

deplasării crizei de pe spatele muncitorilor pe spinarea clasei capitaliste. Şi în felul acesta se poate proceda în toate fabricile, mahalalele, pe regiuni şi pe ţară.

b) Frontul Popular Antifascist, noi îl înţelegem prin concentrarea la lupta împotriva fascismului, a războiului, a răpirii libertăţilor democratice existente, a tuturor organizaţiilor muncitoreşti, a tuturor partidelor şi organizaţiilor sincer democratice. Prin FPA trebuie realmente mobilizat poporul lovit de criză şi ameninţat de teroarea fascistă. La baza frontului popular trebuie să fie însă unitatea muncitorească, acţiunea comună a partidelor Comunist şi Social Democrat, Frontul unic proletar. Partidul Social Democrat, pe care noi îl considerăm partid muncitoresc şi pe care-l vom apăra de atacurile reacţiunii dacă vede pericolul şi porneşte la mobilizarea tuturor organizaţiilor şi partidelor politice cinstite, democratice, împotriva fascismului, a războiului şi ofensivei capitalului, va fi sprijinit cu toată tăria de Partidul Comunist.

Lothar Rădăceanu s-a declarat contra frontului unic, sub orice formă. Frontul unic, spune el, nu-şi are rostul la noi în ţară. El ţinteşte mai mult la câştigarea muncitorilor social-democraţi de partea tacticii comuniste. În cele din urmă, spune el, că, cel puţin acum, nu este momentul să punem în discuţie chestia frontului unic. În privinţa unităţii sindicale, el nu-i de aceeaşi părere cu Titel Petrescu şi cu noi ca să poată înfăptui aşa de repede cum credem noi. În sindicate, sunt conflicte puternice între cele două tabere şi, aşa cum e situaţia acum, se merge mai degrabă spre o ruptură decât spre unitate. Vin la el oameni din confederaţie şi se plâng de această încordare din sindicate, la care răspunde: "De ce i-aţi primit? Acum i-aţi primit, ţineţi-i". Crede că trebuie să treacă o lună, două [de] zile de destindere în sindicate în faţa căreia el vede că stau greutăţi serioase. Este însă pentru FPA. Părerea lui şi a altora din Comitetul Executiv este că un front popular cu comuniştii ar rata. Participarea comuniştilor ar atrage după sine teroarea celor care intră în front, taxând frontul ca un front comunist. Toată presa reacţionară în frunte cu "Universul" şi "Curentul" ar scrie a doua zi după constituirea frontului că social-democraţii şi ţărăniştii au trecut la comunişti. Delegaţia noastră, care avea cu ea o serie de gazete fasciste, unde social-democraţii erau, ca şi naţional-ţărăniştii, atacaţi ca oamenii Moscovei, a arătat că fasciştii spun şi acum acest lucru, când nu există închegat frontul popular. Fasciştii sunt duşmanii declaraţi ai oricărei rămăşiţe de libertate democratică şi vor distrugerea tuturor organizaţiilor muncitoreşti de orice soi şi a partidelor democratice. Caracteristica lor e că sunt inamici şi în luptă recurg fără scrupul la tot soiul de metode. Nu Partidul Social Democrat, partid muncitoresc, trebuie să fie acela care să îngreuneze participarea Partidului Comunist la FPA, fiindcă oricum comuniştii vor fi în FPA. Noi nu legăm încheierea FPA-ului de o prealabilă încheiere a frontului unic, care va fi baza pe care se va clădi un larg front popular antifascist. Deci, rezultatul acestei prime şedinţe a fost: a) Acord asupra FPA-ului. A rămas ca delegaţii social-democraţi să consulte comitetul lor executiv dacă e de acord să lanseze un apel pentru FPA. Ei s-au declarat pentru FPA.; b) Stânga este pentru unitatea sindicală şi o doreşte cât mai grabnic. Rădăceanu este şi el pentru unitatea sindicală, vede însă în calea ei greutăţi foarte mari şi el, personal, se lasă pe această linie cu mare greutate; c) Nici un acord asupra frontului unic (Titel Petrescu, în urma atitudinii hotărâte contra frontului unic, şovăie şi e şi el de părere să lăsăm această problemă pentru mai târziu); d) Delegaţia social-democrată este în întregime [de acord] cu propunerea noastră să se înceteze cu atacurile de înveninare a raporturilor între cele două partide.

Lipsurile delegației noastre. Credem că în această ședință n-am folosit suficient pozițiile noastre favorabile (prezența stângii care ne-a susținut) asupra unității sindicale; era, de acum, un acord propunând pe loc o serie de măsuri concrete de combatere a greutăților despre care s-a vorbit: articole de presă comune, comunicat, o serie de conferințe cu vorbitori comuni pentru unitatea sindicală, împotriva celor care îngreunează unitatea mărginindu-se să spună că trebuie să luptăm împreună împotriva greutăților, fără să arătăm ce și cum.

2) Cu a doua ședință, dreapta și centrul din Comitetul Executiv al PSD și confederație caută să-și întărească pozițiile, să fie cât mai unitară asupra liniei, scoțând pe reprezentantul stângii din delegație și înlocuindu-l cu Ehrenfeld, secretarul general al Confederației Generale a Muncii, element de extremă dreaptă la executivă și confederație. Astfel, de unde la prima ședință reprezentantul stângii vedea necesitatea unității sindicale și pleda pentru ea, și Rădăceanu era și el oarecum de acord, însă vedea greutăți mari, acum Ehrenfeld spune că "unitatea sindicală" e prematură, comuniștii trebuie să facă educație sindicaliștilor lor ca să știe cum să se poarte, care azvârle cu calomnii pe la toate colțurile că șefii social-democrați sunt vânduți burgheziei, că își fac case cu banii muncitorilor, aducând acuzații tocmai acelora care n-au case, fără ca să-i vadă pe cei care și-au făcut case într-adevăr. Ca să înlăture o astfel de atmosferă, de la Casa Poporului au fost nevoiți să trimită o serie de sindicate în afara Casei Poporului (Textila, croitori, frizeri). La CFR, sindicatul nici nu vrea să știe de uniune, să adere oricui, numai uniunii nu. Toată munca o face peste capul uniunii, trimițând delegați în țară să ia contact cu celelalte sindicate și să le dea instrucții, îndreptându-le împotriva uniunii.

Uniunea a vrut să țină o plenară pe care o consideram de mare importanță și președintele sindicatului Grivița boicotează, aducând la ședință și delegați din mase contrare statutului. Așa că el crede că CGSU să nu se dizolve, să facă muncă de educare sindicaliștilor săi, ca să știe cum să se poarte față de uniune și confederație. El crede că și cei care intră în sindicatele afiliate confederației trebuie să adopte și tactica social-democrată. Să nu se recurgă la grevă la orice atac patronal, unde n-avem siguranța că vom câștiga pe această cale. În concluzie, e contra unității sindicale acum și nu vede nici o posibilitate de conlucrare.

Rădăceanu a precizat că membrii sindicatelor nu sunt obligați să recunoască în mod oficial tactica social-democrată ca tactică a luptei de clasă. Deci, și aici a fost un dezacord între cei doi delegați, pe care delegația noastră l-a lărgit astfel: principial, delegația social-democrată nu este contra unității sindicale. Din toată expunerea reprezentantului confederației ies la suprafață numai greutățile pe care nimeni nu le neagă. De aceea, noi propunem să începem împreună, imediat, o campanie împotriva acestor greutăți. Uniunea CFR să dea un comunicat că nici un sindicat nu este exclus, să se țină o serie de conferințe despre necesitatea unității sindicale, combătând greutățile, să se scrie o serie de articole în acest sens. Cu mare greutate, delegația social-democrată a primit aceste propuneri asupra cărora delegația noastră s-a oprit mai mult în raportul trecut. Lotar Rădăceanu s-a amestecat întotdeauna mai puțin în discuțiile referitoare la mișcarea sindicală. El vorbea despre latura politică, deci, în cazul de față, despre frontul popular. La această ședință, Rădăceanu nu mai spune front popular fără comuniști, în general. "Ziceți ca noi să concentrăm forțele democratice, antifasciste. Bine. Nouă ne va fi mai ușor să facem acest lucru, fiindcă partidele politice cu care vrem să facem frontul popular ne văd pe noi altfel decât pe voi. Burghezia nu se sperie

de revoluţia pe care Partidul Comunist vrea s-o facă, fiindcă el n-o vede aşa de apropiată. Dar, ceea ce îi sperie pe ei este autodeterminarea. Apoi, Partidul Comunist spune că regele este primul călău, fascist, bancher şi moşier. Nouă nu ne convine în situaţia de acum să ne precizăm pentru republică. Iată destule motive pentru care partidele burgheze democrate nu vor să audă de intrarea comuniştilor în front. Partidul Social Democrat nu este contra participării Partidului Comunist la frontul popular, dar el să vină mai târziu, sub forma care o va crede de cuviinţă. Dacă suntem de acord ca Partidul Social Democrat să pornească el concentrarea forţelor antifasciste, să spunem Blocului pentru apărarea libertăţilor democratice s-o mai lase cu propunerile de front popular. Blocul e cunoscut ca comunist de toate partidele şi acestea (naţional şi ţărănesc-radical) se tem să intre într-un front în care este şi blocul la început". Ehrenfeld, intervenind, spunea că el consideră ca cea mai mare greşeală pe care a făcut-o Blocul în acordul de la Sebea[192] [sic!] şi prezenţa Blocului la Hunedoara[193]

Delegaţia noastră a arătat pe larg că Partidul Comunist înţelege prin Frontul Popular Antifascist mobilizarea poporului împotriva fascismului cu toate organismele sale reprezentative politice, profesionale, culturale, sportive. Că blocul intră printre aceste organizaţii active contra fascismului şi încheierea unui grabnic acord între bloc şi PDS, cât şi cu Frontul Plugarilor, meseriaşilor, opoziţia maghiară[194], Partidul Socialist[195], nu pot decât să ajute şi să împingă prin acţiunea lor comună Partidul Naţional Ţărănesc şi [pe] Iunian să adere la front. Această şedinţă a fost cea mai lungă şi încordată, că delegaţia noastră a trebuit să procedeze cu multă răbdare şi tact. În concluzie, această şedinţă s-a terminat cu o serie de angajamente ca: pe linia sindicală să se publice un comunicat în "Lumea Nouă"[196], precum că nici un sindicat nu este exclus din Uniunea CFR sau din Iaşi, care să se termine cu un apel la aceste sindicate [ca] să-şi continue munca lor, să se ţină o conferinţă la care să vorbească Ehrenfeld şi cineva din partea noastră despre unitatea sindicală la uniunea Îmbrăcămintea şi apoi la sindicatul Griviţa. Noi vom publica un articol în "Scânteia" despre unitatea sindicală şi vom comunica membrilor noştri de la Griviţa să facă dările de seamă către uniunea CFR. Partidul Social Democrat va ţine o întrunire, unde va lansa un apel pentru Frontul Popular Antifascist. Faptele au arătat însă că lucrurile n-au mers aşa cum s-a stabilit între cele două delegaţii şi Comitetul Executiv al Partidului Social Democrat a schimbat când forma, când conţinutul angajamentelor. Astfel, s-a căzut de acord ca lozinca să fie

[192] Acordul de la Ţebea a fost încheiat la 6 decembrie 1935. Semnatarii săi erau reprezentanţii Blocului Democratic, Frontului Plugarilor şi Uniunii Plugarilor şi Muncitorilor Maghiari (MADOSZ), ambele organizaţii fiind patronate din umbră de Partidul Comunist. În aceeaşi zi în care a fost semnat acordul, Frontul Plugarilor a organizat la Deva o întrunire populară, la care au participat şi Constantin Popovici, şeful Partidului Socialist, şi Petre Constantinescu-Iaşi, liderul Blocului Democratic. În cuvântarea sa, Petru Groza a vorbit despre importanţa realizării Frontului Popular Antifascist.

[193] La 24 septembrie 1935, a avut loc la Băcia (jud. Hunedoara) o consfătuire a reprezentanţilor Frontului Plugarilor şi MADOSZ, urmată de încheierea unui acord pentru realizarea de acţiuni comune împotriva fascismului şi a războiului. Acordul prevedea un program minimal, pe baza căruia să se organizeze acţiuni comune împotriva pericolului de război şi pentru apărarea libertăţilor cetăţeneşti..

[194] MADOSZ.

[195] Partidul Socialist din România, înfiinţat în februarie 1933, prin desprinderea unui grup din PSD, sub conducerea lui Constantin Popovici. În august 1933, a fuzionat cu Partidul Socialist Independent, condus de Litman Ghelerter, constituindu-se astfel Partidul Socialist Unitar.

[196] Organul oficial al PSD.

FPA, fiindcă e cunoscută de mase şi e mai populară. Totuşi, la întrunirea pe care a ţinut-o, Comitetul Executiv social-democrat a lansat formula Frontului Democratic. Iar cât priveşte comunicatul uniunii CFR, e cu totul altul decât cel stabilit în şedinţa noastră comună. De asemenea, conferinţa lui Ehrenfeld a fost destul de slabă.

Autocritica delegaţiei. 1) Delegaţia noastră crede că la această şedinţă n-a tratat cu delegaţia social-democrată având ca armă principală acţiunea maselor în desfăşurare pentru frontul unic şi pentru frontul popular. Exemplul acţiunii comune duse de muncitori la Dermata, cât şi întrunirile comune ale sindicatelor, meseriaşilor, blocului, a o parte din naţional-ţărănişti la Iaşi, care au fost date de noi ca exemple în şedinţă, n-au fost suficiente. Lipsa acestui fapt explică, de altfel, şi observaţia tovului din delegaţie făcută în raportul trecut, asupra publicării comunicatului în "Scânteia" de către Secretariat, precum că n-ar merge pe linia răbdării făcută de social-democraţi, recomandată de Congresul al VII-lea al Internaţionalei Comuniste[197]. Ori, răbdarea de care a dat dovadă - mai ales în şedinţa aceasta - delegaţia noastră, răbdare recunoscută în şedinţă de delegaţii social-democraţi, a fost ea însăşi expresia răbdării Secretariatului nostru.

2) Greutăţile întâmpinate în cursul tratativelor, delegaţia noastră n-a căutat să le aducă la cunoştinţa maselor prin presa care ne stă la dispoziţie, ca ele să vadă unde sunt greutăţile, din partea cui vin şi astfel mobilizându-le, sub presiunea lor, să uşurăm realizarea unităţii sindicale, a frontului unic, a acţiunilor comune.

3) Concomitent cu tratativele noastre, delegaţia social-democrată duce tratative cu naţional-ţărăniştii, iunianiştii şi ghelerteriştii. Tuturor le-a comunicat că executivul social-democrat are contact cu noi şi tratează. Ba, ghelerteriştilor le-a spus că delegaţia noastră se compune din doi tovi, unul legal şi altul ilegal, desconspirând numele tovului ilegal, deşi în prima şedinţă şi-au luat angajamentul să nu comunice nimănui numele.

Delegaţia noastră a comunicat acest lucru în şedinţă.

Social-democraţii au răspuns că ei au făcut aceasta să dea mult prestigiu tratativelor lor cu aceste partide.

Noi ne-am legat de acest lucru şi am propus să dăm un comunicat comun precum că tratăm; din moment ce aceste partide ştiu, trebuie să ştie şi despre tratative şi masele care le urmează. Greşeala noastră este că n-am formulat pe loc conţinutul tratativelor şi numai am pus chestia comunicatului. Totuşi, propunerea făcută în acest moment ne-a dat prilejul să venim în şedinţa a IV-a cu un proiect de comunicat. În şedinţa a III-a, delegaţia noastră a salutat apelul lansat de executiva social-democrată pentru frontul democratic şi a propus ca, de acum înainte, să trecem la o treaptă mai superioară muncii noastre, convocând în ţară: Bucureşti, Iaşi, Cernăuţi, Galaţi, Brăila, Piatra-Neamţ, Bacău, Ploieşti şi în toată Transilvania şi Banat o serie de întruniri publice, la care să fie chemaţi şi meseriaşii, funcţionarii etc. Întrunirile să fie pe bază de revendicări economice: scumpete, impozite, foamete, conversiune etc., şi de unde să se cheme la constituirea frontului popular împotriva fascismului. Să se înceapă acţiunea contra regimului din închisori, aderarea la comitetul de amnistie şi să se scrie

[197] Congresul al VII-lea al Internaţionalei Comuniste, Moscova, 25 iulie-20 august 1935. La congres, a fost prezentat un raport al lui Gheorghi Dimitrov, cu titlul "Ofensiva fascismului şi sarcinile Internaţionalei Comuniste". Congresul a trasat partidelor comuniste sarcina de a milita pentru constituirea fronturilor populare antifasciste.

o serie de articole împotriva proceselor antifasciste: Constantinescu-Iaşi, Bugnariu, Luca, Ana etc. Lui Lotar Rădăceanu nu i-a cam plăcut salutul nostru şi a mârâit puţin spunând că linia aceasta de concentrare a forţelor democratice o au ei de mult. La această şedinţă a participat şi Titel Petrescu. El a participat însă ca gazdă, fiindcă şedinţa s-a ţinut în casele lui. Aşa că delegaţia executivei a fost din nou în divergenţă. Lotar s-a declarat împotriva oricăreri acţiuni comune noi. Ehrenfeld şovăie, când spune da, când spune nu. Noi, văzând această situaţie, am stăruit cu mai multă hotărâre asupra unor serii de acţiuni imediate, începând cu Bucureşti. Rădăceanu, şeful delegaţiei social-democrate, spune că, din moment ce sunt păreri diferite între ei, chestia trebuie supusă Comitetului Executiv, care este în măsură să hotărască. Apoi, din nou, pune chestia blocului, care le face concurenţă, cerând ca cel puţin 3-4 săptămâni să înceteze cu propunerile de front popular. "Să-şi facă munca lui agitatorică, propagandistică, fără să mai bombardeze partidele cu propuneri."

Delegaţia blocului, care a fost chemată de Mihalache, spune Rădăceanu, i-a spus acestuia că noi, şefii social-democraţi suntem birocraţi, fără legături cu masele şi că masele le au ei de la bloc. Iar Petrescu a adăugat: "Rufele să le spălăm între noi, suntem tovarăşi, de ce trebuie să ne ponegrim în faţa adversarilor?"

Delegaţia noastră a repetat că noi n-avem ce spune în plus despre bloc şi considerăm că ceea ce face blocul în privinţa concentrării forţelor antifasciste este bine. Putem spune însă că Partidul Social Democrat merge prea încet faţă de cursul vertiginos al evenimentelor. Lotar, pretextând că e grăbit, a cerut suspendarea şedinţei până după ţinerea şedinţei executivului social-democrat (4-5 zile). Aceasta a fost prima şedinţă în care delegaţia social-democrată refuză şi se eschivează să cadă de acord asupra oricărei acţiuni comune, fie ea oricât de minimală. Rădăceanu, în toiul discuţiilor, spune că lui i se pare cam suspectă libertatea de care ne bucurăm noi, ca, într-un moment de teroare aşa mare, putem să scoatem atâtea gazete şi să activăm aşa de deschis şi de intens. El se teme să nu se întindă o cursă, lăsând să iasă la suprafaţă cât mai multe elemente, mişcarea să se lărgească, noi să ne apropiem de ei şi pe urmă, deodată, să urmeze o represiune sângeroasă, cu arestări în masă şi cu condamnări. Noi am răspuns că n-are de ce să i se pară suspectă, fiindcă aceste poziţii sunt un rezultat al creşterii şi întăririi mişcării revoluţionare. Numai anul trecut, Guvernul liberal a interzis mişcării aproape 32 gazete şi a dizolvat un şir de organizaţii revoluţionare. Fapt este că aceste organizaţii au un activ destul de larg, sunt legate cu masele şi răspund cu succes la atacurile guvernului reacţionar. Spre exemplu, protecţia femeii şi a copilului[198], deşi dizolvată, ea nu recunoaşte această dizolvare şi lucrează mai departe, în ciuda ordonanţelor date şi pe care guvernul n-are curajul să le afişeze la Bucureşti, ci în alte oraşe din provincie; acelaşi lucru se întâmplă cu o serie de organizaţii. Că guvernul va recurge la represiuni, asta nu este exclus, tocmai de aceea trebuie să pornim cât mai grabnic o serie de acţiuni comune, pentru a para aceste represiuni, căci se vor răsfrânge şi asupra voastră.

IV. În şedinţa a IV-a, delegaţia noastră a informat la început delegaţia social-democrată despre acordurile de front între organizaţia noastră de partid şi alte organizaţii (FP) şi despre propunerea pe care Comitetul nostru Central a înaintat-o naţional-ţărăniştilor, promiţându-le că le vom trimite şi noi propunerea ca s-o cunoască.

[198] Asociaţia pentru Protecţia Mamei şi a Copilului – organizaţie legală creată şi patronată de comunişti. A activat pe parcursul unui singur an (1935), fiind ulterior desfiinţată de autorităţile române.

De asemenea, i-am încunoştiinţat că Comitetul Central al nostru a făcut o apreciere asupra mersului tratativelor între cele două partide (Partidul Comunist şi Social Democrat) şi le vom trimite cât de curând şi lor această apreciere.

Delegaţia social-democrată ne-a informat, la rândul ei, că cu naţional-ţărăniştii şi radical-ţărăniştii au sistat tratativele din cauza sărbătorilor, că ghelerteriştii au avut o şedinţă, însă cred că nu se poate face nimic cu aceştia, fiindcă ei vor bloc proletar. După ce se va încheia blocul proletar, atunci, burghezia democratică, dacă vrea, poate să vină şi ea. Ghelerteriştii le spun că Partidul Socialist Independent este acum adevăratul partid comunist. Informaţiile noastre asupra acordurilor încheiate nu prea i-au încântat.

Ehrenfeld spune: "Eu, ca social-democrat, şi ca mine mai sunt şi alţii, întreb: Ce folosesc eu din acţiunea aceasta? Partidul Comunist foloseşte, el ţine întruniri publice cu Dobrescu, cu Frontul Plugarilor, cu Blocul pentru Apărarea Libertăţilor Democratice ş.a.m.d. Partidul Comunist, deci, îşi întăreşte poziţiile şi îşi lărgeşte sfera de activitate, are deci succese de pe urma acestei acţiuni comune, dar cu social-democraţii ce câştig? Eu pierd!" Delegaţia noastră a răspuns că Partidul Social Democrat are mult de câştigat din acţiunile comune pe care le vom duce. Întâi, asigură existenţă organizaţiilor lor proprii, nu mai riscă să păţească ce au păţit partidele social-democrate din Germania şi Austria; al doilea, îşi menţin libertatea lor fizică, altfel riscând să fie împuşcaţi sau băgaţi în lagăre de concentrare, şi libertatea lor de acţiune; al treilea, prin acţiuni comune pe baza revendicărilor economice şi politice, îşi vor întări influenţa în mase. Dacă Partidul Social Democrat va continua să lucreze aşa de îngust şi mai ales conspirativ faţă de mase, aşa cum face acum cu tratativele cu diferite partide stând de vorbă numai cu vârfurile acestor partide, care pot să le lungească discuţiile până la calendele greceşti, sigur că nu va avea prea mult de câştigat. Conducerea acestor partide ştie de-acum că noi tratăm, noi v-am propus să dăm un comunicat asupra tratativelor şi a rezultatului la care am ajuns, fiindcă de acum nimic nu ne mai împiedică, din moment ce unele partide cunosc şi compoziţia delegaţiei noastre. Delegaţia noastră a stabilit un proiect de comunicat. Dacă noi cădem de acord asupra conţinutului, putem să dăm fiecărui partid în altă formă. Comunicatul propunem să aibă următorul conţinut:

1) Conducerile celor două partide sunt de acord asupra constituirii FPA în România şi ambele partide îşi iau angajamentul să lucreze de comun acord în această direcţie.

2) Sunt de acord asupra unităţii sindicale.

3) Cele două conduceri se angajează să pornească imediat o serie de întruniri publice comune, pe baza următoarelor puncte: împotriva ofensivei de biruri, taxe vamale, scumpetea, pentru mărirea salariilor, ajutorarea şomerilor împotriva foametei, pentru ajutorarea ţinuturilor înflămânzite cu alimente, contra stării de asediu, cenzurii, pentru dizolvarea organizaţiilor fasciste şi arestarea tuturor fasciştilor, pentru libertatea de organizare, întrunire etc., pentru organizaţiile antifasciste, amnistie pentru antifascişti, eliberarea Anei Pauker, Bugnariu, Luca Vasile, pentru încheierea pactului de asistenţă mutuală cu URSS şi ruperea tratatului militar cu Polonia fascistă, pentru împiedicarea transportului de petrol pentru Italia, împotriva legii presei, împotriva Guvernului liberal - introductorul fascismului etc.

4) Delegaţia comunistă a propus de nenumărate ori delegaţiei social-democrate încheierea frontului unic de luptă, care, în momentul de faţă, reprezintă sarcina cea mai însemnată şi mai apropiată a mişcării muncitoreşti şi repetă din nou această propunere în faţa delegaţiei social-democrate.

5) Delegaţia comunistă constată, cu părere de rău, că Comitetul Executiv al Partidului Social Democrat n-a făcut aproape nimic pentru uşurarea înfăptuirii unităţii sindicale, având o atitudine pasivă. De aceea, delegaţia comunistă propune executivei social-democrate să pornească împreună o largă acţiune pentru unitatea sindicală pe baza democraţiei celei mai largi şi a autonomiei, luptând cu hotărâre împotriva sabotorilor unităţii sindicale.

6) Greva generală fiind una din armele principale de luptă împotriva aventurii fasciste, toate acţiunile noastre să se ducă la lumina ei, popularizându-se pe larg în masele muncitoare.

7) Cele două conduceri dau deplină libertate organizaţiilor lor de partid şi tineret să ducă tratative şi să încheie acorduri locale şi regionale în jurul revendicărilor lor proprii.

8) Să participe la Congresul meseri[aşi]lor Partidul Social Democrat şi confederaţia alături de noi, transformându-l într-un Congres al Muncii.

Delegaţia noastră a motivat toate aceste puncte pe larg. Ehrenfeld răspunde că nu este adevărat [faptul] că ei nu au făcut nimic asupra unităţii sindicale, [că] a ţinut conferinţa la uniunea Îmbrăcămintea, [că] a căutat să împiedice constituirea unui alt sindicat al croitorilor, fiindcă acelor care vroiau să-l constituie nu le place conducerea comunistă, [că] cu CFR-ul n-a putut să stea de vorbă decât abia acum (dupa 17-18 zile de la hotărârea noastră) şi că sunt speranţe să facă ceva. Sunt aici dificultăţi, fiindcă conducerea sindicatului vrea să ţină legătura cu celelalte sindicate din ţară ceferiste şi să le instruiască peste capul Uniunii CFR. Ei nu pot participa la congres, fiindcă nu sunt deplin contra proiectului lui Valter Roman, ci admit anumite puncte pe care meseriaşii le combat. Ei au cu totul alt punct de vedere şi nici nu vor să se facă trambulina lui Samuilă, care este politician şi care ne foloseşte pe noi în interesul lui. Lotar spune că partidul nu se amestecă în munca confederaţiei, care este independentă. Să înceapă o campanie pentru unitatea sindicală n-o vede necesar; a pune mereu chestia unităţii sindicale, înseamnă a face **masturbaţie**. Partidul Social Democrat este pentru unitatea sindicală, acolo pot veni şi comuniştii, numai în partid să nu vină. În ce priveşte publicarea unui comunicat precum că tratăm, **nu este contra, însă trebuie mai întâi să fie consultat Comitetul Executiv, asupra conţinutului.** Pentru ei, principalul însă nu sunt astea. **Esenţialul pentru delegaţia social-democrată este Blocul pentru Apărarea Libertăţilor Democratice, activitatea lui.** De tranşarea acestei chestiuni depinde continuarea tratativelor, angajamentele reciproce. Dacă blocul îşi continuă aşa mai departe acţiunea, spune Rădăceanu, atunci nu-şi mai are nici un rost întâlnirea între noi, iar Ehrenfeld îl completează: "Aţi declarat, şi în scris, şi la prima şedinţă că, dacă rolul de evidenţă ni se cuvine nouă, ne veţi susţine. Ori, [după] cum lucrează blocul, nu suntem susţinuţi, ci împiedicaţi şi, dacă se continuă aşa, atunci dvs. veţi fi răspunzători că n-am ajuns la un acord. Delegaţia noastră, după ce a arătat încă o dată că înţelege rolul de evidenţă al PSD şi crearea FPA-ului, a făcut următoarea declaraţie: CC al PCR consideră ca punct esenţial al tratativelor între cele două partide acţiunea comună

împotriva reacțiunii, a fascismului, împotriva ofensivei capitalului și pentru trecerea greutăților de pe spinarea maselor muncitoare pe spinarea clasei capitaliste.

CC al PCR [consideră] că, în momentul de față, se impune acțiunea comună a celor două partide pe baza revendicărilor pe care le-au enumerat în comunicat și că orice dezbinare duce la întărirea fascismului și a ofensivei capitalului și cei ce vor [a] o produce vor fi judecați așa cum se cuvine de proletariatul român. Pentru dumneavoastră, este esențial înăbușirea activității Blocului pentru Apărarea Libertăților Cetățenești, pentru noi esențial este ce am spus mai sus. Noi vă propunem să facem o declarație scrisă asupra acestor două puncte și s-o iscălim.

Atunci, Rădăceanu se scoală hotărât și spune că astfel de hotărâri nu se pot lua la repezeală și amână ședința peste șapte zile. Era la el acasă și a trebuit să ne sculăm și noi.

Spune că el e singur în executiva [de] la local și trebuie să plece.

V) Întâlnirea la ultima ședință a fost mai mult decât rece la început. Lotar ne-a primit pufnind din nas. Când ne-am așezat la masă, el ne întreabă "Ei, ce avem de discutat?", cu tonul că: "am terminat de acum". Noi am răspuns: "avem de discutat în primul rând conținutul comunicatului, a rămas ca executivul dumneavoastră să-și spună cuvântul" (Trebuie să adăugăm că această ședință s-a ținut a doua zi după publicarea apelului din partea organizațiilor aderente ale FPA-ului și a întrunirii de la Deva). A început din nou discuția punctelor din program. De observat că delegația social-democrată n-a venit niciodată să spună că ăsta este punctul de vedere al Comitetului Executiv, ci mereu se exprima: "Asta e părerea mea"; "ca mine mai gândesc și alții"; "Sunt unii care nu vor să stăm de vorbă". De aceea, Rădăceanu, recitind proiectul nostru, răspunde la puncte ca în numele său și se întâmplă să nu fie întocmai de acord cu Ehrenfeld. Spre exemplu: "Rădăceanu este contra grevei generale, ea nu s-ar putea face la Reșița, Cluj, Tg.-Mureș, Oradea, poate la Valea Jiului și în alte câteva fabrici din București". Ehrenfeld spune: "Noi nu suntem contra grevei generale, ea se face într-un moment de disperare, când vezi că pierzi totul; acum însă nu e momentul s-o popularizăm". În concluzie, delegația social-democrată declară:

1) Crede că nu e momentul potrivit să dăm un comunicat precum că tratăm.

2) Deși asupra unor puncte se pare că suntem de acord, ca FP și unitatea sindicală, ele nu pot fi date într-un comunicat, fără explicații asupra deosebirilor care mai există, deci n-ar aduce mare folos; de pildă, ei înțeleg Frontul Popular numai cu partidele demo-cratice și muncitorești, nu cum înțelegem noi și cu asociațiile profesionale, culturale și sportive. Pentru unitate sindicală, sunt în cadrul hotărât de confederație, adică: sindicatele sunt ale uniunii. Uniunile merg la confederație și ce hotărăște confederația trebuie pus în aplicare de uniuni și sindicate, chiar dacă acestea nu sunt de acord cu hotărârea confederației. Spre exemplu, confederația a hotărât să nu sprijine lupta "frontului comun al micilor meseriași", numind pe aceștia politicieni, bandiți etc. și, ca atare, să nu participe la congresul meseriașilor. Ar urma de aici ca toate sindicatele afiliate să nu participe și să nu manifesteze la acest congres, lucru pe care noi l-am combătut în ultima ședință. Sunt împotriva frontului unic, a acțiunilor comune, mai ales în Valea Jiului și Reșița. La București, poate, s-ar putea duce acțiuni comune, depinde după situații. În privința grevei generale, în principiu ei nu sunt contra, însă o pot populariza temându-se de represalii. Consideră ca o armă mai eficace [în] lupta împotriva fascismului, lupta parlamentară. Asupra acordării libertăților

organizaţiilor de jos de a trata cu organizaţiile noastre de partid şi tineret, ea poate fi dată de la caz la caz, cu aprobarea centrului. Pe lângă aceste obiecţiuni la punctele propuse şi în comunicatul nostru, au mai adăugat şi pe acestea. Mai sunt împotriva comunicării unui comunicat comun şi pentru că se tem să nu fie demascaţi de noi cu punctele cu care nu sunt de acord cu noi, şi, cum aceste tratative au însemnat un pas îaninte spre o înţelegere între cele două partide, un atare comunicat n-ar putea decât să îngreuneze lucrurile pe viitor. Delegaţia noastră, de repetate ori, a arătat ce importanţă poate avea un comunicat comun pe o chestie cât de elementară, asupra căreia am căzut de acord pentru muncitorii organizaţi şi pentru masa neorganizată. Noi am comunicat că vom publica un comunicat asupra tratativelor pe care-l găsim necesar în urma comunicării despre tratativele cu naţional-ţărăniştii şi unitariştii. La ultima şedinţă, atitudinea delegaţiei social-democrate s-a încheiat prin următoarea declaraţie făcută de secretarul Partidului Social Democrat: "Am ştiut că cererea noastră de a scoate blocul din acţiunea Frontul Popular Antifascist e o cerere grea. Trebuie să recunoaştem că blocul are acum succese reale (Hunedoara, Cluj, Bucureşti) şi noi nu mai repetăm cererea noastră fiindcă, în momentul de faţă, o socotim rea". Cele două partide rămân să ducă acţiuni paralele.

Analizând rezultatul tratativelor, cele două delegaţii constată că:

1) în urma tratativelor între cele două conduceri, s-au creat raporturi de apropiere, inexistente înainte de tratative;

2) limbajul polemic nu mai e acelaşi ca până la tratative;

3) social-democraţii nu mai [vor] front popular fără comunişti;

4) s-au făcut începuturi pentru netezirea aprehensiunilor între cele două partide;

5) întrevederile între cele două conduceri se găsesc a fi utile, deci

6) tratativele nu se rup între cele două partide. Ele sunt urmate de o pauză, până în momentul când se va considera necesar reluarea lor. Până atunci, cele două conduceri menţin legătura, făcând pe loc în această privinţă un aranjament tehnic.

Delegaţia noastră crede că, pe lângă munca generală dusă de partidul nostru faţă de Partidul Social Democrat şi confederaţie, trebuie fără întârziere susţinută faptic şi întărită stânga social-democrată, care se simte izolată şi şovăie, trebuie întărită presiunea de jos din partea noastră şi din sânul lor asupra conducerii centrale a Partidului Social Democrat şi confederaţiei, ajutorarea organizaţiilor de jos cu propuneri şi limbaj corespunzător situaţiei noi, să vadă drumul, lărgirea acţiunilor comune prin presa burgheză şi de partid să se ducă fără autorizaţia centrului, dar asupra cărora centrul tace, ca la Oradea, Cluj (alegerile comunale), Bacău (camera de muncă) etc., pentru a veni în sprijinul organizaţiilor noastre şi social-democraţilor din restul ţării, să se ducă acţiuni comune, apeluri, să intre în gărzile de autoapărare contra fascismului, alături de noi etc.

P.S. Delegaţia social-democrată ne-a informat că la Braşov secţia noastră a avut un schimb de vederi cu secţia social-democrată şi cu iunianiştii din localitate. La Bacău, secretarul general al Partidului Social Democrat a fost întrebat de secretarul lor judeţean în şedinţă dacă centrul lor tratează cu noi, fiindcă ei sunt informaţi în acest sens. La fel a fost întrebat şi la Cernăuţi şi Cluj. El le-a răspuns că există un contact, că nu tratează şi că, de va fi ceva, le va comunica.

În ultima şedinţă, cu toată tensiunea care a existat la început, totuşi au fost condiţii pentru continuarea tratativelor. Până aici, delegaţia social-democrată aducea ca

motiv al îngreunării tratativelor activitatea Blocului Democratic pentru Frontul Popular Antifascist. Acum, delegaţia social-democrată recunoaşte că blocul are succese reale şi că ar mai cere ca blocul să-şi înceteze campania în această direcţie; ar fi o cerere rea. Executiva social-democrată va trage foloase de pe urma pauzei intervenite între cele două conduceri, mai ales că aceasta intervine tocmai în momentul când în anumite puncte ale ţării (Mehedinţi şi Hunedoara) sunt angajate lupte serioase între fascişti şi antifascişti. Ori, aici, în aceste momente, cuvântul conducerii social-democrate nu se aude deloc.

La această şedinţă (a 5-a), Lotar Rădăceanu a repetat din nou că lui i se pare suspectă libertatea de care ne bucurăm noi şi ca se teme să nu se întindă o cursă muncitorilor şi conducătorilor. Siguranţa va lăsa să se lucreze intens, spune el, va vedea cine activează, va cunoaşte mai mulţi oameni şi, după aceea, va reveni cu o represiune. El şi-a exprimat această temere - spune el - în ultima şedinţă a Comitetului Executiv al partidului lor.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 195, c. 655-662

69. 1936 iulie 26 - Scrisoarea lui Ioan Popescu-Puţuri, membru al Secretariatului CC al PCR către CC al PCR, în care evidenţiază atitudinea anticomunistă a lui Petru Groza, preşedintele Frontului Plugarilor, şi încercările acestuia de a încheia un acord de front popular cu naţional-ţărăniştii, fără a-i include pe comunişti.

Scrisoarea lui Nelu

Mă voi referi în scrisoarea-raport de faţă numai asupra a 2-3 chestiuni, care cred că impun o examinare mai atentă şi măsuri grabnice.

1. Despre câteva momente în legătură cu tendinţele de formare a unui nou partid "ţărănesc".

Am raportat acum câteva zile despre încercările lui Radu Olteanu[199] (membru în executiva Partidului Radical Ţărănesc) de a sparge Partidul Radical Ţărănesc şi de a crea o formaţie nouă. Am vorbit acolo despre caracterul diversionist şi primejdios al acestei "opere" şi despre necesitatea din partea noastră de a lua atitudine.

Am luat contact cu Radu Olteanu, după ce Mâţă[200], sub directa influenţă a noastră, a dat cunoscutul interviu din "Dimineaţa" şi "Adevărul".

Am mai discutat şi cu alţi adepţi şi colaboratori ai lui Radu Olteanu în munca lui (printre care se aflã şi Beza), mărturisit şi Gogu Rădulescu (care socoate că e mai tactic să nu mărturisească); din discuţia cu aceştia şi, mai ales, cu Olteanu au ieşit la iveală o serie de momente pe care vi le voi expune.

Olteanu nu neagă că a început o muncă de pregătire pentru organizarea unui partid de "stânga", cu bază "ţărănească"; n-a ajuns încă la ceva închegat. A încercat să-şi facă primul nucleu din elementele de stânga din Partidul Radical Ţărănesc, dar "n-a putut obţine până în prezent" adeziunea acestora.

---

[199] Radu Olteanu - avocat, şeful organizaţiei PRŢ din Braşov, adept al Frontului popular.
[200] Alexandru Mâţă - avocat, membru PNŢ.

Motivează această pornire a lui cu următoarele argumente:

"Nu vede nici o rațiune pentru el de a mai face parte din Partidul Radical Țărănesc. Nu vede nici o perspectivă de creștere a stângii în acest partid, pentru că restul de membri din executiv sunt elemente reacționare, înfeudate lui Malaxa și altor capitaliști. Însuși Iunian, strâns legat cu lațul, este păstrat ca o rezervă de reacțiune, iar prezența stângii în partidul lui i-ar conveni de minune, creându-i un credit în mase. Iunian nu pierde nici o ocazie, atât în politica internă, cât și în cea externă, ca să facă jocul mai mult sau mai puțin mascat al dreptei și să izbească în democrația din țară. Apoi, el constată că PNȚ (formația cea mai importantă democratică) nu face absolut nimic împotriva dreptei, pentru bararea drumului fascismului.

Conducerea acestui partid este absolut reacționară și despre o reală stângă, care să fie aptă să determine PNȚ să ia calea luptei contra fascismului, nici nu este vorba.

Democrația în România este, astfel, inexistentă prin aceste partide și totala lor inactivitate are darul să împingă masele și, în special, tot tineretul (cu deosebire intelectualii), care caută o ieșire din această situație, în mijlocul organizațiilor de dreapta.

Organizația noastră face în zadar efort să activeze, căci nu va putea ieși la suprafață, ea fiind consacrată ca organizație comunistă camuflată și apoi "frontul popular" este o formulă cu care ne-a compromis și prin care am îndepărtat din lagărul stângii mica burghezie, și intelectualii în special, și am ajuns la mâna dreptei.

Partidul Comunist este marele vinovat al întregii situații. El apreciază greșit rolul partidului democratic și astfel păstrează inactivitatea și se mulțumește cu pălăvrăgeala lungă și sterilă. Apoi, a făcut cea mai mare greșeală, ieșind la suprafață cu unele elemente, când rolul lui trebuia să fie să stea complet sub pământ "ca să nu sperie mica burghezie" și mai ales a pus pe primul plan elemente străine, jidani ca Ana Pauker și alții, ușurând dreptei să vorbească de francmasoneria iudeo-comunistă.

În consecință, se vede necesitatea grupării tuturor elementelor de "stânga" din partid și cele neînregimentate politicește, spre a constitui un organism de partid activ, cu caracter țărănesc și care să împiedice trecerea elementelor acestora în tabăra fascistă. Acest organism trebuie să caute prin "parole nevinovate" să atragă aceste mase și să nu vină în fața lor cu asemenea formule periculoase ca frontul popular. Organizația noastră ar face bine să-și socotească misiunea terminată, iar Partidul Comunist să nu stânghe-rească și, mai ales, să nu-i contrapună partidele democratice existente.

Acuză pe Mâță de trădare pentru interviul lui și afirmă că acest interviu a întărit pozițiile lui Iunian. Ne acuză pe noi direct că am folosit pe Mâță să dea acest interviu. Interviul lui Mâță i-ar fi stricat planul și că, deci, el nu știe dacă va mai putea face, dar, pentru el, un lucru este clar și bine stabilit, că în partidul lui Iunian nu se mai întoarce.

Aceasta este, în linii generale, argumentația lui Radu Olteanu. La cele de mai sus, voi adăuga că el are un accent de vrăjmășie serioasă contra noastră și a Partidului Comunist, căreia i-a dat curs, din cauza loviturii primite prin intermediul lui Mâță.

Adepții lui și, în special, Vulpescu, Beza își ascund mai puțin anticomunismul, antisemitismul care animă pe inițiatorii acestei mișcări.

Un alt aspect al acestei probleme. Gruparea aceasta are de vreo două luni contact cu Groza de la Frontul Plugarilor. Contactul este destul de strâns și perspectivele îngrijorătoare. Olteanu este permanent în voiaj București-Brașov-Deva. Olteanu ne-a declarat că Groza împărtășește punctul lui de vedere în toate cele spuse. Groza nu este

deocamdată pentru formarea unui partid ţărănesc, ci concentrarea tuturor elementelor intelectuale de "stânga", tip Olteanu, Beza, în Frontul Plugarilor. Cântecul acesta [este] mai vechi; Groza, încă de pe timpul alegerilor de la Hunedoara şi Mehedinţi, a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a împiedica contactul dintre ţăranii din Frontul Plugarilor şi muncitorii din organizaţiile noastre. L-a speriat mult faptul că organizaţiile noastre au lucrat şi lucrează la constituirea organizaţiilor Frontul[ui] Plugarilor şi în celelalte judeţe şi că în judeţul Hunedoara, acum câtva timp în urmă, se înnodaseră bine legăturile între ţărani şi muncitorii din judeţ. De aceea, el a lucrat intens şi cu mijloacele cele mai murdare politicianiste şi n-a dat nici un concurs împotriva terorii poliţiei locale contra noastră pentru a ne izgoni din Deva şi Hunedoara. Apoi, s-a concentrat pentru a-şi face un adevărat stat major din intelectuali, conducători care să formeze bariera între organi-zaţiile noastre şi Frontul Plugarilor.

A făcut o adevărată campanie contra noastră, dând a înţelege că prezenţa noastră în front comun cu Frontul Plugarilor constituie piedica principală la apropierea de organizaţia lui Maniu şi [de] naţional-ţărănişti, în general. Ne-a sfătuit tot timpul ca noi să nu ne amestecăm în Ardeal şi să nu pomenim de frontul popular, căci el este aproape înţeles cu Maniu să conlucreze pe linia stângii şi, după primele acţiuni, va căuta să ne introducă şi pe noi. Când a simţit presiunea plugarilor, care s-a manifestat pe faţă, la Congresul Frontului Plugarilor din aprilie, contra pasivităţii spre care duce organizaţia, când a văzut ce bine eram priviţi noi la congres de toţi delegaţii, pentru punctul nostru de vedere şi aprobarea ţăranilor pentru poziţia noastră, a înteţit ofensiva contra noastră. A folosit banditeşte închiderea sediilor noastre şi teroarea contra noastră. Nu numai că n-a făcut nici un gest pentru sprijinirea noastră, ci a dus campanie că legalitatea sa este în pericol prin legăturile cu noi. Cu toate eforturile noastre ca să putem conlucra, el a răspuns cu sabotări şi ignorarea şi toate acestea corespund cu timpul când a strâns contactul cu Olteanu, Beza şi s-a legat destul de strâns cu Maniu.

Faptul că Groza îşi recunoaşte mereu greşelile la Cluj, după cum am aflat de la voi, şi sabotează 100% [la] Bucureşti, îşi are cântecul său. El şi-a dat bine seama de slăbiciunile tuturor organizaţiilor de la Cluj, fără să mai vorbesc de un şir de greşeli capitale ale unora din Cluj şi este, deci, interesat să menţină raportul cu ei, ca astfel să câştige tot timpul pentru manopera lui.

El îşi dă bine seama că nu stă aşa, pe roze, în organizaţia lui şi a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a adormi vigilenţa noastră, paralel cu conlucrarea la terorizarea noastră.

În judeţul Hunedoara, s-au întărit gardiştii de fier în unele părţi, tocmai din cauza pasivităţii spre care duce sistematic organizaţia Frontul Plugarilor acest Groza.

Tot el explică întărirea gardiştilor de fier din cauza legăturilor cu care i-am trimis în alegeri comunişti (adică muncitori) şi jidani (în afară de mine, nu se mai [află] alţii, între zecile de oameni care au fost acolo).

A dus o campanie dintre cele mai scandaloase contra Anei Pauker (deci, toţi jidanii comunişti), pentru faptul că "oamenii" lui au fost propuşi ca martori.

Contra mea duce o muncă sistematică, cuvântul de ordine "îl stimez pentru calităţile lui şi maturitatea politică, dar nu trebuie să fie la suprafaţă, pentru că e jidan şi comunist notoriu". Această campanie a lui a fost extinsă de tot grupul de care am vorbit mai sus şi sub această formulă se duce lupta contra organizaţiei noastre plus argumentele despre care am vorbit mai sus.

Am perfecta convingere că Groza este "inspiratorul" şi "ideologul" întregului grup de care am vorbit mai sus. Cred că Groza va reuşi să atragă acest grup şi, poate, şi pe alţii în organizaţia lui, mai curând decât se va constitui acel partid "de stânga" Olteanu. Cu atât mai mult, cu cât Maniu nu este străin de toată povestea aceasta. Maniu ţine mult ca Frontul Plugarilor să evolueze în direcţia lui. El are un ascendent asupra lui Groza, pe care văd că-l foloseşte cu toată abilitatea. Maniu vrea să ne paralizeze pe noi în Ardeal şi, la fel, pe Madosz, iar Groza îl ajută destul de conştiincios în această privinţă.

Pentru ţăranii din Frontul Plugarilor, argumentele contra partidelor şi perspectiva de a căpăta noi intelectuali în organizaţie pot să fie serioase puncte de atracţie, deci, pericolul dezvoltării lor este destul de acut.

Din cele spuse aici rezultă aceea că vreau să accentuez că se cere din partea noastră să luăm grabnic poziţie şi măsuri.

În ce ne priveşte pe noi, în afară de ce am făcut până acum şi care vă sunt cunoscute, vă propunem următoarele:

1. Atitudine energică şi pe faţă contra spargerii organizaţiei ţărăneşti radicale, care merge pe linia dezmembrării şi risipirii forţelor democratice, iar, în ce priveşte pe Iunian propriu-zis, îl duce la întărirea poziţiei sale reacţionare. Demascarea acestei acţiuni ca o diversiune, care aduce apă la moară numai dreptei. Accelerarea tuturor măsurilor pe care le-am stabilit pentru organizarea stângii şi întărirea ei pe linia pe care Mâţă a expus-o în interviul lui.

2. La naţional-ţărănişti trebuie să folosim acest caz, în special, în conferinţa pe care o pregătim cu elementele de stânga din capitală şi a-l alege, cu toată munca de fărâmiţare a democraţiei pe care o duce, în primul rând, conducerea reacţionară din partidele democratice şi, îndeosebi, din Partidul Naţional Ţărănesc (cazul Dobrescu).

3. Accelerarea unei conferinţe a noastră la Cluj cu Madoszul, cu elementele de stânga de la naţional-ţărănişti, cu Frontul Plugarilor (la care trebuie să facem toate sforţările să fie şi Groza). Eventual, la prima conferinţă să fim numai noi, fără naţional-ţărănişti şi la care să facem ca Groza să se pronunţe pe linia noastră. Cu toate greutăţile, pe care ştim că le vom întâmpina pe acest drum, cred că trebuie să facem totul ca să obţinem rezultate.

4. Trebuie să luăm toate măsurile pentru întărirea muncii noastre şi concentrarea de forţe mai serioase la Hunedoara, pentru a avea un contact direct cu ţăranii din Frontul Plugarilor şi a-i influenţa pe linia noastră.

Trebuie să ne concentrăm deosebit asupra maniştilor de stânga şi să căutăm să-i clarificăm asupra poziţiei lui Maniu. În general, cred că Maniu începe să devină pericolul principal, cel puţin în Ardeal, şi ar trebui să luăm poziţie mai precisă faţă de toată "campania" Maniu şi faţă de "activizarea" lui.

La toate acestea, trebuie să adaug doar că o muncă unilaterală ar fi periculoasă şi că tempoul necesar rapid nu trebuie să fie în dauna calităţii muncii noastre politice. Văd că o muncă de clarificare şi acţiune pe linia aceasta va răscoli o serie de frământări în rândurile organizaţiilor democratice şi, deci, trebuie să avem în vedere să nu ducă la discordie în rândurile ei şi să piardă din vedere tocmai esenţialul, adică frontul împotriva fascismului, frontul cel mai larg posibil. O serie de măsuri practice imediate pentru noi le-am expus verbal şi ele reprezintă hotărâri ale organizaţiei noastre, pe care

noi începem să le aplicăm. Dacă, deci, aveţi obiecţiuni asupra conţinutul[ui] lor, rog a le face din timp.

Asupra chestiei muncii pentru constituirea frontului păcii, vă voi da mâine raportul nostru, astăzi având şedinţă, pentru a trage bilanţul muncii din săptămâna aceasta şi sarcinile pentru săptămâna viitoare.

Nelu

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 193, c. 571-573

70. 1936 octombrie 15 Scrisoare adresată de Lucreţiu Pătrăşcanu Secretariatului şi Biroului Politic al CC al PCdR., criticând greşelile făcute de conducerea partidului în organizarea procesului Anei Pauker de la Craiova.

PROCESUL DE LA CRAIOVA
pentru Sec[retariat] şi
B[iroul] P[olitic]

Felul în care s-a desfăşurat procesul, cu toate fazele lui şi, nu mai puţin, cu împrejurările din afara lui, dar legate de el - necesită o analiză amănunţită pentru a trage toate învăţămintele. Voi căuta să ating numai punctele centrale ale chestiei.

Prima amânare a procesului. Amânarea procesului în februarie a fost o greşeală politică şi tactică. Judecat atunci, în primă ofensivă a mişcărilor de masă legale, cu destul de largi posibilităţi de mobilizare a maselor (cum a[u] dovedit-o demonstraţiile martorilor), după o campanie de presă susţinută cum nu mai a cunoscut alt proces, în mijlocul unui interes crescut al opiniei publice, manifestat prin atâtea semne şi dovezi de solidarizare cu cei arestaţi - toate acestea trebuiau să dovedească pe deplin Sec[retariatului] că sforţările maxime trebuiau să fie făcute, ca procesul să se judece şi nu [să] se mai amâne. Sec[retariatul] a dovedit, prin hotărârea luată atunci, că a subpreţuit deopotrivă propriile noastre forţe, momentul politic de atunci, după cum, amânând procesul sub cuvântul de ordine "la noul termen de judecată vom ridica campania la un grad şi mai ridicat", a dovedit o subapreciere a forţelor adversare. Motivul invocat atunci că "apărarea juridică nu ar fi suficientă", motiv dovedit de la începutul şedinţei din februarie inexistent - cu atât mai mult cu cât el a fost invocat drept o scuză a măsurii luate. Iar faptul că atunci am fost ameninţat de a mi se da un vot de blam pentru interviul meu în care susţineam cu toată vigoarea că procesul trebuie să se judece neapărat (fără să fi ştiut de hotărârea de amânare a Sec[retariatului] şi că am fost obligat să dau un nou interviu, prin care să arăt posibilităţile de amânare, se poate vedea bine că hotărârea şedinţei nu era pornită de la o superficială apreciere, ci, dimpotrivă, după o matură chibzuinţă. Deci, greşeala amânării apare cu atât mai gravă.

Campania de masă în legătură cu proces[ul]. Imediat după amânarea din februarie, s-a observat o slăbire a campaniei de masă în legătură cu procesul. Slăbirea a mers crescând, odată cu dizolvările de organizaţii legale, cu întărirea ofensivei dreptei, cu măsurile de teroare ale guvernului. Descreşterea acestei campanii a mers atât

de adânc, încât, în momentul judecății - cu adevărate aspecte dramatice și într-o atmosferă pe care nu a cunoscut-o nici un alt proces al nostru -, campania (cu două mici excepții, care nu pot schimba cu nimic caracterizarea generală) a încetat. Iar sentința care trebuia să nască adevărata furtună de proteste a fost primită într-o totală tăcere și pasivitate. Cu atât mai grav apare faptul acesta, cu cât, înainte de proces și în tot timpul procesului, dreapta a înțeles să facă din actul de acuzare și din dezbaterile de la Craiova un instrument de agitație și de propagandă, a știut să mobilizeze la Craiova, cât și în alte centre ale țării, forțele combative fasciste și să organizeze demonstrații de stradă. La aceste campanii ale dreptei în jurul și împotriva procesului, de fapt împotriva mișcării revoluționare, răspunsul nostru, prin lipsa tocmai a unei campanii de masă, s-a dovedit mai mult decât slab. Iar agitația în masă dură în jurul procesului slăbind în ultimul timp, a trebuit să se soldeze cu un rezultat politic negativ.

Unde trebuiește căutată cauza reală a situației create în mișcarea noastră față de proces? Se datorește relativa pasivitate și lipsa de o largă campanie de masă - în timpul procesului - numai greutăților obiective? Aceste greutăți obiective au existat, fără doar și poate. Dar ele nu pot explica totul. Socotesc că, în ceea ce privește procesul și importanța lui politică, a existat o anumită subapreciere din partea Sec[retariatului]. Numai astfel se explică și faptele de mai sus și o serie de momente, pe care le voi indica în cele ce urmează:

1. **Nici o legătură între Sec**[retariat] **și conducerea procesului**. Timp de cinci săptămâni, cât a durat procesul, între acel tov care avea răspunderea conducerii procesului și Sec[retariat] nu a existat nici un fel de legătură. În ce sens? După ce înainte de începutul procesului au fost discutate în linii largi problemele politice ale declarațiilor inculpaților și felul în care trebuie constituită apărarea, după începutul lui, orice contact a fost întrerupt. Acest contact direct, întrerupt de acord cu responsabilul procesului, din motive de conspirativitate, s-a transformat însă, de fapt, în ruperea **oricărui contact**, prin scris sau prin instructori. Astfel că, în tot timpul celor cinci săptămâni de dezbateri - deși s-au născut chestiuni extrem de grave și care necesitau măsuri politice importante -, nu s-a primit nici o îndrumare, nici o critică, nici un sprijin efectiv din partea Sec[retariatului]. În tot timpul procesului, Sec[retariatul] a fost, s-ar putea spune, inexistent pentru desfășurarea procesului. Când vorbesc de nici o legătură, mă gândesc la legături reale, nu formale. Voi cita drept pildă două fapte.

1) La începutul procesului, când exista primejdia ca inculpații să nu fie lăsați să vorbească deloc, deci, asta însemna decapitarea politică a procesului, s-a pus chestiunea spargerii procesului, prin rămânerea mai departe a avocaților pe banca apărării, dar prin refuzul atât al avocaților, cât și al inculpaților de a mai participa, în orice formă, la dezbateri. Rămânerea avocaților în instanță trebuia argumentată prin aceea că ei înțeleg să apere astfel viața primejduită a inculpaților. Acesta a fost un moment extrem de grav al procesului. Am trimis, prin **om special**, marți seara, un bilet, cerând răspuns urgent, căci joi trebuie să se vadă dacă inculpații vor putea sau nu avea cuvântul. Am aranjat astfel ca miercuri și joi dimineața să am un răspuns. Răspunsul l-am avut într-adevăr ... duminică, adică atunci când deja chestiunea era tranșată, iar prin efortul supraaman al inculpaților și al apărării, cei dintâi au putut - în măsură limitată - dar totuși au putut să-și facă declarațiile necesare. Faptul că hotărârea luată de apărare **acolo** pentru continuarea procesului a concordat cu hotărârea

Sec[reta-riatului] nu modifică cu nimic situația astfel cum era creată, prin lipsa legătu-rilor despre care am vorbit.

2) Scrisoarea de la babaci[201], prin care se dădeau anumite indicații de felul în care trebuiesc ajutați inculpații să-și facă apărarea și în care se subliniau problemele politice importante împrejurul cărora trebuie să se grefeze întreaga lor atitudine - scrisoare scrisă, după cum reiese din conținut, cu mult înainte de începerea procesului și pentru un moment anterior începerii interpelărilor, am primit-o exact două săptămâni după începerea procesului, după declarațiile inculpaților, deci după ce n-ar mai fi putut fi de vreo utilitate reală.

3) **Chestia martorilor**. Am semnalat în scris, prin căile indirecte stabilite în mod precis cu Sec[retariatul] - căi care, atunci când s-a apelat la ele, au funcționat foarte bine și în mod sigur -, importanta chestiune a martorilor. Am arătat acolo că felul cum organizațiile noastre au pus martori este pur și simplu scandalos. Că, pentru a împlini un număr cât mai mare de martori - așa cum s-a cerut prin parola lipsită de simțul realității, "20.000 de martori în proces" -, s-au pus oameni care, nu numai că nu au nimic comun cu noi, dar care s-au dovedit a fi direct huligani. Și în acest caz, nu au fost unul sau doi martori, dar zeci de martori. Cu mult înainte de începutul interogatoriilor, am semnalat acest lucru și am rugat să se comunice, mai ales acelor organizații din care erau cel mai prost aleși martorii, să ia contact cu martorii noștri, să caute să-i pregătească cât de puțin, să facă printre martori operă propagandistică, dacă nu altceva. Faptul că scrisoarea prin care semnalam acest lucru, observat de mine imediat, a stat la locul stabilit de noi **NERIDICATĂ** timp de două săptămâni, fără îndoială că nu mai a putut duce la nici o îmbunătățire a situației martorilor, iar în proces au avut ceea ce s-a văzut. La Craiova, pregătirea martorilor, adică ceea ce nu s-a făcut de către organizații, să se facă de către noi acolo, a fost imposibil. Martorii veneau dimineața, erau imediat împrejmuiți de jandarmi și orice contact cu ei imposibil. Dar faptul că în fiecare lot de martori erau foarte mulți nesiguri, o luare de contact cu ei - chiar materialmente posibil fiind - ar fi fost primejdioasă, căci imediat faptul ar fi fost denunțat.

4) **Delegațiile muncitorești**. La Chișinău[202], în condiții destul de grele și în mijlocul unei terori destul de puternice, a fost totuși posibilă trimiterea de delegații, pe diferite linii. Dacă aceste delegații au putut pătrunde sau nu în sala consiliului, dacă au putut sau nu să înainteze protestele scrise etc., lucrul nu are importanță, întrucât prezența lor și protestele lor au putut fi făcute publice, opinia publică le-a cunoscut. La Craiova - deși procesul cu mult mai important -, nu s-a trimis din țară nici o delegație, nici un semn de solidarizare cu cei de pe banca acuzării. Dar, absolut nici una. Și am ajuns la acel paradoxal rezultat că au venit din străinătate 4 delegații, iar din țară nici una!

5) **Situația la Craiova și ajutorul localnic**. Pregătirea politică a procesului în regiunea oltenească și la Craiova a fost inexistentă. Cu toate

---

[201] Probabil, Internaționala Comunistă.

[202] "Procesul antifasciștilor" s-a judecat la Chișinău în martie 1936; dintre acuzați, membrii sau simpatizanți comuniști, figura cea mai cunoscută era aceea a profesorului Petre Constantinescu-Iași, devenit, după 1944, "istoric de serviciu" al PCR, iar printre avocații apărării s-a aflat și Lucrețiu Pătrășcanu.

apelurile făcute - indirect şi direct, la organizaţiile noastre de acolo - de a se da un sprijin procesului, nu s-a ajuns la nici cel mai mic rezultat. Nici lucruri cu totul legale, ca găzduirea martorilor, formarea de grupuri de apărare pentru avocaţi, în veşnica ameninţare de a fi molestaţi de către cetele de bătăuşi fascişti, formarea unui curent de opinie în masele de jos craiovene favorabil procesului, etc., nimic din toate acestea nu s-a realizat. Pentru martori, am trebuit să recurgem la hoteluri, iar, atâta timp cât au fost martorii ceferişti - şi asta înseamnă un total de 4 zile -, ei au format singura gardă de autoapărare. Iar mai bine susţinut şi continuu alimentat curent huligan îndreptat împotriva procesului, a inculpaţilor şi a apărătorilor din proces, nu s-a opus nimic altceva decât cea mai desăvârşită pasivitate. În tot timpul procesului, huliganii au stăpânit total Craiova.

6) **Apărarea şi defecţiunile din apărare**. Trec acum la capitolul apărării. Strămutarea procesului la Craiova a însemnat, fără îndoială, din punct de vedere al posibilităţii apărării şi prezenţei apărătorilor la proces, o deosebit de gravă lovitură. Nu numai prin faptul că strămutarea necesită cheltuieli foarte mari, pentru care nu au existat fonduri, dar, în acelaşi timp, o serie de avocaţi pledanţi şi profesionişti în acelaşi timp, care la Bucureşti ar fi luat o parte mai puţin sau mai mare, dar totuşi ar fi luat parte, ar fi declarat de la început - deci înainte de începerea terorii în proces - în neputinţă de a mai fi apărători. Dar nu acest contingent de apărători au constituit adevărata defecţiune din proces. La prima şedinţă din februarie, din cei 104 avocaţi înscrişi în apărare, au venit la bară 46. La Craiova, la primele două şedinţe, au putut fi aduşi - cu mari sacrificii materiale, care priveau numai transportul - 22. Cu acest număr, plus 3-5 localnici, am început procesul. Din acest număr, nu ar fi făcut parte unii dintre proeminenţii apărători înscrişi în apărare, care, sub diferite pretexte, au amânat plecarea lor la începutul procesului, pentru ca, de fapt, să amâne această plecare până la sfârşit. Procesul a început, în ceea ce priveşte apărarea, într-un spirit destul de bun şi, mai ales - în împrejurările date şi măsurile extraordinare de presiune şi terorizare -, combativ, suficient pentru a dovedi opiniei publice că, cu toată teroarea, apărarea înţelege să-şi facă întreaga datorie. Acest spirit bun şi combativ s-a menţinut până la sfârşit, deşi, în anumite momente ale procesului, au fost momente de panică între apărători şi, mai ales, înainte de începerea pledoariilor şi după excluderile care au urmat, unele tendinţe de a părăsi procesul. Totuşi, cu mari sforţări în ceea ce priveşte organizarea apărării, a fost cu putinţă mergerea până la sfârşit, în acelaşi tempo şi în acelaşi spirit în care procesul a fost început.

În ceea ce priveşte compunerea apărării, desigur că au fost lipsuri, pentru că nu s-a putut ajunge în adevăr a înfăţişa o apărare cu o fizionomie de reală alianţă a unor exponenţi - şi cât mai numeroşi - ai tuturor curentelor de stânga. Iar exponenţii care au fost nu au fost de mare suprafaţă politică. Încercările făcute de a realiza totuşi acest fel de apărare nu au reuşit, mai ales după ce conducerea Partidului Naţional Ţăr[ănesc] a luat o atitudine net potrivnică procesului.

Linia politică a apărării - în linii generale (cu o excepţie totală a unuia dintre apărători, cu mici deviaţii ale altora) - a fost urmată în conformitate cu cadrul general

politic al apărării inculpaţilor. De altfel, de la început s-a pus problema ca apărarea să fie juridică, în imensa majoritate a pledoariilor.

Atitudinea inculpaţilor. Sfârşesc cu acest punct. Această atitudine a fost, din primul moment al procesului până la ultimul cuvânt, fără excepţie, fără abatere şi fără întrerupere, hotărâtă, neşovăielnică, de un impresionant curaj. Dacă procesul ar fi avut o altă pregătire în afară, iar posibilitatea de a utiliza propagandistic procesul ar fi fost alta, ţinuta inculpaţilor în proces ar fi putut da roade politice reale. În orice caz, ţin să subliniez încă o dată această atitudine de un înalt nivel revoluţionar a inculpaţilor, nu numai a celor trei principali, dar (cu o singură excepţie, a lui Krug[203] la interogator şi a lui Naghi Stela[204] la ultimul cuvânt) a tuturor celorlalţi. Toţi aceştia au înţeles şi sarcina grea care le-a fost pusă şi au înţeles şi cum să o ducă eroic până la sfârşit.

Cât priveşte apărarea politică a procesului de către inculpaţi, ea a fost - dacă incomplet, prin faptul împiedicării, mai ales, a Anei de a vorbi - pe linia indicaţiilor care s-au dat înainte şi în timpul începerii procesului de către responsabilul de proces. Lacunele din apărarea Anei se datoresc numai condiţiilor extrem de grele în care a fost nevoită să-şi spună cuvântul.

Desfăşurarea procesului, din punctul de vedere al apărării şi al conţinutului politic al acestei apărări, va face, de altfel, obiectul discuţiei şi în celula respectivă apărătorilor, discuţie al cărei rezultat vă voi comunica la timp.

Tit.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 195, c. 739-742

71. 1937 februarie 5, Moscova – Decizie adoptată de către Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste şi de către Biroul Comisiei Internaţionale de Control, cu privire la înlăturarea din partidele comuniste a elementelor trădătoare şi a "agenţilor duşmanului de clasă" infiltraţi în mişcarea comunistă.

5. II. 1937
Confidentiel

DÉCISION DU PRÉSIDIUM DE L'EXÉCUTIF DU BUREAU DE LA CIC DE L'INTERNATIONALE COMMUNISTE

Étant donné que des cas ont été decouverts où des communistes ont violé la discipline du Parti en face de l'ennemi de classe, où des agents de l'ennemi ont réussi à pénétrer dans les rangs des partis communistes, et même où des membres dirigeants du Parti n'ont pas toujours montré la vigilance de classe nécessaire, se sont montrés tolérants vis-à-vis des violations, de la trahison et de la provocation.

Le Présidium du Comité Executif et le Bureau de la Commission Internationale de Contrôle de l'Internationale Communiste décident:

---

[203] S. Krug a primit cea mai uşoară pedeapsă, dintre cei 19 acuzaţi (doi ani şi şase luni).
[204] Probabil Istvan Nagy, care a primit o condamnare de cinci ani.

1. Les communistes qui ont trahi le Parti, c'est-à-dire les membres du Parti qui, pour un motif ou un autre, ont aidé l'ennemi ou ont promis de l'aider ultérieurement (commu-nication de renseignements sur l'activité conspirative du Parti, par exemple: décisions ne devant pas être divulguées, schémas d'organisation, points illégaux, noms de camarades, lieux de rendez-vous, chiffres, correspondance, etc..., promesse de passer du coté de l'ennemi, etc.) doivent absolument être exclus du Parti, à l'égal des agents de l'ennemi de classe, même si par la suite ils reconnaissent leur faute.

2. Doivent être exclus du Parti les communistes qui demandent leur grâce et qui renoncent en cette circonstance à leurs convictions communistes.

3. Doivent également être déférés devant l'organisation du Parti les adhérants qui font preuve de tolérance vis-à-vis de la violation de la conspiration, de la trahison et de la provocation.

4. Le CIC doit engager des poursuites sévères contre les militants dirigeants du Parti qui ont comis la faute de recommander des agents de l'ennemi de classe se trouvant dans leur Parti pour les faire admettre dans le PC de l'US, section dirigeante de l'IC.

5. Les membres du Parti qui refusent de répondre sincèrement aux questions de la commission de contrôle doivent être immédiatement exclus du Parti.

6. Tout en chassant impitoyablement du Parti les traîtres, les éléments étrangers et hostiles, les fourbes, les éléments dégénérés, démoralisés, les escrocs, les fractionnistes incorrigibles et ceux qui violent systématiquement la conspiration du Parti, les commis-sions centrales de contrôle doivent cependant se comporter avec tact envers ceux, membres du Parti, qui, ayant conscience d'avoir mal agi, s'engagent honnêtement à racheter par leur conduite leur faute devant le Parti.

7. Afin d'éduquer les membres du parti par l'exemple des affaires qui ont été examinées, les commisions de contrôle doivent porter à la connaissance des larges couches des membres du Parti leurs décisions les plus importantes (par la presse, dans les réunions, etc.). La CIC fait connaître aux représentants des partis auprès du CE de l'IC et aux comités centraux ses décisions les plus importantes qui, pour des raisons de conspiration, ne peuvent être divulguées par la presse.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 240, c. 218-219

Traducere:

5 februarie 1937

Confidențial

DECIZIA PREZIDIULUI COMITETULUI EXECUTIV ŞI A BIROULUI COMISIEI INTERNAȚIONALE DE CONTROL A INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

Dat fiind că au fost descoperite cazuri de comunişti care au violat disciplina de partid în fața duşmanului de clasă sau de agenți ai duşmanului de clasă, care au reuşit să pătrundă în rândurile partidelor comuniste, şi chiar de membri conducători ai partidului care n-au dat întotdeauna dovadă de vigilența de clasă necesară, s-au arătat îngăduitori față de violări, trădare şi provocare,

Prezidiul Comitetului Executiv şi Biroul Comisiei Internaţionale de Control a Internaţionalei Comuniste decid:

1. Comuniştii care au trădat partidul, adică acei membri de partid care, dintr-un motiv sau altul, au ajutat duşmanul sau i-au promis un ajutor ulterior (comunicare de informaţii cu privire la activitatea conspirativă a partidului, de exemplu, decizii care nu trebuiau divulgate, scheme de organizare, aspecte ilegale, nume ale tovarăşilor, locuri de întâl-nire, cifruri, corespondenţă, etc..., promisiunea de a trece de partea duşmanului etc.) trebuie, în mod absolut, să fie excluşi din partid, la fel ca şi agenţii duşmanului de clasă, chiar dacă, după aceea, şi-au recunoscut greşeala.

2. Trebuie să fie excluşi din partid comuniştii care cer graţierea şi, în aceste circumstanţe, renunţă la convingerile lor comuniste.

3. Trebuie, de asemenea, să fie deferiţi în faţa organizaţiilor de partid membrii care au dat dovadă de îngăduinţă faţă de violarea conspirativităţii, de trădare şi provocare.

4. Comisia Internaţională de Control trebuie să înceapă urmărirea severă a militanţilor conducători ai partidului, care au comis greşeala de a recomanda agenţi ai duşmanului de clasă ce se aflau în partidul lor pentru a fi admişi în Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, secţie conducătoare a Internaţionalei Comuniste.

5. Membrii de partid care refuză să răspundă în mod sincer la întrebările Comisiei de Control trebuie să fie imediat excluşi din partid.

6. Deşi trebuie să alunge fără milă din partid trădătorii, elementele străine şi ostile, elementele nesincere, degenerate, demoralizate, escrocii, fracţioniştii incorigibili şi pe acei ce violează sistematic conspirativitatea partidului, comisiile centrale de control trebuie totuşi să se comporte cu tact faţă de acei membri de partid care, fiind conştienţi că au acţionat greşit, se angajează în mod cinstit să răscumpere, prin conduita lor, greşeala comisă în faţa partidului.

7. În scopul de a-i educa pe membrii de partid prin exemplul cazurilor ce au fost examinate, comisiile de control trebuie să aducă la cunoştinţa masei largi de membri de partid deciziile lor cele mai importante (prin presă, în întruniri etc.). Comisia Internaţională de Control face cunoscute reprezentanţilor partidelor pe lângă Comitetul Executiv al Internaţionalei Comuniste şi comitetelor centrale, deciziile sale cele mai importante care, pentru motive de conspirativitate, nu pot fi divulgate prin presă.

72. 1937 februarie 5, Moscova – Recomandarea Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste de a înfiinţa comisii de control în cadrul partidelor comuniste, în scopul de a ancheta activitatea acelor membri care au încălcat disciplina de partid.

5/II/37

Confidentiel

DES COMMISSIONS CENTRALES DE CONTRÔLE

En vue d'aider les partis à renforcer leur unité, à accroîte leur autorité, à raffermir la discipline dans leur Parti et aussi en vue de combattre les violations de la morale du Parti de la part des adhérants, le Comité Exécutif de l'IC recommande aux partis communistes légaux des pays capitalistes, de créer des commissions centrales de contrôle et de fixer les règles suivantes pour l'examen des fautes commises par les adhérants:

1. La tâche la plus importante des commissions centrales de contrôle est d'instruire et d'examiner soigneusement les affaires concernant les membres du Parti:

a) violant l'unité et la cohésion des rangs du Parti;

b) violant la discipline et la conspiration du Parti;

c) faisant preuve d'une vigilance de classe insuffisante;

d) manquant de fermeté bolchévique devant l'ennemi de classe;

e) cachant leur hostilité au parti sous un dévouement apparent (duplicité);

f) les agents de l'ennemi de classe pénétrant dans les rangs du Parti.

La Commission Centrale de Contrôle a aussi la tâche de vérifier la caisse et les entreprises du Comité Central du Parti.

2. La Commission Centrale de Contrôle est élue au congrès du Parti; elle a cinq à sept membres choisis parmi ceux qui sont les plus fermes dans la ligne du Parti et qui sont adhérents au Parti depuis au moins cinq ans.

3. Les membres de la CCC ne peuvent être en même temps membres du CC du Parti.

4. La CCC choisit dans son sein un secrétaire responsable.

5. La CCC examine les affaires qui lui parviennent des membres du Parti faisant appel contre les décisions des organisations du Parti, ou bien qui lui sont soumises par une décision du CC ou qu'elle juge elle-même utile d'examiner.

6. Les décisions de la CCC n'entrent en viguer qu'avec l'agrément du CC.

7. Le Secrétaire responsable de la CCC assiste avec voix consultative aux séances du CC et de ses organes.

8. Dans les partis communistes illégaux, les fonctions de la Commission Centrale de Contrôle sont exercées par le Comité Central.

9. Dans les partis légaux, les actes répréhensibles des membres du Parti doivent, en règle générale, être examinés dans les réunions générales de l'organisation primaire (cellule) de façon à éduquer par l'exemple toute organisation du Parti grâce à un examen attentif de l'affaire sous tous ses aspects.

10. Chaque fois que l'organisation primaire du Parti (cellule) soulève la question de l'exclusion d'un de ses membres, sa décision est soumise à l'approbation du comité qui lui est supérieur (comité de rayon, de ville).

11. Les membres du Parti qui sont mécontents de la sanction qui leur a été infligée dans le Parti peuvent faire appel à l'instance supérieure.

12. Les décisions de la CCC sont, en règle générale, définitives. La CIC examine les appels seulement dans le cas prévues par les statuts de l'IC.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 240, cadrele 220-221.

Traducere:

5 februarie 1937
Confidenţial

COMISII CENTRALE DE CONTROL

În scopul de a ajuta partidele [comuniste] să-şi întărească unitatea, să-şi mărească autoritatea, să strângă disciplina de partid şi, de asemenea, în scopul de a combate

violările moralei de partid de către membrii [de partid], Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste recomandă partidelor comuniste legale din țările capitaliste să înființeze comisii centrale de control și să stabilească următoarele reguli pentru exami-narea greșelilor comise de către membrii [de partid]:

1. Sarcina cea mai importantă a comisiilor centrale este aceea de a instrui și de a examina cu atenție cazurile privitoare la membrii de partid care:

a) au violat unitatea și coeziunea rândurilor partidului;

b) au violat disciplina și conspirativitatea partidului;

c) au dat dovadă de o insuficientă vigilență de clasă;

d) [au dat dovadă] de lipsă de fermitate bolșevică în fața dușmanului de clasă;

e) și-au ascuns ostilitatea față de partid sub un devotament aparent (duplicitate);

f) [sunt] agenți ai dușmanului de clasă care au pătruns în rândurile partidului.

Comisia Centrală de Control are, de asemenea, sarcina să verifice casa de bani și operațiunile financiare ale Comitetului Central al partidului.

2. Comisia Centrală de Control este aleasă de congresul partidului; ea este formată din cinci până la șapte membri, aleși dintre cei care păstrează cu cea mai mare fermitate linia partidului și care sunt membri de partid de cel puțin cinci ani.

3. Membrii CCC nu pot fi în același timp și membri ai Comitetului Central al partidului.

4. CCC alege, dintre membrii săi, un secretar responsabil.

5. CCC examinează cazurile care îi parvin de la membrii de partid care fac apel contra deciziilor organizațiilor de partid, care îi sunt supuse printr-o decizie a Comitetului Central sau pe care ea însăși consideră util să le examineze.

6. Deciziile CCC nu intră în vigoare decât cu acordul Comitetului Central.

7. Secretarul responsabil al CCC asistă cu vot consultativ la ședințele Comitetului Central și ale organelor sale.

8. În partidele comuniste ilegale, funcțiunile Comisiei Centrale de Control sunt exercitate de către Comitetul Central.

9. În partidele legale, actele blamabile ale membrilor de partid trebuie, ca regulă generală, să fie examinate în cadrul reuniunilor generale ale organizației de bază (celula), astfel încât să fie educată, prin puterea exemplului, fiecare organizație a partidului, grație unui examen atent al cazului în toate aspectele sale.

10. De fiecare dată când organizația de bază a partidului (celula) ridică problema excluderii unuia dintre membrii săi, decizia ei este supusă aprobării comitetului care îi este superior (comitet de raion, orășenesc etc.).

11. Membrii de partid care sunt nemulțumiți de sancțiunile ce le-au fost aplicate în cadrul partidului pot face apel la instanța superioară.

12. Deciziile CCC sunt, ca regulă generală, definitive. Comisia Internațională de Control examinează apelurile numai în cazurile prevăzute în statutele Internaționalei Comuniste.

73. 1937 iulie 11 - Scrisoare a lui Gelbert Moscovici către Boris Ştefanov, în care protestează faţă de motivele excluderii sale din PCR şi cere implicarea actualei conduceri a partidului în rezolvarea situaţiei sale.

11 iulie 1937

Tovarăşe Boris!

Ţi-am mai scris de câteva ori. (Am scris prin Maria şi oficial CC). N-ai răspuns însă. Se vede treaba că eşti foarte ocupat. Nu mă îndoiesc despre aceasta. Partidul înainte de toate. Dar partidul constă din indivizi şi fiecare individ este de preţ pentru partid, dacă el nu este, fireşte, o canalie. Dar partidul există mulţumită nu numai muncii depuse azi, nemijlocit, de către unii indivizi, ci şi mulţumită muncii neprecupeţite, devotate, credin-cioase, cinstite depusă de alţii în trecutul îndepărtat şi apropiat. Dacă e aşa (şi altfel nu este), atunci partidul, adică conducătorii lui, reprezentanţii lui **de azi**, ar trebui să fie mai puţin egoişti, să se gândească şi la aceşti indivizi, şi nu numai să se gândească, dar să şi participe activ şi energic la rezolvarea **justă şi cinstită**, şi repede, a situaţiei în care cad unii din aceşti indivizi, de multe ori **fără cea mai mică vină**, dar care totuşi cad jertfă, în parte în legătură cu împrejurările obiectiv istorice, în parte intrigilor cu bilet de partid şi cu oarecare renume.

Sper că mă înţelegi.

După un chin moral de mai bine de 1 ½ an şi după **un an**, Comisia de Control al CC de aici[205] **n-a ştiut** ce hotărâre să ia în legătură cu excluderea mea, **sub presiunea** unor şarlatani, dar, din păcate, "mai puţin ocupaţi" şi "mai energici" decât reprezentanţii PC Român, eu am fost declarat definitiv exclus. Sub ce motiv? Ascultă:

1) "oportunist pasionat, ca reprezentant al PCR la Comintern". Auzi? E vorbă de ceea ce a fost acu 11-12 ani şi de ceea ce a fost făurit de tine şi de prietenii tăi de atunci. E vorbă de un "oportunism" din parte-mi, pentru care **niciodată** (după cât ştiu eu) n-am fost condamnat fie la Comintern, fie în PC Român şi care, chiar dacă a existat în unele chestiuni practice (să nu se uite, pe baza materialului vostru), n-a constituit niciodată o "concepţie oportunistă"

2) "pentru legături cu grupa troţkistă Koebles". Se poate oare un **fals** mai mare? De când, oare, se permite ca în Partidul Bolşevic să se opereze cu asemenea falşuri? Cu Koebles ca atare eu n-am avut **nici un fel** de legături **nici până ce el a devenit troţkist**, în schimb am avut oarecare legături cu "grupa" de până la începutul lui 1928 din jurul lui Koebles: Boris, Blank, Timov, adică cu acei care tac astăzi (în afacerea mea) ca peştele.

3) "pentru că fratele meu, Ilie[206] e ... fascist"! Las la o parte faptul că nu eu l-am făcut fascist, după cum nu el m-a făcut comunist şi că nu am nimic comun cu el încă din februarie 1919, când am plecat pentru prima oară din ţară. Dar **de ce tu**, care nu demult ai polemizat cu Rădăceanu[207] (un agent de poliţie, mai mult sau mai puţin certificat), căutând să-l convingi de necesitatea unităţii proletare, **nu te revolţi** împotriva calificării oficiale de "fascist" a unui membru al CC al PSD, când ştiut e că azi nu mai între-buinţăm, de pildă, expresia "social-fascist" şi multe altele mai puţin grave? De ce ?!

---

[205] CC al PCUS.

[206] Ilie Moscovici, lider social-democrat, a refuzat aderarea la Internaţionala a III-a, la congresul din mai 1921.

[207] Lothar Rădăceanu, lider social-democrat; după 1944 s-a raliat politicii comuniştilor, iar la congresul PSD din 1948 a fost unul dintre susţinătorii "unificării" PSD cu PCR.

Iată pentru ce am fost exclus eu din partid, după o activitate cinstită şi credincioasă de 30 de ani, adică întreaga mea viaţă. Şi iată de ce tu şi voi socotiţi că se poate da de acu cu piciorul în mine, deşi adevărul este că aş mai putea da mult partidului şi revoluţiei. De ce această nepăsare şi pasivitate criminală? Da, criminală, nu numai pentru că ea pecetluieşte într-un chip care niciodată n-a fost mijlocul de educaţie a clasei muncitoare, nu numai pentru că înlesneşte ca eu să fiu de viu condamnat la moarte[208], dar şi pentru că ea întăreşte astfel metode criminale de excludere.

Căci, a exclude pentru "oportunism" cândva şi undeva, pentru **legături neexistente** cu grupa troţkistă Koebles şi pentru **lipsă** de legături cu un "fascist" pe care nimeni în ţară nu-l declară fascist - aceasta este o crimă.

Şi la această crimă te asociezi tu, vă asociaţi voi, ce-i drept, prin tăcerea voastră (sau, poate, chiar prin consimţământul vostru).

Să nu obiectezi că "în afacerile interne ale PC al URSS nu ne putem amesteca". Minciună!

Înainte de toate, chiar dacă leninismul nu ar fi "un partid unic mondial", nici o formalitate de statut nu vă împiedică să demascaţi un fals (sunt convins că e conştient) şi să restabiliţi un adevăr, dreptatea, să salvaţi un om, chiar dacă el n-ar fi avut niciodată de-a face cu PCR.

Apoi, cu atât mai mult voi puteţi şi trebuie să interveniţi în cazul de faţă, întrucât **toate** acuzările împotrivă-mi sunt în strânsă legătură cu viaţa PC din România.

Iată de ce **rog** şi **cer** intervenţia voastră activă. "Rog" - pentru că aşa se obişnuieşte, o minciună convenţională. "Cer" - pentru că am dreptul să cer de la tovarăşii mei de luptă să mă apere împotriva minciunii şi intrigii.

Am dreptul să cer ca cel puţin "formalităţile judiciare" să fie respectate: timp de 1½ ani, **nimeni** nu m-a acuzat de "oportunism", de "legături cu troţkişti", de "legături cu fascişti" şi totuşi **aceste** acuzaţii figurează ca motive de excludere. Am dreptul să mă apăr, dar nimeni **nu vrea să stea de vorbă** cu mine.

Tovarăşe Boris!

Ţi-am scris, pentru că astfel îţi răpesc mai puţin timp şi pentru ca să rămână pe hârtie, hârtia, adevărat, suportă, în schimb însă cele spuse nu zboară, nu dispar, ca cuvintele rostite. Şi, întrucât sunt dispus să ţip până voi fi auzit sau până ce mi se va astupa gura, mai bine e să scriu. Sper că nu în zadar.

Salutări comuniste,

Al. Bădulescu

11 iulie 1937

P.S. Şi tov. Dimitrov e în curent cu aceasta.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 244, c. 328-329

---

[208] G. Moscovici era activist al Comintern şi membru al PCUS; el s-a aflat printre cei arestaţi şi executaţi în timpul terorii staliniste din anii 1937-1938.

74. 1938 ianuarie 10 – Raport nesemnat, în care este prezentată activitatea comuniştilor români în timpul campaniei electorale şi se menţionează existenţa unei înţelegeri între comunişti şi conducerea PNŢ în vederea alegerilor din decembrie 1937.

10-I-1938

Sarcinile

Înainte şi în timpul campaniei electorale, sarcinile organizaţiei de Bucureşti au fost următoarele:

- Realizarea frontului unic muncitoresc cu PSD, a frontului unic electoral pe fabrici cu toţi muncitorii, întărirea mişcării sindicale şi realizarea unităţii muncitoreşti, ca bază a concentrării tuturor forţelor democratice şi a tuturor organizaţiilor democrate, depunerea şi votarea listei unice a democraţiei în frunte cu Partidul N[aţional] Ţ[ărănesc], în luptă contra Guvernului Tătărăscu, pentru un guvern democratic, împotriva stării de asediu şi a cenzurei, contra fascismului şi a războiului, pentru apărarea păcii şi integrităţii graniţelor ţării, alături de statele democratice în frunte cu URSS, pentru amnistie generală, politică, militară şi agrară, pentru solidarizarea şi ajutorarea poporului spaniol şi chinez[209], la care s-au adăugat toate lozincile noastre economice.

În timpul campaniei, s-a pus ca sarcină o atenţie deosebită tineretului, pentru concentrarea forţelor tinereşti, în lupta pentru susţinerea listei unice a democraţiei etc. etc.

Activizarea întregului partid şi, în special, a cadrelor vechi cunoscute, în campania electorală, pentru scoaterea la suprafaţă a partidului, a liniei şi a programului său.

În timpul tratativelor duse cu soc[ial]-dem[ocraţii] pentru frontul unic pe Bucureşti, aceştia au amânat realizarea practică până va fi o înţelegere completă pe linie centrală.

Cu toate acestea, legăturile pe linie de sector au fost mai înaintate şi în şedinţa plenară a comitetelor regionale, prezentă fiind şi delegaţia Partidului Comunist, au discutat punerea în practică în Verde. Însă, din cauză că centrala social-democrată a refuzat să aducă la cunoştinţa membrilor de jos existenţa unei înţelegeri finale, ne-a

[209] Războiul din Spania (1936-1939) a început la 17018 iulie 1936, odată cu rebeliunea militară condusă de Francisco Franco împotriva guvernului Frontului Popular, instalat la Madrid în februarie 1936. Ambele tabere au fost sprijiinite neoficial de marile puteri europene (trupele franchiste de către Germania şi Italia; armata populară republicană de către Franţa şi URSS). În octombrie 1936, imediat după anunţarea hotărârii guvernului republican de a organiza brigăzile internaţionale, URSS părăseşte comitetul de neintervenţie, creat la iniţiativa Franţei şi se angajează deschis în ajutorarea trupelor republicane. Agenţii Cominternului au fost prezenţe active în Spania, pe durata războiului civil (PC Spaniol era controlat de cominternişti, precum André Marty); sprijinul militar sovietic a fost, de asemenea, marin. Războiul s-a terminat în martie 1939, cu victoria trupelor lui Franco. Încă din luna februarie, voluntarii internaţionali (cei care luptaseră pentru guvernul republican) au început să die evacuaţi în Franţa, unde au fost internaţi în lagăre de concentrare. Conducerea PC spaniol şi aproximativ 5.000 de cetăţeni spanioli s-au refugiat în URSS.

Războiul civil din China a început în 1927, când forţele naţionaliste conduse de Cian Kai-Shek (Jiang Jieshi) au declanşat un prim masacru împotriva comuniştilor chinezi, conduşi de Mao Zedong şi Zhu De. Sub conducerea lui Mao, comuniştii chinezi au constituit o republică comunistă autonomă, în regiunea muntoasă Jianxi. Această republică era organizată după modelul sovietelor, iar armata lui Mao (Armata Roşie chineză) s-a bucurat de sprijinul larg al URSS, care îi furniza arme şi instructori militari. Războiul civil din China a durat – cu o întrerupere de opt ani, 1937-1945, când cele două tabere rivale s-au aliat împotriva invadatorului japonez – până în 1949, când Mao a proclamat R. P. Chineză, iar Cian Kai-Shek s-a refugiat în Taiwan. În perioada 1934-1936. se desfăşura "Marşul cel Lung", operaţiunea prin care armata comunistă a reuşit să scape din încercuirea naţionaliştilor, străbătând teritoriul a 12 provincii chineze pentru a ajunge într-o regiune nordică mai uşor de apărat.

îngreunat realizarea frontului unic pe sector. În alte sectoare, ca Negru, am fost chiar daţi afară de Roznovan, care nici n-a vrut să audă de existenţa vreunei înţelegeri. Pe celelalte sectoare, situaţie asemănătoare. Înţelegerea care a fost pe linie centrală, de a trimite oamenii care trebuie să trateze cu dânşii pe Bucureşti, este adevărat că am întârziat, în care interval a survenit presiunea guvernului asupra şefilor soc[ial]-dem[ocraţi]. Şi ameninţările că, dacă vor merge cu naţ[ional]-ţărăniştii, vor fi terorizaţi, cât şi influenţarea şefilor social-democraţilor de către nucleul troţkist contrarevoluţionar, în frunte cu Voitec, Cristescu, Ghelerter.

La întrunirile Partidului Social Democrat, au mers cu o linie vădită troţkistă de spargerea democraţiei. Obiectivul lor în campania electorală a fost: contra Partidului Comunist, Partidului N[aţional] Ţ[ărănesc], contra URSS şi foarte puţin contra guvernului şi fascismului.

În campania electorală, am luat măsuri ca munca partidului să se manifeste pretutindeni. Astfel, într-o singură duminică au fost întruniri în sălile **Tomis**, prima întrunire soc[ial]-dem[ocrată], **Locomotiva**, naţional-ţărănistă, **Marica**, Uniunea Democratică, **Lolica**, circ[umscripţiile] 27 naţ[ional]-ţăr[ănistă] şi 26 etc. În toate aceste întruniri partidul s-a manifestat, însă am dat atenţie specială întrunirii de la „Tomis" unde, cu ajutorul masei, să determinăm şefii soc[ial]-dem[ocraţi] să înţeleagă că masele nu-i vor urma pe lista separată de spargere a democraţiei, cerându-le să meargă pe lista comună. Astfel, la Tomis am mobilizat sectorul de Negru, Galben şi Albastru jumătate, partea dinspre Tomis, iar restul organizaţiei a fost mobilizat la întrunirile pe sectoare Lolica, Marica etc.

La Tomis, am mobilizat circa 150 membri, care prin lozincile partidului au reuşit să antreneze ¾ din sală, circa 1.200/1.300, care primind lozincile noastre, au cerut cu noi în cor să vorbească şi luptătorul Bujor, care se afla în sală. Gărzile soc[ial]-dem[ocrate] au încercat să-l dea afară, dar nu au reuşit, deoarece gărzile noastre erau mai puternice. După ce au vorbit mai mulţi social-democraţi, care au atacat partidul nostru şi celelalte partide democratice, masa a început să replice: «Jos troţkismul ! Jos spărgătorii democraţiei ! Jos lista separată !» Apoi au impus pe Bujor, ducându-l pe sus la tribună şi determinând pe soc[ial]-dem[ocraţi] să-i dea cuvântul. (În acest timp Ehrenfeld a încercat să-l bată). Aceştia i l-au dat însă la urmă, nelăsându-l, totuşi, să vorbească mai mult de cinci minute şi, trăgând cortina, social-democraţii s-au retras în huiduiturile masei, care i-a dezaprobat.

După Tomis, am dat instrucţiunea ca toate întrunirile social-democrate să fie populate de mase aduse de oamenii noştri şi să demaşte linia de spargere a Partidului Social Democrat uniţi cu troţkiştii contrarevoluţionari. La întrunirea de la „Ajutorul", soc[ial]-dem[ocraţii], organizând gărzi mai puternice, n-au dat voie să intre oameni cunoscuţi, iar când un muncitor a manifestat pentru frontul popular a fost bătut, iar alţii tăiaţi cu cuţitul. La „Izbânda", soc[ial]-dem[ocraţii] au ţinut în linişte o întrunire cu circa 600 cetăţeni evrei, deoarece tovii noştri şi simpatizanţii n-au înţeles să protesteze energic împotriva infamiilor troţkiste ale conducătorilor s[ocial]-d[emocraţi] şi ghelerteriştilor. Aceasta a fost o greşeală, dar totuşi lumea din sală a arătat că nu simpatizează cu soc[ial]-dem[ocraţii], deoarece întrunirea a decurs fără entuziasm şi aplauze.

După întrunirea de la Tomis, deşi s-a dat cuvântul de ordine ca să fim prezenţi la întrunirile Partidului Social Democrat, totuşi s-a manifestat o neînţelegere din partea tovilor noştri care, de dragul unităţii, au crezut că fac mai bine să saboteze întrunirile.

Astfel se explică faptul că întrunirile pe sector ale soc[ial]-dem[ocraţilor], în majoritatea cazurilor, au fost foarte puţin populate. În Galben, întrunirea pe sector s-a ţinut cu nouă membri, în Verde cu 13, iar în Sebastian, Albastru, dacă câteva întruniri au fost populate, ulterior muncitorii de la Vulcan, după şedinţa de breaslă, pe care soc[ial]-dem[ocraţii] au vrut s-o transforme în întrunire, masa şi oamenii noştri au părăsit demonstrativ, fără să asculte cuvântările soc[ial]-dem[ocraţilor].

Unirea soc[ial]-dem[ocraţilor] cu ghelerteriştii, cât şi mergerea lor separată, au nemulţumit mulţi dintre membrii soc[ial]-dem[ocraţi]. Astfel la prima întrunire comună a soc[ial]-dem[ocraţilor] şi ghelerteriştilor, vorbindu-se despre revenirea la „vechea casă", secretarul Uniunii Metalurgiştilor a manifestat contra, iar Titel Petrescu l-a făcut de provocator, poftindu-l să iasă din sală. În discuţii particulare, a declarat „mai repede ar înţelege unire cu comuniştii, care au principii şi sunt gata de sacrificiu, decât cu renegaţii ghelerterişti". În aceeaşi duminică, când s-a hotărât unirea şi mergerea cu listă separată, Marian, la întrunirea muncitorilor textilişti, s-a declarat pentru concentrarea forţelor democratice, iar în timpul campaniei electorale nu a luat cuvântul la nici o întrunire. Asemenea manifestaţiuni au mai fost.

SINDICATELE: fiind slabe şi neţinându-şi şedinţele de breaslă, ne-au pus ca sarcină, în primul rând, ţinerea şedinţelor şi apoi să se ia cuvântul şi să se îndrumeze masa spre susţinerea forţelor democratice, demascând greşelile social-democraţilor. La întrunirea sindicatului constructorilor, punându-se această chestiune la casa poporului, ¾ din muncitori s-au manifestat pe lista forţelor democratice. La metalurgişti, neţinându-se şedinţă de breaslă, s-a făcut muncă individuală. La textilişti, secţia Obor, unde soc[ial]-democraţii] au făcut şi întrunire politică, au luat cuvântul tovii noştri, arătând greşeala soc[ial]-dem[ocraţilor] pentru care au fost excluşi din Partidul Social Democrat. La funcţionarii soc[ial]- dem[ocraţi] au scos un manifest special; la fel, câţiva funcţionari au scos un manifest, cerând votul pentru lista democratică. În sindicat, în opoziţie cu linia organizaţiei de Bucureşti, au trecut întruniri de breaslă, fără ca tovii noştri să se ridice şi să explice, ci au abandonat linia. La celelalte sindicate, situaţia nu a fost mai bună.

MUNCA CU N[aţional]-Ţ[ărăniştii]

Paralel cu munca de jos în circumscripţii, unde astăzi existăm, spre deosebire de trecut, noi am trimis delegaţi pe linie de Bucureşti, să trateze şi să aranjeze practic acţiunea de coordonare în campania electorală între noi şi naţ[ional]-ţăr[ănişti] pe Bucureşti şi sectoare. În convorbirile de aranjare practică, alături de condiţiunile cu care am mers, ne-am pronunţat totodată hotărât, contra pactului cu Codreanu şi am cerut ruperea lui. Deşi am ajuns la o înţelegere formală, la punerea în practică am fost sabotaţi, în Galben de şeful sectorului Scurtopol, şi în Negru de Constantinescu. Cu toate acestea, munca de jos s-a manifestat prin realizarea comitetelor de coordonare pe sectoare şi, pe alocuri, şi pe circumscripţii. În Albastru, am avut întruniri la circ[um-scripţiile] 23, 26, 27, la sediile lor, cât şi la sala Lolica, unde au luat parte vorbitori oficiali, din comitetele de conducere ai Partidului Comunist, cunoscuţi ca atare, Uniunea Democratică.

Întrunirea circ[umscripţiei] 26, cu peste 350 oameni organizaţi, am transformat-o în democraţie de stradă pe cartier, mergând la sala Lolica, unde avea întrunire circ[umscripţia] 27, transformându-se într-o adevărată manifestaţie antifascistă, punându-se toate lozincile, atât pe stradă, cât şi în sală, pentru amnistie, contra stării de asediu etc. etc., făcând ca însuşi şeful circumscripţiei să declare că, dacă Maniu mai face

greşeli spre dreapta, el însuşi va căuta locul alături de partidul muncitoresc. La întrunirea din circ[umscripţia] 29, ţinută la „Barcelona" s-a dat cuvântul tuturor reprezentanţilor organizaţiilor democratice şi a partidului nostru, demonstrându-se în faţa sălii întregi acordul democratic realizat criticându-se greşeala lui Maniu prin acordul cu Codreanu, cerându-se ruperea pactului, la fel şi în celelalte circumscripţii. La fel, s-au ţinut întruniri cu aceleaşi cuvântări şi la circ[umscripţiile] 21, 23 etc. La toate întrunirile, s-a făcut apel la muncitori şi social-democraţi, de a nu vota listele soc[ial]-dem[ocrate] care sunt contra concentrării democratice.

NEGRU: Campania electorală a început abia 2-3 săptămâni înaintea alegerilor, din cauza discuţiunilor din sânul Partidului Naţional Ţărănist, a căror elemente erau, pe de o parte, Constantinescu, Bărceanu pe de alta. Din aceeaşi cauză, majoritatea sediilor de circumscripţie au fost ţinute închise în timpul verii, până aproape de deschiderea campaniei, cu toate că membrii au insistat de mult ca şefii să treacă la acţiune şi mobilizarea maselor. Seria de întruniri publice şi pe sector au început abia după alegerea lui Maniu la preşedinţia partidului[210]. Au avut loc, astfel, următoarele întruniri: la sediul culorii de Negru, o întrunire a femeilor, la care au participat N. Constantinescu, Ella Negruzi şi alţii, circa 300 asistenţi. Din partea publicului au vorbit câteva femei, care au arătat primejdia pactului Maniu-Codreanu, au cerut denunţarea şi, în schimb, închegarea forţelor democratice într-un singur front. Şefii, între altele şi Ella Negruzi, au justificat pactul cu formula dată de Maniu şi au atacat pe comunişti. Întruniri mai mici naţ[ional]-ţăr[ăniste] au avut loc la circ[umscripţia] 15, cu 150-200 oameni, unde a vorbit reprezentantul partidului nostru; criticând pactul etc., Solomon, arătând că pactul nu prejudiciază lupta Partidului N[aţional]-Ţ[ărănesc], un membru al Acţiunii Evreieşti. La circ[umscripţia] 18, prezidată de Grama (care a trecut la naţ[ional]-creştini), n-a fost lăsat să vorbească celălalt tov. din comisia de coordonare. Circumscripţia 19 a avut o întrunire cu 200 oameni. Suburbana Pr. Niculae cu 100 oameni, unde a vorbit şi reprezentantul nostru. La circumscripţia 16 au vorbit frumos, în faţa a 150 oameni, mai mulţi oratori, criticând pactul şi cerând concentrarea forţelor democrate, un evreu, criticând atitudinea Partidului Evreiesc şi Soc[ial] Dem[ocrat]. Circumscripţia 14, la fel. Toate acestea au culminat cu „Marna".

Tov. Damian, secretarul, a făcut o greşeală, care dovedeşte o neînţelegere a liniei date pentru combaterea pactului, el însuşi făcând pact de apărare a urnelor cu Garda, liberalii şi ţărăniştii împreună, pe teren. Circumscripţiile de tineret ţărăniste şi radicale au activat frumos, cele din urmă aderând la lista naţional-ţărănistă şi participând la întrunirea de la Eintracht. Din partea opoziţioniştilor din Partidul Naţional Ţărănist s-a dus, în acelaşi timp, campanie de sabotare a alegerilor. Astfel, la 16 s-au ars afişele cu Lupu de către Mişu Marinescu din circumscripţia 16.

S-au făcut gărzi de apărare a urnelor la mai toate circumscripţiile, din iniţiativa tovilor noştri. În cartierele evreieşti, s-au organizat prin cafenele gărzi care să facă faţă unor eventuale agresiuni împotriva evreilor. S-au scos multe manifeste, s-au făcut şabloane pentru pace, libertate, democraţie, s-a tipărit un manifest al grupului munci-

---

[210] După 1933, Iuliu Maniu se retrăsese de la conducerea guvernului, iar apoi şi de la conducerea PNŢ (5 iulie 1934), datorită conflictului izbucnit între el şi regele Carol II. În noiembrie 1937, el revine în fruntea PNŢ, pe fondul eşecului înregistrat de înlocuitorul său, Ion Mihalache, de a forma un guvern pe placul regelui. În contextul ostilităţii PNŢ faţă de rege şi faţă de guvernul Tătărescu, pe care Carol II îl susţinea, a fost încheiat pactul de neagresiune electorală între PNŢ şi legionari, la 25 noiembrie 1937.

toresc, un manifest al unui muncitor al Uniunii Democratice, care toate expuneau just punctul de vedere care e şi al nostru. Comitetul de coordonare a funcţionat, dar nu a putut fi lărgit asupra circumscripţiilor, deoarece nu sunt destui tovi care ar putea fi descoperiţi, nefiind compromişi. Acolo unde s-a ştiut că muncitorii nu vor vota guvernul s-au pus piedici. Astfel, la Viena s-a pus amendă pentru acei care rămân mai mult de o oră afară la vot. La Malaxa, au fost pur şi simplu opriţi de a merge la vot.

În general, după cele constatate în procesul muncii, se poate spune că aproape tot activul s-a aflat pe teren muncind fiecare în domeniul lui şi după capacităţile sale. Materialul nostru de partid s-a răspândit la timp, manifestele au fost chiar lipite pe străzi, unde se pot citi şi astăzi. Au fost cazuri când membrii noştri au refuzat să participe la gărzile de apărare, acestea se examinează şi se iau măsuri pentru pedepsirea lor.

GALBEN: În Galben, ca şi în Negru, din cauza sabotării complete a şefului de sector şi unii şefi de circumscripţii, cât şi din cauza slabei munci depuse de noi jos, am avut foarte puţine întruniri în sector, mici întruniri pe circumscripţie, de 100-150 de oameni, şi anume: în a 8-a, a 7-a şi a 9-a, şi numai la una singură a putut vorbi reprezentantul partidului nostru. Sectorul de Galben a participat mai intens la cele trei întruniri ţinute la sala Eintracht de către tineretul şi Partidul Socialist-Popovici şi femei.

La Marna au participat cu o plancardă mare în fruntea demonstraţiei. Au fost 6 comitete de coordonare la circumscripţia 1, 5, 7, 8, 9 şi 10, unde au conlucrat împreună cu masele la afişaj, propagandă din casă în casă, deşi şefii naţ[ional]- ţărănişti căutau să treacă sub tăcere existenţa noastră şi a înţelegerii cu noi. În preajma alegerilor, am făcut 40.000 de fluturaşi cu lozincile antifasciste, antirăzboinice, contra taxelor care scumpesc viaţa şi a executărilor silite, contra impozitelor mari şi pentru amnistie generală, care au fost scoase împreună cu naţional-ţărăniştii. Am avut echipe comune pentru lipirea afişelor şi facerea de sabotaj, apărarea urnelor. Acestea, mai ales la circumscripţia 1, 5 şi a 9-a. Am împărţit şi lipit manifestul partidului nostru. Ca şi în Negru, materialul n[aţional]-ţ[ărănist] pentru alegeri nu a fost împrăştiat rămânând sute de kg. spre a fi arse.

SECTORUL VERDE: În verde, am avut întruniri naţional-ţărăniste la Locomotiva cu participarea a 300-400 cetăţeni, la care a vorbit şi reprezentantul partidului nostru. Aici s-a observat o lipsă mai deosebită faţă de celelalte sectoare, că, atunci când reprezentantul partidului s-a ridicat împotriva pactului de neagresiune cu Codreanu, nu a fost susţinut şi aprobat, ceea ce denotă că munca în acest sector a fost dusă mai mult sus, între şeful de sector, care este democrat, subapreciindu-se munca de jos. La fel, am avut întruniri la Marica, a Uniunii Democratice şi Partidului Socialist-Popovici. S-a observat o destul de slabă participare, completând cu importanţa sectorului şi a maselor ceferiste din acest sector.

La întrunirea de la Marna, care a fost pregătită, oamenii noştri au fost activi. Înăuntru, înainte de a se lansa gaze[te], s-a împărţit scrisoarea deschisă către Maniu. S-au lansat lozincile noastre: împotriva guvernului, fascismului, războiului, pactului de neagresiune, pentru concentrarea forţelor democrate, amnistie generală etc.

După lansarea gazetelor, dându-se lozinca „spre clubul central", oamenii noştri au fost în fruntea busculadelor cu autorităţile, care vroiau să împrăştie mulţimea pentru a nu face demonstraţie. La ieşirea din strada Buzeşti, o parte din masa activată de oamenii noştri prezenţi în mijlocul ei au ţinut piept coloanelor de jandarmi timp de zece minute, până când a trebuit să iasă masa compactă din sală fără să fie împrăştiaţi. Afară, au făcut încercări de ruperea cordoanelor pentru a se lega cu coloana din Griviţa şi

demonstrând să meargă împreună la clubul central. Prin ridicarea oamenilor noştri sus, pe umerii altora şi încurajând mulţimea să meargă înainte, au reuşit să rupă 2-3 cordoane, însă fără să le învingă. Apoi, s-au întors îndreptându-se înspre Bulevard, mii de oameni au demonstrat cu plancarde. Coloana de pe Griviţa a fost îndreptată de oamenii noştri spre a se întâlni cu cea de pe Buzeşti şi împreună să demonstreze. O altă coloană a demonstrat prin str. Polizu şi pe calea Victoriei şi s-a întâlnit cu celelalte coloane în Piaţa Amzei. Au fost.circa 10-13.000 oameni. S-au format coruri de lansarea lozincilor şi antrenarea maselor contra guvernului, fascismului, războiului, pentru «Pâine, Pace, Libertate!», concentrarea democratică etc. Pe teren, s-au luat măsuri ca activiştii noştri să nu fie îngrămădiţi, ci răspândiţi, pentru a activiza şi masa din urmă care mergea în această demonstraţie. Pe teren se îndreaptă, într-o oarecare măsură, lipsurile ce se observau, lipsa lozincii "Amnistie Generală" şi denunţarea pactului de neagresiune, contra căruia s-a manifestat mai puţin.

După terminarea întrunirii de la clubul central, s-a demonstrat pe Calea Victoriei înspre palat, unde au fost întâmpinaţi de armată. Întrunindu-se, au mers la legaţia germană, unde au manifestat ostil, spărgând geamuri şi lansând lozinci. După aceasta, împuţinându-se mulţimea şi spărgând, rămânând aproape numai ai noştri, la fel, s-au luat măsuri de oprirea demonstraţiei, ca nemaiavând rost, ai noştri fiind izolaţi de grosul masei.

În toate aceste demonstraţii, tineretul a luat parte activă. Aci, s-a putut vedea şi valorifica prezenţa comuniştilor pe teren, care conduceau în mod operativ, demonstrându-se simţul de orientare pe loc.

S-a observat:

1) Nu toţi comuniştii au fost activi în timpul demonstraţiei, rămânând adesea în grupe;

2) Nu toţi au avut iniţiativa în afară de ce li s-a spus, pentru a se deplasa în masă, în special acolo unde nu erau activişti, ci numai după;

3) Lozinca amnistiei nu a fost lansată şi popularizată destul;

4) Nu a fost lansată lozinca împotriva pactului de neagresiune în manifestaţie[211] [...].

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 84-93

75. 1938 ianuarie 12, Albacete – Rezoluţie adoptată de comuniştii români aflaţi într-un spital din Spania, prin care se protestează împotriva monarhiei autoritare a lui Carol al II-lea şi a reţinerii în închisorile din România a unor lideri comunişti; în anexă, scrisoarea de răspuns a lui Petre Borilă.

Rezoluţie

Răniţii din spitalul româno-polonez din Orihnelo (Alicante), după ce au ascultat informaţiile unui tovarăş român asupra rezultatului alegerii din România, unde voinţa poporului a fost călcată în picioare şi un guvern profascist a fost instalat la putere, ridică un protest vehement contra regimului de barbarie care domneşte în această ţară, contra

[211] Este vorba de pactul de neagresiune electorală dintre PNŢ şi Mişcarea legionară.

regimului de distrugere căruia sunt supuşi militanţii antifascişti în închisorile din România, contra criminalei deţineri a popularei Ana Pauker, mama a trei copii, şi a profesorului Constantinescu–Iaşi, contra regimului de mizerie impus muncitorilor.

Voluntari din toate ţările, care luptă aici în Spania, contra fascismului naţional şi internaţional, sunt alături de voi, tov. români, şi privesc cu emoţie lupta pe care o duceţi în cele mai rele condiţiuni, pentru triumful libertăţii şi a păcii.

De pe acest pământ, dospit de sângele muncitoresc, vă trimitem salutul nostru călduros de luptă şi vă transmitem sentimentele noastre de cea mai profundă solidaritate.

Să ştiţi că, cu toate luptele grele ce avem de dus aici, noi nu vă uităm.

Nu subapreciem rolul pe care-l aveţi voi în lupta contra fascismului internaţional.

Lupta noastră să vă fie un stimulent pentru voi, căci victoria noastră va fi şi a voastră.

Trăiască România liberă!

Trăiască victoria din Spania!

Trăiască unirea forţelor antifasciste!

Scrisoarea de răspuns al tovului responsabil
PETRE BORILĂ

Dragi tovarăşi,

Vă salut pentru iniţiativa pe care aţi avut-o. Voi aţi dat nu numai un ajutor material închişilor antifascişti din România, ci aţi făcut lucrul cel mai bun – aţi discutat şi popularizat între tovarăşii spanioli şi voluntarii răniţi din diferite ţări, regimul din închisori, viaţa, soarta şi lupta deţinuţilor antifascişti şi evenimentele din România.

Protestul şi subscripţia la care au aderat tovii spanioli arată că poporul spaniol este alături de lupta celui din România, precum şi popoarele din România, ai cărui reprezentanţi, aici, în Spania, avem onoarea să fim noi, voluntarii din România, sunt alături de cel spaniol.

Participarea tovarăşilor voluntari din diferite ţări ale lumii la această acţiune arată profunda conştiinţă a urii şi a luptei contra fascismului internaţional.

Cu această acţiune comună pe care aţi făcut-o, aţi dat un mare ajutor politic şi moral luptătorilor noştri închişi, forţelor antifasciste şi democraţiei din România, în lupta lor contra guvernului fascist al lui Carol-Goga-Cuza, contra regimului barbar din închisori, pentru eliberarea antifasciştilor închişi, contra fascismului, pentru democraţie, pace şi viaţă bună.

Duşmanul nostru este unul şi acelaşi.

Interesele noastre şi lupta noastră sunt comune.

Trăiască lupta şi solidaritatea internaţională antifascistă!

Trăiască republica şi eroicul popor spaniol!

Trăiască lupta unică antifascistă şi democraţia din România!

Salut,
PETRE BORILĂ

12. I. 1938, Albacete.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 48

76. 1938 martie 10 – Raportul citit la conferinţa celulei PCR de la închisoarea Doftana, rezoluţia conferinţei şi hotărârile adoptate de noul comitet de partid al celulei, cu privire la sarcinile ce le revin deţinuţilor comunişti şi la activitatea politică desfăşurată în închisoare.

Conferinţa celulei PCR din Doftana

(Doftana, Februarie – Martie 1938)

Dragi tovarăşi, conferinţa noastră se deschide într-un moment de extremă încordare a situaţiei internaţionale, cât şi a celei interne. Deşi la baza lucrărilor conferinţei rămâne raportul prezentat de vechiul compartiment de partid, ca şi ultima sa apreciere, a cărei justeţe a dovedit-o desfăşurarea evenimentelor de atunci încoace, totuşi ritmul evenimentelor de afară decurge astăzi cu atâta repeziciune, încât depăşeşte orice apreciere durabilă şi astfel, după o săptămână–două, avem de-a face cu o sumă de fapte dintre cele mai importante, care cer o examinare atentă din partea noastră. Într-adevăr, în ciuda dezminţirilor oficiale, apare astăzi clar pentru toată lumea că în Germania s-au petrecut evenimente grave. În limbaj concret, asta înseamnă că asistăm la frământări adânci în păturile cele mai largi ale poporului german, care ridică împotriva regimului hitlerist nu numai masele exploatate şi cercurile industriale, junkerii, armata, profund nemulţumite de politica sa internă şi externă. Actul de la 4 februarie[212] nu este decât expresia practică a slăbiciunilor sistemului hitlerist care se zbate şi încearcă să rezolve zadarnic contradicţiile create de el însuşi. Epuraţiilor din armată le vor urma, probabil, altele în domeniul vieţii economice, dar ele nu vor reuşi să rezolve contrazicerile interne ale sistemului. Dacă lucrurile stau altfel, nu e mai puţin adevărat că tocmai din cauza nemulţumirilor interne şi în situaţia internaţională tulbure, hitlerismul poate dezlănţui cele mai primejdioase aventuri externe, lărgindu-şi influenţa politică în sudul şi estul Europei pentru atacarea U[niunii] S[ovietice].

Prima lovitură aţi dat-o în întrevederea de la Berchtesgaden, unde i s-a impus cancelarului Schuschnig remanierea într-un sens anumit a guvernului austriac, care să însemne, de fapt, înfeudarea Austriei la politica celui de-al treilea Reich. Noul ministru de interne naţional-socialist a şi plecat după instrucţiuni la Berlin. Din independenţa Austriei n-a mai rămas decât o amintire aparţinând trecutului. Se pare că Italia a făcut această concesie Germaniei, în schimbul susţinerii de către aceasta din urmă a politicii italiene în Spania şi Mediterana. Dacă ţările pacifice mari nu vor înţelege nici acum necesitatea părăsirii politicii de concesiuni în faţa agresiunii ţărilor fasciste, pentru stăvilirea planurilor lor, într-un timp scurt nu se va mai juca numai soarta Cehoslovaciei, ameninţată cu dezmembrarea din partea hitlerismului, dar e în pericol însăşi spargerea blocului pacific de către statele mici care, văzându-se lăsate fără apărare, la bunul plac al agresorului, vor căuta să se înţeleagă cu el pe cale de compromisuri, dând curs liber influenţei sale în sud-estul Europei pentru dezlănţuirea intervenţiei antisovietice. În această situaţie încordată, ultimul articol răspuns al tov. Stalin în „*Pravda*" capătă o importanţă semnificativă, arătând că astăzi, mai mult decât oricând, se cere unirea şi solidaritatea proletariatului internaţional pentru apărarea URSS şi a proletariatului din lumea întreagă.

---

[212] Referire la anexarea Austriei de către Germania nazistă, la 13 martie 1938.

În aceste condiții atât de critice pe arena internațională, cercurile cele mai reacționare, mai șovine și agresive ale capitalismului financiar din țară, în frunte cu regele Carol, nemaiputând stăpâni uriașele frământări ale maselor populare nemulțumite și trezite la viața politică din cauza mizeriei economice prin formele vechi de guvernare, a încercat să introducă dictatura fascistă cu o oarecare bază de masă, intenționând să păstreze formal forma parlamentară și prefăcând parlamentul într-un instrument docil în mâinile sale. Goga, care trebuia să servească acestui scop, s-a prăbușit însă după 40 de zile, neputând rezolva problemele economico-sociale și izbindu-se de forța maselor grupate în partidele democratice, de greutățile și neîncrederea întâmpinate în străinătate, ca și contrazicerile înseși în sânul diferitelor grupuri ale capitalului financiar din România. Prevederile ultimei noastre aprecieri s-au dovedit astfel juste în totul. Neputând să ajungă la crearea unei baze de masă pentru o dictatură fascistă, vârfurile capitalului financiar, în frunte cu camarila și regele, au recurs la soluția instaurării unei dictaturi militare fasciste deschise, pentru schimbarea orientării „politicii" noastre externe, alături de blocul statelor fasciste care pregătesc atacul contra URSS-ului: guvernul M[iron] Cristea, chemat să îndeplinească această misiune nu se va izbi însă de mai puține greutăți ca cel al lui Goga. Măsurile de suspendare a constituției și dizolvarea organizațiilor și partidelor maselor largi nu vor putea satisface nevoile acestora, iar de pe acum se arată neînțelegeri atât în sânul guvernului însuși, cât și al diferitelor grupuri care îl susțin. Dacă la toate acestea se adaugă situația internațională tulbure, caracterizată prin tendința statelor fasciste de a generaliza războiul, șansele dictaturii regale din România apar foarte nesigure. În schimb, economia va aduce cu sine o ascuțire a tuturor contra-zicerilor capitalismului, ridicând păturile cele mai largi la lupta pentru apărarea vieții, a libertății, păcii și independenței naționale a țării, pentru doborârea dictaturii trădătoare a intereselor naționale ale poporului. În fața partidului nostru, se deschid astăzi posibilități enorme de a se apropia de masele largi și a le mobiliza la lupta hotărâtoare contra dictaturii, pentru apărarea revendicărilor și libertăților populare. Din toate acestea, reiese importanța politică covârșitoare pe care o capătă conferința noastră în momentul de față.

La unul din posturile cele mai importante ale luptei antifasciste, noi vom trebui să mergem în sânul luptei lagărului antifascist de afară. Situația este încă departe de a fi clară și la noi, în închisoare, ne găsim în momentul când vechiul regim și atmosfera Doftanei n-au dispărut încă, iar noul regim legal n-a trecut încă în faza promisiunilor. În fața acestei situații, nestabilă, atât în afară, cât și aici, sarcina principală a celulei noastre este de a ridica principiul elasticității noastre la un nivel cât mai superior, întărind în același timp și întreaga noastră vigilență politică, nedând ocazii la proteste care ar putea fi folosite contra noastră. Totodată, trebuiesc găsite noi metode de muncă cores-punzătoare situației schimbate de acum. Sarcinile conferinței de a face bilanțul activității noastre de un an, ca și aprecierea situației actuale și trasarea liniilor generale pentru viitor se va face pe baza raportului înaintat anterior de com[itetul] de p[artid], ca și a rezoluției adoptate de conferință. Cuvântul îl au delegații. Aceștia se vor mărgini la: 1) critici, observații, păreri asupra muncii anului scurs; 2) propuneri în privința formelor și metodelor noi de muncă; 3) eventuale chestiuni ce ar vrea să le ridice delegații la conferință, ca forul cel mai superior al celulei. După cuvântul deleg[aților] conf[erinței], se va întocmi rezoluția asupra lucrărilor și se va proceda la alegerea

noului com[itet] de partid şi CC D[oftana] – R[ezoluţia] F[inală]. Prezidiumul conf[erinţei].

Saluturile conferinţei. Scumpului nostru tovarăş Stalin. În momentul deschiderii conferinţei celulei noastre de partid, în condiţiile celei mai grozave terori, într-unul din cele mai sălbatice cazemate ale burgheziei din lumea întreagă – primul nostru gând se îndreaptă spre tine, cel mai mare bolşevic şi conducătorul proletariatului internaţional. Toată viaţa şi puterea ta de muncă, jertfită cu prisosinţă în lupta cea mare pentru dezrobirea poporului din lumea întreagă, în temniţele ţariste, pe frontul războiului civil, în gigantica construcţie socialistă a primului stat proletar şi până la ultima lichidare a troţkismului contrarevoluţionar, agresiunea fascismului internaţional în URSS, ne apar ca pilde demne de urmat pentru noi, conducătorii şi luptătorii de avangardă cu popoarele din România, căzuţi în ghearele duşmanului de clasă. Ţie, deci, dragă tovarăşe Stalin, cel mai demn slav şi urmaş al marelui Lenin, îţi trimitem salutul fierbinte revoluţionar al conferinţelor noastre şi te asigurăm de tot devotamentul şi dragostea noastră în lupta crâncenă pe drumul arătat de tine.

CE al IC şi cârmaciului său, tovarăşul Dimitrov. Vouă, statului major al revoluţiei mondiale, vă adresăm entuziastul salut de luptă al conferinţei noastre de partid din Doftana. Dragi tovarăşi, lupta voastră eroică în fruntea proletariatului şi a popoarelor din lumea întreagă, de la tranşeele Spaniei şi până la câmpiile Chinei din Extremul Orient, succesele voastre în construcţia primului stat socialist pe a 6-a parte a globului pământesc, în China sovietică, ca şi în toate ţările capitaliste şi colonii, unde zilnic se strâng nouă milioane ale celor ce muncesc sub steagul IC, contra fascismului şi pentru dezrobirea lor naţională şi socială – ne dau nouă, victimelor fascismului românesc, curajul şi hotărârea de luptă pentru a respinge atacurile fasciste îndreptate contra noastră, pentru distrugerea celor ce au ştiut să se puie în fruntea maselor largi, în lupta contra fascismului, războiului şi a ofensivei capitaliste. Pilda strălucită de aprobare a demnităţii revoluţionare dată de tovarăşul Dimitrov la procesul din Leipzig[213], ne călăuzeşte în lupta noastră zilnică şi pentru păstrarea şi apărarea demnităţii noastre, în ciuda terorii şi metodelor sălbatice întrebuinţate contra noastră. Suntem conştienţi de răspunderea uriaşă ce apasă asupra noastră în acest post înaintat al luptei de clasă unde ne găsim şi asigurăm CE al IC că ne vom face datoria până la urmă, ca demni soldaţi ai săi, indiferent de sacrificii, oricât de mari ar fi ele.

CC al PCR în frunte cu tov. B. Ştefanov. Dragi tovarăşi, reuniţi în conferinţa de partid a celei mai mari celule a PCR, vă trimitem vouă, conducătorii luptei de dezrobire a proletariatului şi popoarelor din România, şi iubitului nostru tov. Boris Ştefanov, căldurosul nostru salut revoluţionar. Discursul tov. Boris la ultima plenară a PCR, ca şi justele voastre aprecieri politice a ultimelor evenimente din ţară, ne dau posibilitatea nouă, prizonierilor politici ai burgheziei române, de a cunoaşte întreaga

[213] Procesul de la Leipzig – intentat în septembrie 1933 unui grup de comunişti (trei bulgari şi un german), acuzaţi de incendierea clădirii Reichstag-ului de la Berlin (27 februarie 1933). "Eroul" acestui proces a fost Gheorghi Dimitrov, pe atunci reprezentant permanent al Cominternului la Berlin; ca urmare a unei ample campanii de propagandă, instrumentată de Comintern, Dimitrov şi ceilalţi doi comunişti bulgari au fost achitaţi, în februarie 1934, şi au revenit la Moscova, unde li s-a acordat cetăţenia sovietică şi li s-a făcut o primire triumfală. Ulterior, s-a dovedit că incendiul din clădirea Reichstagului fusese provocat chiar de nazişti, care doreau să-i convingă pe germani că ţara era ameninţată de declanşarea unei insurecţii comuniste..

luptă politică a partidului nostru în momentul de față și de a o aplica întocmai în sectorul important al luptei de clasă unde ne aflăm. Tactica voastră strălucită și plină de succes, de unire a tuturor forțelor antifasciste-democratice, pentru bararea drumului fascismului și războiului, dovedită cu ocazia ultimelor alegeri, ne arată nouă obiectivul principal de luptă, către care trebuie să ne îndreptăm în calitate de soldați devotați ai PCR și conducători ai maselor asuprite din România. Atenția și grija voastră tovărășească față de noi, popularizarea conducătorilor noștri închiși, care, grație vouă, au ajuns astăzi cunoscuți și iubiți de milioane de exploatați din țară și străinătate, ne dau nouă tăria și curajul de a persista în lupta noastră dârză, în ciuda tuturor șicanelor și a regimului de asasinare din închisoare. Vă asigurăm, iubiți tovarăși, că, în frunte cu marii noștri conducători și cu prețiosul vostru sprijin moral și politic, vom ști să ne facem întreaga noastră datorie față de PCR și clasa muncitoare din România, în lupta pentru zdrobirea dictaturii, pentru pace, pâine, pământ și libertate.

Salut Brigăzii Internaționale din Spania. Frați de luptă și suferinzi, ce cu atâta eroism și abnegație jertfiți viața și sângele nostru pe câmpul de onoare al Spaniei, pentru cauza cea mare a eliberării popoarelor din lumea întreagă. Voi nu sunteți singuri.

Milioane și milioane de exploatați aparținând tuturor popoarelor și raselor se ridică azi în toate țările capitaliste din lume și până la eroicul popor chinez din Orientul Îndepărtat pentru aceeași cauză sfântă a dezrobirii de sub călcâiul de călău al fascismului și imperialismului mondial, pentru libertate și independență – dreptul la viață al tuturor popoarelor lumii. Privirea noastră, a victimelor întemnițate ale fascismului românesc, se îndreaptă plină de admirație și simpatie către voi, brigada de asalt a antifascismului mondial. Succesele și lupta voastră eroică ne umplu pieptul de bucurie, căci ele sunt succesele noastre, ale tuturor celor ce luptăm pentru aceeași cauză comună. Voi, care ați înscris cu mândrie pe steagurile noastre de luptă numele mărețe ale tovarășilor noștri închiși, Ana Pauker, Gheorghiu-Dej, Constantinescu–Iași, ca un simbol al luptei noastre comune, vă trimitem frățescul nostru salut de luptă și izbândă cu ocazia reunirii conferinței celulei noastre a PCR din Doftana și vă zicem *passeremos*, salutul anti-fascismului internațional pe frontul din Spania.

Trăiască solidaritatea internațională a antifascismului!

Trăiască libertatea popoarelor din întreaga lume!

Conferința celulei PCR, februarie, 27 – 1938.

Dragi tovarăși, acest material trebuie bine prelucrat cu toți delegații la conferință și apoi distrus. După terminarea conferinței, toate hotărârile trebuie prelucrate pe puncte cu toți membrii celulei. Cu sal[utări] com[uniste], Prez[idiul] Conf[erinței].

După cuvântul delegaților și adoptarea unor rezoluții speciale relativ la diferite abateri de la linia partidului, conf[erința] pășește la încheierea lucrărilor.

Cuvântul de încheiere al conf[erinței] **de partid**. Dragi tovarăși, în condițiile neobișnuitei agravări a situației politice internaționale și din țară, conferința noastră de partid își încheie lucrările. Intrarea armatelor lui Hitler în Austria și anexiunea ei la Reich, vecinătatea ambelor fascisme la Brenner, ca urmare a politicii de concesiuni a țărilor pacifiste în frunte cu reacționarul guvern englez al lui Chamberlain, au zdruncinat într-atât echilibrul politic din Europa centrală, bazinul dunărean și sud-estul continentului, încât, în afară de amenințarea crescândă a independenței Cehoslovaciei, este periclitată însăși pacea lumii întregi, apropiindu-se cu pași repezi spre generalizarea războiului din Spania și până spre pregătirea atacului contra URSS de către țările

fasciste. În aceste momente grele, se evidenţiază şi mai mult faţa hidoasă a bandelor fasciste care recurg la metodele cele mai mârşave, de sabotaj, diversiune, asasinate şi spionaj pentru restaurarea capitalismului în URSS, joacă rolul de agenţi ai lui Franco în Spania şi ai Siguranţei în sânul clasei muncitoare şi al mişcării democrate din toate ţările capitaliste. Dar cu atât mai mult creşte dorinţa şi hotărârea sutelor de milioane ale celor oropsiţi să-şi apere pacea, pâinea, pământul şi libertatea lor. Creşte valul de nemulţumire al opiniei publice engleze contra politicii externe a lui Chamberlain, se înteţeşte rezis-tenţa eroică a popoarelor chinez şi spaniol în apărarea până la ultima picătură de sânge a independenţei şi libertăţii lor; tot mai ameninţătoare devine lupta popoarelor ce zac sub călcâiul fascismului; tot mai puternic se strânge frontul milioanelor pentru apărarea URSS-ului. În România, frontul concentrării partidelor democratice în jurul PNŢ creşte tot mai mult, atrăgând spre el şi părţi însemnate din alte partide democratice (R[adical] Ţ[ărănesc], N[aţional] L[iberal]), care până acum nu făceau parte din el. Această situaţie a fost aceea care a determinat plecarea lui Goga, silindu-l pe Vodă[214] să dizolve parla-mentul şi toate organizaţiile politice, să abroge constituţia democratică câştigată prin sacrificiile şi lupta a câtorva generaţii, să introducă noua constituţie corporatistă prin metoda plebiscitului hitlerist, să numească pe ofiţeri în toate funcţiile de conducere ale aparatului de stat, proiectând schimbarea orientării politicii noastre externe spre statele fasciste şi introducerea unei dictaturi militaro-fasciste deschise şi, tocmai în aceste clipe atât de grele pentru popoarele din România, se produce un început de îmbunătăţire al regimului nostru la Doftana! Desigur că aceasta nu este întâmplător. Lupta noastră plină de jertfe timp de ani de zile, campania maselor în jurul regimului sălbatic ce ni s-a aplicat aici, simpatia şi sprijinul de care ne bucurăm în sânul acestor mase a silit guvernul dictatorial al regelui să evite încă alte frământări ale maselor în jurul Doftanei. Conferinţa noastră de partid, care se încheie în aceste împrejurări, a subliniat în întregime justeţea liniei comitetului de partid, a scos în evidenţă, în acelaşi timp, printr-o serie de critici şi propuneri concrete, maturitatea politică a întregii celule. Toate aceste îndrumări, prezidiumului conferinţei le va înainta noului comitet de partid, care va ţine cont de ele în munca şi lupta noastră. Conferinţa a trasat o serie de probleme noi ce stau în faţa noastră şi a căror rezolvare practică va cădea în sarcina noilor organe de condu-cere. Organizarea procesului de producţie şi desfacere, ridicarea unor cadre capabile pentru aceste munci, găsirea şi introducerea în viaţă a noilor metode de muncă politică organizatorică, culturală, educativă şi economică, potrivit situaţiei schimbate, iată o serie de probleme esenţiale, de justa rezolvare a cărora depinde în mare măsură întărirea şi lărgirea posibilităţilor noastre. Conferinţa a scos în evidenţă necesitatea de a întări vigi-lenţa şi elasticitatea noastră în aplicarea liniei noastre tactice, căci pericolul influenţelor străine se măreşte odată cu începerea muncii şi intrarea în ateliere. Trebuie pregătită şi înarmată atât celula, cât şi colectivul contra iluziilor unor tovi dispuşi să uite situaţia gravă de afară, ca şi contra neîncrederii altora de a câştiga un regim omenesc în actuala situaţie politică. De asemenea, va trebui încă o luptă pe două fronturi, atât contra sectoriştilor, care nu vor înţelege pe fond problema muncii ca verigă esenţială în calea câştigării unui regim omenesc, ca şi contra oportuniştilor, care vor vedea în muncă un scop în sine şi nu un mijloc, renunţând sau punând pe ultimul plan celelalte preocupări ale noastre de

[214] Carol al II-lea.

ordin politic, cultural etc. Trebuie angajată lupta contra unor elemente dizolvante din sânul nostru, care caută să sădească neîncredere în linia şi cadrele noastre de conducere, agitând chestiunea nejustei împărţiri a alimentelor, favorizarea unora la scoaterea din celulă la muncă etc. Ţinând cont de posibilităţile mai mari de muncă şi gruparea în jurul lor a unor „nemulţumiri" ce o au acum aceste elemente, noi vom trebui să ducem o luptă politică intensă pentru unitatea şi solidaritatea celulei noastre.

R[ezoluţia] F[inală] a prez[entei] conf[erinţe], 10 martie 1938. Prezidiul conferinţei însărcinează BN[215]-uri de a prelucra acest material, ca toţi membrii de partid neparticipanţi la conferinţă, după ce acesta îşi va încheia lucrările. Prezidiul conferinţei de partid.

După terminarea dezbaterilor, conferinţa a adoptat următoarea **REZOLUŢIE**:

1) Conferinţa de partid, discutând pe larg asupra activităţii vechiului comitet de partid şi CC D[oftana], ca şi aprecierea: „Situaţia politică şi sarcinile noastre imediate", aprobă în întregime aprecierea, linia politică şi organizatorică a celulei de partid şi tactica de luptă a colectivului.

2) În decursul acestui an, am reuşit să facem o cotitură politică cerută de circulara CC al AR din 31. XII. 1936, în urma înăspririi metodelor teroriste ale Guvernului Tătă-răscu şi perspectivele de lărgire a frontului de luptă a celor închişi cu noi elemente democratice, nefasciste, având cele mai diferite culori politice, făcând parte din diverse organizaţii economice, culturale, religioase şi necesităţii de a îngloba pe toţi aceşti nefascişti în frontul comun de luptă pentru apărarea drepturilor şi demnităţii omeneşti.

3) Linia politică justă, aplicarea formelor organizatorice de bază ale partidului nostru, reorganizarea organelor superioare de partid şi colectiv, stabilirea raporturilor normale între celulă şi colectiv – au contribuit la creşterea politică şi organizatorică a cadrelor noastre de partid, la ridicarea noilor forţe din masă, dând posibilitatea de lărgire permanentă a celulei cu noi elemente sincere, devotate, verificate în focul luptelor, ca în ciuda terorii sălbatice, mutărilor şi metodelor celor mai rafinate de diversiune şi provocări ale Siguranţei, să păstrăm unitatea de luptă, să ridicăm combativitatea colectivului şi, prin aplicarea tacticii juste de luptă, cu sprijinul mişcării de afară, să câştigăm chiar poziţii noi şi să spargem regimul ilegal de bătăi, jaf şi teroare prin înlăturarea călăului Săvinescu[216].

4) Colectivul nostru a ştiut să folosească cu cea mai mare elasticitate cele mai variate tactici, după cum au cerut-o situaţia politică de afară şi de aici, începând cu popularizarea revendicărilor generale, înainte de a intra în ciclul de acţiuni din primăvara trecută, acţiuni energice prin strigăte susţinute de presiunea solidă a campaniei de afară, culminată la marile mitinguri combinate cu refuz activ de masă din iunie şi cu strigătele de noapte ce au urmat, aplicând în timpul luptei pauze mai mari şi mai mici, punând accentul pe revendicările imediate, arzătoare, pentru întărirea inelelor şi sectoarelor slabe, părăsirea unor poziţii neprincipiale (cărţi poştale), pentru a smulge arma duşma-nului şi a lărgi posibilitatea noastră de manevrare; evitarea cu tact a provocărilor, demascarea ilegalităţilor şi respingerea, cu formele cele mai violente, a atacurilor duşmanului, terminând cu aplicarea formelor mijlocii şi apoi a celor

[215] Birouri Naţionale
[216] Director al închisorii Doftana.

inferioare de luptă, odată cu situaţia politică schimbată. Acestei tactici juste, sprijinului mişcării de afară, muncii neobosite a întregii celule şi spiritului de solidaritate şi sacrificii în sânul masei colectivului se datoresc succesele noastre câştigate.

5) În munca şi lupta noastră, am avut sprijinul nepreţuit al mişcării din afară. Conferinţa aprobă în unanimitate linia politică a CC al PCR în frunte cu tov. B. Ştefanov şi promite în mod solemn de a depune toate eforturile pentru apărarea şi introducerea ei în viaţă. Linia trasată de tov. B. Stefanov la plenara a V-a a CC al PCR[217], acceptată în unanimitate, după prelucrare amănunţită, de către întreaga celulă, şi celelalte materiale şi aprecieri ale mişcării ne-au dat posibilitatea să ne orientăm în momentele grele, să alegem linia şi tactica justă de luptă, să ridicăm nivelul partinic al cadrelor şi să educăm conştiinţa, moralul şi capacitatea de luptă a maselor colectivului, pregătind luptători consecvenţi pentru cauza democraţiei şi păcii. Campaniile pregătite, organizate şi conduse de mişcarea AR, protestele pe lângă minister şi Direcţia Generală, sprijinirea acţiunii noastre prin mase compacte la vorbitor, intensificarea simţitoare a ajutorului material în ultimul timp, cu toate greutăţile prin care trece mişcarea, toate acestea ne-au făcut posibil ca prin lupta noastră perseverentă, alegând formele şi metodele potrivite momentului, să realizăm succese în drum spre cucerirea unui regim legal.

6) Conferinţa de partid aprobă întocmai linia tactică de luptă din ultimul timp, elaborată la şedinţa plenară a comitetului de partid, care şi în condiţiunile de azi rămâne complet justă. Aplicarea hotărârilor însă nu trebuie însă să se facă în mod mecanic. Conferinţa dă mandat noului comitet de partid să le aplice în viaţă la momentul potrivit.

7) Celula noastră a dus o luptă continuă contra manifestărilor străine, de clasă, sectaristă şi capitulantă la elaborarea liniei tactice de luptă şi contra aplicării mecanice a liniei. Dar comitetul de partid a înţeles să stea la straja apărării principiilor politice şi organizatorice de bază ale partidului în toată viaţa noastră, să lupte pentru curăţenia ideologică a partidului prin combaterea tovărăşească, însă fără cruţare, a tuturor devierilor, apărând cu hotărâre linia şi educând în spiritul bolşevic cadrele partidului. În această direcţie a dus munca CC D[oftana] care, prin cercetarea şi sancţionarea abate-rilor şi greşelilor, prin punerea acestora în faţa tovului în cauză, a nucleului şi chiar a întregii celule, cu toate slăbiciunile ce s-au ivit în muncă, CC D[oftana] a făcut mult pentru educarea partinică a spiritului marxist-leninist al membrilor de partid şi pentru cunoaşterea rapidă a situaţiei tuturor prietenilor ce trec prin zidurile Doftanei.

8) Conferinţa de partid subliniază marile succese cucerite, atât în munca politică de masă, cât şi în direcţia educaţiei partinice a celulei. Prelucrarea problemelor celor mai arzătoare la geam, controlarea însuşirii şi adâncirea lor în grupe la plimbare, urmărirea atentă a desfăşurării evenimentelor politice internaţionale şi din ţară, legându-le cu lup-tele şi sarcinile noastre imediate, dezvoltarea capacităţilor agitatorice a[le] prietenilor[218] cu ocazia mitingurilor şi a zilelor solemne, pregătirea îngrijită a celor ce

---

[217] Plenara a V-a a CC al PCR , 7-9 iulie 1936; principalele probleme dezbătute au fost ascensiunea fascismului şi creşterea riscului declanşării unei agresiuni împotriva URSS. Într-una din rezoluţiile adoptate, se lansa aprecierea că "existenţa Uniunii Sovietice este garanţia unităţii naţionale şi a independenţei României".

[218] "Prieteni" = persoane racolate de comunişti, care, fără a fi efectiv membri de partid, sprijină activitatea acestuia.

se eliberează pentru munca pe teren, înarmarea cu principiile colective şi organizatorice a prietenilor noi încadraţi în partid şi adâncirea educaţiei şi conştiinţei de partid a tuturor membrilor de partid – a dat posibilitatea să creştem noi luptători hotărâţi şi consecvenţi pentru democraţie şi pace din masă şi să ridicăm noi cadre de partid (conform 7 Noiembrie) călite şi politiceşte înarmate pentru mişcare.

9) În cadrul programului politic educativ, celula a dus munca de lămurire a tovilor şi prietenilor asupra caracterului contrarevoluţionar al troţkismului, de agent al reacţiunii în sânul clasei muncitoare, lucrând sub directa conducere şi cu sprijinul Siguranţei. Conferinţa de partid combate cu toată hotărârea troţkismul şi asigură partidul că noi vom depune toate sforţările pentru a nu-l lăsa să prindă rădăcini în sectorul nostru.

10) Cu toate succesele incontestabile, noi n-am reuşit încă pe deplin să învingem rămăşiţele sectariste în conştiinţa şi munca practică de zi cu zi a cadrelor noastre, ceea ce constituie o piedică reală în drum spre înglobarea în frontul de luptă al tuturor deţinuţilor politici nefascişti şi al deţinuţilor de drept comun şi altor categorii de deţinuţi pentru apărarea revendicărilor regimului legal omenesc. Noilor orizonturi ce se deschid o dată cu perspectiva de a câştiga dreptul la muncă, ne dau noi posibilităţi de luare de contact cu diferite grupuri de prieteni şi deţinuţi pentru apărarea comună a dreptului la viaţă, muncă şi a demnităţii noastre omeneşti. Această nouă situaţie – perspectivele de a creşte şi mai mult numărul jertfelor, ca urmare a recentelor măsuri din partea guvernului de dictatură a regelui, ne impun lupta şi mai hotărâtă contra acestor rămăşiţe sectariste, care periclitează unitatea şi succesul luptei noastre.

11) În domeniul muncii culturale politice s-a observat, în special în ultimul timp, în unele aripi, nemobilizarea suficientă a activului pentru ridicarea nucleului acestei munci, dând loc la o oarecare lâncezeală a ei, iar de la schimbarea ordinii cu plimbarea nu s-a reorganizat rapid munca de educare politică a prietenilor, conform noilor împrejurări. Controlul slab al executării sarcinilor trasate prin programul politic-cultural şi a însuşirii materialului sunt printre alte slăbiciuni de seamă ale acestei ramuri importante a vieţii noastre.

12) În munca CC D[oftana], n-am reuşit încă să aplicăm în practică cotitura organizatorică făcută în viaţa CC D[oftana] prin reorganizarea din urmă a comisiei de control. Cu toate succesele ce am avut în special în direcţia combaterii şi sancţionării călcării principiilor politice şi organizatorice ale partidului şi a cercetării rapide a celor noi veniţi, munca CC D[oftana] a rămas cu mult în urmă în ceea ce priveşte ramura de veghere şi combatere a greşelilor ideologice în cadrul muncii culturale–politice.

13) Perspectiva lărgirii colectivului şi a schimbării condiţiilor noastre de viaţă şi luptă prin intrarea în ateliere, contactul cu elemente noi, schimbarea metodelor şi formelor de muncă – va pune şi mai acut pericolul influenţelor ideologice străine şi abaterilor de la linia partidului. Trebuie înarmată celula contra abaterilor de dreapta a acelor tovi şi prieteni care vor vedea în câştigarea dreptului la muncă rezolvarea tuturor problemelor şi vor renunţa la caracterul politic antifascist al colectivului, la formele şi metodele organizatorice, la munca culturală, politică, la vigilenţă şi conspiraţie, neînţelegând noile condiţii şi apucând pe panta lichidatoristă. În acelaşi timp, trebuie ascuţită vigilenţa şi combătut şi sectarismul, sub a cărui influenţă tovii vor vrea să tot

aplice metodele, tactica şi formele vieţii economice, politice, culturale şi organizatorice obişnuite de până acum şi în condiţiile noi.

14) De acum se simte nevoia, dar mai ales după intrarea în ateliere, se va produce o întreagă schimbare radicală în formele noastre organizatorice şi în metodele organizării politice şi economice a vieţii. Organizarea atelierelor, înzestrarea lor, procurarea materiilor brute şi găsirea pieţelor de desfacere – vor fi chestiuni permanente şi de mare importanţă pentru colectiv. Organizarea muncii, crearea disciplinei conştiente în procesul muncii vor fi alte chestiuni importante şi apoi găsirea formelor şi metodelor noi de educaţie politică a prietenilor. Desigur, toate acestea le vom rezolva în procesul luptei şi al muncii practice, totuşi conferinţa indică aceste probleme noului comitet de partid care, prin organele responsabile ale col[ectivului], să caute să le rezolve în practică, cât şi în măsura ce se vor pune în ordinea de zi.

15) Conferinţa de partid hotărăşte că e necesar de a ridica cadre noi de activ pentru munca de celulă şi col[ectiv] ce se bucură de autoritate în masă şi s-au evidenţiat în viaţa şi luptele col[ectivului]. Cadrele colectivului ce au trecut prin focul luptelor grele şi durabile vor deveni sâmburele de bază în jurul căruia se vor grupa noile elemente proaspete, necălite, ce vor fi aruncate în cazematele Doftanei.

16) Subliniem necesitatea celei mai mari discipline, vigilenţei politice şi a păstrării conştiente a tuturor regulilor conspiraţiei, căci orice pas greşit în această privinţă poate să dea arme noi în mâna Siguranţei, pentru menţinerea regimului ilegal de aici. În acelaşi timp, trebuie cu foarte mare elasticitate evitate orice fel de provocări şi, în momentul de faţă, chiar provocări reuşite ale unor oameni ai vechiului director, a nu răspunde prin alte forme de luptă decât proteste, cereri şi rapoarte în faţa directorului. Totodată, conferinţa de partid scoate în evidenţă că, în condiţiile dictaturii de acum, noi nu trebuie să ne hrănim cu iluzii că reacţiunea ne va acorda uşor un regim legal, omenesc. Deşi perspectiva luptei noastre rămâne cucerirea unui regim omenesc, în care direcţie primul pas este dobândirea dreptului la muncă, dar, în acelaşi timp, trebuie să fim pregătiţi să înfruntăm toate piedicile ce ni se vor pune în cale şi, de asemenea, să înţelegem că şi după cucerirea în parte sau pentru toţi a dreptului la muncă, în acelaşi timp, trebuie să fim mobilizaţi cu ascuţită vigilenţă pentru a face faţă încercărilor de a ni se răpi în orice moment.

17) Conferinţa de partid înţelege toată importanţa îmbunătăţirii situaţiei noastre materiale, pentru care scop trebuie mobilizat întreg colectivul, iar membrii de partid trebuie să dea exemplul. Odată cu schimbarea formelor vieţii economice, noi nu vom trebui să pierdem şi linia tactică de îngrijire deosebită a cadrelor, a tovilor cu pedepse mari, bătrâni, bolnavi şi a celor slabi moraliceşte, ducând lupta atât în contra autonomiei, ca şi a egalitarismului mic burghez în economie.

18) Rezoluţia de faţă trebuie bine prelucrată cu toţi delegaţii la conferinţă ca să facă propuneri, rectificări, completări, ca să servească de îndrumări noilor organe superioare de partid, alese la conferinţă, pentru elaborarea liniei şi organizarea vieţii şi luptei noastre.

Cu salutări comuniste, Prez[idiul] Conferinţei de partid, Doftana, 10 martie 1938.

Tablou al compoziției delegaților la Conferința de partid Doftana

Naționalități	Num.	%
Români	11	23
Evrei	20	42
Unguri	5	10
Ruşi	5	10
Bulgari	4	9
Alții	3	6
Total	48	100

Vechime în partid	Num.	%
Până la 3 ani	8	17
De la 3 la 5 ani	11	23
De la 6 la 10 ani	16	33
De la 10 ani în sus	13	27
Total	48	100
48 delegați=100%		

Situație socială	Num.	%
Industria grea	11	23
Industria uşoară	16 .	33
Total	27	56

Către toate BN-urile şi responsabilii de partid.
Problemele centrale în fața celulei de partid Doftana
(Hotărârile plenarei comitetului de partid)

Noul comitet de partid întrunit în prima sa plenară şi luând în discuție principalele probleme care stau în fața noastră a luat următoarele hotărâri: odată cu schimbarea radicală produsă în colectivul nostru în sensul acordării unui început de regim omenesc, în fața celulei noastre stau probleme de o importanță covârşitoare, de a căror concretizare în sarcini imediate şi introducere în viață depind înseşi perspectivele noastre de regim omenesc la Doftana. Aceste sarcini privesc diferitele sectoare ale vieții şi activității noastre şi numai rezolvarea lor totală va ridica celula noastră la rolul de adevărat conducător politic al largului nostru colectiv.

I. Sarcini organizatorice:

1) Schimbarea structurii organizatorice a celulei noastre în conformitate cu noua situație a aşezat greutatea preocupărilor noastre de partid şi colectiv în ateliere, în unitățile de muncă, făcând din ele inelele cele mai importante ale întregii noastre activități. Organele de partid din fruntea lor (BN şi respinse de partid) trebuie să-şi dea seama că ei dețin acum frânele de bază, posturile cele mai responsabile ale celulei şi că de felul cum ei vor înțelege să depună munca concretă va depinde realizarea sarcinilor noastre. Aceste sarcini sunt următoarele:

a) **lupta pentru organizarea producției şi împlinirea planului**, care trebuie ridicată la rangul celei mai importante sarcini. Fiecare membru de partid trebuie să fie mobilizatorul întregii mase din jurul său, din brigada sa, în vederea acestui scop. Disciplina de muncă trebuie ridicată la cel mai înalt nivel. Numai astfel vom putea aşeza temelia solidă a unui regim omenesc şi ridica însuşi prestigiul nostru, chiar în fața direcției generale.

b) **întrecerea antifascistă în producţie** trebuie să devină stimulul cel mai eficace al ei. Fiecare trebuie să dea lupta pentru a deveni *udarnicul*[219] brigăzii sale, fiind astfel un exemplu pentru toţi.

c) **vegherea şi vigilenţa cea mai mare** pentru a menţine o atmosferă de muncă sănătoasă şi o stare de spirit ridicată în sânul masei din sector. BN şi responsabilii de partid ai nucleelor trebuie să devină organe vii, care, prin tactica şi elasticitatea lor, să aibă autoritatea necesară de a lichida orice eventuale nemulţimiri ale ei. [...] slab din sectorul lor, luptând pentru influenţa permanentă a celulei asupra întregii mase a celor fără de partid.

d) **ridicarea nivelului politic al membrilor de partid**, ca şi al întregii mase din sector, prin prelucrarea ultimelor materiale de partid interne şi de afară, a discursului tov. Stalin din martie 1937, broşura asupra troţkismului a PCR etc.

2) Organizaţiile de partid din aripile care au rămas ca organizaţii de rezervă au de îndeplinit totuşi sarcini din cele mai importante, completând pe acelea ale nucleelor de partid din sectorul producţiei:

a) prima şi cea mai importantă sarcină a lor constă în **menţinerea demnităţii noastre** în aripă, în timpul de la închidere şi până la deschiderea de azi;

b) alcătuirea unui plan de cultură generală pentru aripă în acest timp;

c) controlul elementelor noi venite la Doftana şi stând în aripa respectivă;

d) organizarea citirii materialului de partid de către toţi membrii de partid din aripă, pentru a le înlesni prelucrarea lui în nucleul din care fac parte.

II. Lupta pentru menţinerea unităţii colectivului

1) Îndată ce atmosfera din jurul lui Săvinescu a dispărut şi au început să apară semnele unui regim legal [pentru] colectivul nostru, vechii trădători şi spărgători cunoscuţi ai regimurilor po[liti]ce din trecut, ca şi o altă categorie de elemente şovăitoare şi fără valoare, «veşnicii nemulţumiţi», au crezut că pot să-şi arunce undiţa în apă tulbure pentru a-şi îndeplini scopurile murdare. Ei, care au spart şi au dezertat din luptă în timpul anilor grei, când întregul nostru colectiv înecat în sânge [...][220] se erijează astăzi în „conducători politici", dându-ne nouă lecţii de ideologie şi tactică, căutând să semene neîncredere în rândurile elementelor slabe din sânul nostru, pentru a-şi atinge scopul mârşav de spargere a colectivului nostru. Toate învinuirile lor aduse liniei noastre de acum, aprobată de unanimitatea colectivului, pe care o caracterizează de „capitulare", nu reuşesc însă să ascundă goliciunea din dosul lor. Aici se vădeşte un plan şi o muncă sistematică cu cele mai mârşave metode, asemănătoare metodelor troţkiste de afară, cu unicul scop de a sparge colectivul prin orice mijloace.

2) Aceste unelte demascate ale duşmanului de clasă n-ar avea însă nici o şansă, dacă n-ar găsi însă un teren favorabil în rândurile noastre printre prietenii mai slabi sau cei nemulţumiţi (din diferite motive personale şi fără de principii), care, deşi nu urmăresc momentan spargerea rândurilor noastre, prin întreaga lor atitudine devin, obiectiv şi poate inconştient, unelte în mâinile celor dintâi duşmani neîmpăcaţi ai colec-tivului.

3) În faţa celulei noastre şi, în special, a organizaţiei de partid din imediata apropiere (din ateliere) a acestor elemente, se pune sarcina imperioasă de a duce o muncă politică permanentă, mai ales, între elementele slabe din sectorul lor, pentru

---

[219] Rus. "muncitor fruntaş".

[220] Lipsă în text.

lămurirea întregii noastre linii şi tactici, pentru lichidarea nemulţumirilor, cât mai ales pentru înarmarea politică a întregului colectiv, pentru demascarea oricărei tentative contra bandelor troţkiste; tot astfel, fiecare membru al colectivului nostru trebuie bine instruit de a deveni un apărător conştient al colectivului, în contra atacurilor uneltelor duşmanului.

În acest domeniu, CC D[oftana] are de înfăptuit prin toţi membrii de partid sarcini de mare importanţă.

III. Munca de agitaţie–propagandă în momentul de faţă.

1) În situaţia de acum, rolul agitprop a crescut în mod enorm faţă de sarcinile uriaşe ce se impun azi celulei noastre, ca şi faţă de posibilităţile de muncă mai mari. Agitpropul are datoria să se transforme într-un resort activ, pentru a deveni ajutorul principal al comitetului de partid în munca sa de educaţie politică a celulei, ca şi a întregului colectiv.

2) Agitpropul, deşi rămâne un resort cu organele inferioare ale celulei, va putea totuşi trimite în mod temporar instructori pe lângă diferitele nuclee de partid. Aceşti instructori nu numai că vor ajuta organizaţia de partid (BN şi responsabilii de partid) de a prelucra cu toţi membri de partid diferite materiale apărute, dar vor avea şi sarcina de a controla şi felul cum acest material a fost însuşit.

3) Agitpropul va trebui şi să coordoneze munca de educaţie generală a colectivului cu cultură proprie, în vederea alcătuirii unui program complet corespunzător necesităţilor actuale şi timpului disponibil, mai ales, în sectorul de muncă.

IV. Chestiunea economică

1) Ca şi toate celelalte funcţiuni ale muncii şi vieţii noastre, este natural ca şi acest sector să îmbrace forme noi, odată cu schimbările intervenite.

2) Odată cu transformarea întregii greutăţi în secţie şi aripi, în ateliere şi unităţi de muncă, adaptăm structura organizatorică corespunzătoare – se cere ca şi acest sector să se organizeze pe unităţi.

3) Aceasta înseamnă că ceea ce e nou în acest domeniu de muncă trebuie înţeles în sensul că fiecare s[ector de] c[elulă] îşi are unitatea sa economică, beneficiind, ca şi înainte, de cantitatea alimentelor şi a banilor din sector, dar că economul general are **controlul efectiv** al întregii vieţi economice, hotărând asupra cantităţii de participare a fiecărui sector în cazanul general, la ajutarea altor sectoare, la susţinerea cadrelor, a bolnavilor, a tovilor bătrâni.

4) Această formă economică îşi are rostul pentru a încuraja şi stimula primirile de alimente şi bani în fiecare sector, iar metoda va fi dezvoltarea întrecerii antifasciste în acest domeniu pentru ridicarea nivelului vieţii noastre materiale, deşi principala greutate în ridicarea acesteia o punem acum în producţia atelierelor.

V. Comisia tehnică

1) Deşi această comisie are merite foarte mari în organizarea atelierelor noastre, totuşi trebuie recunoscut că, în momentul de faţă, ea are unele lipsuri în privinţa planificării şi orientării producţiei noastre.

2) Noi am intrat bine în toiul muncii, dispunem întrucâtva de material, dar nu se simte încă acel for tehnic care, cunoscând cererile din afară, având legătură cu piaţa, să dirijeze întreaga noastră producţie pe baza acestor factori.

3) Este neapărată nevoie ca fracţiunea de partid din sânul acestei comisiuni să ia asupra sa iniţiativa de a mobiliza pe toţi membrii acestei comisii, pentru întrunirea unui

plan concret, în colaborare cu comitetul de producţie de pe lângă fiecare atelier în parte, ca şi pentru buna organizare a pieţii de desfacere.

4) Comisia trebuie, ţinând cont de situaţia generală, să se orienteze, mai ales, în sensul producerii de obiecte de valoare mai mare şi plasate mai sigur (comenzi, lucrări pentru firme etc.).

5) O preocupare permanentă a comisiei trebuie să fie lupta pentru calitatea superioară cu care să ne putem impune şi câştiga piaţa şi care trebuie să devină esenţialul în producţia noastră.

VI. Politica de lărgire a frontului.

1) Aceasta a fost întotdeauna o problemă esenţială pentru noi, la închisoare. Mai ales în schimbările de acum, de când pentru acest lucru dispunem de posibilităţi mult mai largi în faţa celulei noastre, avem sarcini mai mari în această direcţie.

2) În primul rând, e vorba de a duce o politică de apropiere şi reprimire a acelor elemente căzute ca antifasciste, care, fie din cauza slăbiciunilor, a nivelului politic scăzut sau a altor motive de ordin personal, familiale etc., au ieşit din luptă în timpurile cele mai grele, deşi au rămas cu convingerile politice de mai înainte.

3) O atenţie specială trebuie acordată celorlalte categorii de deţinuţi politici, căzuţi în urma terorii şi a prigoanei culturale, naţionale, religioase din ţară etc. Pe lângă aceştia, celula noastră trebuie să pună la muncă practică cu ei pe membrii de partid cei mai responsabili şi potriviţi oamenilor cu care lucrează – membri de partid băştinaşi pe lângă români, membri de partid ucraineni pe lângă ucraineni etc., care, vorbindu-le în limba lor, având acelaşi sentiment şi tradiţii naţionale ca şi ei, să le arate adevărata noastră atitudine pentru lupta şi libertatea fiecărei naţiuni şi să-i apropie de noi.

4) Un punct important în această direcţie trebuie să constituie, pentru noi, munca între deţinuţii de drept comun, care trebuie atraşi în procesul producţiei alături de noi, trebuie sprijiniţi în revendicările lor legale, ajutată organizarea şi solidaritatea între ei şi toţi deţinuţii din închisoare, pentru a transforma simpatia lor mută în timpul terorii lui Săvinescu într-o adevărată rezervă a noastră în calea câştigării regimului omenesc pentru toţi deţinuţii.

Aceste probleme importante trebuie să fie studiate şi bine prelucrate de către membrii de partid, înţelegându-se, nu mecanic, ci cu cea mai mare elasticitate, ca sarcini esenţiale ale fiecărui membru de partid. Realizarea acestor sarcini este strâns legată cu menţinerea şi întărirea, mai ales, în momentul de faţă a vigilenţei şi elasticităţii noastre de partid, care este una din primordialele condiţii pentru păstrarea actualului regim, cât şi pentru câştigarea de noi poziţii. BN-urile şi responsabilii de partid sunt direct responsabili de introducerea în viaţă a acestor hotărâri, întâi între membrii de partid, iar apoi în masa colectivului.

Cu salutări comuniste, Comitetul de partid, Doftana, 25 martie 1938.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 305-311

77. 1938 mai, Doftana – Hotărârile biroului comitetului de partid de la închisoarea Doftana, cu privire la demascarea "elementelor dizolvante" din interiorul grupului deţinuţilor comunişti.

Elementele dizolvante şi sarcinile noastre
(Hotărârile şedinţei biroului comisiei de partid Doftana)
Începutul mai 1938. Către toţi membrii de partid.

Dragi tovi,

1) Conferinţa celulei noastre de partid a atras atenţia asupra pericolului ce-l prezintă o serie de elemente dizolvante care, profitând de posibilităţile largi ce le stau la dispoziţie, caută să grupeze în jurul lor unele elemente slabe şi necoapte politiceşte pentru spargerea unităţii colectivului nostru şi distrugerea regimului de astăzi, câştigat cu atâtea jertfe şi atâţia prieteni asasinaţi.

2) Statul major al acestor provocatori dizolvanţi este în contact direct cu grupările fasciste de deţinuţi în închisoare şi cu Siguranţa de afară, întrebuinţând cele mai mârşave metode luate din arsenalul agenţilor troţkişti de afară, în vederea scopurilor criminale de mai sus.

3) *Cine sunt ei? Care le e trecutul?* Acela care a început seria spargerilor în colectivul Doftana încă cu ani în urmă este faimosul agent al Siguranţei şi administraţiei, Panchevici, care, împreună cu colaboratorul său, Bantaş – astăzi, urmaşul său „recunoscut" şi capul provocărilor de acum – au spart colectivul în mai 1932 făcându-ne să plătim cu sângele tovarăşilor noştri 5 ani de lupte grele. După instrucţiile siguranţei şi după opera mârşavă săvârşită la Doftana, Panchevici a vrut să încerce şi spargerea mişcării de afară, dând instrucţii agenţilor săi pentru înfiinţarea de organizaţii contrarevoluţionare. Aceasta însă nu i-a reuşit, căci mişcarea revoluţionară a lansat cu această ocazie un manifest, demascându-l ca agent al Siguranţei şi arătând adevăratele sale scopuri. Nemaiavând posibilitatea de a-şi continua şi după eliberare munca de spargere a mişcării revoluţionare, el se mulţumeşte un timp cu postul ce i l-a oferit Siguranţa la primăria din Tighina, iar apoi se hotărăşte să plece în URSS, pentru „reabilitare". Guvernul sovietic însă nu poate să fie înşelat. El ştie să facă deosebire între o victimă a terorii fasciste şi între un contrarevoluţionar şi un trădător de rând. Panchevici a fost apreciat, la justa lui valoare, în categoria celor din urmă şi condamnat în consecinţă la 10 ani închisoare, ispăşindu-şi astăzi pedeapsa bine meritată.

Colaboratorul şi urmaşul său Bantaş, care i-a luat acum locul cu misiunea de a repeta crima din mai 1932, a fost, pe vremuri, director al unei fabrici din URSS. În această calitate, el delapidează banii muncitorilor respectivi şi fuge în România, reuşeşte să se refugieze în mişcarea revoluţionară şi desfăşoară o demagogie naţională cu scopul de a dizloca mişcarea. Căzut la închisoare, sparge în 1932 greva de foame a tovilor din închisoarea Chişinău şi vine la Doftana, unde trece direct în banda lui Panchevici, contribuind la răpirea regimului din 1933. Pleacă apoi la Craiova şi la alte închisori, continuându-şi pretutindeni politica de spargere. Se întoarce la Doftana în ajunul reluării luptelor din 1935. I se dă posibilitate de reabilitare în luptă, însă el părăseşte iarăşi frontul în mod laş în timpurile cele mai grele, când e asasinat tovarăşul Mironiuc şi înne-buneşte Manole. La ancheta care a urmat acestor crime ale călăului Săvinescu, Bantaş se erijează în agentul acestuia, declarând în faţa comisiei de anchetă că vinovaţi de toate sunt „un grup de jandarmi care vor să exploateze pe toţi deţinuţii"

În tot cursul luptelor de atunci încoace, când tovarăşii sângerau sub loviturile călăilor, Bantaş stă la o parte ducându-şi traiul liniştit, căutând să-şi justifice laşitatea prin diferite argumente „politice". Simţind că-i scapă pentru totdeauna terenul de sub picioare, el intră în luptă în 1937, unde nu „rezistă" decât câteva luni, pentru a se „retrage" din nou, făcând de astă dată mărturisiri că „nu mai poate", că e slab, dar să nu-l socotim ca duşman când el este prietenul nostru, iar azi îşi arată adevărata prietenie faţă de colectiv. Colaboratorii săi, Svet şi Cotelnic, deşi nu au o biografie atât de bogată, sunt cunoscuţi tovilor mai vechi ca elemente declasate şi laşe, care ne-au părăsit în momentele cele mai grele, au revenit tot de atâtea ori pentru a-şi găsi azi locul definitiv alături de Bantaş, în opera de spargere a colectivului. Acelaşi lucru se poate spune despre Tocaci – „agentul de legătură", încă în rândurile noastre, cu misiunea de informaţie şi captarea elementelor slabe în colectiv.

4) *Cum lucrează, care le sunt metodele?*

a) Credincioşi tradiţiei tuturor spărgătorilor, ei caută să submineze autoritatea conducătorilor noştri – adică a acelor oameni cu care se mândreşte întreaga mişcare revoluţionară din ţară – oameni care, prin activitatea şi suferinţele lor uriaşe timp de zeci de ani în folosul maselor largi, şi-au câştigat dragostea milioanelor care îi consideră conducătorii lor fireşti. Ei, laşii şi agenţii duşmanului de clasă, îi acuză pe conducătorii noştri că „trăiesc bine pe spatele masei nedreptăţite". Ei, gunoiul care a dezertat din masa care luptă şi sunt dispreţuiţi de ea, se erijează în „apărători ai masei", căutând, prin acest mijloc, să prindă în mrejele lor pe tovii mai slabi.

b) Al doilea mijloc al agitaţiei lor îl constituie aşa-zisele "argumente politice"; ei învinuiesc conducerea noastră de „capitulare", pe chestia schimbului de poziţii făcut de curând. Ori, este binecunoscut tuturor antifasciştilor circulara CC al AR din decembrie 1936, care a pus în mod clar această chestiune, care a aprobat apoi în totul linia noastră de menţinerea poziţiei pe timpul călăului Săvinescu şi de schimbarea ei în momentul de faţă, în alte împrejurări şi perspective.

Mai mult, în scrisoarea sa către toţi deţinuţii politici, în martie 1938, tovarăşul Boris Ştefanov subliniază de nenumărate ori justeţea liniei şi tacticii noastre în lărgirea frontului de luptă în închisori, atitudinea faţă de prietenii mai slabi politiceşte. Dar ceea ce e mai interesant este că Bantaş, cu şleahta lui – adică cei ce s-au renegat ca deţinuţi politici pe timpul lui Săvinescu – care au trădat colectivul înecat în sânge, dar care şi-a menţinut fizionomia politică, încearcă acum pe această temă să prindă doi iepuri deodată. Pe de o parte, să se scoată basma curată, arătând că ei nu au trădat colectivul, ci au avut o altă „linie politică" – pe care noi „de-abia" am înţeles să o aplicăm, dar care acum e „capitulare" –, iar, pe de altă parte, să discrediteze conducerea noastră, arătând-o ca pe aceea care a hotărât „capitularea". Asemenea argumente politice nu vor reuşi însă să ascundă adevărata lor faţă mârşavă, iar ei nu vor putea avea decât soarta celui care fuge după doi iepuri.

c) Un alt mijloc al lor de captare a elementelor slabe nemulţumite din sânul colectivului este demagogia pe tema naţională. Pe de o parte, ei aţâţă antisemitismul, căutând să arate celor nemulţumiţi că toate relele provin de la "jidani", care exploatează pe „creştini", iar, pe de altă parte, după instrucţiunile deţinuţilor fascişti şi a Siguranţei, lansează ideea unui colectiv „pur ucrainean", voind astfel să câştige de partea lor noile elemente ucrainene sosite de curând la Doftana.

d) Cea mai nouă şi, totodată, cea mai mârşavă încercare de spargere a unităţii colec-tivului nostru este agitaţia pe chestia morţii scumpului nostru prieten Onofrienco, asasinat de urmările regimului lui Săvinescu, pe care o prezintă nu datorită regimului barbar din trecut, ci „colectivului", care "nu îngrijeşte destul bolnavii". Nu trebuie să aducem aci argumente contra acestei ticăloşii – tovii care au suferit împreună cu noi ştiu îndeajuns care este adevărul, dar e subliniat că aceşti nemernici şi-au asigurat întotdeauna în scurtul timp cât au fost în colectiv raţia de bolnavi (Tocaci şi acum) – iar, pe de altă parte, duc o propagandă intensă printre prietenii slabi ca să nu ceară ajutor de acasă, secondând pe agenţii troţkişti de afară, care fac agitaţie să nu se trimită nimic pentru cei închişi, căci „cei ce mânuiesc banii îi fură".

e) Metodele lor de muncă sunt cele cunoscute ale troţkiştilor, să se menţină în organizaţie cu orice preţ, dând orice fel de declaraţii, făcând orice fel de recunoaşteri, numai să poată rămâne pentru a-şi continua activitatea lor de spargere, şi, într-adevăr, Tocaci, de câte ori a fost prins cu mâţa în sac, a recunoscut mereu, pentru ca apoi să se îndrepte şi cu mai mare furie în îndeplinirea scopurilor lui murdare. O altă metodă este de a strânge un grup de prieteni mai slabi, a-i pune la repezeală câteva întrebări scurte, la care ei dau imediat şi răspunsul, pe chestia economică de obicei, şi a-i lăsa nedumeriţi şi cu neîncredere în colectiv, din cauza ignoranţei sau din a faptului că nu sunt informaţi. Tovii noştri de partid trebuie să înţeleagă că numai printr-o muncă politică intensă de lămurire a prietenilor mai slabi, prin munca zilnică concretă a fiecărui membru de partid vom reuşi să dejucăm scopurile lor ticăloase. În acest scop, trebuie mobilizate cadrele noastre speciale pe lângă elementele slabe – brigada ucraineană pe lângă ucraineni – etc. Celula noastră a mobilizat, încă de acum două luni, pe toţi membrii de partid, în vederea acestei acţiuni contra spărgătorilor.

Biroul comitetului de partid hotărăşte acum deschiderea unei vii campanii de masă contra acestor câtorva agenţi ai duşmanului, pentru a-i izola şi a salva acele elemente slabe şi puţin conştiente care îi urmează tocmai din această cauză. Toate trebuie să se facă cât mai prudent şi mai bine pregătit pentru demascarea lor concretă în faţa întregului colectiv.

BCP salută hotărârea luată de fracţia de partid din sânul com[itetului] col[ectiv] pentru luarea tuturor măsurilor necesare contra provocatorilor şi agenţilor duşmanului de clasă, aşa cum prevede circulara CC al AR din decembrie 1936. Toate BN şi responsabilii de partid răspund pentru introducerea în viaţă a acestor hotărâri. După prelucrarea pe linia de partid a acestui material, el va trebui să fie prelucrat verbal cu toţi membrii colectivului.

Cu salutări comuniste,

Biroul Comitetului de partid Doftana,
începutul lui mai 1938

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 311-315

78. 1938 august 1, Spania – Scrisoare adresată de grupul de artilerie „Gheorghe Gheorghiu-Dej", aflat pe frontul din Spania, lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, închis la penitenciarul Aiud.

TOVARĂŞULUI GHEORGHIU-DEJ,
Penitenciarul Aiud – România
Iubite şi stimate tovarăşe,

A cincisprezecea lună trece de când ţi-am scris prima dată. Atunci, pe la începutul lunii iunie 1937, ţi-am comunicat şi tuturor acelora care urmăresc cu dragoste lupta noastră că pe pământul Spaniei s-a format a doua unitate de luptă română, grupul nostru, care a înscris numele tău pe paginile glorioase ale războiului de independenţă.

Şi acuma, după cincisprezece luni, reprezentând din nou grupul de artilerişti voluntari români „Gheorghiu-Dej" din Brigada Internaţională, te salutăm cu salutul născut pe câmpiile războiului nostru: *Salud y Republica*!

Nu vom uita niciodată acea zi caldă de vară când grupul nostru s-a format.

Într-un mic oraşel spaniol, la poalele dealului încoronat cu ruinele unei cetăţi maure, în curtea acelei mănăstiri vechi, unde slugile nemernice ale lui Christos au adunat arme, ca în apărarea „adevăratului crez şi al iubirei de oameni" să omoare pe oameni, pentru crezul lor – acolo ne-am adunat noi, voluntarii veniţi din România, din toate provinciile României, fii ai tuturor care trăiesc între Tisa şi Nistru.

Am fost acasă antimilitarişti şi suntem şi astăzi. Suntem duşmani hotărâţi ai războaielor imperialiste, ai măcelului pentru profitul şi viaţa fericită a celor puţini – dar suntem pentru războiul de eliberare a popoarelor, aducătorul unui viitor fericit. Azi, în ziua de luptă împotriva războiului imperialist, trimitem vouă şi fraţilor voştri, care luptaţi, închişi sau liberi, pentru un mâine mai bun pe plaiurile României, lozinca citită pe străzile Madridului: „Ajutând războiul nostru – lucraţi pentru pace!".

Stăm în continuu pe front, zilele trec şi, cu fiecare zi trecută, grupul nostru devine şi mai oţelit, viaţa şi mai tovărăşească. Am venit aci indivizi, dar vom pleca luptători hotărâţi. Zilnic învăţăm, ne formăm, nu numai pe domeniul militar, dar şi pe terenul politico-cultural. Nu trece zi fără progres: ştim ce aşteaptă popoarele din România de la noi, iar noi scriem cu toate puterile şi ştiinţele noastre cauza lor, cauza noastră.

A trecut un an de când grupul nostru şi-a luat numele tău. Un an greu, dar plin de învăţăminte şi glorios. Pe frontul de centru, în Andaluzia, ţara martirilor şi în Extremadura, pământul marilor clasici ai literaturii spaniole, am purtat, în cursul luptelor sângeroase, numele tău. Zilele istorice din Brunete au dat focul de botez al bateriei noastre; nu departe de Fuente, Overjuna şi Zalamea am ajutat bravilor fraţi spanioli de a apăra cultura şi literatura Spaniei. Fuente, Overjuna şi Zalamea, despre care Lope de Vega şi Cervantes au scris opere imortale – aici am stat noi, faţă în faţă cu cel mai brutal inamic al libertăţii şi culturii. Fascismul italo-german este acel duşman care azi distrugele oraşele Spaniei, omoară copii nevinovaţi şi femei, dar care ameninţă şi ţara noastră. Noi, voluntarii, care luptăm sub numele tău aici, de aici apărăm pământul ţării noastre. Ştim că granatele[221] noastre vor sfărâma porţile tuturor închisorilor. De pe urma luptei noastre, este o viaţă nouă – ea aduce Pâinea, Pacea,

[221] Grenadele.

Libertatea şi Pământul. Azi, în ziua luptei împotriva măcelului imperialist, anunţăm vouă: nu mai ţine mult timp! Învingem!

Te îmbrăţişăm şi îţi dorim sănătate, iar acelor fraţi care sunt cu tine, salutul nostru tovărăşesc. "*No pasara*!" "*Venceremos*!"

Grupul de artilerie,
GHEORGHIU-DEJ

Pe pământul Spaniei, 1938
1 august

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 742-743.

79. 1938 septembrie 3, [Moscova] – Scrisoare semnată "Doja", adresată secretarului CC al PCR, Ştefan Foriş, în care este precizată atitudinea ce trebuie adoptată faţă de situaţia politică din România şi faţă de victimele terorii staliniste declanşată la Moscova.

Dragul meu,

Criza de guvern şi grabnica ei rezolvare arată tendinţa, şi mai pronunţată decât până acum, a vârfurilor reacţionare în frunte cu regele de a grăbi procesul de fascizare a României şi de a se apropia de Germania hitleristă. Alăturat, îţi trimit un articol, în care expun părerea mea în această chestie. Sper că tu ai şi reacţionat la acest eveniment. Vreau să-ţi atrag atenţia că situaţia este foarte serioasă şi că trebuie o mobilizare a tuturor forţelor pacifiste şi democratice, pentru a zădărnici introducerea dictaturii militaro-fasciste şi dezlănţuirea războiului. Eu trebuie să mobilizez, în primul rând, partidul pentru a explica maselor largi că acum nu mai este nici un moment de pierdut, că orice şovăire va ajuta la introducerea dictaturii fasciste. Cu toată teroarea crescută, posibilităţile de mobilizare a păturilor largi sunt acum şi mai mari, căci demiterea lui Titulescu din guvern va crea mari nemulţumiri în toate cercurile care vedeau în această demitere periclitarea politicii de pace dusă de el.

Tu trebuie să arăţi acest pericol şi să porneşti la organizarea frontului păcii, atrăgând în el toate organizaţiile şi toate elementele ce vor pacea. Trebuie arătat partidelor: Social Democrat, Naţional Ţărănesc şi Radical Ţărănesc că continuarea politicii de până acum va însemna ajutorarea guvernului de a-şi aduce planurile la îndeplinire. Trebuie propus acestor partide o acţiune comună, imediată, pentru frontul păcii contra guvernului Tătărăscu. O atenţie deosebită trebuie dată cercurilor de stânga naţional-ţărăneşti şi radical-ţărăneşti, unde atitudinea nehotărâtă şi trădătoare a conducerilor va mări nemulţumirile şi poate să întărească curentul de plecare din partid. Trebuie explicat că orice act de sciziune a forţelor democratice în momentul de faţă slăbeşte lagărul democratic, în folosul fascismului. Toate elementele şi organizaţiile de stânga trebuiesc sfătuite să rămână în partid, să lupte pentru intrarea în frontul păcii, iar pe localităţi şi regiuni fiecare organizaţie respectivă se alătură forţelor democratice pentru apărarea drepturilor, a organizaţiilor şi sediilor lor, aşa cum aceasta s-a făcut în iunie, la Bucureşti. Fără a ieşi din partidul respectiv, elementele izolate şi organizaţiile de jos intră în frontul păcii, alături de celelalte

organizaţiuni democratice. În acelaşi timp, trebuie concentrată toată influenţa pe care o ai în sindicate, pentru ca ele să ia atitudinea hotărâtă pentru pace, să intre în frontul păcii, să pornească o acţiune, mergând pentru apărarea libertăţilor democratice, a drepturilor de organizare, contra tendinţei de şicanare şi dizolvare a organizaţiilor muncitoreşti şi antifasciste. Tu ar trebui acum, în toată propaganda şi agitaţia, să popularizezi lozinca grevei politice de masă contra încercării de a introduce dictatura fascistă. Această chestie trebuie pusă şi în faţa tuturor sindicatelor şi obţinut hotărâri similare cu acelea de la Congresul CFR de la Braşov. Concomitent cu munca pentru mobilizarea maselor celor mai largi, tu trebuie să discuţi cu amicii tăi toate măsurile pentru întărirea capacităţii de autoapărare a partidului, precum şi de creşterea lui. Tu trebuie să elaborezi un plan pentru introducerea în viaţă în termenii cei mai scurţi a celor discutate cu tine în vederea pericolului fascismului şi a războiului. Te rog să mă ţii la curent cu toate măsurile luate şi cu starea lucrurilor.

2. Procesul bandei de contrarevoluţionari troţkişti, în fruntea căruia se află Trotzki însuşi şi foştii săi tovarăşi de bandă de asasini, a scos la iveală în faţa lumii întregi adevărata înfăţişare a troţkismului[222]. A fost odată un curent vătămător în sânul clasei muncitorare, troţkismul a devenit avangarda contrarevoluţiei în perioada construcţiei socialiste, iar acuma, când construcţia socialismului face progrese enorme, el, împreună cu imperialismul german şi capitalul financiar mondial, ia parte activă la pregătirea războiului contra URSS. Respinşi de masele muncitoare din toată lumea, troţkiştii au voit, ca şi fasciştii, să se impună cu forţa prin asasinarea conducătorilor clasei muncitoare din toată lumea. Pregătirea războiului contra URSS se face în diferite forme şi pe diferite căi. Sabotajul specialiştilor din industrie, agricultură, căilor ferate a fost învins de puterea revoluţionară a Partidului Comunist din URSS şi a clasei muncitoare şi ţărănimii din colhozuri. Fasciştii contrarevoluţionari, care n-au reuşit să slăbească regimul sovietic, vor s-o slăbească prin asasinarea conducătorilor Partidului Bolşevic, ai Sovietelor şi Armatei Roşii şi, astfel, lipsită de tovarăşul Stalin şi cei mai buni colaboratori ai săi, Uniunea Sovietică să poată fi doborâtă cu uşurinţă. Asasinarea conducerii partidului şi URSS a fost încredinţată de capitalismul financiar trotzkiştilor lui Troţki, Zinoviev, Kamenev şi compania. Asasinarea tovarăşului Kirov[223] n-a fost un act izolat, al unor disperaţi, ci începutul executării unui plan bine stabilit de Troţki şi acoliţii săi din URSS, Zinoviev şi Kamenev. Pentru executarea acestui plan, Troţki, prin legăturile sale cu trustul presei Hoerst din America, şi-a procurat banii necesari, iar cu ajutorul Gestapo-ului (poliţia secretă din Germania) a introdus în Uniune[a Sovietică] oameni care, cu

[222] La Moscova au avut loc, în perioada 1936-1938, trei mari procese: procesul privind "acţiunea teroristă şi contrarevoluţionară" a partizanilor lui Troţki şi Zinoviev (19-23 august 1936), avându-i ca inculpaţi pe Zinoviei şi Kamenev; procesul împotriva nucleului antisovietic troţkist (23-30 ianuarie 1937), în care au fost judecate 17 persoane, printre care Pietakov, preşedintele Băncii de Stat şi Karl Radek; procesul împotriva Blocului de dreapta şi al troţkiştilor, în care principalii acuzaţi au fost Nikolai Buharin, Nikolai Krestinski şi Elexei Ricor, membri ai Biroului Politic al CC al PC(b)US. În acest ultim proces, în care au compărut în total 21 de acuzaţi, a fost condamnat şi Cristian Rakovski (morti în închisoare, în 1941). Cea mai mare parte a acuzaţilor din cele trei procese au fost condamnaţi la moarte şi executaţi.

[223] Asasinarea, la 1 decembrie 1934, în sediul P. C. leningrădean din Smolnâi, a lui S. M. Kirov, prim-secretar al Comitetului regional Leningrad şi secretar al CC al PC(b)US, a fost pretextul pentru declanşarea de către Stalin a epurărilor din interiorul conducerii de partid şi de stat sovietice. Episodul este considerat de istorici drept începutul Marii Terori staliniste.

ştiinţa şi sub conducerea troţkiştilor, acoperiţi de livretele de partid şi de declaraţia de supunere faţă de partid, să realizeze planurile lor criminale contra celui mai iubit din conducătorii muncitorimii şi asupriţilor din toată lumea.

Procesul a mai scos în evidenţă şi cârdăşia ideologică şi politică a conducătorilor Internaţionalei a II-a şi unei mari părţi din conducătorii Internaţionalei sindicale, cu toţi duşmanii Uniunii Sovietice, ai Partidului Comunist din URSS şi ai Internaţionalei Comuniste. Ambele aceste organizaţii internaţionale, care în mod sistematic refuză frontul unic de luptă contra terorii fasciste, pentru apărarea antifasciştilor, fără nici o greutate au găsit acum limbajul comun cu fasciştii ca împreună, prin presă, să pornească o campanie turbată de clevetire a statului proletar. Liderii Internaţionalei a II-a şi ai celei sindicale, sub paravanul apărării "unor năpăstuiţi de justiţia sovietică", se amestecă în administrarea justiţiei sovietice, inventează tot felul de minciuni şi, în felul acesta, împreună cu fasciştii, organizează o nouă Sfântă Alianţă a forţelor reacţionare contra pericolului bolşevic, ceea ce în limbajul de astăzi al fasciştilor înseamnă luptă neîmpăcată contra oricăror libertăţi şi contra democraţiei şi a popoarelor care încă nu se găsesc sub jugul fascist. Conducătorii Internaţionei Fasciste şi Sindicale, împreună cu troţkiştii, sunt furnizorii presei fasciste a materialului necesar pentru răspândirea celor mai formidabile minciuni asupra situaţiei din URSS, ceea ce ajută fasciştilor să mai mobilizeze în lupta contra Partidului Comunist păturile înapoiate, în rândul cărora adevărul asupra stării de lucruri din URSS şi a succeselor imense în consturirea socialismului n-a pătruns. La noi în ţară, purtătorii cuvântului troţkismului contrarevoluţionar sunt socialiştii unitarişti (ghelerterişti) şi câţiva tineri studenţi în fruntea cărora se găseşte agentul provocator Würmbrandt. Ca şi în toată lumea, şi la noi, troţkiştii, din sânul cărora se recrutează agenţi provocatori sub fraze de stânga, prin raspândirea de minciuni asupra politicii interne şi externe a URSS-ului, a Internaţionalei Comuniste şi a Partidului Comunist, ei caută să împiedice realizarea Frontului Unic Proletar şi a Frontului Popular Antifascist şi a frontului păcii. În felul acesta, ei îşi servesc foarte bine pe stăpânii lor, contribuind la mărirea greutăţilor pe care le întâmpinăm în calea realizării unităţii de acţiune a proletariatului şi a poporului în contra fascismului şi pentru pace. Apărătorii troţkismului sunt, şi la noi în ţară, social-democraţii de dreapta, fasciştii şi presa lor. Campania pe care aceştia o duc prin presă este strâns legată de pregătirea de război contra URSS şi pentru a justifica politica Guvernului român de apropiere de blocul statelor războinice, în fruntea cărora este Germania.

În legătură cu directivele deja primite de la ICE cu campania de lămurire a maselor muncitoare şi populare asupra caracterului contrarevoluţionar fascist al troţkismului, te sfătuiesc:

a) să dai publicităţii cât mai largi materialele din proces şi, în special, declaraţiile principalilor acuzaţi şi al agentului de legătură dintre Troţki, Gestapo şi Zinoviev-Kamenev;

b) în adunări populare de orice natură, trebuie făcute sforţări ca masele să ia cunoştinţă de conţinutul procesului, ca şi de sentinţe, explicând maselor largi necesitatea ca ele să se solidarizeze cu sentinţa dată şi prin telegrame, scrisori, moţiuni adresate conducătorilor partidului din URSS, cât şi Guvernului URSS, să arate simpatia faţă de aceia care, călcând în picioare toate greutăţile, cu succes construiesc socialismul şi înlătură din cale pe criminali, bandiţi şi asasini;

c) deosebită atenţie trebuie dată presei de dreapta şi căutat ca, atât prin presa legală, cât şi cea ilegală, nici una din minciunile presei reacţionare asupra URSS şi conducătorilor ei să nu rămână fără un răspuns categoric şi convingător pentru mase;

d) troţkiştilor, a căror activitate se va intensifica acuma, trebuie, de asemenea, dată deosebită atenţie, urmăriţi în toată activitatea lor şi, cu fapte concrete, demascaţi în faţa maselor largi populare, activitatea lor criminală de destrămare a forţelor antifasciste şi ale păcii.

e) în partid, trebuie imediat desfăşurată o largă campanie prin scris, prin cursuri speciale atât cu activul partidului, cât şi cu activiştii fără de partid, de lămurire ideologică asupra rolului nefast pe care troţkismul l-a jucat atât în mişcarea muncitorească din Rusia ţaristă, şi cea internaţională şi, mai ales, asupra rolului contrarevoluţionar pe care Troţki şi ciracii lui îl joacă în ultimii ani;

f) campania de lămurire a membrilor partidului asupra troţkismului trebuie să ridice la nivel superior vigilenţa întregului partid contra oportuniştilor de orice fel şi întărirea unităţii ideologice a partidului în întregime.

g) tovarăşul Al.[224] este însărcinat ca, în termen de zece zile, să facă materialul necesar propagandiştilor partidului pe tema "Troţkismul şi rolul lui contrarevoluţionar în mişcarea muncitorească"

3. În ultimul timp, aflu despre hotărârea CGM-ului[225] de a exclude Uniunea CFR. Am citit şi protestul Comitetului Central al uniunii. Noi trebuie să demascăm această uniune ca un ajutor direct fascismului, în momentul când el se pregăteşte să vină la putere prin dezbinarea şi dezorganizarea forţelor muncitoreşti şi slăbirea capacităţii de luptă contra fascismului. Unitatea ceferiştilor, a detaşamentului celui mai înaintat al clasei muncitoare din România, este chestia întregii muncitorimi şi, de accea, trebuie pornită o acţiune energică în toate sindicatele afiliate CGM-ului, contra acestei hotărâri şi să ceară anularea ei. Aceeaşi acţiune trebuie dusă şi în sânul Federaţiei CFR, întărind legăturile ei cu uniunea. În acelaşi timp, trebuie intensificată munca sindicatelor CFR pentru întărirea lor organizatorică. Direcţiunea CFR şi autorităţile vor folosi hotărârea CGM-ului pentru a împiedica existenţa deschisă a sindicatelor CFR. Trebuiesc mobilizate masele ceferiste şi toţi muncitorii pentru existenţa sindicatelor CFR, contra tuturor şicanelor. În acelaşi timp, trebuie începută imediat organizarea corpurilor de delegaţi, oameni de încredere în toate părţile, acolo unde ele nu există. Lărgite şi activizate unde există, căci după felul cum sindicatele vor şti să-şi asigure legătura cu muncitorii, în orice condiţiuni va depinde posibilitatea de a duce mai departe lupta lor.

4. Îţi trimit hotărârea în chestia: 1. Luat în ziua de 28. VIII. Pe baza avizului medical că n-are nevoie de prelungirea odihnei şi de schimbarea condiţiilor de trai şi de muncă, se va recomanda tovului Moroşi să renunţe la restul concediului. 2. Pentru munca mai departe, tovul Moroşi este trimis la muncă legală de masă în ţară, eventual după terminarea concediului. 3. Tovul Moroşi va pleca imediat la locul vechi. 4. Secretariatul este obligat să susţină materialiceşte pe tovarăşul Moroşi. Aflând despre această hotărâre, Moroşi s-a adresat cu un protest babacului[226], în care afirmă că boala

[224] Probabil N. Goldberger.

[225] CGM = Confederaţia Generală a Muncii.

[226] Babacul = Internaţionala Comunistă.

lui a fost utilizată pentru a fi scos din conducere şi că aceasta nu este întâmplător, hotărârea decurgând din întreaga linie a CC-ului, a cărui activitate cere să fie imediat cercetată. Faptul că noi am pus la dispoziţie Rezoluţia plenarei, ele nefiind încă gata, el îl apreciază ca un refuz în general de a i se da rezoluţiile pentru a lua cunoştinţă de ele. După câte vezi, amicul nu numai că nu a păşit pe calea recunoaşterii greşelii sale şi a justiţiei celor hotărâte de plenară, ci continuă mai departe cu vechea sa atitudine. Eu te voi ţine la curent cu mersul lucrurilor.

5. În ce priveşte folosirea mai departe a lui Petrică, socot necesar să rămânem la ultima hotărâre luată în legătură cu el, adică scoaterea din Bucureşti, căci cele stabilite după şedinţă de cei doi amici împreună cu tine, pe de o parte, slăbeşte politiceşte măsura luată, iar pe de altă parte, din punct de vedere al conspiraţiei, periclitează noul comitet. Te rog, deci, să pui acestea în aplicare cât se poate de repede, la fel, te rog să mă informezi amănunţit despre felul cum repartizezi cadrele. Despre o serie de lucruri atinse în rapoarte de la organizaţii voi căuta să te ajut cu unele articole. Rapoartele însă au o serie de lipsuri care-mi îngreunează aprecierea lor. Fiecare raport începe cu descrierea oraşelor, regiunilor etc. Pe urmă, arată câteva acţiuni duse, fără să vorbească de activitatea organizaţiilor de partid, a celulelor. Foarte rar, rapoartele arată probleme care frământă organizaţiile respective. Pentru ca rapoartele să poată, într-adevăr, reda situaţia şi problemele organizaţiilor respective, ar trebui ca tu să ajuţi pe cei ce le scriu cu sfaturi şi întrebări. O mare lipsă cu rapoartele făcute de tovii noştri în altă regiune sau la altă muncă. Aceste rapoarte şi, în primul rând, raportul primit de la instructorul tău pentru organizaţiile de masă, se opresc exclusiv la "ce am găsit" şi "ce am făcut eu", nepunând nici o problemă, nefăcând nici o propunere pentru munca de mai departe. Această credinţă că istoria partidului se începe cu fiecare instructor nou, trebuie aspru combătută şi cerut ca raportul să redea viaţa şi problemele organizaţiilor respective. Altfel, nici tu, dar mai cu seamă eu, nu pot da nici un ajutor pe baza unor astfel de rapoarte. Cere raportorilor să pună data şi iscălitura pe rapoartele pe care le fac.

7. Îţi trimit planul pentru popularizarea Constituţiei din URSS. Te rog să mă ţii la curent cu această muncă.

8. St. nu poate descifra cele scrise de Valeriu, aşa că, te rog, comunică-mi cheia. Te rog să mă informezi amănunţit de toată munca ta. În ziare, văd că cuziştii au început atacarea întrunirilor meseriaşilor, în vederea alegerilor pentru C[amerele] d[e] m[uncă]. Informează-mă cum au reacţionat meseriaşii. Dragul meu, te rog să nu te superi că nici de data asta nu-ţi trimit rezoluţiile din cauză că munca mea încă nu este organizată cum trebuie şi a chestiilor curente eu n-am putut să le termin la data fixată. Voi face tot posibilul ca să fie gata în câteva zile.

Multe salutări, Doja

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 193, c. 582-587

80. 1938 septembrie 6 – Scrisoarea lui Valter Roman către Boris. Stefanov, prezentând situaţia comuniştilor români aflaţi pe frontul din Spania şi solicitând restabilirea contactelor între aceştia şi conducerile PC Spaniol şi PC Român.

Dragă tovarăşe Ştefanov,

Este prima oară că luăm iniţiativa a scrie ţie directimente. Situaţia noastră neclarificată, precum şi anumite preocupări, ne obligă la aceasta.

Şi, înainte de a intra în subiect, vreau să subliniez că scriu în numele tovarăşilor membrii de partid din grupul „Anna Pauker".

a. În timpul şederii mele la Paris (iulie a.c.), am participat la o şedinţă cu tovul delegat şi cu Petre, unde am discutat situaţia voluntarilor şi a unităţilor româneşti din Spania, luând anumite decizii care, în parte, trebuia să fie pus în practică imediat, iar restul după aprobarea ta.

1) Între altele, s-a decis următoarele:

a. restabilirea unui contract între noi şi CC spaniol.

b. restabilirea unui contract între noi şi CC român.

c. trimiterea câtorva tovarăşi la şcoala de partid.

d. scoaterea câtorva tovarăşi din front etc.

Ori, din toate aceste decizii nu s-a realizat nimic până acuma. Lucrăm fără directive şi fără control. Şi fără material.

2) Tovarăşul Bibi Rosner (bucovinean), pe care îl cunoşti din închisoarea Doftana, s-a îmbolnăvit foarte rău. Tuberculoza osoasă primită la Doftana s-a reînnoit aici, după atâtea luni de front, într-o formă foarte gravă. Nu poate să mişte deloc un picior şi medicii sunt destul de pesimişti. El este deocamdată un om completamente inutil pentru orice servicii. O să fie repatriat în Franţa.

Având în vedere trecutul revoluţionar şi, mai mult ca asta, conduita sa exemplară din punct de vedere militar şi politic de pe front, te rugăm, tovarăş Ştefanov, să intervii pe lângă autorităţile noastre de competinţă de a facilita tovului Bibi intrarea sa în uniune.

Cerem acest lucru partidului, ca prima dorinţă a voluntarilor comunişti din Spania ca, în acest fel, să putem reda tovul mişcării şi să demonstrăm tuturor că partidul nostru nu uită pe acei care au dat sănătatea lor pentru cauza comună.

3) Tovarăşul N. Bidianu (decis de către noi – încă la Paris – de a populariza numele) a căzut ca un adevărat erou, pe frontul de Levante conducând compania „Boris Ştefa-nov" la atac cu cuvintele „Românii, înainte!".

Tovarăşul Nicolae Cristea a fost slab rănit pe frontul de Ebro.

4) Grupul de artilerie "Anna Pauker" s-a distins din nou în operaţiile din Ebro. A fost primul grup de artilerie care a trecut fluviul Ebro, ducând fiecare tun şi muniţie în bărci pe ţărmul drept, în mijlocul unei ploi de grenade ale aviaţiei italo-germane.

Iar în timpul luptelor, pe lângă Gaudessa, a fost tocmai bateria „Tudor Vladimirescu" a grupului care n-a cedat panicii momentane ce a cuprins celelalte unităţi.

În speranţa că dorinţele noastre vor fi satisfăcute şi în aşteptarea răspunsului,

te salutăm călduros.

Frontul de Ebro: 6. 9. 1938

Walter Roman

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 194

81. 1938 octombrie 25 – Scrisoare adresată de comunistul francez André Marty, agent al Cominternului, lui Valter Roman, în care critică afirmaţiile acestuia din urmă privind lipsa de interes a Cominternului faţă de voluntarii comunişti din Spania.

Barcelone, le 25 Octobre 1938
Au camarade Boris Stefanov
CC du PC Roumain
Cher camarade,

Le camarade Valter Roman nous a priés de te remettre la lettre ci-joint que lui-même a écrite.

L'ayant lue, nous y avons trouvé des informations qui ne correspondent pas à la réalité. C'est pourquoi nous avons écrit une lettre au camarade Valter Roman pour souligner ses inexactitudes. Nous vous joignons la copie de notre lettre afin que vous jugiez vous-mêmes de la valeur de la lettre que le camarade Valter Roman a écrite.

Reçois cher camarade, nos salutations communistes.

André Marty

Barcelone, le 22 octobre 1938
Camarade Valter Roman
Frente de Ebro
Cher camarade,

Nous avons reçu ta lettre que tu as écrite au camarade Boris Stefanov afin qu'elle lui soit remise. Ce que nous ferons dès que nous le pourrons.

Par la lecture de la lettre nous n'avons pu ne pas y remarquer quelques incertitudes qu'il est bien de souligner et d'expliquer afin de liquider tout malentendu et aussi cher camarade, un manque de collaboration de ta part vis-à-vis du Parti Communiste d'Espagne.

On ne peut, en effet, ne pas remarquer que toi, ayant des choses à denoncer sur la vie de Parti des camarades roumains, tu n'aies jamais senti la necessité de t'adresser au CC du PC d'Espagne; et, dans les limites de nos connaissances tu ne les as même pas possées au Comité dirigeant le Parti du groupe d'Artillerie "Anna Pauker". Ce qui veut dire que tu avais les moyens d'intervenir dans la situation en tant que membre du PC d'Espagne et qu'il était de ton devoir de le faire, mais que tu ne l'as pas fait. D'autant plus que tu affirmes parler au nom de tous les camarades roumains; membres du Parti.

Les inexactitudes sont les suivantes. Il n'est pas vrai que vous ayez travaillé sans directives, sans contrôle et sans matériel qui se rapporte au Parti. Ce n'est pas vrai. Si les camarades espagnols membres du Parti faisant parti du même groupement militaire que vous, ont reçu des directives, du matériel et ont été contrôlés par l'organisation comme c'est réellement le cas, de même l'ont été des camarades internationaux membre du Parti car le Parti est unique et la direction aussi. Nous savons par expérience que les plaintes de cette catégorie si générales qu'absolues de la part les camarades internationaux sont dues à ce que ces camarades toutefois ne veulent pas se considérer membres du Parti Communiste Espagnol.

Nous ne savons pas s'il est vrai ou non qu'à Paris on a fait des réunions au cours desquelles furent prises des décisions au sujet des camarades roumains. Personne ne nous les a communiquées, soit dans leur ensemble, soit en partie. On ne pouvait donc rien faire.

Mais il y a quelque chose que nous ne comprenons pas, camarade Roman. Que signifie "rétablir la liaison entre vous et le CC du PC d'Espagne"? Si vous êtes membre du PC d'Espagne, la liaison existe déjà par ce fait même.

Que signifie "rétablir la liaison entre vous et le CC du PC Roumain"? lorsque entre le CC du PC d'Espagne et le CC du PC Roumain, que nous sachions, cette liaison n'a jamais été brisée?

Il nous semble, camarade Roman que dans le fonds de ta lettre et des questions que tu poses il y a une très grande incomprehension du rôle des communistes des autres pays qui se trouvent en Espagne. Rôle qui ne doit pas consister a créer de petits partis de nationalités dans le Parti Communiste d'Espagne avec tout une série de représentants à eux, officiels ou officieux lesquels, en effet, au lieu de penser à l'unité du parti contribuent à le diviser par toutes leurs questions qui, bien qu'intéressantes ne sont pas de premier plan ici en Espagne.

Ceci a été notre expérience et c'est ceci que nous voulons éviter lorsque nous voulons que les camarades communistes se lient d'avantage au PC Espagnol, lorsque le CC du PCE a décidé de ne pas admettre des représentants de Parti en Espagne ni une organisation de Parti par groupe de nationalités. Les décisions de Paris, auxquelles tu te rapportes et qui étaient prises sur la base de la vieille méthode de travail ne pouvaient donc être réalisées. Elles étaient politiquement déplacées.

Pour conclure, nous te communiquons qu'à chaque fois que le PC Roumain nous a demandé soit des camarades, soit des renseignements, nous lui avons donné satisfaction.

Ne pouvant imprimer ici la littérature spéciale en votre langue nous l'avons demandée au PC Roumain. Mais rien n'est encore arrivé à cause des difficultés de transmission.

Chaque fois que les camarades roumains ayant besoin de quelque chose se sont adressés à nous, nous avons fait le maximum d'efforts pour les satisfaire.

C'est enfin le PC d'Espagne qui s'est chargé et qui accomplit l'étude des camarades roumains pas seulement en tant que militants du PC d'Espagne mais également en tant que communistes ou cadres du Parti Roumain. Naturellement dans notre travail il n'y a pas mal de défauts, mais affirmer – comme tu affirmes – tout simplement que vous travaillez sans directives, sans contrôle et sans que personne ne s'interesse à vous, c'est inexact.

Salut,

André Marty

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 191-193

Traducere:

Barcelona, 25 octombrie 1938

Tovarășului Boris Ștefanov

CC al PCR

Dragă tovarăşe,

Tovarăşul Valter Roman ne-a rugat să-ţi predăm scrisoarea alăturată, pe care el însuşi a redactat-o.

Citind-o, am găsit informaţii care nu corespund realităţii. De aceea, i-am scris tovarăşului Valter Roman o scrisoare, pentru a-i atrage atenţia asupra inexactităţilor. Vă trimitem alăturat şi o copie a scrisorii noastre, pentru a judeca dumneavoastră înşivă valoarea scrisorii pe care tovarăşul Valter Roman a scris-o.

Primeşte, tovarăşe, salutul nostru comunist.

André Marty

Barcelona, 22 octombrie 1938.

Tovarăşului Valter Roman

Frente de Ebro

Dragă tovarăşe,

Am primit scrisoarea pe care ai adresat-o tovarăşului Boris Ştefanov pentru a-i fi predată. Lucru pe care-l vom face, de îndată ce vom putea.

Citind scrisoarea ta, nu am putut să nu constatăm câteva incertitudini, pe care este bine să le subliniem şi să le explicăm pentru a elimina orice neînţelegere, precum şi o lipsă de colaborare din partea dumitale, dragă tovarăşe, cu Partidul Comunist din Spania.

Nu putem efectiv să nu remarcăm că tu, având câteva lucruri de spus în legătură cu viaţa de partid a tovarăşilor români, nu ai considerat niciodată necesar să te adresezi CC al PC din Spania; şi, din câte ştim noi, nu le-ai semnalat nici Comitetului conducător de partid al grupului de Artilerie "Anna Pauker". Ceea ce înseamnă că aveai mijloacele pentru a interveni în problemă, în calitate de membru al PC Spaniol, şi că era de datoria ta să o faci, însă nu ai făcut-o. Cu atât mai mult, cu cât afirmi că vorbeşti în numele tuturor tovarăşilor români, membri ai partidului.

Inexactităţile sunt următoarele. Nu este adevărat că aţi lucrat fără directive, fără control şi fără material care să se raporteze la partid. Nu este adevărat. Dacă tovarăşii spanioli, membri ai partidului, făcând parte din aceeaşi grupare militară cu voi, au primit directivele, materialul şi au fost controlaţi de către organizaţie, cum s-a întâmplat în acest caz, la fel s-a procedat şi în cazul tovarăşilor internaţionali membri ai partidului, pentru că partidul este unic, iar conducerea sa, de asemenea. Din experienţă, noi ştim că plângerile de acest fel, pe cât de generale, pe atât de absolute, din partea tovarăşilor internaţionali sunt datorate faptului că aceşti tovarăşi nu vor, cu toate acestea, să se considere membri ai Partidului Comunist Spaniol.

Nu ştim dacă este adevărat sau nu că, la Paris, au avut loc întâlniri în cadrul cărora s-au luat decizii cu privire la problema tovarăşilor români. Nimeni nu ni le-a comunicat, nici în întregime, nici în parte. Deci, nu puteam face nimic.

Dar există ceva ce nu înţelegem, domnule Roman. Ce înseamnă "restabilirea legăturii între voi şi CC al PC Spaniol"? Dacă sunteţi membru al PC Spaniol, legătura există deja, tocmai prin acest fapt.

Ce înseamnă "restabilirea legăturii între voi şi CC al PC Român"? când între CC al PC din Spania şi CC al PC Român, după cum ştim, această legătură nu a fost niciodată ruptă?

Ni se pare, tovarăşe Roman, că pe fondul scrisorii şi a problemelor pe care le pui există o mare neînţelegere a rolului comuniştilor din alte ţări, care se găsesc în Spania. Rol care nu trebuie să conste în crearea de mici partide de naţionalităţi în Partidul Comunist din Spania, cu o întreagă serie de reprezentanţi oficiali sau oficioşi care, în realitate, în loc să se gândească la unitatea partidului, contribuie la divizarea lui, prin toate aceste probleme ale lor care, deşi interesante, nu sunt pe primul plan aici, în Spania.

Aceasta a fost experienţa noastră şi tocmai această experienţă vrem să o evităm când dorim ca tovarăşii comunişti să se lege mai mult de Partidul Comunist Spaniol, când CC al PCS a decis să nu admită reprezentanţi ai partidului în Spania şi nici vreo organizaţie de partid pe grupuri de naţionalităţi. Deciziile de la Paris, la care te referi şi care au fost luate pe baza vechii metode de lucru, nu puteau fi realizate. Din punct de vedere politic, ele erau deplasate.

În concluzie, îţi comunicăm că, de fiecare dată când PC Român ne-a cerut fie tovarăşi, fie informaţii, i-am dat satisfacţie.

Neputând tipări aici literatura de specialitate în limba dumneavoastră, am cerut acest lucru PC Român. Dar nu a sosit încă nimic datorită dificultăţilor de comunicare.

De fiecare dată când tovarăşii români, având nevoie de ceva, ni s-au adresat, noi am făcut tot ce ne-a stat în putinţă pentru a-i ajuta.

În fine, PC din Spania este cel care s-a însărcinat şi care a îndeplinit instruirea tovarăşilor români nu doar ca militanţi ai PC Spaniol, ci şi în calitate de comunişti sau cadre ale PC Român. Fireşte, în munca noastră există destule deficienţe, dar a afirma, pur şi simplu – aşa cum o faci tu, că lucraţi fără direcţie, fără control şi fără ca cineva să se intereseze de voi, este inexact,

Salut,

André Marty

82. [1938] – Scrisoare adresată de Boris Ştefanov generalului de divizie Ioan Sichitiu, fost şef al Marelui Stat Major al României, prin care îl felicită pentru atitudinea sa antifascistă şi îi solicită colaborarea la politica de front popular.

D-lui General Sichitiu

Domnule General,

Noi, comuniştii din România, cu mare durere am aflat despre moartea Generalului Tonici din Iugoslavia. Acest ostaş n-a găsit cale spre masele populare şi, nevoind să devie unealta în mâinile Regentului Pavel şi camarilei, pentru a duce război în contra propriului său popor, pentru a duce alături de blocul statelor fasciste războiul nou mondial, s-a sinucis.

Cu atât mai mare bucurie noi, comuniştii din România, am aflat că dvoastră nu numai că n-aţi voit să fiţi unealta oarbă în mâinile Regelui, camarilei şi vârfurilor celor mai reacţionare, celor mai şovine şi celor mai agresive ale capitalului financiar şi marii proprietăţi, dar aţi şi înţeles că locul dvoastră este în rândul maselor populare, în sânul forţelor democratice şi, împreună cu ei, să luptaţi cu toate forţele voastre pentru apărarea cu adevărat a intereselor poporului român şi popoarelor conlocuitoare din România – luptând contra pericolului de fascism şi război, pentru: pâine, pace, libertate şi progres.

Dvoastră, concediat prea de timpuriu, v-aţi înscris în PNŢ, tocmai când acest partid cu unanimitate se orientează spre o tactică de luptă mai consecventă, hotărâtă de mobilizare a maselor, când nevoia concentrării tuturor forţelor democratice, pentru a bara drumul fascismului spre putere la noi, este o necesitate imperioasă şi când această nevoie o înţeleg cadrele şi organizaţia de jos a PNŢ, Partidul S[ocial] D[emocrat], organizaţiile de jos ale PRŢ, organizaţiile profesionale ale muncitorilor, ţăranilor, meseriaşilor, funcţionarilor, învăţătorilor şi masele largi neorganizate, care văd cum pericolul de fascism şi război pe scara internaţională şi naţională, creşte zi cu zi.

Numai prin concentrarea tuturor forţelor democratice, prin crearea comitetelor de coordonare a luptei tuturor partidelor şi organizaţiilor democratice pe scară locală şi naţională, se vor putea mobiliza masele cele mai largi populare să participe activ la lupta electorală în curs, să se asigure înfrângerea fasciştilor şi guvernului fascizant şi să se ducă luptă cu succes contra orice încercare de stabilire a dictaturii militaro-fasciste, lichidarea şi restului de libertăţi democratice, dezlănţuirea războiului bandelor fasciste în contra poporului român şi popoarelor conlocuitoare din România şi orientarea României spre alianţa cu blocul statelor fasciste şi războiul alături de ele.

În persoana dvoastră, d-le general, noi, comuniştii din România, felicităm pe toţi ofiţerii activi şi de rezervă, care, ca dvoastră, ştiu şi vor şti să apere în adevăr intere-sele poporului român şi popoarelor conlocuitoare din România, luptând alături de masele populare în contra pericolului de fascism şi război, pentru pâine, pace, libertate şi progres.

Trăiască armata, ca apărătoare a intereselor poporului român şi popoarelor din România!

Cu deosebite consideraţiuni,
B. S.

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 26

83. 1939 ianuarie 26 – Scrisoare, probabil, a lui Boris Ştefanov către un membru PCR, aflat la Paris, în care cere să se ia măsuri pentru ca voluntarii români repatriaţi din Spania să nu fie expuşi arestării sau racolării de către serviciile secrete româneşti şi străine.

Cher ami,

Maintenant tu dois aider de toutes tes forces le Comité National pour faire accepter et envoyer tous les volontaires dans le pays. Pour qu'ils puissent rentrer dans le pays, il est nécessaire de ne donner aucun prétexte aux agents de la Sûreté, - qui très probablement ont inondé ta ville et qui s'efforceront de faire du recrutement parmi les volontiers, - de supposer qu'ils ont des liaison directes quelconques avec nous ou qu'ils se trouvent sous notre influence.

Tu dois envoyer tous les volontaires au Comité National et de ton côté, tu dois faire tout ce qui est [en] ton pouvoir pour que le Comité National puisse recevoir toute aide de la part des autorités locales et des comités locaux pour venir en aide, au premier lieu, à tous les blessés, invalides, etc. et pour que tous les volontaires sentent qu'ils sont entourés de sollicitude, qu'ils ne sont soumis à

aucune privation, qu'ils n'aient pas de désagréments et qu'ils puissent rentrer dans le pays, dans de bonnes conditions et le plus rapidement possible. Tu dois, par l'intermédiaire des volontaires qui sont membres du Parti, mettre tous les volontaires au courant de la situation internationale, de la nécessité de renforcer la lutte contre le fascisme et la guerre, que toutes les forces luttant pour la défense de la paix et pour une victoire proche et inévitable sur les agresseurs fascistes soient mieux organisées. Avec l'aide des militants qui se trouvent parmi les volontaires tu dois donner du courage à tous ceux qui ont peur des difficultés actuelles qui se dressent devant eux au moment de leur retour et qui seront encore plus grandes après leur retour dans le pays.

[Pré]venir tous ceux, et particulièrement les faibles, de ne pas se laisser prendre par l'ennemi de classe qui, par l'intermédiaire de la Sigourantza, la Gestapo, l'OVRA, s'efforceront de les enrôler.

Il dépendra de ton travail énergique que tous les volontaires soient convenablement placés et qu'aucun d'eux ne méconnaisse la grande activité que tu as déployée pour les aider.

En ce qui concerne la famille de Slepoi, tu dois faire savoir dans le pays quelle est la situation de sa famille et il faut demander ce que nous devrons faire avec sa femme, si elle peut rentrer dans le pays et sinon ce qu'elle fera. Quant à Slepoi la décision de la délégation du CC reste en vigueur, c'est-à-dire qu'il doit rentrer dans le pays.

26. I. 1939.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 560

Traducere:

Dragul meu,

Acum trebuie să ajuți din toate puterile Comitetul Național pentru a accepta și a trimite toți voluntarii în țară. Ca să poată intra în țară, trebuie să nu se dea nici un pretext agenților Siguranței – care, cel mai probabil, au inundat orașul și care încearcă să facă recrutări în rândul voluntarilor – să presupună că au oarecare legături directe cu noi sau se găsesc sub influența noastră.

Trebuie să trimiți toți voluntarii Comitetului Național și din partea ta, trebuie să faci tot ce-ți stă în puteri pentru a putea Comitetul Național să primească tot ajutorul din partea autorităților locale și a comitetelor locale, pentru a veni, în primul rând, în ajutorul tuturor răniților, invalizilor etc. ... și pentru ca toți voluntarii să simtă că sunt înconjurați de solicitudine, că nu sunt supuși nici unei privațiuni, că nu au neplăceri și că se pot întoarce în țară, în bune condiții și cât mai rapid posibil. Prin intermediul voluntarilor care sunt membri de partid, trebuie să pui la curent toți voluntarii cu situația internațională, cu necesitatea întăririi luptei împotriva fascismului și războiului, pentru ca toate forțele, luptând pentru apărarea păcii și pentru o victorie apropiată și inevitabilă asupra agresorilor fasciști să fie mai bine organizate. Cu ajutorul militanților care se găsesc printre voluntari, tu trebuie să le dai curaj tuturor celor cărora le e frică de dificultățile actuale care se

ivesc în faţă în momentul întoarcerii lor şi care vor fi şi mai mari după revenirea lor în ţară.

[Trebuie] să-i previi pe toţi aceştia şi mai ales pe cei slabi, să nu se lase prinşi de duşmanul de clasă care, prin intermediul Siguranţei, Gestapo-ului, OVRA, vor încerca să-i înroleze.

Va depinde de munca ta energică ca toţi voluntarii să fie plasaţi convenabil şi ca nici unul dintre ei să nu subaprecieze larga activitate pe care tu ai desfăşurat-o pentru a-i ajuta.

În ceea ce priveşte familia lui Şlepoi, trebuie să faci cunoscut în ţară care este situaţia familiei sale şi trebuie să întrebi ce trebuie să facem cu soţia sa, dacă poate să se întoarcă în ţară şi, dacă nu, ce va face. În ce-l priveşte pe Şlepoi, decizia delegaţiei CC rămâne în vigoare, adică el trebuie să se întoarcă în ţară.

26 ianuarie 1939

84. 1939 martie 2 – Scrisoarea Secretariatului Comitetului voluntarilor români din Spania către voluntarii internaţi în lagărele de la Argé sur Mer şi St. Cyprien, cuprinzând indicaţii asupra modului în care se face repatrierea voluntarilor.

Paris, le 2 Mars 1939

Dragi tovarăşi,

Am avut de învins multe greutăţi pentru a trimite pe delegata noastră, tovarăşa Elvira, la voi, putem spune însă că rezultatele obţinute prin această plecare ne-au satisfăcut pe toţi deopotrivă. Faptul că am putut restabili un contact direct cu voi, că am putut vedea entuziasmul exemplar cu care înfruntaţi lipsurile, că am putut să vă punem în curent, câtuşi de puţin, cu situaţia de la noi, toate acestea nu numai că uşurează munca noastră de ajutorare şi solidaritate faţă de voi, dar ne dau posibilităţi noi de lărgire şi intensificare a muncii noastre.

Prima ocazie a şi fost folosită, când tovarăşa Elvira, în ziua întoarcerii de la voi, a venit la balul ce-l organizasem în folosul nostru [şi], cu toată durerea faţă de suferinţele ce le înduraţi, a redat ce a văzut şi a simţit printre voi. În special, a influenţat munca insistentă pe toate terenurile ce se duce în lagărul din St. Cyprien, de unde a adus şi buletinul de propagandă ce apare acolo regulat, din două în două zile.

Toată lumea a rămas adânc impresionată de cele relatate, iar apelul pe care l-am lansat a avut drept rezultat licitarea unui obiect care a adus un plus de 550 de franci în casa noastră.

Dorinţa voastră, tovarăşi, ca să folosim orice ocazie, orice manifestare publică pentru a vorbi de viaţa şi nevoile noastre, noi o realizăm tot timpul în procesul muncii. Vă promitem ca să înzecim sforţările noastre. De altfel, toată munca noastră se concentrează, astăzi, mai ales, în două direcţii:

1) Ajutorarea voluntarilor români din lagăre de concentrare.
2) Ajutorarea celor prezenţi aci.

Prin intensificarea strângerii de bani, alimente şi îmbrăcăminte, prin trimiterea de pachete, colectiv şi individual, în lagăre, prin reînnoirea năşiilor[227], prin antrenarea organizaţiilor care au stat până acum departe de noi în munca noastră de ajutorare, prin popularizarea vieţii noastre, prin desfăşurarea unei campanii în favoarea revendicărilor noastre, iată cum vrem să vă ajutăm pe voi.

Prin sforţări din partea comitetului, prin organizarea parenării, vrem să îngrijim în măsura posibilităţii pe cei de aici şi, mai ales, pe cei bolnavi. Bolnavii şi invalizii sunt, întotdeauna, centrul preocupărilor noastre şi n-au avut până acum de suferit mari lipsuri. Greutăţile ce le întâmpinăm vă puteţi închipui numai după faptul că, pentru ajutorarea celor prezenţi veniţi de curând, tovi voluntari întorşi aci de mult timp au renunţat la mai mult de jumătate din ajutorul ce-l primeau. Un gest demn de ei, care merită toată lauda şi recunoştinţa din partea noastră, a tuturora.

Cu a doua ocazie, vă vom informa mai amănunţit despre activitatea noastră zilnică, până atunci, vă rugăm totuşi să ne daţi părerea voastră şi tot ce credeţi că am putea face mai mult pentru voi, pentru poporul spaniol.

Scumpi tovarăşi, din scrisorile primite după vizita tovarăşei Elvira se vede că nu sunteţi încă în curent cu multe chestiuni. Cu scopul de a vă lămuri complet, precum şi pentru a vă aduce actele, literatura şi ceva ajutor, folosim ocazia ce ni se prezintă de a vă trimite încă o delegată din partea noastră, pe tovarăşa Rosea. Nu ştim dacă vom mai putea aşa curând să comunicăm cu voi, e foarte greu şi costisitor. De aceea, vă rugăm, chiar cu riscul ca tovarăşa să mai rămâie o zi-două lângă voi, să folosiţi această ocazie până la maximum.

Iată ce vrem să vă comunicăm în urma consultării diferitelor organe de aici şi ca o completare la cele comunicate anterior. De altfel, credem că, în acelaşi sens, o să fiţi informaţi şi de către reprezentanţii organizaţiilor noastre franceze, care se află la Perpignan.

1) Pentru rezolvarea problemei voluntarilor din B[rigăzile] I[nternaţionale], organizaţiile antifasciste şi democratice de aici depun cele mai mari sforţări. Se duce mereu lupta, pe toate căile posibile, pentru a îmbunătăţi regimul în lagăr şi, în acelaşi timp, pentru rezolvarea definitivă a situaţiei tuturor internaţilor din lagăre. În acest scop, organizaţiile de aici au format o comisiune specială, ai cărei reprezentanţi vor lua contact şi cu voi. Atitudinea noastră nu poate fi decât în strânsă coordonare şi legătură cu aceste organizaţii. Ea constă în aceea că nu se recomandă, din motivele expuse anterior, nici o plecare individuală, afară de cazul când tovarăşul în cauză are încă hârtii de identitate sau de lucru neexpirate pentru Franţa sau Belgia, când are posibilitatea asigurării existenţei sau a se aranja definitiv prin rude, fără a cădea astfel în sarcina comitetului internaţional sau naţional. Numele acestor tovarăşi vă rugăm să ne comunicaţi. Vă atragem atenţia că, în nici un caz, aceşti tovarăşi, în afară de cei cu acte neexpirate, nu vor putea să stea la Paris sau în regiunea pariziană, chiar dacă un francez garantează pentru ei. Cei trei tovarăşi eliberaţi din lagărul vostru sunt deja în situaţie ilegală şi trebuie să părăsească Parisul fără a avea unde pleca.

2) Cât priveşte pe cei grav bolnavi sau mutilaţi, şi aci nu suntem în măsură singuri să soluţionăm cazul. Situaţia lor va fi, în primul rând, rezolvată de aceleaşi

---

[227] Din fr. *parrainer* – a năşi, (aici) a susţine o acţiune, o persoană.
parrainage – susţinerea morală a unei persoane sau a unei acţiuni.

organe. Vă rugăm, pentru accelerarea acestui lucru, să ne trimiteţi de urgenţă biografiile şi fotografiile, dacă e posibil, tuturor celor mutilaţi şi grav bolnavi. Ei vor pleca din Franţa într-un loc unde vor fi bine îngrijiţi.

3) Cei condamnaţi sau care nu se pot întoarce în ţară până la primirea dispoziţiilor noi, să nu se înscrie pentru plecarea în România, ci în Belgia, Franţa sau America.

4) În ceea ce priveşte plecarea în România, nu cunoaştem nici o hotărâre a Guvernului român de care ne-aţi întrebat. Acest lucru nu este însă exclus, în urma unei înţelegeri între Guvernul român şi cel francez şi depinde de desfăşurarea evenimentelor politice în viitor. Oricum, toţi acei care sunt hotărâţi de a pleca în ţară, să fie pregătiţi în acest sens, când repatrierea lor va fi posibilă.

A) Nici o declaraţie de principiu care ar renega sau ar pune în lumină negativă activitatea şi lupta depuse de voluntarii români în Spania.

B) Tovarăşii care se întorc în ţară trebuie să păstreze aceeaşi atitudine demnă în faţa autorităţilor româneşti şi, în general, să nu uite că, apărând cauza independenţei spaniole, au apărat independenţa şi cauza naţională a ţării noastre. Aceasta presupune, bineînţeles, o muncă insistentă din partea voastră, mai ales, a celor responsabili.

6) Tovarăşii minoritari fără naţionalitate sau acei care cred că au pierdut-o, se vor înscrie că doresc să plece în Franţa, Belgia sau America.

7) Cât priveşte munca nefastă pe care o desfăşoară unele elemente provocatoare şi străine de noi, noi suntem siguri că priceperea şi curajul de care aţi dat dovadă până acum vă vor ajuta ca şi în viitor să luptaţi eficace împotriva acestor elemente şi să reduceţi până la minimum posibilităţile lor de dezbinare a colectivului voluntarilor.

Tovarăşi! Vă trimitem haine, literatură şi cele ce aţi cerut, în limita posibilităţilor noastre. Vă trimitem actele cerute, reţinând poate livretele militare spre a fi vizate, în caz dacă este posibil. Răspundeţi prin tovarăşa şi amănunţit de tot ce-a mai intervenit în viaţa voastră din lagăr, toate sfaturile voastre pentru noi şi cele ce vă trebuiesc mai urgent. Răspundeţi neapărat cum se poate scoate geamantanele cu lucruri pentru tovarăşii care nu sunt în lagăr şi care lucruri au trecut în Franţa cu camioane.

Cu salutări antifasciste,
SECRETARIATUL COMITETULUI

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 590-592

85. 1939 martie 20 – Listă a comuniştilor români răniţi în Spania, întocmită de Comitetul voluntarilor români de la Paris.

Ci après une première liste de volontaires roumains invalides, blessés ou malades, dans l'impossibilité de gagner leur vie, et proposés par le PC roumain, pour être envoyés en URSS.

LEONIDA TISMINETZSKI: ouvrier typographe, âgé de 25 ans, né en Bessarabie (Soroca). En Espagne depuis un an. Il a le bras amputé. Membre PCR. A été plusieurs fois arrêté et battu. A été en prison. Il a une mère vieille et veuve.

- MUNTEANU ŞTEFAN: étudiant de SARDA (Bessarabie), 24 ans, en Espagne depuis un an. Il a la main droite amputée.

- ALEX PARASKIV: ouvrier tailleur, fils de paysan, né en ancienne Roumanie (département Ilfov). A une mère veuve de guerre et 6 petits frères. En Espagne depuis un an. Il a perdu un œil et est très malade. Il a été membre de la Jeunesse social-démocrate puis passé chez nous. Il a été dans le grand procès avec Preoteasa[228]

- BIBI REZNEV: ouvrier, 26 ans, de Bucovine. Vénu en France, il y a 6 ou 7 ans. Membre du PCR. Il a contracté une tuberculose osseuse sur le front. Il s'est trouvé dans un camps de concentration, faute de place dans l'hôpital.

- STERUSUS ILANS: étudiant, 28 ans, de Toscani; en Espagne depuis un an. Sur lui s'écroula le mur d'une maison, frappé par un obus et l'a grièvement blessé.

- FALTISEA: il est malade; a plusieurs éclats d'obus dans le corps et jusqu'à présent, aucun médecin n'a voulu l'opérer, n'ayant pas l'assurance de pouvoir le sauver.

- GHILMAN: blessé aux pieds; ne guérit pas. Il est rentré d'Espagne il y a 5 ou 6 mois.

- HERSCOU KLEIN: malade, dans l'incapacité de travailler.

- COUDEROV: blessé et malade, ne peut pas travailler.

- ARONOVICI: malade, ne peut pas travailler.

- RAPAPORT: d°

- FINKELMAN: malade, ne peut travailler.

- MINCA STAN: interné depuis juin 1938–janvier 1939, dans un hospice d'aliénés (commotion à la suite d'une exposition d'obus auprès de lui).

- CAZACU VALENTIN: c'est un très bon camarade. Il a contracté une maladie de cœur, au front.

bien voir auprès du comité national roumain toutes informations supplémentaires qu'il est possible d'avoir).

Tiens-nous au courant.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 593-594

Traducere:

Urmează o primă listă a voluntarilor români invalizi, răniți sau bolnavi, aflați în imposibilitatea de a-şi câştiga existența şi propuşi de Partidul Comunist Român să fie trimişi în URSS.

- Leonida Tisminețki: muncitor tipograf, 25 de ani, născut în Basarabia (Soroca). În Spania, se află de un an. Are brațul amputat. Membru PCR. A fost de mai multe ori arestat şi bătut. A fost în închisoare. Are o mamă bătrână, văduvă.

- Munteanu Ştefan: student SARDA (Basarabia); 24 ani; în Spania, este de un an. Are mâna dreaptă amputată.

---

[228] În toamna anului 1935, un grup de tineri comunişti, avându-l ca principal reprezentant pe Grigore Preoteasa, a compărut la Bucureşti într-unul din aşa-numitele "procese ale antifasciştilor" Acuzația care li se aducea era aceea de a fi întreținut legături cu Partidul Comunist şi cu URSS.

- Alex Paraschiv: muncitor croitor, fiu de țăran, născut în Vechiul Regat (județul Ilfov). Are o mamă văduvă de război și șase frați mai mici. Este de un an în Spania. A pierdut un ochi și este foarte bolnav. A fost membru al organizației de tineret social-democrate, apoi a trecut la noi. A fost în marele proces cu Preoteasa.

- Bibi Reznev: muncitor, 26 ani, din Bucovina. A venit în Franța acum șase-șapte ani. Membru PCR. A contactat o tuberculoză osoasă pe front. A fost într-un lagăr de concentrare, din lipsă de loc în spital.

- Sterusus Ilans: student, 28 ani, din Toscani; în Spania, se află de un an. Peste el s-a prăbușit zidul unei case, lovit de un obuz, și l-a rănit grav.

- Fălțișea: este bolnav; are mai multe așchii de obuz în corp și, până în prezent, nici un medic nu a vrut să-l opereze, neavând siguranța că-l poate salva.

- Ghilman: rănit la picioare, nu se vindecă. S-a întors din Spania acum cinci sau șase luni.

- Herșcu Klein: bolnav, în incapacitate de a munci.

- Cuderov: rănit și bolnav, nu poate munci.

- Aronovici: bolnav, nu poate munci.

- Rapaport: d° [sic !]

- Finkelman: bolnav, nu poate munci.

- Minca Stan: internat din iunie 1938–ianuarie 1939, într-un ospiciu (comoție [cerebrală] în urma exploziei unui obuz lângă el).

- Cazacu Valentin: este un foarte bun tovarăș. A contactat o boală de inimă pe front.

[...][229] de văzut la Comitetul Național român orice informații suplimen[tare] pe care este posibil să le aibă.

Ține-ne la curent.

86. [1939, martie] - Scrisoare a unui grup de voluntari comuniști în războiul din Spania, aflați în lagărul de la Argèles sur Mer (Franța), în care sunt descrise condițiile din lagăr și situația voluntarilor din grupul românesc.

Dragi tovarăși,

Cu nespusă bucurie, am primit vizita tovei Elvira Schneiberg, delegata noastră, și scrisoarea adresată de voi grupului nostru. Ne dăm seama cu ce greutăți ați putut realiza acest lucru și fiți siguri că prețuim cum se cuvine sacrificiile voastre.

În momentul de față, ne aflăm în câmpul[230] de concentrare din Argèles sur Mer 28 de voluntari români. Cu mândrie, vă putem aduce la cunoștință, deși toți am trecut și trecem prin momente foarte grele, nici unul dintre noi n-a fost clătinat din hotărârea sa de a continua lupta pentru care ne-au trimis în Spania popoarele noastre, că unitatea noastră n-a suferit nici o știrbire, că suntem un exemplu de viață colectivă și disciplină pentru întreg câmpul internațional. Încercările și loviturile îndreptate contra noastră de către toți amicii și agenții deschiși sau acoperiți ai fascismului nu-și vor ajunge scopul de a dezagrega rândurile noastre, de a zdruncina

[229] Lipsă în text.
[230] Lagărul.

moralul nostru. Cuvintele voastre tovără-şeşti, dovezile pe care ni le daţi că nici un moment nu ne-aţi uitat şi că faceţi toate sforţările spre a uşura viaţa noastră aici, în câmpul de concentrare şi spre a obţine o soluţionare favorabilă şi definitivă a situaţiei noastre, ne sunt de un ajutor de nepreţuit. Aşa că, nici până azi, nu ne-am îndoit de solidaritatea voastră şi, deşi înconjuraţi cu sârmă ghimpată şi de spahii şi de senegalezi, am ştiut că nu suntem izolaţi de voi – tot astfel, ştim că putem privi cu încredere şi seninănate viitorul. Lupta noastră, lupta maselor muncitoare din Franţa, din ţara noastră, din toată lumea va izbuti să impună Guvernului francez şi guvernelor statelor democratice respectarea drepturilor şi voinţei poporului spaniol şi va pune capăt politicii de capitulare şi de încurajare a fascismului, care-i tot una cu precipitarea întregii omeniri în cel mai nimicitor război. Suntem siguri că prin aceeaşi luptă se va impune desfiinţarea ruşinii lagărelor de concentrare, tratarea noastră în conformitate cu dreptul şi calitatea noastră şi rezolvarea definitivă a situaţiei noastre.

Noi, voluntarii români, vă asigurăm că nici unul dintre noi nu va lipsi, ca şi până astăzi, de la împlinirea datoriei sale către poporul spaniol, către popoarele din România, către toţi cei ce luptă contra fascismului şi războiului din toată lumea. Prin purtarea noastră disciplinată şi demnă aici, vă vom uşura sforţările pentru soluţionarea problemelor noastre.

Scumpi tovarăşi, după cererea voastră, vă dăm un tablou al situaţiei noastre din campul din Argèles sur Mer.

Din cei 28 de voluntari ai grupului român, încadrat în grupul balcanic, sunt cinci tovarăşi mutilaţi şi cu boli mai grave, care ar avea nevoie de eliberare din câmp sau, cel puţin, de o evacuare în altă parte, spre a avea condiţiile mai suportabile de trai şi îngrijire medicală. Cei care au fost evacuaţi anterior în spitalele militare au fost aproape complet lipsiţi de orice îngrijire şi trataţi neomeneşte. Acum câteva zile, tov. Leon Tisminiţchi şi User Finchelstein, primul fără un braţ şi celălalt cu răni deschise, fiind trimişi spre evacuare, au fost ţinuţi în astfel de condiţii, încât au preferat să se întoarcă în câmp. Alţi tovi mutilaţi şi bolnavi au fost evacuaţi, dar nu ştim în ce condiţii şi unde. Medicul francez militar al câmpului are o atitudine brutală şi ameninţă pe bolnavi cu arestarea, dacă stăruiesc să fie îngrijiţi. Iar în spitalul „*Ancien Hôpital Militaire*" din Perpignan, căpitanul, medic-şef al spitalului, a strigat la bolnavi că nu merită nici o îngrijire.

Cu toate sforţările medicilor noştri, ei nu pot uşura cu aproape nimic soarta bolnavilor, fiind lipsiţi de medicamente şi desconsideraţi de autorităţi.

În general, condiţiile de viaţă în câmp sunt extrem de grele. Câmpul se află la o plajă bătută de vânt, care aruncă nisip în mâncare, în gura şi în ochii tovilor. Nu avem ca locuinţe nici măcar barăci, ci numai un cort sfâşiat şi câteva colibe improvizate, în care pătrunde ploaia, vântul şi frigul. Condiţiile higienice sunt mizerabile. Apa din câmp, după expertiza medicală, e infectă, altă apă nu primim, toţi suntem plini de păduchi, autorităţile refuză instalarea unei băi, rufe de schimb nu avem, valizele transportate în comun din Spania nu se înapoiază, iar dacă unii le-au primit, n-am mai găsit nimic în ele.

Poliţia şi ofiţerii ne tratează mai rău ca pe deţinuţi. Fiecare pas e supravegheat, umilirile şi lovirile se ţin lanţ. Nu ni se permite nici măcar să cumpărăm ceva din sat.

Totuşi, de la internarea noastră până acum, constatăm oarecari îmbunătăţiri, care ştim că se datoresc exclusiv sforţărilor noastre. În primul rând, hrana e mai abundentă şi de mai bună calitate, datorită donaţiilor primite zilnic. (Raţia oficială e ca la început, de exemplu ¼, sau mai mult, 1/3 de pâine pe zi). La început, dormeam absolut sub cerul

liber. Puţini sunt cei care dorm azi în barăci, în alte grupuri, noi avem un cort şi câteva colibe improvizate, care ne dau un minimum de adăpost.

Suntem siguri că sforţările voastre continue vor aduce noi îmbunătăţiri ale situaţiei noastre.

În ce priveşte necesităţile noastre, cea mai precaută şi cea mai cuprinzătoare este desfiinţarea lagărelor de concentrare, în special, celor din Argèles şi St. Cyprien, a căror poziţie (pe plaja deschisă) e de aşa natură, încât nici o îmbunătăţire radicală nu poate fi realizată. Ca necesităţile curente, cele mai simţite sunt: rufe de schimb şi calde, ciorapi, încălţăminte, 4-5 paltoane uzate, medicamente curente (aspirine, antinevralgice, antidiareice, bicarbonat, alifie mercurială contra păduchilor, alcool), piepteni, un pieptene şi foarfece de frizer; perii şi pastă de dinţi, maşini şi lame de ras, pensule şi săpun de ras, ace şi aţă, ceai, zahăr, tutun, ceva bani, berete pe cap, ziare în limbile română, ungară şi rusă.

Dragi tovarăşi, înţelegem perfect şi suntem de acord cu voi asupra încetării plecărilor individuale din câmp. Vă garantăm că, de azi înainte, astfel de cazuri nu se vor mai produce.

Vă alăturăm lista cerută asupra tuturor tovilor din grupul român, ca şi asupra tovilor cu condamnări în ţară şi a celor mutilaţi şi bolnavi.

Vă rugăm să ne ţineţi în curent cu tot ce se întreprinde şi se obţine pentru noi, ca şi asupra perspectivelor situaţiei noastre.

Mulţumindu-vă încă o dată pentru munca depusă, pentru noi, vă trimitem salutul nostru antifascist şi asigurarea că vom fi totdeauna demni de sacrificiile pe care le faceţi şi de încrederea pe care o puneţi în noi.

În numele grupului român
ss. Const. Câmpeanu
Manole H. Manole
Leon Tisminiţchi

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 586-587.

87. [1939, martie] - Scrisoarea voluntarilor români internaţi în lagărul din St. Cyprien (Franţa), în numele cărora semnează Constantin Doncea, în care sunt descrise condiţiile din lagăr şi starea de spirit a românilor internaţi.

Dragi tovarăşi,

S-a primit scrisoarea voastră, trimisă pe adresa tovului Doncea, dar care nu poartă data, ci numai luna februarie 1939. Din ea reiese ceea ce noi n-am încetat de a crede nici o clipă, că organizaţia noastră se ocupă de noi, în mod colectiv şi individual.

Asta nu înseamnă că în munca noastră nu sunt unele neajunsuri. Un exemplu, noi n-am primit ştiri despre situaţia politică din România de foarte mult timp. Şi când am avut, au fost foarte puţine şi la intervale foarte lungi. Şi, în ultimele patru luni, absolut nimica.

Noi înțelegem, de asemenea, greutățile cu care voi ați avut de luptat și prețuim aceste greutăți care nu numai că nu vor mai fi, dar ele se vor înmulți, schimbarea însă va fi numai în formă.

Spuneți că vă mândriți cu noi. Da, tovarăși, cu un colectiv ca cel de aici, pe bună dreptate că vă puteți mândri, și noi lucrăm în direcția aceea, ca încrederea și mândria voastră să fie pe deplin îndreptățită. Asta nu înseamnă că în colectivul nostru nu avem și oameni care sunt o rușine pentru acest colectiv. Ei se ocupă cu provocări, cu calomnii, cu amenințări, cu antisemitism și cu tot ce este mai infect și dezgustător. Noi ducem lupta în contra lor ca provocatori. Cine sunt ei, vă dăm mai jos numele:

Vâlceanu Constantin, Simculescu Stef., Telemac Ion, Aldea Nicolai, Caleanu Jean, Cherkez Gh., Constantinescu Alex. și Segal Maurice.

Și vă rugăm să luați act de aceste nume, pentru a împiedica orice act de provocare la ieșirea lor afară. Ei spun, [pre]cum Vâlceanu, că a fost ținut de forță în Spania, că agentul de Siguranță Ghica Vasile, care s-a pierdut cu ocazia retragerii către Franța, cică ar fi fost executat de PC. Deci, se servesc ca motiv ca să aducă injurii, murdării asupra tovilor noștri: Valter Roman, Stoica, Bondi, Cristea, Lunevschi, Doncea și alții. Promit răzbunare la întoarcerea în țară.

Asta prezintă un pericol, și nu mic, prin apropierea lor directă cu organizațiile fasciste și Siguranța. Ei vor fi folosiți contra clasei muncitoare și, pentru aceasta, vă rugăm insistent să aduceți la cunoștința organizației noastre din țară și din emigrație, pentru a lua toate măsurile preventive. Credem că e clar cele spuse de noi.

Noi vă înaintăm un tablou cu numele tuturor tovilor care se găsesc în lagărul nostru[231]

Despre viața noastră în lagăr.

Suntem aci un număr de 141 de români. De la prima zi a venirii noastre în lagăr, am dat ființă unui colectiv, care este primul și ultimul în acest lagăr de proporții pe națiuni. Toți oamenii participă la el. Viața se îmbunătățește pe zi cu zi. Disciplina în grupul românilor deține un loc de frunte. Construcția barăcilor a fost la timp și bine executată. În ceea ce privește higiena și grija față de om, deține primul loc.

Munca intelectuală se face cu multă încordare. Și avem succese ce ne bucură. De altfel, noi vă alăturăm și buletinul nostru, ce apare regulat din două în două zile[232] Și el vă va ajuta să cunoașteți viața noastră de aci. Asupra lui, vă rugăm să faceți critica și să spuneți părerea voastră.

Se prelucrează problemele spaniole, precum cunoașterea și popularizarea URSS și a marilor noștri conducători. De asemenea, și problemele legate de Franța și România, Frontul Popular, frontul unic, căutăm să nu rămână nimeni fără să înțeleagă cum trebuie aplicat.

Vorbind pe scurt, cam asta este munca noastră pe aci, fără să mai pomenim și de munca, nu tocmai mică, de a pregăti întoarcerea tovilor în țară.

Și acum: avem oameni care nu se pot întoarce acasă. Pentru ei s-ar recomanda să se înscrie pentru Franța. De asemenea, avem oameni bolnavi sau răniți. Lor trebuie dat o atenție deosebită.

---

[231] Nu figurează pe rolă.

[232] Nu figurează pe rolă.

Noi vă cerem:

Informaţii din ţară, orişice material politic, fie chiar cât de vechi; literatură etc. despre Franţa, Spania şi URSS, orice material şi oricare din aceste limbi. Material pentru munca culturală, hârtie, indigo şi tot ce este necesar la maşina de scris, creioane colorate.

Alimente de bolnavi, timbre, plicuri, lame de ras, pastă, perii de dinţi, îmbrăcăminte şi rufe.

Comunicaţi-ne cine are bagajele lăsate la Paris, care nu s-a pierdut. Totodată, trimiteţi actele tovilor care le-au lăsat la Paris şi numai prin persoane şi nu prin poştă.

C. Doncea

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 588-589

88. [1939, martie] - Scrisoarea Comitetului comunist al voluntarilor români din lagărul de la St. Cyprien către CC al PCR, relatând despre abaterile disciplinare ale unora dintre membrii de partid aflaţi în lagăr.

Tovarăşi,

Noi, comitetul de PC din grupul român, vă trimitem lista de toţi tovii membri de PC, la fel şi numele de acei fără de partid, care se află în câmpul de concentraţie St. Cyprienne [sic!]. Am făcut această listă, pentru a da situaţia cât mai posibil exactă, referitor la românii care se găsesc aici.

Vă cerem să faceţi tot ce este posibil pentru ca CC al PC din România să primească şi el o listă din care vă trimitem, pentru a avea situaţia voluntarilor membri de PC şi fără partid.

I. Vă comunicăm o serie de caracteristici de ale tov. români, acei care nu s-au prezentat la chemarea Brigăzii Internaţionale şi a organizaţiei de PC de la unitatea respectivă, pentru a merge pe front.

Aceştia sunt următorii: Vereş Zoltan, Moroşan Iosef, Meheş Nicolae, Klein Adolf şi Leister Paul. Toţi aceştia s-au înscris pentru a merge în Mexic.

Noi, comitetul de partid, am reunit pe toţi aceşti, ascultând cauza invocată de ei, pentru ce nu s-au prezentat pentru a merge la front, s-a făcut o critică foarte puternică, demonstrându-le că conduita lor nu corespunde unor membri de PC.

Comitetul punând în discuţie fiecare caz în parte, s-a stabilit următoarele pedepse de partid:

1. Vereş Zoltan – un avertisment
2. Moroşan Iosef – dezaprobare în a sa conduită
3. Levoi Iosef – un avertisment
4. Meheş Nicolae – un avertisment
5. Klein Adolf – o dezaprobare
6. Leister Paul - observaţie

Aceste pedepse au fost puse în discuţie de noi, grupul de partid român, a fost găsit just şi s-a aprobat în unanimitate.

II. În rândurile voluntarilor români există următoarele elemente fără partid:

1. Dr. Căpitan Sinculescu Ştefan
2. Soldat Vâlceanu Constantin
3. Soldat Călean Jean
4. Soldat Aldea Nicolae
5. Soldat Telemac Ioan
6. Căpitan Cerchez Gheorghe
7. Locotenent Segal Mauriciu
8. Sergent Constantinescu Alexandru

După sosirea noastră în Franţa, ei au început o campanie de provocaţie deschisă în contra tov. noştri, în contra conducătorilor de la Brigada Internaţională. Aceşti indivizi, tot timpul cât au stat în Spania, s-au ocupat cu munca dezorganizatorică, câţiva din aceşti sunt dezertori (ca Aldea şi Călean), simulanţi şi antisemiţi.

Aici, în acest câmp de concentraţie, au ameninţat pe unii tovarăşi cu bătaia şi ruperea de galoane, acuzând pe comandanţi şi conducători că au fost trimişi în Spania cu forţa (Vâlceanu), au trimis o scrisoare provocatoare Consulatului român acuzând PC de pierderea agentului de Siguranţă Ghica şi alte multe provocaţii.

Traian Antonescu, membru de PC, s-a solidarizat tot timpul cu aceşti provocatori.

Noi, comitetul de PC, chemând pe Traian Antonescu şi demonstrându-i aşa mare greşeală, cerându-i ca el să rupă legătura cu acest grup de provocatori şi să dea explicaţii pentru această conduită. Însă, el a avut o atitudine nedemnă, exprimându-se cu un ton de sfidare, acelaşi ton cu ceilalţi provocatori. Atunci noi, comitetul de PC, luând în consideraţie că atitudinile lui Antonescu sunt grave şi în profundă contradicţie cu conduita care se cere unui membru de PC; la fel, ţinând în consideraţie că Antonescu nu a ţinut cont de nici un consemn dat de PC, exprimându-se că nu va merge pe linie de PC, s-a decis la excluderea lui Traian Antonescu din PC.

Excluderea a fost pusă în faţa membrilor de PC şi discutată. După discuţia în masa de membri de partid asupra acestui caz, în unanimitate de membri de PC, 104, s-a aprobat excluderea lui Traian Antonescu din PC, s-a ţinut seama de conduita sa în Spania, ce în tot timpul nu inspira încredere în Traian Antonescu, la fel, în declaraţia sa că este membru de PC din 1932.

III. Cum se vede în lista care vă trimitem[233], avem un număr de 31 de membri de PC, care s-au înscris pentru a rămâne în Franţa, cu acei fără partid, 45. Cum stă această chestiune?

În consecinţă, la parola dată de voi şi primită de a noastră organizaţie pentru a prepara voluntari români pentru a se întoarce în România, organizaţia de PC a făcut o propagandă intensă [pentru] a executa aceste directive de partid.

Majoritatea de aceşti membri de PC, care s-au înscris pentru a rămâne în Franţa, s-a făcut de acord cu instrucţiunile de comitet de PC. Pentru ce?

Arhivele Naţionale Istorice Centrale, colecţia Microfilme Rusia, rola 200, c. 613-614.

---

[233] Nu figurează pe rolă.

89. 1939 iunie 8 - Raport intitulat *Concluzii din scrisoarea Secretariatului*, întocmit de Draganov (Boris Ştefanov), în care se critică politica Secretariatului CC al PCR de apropiere de dictatura regală şi militară, pentru activitatea în cadrul Frontului Renaşterii Naţionale.

8. VI. 1939

Выводы из письма Секретариата

Из письма полученного из Секретариата, видно, что товарищи не дооценивают то, что произошло в Мюнхене и те изменения, которые произошли за это время в стране и по-этому утверждают что, несмотря на все новые реакционные меры и фашизацию страны, несмотря на то, что королевская диктатура капитули-ровала при заключении экономического договора с Германией, положение в стране, по их мнению, не изменилось. Они считают и теперь что главным врагом является не Гитлер, не королевская диктатура и ее партия ФНВ, в которую вошли все фашистские партии и организации, и Железная гвардия, как это было и в прошлом году.

Они считают, что ФНВ не является фашистской партией, так как в ее руководство вошли не только реакционные лидеры национал-социал. партии, но и лидеры из левицы этой партии, а также и из социал-демократической партии - правых и левых. Это показывает, что они не дооценивают капитуляции и переход части лидеров НЦ и СД партий на сторону фашизма, а также и тот факт, что королевская диктатура приняла в первую очередъ в ряды своей партии все фашистские партии и организации, привлекая к руководству их лидеров. Несмо-тря но то, что они ничего не говорят о программе ФНВ этой партии, все-таки считают, что она не фашистская.

Из письма видно, что бойкот партии они понимают очень ограниченно. Когда Маню говорит о бойкоте фронта нац. возрожд. и рекомендует всем служащим, профессорам, учителям войти в ФНВ, наши товарищи понимают, что бойкот означал бы, что все коммунисты и рабочие, которые прислушиваются к лозунгам КП Румынии, должны бы сразу не только не войти в ФНВ, но и выйти из массовых легальных организаций, которые по закону обязаны входить в ФНВ.

И после опубликования статьи в "КИ" и "Рундшау" они не поняли, что мы должны работать в массовых организациях, входящих в фронт нац. возрождения, защищая интересы масс, борясь против этой партии, для разложения этой партии, и это в то время, когда партия официально поддерживает лозунг всей оппозиции - бойкот ФНВ.

Товарищи не поняли что только в теском сотрудничестве с с.-д. лидерами, которые исключили из среды своей партии самых реакционных лидеров, как предателей, вошедших в число инициаторов для создания партии ФНВ, и с социал-демократическими рабочими, организованными в профсоюз, - они смогут мобилизовать все массовые организации спортивные, культурные, артистические и т.д. и весь рабочий класс на борьбу против посягательств Гитлера, его агентуры в Румынии, королевской диктатуры и ее партии ФНВ, и

...бразом смогут создать и укрепить единый фронт рабочих

Товарищи не поняли, что только помогая в организации проведении совместных выступлений руководства партийных масс, как и масс, находящихся под влиянием демократических, нефашистких, [сил] желающих защитить незави-симость страны, партий и организаций, можно осуществить самый широкий фронт защиты мира и независимости страны, в борьбе против ФНВ.

Товарищи не поняли даже цитируемый ими пассаж из сентябрьской резолюции ЦК партии: "Королевская диктатура, по причине своей реакционной политики, политики корупций, ограбления и притеснения народных масс, не представляет никакой гарантии против гитлеровской агрессии, но более того, в сущности, она подкармливает фашистскую демагогию, обеспечивает фашистским организациям свободу в их подрывной деятельности и очищает им дорогу к власти."

Товарищи не будят, что создание ФНВ, привлечение фашистских лидеров к руководству этой партии, привлечение массы организации в эту партию, - озна-чает превращение этой партии в фашистскую, и так как она имеет монопольное право на власть, - приход фашистов к власти.

К сожалению, товарищи "поняли только" что опубликование статей в "КИ" и "Рундшау" послужит только врагам партии, для того, чтобы компрометировать руководство КП Рум.; что это опубликование является нарушением принципа демократического централизма.

Товарищи не задумались над фактом, что политическое руководство коммунистическими партиями сосредоточен в руках КИ, что они должны инфор-мировать Коммунистический Интернационал и потребовать у него совета, когда принимают такие важные политические решения как вхождение в ФНВ, что журнал "КИ", теоретический орган Коммунист. Интернационала, публикует директивные статьи, одобренные руководством КИ. Они не задумались, что, посылая полемические статьи против напечатанной в "КИ" статьи, они будут "компрометировать" и редакцию журнала, и руководство КИ и, несомненно, автора статьи.

Товарищи не задумались и над тем, что они /Секретариат/, взяв инициативу для мобилизации ЦК против автора статьи, фактически хотят мобилизовать его - ЦК - против руководства КИ.

Переходя к исключению некоторых руководящих товарищей и активистов, "капитулировавших" перед диктатурой, когда "ошибки" этих товарищей - более чем вероятно - являются результатом ошибочной оценки положения в стране и ошибочной тактики ЦК в отношении ФНВ и в отношении демократических сил; результатом изоляции КП от масс рабочих, от широких народных масс, Секретариат создает внутрипартийный кризис.

Необходимо самое спешное и энергичное вмешательство КИ. Необходимо спешно отправить товарища Ф. и др. товарищей и пригласить тов. О. и Ц.

Драганов

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 240, c. 68-71

Traducere:

8 iunie 1939
Concluzii din scrisoarea Secretariatului

Din scrisoarea primită de la Secretariat, reiese că tovarăşii nu apreciază la justa valoare ceea ce a avut loc la München şi acele schimbări care s-au produs, între timp, în ţară şi, de aceea, susţin că, în pofida măsurilor reacţionare repetate, cu toate că dictatura regală a capitulat odată cu încheierea tratatului economic cu Germania, situaţia din ţară, după părerea lor, nu s-a schimbat. Şi în prezent, ei consideră că duşmanul principal nu este Hitler, nu dictatura regală şi partidul ei, Frontul Renaşterii Naţionale, în care au intrat toate partidele şi organizaţiile fasciste, ci Garda de Fier, cum s-a întâmplat şi anul trecut.

Ei consideră că Frontul Renaşterii Naţionale nu este un partid fascist, întrucât în conducerea acestuia au intrat nu numai liderii reacţionari ai Partidului Naţional Socialist, ci şi liderii curentului de stânga al acestui partid, precum şi ai Partidului Social Democrat de dreapta şi de stânga. Aceasta confirmă faptul că ei nu conştientizează capitularea şi trecerea unei părţi a conducătorilor Partidelor Naţional Ţărănesc şi Social Democrat de partea fascismului, precum şi acel fapt, potrivit căruia dictatura regală a primit în rândurile partidului său, în primul rând, toate partidele şi organizaţiile fasciste, atrăgând la conducere pe liderii acestora. Cu toate că nu pomenesc nimic despre programul Frontului Renaşterii Naţionale, ei consideră că acesta nu este fascist.

Din scrisoare, reiese că ei înţeleg boicotarea partidului într-un mod foarte limitat. Atunci când Maniu vorbeşte despre boicotarea Frontului Renaşterii Naţionale şi recomandă tuturor funcţionarilor, profesorilor, învăţătorilor să se înscrie în Frontul Renaşterii Naţionale, tovarăşii noştri înţeleg boicotul, astfel încât toţi comuniştii şi muncitorii care aderă la lozincile PC al României trebuie nu numai să nu se încadreze în Frontul Renaşterii Naţionale, ci şi să iasă din acele organizaţii de masă legale care, conform legii, sunt obligate să se înregimenteze în FRN.

Şi în urma publicării articolului în "IC" şi în "*Rundschau*", ei nu au înţeles că noi trebuie să activăm în organizaţiile de masă din cadrul Frontului Renaşterii Naţionale, apărând interesele maselor, luptând împotriva acestui partid, iar aceasta, în timp ce partidul susţine oficial lozinca întregii opoziţii - boicotarea FRN.

Tovarăşii nu au înţeles că, numai în strânsă colaborare cu liderii social-democraţi, care au exclus din cadrul partidului lor pe cei mai reacţionari conducători, ca pe trădători ce s-au numărat printre iniţiatorii creării partidului FRN, şi cu muncitorii social-democraţi din sindicate, ei vor putea să mobilizeze toate organizaţiile de masă ale muncitorilor, muncitoarelor, pe tinerii muncitori, fie acestea organizaţii sportive, cultu-rale, artistice ş.a.m.d. şi întreaga clasă muncitoare la lupta împotriva agresiunilor lui Hitler şi agenturii sale din România, dictatura regală şi partidul său, FRN şi, în acest mod, vor reuşi crearea şi întărirea frontului unic al muncitorilor.

Tovarăşii nu au înţeles că, numai ajutând la organizarea înfăptuirii acţiunilor comune ale conducerii comuniştilor de rând, ca şi a maselor aflate sub influenţa [forţelor] democratice, nefasciste, care doresc apărarea independenţei ţării, a partidelor

şi organizaţiilor, poate fi realizat cel mai larg front al apărării păcii şi independenţei ţării, de luptă împotriva FRN.

Tovarăşii nu au înţeles nici măcar pasajul, citat de ei, din Rezoluţia din septembrie a CC al partidului: "Dictatura regală, din cauza politicii sale reacţionare, de corupţie, jaf şi intimidare a maselor populare, nu prezintă nici o garanţie împotriva agresiunii hitleriste, mai mult, ea întreţine în realitate demagogia fascistă, asigură libertate organizaţiilor fasciste în activitatea lor de subminare şi le netezeşte acestora drumul spre putere".

Tovarăşii nu văd că realizarea FRN, atragerea liderilor fascişti la conducerea acestui partid, atragerea maselor din organizaţiile fasciste în acest partid, înseamnă transformarea acestuia în unul fascist şi, întrucât deţine monopolul asupra puterii, venirea fasciştilor la putere.

Din păcate, tovarăşii "au înţeles numai" că publicarea articolelor în "IC" şi "*Rundschau*" va sluji numai duşmanilor partidului pentru a compromite conducerea PC al României, că această publicare constituie o încălcare a principiului centralismului democratic.

Tovarăşii nu au reflectat asupra faptului că conducerea politică a partidelor comuniste este concentrată în mâinile Internaţionalei Comuniste, că ei trebuie să informeze Internaţionala Comunistă şi să-i ceară sfaturi atunci când adoptă hotărâri atât de importante, precum intrarea în FRN, că revista "IC", organ teoretic al Internaţionalei Comuniste publică articole directive încuviinţate de conducerea Internaţionalei.

Tovarăşii nu au reflectat nici asupra faptului că ei (Secretariatul), luând iniţiativa mobilizării CC împotriva autorului articolului, încearcă, în fapt, să mobilizeze CC împotriva IC.

Procedând la excluderea unor activişti şi tovarăşi de răspundere care au "capitulat" în faţa dictaturii, atunci când "greşelile" acestor tovarăşi - mai mult ca sigur - constituie rezultatul aprecierii greşite a situaţiei din ţară şi al tacticii greşite a CC în ce priveşte FRN şi forţele democratice, precum şi rezultat al izolării PC de masele muncitorilor, de masele largi populare, Secretariatul creează o criză internă de partid.

Este necesară cea mai energică şi mai grabnică intervenţie a IC. Este necesară trimiterea grabnică a tovarăşului F. şi a altor tovarăşi şi invitarea tov. O. şi Ţ.

Draganov

90. 1939 iunie 22 – Raport întocmit de I. Draganov (Boris Ştefanov), intitulat *Concluzii suplimentare din materialele referitoare la situaţia din România*, privind tendinţele politice din interiorul PCR faţă de regimul de dictatură regală, în special, faţă de Frontul Renaşterii Naţionale şi condiţiile în care PCR ar participa la acţiunile comune ale celorlalte partide democratice împotriva dictaturii carliste.

22. VI. 1939 Секретно

Еще выводы из материалов о положении в Румынии

Из новополученных материалов выходит что:

1. Как при создании, так и по сей день массы не входят добровольно в ФНВ. Не вошло в ФНВ и часть - как нам известно - из вайдистов /бывших членов партии Румынского Фронта, распущенной ее лидером Вайда-Воевод в марте прошлого года, после декрета о роспуске партий/, железно-гвардейцев, кузистов /бывших членов Народной Христианской партии профессора Кузы, существующая легально после декрета о роспуске партии/ под фирмой "Лига народно-христианской защиты/.

2. Мы старались убеждать массы входить в ФНВ. Многие члены партии не понимали /смотри рапорт Территор. комитета/, что нужно войти и там, внунтри ФНВ, бороться против попытки королевской диктатуры на массовых организаций, силой захваченных ФНВ, создать себе массовую базу. Нам не удалось исполь-зовать легальные возможность внутри ФНВ.

3. Секретариат считает, что есть незначительное число коммунистов, поддер-живающих "левацкий" уклон: Они не признают Жел. Гв. как главного врага. Требуют "подрыва изнутри" или "бойкота" ФНВ. Противопоставляется концентрации демократических сил внутри и извне ФНВ.

Правые "коммунисты" не взяли курса против превращения конгресса корпораций... в манифестацию за диктаторский, грабительский, террористический - по отношению к народу-режим, режим капитуляции перед гитлеровской Германией.

Проявилось в партии и другие ошибочные взгляды на ФНВ, смешивавшие его с Ж. Гв., считая его уже фашистской партией и предлагающие бойкотировать его.

4. Ввиду предвыборной кампании, была созвана без ведома и участия КП Румынии, конференция всех оппозиционных партий, где приняли участие и пред-ставители Ж. Гв., кузистов, вайдистов к заключению соглашения не пришли.

Маниу, будто бы во всем согласен с Вайда-Воевод и уже примирился с ним.

Все партии за какой-то бойкот выборов. Мы за выставление кандидатур только из рядов членов ФНВ и только при этом условии можем согласиться на общие действия с другими партиями. Мы за разоблачение выборов, для поддержки истинно патриотических, демократических элементов и затруднение выборов реакционных кандидатов, для ослабления позиции королевской диктатуры.

Как видно и на выборах не было осуществлено единое действие рабочих, а тем менее общее действие всех оппозиционных истинно-патриотических партий, организаций и элементов.

Ив. Драганов

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 240, c. 81-82

Traducere:

22 iunie 1939

Secret

Concluzii suplimentare din materialele referitoare la situaţia din România

Din materialele primite recent, reiese că:

1. Atât în momentul înfiinţării, cât şi până în ziua de astăzi, masele nu se înscriu în Frontul Renaşterii Naţionale de bună voie. Din informaţiile noastre, nu a intrat în FRN nici partea dintre vaidişti (foştii membri ai Frontului Românesc, dizolvat de liderul său, Vaida-Voievod, în martie anul trecut, în urma decretului de dizolvare a partidelor), nici cea dintre gardiştii de fier, cuzişti (foşti membri ai Partidului Naţional-Creştin al profesorului Cuza[234], în legalitate ulterior decretului de dizolvare a partidelor sub firma "Liga Apărării Naţional-Creştine").

2. Noi am încercat să convingem masele să se înscrie în FRN. Mulţi membri ai partidului (vezi raportul Comitetului teritorial) nu înţelegeau că trebuie să se intre acolo şi, din interiorul FRN, să se lupte împotriva încercării de dictatură regală asupra organizaţiilor de masă, acaparate cu forţa de FRN, şi să ne creăm o bază de masă. Noi nu am izbutit să folosim posibilităţile legale în interiorul FRN.

3. Secretariatul apreciază că există un număr nesemnificativ de comunişti care susţine devierea de "stânga"; ei nu recunosc Garda de Fier drept duşman principal. Cer "subminarea din interior" sau "boicotarea" FRN. Secretariatul combate [ideea] concentrării forţelor democratice din interiorul şi din afara FRN.

"Comuniştii" de dreapta nu au adoptat direcţia împotriva transformării congresului corporaţiilor ... în manifestaţie în favoarea regimului dictatorial, tâlhăresc, terorist, în ce priveşte atitudinea faţă de popor.

În partid, s-au manifestat şi alte opinii greşite asupra FRN, pe care îl confundă cu Garda de Fier, considerându-l deja partid fascist şi sugerând boicotarea acestuia.

4. În vederea campaniei electorale, fără ştirea şi participarea PC al României, a fost convocată conferinţa tuturor partidelor de opoziţie, la care au luat parte şi reprezentanţii Gărzii de Fier, ai cuziştilor, vaidiştilor ... nu au ajuns la încheierea unei înţelegeri.

Se pare că Maniu este întru totul de acord cu Vaida-Voievod şi că deja s-a împăcat cu el.

Toate partidele [se pronunţă] pentru un fel de boicotare a alegerilor. Noi [ne pronunţăm] pentru înaintarea de candidaturi numai din rândurile membrilor FRN şi numai în aceste condiţii putem fi de acord cu acţiunile comune, alături de alte partide. Noi [ne pronunţăm] pentru demascarea alegerilor, pentru susţinerea elementelor patriotice, democratice şi împiedicarea alegerii candidaţilor reacţionari, pentru slăbirea poziţiei dictaturii regale.

După cum s-a văzut şi cu ocazia alegerilor, nu s-a realizat o acţiune unică a muncitorilor, cu atât mai puţin o acţiune comună a tuturor partidelor de opoziţie, organizaţiilor şi elementelor cu adevărat patriotice.

Iv[an] Draganov

---

[234] Din informaţiile noastre, nu rezultă că Partidul Naţional-Creştin al lui A. C. Cuza şi Octavian Goga şi-ar fi continuat activitatea ulterior Decretului regal din 30 martie 1938.

INDICE DE NUME*,**

A

B

---

* Indicele este elaborat cu trimitere la numărul documentului.
** Numele conspirative sunt evidențiate prin caracterul italic al literei.

C

D

E

F

G

H

I

J

K

N

O

P

R

S

Ş

T

Ț

V

W

Z

Tiparul executat la
S.C. LUMINA TIPO s.r.l.
str. Luigi Galvani nr. 20 bis, sect. 2, Bucureş ti
Tel./Fax 211.32.60; Tel. 212.29.27



ISBN-973-8308-02-X